ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná Zeměplocha - 32 - Zaslaná pošta.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Terry Pratchett

ZASLANÁ POŠTA

TALPRESS
Divadlo v Dlouhé v Praze děkuje panu Ladislavu Pelcovi, který věnoval v dobročinné aukci, navržené Terrym Pratchettem, nejvyšší částku na obnovu divadla po povodni a byl za to zvěčněn v postavě jednoho z mágů v této knize.

Copyright (c) 2004 by Terry and Lyn Pratchett
Translation (c) 2005 by Jan Kantůrek

Cover (c) 2005 by Paul Kidby

This edition is published by arrangement with Transworld Publishers, a division of The Random House Group Ltd. All rights reserved.

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat bez souhlasu nakladatele.

ISBN 80-7197-265-7

Předmluva na devět tisíc let

Flotily mrtvých proplouvaly světem podvodních řek.

Skoro nikdo o nich nevěděl. Ale tu teorii je snadné pochopit.

Zní asi takhle: Moře je, konec konců, v mnoha směrech jen vlhčí forma vzduchu. Je také známo, že čím jste níž, je vzduch hustší, a naopak řidší, čím výše vystoupíte. Loď, která se stane obětí bouře, nabere vodu a potápí se, tedy zákonitě musí nakonec klesat do hloubky, kde je voda natolik hustá, že zastaví její pád.

Krátce řečeno, přestane padat a začne plout na podvodním povrchu, mimo dosah bouří, ale daleko ode dna oceánu.

Je tam mír a klid. Mrtvolný klid.

Některé z lodí mají ještě lanoví, jiné dokonce plachty. Mnohé nesou dokonce i posádky - zapletené do lanoví nebo připoutané ke kormidelnímu kolu.

Ale cesty, cesty stále pokračují, bez cíle, bez přístavu na dohled, protože pod mořem běží proudy, a tak mrtvé lodi, obsazené v mnoha případech jen páteří svých posádek, plují kolem světa, nad potopenými městy a mezi zmizelými horami, dokud je hniloba a červotoči neprožerou a ony se nerozpadnou v prach.

Někdy sem spadnou i kotvy a ty pak padají celou cestu až na hlubinnou pláň, kde naruší ticho staletí tím, že rozvíří mračno kalu.

Jedna z nich málem zasáhla Anghammarada, který seděl a pozoroval lodě, jež mu pluly vysoko nad hlavou.

Pamatoval si to, protože to byla jediná zajímavá věc, která se za posledních devět tisíc let přihodila.

Předmluva na jeden měsíc

Byla tady ta... nemoc, kterou dostávali signalizační úředníci.

Podobala se tropické horečce, kterou dobře znají námořníci. Často se stává, že když jsou celé týdny vystaveni na palubě lodi nemilosrdným slunečním paprskům, propadnou najednou dojmu, že je loď obklopena zelenými poli, a skočí přes palubu.

Signalisté si někdy mysleli, že umí létat.

Obrovské signalizační věže, které nesly semafory, byly asi dvanáct kilometrů od sebe a jejich vrcholky byly zhruba ve výši čtyřiceti až padesáti metrů nad zemí. Říkalo se, že když na takové věži budete nějakou dobu pracovat bez pokrývky hlavy, začne se vám zdát vaše věž mnohem vyšší a nejbližší věž mnohem bližší a vás napadne, že byste dokázali přeskočit z jedné věže na druhou nebo létat na neviditelných zprávách, které se mezi nimi pohybují. Možná že byste si dokonce začali myslet, že vy sami jste taková zpráva.

Co když ale, jak říkají mnozí jiní, to není nic jiného než jisté narušení mozku způsobené hukotem větru v lanoví. Ale jistě to nikdo nevěděl. Lidé, kteří vykročí do vzduchu padesát metrů nad zemí, o tom pak málokdy dokážou podat zprávu.

Věže se ve větru mírně kývaly, ale to bylo v pořádku. Na téhle věži bylo mnoho nových vývojových prvků. Zachycovala vítr a jeho síly využívala k pohánění mechanismu a byla by se spíše ohnula než přelomila a chovala se víc jako strom než jako pevnost. Převážná část konstrukce se postavila na zemi a na místě pak se za necelou hodinu smontovala celá věž. Byla elegantní a krásná. A díky novému systému vymezovacích roletek a barevným světlům dokázala vysílat zprávy čtyřikrát rychleji než věže původní.

Přesněji řečeno, dokázala by vysílat, kdyby se podařilo odstranit několik drobných, ale přesto vleklých problémů...

Mladík svižně vyšplhal na vrcholek věže. Většina jeho cesty vedla ulepenou, šedou ranní mlhou, ale v poslední části se ocitl v překrásné záři ranního slunce a mlha se mu pod nohama prostírala od obzoru k obzoru jako moře.

Nevěnoval tomu pohledu nejmenší pozornost. Nikdy nesnil o létání. Sníval o strojích, o tom, jak zařídit, aby věci fungovaly lépe než předtím.

Právě teď si přál zjistit, co způsobilo, že se nový systém žaluzií znovu zasekl. Naolejoval táhla i drážky, prověřil tah na drátech a pak vylezl ven, aby zkontroloval samotné žaluzie. Ne že by se od něj čekalo tolik, ale každý linkový neboli terénní mechanik věděl, že je to jediný způsob, jak mít jistotu, že to vůbec někdo udělal. A navíc, bylo to naprosto bezpečné, pokud jste byli -

Ozvalo se zvonivé prasknutí. Ohlédl se a koutkem oka zahlédl karabinu svého bezpečnostního lana ležící na lávce, zahlédl ve vzduchu stín, ucítil pekelnou bolest v prstech, zaslechl výkřik a padal...

KAPITOLA PRVNÍ

Anděl

V níž náš hrdina pocítí naději, ten nejkrásnější dar - Šunkový chlebíček soucitu - Pochmurné úvahy o katech a nejvyšším trestu - Proslulá poslední slova - Smrt našeho hrdiny - Andělé a rozhovor o nich - Nebezpečí špatně definovaných nabídek zahrnujících košťata - Nečekaná jízda - Svět nezatížený počestnými lidmi - Muž ve skoku - Vždycky zbývá další volba

Říká se, že mozek člověka, který má být následujícího dne ráno pověšen, se dokáže výjimečně soustředit. Naneštěstí věc, na niž se zcela nevyhnutelně soustřeďuje, je to, že se nachází v těle, které má být ráno pověšeno.

Muž, jenž měl být pověšen, byl svými jistě milujícími, ale nemoudrými rodiči pojmenován Vlahoš von Rosret, ale protože to jméno nechtěl zbytečně přivést do hanby, což bylo pořád ještě možné, zatajil ho světu. Ve světě všeobecně a na onom kousku světa, který se nazývá rozsudek smrti konkrétně, se jmenoval Albert Třpytka.

K celé situaci přistupoval mnohem pozitivněji a svou mysl soustředil na myšlenku, jak následujícího dne zrána nebýt pověšen, a z toho nejvíce, jak co nejrychleji vyškrabat lžící nepříliš kvalitní maltu mezi kameny ve stěně. Zatím mu ta práce trvala pět týdnů a lžíce se zmenšila do velikosti pilníku na nehty. Naštěstí se tady nikdo neunavoval výměnou ložního prádla, jinak by už dávno objevil nejtěžší matraci na světě.

Objektem jeho aktuální pozornosti byl velký balvan a následně v něm zaražený silný ocelový čep, který sloužil jako ukotvení pro jeho okovy.

Vlahoš usedl na zem tváří ke stěně, sevřel kovový kruh oběma rukama, zapřel se nohama po obou stranách a zatáhl. Měl pocit, že mu prasknou ramena, a před očima se mu válela rudá mlha, ale kamenný blok se s tichým zaskřípěním posunul ven. Podařilo se mu ho s vypětím posledních sil vytáhnout z otvoru a nahlédnout dovnitř. Na druhém konci byl otvor uzavřen dalším kamenným blokem a malta kolem něj vypadala podezřele nová a kvalitní.

A těsně před ním ležela lžíce. Leskla se novotou.

Právě když si ji nechápavě prohlížel, uslyšel za sebou tleskot. Ohlédl se a krční svaly mu do mozku vyslaly bolestivé protesty a uviděl, že ho přes mříže ve dveřích pozoruje několik dozorců.

"Skvělá práce, pane Třpytko!" zvolal jeden z nich. "Tuhle Robert mi dluží deset tolarů. Říkal jsem mu, že jste cílevědomý! Ten vydrží, říkal jsem mu."

"To jste vymyslel vy, pane Vilkíne?" prohlásil Vlahoš chabě a pozoroval odlesk světla na lžíci.

"Oh, ne, to ne. To byl příkaz lorda Vetinariho. On trvá na tom, že odsouzeným vězňům by se měla nabídnout naděje na svobodu."

"Na svobodu? Ale tam na konci je po čertech velký kámen!"

"Ano, je to tak, pane, taková je skutečnost," přikyvoval dozorce. "Je to jen naděje, chápete? Nejde tady o skutečnou svobodu. Ha, to by bylo trochu hloupé, nemyslíte?"

"No, to asi ano," přikývl Vlahoš. Nedodal už "vy hajzlové". Dozorci se k němu těch posledních šest týdnů chovali celkem slušně a on byl pyšný na to, že vycházel s lidmi. V tom byl opravu, ale opravdu velmi dobrý. Lidské dovednosti byly částí jeho obchodních prostředků... prakticky celým zbožím.

Kromě toho měli dozorci velké hole. Proto volil slova velmi opatrně, když řekl: "Někteří lidé by to mohli považovat za kruté, pane Vilkíne."

"To ano, pane, taky jsme se ho na to ptali, ale on řekl, že ne, to tak vůbec není. On řekl, že je to vlastně -" čelo se mu nakrabatilo námahou, jak se pokoušel vybavit si neznámé výrazy - "protipasivní terapie, která zahání apatii, zdravé cvičení, a nabízí onen největší ze všech pokladů, tedy naději, pane."

"Naději," opakoval poněkud tupě Vlahoš.

"Nerozrušilo vás to příliš, pane, že ne?"

"Rozrušilo? Proč bych měl být rozrušen, pane Vilkíne?"

"Já jen, že tomu poslednímu chlápkovi, kterého jsme měli v téhle cele, se podařilo prolézt tou trubkou. Byl to velmi malý muž. A velmi ohebný."

Vlahoš obrátil pohled k malé mřížce v podlaze. Okamžitě ji zamítl.

"Vede do odpadních stok?" zeptal se.

Dozorce se usmál. "Jeden by si myslel, že ano, že? Byl opravdu velmi vzteklý, když jsme ho vylovili. Jsem rád, že jste konečně odhalil systém, jakým to tady funguje, pane. Způsob, jakým jste se držel, a rozhodnost, s níž jste směřoval ke svému cíli... Ten prach jste nacpal všechen do matrace, že? Velmi chytré a velmi úpravné. Velmi čisté. Opravdu pro nás bylo potěšením se tady o vás starat. Mimochodem, moje žena vám mnohokrát děkuje za ten košík ovoce. Byl skvělý, vždyť v něm byly dokonce i limetky!"

"To byla maličkost, pane Vilkíne."

"Správce trochu zezelenal, když viděl ty limetky, protože on měl v tom svém košíku jen datle, ale já mu řekl, pane, že košík s ovocem je jako život - dokud nesundáte ten ananas, co leží nahoře, nevíte, co je pod ním. Ale on vám taky děkuje."

"Jsem rád, že mu přišel vhod, pane Vilkíne," přikývl Vlahoš nepřítomně. Několik z jeho bývalých bytných přineslo "dárek pro toho mládence, chudáčka odsouzeného", a Vlahoš vždycky investoval velkoryse. Konec konců, kariéra lidí, jako byl on, byla vždycky z větší části především styl.

"Když už tak mluvíme o všem možném, pane," ozval se po chvilce pan Vilkín, "ale jak mě, tak mládence napadlo, jestli byste si teď, v téhle pohnuté chvíli, nechtěl ulehčit a svěřit nám, kam jste... abychom nechodili kolem horké kaše... ukryl všechny ty peníze, co jste ukradl v...?"

Vězeňská cela ztichla. Dokonce i švábi napjatě poslouchali.

"Ne, to nemohu udělat, pane Vilkíne," odpověděl Vlahoš hlasitě po krátké a efektní dramatické pauze. Pak si poklepal na kapsu, pozvedl prst a mazaně zamrkal.

Dozorci se na oplátku usmáli.

"To dokonale chápeme, pane. A teď bych si na vašem místě chvilku odpočinul, pane, protože vás během půlhodiny pověsíme," sdělil Vlahošovi pan Vilkín přátelsky.

"No okamžik, vždyť jsem ještě nesnídal!"

"Snídaně se podává až po sedmé hodině, pane," vysvětloval mu jeden dozorce. "Ale něco vám řeknu, pane. Že jste to vy, pane Třpytko, udělám vám chlebíček se šunkou."

Teď bylo pět minut před úsvitem a jeho vedli úzkou uličkou a dál, do malé místnosti pod popravištěm. Vlahoš si uvědomil, že se sám na sebe dívá z dálky, jako kdyby jedna jeho část plula mimo tělo, podobná dětskému balónku, a čekala jen na to, až jeho druhá, hmotná část pustí provázek.

Místnost byla osvětlena světlem, které dovnitř pronikalo škvírami v lešení nad nimi, a to ještě zdůrazňovalo obrys velkých padacích dveří. Závěsy zmíněných dveří právě důkladně, a očividně s láskou a péčí, olejoval muž v kápi.

Když uviděl přicházející skupinku, ustal ve své činnosti a řekl: "Dobrý den, pane Třpytko." Pak přátelsky nadzvedl kápi. "To jsem já, pane, Daniel ‚Vtenráz' Vojáček. Jsem dnes váš osobní kat, pane. Nemějte strach, už jsem pověsil přes tucet lidí, pane. Budeme hotovi, co byste se nadechl."

"Je pravda, že člověk, kterého se nepodaří pověsit ani na třetí pokus, je osvobozen, Dane?" zeptal se Vlahoš, zatímco si popravčí pečlivě otíral ruce do kusu hadru.

"Taky jsem to slyšel, pane, taky. Ale mně neříkají Vtenráz pro nic za nic. Bude si pán dnes přát černou kápi na hlavu?"

"Pomůže to?"

"No, někteří lidé si myslí, že to odsouzenému dodává elegantní vzhled, pane. A rozhodně to odstraní to poulení očí a tak. Je to spíš otázka toho, jak se na to dívají lidé. A dneska se tam sešel opravdu obzvláště početný dav. A včera o vás byl moc pěkný článek v Kometě. Všichni ti lidé, kteří říkají, jaký příjemný mladý muž jste byl a tak dále. Ehm... Podepsal byste mi předtím ještě provaz? Víte, já jen jako že... totiž... pak už nebude příležitost vás o to požádat... co?"

"Podepsat provaz?" opakoval nechápavě Vlahoš.

"Ano, pane," přikývl kat. "Je to taková tradice. Víte, existuje mnoho lidí, kteří sbírají provazy. Dalo by se říci, že jsou to speciální sběratelé. Trošku divní, ale znáte sběratele, ne? A podepsaný provaz má mnohem větší cenu, že?" Odněkud vytáhl kus silného provazu. "Mám speciální pero, které píše i na provaz. Co takhle podpis každých patnáct - dvacet centimetrů? Jen podpis, věnování netřeba. To víte, pro mě jsou to hotové peníze, pane. Byl bych vám velmi vděčný."

"Budeš mi tak vděčný, že mě nepověsíš?" nadhodil Vlahoš a chopil se pera.

Tahle poznámka vyvolala salvu pobaveného smíchu. Pan Vojáček sledoval, jak Vlahoš podepisuje provaz, a šťastně přikyvoval.

"Výborně, pane, to, co mi tady podepisujete, je moje penzijní připojištění. A teď... všichni jsou připraveni?"

"Já ne!" odpověděl rychle Vlahoš k dalšímu všeobecnému pobavení.

"Vy jste ale frajer, pane Třpytko," vrtěl hlavou Vilkín. "Musím říct, že bez vás už to nebude takové, fakt."

"No, pro mě rozhodně ne," přikyvoval Vlahoš. I tahle poznámka byla oceněna jako výplod jeho břitkého smyslu pro humor. Vlahoš si povzdechl. "Myslíte, pane Vojáčku, že všechna tahle... opatření sníží počet zločinů?"

"No, u lidí vzato všeobecně... to je těžko říct, pane, protože těžko posoudíte zločiny ještě nespáchané," uvažoval nahlas kat a naposled zkusmo zalomcoval padacími dveřmi. "Ale u lidí konkrétních... tam bych řekl, že je to velmi účinné."

"To znamená co?" podíval se na něj Vlahoš.

"No, to znamená, že jsem tady žádného zločince neviděl více než jednou. Půjdeme?"

Když vyšli na svěží ranní vzduch, dav se zavlnil a ozvalo se několik pohrdlivých, ale i několik obdivných výkřiků. V tomhle byli lidé opravdu zvláštní. Ukradnete sto tolarů a jste malý zlodějíček. Ukradnete statisíce a víc a jste buď vláda, nebo hrdina.

Zatímco byl předčítán seznam jeho zločinů, Vlahoš upíral pohled kupředu. Nemohl se ubránit pocitu, že je to všechno nefér. Vždyť v životě nikoho ani neudeřil do hlavy. Nikdy nevylomil jediné dveře. Tu a tam otevřel šperhákem nějaký ten zámek, ale když odcházel, vždycky za sebou zase pečlivě zamkl. Co tak zlého vlastně udělal, kromě všech těch finančních podvodů, bankrotů a náhlých platebních neschopností? Vždyť nedělal nic jiného, než že přesouval nějaká ta čísla sem a tam.

"Sešel se nám tu opravdu pěkný zástup," rozhlížel se pan Vojáček, zatímco přehazoval konec provazu přes břevno šibenice a zaměstnával se složitými uzly. "Je tady taky hodně zástupců tisku. Támhle vidím lidi ze Šibeniček a támhle jsou z Komety. Na druhé straně stojí dva nebo tři z Pseudopolského hlasatele, to asi kvůli té bance, co zkrachovala, a slyšel jsem, že dorazil i chlápek ze Stoskopláňského finančníka. Mají skutečně skvělou finanční přílohu - vždycky se tam mrknu, abych se informoval, jak si stojí ceny provazů. Jak se zdá, spousta lidí si tady přeje vaši smrt, pane."

Vlahoš si nemohl nevšimnout, že v pozadí davu zastavil černý kočár. Na dveřích nebyl žádný znak, pokud jste nebyli zasvěceni. Erb lorda Vetinariho se skládal z hladkého štítu. Černý na černé. Člověk musel připustit, že má ten mizera styl.

"Hm? Cože?" probral se, když do něj Daniel nenápadně strčil.

"Ptal jsem se, jestli chcete pronést nějaká poslední slova, pane Třpytko?" naklonil se k němu kat. "Bývá to zvykem. Říkal jsem si, že vás třeba taky něco vtipného napadlo."

"Já jsem vlastně nečekal, že doopravdy zemřu," odpověděl Vlahoš. A v tom to bylo. Až do této chvíle skutečně nevěřil, že zemře. Byl si jistý, že se něco stane.

"Skvělá slova, pane," přikývl pan Vilkín. "Takže teď půjdeme, ano?"

Vlahošovi se zúžily oči. Záclonka na okénku kočáru se zachvěla. Dvířka se otevřela. Naděje, největší ze všech pokladů, zadoutnala.

"Ne, to nejsou má skutečná poslední slova," řekl. "Ehm... dovolte... chvilku bych se zamyslel..."

Po schůdcích kočáru sestoupila štíhlá úřednická postava celá v černém.

"Ehm... nevím, jak bych to... totiž... ehm..." Aha, teď to konečně začíná dávat smysl. Vetinari ho chtěl pořádně vyděsit, to je ono. To by bylo přesně v jeho duchu, podle toho, co o něm Vlahoš slyšel. Tady se blíží milost!

"Já... ehm... tedy..."

A tam dole, v davu, se úředník jen velmi pracně prodíral hustým davem lidí.

"Nemohl byste si trochu pospíšit, pane Třpytko?" ozval se kat. "Buďme poctiví, ano?"

"Rád bych to řekl správně," odpověděl Vlahoš stroze a pozoroval, jak se úředník pokouší obejít jakéhosi opravdu urostlého trolla.

"No ano, ale jsou tady jisté meze," ohrazoval se kat, kterého se dotklo toto porušení běžně dodržované etikety. "To byste tady taky mohl stát celé dny! Krátce a výstižně, to je správný styl, pane!"

"Dobrá, dobrá," přikývl Třpytka. "Ehm... podívejte... vidíte toho muže, támhle? Toho, co na vás mává?"

Kat se podíval na úředníka, který se protlačil do přední řady zástupu.

"Nesu poselství od lorda Vetinariho!" vykřikl muž.

"Výborně!" zajásal Vlahoš.

"Vzkazuje, abyste si pospíšili, protože už je dávno po úsvitu!" vyřizoval úředník.

"Oh," bylo jediné, co se Vlahošovi vydralo z úst. Očima zamířil k černému kočáru. Ten zatracený Vetinari má ještě navíc pěkně zvrhlý smysl pro humor.

"No tak, pane Třpytko, pojďte, nechcete mě dostat do nepříjemností, že ne?" žadonil kat a poklepával netrpělivě Vlahoše po rameni. "Jen několik slov a všichni se můžeme v klidu vrátit ke svým životům... vás ovšem vyjímaje, samozřejmě."

Takže konec. Bylo to jistým zvláštním způsobem osvobozující. Už jste se nemuseli bát, že vás potká to nejhorší, protože to vás potkalo a už jste to měli skoro za sebou. Ten dozorce měl pravdu, v životě jste se prostě museli dostat pod ten ananas, pomyslel si Vlahoš. Ten je velký, pichlavý a hrbolatý, ale pod ním mohou být třeba broskve. Byl to jen jeden z mýtů o tom, jak žít, a proto v tomto okamžiku naprosto nepoužitelný.

"V tom případě," prohlásil von Rosret, "poroučím svou duši prvnímu bohu, který ji najde."

"Hezké," přikývl kat a zatáhl za páku.

Albert Třpytka zemřel.

Lidé se všeobecně shodli na tom, že to byla dobrá poslední slova.

"Ah, pan Rosret," řekl vzdálený hlas, který se přibližoval. "Vidím, že jste se probral. A ještě jste naživu, zatím."

Na poslední větě byl slabý důraz a z toho Vlahoš pochopil, že délka onoho "zatím" je jen a jen v rukou hovořícího.

Otevřel oči. Seděl na pohodlné židli. U stolu proti němu, s rukama pokladně sepjatýma před zamyšleně našpulenými rty, seděl Havelok, lord Vetinari, Patricij Ankh-Morporku. Muž, pod jehož výstřední a charakteristicky despotickou vládou se Ankh-Morpork změnil v město, kde z jakéhosi podivného důvodu chtěl žít každý.

Pradávný, vrozený animální instinkt také upozornil Vlahoše na to, že za jeho pohodlnou židlí stojí další lidé, a to že by se mohlo ukázat jako velmi nepohodlné, zvláště pokud by se pokusil udělat nějaký nevhodný pohyb. Rozhodně ale žádný z těch pro něj neviditelných lidí jistě nebyl tak děsivý jako onen menší štíhlý muž v černém, s pečlivě upraveným, krátce přistřiženým plnovousem a rukama pianisty, který ho pozoroval.

"Mám vám vyprávět něco o andělech, pane Rosrete?" usmál se Patricij příjemně. "Vím o nich dvě zajímavé věci."

Vlahoš zasténal. Před sebou neviděl jedinou únikovou cestu a obrátit se, to nepřipadalo v úvahu. Krk ho pekelně bolel.

"Aha, ano. Byl jste oběšen," informoval ho Vetinari. "Naprosto dokonalé vědecké oběšení. Pan Vojáček je mistr. Odpor a síla použitého provazu, důležité také je, zda je uzel umístěn tady nebo tam, závislost délky a váhy... ohó, jsem si jistý, že by o tom ten člověk dokázal napsat celou knihu. Byl jste pověšen, a pokud tomu rozumím, tak za život vděčíte půldruhému centimetru vhodně zvoleného provazu. To ovšem mohl zjistit jen odborník, který by byl stál vedle vás, a tím odborníkem byl v tomto případě náš přítel Vtenráz. Ne, ne, Albert Třpytka je mrtev, pane Rosrete. Tři stovky lidí odpřisáhnou, že ho viděli zemřít." Vetinari se naklonil kupředu. "A proto si myslím, že by bylo vhodné s vámi právě teď promluvit o andělech."

Vlahoš ze sebe vypravil jakýsi neartikulovaný zvuk.

"Takže ta první zajímavá věc, co se týče andělů, pane Rosrete. Občas, v případech, kdy člověk udělá ze svého života tak ošklivý, složitý a páchnoucí propletenec, že jediným rozumným řešením se zdá smrt, se mu zjeví anděl, možná bych měl raději říci, že se zjeví někde v něm, a nabídne mu možnost vrátit se zpět k okamžiku, kdy se všechno pokazilo, a vydat se tentokrát tou správnou cestou. Pane Rosrete, byl bych rád, kdybyste mě považoval za... svého anděla."

Vlahoš na něj němě zíral. Cítil trhnutí provazu a to, jak mu hrdlo neúprosně svírá smyčka. Viděl, jak kolem něj narůstá temnota! Zemřel!

"Nabízím vám místo, pane Rosrete. Albert Třpytka je mrtev a pohřben, ale pan Vlahoš von Rosret má budoucnost. Pokud ovšem bude hloupý, bude jeho budoucnost velmi krátká. Nabízím vám zaměstnání, pane Rosrete. Práci za plat. Uvědomuji si, že vám tenhle způsob uspořádání věcí nemusí být známý."

Jen jako jeden druh pekla, pomyslel si Vlahoš.

"Je to místo vrchního poštmistra ankh-morporských pošt."

Vlahoš dál mlčky zíral.

"Dovolte mi, abych dodal, pane Rosrete, že za vámi jsou dveře. Pokud byste si v kterémkoliv okamžiku našeho

rozhovoru přál odejít, stačí jimi projít a už o mně nikdy v životě neuslyšíte."

Vlahoš si tuto větu zařadil pod záhlaví "neobyčejně podezřelá".

"Ale budu pokračovat: nabízené zaměstnání zahrnuje znovuvybudování systému městské poštovní služby a její provozování, přípravu mezinárodních zásilek, udržování a ošetřování majetku poštovní služby a tak dále a tak dále."

"A když mi do zadku zastrčíte pometlo, mohl bych k tomu ještě zametat podlahu," zaskřehotal jakýsi přiškrcený hlas. Vlahoš si uvědomil, že ten hlas je jeho. V hlavě měl chaos. Přišlo to jako šok, když zjistil, že onen svět vypadá právě takhle.

Lord Vetinari na něj vrhl dlouhý, opravdu velmi dlouhý pohled.

"No, pokud si to přejete," řekl a obrátil se k úředníkovi, který se tiše tetelil opodál. "Važuzle, má domovník v tomhle poschodí kumbál s potřebami pro uklízečky?"

"Ale jistě, vaše lordstvo," odpověděl okamžitě tajemník. "Mám donést -"

"To byl jen takový hloupý žert!" vybuchl Vlahoš.

"Oh, v tom případě se omlouvám, to mě nenapadlo," obrátil se lord Vetinari zpět k Vlahošovi. "Až budete cítit potřebu udělat další, tak mě na to laskavě upozorněte, ano?"

"Podívejte," podařilo se Vlahošovi uvést do chodu hlasivky, "nevím, co se to tady děje, ale o nějaké poště vůbec nic nevím!"

"Pane Vlahoši, ještě dnes ráno jste nevěděl vůbec nic o tom, jaké to je, být mrtvý, ale kdyby nebylo mého zásahu, jistě by se ukázalo, že jste v tom nejen dobrý, ale především výjimečně vytrvalý," přerušil ho ostře Vetinari. "To znamená jen jedno, člověk nikdy neví, dokud to nezkusí."

"Ale když jste mě odsoudil -"

Patricij pozvedl jednu bledou ruku. "Hm?"

Vlahošův mozek, který si konečně uvědomil, že tady přestává veškerá legrace, takže musí odevzdat nějakou práci, zabral. "Ehm... když jste odsoudil... Alberta Třpytku -"

"Výborně. Pokračujte."

"- řekl jste, že je to zločinec od přírody, rozený kriminálník, padělatel dispozicí, nenapravitelný podvodník, chorobný lhář, absolutně nedůvěryhodný lump a zvrhlý génius!"

"Přijímáte mou nabídku, pane von Rosrete?" přerušil ho znovu ostře Patricij.

Vlahoš na něj chvilku mlčky zíral. "Promiňte, ale rád bych si ověřil jednu věc," řekl nakonec a vstal.

Za jeho židlí stáli dva muži v černém. Nebyla to dokonalá, bezchybná černá, spíš taková ta pracovní černá, v jaké chodí lidé, kteří nechtějí, aby na nich byly vidět různé drobné nečistoty. Vypadali jako úředníci, dokud jste se jim ovšem nepodívali do očí.

Když se Vlahoš vydal ke dveřím, které tam byly, přesně jak mu Patricij řekl, ustoupili stranou. Vlahoš dveře velmi opatrně otevřel. Za nimi nebyl nikdo a nic. Ani podlaha. Jako člověk, který je odhodlaný prozkoumat všechny možnosti, vytáhl z kapsy zbytek své vězeňské lžičky a upustil ji do šera. Trvalo velmi dlouho, než zaslechl vzdálené zacinknutí.

Pak se von Rosret vrátil zpět a znovu usedl na svou židli.

"Vyhlídka na svobodu?" nadhodil.

"Jistě," přikývl lord Vetinari. "Vždycky máte na výběr."

"To jako myslíte, že si mohu vybrat... jistou smrt?"

"Každopádně... výběr to je. Nebo spíše možnost. Víte, já věřím ve svobodu, pane Rosrete. Takových lidí není mnoho, i když tvrdí něco jiného. A žádná praktická definice svobody by nebyla úplná bez svobody nést její následky. Je to samozřejmě svoboda, na čem spočívá i všechno ostatní. Takže... přijímáte to zaměstnání? Nikdo vás nepozná, na to se můžete spolehnout."

Vlahoš pokrčil rameny. "No dobrá. Přijímám, ale samozřejmě jako zločinec od přírody, rozený kriminálník, padělatel dispozicí, nenapravitelný podvodník, chorobný lhář, absolutně nedůvěryhodný lump a zvrhlý génius."

"Skvělé! Vítejte ve státní službě!" Lord Vetinari k němu natáhl ruku. "Jsem pyšný na to, že jsem dokázal vybrat toho správného muže. Plat je dvacet tolarů týdně, a pokud se nepletu, má vrchní poštmistr k dispozici malý byt v budově hlavní pošty. A nějakou charakteristickou čepici. Budu požadovat pravidelná hlášení. Přeji vám hezký den."

Sklopil oči ke svým papírům. Pak je znovu pozvedl.

"Vy jste ještě tady, vrchní poštmistře?"

"A to je všechno?" ujišťoval se užasle Vlahoš. "V jednom okamžiku mě věší a v příští minutě jsem zaměstnaný?"

"Počkejte... jak jste to... ano, tak to myslím je. Aha, ne tak docela. Važuzle, dejte laskavě panu von Rosretovi jeho klíče."

Úředník popošel kupředu a podal Vlahošovi těžký železný kruh plný klíčů a k němu podložku s kusem pergamenu a tužkou ve zlatém pouzdře. "Potvrďte mi příjem, prosím. Podepište se tady. Jméno a plný titul, tedy vrchní poštmistr," řekl.

Okamžik, pomyslel si Vlahoš. Vždyť tohle je jen město. Má brány. Je obklopeno mnoha směry, kterými z něj člověk může prchat. Záleží na tom, co podepíšu?

"Jistě," přikývl a naškrabal své jméno.

"Vaše skutečné jméno, prosím," upozornil ho Patricij, aniž zvedl hlavu od svých papírů.

"Jak se podepsal, Važuzle?"

Úředník natáhl krk jako čáp marabu. "Ehm... Etel Had, pokud to čtu správně, můj pane."

"Zkuste se soustředit, pane Rosrete," prohlásil unaveně Vetinari, který očividně dál studoval své dokumenty.

Vlahoš se podepsal podruhé. Konec konců, co to v dlouhodobém běhu znamená? A bude to opravdu hodně dlouhý

běh, pokud nenajde pořádného koně.

"Takže teď nám jen zbývá záležitost s vaším čestným důstojníkem," zabručel lord Vetinari, stále ještě pohroužen do hromady papírů před sebou.

"Čestného důstojníka?" nechápal Vlahoš.

"Jistě. Nejsem tak docela hloupý, pane Rosrete. Bude na vás čekat před budovou hlavní pošty během deseti minut. Přeji vám hezký den."

Když von Rosret odešel, Važuzel si diskrétně odkašlal a řekl: "Myslíte, že tam dojde, můj pane?"

"Víte, člověk vždycky musí počítat s psychologií jedince," odpověděl mu Vetinari a opravil několik drobných chyb v úředním hlášení. "A právě to já neustále dělám, zato vy, Važuzle, bohužel málokdy. Proto také odešel s vaší zlatou tužkou."

# # #

Buď vždycky rychlý, nikdy nevíš, co tě dohání.

O deset minut později už byl Vlahoš von Rosret za hradbami města. Koupil si koně, což ho poněkud přivádělo do rozpaků, ale rychlost tady byla životně důležitá a on měl tak tak čas sebrat z jedné ze svých tajných skrýší vak s několika nezbytnostmi, který tam měl pro všechny případy připraven. Pak si vybral jednu starou herku z ohrady s nápisem "do pěti tolarů" v Hobsonových nájemných stájích. To znamenalo alespoň to, že si na žádnou stanici Hlídky nepribehne stěžovat okradený majitel.

Nikdo ho neobtěžoval. Nikdo se na něj nepodíval dvakrát, ale to se nestávalo ani předtím. Městské brány byly otevřeny dokořán. Před ním se rozkládaly pláně a ty byly jistě plné možností. Byl vždycky dobrý v tom, jak z ničeho vymačkat alespoň něco. Tak například v tom prvním malém městečku, kam přišel, musel zapracovat na své herce starým dryákem, do nějž použil několik klasických ingrediencí. Díky tomu kůň najednou vypadal jako zvíře, které má dvojnásobnou cenu, než byla ta, co za ně zaplatil. A bude tak vypadat přinejmenším dvacet minut, pokud ovšem do té doby nezačne pršet. Dvacet minut bude stačit k tomu, aby koně prodal a s trochou štěstí si pořídil o něco lepšího za méně, než kolik dostal za prvního. Totéž udělá v dalším městě a během tří - možná čtyř dnů bude mít koně, na kterého by mohl být i šlechtic pyšný.

Jenže to bude jen taková okrajová záležitost, něco, čím by se trochu udržoval ve formě. V podšívce šatů měl zašity tři překrásné falešné brilantové prsteny, jeden pravý v tajné kapsičce v rukávu a dokonale provedený falešný zlatý tolar mazaně ukrytý v límci. Ty věci po něj byly totéž, co je pro truhláře pila a kladivo. Byly to primitivní nástroje, ale mohl se s nimi vrátit zpět do hry.

Existuje rčení "poctivého člověka neošidíš", které nejčastěji citují ti, kdo si vydělávají šizením poctivých lidí. O to se Vlahoš nikdy vědomě nepokusil. Když totiž ošidíte poctivého člověka, má sklony stěžovat si u místní Hlídky a v poslední době bylo čím dál těžší si členy Hlídky koupit. Mnohem jednodušší bylo podvést podvodníka nebo lumpa a Vlahošovi to taky vždycky připadalo tak nějak sportovnější. Kromě toho jich taky bylo mnohem víc. Pomalu jste nemuseli hledat.

Necelou půlhodinu potom, co dorazil do městečka Nový Zdar, kde velké město bylo jen sloupem kouře na obzoru, už seděl v hostinci. Ubohý ztroskotanec, který přišel o všechno a neměl nic, jen jediný prsten s pravým diamantem a jedinou touhu: dostat se včas domů, do Genovy, kde jeho stařičká matka umírala na strašlivou chorobu jménem Hnidy. O jedenáct minut později stál před krámkem místního klenotníka, v jehož nitru vyprávěl majitel jednomu z účastných občanů, že ten prsten, který je ten cizinec ochoten prodat za dvacet tolarů, má ve skutečnosti cenu pětasedmdesát (i klenotníci si potřebují tu a tam přivydělat). Po dalších pětatřiceti minutách už vyjížděl z města na lepším koni a s pěti tolary v kapse. Za sebou nechal poctivého, soucitného občana se škodolibým úsměvem na tváři, který byl sice natolik chytrý, že dával při obchodu Vlahošovi pozor na prsty, ale natolik hloupý, že se právě chystal zajít ke klenotníkovi a nabídnout mu za sedmdesát pět tolarů ke koupi blýskavý mosazný kroužek se skleněným briliantem, jehož skutečná hodnota byla padesát pencí, jednomu každému, bratru poctivému.

Svět byl požehnaně chudý na opravdu poctivé lidi a nádherně plný těch, kdož si mysleli, že oni dokážou rozeznat poctivého člověka od podvodníka a lumpa.

Poklepal si na kapsu kabátu. Ve vězení mu dozorci sebrali mapu, pravděpodobně v době, kdy byl zaměstnán tím, že byl mrtvý. Byla to dobrá mapa a při jejím studiu se jak pan Vilkín, tak jeho kolegové dozvěděli mnoho věcí z oboru kryptografie, zeměpisu a zastírací kartografie. Co už se ale nedozvěděli, byly údaje o úkrytu pokladu v hodnotě 150 000 AM tolarů v různých měnách, protože mapa byla velkorysý a navíc velmi dokonalý výmysl. Na druhé straně Vlahoše hluboko uvnitř teď hřálo vědomí, že Vilkín a ostatní teď budou nějaký čas majiteli onoho největšího daru na světě, kterým je Naděje.

Každý, kdo si prostě a jednoduše nepamatuje, kam ukryl obrovský poklad, si podle Vlahošova mínění přímo zaslouží o něj přijít. Jenže teď se bude muset jeho mínění od takových věcí chvíli držet stranou a věnovat se něčemu jinému.

Tím, aby si pamatoval jméno následujícího města, už se Vlahoš ani neunavoval. Byl v něm hostinec a to mu stačilo. Najal si pokoj s výhledem do neužívané uličky, zkontroloval, že se okno otvírá lehce a tiše, dal si slušné jídlo a šel si brzo lehnout.

Zatím to vůbec není špatné, pomyslel si. Dnes ráno stál na popravišti se smyčkou na krku a večer už byl zase zpět v obchodě. Teď už si jen nechá znovu narůst plnovous a alespoň půl roku se bude vyhýbat Ankh-Morporku. Možná budou stačit tři měsíce.

Vlahoš měl nadání. Během života také získal mnoho dovedností a ty pak ovládl natolik dokonale, že se staly součástí jeho já. Naučil se být osobní, ale něco v jeho genech působilo, že si ho málokdo pamatoval. Měl talent zůstat nepovšimnut, být jen jednou šedivou tváří v davu. Lidé, kteří ho měli popsat, s tím měli potíže. On byl prostě ten "asi". Bylo mu asi dvacet nebo třicet. V popisech hlídek na starém světadíle by mohl měřit od sto pětašedesáti do sto

devadesáti, vlasy mohl mít v jakémkoliv odstínu od špinavě hnědé k slámově žluté a nedostatek charakteristických rysů stejnou měrou postihl především jeho obličej. Byl asi... průměrný. Lidé si pamatovali doplňky, věci jako kníry a brýle, a proto vždycky s sebou nosil několikery ty i ony. Svědci si pamatovali jména, chování, zvyky a tiky, charakteristické pohyby. Těch měl v zásobě stovky.

Ano, byla tady ještě jedna věc. Všichni si pamatovali, že než se s ním setkali, byli mnohem bohatší.

Ve tři hodiny ráno se dveře rozletěly. Rozletěly se doslova a kusy dřeva se odrážely od protější stěny. Jenže to už byl Vlahoš venku z postele a plavným skokem proletěl oknem dřív, než první z úlomků dopadl na zem. Byla to reakce zcela automatická, která neměla s přemýšlením nic společného. Krom toho ještě večer, než ulehl, vyhlédl z okna a ujistil se, že dole pod oknem v uličce stojí velké napájecí koryto plné vody, které mělo v případě nouze zmírnit jeho pád.

Teď tam žádné koryto nebylo. Ten, kdo ho ukradl, tam ale nechal holou zem a ta zpomalila Vlahošův pád, byť by za cenu zvrtnutého kotníku.

Rychle se zvedl, a zatímco tiše sténal bolestí, vydal se skoky jednonož uličkou. Opíral se při tom o stěnu budovy. Stáje hostince byly vzadu, stačilo mu tedy vytáhnout se na koně - na jakéhokoliv koně a -

"Pane Rosret?" zaduněl mohutný hlas.

Oh bože, to byl troll, znělo to jako troll, a pěkně velký troll... netušil, že tady, na venkově, taky mají něco takového.

"Nedokážete utéct, pane Rosret, a nedokážete se ukrýt!"

Počkat, okamžik, on přece tady v tom hnízdě nikomu své pravé jméno neřekl! Ale to mu běželo hlavou někde v pozadí. Někdo po něm šel, a proto musí utíkat. Nebo poskakovat.

Když se dostal k zadním dveřím do stájí, riskoval pohled přes rameno. Za oknem jeho pokoje probleskovala narudlá záře. Přece nespálí to místo kvůli několika mizerným tolarům? Nesmysl! Každý přece ví, že když má člověk dobrý padělek, snaží se ho co nejdříve vnutit nějaké kavce, aby se ho zbavil! Jenže někteří lidé jsou nepoučitelní.

Jeho kůň stál ve stáji sám a nezdálo se, že by se z Vlahošova příchodu nějak zvlášť radoval. Vlahoš sice poskakoval po jedné noze, ale přesto se mu podařilo navléci zvířeti postroj. Sedlem se neunavoval. Uměl jezdit i bez něj. K čertu, jednou jel dokonce i bez kalhot, ale naštěstí mu všechen ten dehet a peří pomáhaly udržet se koni na hřbetě. Byl světovým mistrem v opouštění měst narychlo.

Právě se chystal vyvést koně ze stáje, když uslyšel zacinkání.

Sklopil oči k zemi a nohou odhrábl trochu sena. Kůň měl mezi předními nohama podlouhlý kus žlutého kovu a konce hranolu byly krátkými řetězy připevněny ke kovovým kruhům na koňských nohách. Kdyby měl kůň opustit stáj, musel by to udělat jako Vlahoš - poskakovat.

Oni ho přikovali. Oni mu tady, k sakru, toho koně přikovali...

"Oh, pane Rosret!" duněl hlas dvorem stájí. "Chcete znát pravidla, pane Rosret?"

V zoufalství se rozhlédl kolem. Nebylo tady nic, co by mohl užít jako zbraň, a kromě toho byl ze zbraní vždycky nervózní. To byl ostatně ten důvod, proč nikdy žádnou nenosil. Zbraně neúměrně zvyšovaly riziko. Mnohem raději se spoléhal na svůj dar se z většiny věcí úspěšně vymluvit, vyvolat zmatek a zmizet, nebo, když se to nepodařilo, na dobře podražené boty a výkřiky typu: "Podívejte, co je to támhle!"

Jenže teď měl velmi neodbytný pocit, že může mluvit, jak bude chtít, protože tam venku nebyl nikdo, kdo by ho chtěl poslouchat. A pokud se týkalo rychlého útěku, mohl jen trapně poskakovat na jedné noze.

Všiml si velkého koštěte a kbelíku, stojících v koutě. Když se venku začaly ke dveřím stáje přibližovat těžké kroky, zastrčil si příčku koštěte se štětinami pod paži jako provizorní berlu a chopil se kbelíku. Když se dveře prudce otevřely, máchl kbelíkem a slyšel, jak se dřevěná nádoba s praskotem rozpadá. Vzduch se naplnil třískami. O chvilku později zazněl dunivý náraz těžkého těla na podlahu.

Rosret tělo přeskočil a nejistými poskoky zmizel ve tmě.

Kolem zdravého kotníku se mu sevřelo něco stejně tvrdého a pevného jako pouta. Chvilku se díky koštěti držel na nohou, ale pak se sesul k zemi.

"Nechovám k vám nic jiného než vstřícné pocity, pane Rosret," zaduněl přátelsky hlas.

Vlahoš zasténal. Koště ve stájích zřejmě měli jen tak na ozdobu, protože podle stavu podlahy se tady moc nezametalo. To mělo svou kladnou stránku, padl totiž do měkkého. Mělo to ovšem i svou negativní stránku, protože to znamenalo, že padl do něčeho měkkého.

Někdo ho chytil za kabát a snadno a s citem ho zvedl z mazlavé země.

"Tak vstáváme, pane Rosret!"

"Říká se ‚pane Rosrete', ty burane, s ‚e' na konci, jasné?"

"Tak vstáváme, pane Rosrete!" opakoval klidně dunivý hlas a Vlahoš cítil, jak mu někdo pod paži přistrčil jeho primitivní smetákovou berlu.

"Co vy jste, u ďábla, zač?" zasténal Rosret.

"Jsem váš čestný důstojník, pane Rosrete."

Vlahoš se napůl obrátil, zvedl pohled, pak ho zvedl ještě víc a zadíval se do hladké terakotové tváře, v níž temnou červení žhnul pár očí. Když mluvil, zdálo se, že se v místě úst otvírá branka do pekel.

"Golem? Ty jsi zatracený golem?"

Muž-věc ho uchopil jednou rukou a přehodil si ho přes rameno. Pak se obrátil do stáje a von Rosret, hlavou dolů s tváří přitisknutou na golemovo drsné, cihlově červené tělo, si uvědomil, že si golem přes druhé rameno přehazuje jeho koně. Ozvalo se krátké zaržání.

"Musíme si pospíšit, pane Rosrete! Zítra ráno přesně v osm máte být u lorda Vetinariho! A přesně v devět vám začíná pracovní doba!"

Vlahoš zasténal.

"Á, pan Rosret. Bohužel se znovu setkáváme," řekl lord Vetinari.

Bylo osm hodin ráno. Vlahoš se mírně kymácel. Jeho kotník na tom byl mnohem lépe, ale to byla jediná část jeho těla, o níž se to dalo říci.

"Šlo to celou noc!" prohlásil Vlahoš. "Celou tu mizernou noc! A na druhém rameně to neslo koně!"

"Prosím, pane Rosrete! Sedněte si." Vetinari na okamžik zvedl oči od papírů na stole a ukázal na židli. "A mimochodem, to vaše ‚to' je ‚on'! Je to v tomto případě částečně čestný titul, ale já osobně vkládám do pana Pumpy velké naděje."

Vlahoš zahlédl načervenalý odlesk na stěně za Vetinariho zády a pochopil, že se golem stojící za ním usmál.

Patricij znovu sklopil oči ke stolní desce a na okamžik se zdálo, že ho Rosret přestal zajímat. Větší část stolní desky zabírala kamenná šachovnice. Na té pak byly rozmístěny malé, dokonale vyřezávané figurky trpaslíků a trollů. Vypadalo to jako nějaká hra.

"Pan Pumpa?" ozval se Vlahoš.

"Hmm?" zabručel Vetinari a pohnul hlavou, aby na desku viděl z poněkud jiného zorného úhlu.

Vlahoš se opatrně naklonil k Patricijovi a palcem trhnul ve vzduchu směrem ke golemovi.

"To," řekl, "Je pan Pumpa?"

"Ne," zavrtěl hlavou lord Vetinari. I on se teď naklonil kupředu a k Vlahošovu znepokojení svůj pohled náhle zaostřil přímo a cíleně Rosretovi do tváře. "On je pan Pumpa. Pan Pumpa je vládní úředník. Pan Pumpa nikdy nespí. Pan Pumpa nikdy nejí. A pan Pumpa, vrchní poštmistře, se nikdy nezastaví."

"A to přesně znamená co?"

"To znamená, že jestliže například přemýšlíte o tom, že si najdete nějakou loď, která míří ke Čtyřixu, na základě úvahy, že je pan Pumpa velký a těžký a cestuje jen pěšky, pan Pumpa vás bude sledovat. Vy musíte spát. Pan Pumpa nemusí. Pan Pumpa nedýchá. Ujde šest a půl kilometru za hodinu, to je 1092 kilometrů za týden. Rychle se to sčítá. A až vás pan Pumpa chytí -"

"No, víte," přerušil ho Vlahoš pozvednutým prstem, "dovolte, abych vás tady přerušil. Já vím, že golemové nesmí ubližovat lidem!"

Lord Vetinari pozvedl obočí. "Dobré nebe! A kde jste zase slyšel tohle?"

"Je to napsáno... mají to poznačeno... někde uvnitř v hlavách! Mají tam nějaký svitek, nebo co. Je to tak?" řekl Vlahoš a nejistě povstal.

"Ach, u všech bohů," povzdechl si Patricij. "Pane Pumpo, zlomte panu Rosretovi jeden prst, ano? Ale opatrně prosím."

"Jistě, vaše lordstvo." Golem se posunul kupředu.

"Moment! Ne! Co to děláte?" Vlahoš divoce zamával rukou a figurky na stole se rozletěly na všechny strany. "Počkejte! Počkejte! Máme tady ten zákon!

Golem nesmí ublížit lidské bytosti nebo dovolit, aby bylo lidské bytosti ublíženo!"

Lord Vetinari pozvedl prst. "Pane Pumpo, prosím, počkejte okamžik. Dobrá, pane Rosrete, a pamatujete si, jak je to dál?"

"Dál? Jak dál?" zamračil se Vlahoš. "To přece není dál!"

Lord Vetinari pozvedl obočí. "Pane Pumpo?"

"...pokud mu to nenařídí úředně zvolená autorita," odříkal golem.

"Tenhle kousek jsem nikdy předtím neslyšel."

"Ne?" podivil se upřímně Vetinari. "No, nedovedu si představit, kdo by ho k tomu zapomenul připojit. Kladivo přece nemůže odmítnout udeřit hřebík na hlavičku ani pila posoudit morální kvalitu dřeva. Každopádně zaměstnávám pana Vojáčka, kata, s nímž jste se už samozřejmě potkal, a taky Městskou hlídku, vojenské oddíly a... občas... další specialisty, kteří mají oprávnění zabíjet jak v sebeobraně, tak při ochraně města a jeho zájmů." Vetinari začal sbírat popadané figurky a pečlivě je stavěl zpět na desku. "Proč by měl být pan Pumpa nějaká výjimka jen proto, že je z jílu? Vždyť ve své podstatě... to jsme my všichni. Pan Pumpa vás teď doprovodí do zaměstnání. Legenda bude tato: On je váš tělesný strážce, protože muž v tak vysoké funkci, jako je vaše, na něj má nárok. Jen my budeme vědět, že má ještě několik dalších... pokynů navíc. Golemové jsou od přírody neobyčejně morální stvoření, pane Rosrete, ale možná vám bude jejich morálka připadat trošku, hmm... staromódní?"

"Dodatečné pokyny?" ujišťoval se Vlahoš. "A mohl byste mi laskavě říci, jaké další pokyny to jsou, nebo to bych po vás chtěl moc?"

"Jistě." Patricij odfoukl smítko z malého kamenného trolla a postavil figurku na její pole.

"Takže?" nadhodil po nějaké chvilce ticha Vlahoš.

Vetinari si povzdechl. "To už byste chtěl příliš mnoho, kdybych vám měl říci, jaké další pokyny pan Pumpa dostal. Pro informace tohoto typu nejste prověřen. A mimochodem, vašeho koně jsme zabavili, protože byl použit ke spáchání zločinu."

"To je krutý a nezvyklý trest!" zaprotestoval Vlahoš chabě.

"Myslíte?" potřásl Vetinari hlavou. "Já vám nabídnu jednoduchou kancelářskou práci, relativní volnost pohybu, zaměstnání na čerstvém vzduchu... ne, já cítím, že má nabídka může být velmi neobvyklá, ale krutá? Myslím, že ne. Ale pokud jde o to, myslím, že někde dole v katakombách máme pár starých případů, jejichž tresty byly výjimečně kruté a často velmi neobvyklé, pokud byste potřeboval něco pro srovnání. A pak je tady ještě vždycky možnost zatančit si sisálovou kalamajku."

"Prosím?" nakrčil Vlahoš čelo.

Važuzel se k Patricijovi naklonil a zašeptal mu něco do ucha.

"Oh, omlouvám se," řekl Vetinari, "myslel jsem samozřejmě konopný čardáš. To záleží jen na vás, pane Rosrete, můžete si vybrat. Vždycky si můžete vybrat. Aha, a ještě mimochodem... víte, co je ta druhá zajímavá věc na andělech?"

"Na jakých andělech?" vytřeštil oči Vlahoš, který teď už dokonale ztratil nit.

"Ach, saprlot, lidé dnes prostě už vůbec nedávají pozor," posteskl si Vetinari. "Vzpomínáte? První zajímavá věc o andělech? Říkal jsem vám to včera? No, asi jste myslel na něco jiného. Tak ta druhá zajímavá věc na andělech, pane Rosrete, je ta, že vždycky dostanete jen jednoho jediného."

KAPITOLA DRUHÁ

Poštovní úřad

V níž se seznamujeme s osazenstvem - Neště, sluky a oslové - Pojednání o veršovaném slangu - "Měl jste tam být" - Mrtvé dopisy - Golemský život - Poštovní řád

Vždycky existuje nějaký způsob. Vždycky existuje nějaká cena. Vždycky existuje nějaká cesta. A podívej se na to takhle, pomyslel si Vlahoš. Jistá smrt byla nahrazena nejistou smrtí a to je jisté vylepšení, nebo ne? Mohl svobodně chodit kolem... kulhat kolem, alespoň prozatím. A je konec konců možné, že se v tom všem ještě navíc ukrývá nějaký zisk. No, stát by se to mohlo. V tom byl Vlahoš opravdu dobrý. Dokázal objevit možnosti i tam, kde jiní lidé viděli jen holou zem. Takže se nemůže nic stát, když bude pár dnů hrát podle pravidel, že? Poskytne tak možnost své noze, aby se vylepšila, prozkoumá situaci a udělá si při tom plány. Možná že se mu dokonce podaří zjistit, jak moc jsou golemové nezničitelní. Vždyť jsou nakonec jen z pálené hlíny, ne? Takové věci se občas rozbijí.

Vlahoš von Rosret pozvedl oči a jal se zkoumat svou budoucnost.

Budova ankh-morporské hlavní pošty měla poněkud strohé a pochmurné průčelí, protože to byla čistě účelová budova. Byla to v praxi jakási velká krabice, určená lidem, z níž vzadu vybíhala dvě křídla, která se napojovala na velký zájezdní dvůr. Někdo vzal několik laciných pilířů, rozřezal je podél a zvenčí je nalepil na budovu, jak se to hodilo. Pak do průčelí vysekali pár výklenků pro přebytečné nymfy, na římsy postavili nějaké ty kamenné urny a tak byla vytvořena architektura budovy. Zřejmě v obdivu k mozku, který to vymyslel, pokryli dobří obyvatelé Ankh-Morporku, nebo možná jejich děti, stěny do výše dvou metrů malůvkami a nápisy v mnoha vzrušujících barvách.

V ozdobném pásu nad nejvyšší řadou oken byla zasazena bronzová písmena, která barvila omítku pod sebou zelenohnědými skvrnami.

"NI SNÍH, N ÉŠŤ, NI T MN TA NO I, DY SLU CE N S ÍTÍ, NEZAB ÁNÍ OSLŮM NA IM POV NNOST SV SPL ITL" Přečetl nahlas. "Co to má, u čerta, znamenat?"

"Poštovní úřad - to byla kdysi velmi pyšná instituce," ozval se pan Pumpa.

"A támhleto?" ukázal Vlahoš. Na tabuli o hodný kus níže byla loupající se barvou napsána mnohem méně hrdinská slova.

NEŽÁDEJTE OD NÁS INFORMACE O: balvanech • trollech s obušky • jakýchkoliv dracích • paní Bochánkové • velkých zelených věcech s tlamou plnou zubů • černých psech s oranžovým obočím • dešti kokršpanělů • mlze •l

"Jak jsem řekl, byla to pyšná instituce."

"Kdo je paní Bochánková?"

"Lituji, ale v tomhle vám nedokážu pomoci, pane Rosrete."

"Jak se zdá, měli z ní pěkný vítr."

"Ano, vypadá to tak, pane Rosrete."

Vlahoš se rozhlédl po této rušné tepně rušného města. Lidé si ho nevšímali, i když golem tu a tam přitahoval kradmé pohledy, které nebyly velmi přátelské.

To všechno bylo velmi zvláštní. Bylo mu - čtrnáct? - když naposled použil své pravé jméno. A jen bohové vědí, kdy byl naposled mezi lidmi bez všeobecně postřehnutelných znaků. Cítil se jako nahý. Nahý a nepovšimnutý.

Stejně tak bez povšimnutí vyšel po špinavých schodech a otočil klíčem v zámku. K jeho překvapení se otáčel snadno a dveře s popraskanou barvou se otevřely bez zaskřípění.

Za Vlahošem se ozval rytmický, dutý zvuk. Pan Pumpa tleskal.

"Skvěle, pane Rosrete! První krok na cestě k prospěchu vašemu i prospěchu celého města!"

"Ano, jistě," zabručel Rosret.

Vešel do rozlehlé, temné vstupní haly, osvětlené jen matně světlem, které sem pronikalo obrovskou kopulí na střeše. Tady nikdy nemohlo být nic jiného než šero, dokonce ani v pravé poledne ne. I tady pracovali anonymní tvůrci graffiti.

V šeru viděl dlouhou, proraženou přepážku s dveřmi a za ní jednotlivé kukaně pro úředníky.

Doslova kukaně, protože tam teď hnízdili holubi.

Ve vzduchu se vznášel slaně nakyslý pach starého guana, a když Vlahošovy boty zaklapaly na dlaždicích, zvedlo se najednou několik set holubů, kteří se v panice vrhli příkrou spirálou k několika otvorům ve skleněné kopuli.

"Posraní holubi!" ulevil si Vlahoš.

"Sprostá slova nemáme rádi, pane Rosrete," ozval se za ním hlas pana Pumpy.

"Proč? Jsou napsána všude kolem na stěnách! A kromě toho to byl popis, Pumpo! Guano! Musí tady toho svinstva být celé tuny!" Vlahoš slyšel, jak se ozvěna jeho hlasu odráží od vzdálených stěn. "Kdy bylo tohle místo otevřené naposled?"

"Před dvaceti lety, poštmistře."

Vlahoš se rozhlédl kolem. "Kdo to řekl?" Zdálo se, že se jeho hlas vrací ze všech stran.

Pak se ozvalo tiché šourání a pravidelné ťukání hůlky a ze šera se vynořila nahrbená postava starého muže.

"Grešle, pane," zasípal hlas, "mladší pošťák Grešle. K vašim službám, pane. Stačí jediné vaše slovo, pane, a já se

vrhnu, vrhnu do akce." Postava se zastavila, aby ze sebe vydala dlouhý, chřestivý kašel, který zněl, jako kdyby někdo opakovaně bušil do stěny pytlem štěrku. Vlahoš viděl, že muž má krátký, ostrý plnovous, který jako by naznačoval, že jeho majitel byl vyrušen právě ve chvíli, kdy dojídal ježka.

"Mladší pošťák Grešle?" ujišťoval se Vlahoš.

"Jistě, pane. Důvod spočívá v tom, že tady nebyl nikdo tak dlouho, aby mě povýšil. Měl bych být už dávno starším pošťákem Grešlem, pane," dodával stařík významně a znovu se vulkánovitě rozkašlal.

Vysloužilý pošťák Grešle by se hodilo mnohem líp, pomyslel si Vlahoš. Nahlas pak dodal: "Takže vy tady pracujete, ano?"

"Ano, pane, my tady pracujeme. Teď jsme to jen my, já a ten chlapec, pane. Ten kluk je opravdu chytrý, pane. Udržujeme to tady v čistotě, pane. Všechno podle Řádů, pane."

Vlahoš se neubránil užaslému výrazu. Pan Grešle nosil příčesek. Možná, že opravdu někde existuje muž, na kterém vypadá tupátko tak přirozeně, že si ho většina lidí nevšimne. Ať už je to kdokoliv, pan Grešle to není. Jeho tupé bylo kaštanově hnědé, mělo špatnou velikost, špatný tvar, špatný styl a bylo, vzato kol a kolem, celé špatné.

"Aha, vidím, že obdivujete mé vlasy, pane," prohlásil Grešle pyšně, zatímco se mu příčesek o něco posunul. "To jsou mý, vlastní, žádný mládě."

"Ehm... mládě?" opakoval Vlahoš.

"Odpusťte, pane, neměl jsem užívat hantýres. Tedy slang. Mládě, jako v tom rčení ‚vsádě mládě', pane. To je slang z Šerošedé uličky.*2 # Vsádě mládě - paruka, pane. Jasně vidím, co si myslíte: Že málokterý muž mého věku má ještě svoje vlasy, to si myslíte. To dělá ten život v čistotě, jak vnitřní, tak vnější."

Vlahoš se rozhlédl páchnoucím vzduchem po okolních kupkách guana. "Skvělá práce, opravdu," zamumlal. "No, pane Grešle, mám tady nějakou kancelář? Nebo něco takového?"

Na okamžik vypadala ta část starcovy tváře, která byla vidět nad zcuchaným plnovousem, jako králík, kterého ze tmy vyhmátla světla reflektorů.

"Oh, ano, technicky vzato ano," odpověděl rychle. "Jenže my už tam nechodíme, pane, protože je to nahoře. To je moc nebezpečný. Mohlo by to spadnout každou minutu. My teď používáme šatnu personálu, pane. Byl byste tak laskav a následoval mě?"

Vlahoš téměř vybuchl smíchem. "Dobrá," přikývl a obrátil se k panu Pumpoví. "Ehm... pane Pumpo?"

"Prosím, pane Rosrete?" odbrátil se k němu golem.

"Máte povoleno mi i pomoci, nebo se budete jen tak potulovat kolem, dokud zase nenastane čas praštit mě přes hlavu?"

"Není potřeba útočit na mě jízlivými poznámkami, pane. Mám samozřejmě povoleno vám poskytnout příslušnou pomoc."

"Takže byste mohl vyčistit všechny ty holubí sračky a pustit sem trochu světla a čerstvého vzduchu?"

"Jistě, pane Rosrete."

"Můžete?"

"Golem se nevyhýbá práci, pane Rosrete. Půjdu si najít lopatu." Pan Pumpa se vydal ke vzdálené přepážce a vousatý mladší pošťák propadl panice.

"Ne!" vykřikl a začal se kvapně šourat za golemem. "Sáhnout na ty hromádky - to je moc špatný nápad!"

"Copak? Propadne se nám podlaha, pane Grešle?" zvolal za ním pobaveně von Rosret. Grešle vrhal vyděšené pohledy z Vlahoše na Golema a naopak. Ústa se mu němě otvírala a zavírala, zatímco hledal nějaká vhodná slova. Pak si ale zhluboka povzdechl.

"V tom případě asi bude lepší, když se mnou půjdete do šatny, pánové. Tudy prosím."

Jak Vlahoš vykročil za panem Grešlem, začal si uvědomovat, že muž páchne. Nebyl to vlastně zápach, byl to jen poněkud nezvyklý odér. Něco vzdáleně chemického se v něm mísilo s vůní léků na bolavý krk, po jejichž polknutí se vám derou do očí slzy, a malým náznakem pachu syrových brambor. Jak se ukázalo, do šatny se muselo sejít po několika schodech do sklepa. Dalo se předpokládat, že šatna se zřítit nemůže, protože už neměla kam. Byla dlouhá a úzká. Na jednom konci stál obludný sporák, který, jak Vlahoš zjistil později, byl součástí jakéhosi ústředního vytápěcího systému, protože budova pošty byla na svou dobu výjimečně moderní. Teď byl ovšem vedle obrovského sporáku postaven ještě malý kulatý sporáček, který byl rozpálen skoro do červena. Na něm tiše syčela velká černá konvice.

Vzduch byl směsicí, která naznačovala přítomnost vlhkých ponožek a laciného uhlí a nepřítomnost ventilace. Kolem jedné stěny stála řada otlučených dřevěných skříněk, z nichž pomalu opadávala jména psaná barvou. Světlo dovnitř pronikalo, nebo se o to alespoň pokoušelo, malým špinavým oknem vysoko na stěně.

Ať už byl původní účel místnosti jakýkoliv, teď to byl prostor, kde žili dva lidé. Dva lidé, kteří spolu vycházeli, ale mimo to měli dosti vyhraněný smysl pro to, co je moje a co je tvé. Prostor byl rozdělen na dvě části a v každé stála u stěny úzká postel. Dělící linka naznačující hranici se táhla po podlaze, po stěnách i po stropě. Moje polovina, tvoje polovina. Dokud si to budeme pamatovat, upozorňovala ta linka, nebudeme mít už žádné jiné... potíže.

Ve středu místnosti stál nad dělící linkou obkročmo stůl. Na obou jeho koncích bylo postaveno po jednom hrnku a jednom cínovém talíři. Přesně v polovině stolu byla solnička. Linka, která dělila i stůl, se měnila u solničky v malý kruh, který ji uzavíral do její vlastní demilitarizované zóny.

Část stěny v jedné polovině zabíral rozměrný neuklizený pracovní stůl, který se téměř ztrácel pod hromadou kádinek, lahví a starých pergamenů. Vypadal jako pracovní prostor chemika, který tam takhle bude přidávat do nekonečna, nebo dokud stůl nevybuchne. Na druhé polovině stál v podobném místě karetní stolek, na němž byly s poněkud znepokojující pečlivostí srovnány malé krabičky a svitky černé plsti. Ležela tam také ta největší lupa, jakou kdy von

Rosret v životě viděl.

Tato polovina místnosti byla čistě zametena. Ta druhá byla plná nepořádku, který už už hrozil přetéci přes hranici. Pokud jeden z pohozených papírů na té špinavé straně neměl sám od sebe dosti podivný tvar, pak se někdo vyzbrojil pečlivostí, přesností a břitvou a odřízl ten roh, který zašel příliš daleko.

Ve středu čisté části stál mladík. Bylo jasné, že stejně jako Grešle čekal na Rosreta, ale že oproti němu ještě neovládl umění státi v pozoru, nebo spíše, že ho pochopil jen zčásti. Jeho pravá strana stála mnohem více v pozoru než ta levá a výsledkem bylo, že byl prohnutý jako banán. Přes široký nervózní úsměv a velké blýskající oči vyzařoval bystrost, která možná poněkud přesahovala hranice příčetnosti. Zdálo se, že by stačilo se k němu více přiblížit a začne kousat. A na sobě měl modrou pracovní blůzu, na niž někdo natiskl: "Zeptej se mě na špendlíky!"

"Ehm..."řeklVlahoš.

"Pošťák elév Slavoj Zálepka," zamumlal jakoby nerad Grešle. "Sirotek, pane. Velmi smutné. Přišel k nám z Dobročinného ústavu Offlerových sirotků. Oba jeho rodiče umořilo na jejich farmě v divočině stokrát nic a on, sirotek, pak delší dobu vyrůstal mezi hrachem."

"Chtěl jste říci ‚o hrachu'."

"Ne, mezi hrachem, vychovával ho hrách. Je to velmi neobvyklý případ, pane. Je to hodný chlapec, pane, pokud ho něco nerozruší, ale má poměrně silné sklony vytahovat se ke slunci, jestli chápete, co tím myslím."

"Ehm... asi ano," přikývl Vlahoš, který naopak nechápal nic. Pak se spěšně obrátil k Zálepkovi. "Takže vy víte něco o špendlících, ano?" řekl a doufal, že jeho hlas zní žoviálne.

"Ne, pane!" odpověděl řízně Zálepka a málem zasalutoval.

"Ale na vaší blůze je -"

"Já vím všechno o špendlících, pane," řekl Zálepka. "Všechno, co se o nich vědět dá. Zeptejte se mě na něco o špendlících, pane. Cokoliv, co vás napadne, Jen do toho, pane!"

"No..." Vlahoš mírně zaváhal, ale pak mu přispěchala na pomoc dlouholetá praxe... "Už několikrát mě napadlo, kolik se asi tak ve městě vyrobí špendlíků za jeden rok. Třeba za loňský a -"

Umlkl. Slavojova tvář se náhle změnila. Vyhladila se a zmizel z ní onen neurčitý náznak, že by vám její majitel mohl každou chvilku ukousnout ucho.

"V minulém roce vyprodukovaly všechny výrobny (tedy spojené špendlíkárny) v Ankh-Morporku souhrnem dvacet sedm milionů osm set osmdesát tisíc devět set sedmdesát osm špendlíků," odpověděl Zálepka s očima upřenýma do vlastního, špendlíky naplněného vesmíru. "To zahrnuje špendlíky s voskovou hlavičkou, s kovovou hlavičkou, se skleněnou hlavičkou, se stříbrnou hlavičkou, celostříbrné, kovové, mosazné, čalounické, entomologické a jiné zakázkové, vyráběné ručně i strojově a různé další. Nepočítají se do toho špendlíky se symboly ani ozdobné špendlíky do vázanek a do vlasů, protože těm prvním se teď říká odznaky a těm dalším jehlice, pane, takže -"

"Ach ano, kdysi jsem viděl takový časopis, který se tím celý zabýval," přikývl Vlahoš zoufale. "Jmenovalo se to... Svět špendlíků a byl to... měsíčník?"

"No maucta," zabručel za jeho zády starý Grešle. Zálepkův obličej se stáhl v grimase, která připomínala kočičí zadek, jemuž vypučel nos.

"To je pro koníčkáře," zasyčel. "To nejsou skuteční ‚špendlíkáři'! Jim na špendlících vůbec nezáleží! Ano, oni to sice tvrdí, ale poslední rok mají v každém čísle celou jednu stránku o jehlách! Jehly? Jehly může sbírat každý! Vždyť jsou to jen děravé špendlíky! A mimo to, co ten časopis Vaše jehly? Ale o tom oni nechtějí slyšet!"

"Slavoj je vydavatelem časopisu Špendlíkář znalec," zašeptal zase Grešle za Vlahošovými zády.

"Myslím, že takový časopis jsem ještě neviděl -" začal Vlahoš.

"Slavoji, běž a pomoz asistentu pana Rosreta najít nějakou lopatu a tak, budeš tak laskav?" řekl Grešle a zvýšil při tom hlas. "Pak si běž rovnat své špendlíky, dokud se nebudeš cítit lépe. Pan Rosret nestojí o to vidět tě v jedné z tvých slabých chvilek." Vrhl na Vlahoše nic neříkající pohled.

"...měli tam dokonce článek o jehelníčcích," mumlal nenaloženě Zálepka a vyšel z místnosti. Golem ho následoval.

"Je to hodnej mládenec, pane," řekl Grešle, když dvojice zmizela. "Jen má v hlavě trochu přešpendlíkováno. Ale nechte ho v klidu s jeho špendlíky a ani o něm nevíte. Jen... občas se to trochu víc projeví, to je všechno, pane. Ach, když už o tom mluvíme, je tady ještě třetí člen našeho veselého týmu, pane -"

Do místnosti se vnesl velký ryšavý kocour. Nevšímal si ani Vlahoše, ani Grešleho a pomalu mířil po podlaze k omšelému a rozvrzanému košíku. Vlahoš mu stál v cestě. Zvíře šlo bez jediného zaváhání dál, ale když slabě narazilo na Vlahošovu nohavici, zůstalo stát.

"To je pan Ryšamon, pane," řekl Grešle.

"Ryšamon?" ujišťoval se Vlahoš. "Tak se ta kočka skutečně jmenuje? Myslel jsem si, že je to nějaký žert."

"Ne, to není žert, pane, spíš něco jako popis," vysvětloval Grešle. "Raději byste mu měl uhnout, jinak tam bude sedět celý den. Už je mu dvacet let, pane, a je tak trochu zvyklý na své."

Vlahoš ustoupil stranou. Bez známek jakýchkoliv emocí pokračoval kocour ke svému košíku, vlezl do něj a stočil se tam do klubíčka.

"Je slepý?" vyzvídal Vlahoš.

"Není, pane. Má prostě svůj řád a pečlivě se ho drží; drží se ho do poslední podrobnosti a na vteřinu. Na kočku je nesmírně trpělivý. Nemá rád, když se přesunuje nábytek. Zvyknete si na něj."

Vlahoš nevěděl, co by na to řekl, ale cítil, že by něco říci měl. Ukázal proto ke směsici lahví na Grešleho stole.

"Zdá se, že se tak trochu zabýváte alchymií, pane Grešle?"

"Ne, pane. Já praktikuji přírodní medicínu!" odpověděl Grešle pyšně. "Doktorům nevěřte, pane. Jediný den v životě jsem nestonal, pane!" Udeřil se do hrudi. Ozval se tupý zvuk, který by jen málokdo dokázal spojit s nárazem ruky na

živou tkáň. "Bavlněný flanel, husí sádlo a placka z chlebového těsta, pane! Nic vás neochrání před chorobami tak jako tyhle věci! Já sám na sebe mažu každý týden čerstvou vrstvu, pane, a v životě jste mě neslyšel kýchnout, pane! Velmi zdravé, velmi přírodní!"

"Ehm... výborně," řekl Vlahoš.

"A nejhorší ze všeho je mýdlo, pane," pokračoval Grešle. Ztlumil hlas do konspirativního šepotu. "Příšerná věc, pane! Smývá blahodárné vrstvy! Nechte věci, jak jsou, to je moje řeč! Udržujte trubky v chodu, dejte si do ponožek trochu síry a starejte se o ochranu hrudníku, pak se můžete vysmát čemukoliv. Podívejte, pane, jsem si jist, že mladý člověk jako vy si bude dělat starosti se svým -"

"K čemu je tohle?" zeptal se Vlahoš a rychle zvedl kelímek se zeleným rosolem.

"Tohle? To je mast na bradavice, pane. Úžasná věcička, pane. Velmi přírodní, ne jako ty svinstva, co nám předpisujou doktoři."

Vlahoš k nádobce přičichl. "Z čeho to je?"

"Arzén, neboli otrušík, pane," odpověděl Grešle, aniž hnul brvou.

"Arzén?"

"Velmi přírodní, pane," přikyvoval Grešle. "A zelený, pane."

Tak, pomyslel si Vlahoš, když pokládal kelímek s výjimečnou opatrností zpět na stůl, jak je vidět, tak tady, na poštovním úřadě není počet normálních lidí k počtu normálních lidí ve vnějším světě v poměru 1:1. Možná jsem minul nějakou narážku. Rozhodl se, že role ostrého, ale poněkud překvapeného šéfa tady bude to pravé. A kromě toho až na to "ostrého" nemusel vlastně celkem nic hrát.

"Mohl byste mi pomoci, pane Grešle?" řekl. "Já totiž o poště vůbec nic nevím!"

"Nó, pane... a co jste dělal předtím?"

Krádeže. Triky. Podvody. Padělky. Falešná hra. Švindly. Ale nikdy - a to je velmi důležité - nikdy jsem nepoužil žádnou formu násilí. Nikdy. V tom byl Vlahoš vždycky až přespříliš úzkostlivý. Nepokoušel se také dělat věci kradmo a potají, pokud se tomu mohl jen trochu vyhnout. Když vás chytili v bankovním sejfu v jednu hodinu po půlnoci, oblečeného v černém obleku s mnoha kapsami, v nichž cinkalo rozličné nářadí, bylo to většinou považováno za podezřelé, tak proč by to dělal? Když na druhé straně všechno pečlivě naplánoval a připravil, měl ty správné papíry, správný oblek, a co bylo nejdůležitější, to správné vystupování, mohl do banky vejít v pravé poledne, a když odcházel, ještě mu sám ředitel většinou otevřel dveře. Ty drobné kousky s prsteny a další jednoduché hříčky, s jejichž pomocí zkoumal sílu chamtivosti rádoby mazaných poctivců na venkově, to byl jen způsob, jak se udržoval v kondici.

Ale dalo by se říci, že nejdůležitější na tom všem byla tvář. Měl poctivou tvář. A měl rád ty lidi, kteří se mu zadívali pevně do očí, aby mu nahlédli do duše a tak do jeho vlastního já, protože Vlahoš měl celou zásobu vlastních já, nějaké pro každou příležitost. Pokud šlo o pevná potřesení rukou, praxí si vypěstoval takové, že jste u něj mohli uvazovat loď. Byla to taková jeho dovednost. Zvláštní společenská dovednost. Když chcete někomu prodat sklo jako diamant, musíte nejdříve přimět lidi k tomu, aby opravdu chtěli vidět diamant. V tom byl ten trik, trik všech triků. Nechat lidi vidět svět tak, jak ho vidět chtěli...

Jak, k čertu, zjistil Vetinar i jeho jméno? Ten člověk rozmáčkl von Rosreta jako vejce! A zdejší Hlídka... to jsou démoni! A to, jak nasadil na člověka golema...

"Byl jsem úředníkem," odpověděl Vlahoš.

"Jak? Papírování a takové věci?" vrhl na něj Grešle soustředěný pohled.

"Ano, spousta papírování," což byla pravdivá odpověď, když vezmete v potaz hraní karet, padělání šeků, doporučujících dopisů, akreditačních listin, platebních poukázek a jiných podobných dokumentů.

"Hm, takže další takový," řekl Grešle. "No, moc práce tady vlastně není. Trochu se uskrovníme a uděláme vám místo tady, to nebude problém."

"Jenže ode mě se čeká, že se postarám o to, aby pošta fungovala jako dřív, pane Grešle."

"Nojo, jasně," přikyvoval stařík. "Tak to pojďte se mnou, pane poštmistře. Myslím, že je tady pár věcí, o kterých vám asi nikdo neřekl!"

Vyšel z místnosti zpět do šeré haly a za sebou trousil slabou cestičku žlutého prášku, který se mu někudy sypal z bot.

"Když jsem byl malý, často mě sem vodíval otec," řekl. "V těch dnech bylo mnoho rodin poštovních úředníků. Měli tady na stropě takové ty velké skleněné věci s cinkajícími přívěsky, víte? Na svícení."

"Myslíte svícny," napověděl mu Vlahoš.

"Jo, asi," přikývl Grešle. "Dva. A všude tady byla mosaz a měď a všechno se lesklo jako zlaté. Byly tady balkony, pane, kolem dokola haly a v každém patře a ty byly ze železa, vypadaly jako krajka! A všechny přepážky byly z vzácnýho dřeva, tak mi to alespoň otec říkal. A lidi? Tady bylo vždycky plno! Dveře se v jednom kuse kývaly. Dokonce i v noci... oh, v noci, pane, vzadu, na tom velkém zadním nádvoří, tam jste měl být! Ty světla! A kočáry a poštovní vozy, neustále přijížděly a odjížděly, z koní se kouřilo... pane, to jste měl vidět! Muži vyváželi spřežení... měli takovou tu věc, to zařízení, pane, mohl jste dostat spřežení na dvůr nebo ze dvora během minuty, pane, během jediné minuty! Ten ruch a shon, pane. Říkali, že kdybyste sem přišel třeba od Dollyinejch sester, nebo dokonce až od Jatek a poslal sám sobě dopis, musel byste běžet jako blesk, pane, jako blesk, abyste byl u svejch dveří dřív než pošťák! A ty uniformy, pane, královská modrá s mosaznejma knoflíkárna! Měl jste je vidět! A -"

Vlahoš se zadíval přes rameno blábolícího muže směrem k nejbližším hromadám guana, kde pan Pumpa na okamžik ustal ve své činnosti. Golem strkal do té odporné páchnoucí masy nohou. Jak ho Vlahoš pozoroval, sehnul se, něco sebral ze země, narovnal se a vykročil ke dvojici.

"- a když přijížděly ty veliký kočáry, pane, až ze vzdálenejch hor, pane, slyšel jste trubky postilionů na míle daleko! Kdybyste je tak slyšel, pane! A když si nějaký bandita něco zkusil, byli tady muži jen kvůli tomu a ti hned vyrazili a..."

"Copak, pane Pumpo," přerušil von Rosret pana Grešleho v polovině historie.

"Dost překvapivý nález, poštmistře. Ty hromádky nejsou, jak by se dalo předpokládat, z holubího trusu. Žádné množství holubů by takové množství nevyprodukovalo ani za tisíc let, pane."

"Dobrá, ale z čeho tedy jsou?"

"Z dopisů, pane," odpověděl golem.

Vlahoš se podíval na Grešleho, který rozpačitě přešlápl.

"No ano," přikývl potom stařík jakoby nerad. "Právě k tomu jsem se chtěl dostat."

Dopisy...

... neměly konce. Plnily každou místnost v budově a povalovaly se po chodbách. Byla pravda, že kancelář vrchního poštmistra se nedala používat kvůli stavu, v němž byla podlaha - byla na ní třímetrová vrstva dopisů. Do některých chodeb se nedalo vejít, protože byly zablokovány dopisy. Byly jich plné zásuvky, skříně i koše na papír. Otevření dveří s sebou neslo nebezpečí, že vás vzápětí zasype lavina zažloutlých obálek. Prkna v podlaze se podezřele vzdouvala. Prasklinami v omítce stropu tu a tam vyčuhoval roh obálky.

Třídírna, téměř tak velká jako hlavní hala, byla plná závějí dosahujících v některých místech výšky šesti a půl metru. Tu a tam se z návějí dopisů nořily registratury podobné ledovcům.

Po hodině výzkumu toužil Vlahoš po jediném. Po koupeli. Bylo to jako procházet hrobkami v poušti. Cítil dusivý pach starého papíru a měl pocit, že má krk ucpaný žlutým prachem.

"Řekli mi," zasípal, "že tady mám někde byt."

"To je pravda, pane," přikyvoval Grešle. "Včera jsme ho s mladým prohlídli. Slyšel jsem, že je někde na druhém konci vaší pracovny. Tak se tam Zálepka vydal, pane. Já ho pěkně uvázal na provaz, to se rozumí, pane, takže nakonec sice ohlásil, že našel dveře, ale to už se propadal do dopisů a sklouzl na dva metry pod ně. To bylo nebezpečné a on dost trpěl, pane, tak jsem ho raději vytáhl."

"Takže ta budova je celá takhle zaplněná nedoručenými poštovními zásilkami?"

Byli zpět v šatně. Grešle naplnil černou konvici vodou a z prohnuté hubičky se začínalo kouřit. Na vzdálenějším konci šatny seděl u pečlivě uklizeného stolečku Slavoj a počítal své špendlíky.

"Více méně ano, pane, až na sklep a stáje," odpověděl stařík a oplachoval pár hrnků ve kbelíku nepříliš čisté vody.

"To chcete říct, že dokonce i poštmistro- moje kancelář je plná staré pošty, ale nikdy se nenaplnil sklep? Jaký to dává smysl?"

"Ale pane, nemůžete přece použít sklep, pane, sklep ne," odpověděl mu očividně šokovaný Grešle. "Tam dole je příliš vlhko. Ty dopisy by byly za chvíli zničené."

"Tak zničené," opakoval si Vlahoš, "aha."

"Nic tak neničí věci, pane, jako vlhkost," pokyvoval smutně hlavou Grešle.

"Ničí poštu, kterou dnes už mrtví poslali dnes už mrtvým," prohlásil stejně smutně hlavou Vlahoš,

"No, my přece nevíme," protestoval stařík. "Víte, co myslím, nemáme o tom žádný skutečný důkaz."

"To je pravda. Vždyť některé z těch obálek jsou jen sto let staré!" ušklíbl se Vlahoš. Z prachu ho rozbolela hlava a v krku mu vyprahlo a na staříkovi bylo něco, co mu brnkalo na už tak dost rozrušené nervy. Ten člověk mu něco tajil. "Pro některé osoby není čas důležitý. Vsadil bych se, že příslušníci některých menšin, jako třeba zombie nebo upíři, pořád ještě každý den čekají na pošťáka před domem, je to tak?"

"Ne, nemusí to být takhle, pane," odpověděl mu Grešle klidně. "V tom to vůbec není. Ale dopisy nemůžete zničit. To udělat nemůžete. To je Nepovolené manipulování poštou a Ohrožení poštovního tajemství, pane. To není obyčejný zločin, pane. To je..."

"Hřích?" napovídal mu Vlahoš.

"Oh, to je horší než hřích," odpověděl Grešle s vážným výrazem. "Když uděláte hřích, nadrobil jste si potíže jen s Bohem, ale za mých dnů stál ten, kdo porušil poštovní zákony, proti hlavnímu poštovnímu inspektorovi Rumpilovi. Há! A to byl po čertech rozdíl, bohové nám odpustí."

Vlahoš se díval na vráskcitou tvář před sebou a odhadoval, kolik v ní ještě zbylo příčetnosti. Neudržovaný plnovous byl zabarven různými barvami, prachem, silným čajem, a tu a tam dokonce působením nějakého neznámého pigmentu do modra. Vypadá jako nějaký poustevník, pomyslel si von Rosret. Jenom poustevník může nosit takový příčesek.

"Vážně?" ušklíbl se. "To jako chcete říci, že když budete něčí dopisy skoro sto let strkat pod podlahu, tak to není nepovolené manipulování s poštou?"

Grešle najednou vypadal jako zničený starý muž. Vous se mu chvěl. Pak začal křečovitě kašlat, byl to těžký, sípavý a nezadržitelný kašel člověka postiženého chronickým katarem průdušek. Kelímky na pracovním stole se třásly a z okrajů Grešleho kalhot stoupaly nažloutlé obláčky. "Omluvte mě na chvilku, pane," vyrážel ze sebe namáhavě mezi jednotlivými záchvaty kašle a rukou tápal po kapsách, aby nakonec vytáhl poškrábanou a otlučenou plechovou krabičku. "Dáte si někdy bonbon, pane?" řekl, zatímco se mu po tvářích koulely slzy. Nabídl Vlahošovi krabičku. "Tohle jsou číslo tři, pane. Velmi jemné. Sám jsem je dělal, pane. Přírodní látky z přírodních zdrojů, to je můj styl, pane. Je třeba si udržovat čisté potrubí, jinak se obrátí proti vám."

Vlahoš si vzal z krabičky velký čtvereček a očichal ho. Byl jemně cítit anýzem.

"Děkuji vám, pane Grešle," řekl, ale pro případ, že by se tady jednalo o maskovaný pokus o vydírání, prozatím vložil pastilku do kapsy a dodal odměřeně: "Tak jak je to s tou poštou? Když někdo cpe neodeslanou poštu všude, kde je jen sebemenší místo, to není nepovolené manipulování?"

"To, k čemu tady došlo, pane, je spíše... něco jako... opoždění poštovních zásilek. Trochu. To není, jako kdyby se tady jednalo o úmysl tu poštu nikdy nedoručit, pane!"

Vlahoš pozoroval Grešleho ustaraný výraz. Zažil znovu ten pocit, jako když mu zem utíká pod nohama, jaký míváte

pokaždé, když zjistíte, že jednáte s někým, jehož svět je s tím vaším spojen jen konečky prstů. Ne, žádný poustevník, pomyslel si. Spíš trosečník živořící v téhle budově jako na pustém písečném ostrově, a zatímco svět tam někde mimo žije dál, jeho rozum se pomalu vytrácí.

"Pane Grešle, já jsem vás nechtěl čímkoliv rozčílit, ani rozrušit, ale jsou tady doslova tisíce dopisů, pokrytých holubím trusem..."

"No, víte, pane, ono to co do počtu vypadá mnohem hůř, než jaké to skutečně bude," řekl Grešle a odmlčel se, aby soustředěně zacumlal na své přírodní antikašloidní pastilce. "Je to velmi suchá hmota, tyhle holubí tentononc, a vytváří vlastně na obálkách jakousi přirozenou ochrannou vrstvu..."

"Ale proč jsou všechny tady, pane Grešle?" držel se svého tématu von Rosret. Já lidi znám, pomyslel si. Nesmíš s ním příliš otřást.

Mladší pošťák se vyhnul jeho pohledu. "No, vždyť víte, jak to chodí..." pokusil se chabě.

"Ne, pane Grešle. Já nevím, jak to chodí."

"No... možná, že měl ten chlápek moc práce, dostal plnou kabelu a dlouhou trasu, a možná, že byl Den prasečí hlídky, spousta přání a pohlednic, víte, a inspektor po něm šel kvůlivá dodržování časovýho plánu, a tak on šoupl půl brašny pošty na nějaké bezpečné místo..., ale on je chce doručit, je to jasný, že? Chtěl jsem říct, to přece není jeho vina, že lidi pořád strkaj do schránek dopisy a pohledy a že ho honěj jako psa. Je druhej den a on dostane ještě větší brašnu, protože všichni pořád házou ty dopisy do schránek, takže on si řekne, dneska jich prostě taky pár zašiju, protože ve čtvrtek mám volno, dáchnu si a pak už to dohoním. Jenže heleďte, přijde pátek a on má víc než den zpoždění, protože všichni porad cpou dopisy do těch schránek a on je unavenej, uštvanej jako pes, takže si řekne, musím si co nejdřív udělat volno, ale udělá si svý volno a pak - no, nakonec to už bylo opravdu moc ošklivé. Došlo ke spoustě... nepříjemností. Došlo to prostě příliš daleko, pane, tím to bylo, i když jsme dělali a snažili se, seč jsme mohli. Někdy se věci rozklížej tak, že je lepší nechat je ležet než se ohýbat a sbírat je po kouskách. Já tím chci jenom říct, kde byste tak asi začal?"

"Myslím, že už to začínám chápat," přikývl Vlahoš. "Vy mi lžete, pane Grešle. Klamete mě vynecháváním. Neříkáte mi všechno. A to, co mi neříkáte, je velice důležité, je to tak? Já jsem povýšil lhaní na umění, pane Grešle, a vy nejste nic jiného než talentovaný amatér."

Grešlemu, který samozřejmě nemohl vědět o tomhle vnitřním monologu, se podařilo dokonce vykouzlit na obličeji slabý úsměv.

"Potíž je ale v tom - jak se jmenujete křestním jménem, pane Grešle?"

"Toliver, pane."

"Pěkné jméno... no, Tolivere, háček je v tom, že obrázek, který mi popisujete vy, bych mohl pro potřeby našeho srovnání nazvat kamejí, zatímco tohle všechno -" Vlahoš udělal rukou gesto, kterým zahrnul budovu a všechno, co obsahovala, "- je triptych v životní velkosti, zachycující scény z minulosti, stvoření světa a hierarchii bohů, doplněný stropem v kapli, na němž je zachycena sláva nebeská a pro porovnání měřítka připojen náčrt dámy se zvláštním úsměvem! Tolivere, já si prostě myslím, že se mnou nejednáte poctivě."

"Omlouvám se, pane," odpověděl Grešle a pozoroval ho s jakýmsi novým zábleskem vzdoru v očích.

"Mohl bych vám dát okamžitě padáka, víte to?" řekl Vlahoš, i když věděl, že říká hloupost.

"To byste jistě mohl, pane, a můžete to zkusit," přikývl Grešle tiše a pomalu. "Ale já jsem jediný, koho kromě toho mladíka máte. A o poště nic nevíte, pane. Nevíte nic ani o Pravidlech a nařízeních. Já jsem jediný, kdo ví, co je tady potřeba dělat. Beze mě byste tady nevydržel ani pět minut, pane.

Vy byste si ani nevšiml, že se každodenně plní kalamáře."

"Kalamáře? Plní se kalamáře?" opakoval Vlahoš. "Tohle je stará budova plná... plná... mrtvého papíru! Nemáme žádné zákazníky!"

"Musíme dbát na to, aby byly kalamáře plné, pane. Poštovní řád, pane," odpověděl Grešle kovovým hlasem. "Musíme se řídit Řádem."

"Na co? Vždyť co já vím, tak žádnou poštu ani nepřijímáme, ani nevypravujeme. Prostě tady jen tak sedíme!"

"Ne, pane, my tady jen tak nesedíme, pane," odporoval mu Grešle trpělivě. "Snažíme se řídit Poštovním řádem, pane. Naplníme kalamáře, vyleštíme mosaz -"

"Ale už nezametáte holubí trus!"

"I když je to zvláštní, pane, to v Poštovním řádu není," odpověděl stařík. "Pravda je, že už o nás nikdo nestojí, pane. Teď všechno přebraly klikače, pane, ty zatracené klik sem klik tam, klik, klik, klik. Ty věže už stojí všude. Je to móda. Říká se, že jsou rychlé jako světlo. Ha! Ale nemají duši, pane, žádné srdce, a já je nenávidím. Ale my jsme připraveni. Kdyby se objevila nějaká pošta, my bychom si s ní poradili. Vrhneme se do akce, pane, vrhneme se do práce. Jenže ona tady žádná není."

"Samozřejmě, že není! Tohle město už muselo dávno pochopit, že svěřit své zásilky poštovnímu úřadu je totéž jako je hodit rovnou do kamen!"

"Ne, pane, zase špatně. Jsou tady všechny uloženy, pane. Od toho jsme tady, pane. Snažíme se věci zachovat tak, jak jsou. Snažíme se udržet všechno v klidu, aniž se to rozvíří, pane," pokračoval Grešle tiše. "Snažíme se nic nevyrušit."

Díky způsobu, jakým to řekl, Vlahoš zaváhal.

"A co je to to vaše nic?" zajímal se.

"Oh, to nic, pane. Prostě se chováme... opatrně."

Vlahoš se rozhlédl po místnosti. Zdálo se mu to, nebo opravdu byla menší? Skutečně se okolní stíny prodloužily a prohloubily? Doopravdy se vzduch citelně ochladil?

Ne, neochladil. Vlahoš však cítil, že ta skvělá příležitost už pominula. Vlasy v zátylku se mu ježily. Kdysi slyšel, že se

to stává proto, že člověk pochází z opice a ty zježená srst varovala před tygrem, kterého měly v zádech.

Jemu ovšem za zády stál jen pan Pumpa. Jen tak tam stál a oči mu plály mnohem jasněji než kterémukoliv tygrovi. To bylo horší. Tygři vás nedokáží pronásledovat přes moře a musí občas spát.

Vzdal se. Pan Grešle se pohyboval v jakémsi svém malém, starém a zatuchlém světě. "A tomuhle říkáte život?"

Poprvé za celý jejich rozhovor se mu pan Grešle podíval přímo do očí. "Je to mnohem lepší než smrt, pane," odpověděl.

Pan Pumpa následoval Vlahoše přes celou vstupní halu a dále k hlavnímu vchodu, kde se k němu Vlahoš popuzeně obrátil.

"Dobrá, tak teď mi řekněte, kde jsou tady nějaká pravidla?" zeptal se kysele. "Budete za mnou chodit kamkoliv? Víte dobře, že nemohu utéci!"

"Máte povolen nezávislý pohyb ve městě a okolí," zaduněl golemův hlas. "Dokud se ale neusadíte, mám pokyny doprovázet vás, abych vám zajistil bezpečí a poskytl ochranu."

"Proti komu? Proti někomu, kdo se namíchnul, že pradědečkův dopis nedošel?"

"To já nevím, pane."

"Potrebuju trochu čerstvého vzduchu. Co se to tady stalo? Proč je to všechno tak... strašidelné? Co se stalo s poštovním úřadem?"

"Na to vám nedokážu odpovědět," řekl pan Pumpa nevýrazně.

"Ne? Nevíte? Ale je to přece vaše město," ušklíbl se Vlahoš jízlivě. "Byl jste snad posledních sto let zahrabaný v nějaké díře v zemi?"

"Ne, pane Rosrete," odpověděl golem. "Dobrá, takže jak to, že -"

"Bylo to dvě stě let, pane Rosrete," řekl golem. "Co bylo dvě stě let?"

"Ten čas, který jsem strávil zahrabaný v díře v zemi, pane Rosrete."

"O čem to mluvíte?" nechápal pořád ještě Vlahoš. "No přece o té době, kterou jsem strávil na dně díry v zemi, pane Rosrete. Pumpa není moje jméno, pane Rosrete. To je můj název. Pumpa. Pumpa 19., abych byl přesný. Stál jsem na dně třicet metrů hluboké díry a pumpoval vodu. Dvě stě čtyřicet let, pane Rosrete. Ale teď se pohybuji na slunci. To je lepší, pane Rosrete. To je mnohem lepší!"

Tu noc nemohl Vlahoš usnout. Ležel na zádech a upíral pohled ke stropu. Měl ho necelý metr nad hlavou. O kousek dál visela ze stropu bezpečnostní lucerna se svíčkou. Na tom Zálepka trval, a nebylo divu. Tohle místo by vzplálo jako bomba. Byl to ten hoch, kdo ho sem doprovodil, protože Grešle se někam vytratil. Měl pravdu, čert aby ho vzal. Vlahoš Grešleho potřeboval. Grešle byl prakticky celý poštovní úřad.

Byl to dlouhý den a minulé noci, když visel hlavou dolů na rameni pana Pumpy a občas ho kopl vystrašený kůň, se Vlahoš moc nevyspal.

Nebesa vědí, že nechtěl spát ani tady, ale neměl žádné jiné ubytování, kam by se mohl na noc uchýlit, a kromě toho byl nocleh v tomhle městském úle neobyčejně drahý. Šatna nepřipadala v žádném případě v úvahu. Takže se prostě uložil na hromadu dopisů v místnosti, která měla být jeho kanceláří. Nebylo to zlé. Muž podobného povolání jako on se naučil spát za různých podmínek a na různých místech, často i tehdy, kdy ho od rozzuřeného davu, který ho hledal, dělila je slabá zeď. Hromady dopisů byly alespoň suché a teplé a neskrývaly se v nich žádné nebezpečné zbraně.

Pokusil se uložit nějak pohodlněji a papír pod ním tiše zašustil. Jen tak mimochodem zvedl namátkou vybraný dopis. Byl adresován člověku jménem Tomáš Nápravník v ulici Parlamentní prachovky č. 1 a na zadní straně bylo velkými písmeny napsáno P.P.L. Opatrně ho otevřel nehtem. Papír uvnitř se pod jeho dotekem málem rozpadal.

Můj nejdražší Tomáši!
Ano! Proč by měla žena vědomá si té nesmírné cti, kterou jí muž prokazuje svou nabídkou, hrát v takovém okamžiku stydlivou a upejpavou žabku? Vím, že jsi mluvil s otcem , a já se samozřejmě ráda stanu ženou toho nejlaskavějšího, nejúžasnějšího -

Vlahoš se podíval na datum dopisu. Byl napsán před čtyřiačtyřiceti lety.

K jeho pravidlům mimo jiné patřilo nevracet se k tomu, co bylo, protože to v jeho podnikání působilo jako velmi rušivý element, ale tady nedokázal nemyslet na to, jestli si - podíval se znovu na dopis -Tvá milující Anna kdy vzala toho svého Tomáše, nebo jestli jejich románek zahynul tady, na tomhle hřbitově papíru.

Otřásl se a zasunul si obálku do kapsy. Musí se zítra zeptat Grešleho, co znamená to P.P.L.

"Pane Pumpo!" zvolal po chvíli.

Z rohu místnosti, kde stál golem do pasu ponořený v poště, se ozvalo tiché zašustění.

"Ano, pane Rosrete?"

"Nedokázal byste nějak zavřít oči? Nedokážu usnout, když mě ze tmy pozorují dvě rudé, žhnoucí oči. Je to... má to... no, jde tady o takovou věc z mládí..."

"Promiňte, pane Rosrete. Mohl bych se k vám obrátit zády."

"To nepomůže. Budu pořád vědět, že jsou ty oči tady. A mimoto se ta záře odráží od stěny. Podívejte, kam bych vám mohl utéci?"

Golem se nad tím chvilku zamyslel. "Půjdu a postavím se na chodbu, pane Rosrete," rozhodl se nakonec a začal se brodit ke dveřím.

"To budete velmi laskav," přikývl Rosret. "A hned ráno běžte a najděte nějakou ložnici, ano? Některé z kanceláří mají ještě pod stropem místo, takže tam byste mohl umístit dopisy, které z ní vyklidíte, hm?"

"Pan Grešle nemá rád, když se s dopisy manipuluje, pane Rosrete," upozorňoval ho golem.

"Pan Grešle není poštmistr, pane Pumpo. Já ano."

Dobří bohové, tak ono je to šílenství ještě ke všemu zřejmě nakažlivé, pomyslel si Vlahoš, když golemovy rudé oči zmizely v temnotě za dveřmi. Vždyť já nejsem poštmistr. Jsem jen ubohý pitomec, který se stal obětí nějakého hloupého... pokusu. Jaké příšerné místo! Jaká hrozná situace. Jaký to musí být člověk, aby dokázal pověřit známého kriminálníka řízením jednoho z nejdůležitějších městských úřadů? Kromě, řekněme, průměrného voliče, samozřejmě?

Pokusil se podívat se na to z nějakého jiného úhlu, najít nějakou cestu, jak uniknout... ale jejich rozhovor se mu neustále odrážel mozkem sem a tam.

Představ si díru třicet metrů hlubokou a plnou vody.

Představ si temnotu. Představ si dno té díry, postavu zhruba lidských tvarů, která v té vířící temnotě každých devět vteřin otočí těžkým kolem.

Pump... pump... pump...

Dvě stě čtyřicet let.

"Vám to nevadilo?" zeptal se Vlahoš.

"Myslíte, zda jsem nechoval odpor k té práci, pane Rosrete? Vždyť jsem konal užitečnou a potřebnou práci! Kromě toho jsem měl tolik látky k přemýšlení!"

"Na dně třicet metrů hluboké jámy plné vody? Na co jste to tam, k čertu, myslel?"

"Na pumpování, pane Rosrete."

A pak, vyprávěl golem, došlo k postupnému čištění, objevilo se matné světlo, začala se snižovat hladina, někdo ho omotal řetězy, pak zažil téměř zapomenutý pohyb vzhůru a byl vytažen do světa světla a barev... a dalších golemů.

Vlahoš o golemech přece jen něco věděl. Byli před tisíci lety vypáleni z cihlářské hlíny, lidé jí říkali jíl, a k životu byli přivedeni určitým zaklínadlem, které jim bylo vloženo na malém papírku do hlavy. Nikdy se neunavili a pracovali bez přestávky. Některé jste viděli zametat dvory nebo dělat tu nejtěžší práci na pilách a ve slévárnách. Většinu z nich jste ale neviděli nikdy. Starali se někde v šachtách, kanálech a temných sklepeních o to, aby se otáčela potřebná kola a hýbaly pumpy. A u toho Rosretův zájem o golemy více méně končil. Věděl ještě jednu věc - jejich definicí mohlo být také to, že jsou absolutně poctiví.

Teď se ale golemové začínali osvobozovat. Byla to nejtišší a společensky nejzodpovědnější revoluce v dějinách. Byli majetkem, a proto šetřili a vykupovali sami sebe.

Pan Pumpa si vykupoval vlastní svobodu tím, že drasticky omezoval svobodu pana Rosreta. To by jednoho dokázalo rozčílit. Takhle svoboda určitě fungovat neměla.

U všech bohů, pomyslel si Rosret, jehož myšlenky se vrátily zpět do současnosti, žádný div, že Grešle v jednom kuse cumlá bonbony proti kašli, ten okolní prach by člověka zadusil!

Vlahoš hrábl do kapsy a vytáhl oválný bonbon proti kašli, který mu stařík dal. Cukrdle vypadalo celkem neškodně.

O minutu později, chvilku potom, kdy do místnosti vešel pan Pumpa a těžkou rukou pleskl vrchního poštmistra do zad, vyletěl kouřící bonbon z úst pana Rosreta a přilepil se na vzdálenější stěnu místnosti. Než se rozednilo, rozpustil kolem sebe poměrně velký kus omítky.

KAPITOLA TŘETÍ

Buď vlastní rukou všechno - nebo nic

V níž náš hrdina objeví svět špendlíků - Zelinářský závěrek - P.P.L. - Cesta osudu - Dáma golem - Další diskuse, která se zaměstnává zaměstnáním a uvažuje o podstatě svobody jako takové - Úředník Brian projevuje horlivost

"Vstávejte a začněte zářit, pane Rosrete. Začíná váš druhý den ve funkci vrchního poštmistra!"

Vlahoš otevřel jedno zalepené oko a vrhl na golema kosý pohled.

"Takže vy fungujte i jako budík?" zabručel. "Ach bože. Můj jazyk! Mám pocit, že jsem ho měl celou noc skřípnutý v pasti na myši."

Napůl se vyplazil a napůl vykulil z lůžka v závěji dopisů a zůstal stát přede dveřmi své provizorní ložnice.

"Potrebujú nové šaty," prohlásil. "A něco k jídlu. A kartáček na zuby. Já jdu ven, pane Pumpo. Vy tady zůstanete. Dělejte něco. Pokliďte tady. Odstraňte ty čmáranice ze stěn. Když nic, tak se alespoň pokusíme to místo vyčistit a dát do pořádku!"

"Když si to přejete, pane Rosrete."

"Výborně," přikývl spokojeně Rosret a vykročil rázným krokem. Jediným. Sotva totiž poprvé došlápl, vyjekl bolestí.

"Dejte pozor na svůj kotník, pane Rosrete!" upozornil ho pan Pumpa.

"Ještě jednu věc, pane Pumpo," pokračoval Rosret a poskakoval při tom na jedné noze. "Jak je možné, že mě dokážete sledovat? Jak prakticky zjistíte, kde jsem?"

"Souvislosti karmických znamení, pane Rosrete," odpověděl bez zaváhání golem.

"A to přesně znamená?" nedal se odbýt Rosret.

"To znamená, že vždycky přesně vím, kde jste, pane Rosrete," odpověděl s neochvějným klidem golem.

Na jeho keramické tváři se samozřejmě nepohnul ani sval. Vlahoš se vzdal.

Vykulhal do toho, co se v tomto městě považovalo za svěží časné ráno. V noci chvilku mrzlo, právě tolik, aby se pročistil a ochladil vzduch, který teď Vlahošovi dodal chuť k jídlu. Noha ho ještě bolela, ale berlu už nepotřeboval.

Tak. Tady máme Vlahoše von Rosreta, který kráčí městem. Něco takového Vlahoš nikdy v životě neudělal. Teď již zesnulý E. H. a A. T. stejně jako E. P. a řada dalších postav, jejichž podobu na sebe postupně bral a zase opouštěl, to samozřejmě dělávali, ale to bylo něco jiného. Jistě, tam uvnitř byl Vlahoš von Rosret (Jaké jméno! Kolik už na ně vyslechl těch nejnemožnějších vtipů!), ale zvenčí byli oni, jako slupka, která stála mezi ním a světem.

Eduard Proužník byl uměleckým dílem. Podvodník-začátečník, kterému chybí ta správná sebedůvěra a jehož si musí každý všimnout. Byl tak očividně, komicky nešikovný při provozování svých triků, jako byly třeba skořápky nebo hry

s kartami, že se lidé doslova stavěli do fronty, aby ošidili chudáka šidiče a o nějaký ten tolar bohatší s úsměvem odešli. Úsměv jim ovšem vydržel vždycky jen do chvíle, kdy se pokusili zaplatit někde svými nově, snadno a rychle nabytými penězi.

Jako všechna řemesla, i padělatelství má svá tajemství a jedno z těch, které Vlahoš odhalil už dávno, spočívalo v tom, že když lidé spěchají nebo jsou vzrušení, dodají svou dychtivostí a přehnanou sebedůvěrou padělku dokonalost. Touží tolik po tom už už shrábnout peníze, o něž obrali hlupáka podvodníka, že jejich oči samy doplní všechny ty podrobnosti chybějící na mincích, které si tak spěšně cpou do kapsy. Stačilo jen naznačit.

A to jen tak pro začátek. Někteří z podobných chytráků nikdy nezjistili, že tím, jak si uložili získané mince do tobolky, ukázali "neschopnému" Proužníkovi, v které kapse peněženku nosí. Později přišli na to, že Proužník je neohrabaný i jako ekvilibrista s kartami, ale koho z nich by napadlo, že to je více než vyváženo jeho zručností kapsářskou, a který z nich by byl tak bystrý a uvedl to třeba navečer do souvislosti s chybějící peněženkou?

V této chvíli se Vlahoš cítil jako kreveta vytažená z krunýře. Připadal si dokonale nahý. A přece si ho nikdo nevšímal. Žádné výkřiky "Hej, chlape... no, vy tam!" nebo "To je on, chyťte ho!". Byl jen další tváří v davu. Byl to podivný nový pocit. Ještě nikdy předtím ve skutečnosti nebyl takhle sám sebou.

Oslavil to tím, že si koupil v Cechu obchodníků plán města obsahující seznam ulic, dal si kávu a obložený chlebíček se slaninou a umaštěnými prsty listoval seznamem a hledal jména barů. Nenašel tam sice to, co hledal, ale pak to objevil v seznamu pod hlavičkou Holičů a kadeřníků a spokojeně se usmál. Bylo milé, když se člověk nemýlil.

Našel i zmínku o Davidově zprostředkovatelství pro výměnu špendlíků, někde tam nahoře ve městě, u Dollyiných sester, v uličce mezi domem pochybné pověsti a masážním salonem. Od jedněch sběratelů tam špendlíky kupovali a jiným je zase prodávali.

Vlahoš dopíjel svou kávu s výrazem, jenž by každému, kdo ho opravdu dobře znal (bohužel, či snad naštěstí nikdo takový neexistoval), prozradil, že se v jeho hlavě líhne jakýsi plán. Za vším bylo konec konců třeba vidět lidi. Když už tady má nějakou dobu zůstat, tak se zařídí pohodlně.

Pak se vydal do svérázného "Domova akufilií".

Bylo to, jako když zvednete kámen, kterého jste si nikdy předtím nevšimli, a pod ním se vám objeví úplně nový svět. Davidovo zprostředkovatelství patřilo k oněm malým obchůdkům, jehož majitel zná všechny své zákazníky jménem. Byl to úžasný svět, svět špendlíků. Jeden z mnoha koníčků, který vám mohl vydržet celý život. Vlahoš to věděl, protože utratil jeden tolar za časopis Špendlíky od Ochmýra J. Sovorova, což byla podle všeho nejžhavější novinka v oboru. Každý má své podivnůstky, pravda, ale Vlahoš se jaksi necítil úplně doma mezi lidmi, kteří se postaví před obrázek na zeď našpendlené nahé krásky a věnují svou pozornost špendlíkům. Výraz některých zákazníků, kteří se prohrabávali policemi s knihami (Chybopichy, Dvojhroty a chybohlavičky, Špendlíky Überwaldu a Genovy, Začínáme se špendlíky, Špendlíky v Lancre? Dobrodružství zvané akufilie...) a upírali chamtivé pohledy na řady špendlíků srovnaných ve vitrínách, v něm doslova vzbuzoval obavy. Podobali se tak trochu Slavojovi. Všichni zákazníci byli muži. Bylo jasné, že ženy nejsou "špendlíkářky" od přírody. Časopis Spendlíkář znalec našel na spodní polici. Měl poněkud ošumělý vzhled napůl amatérsky tvořené tiskoviny, písmo bylo drobné a husté a takové nepodstatné záležitosti jako odstavce nebo stránkové číslování časopis postrádal. Z větší části postrádal i běžnou interpunkci. Snad se běžná interpunkční znaménka podívala na Slavojův výraz a rozhodla se ho zbytečně neunavovat.

Když Vlahoš položil útlý časopis na pult, majitel obchodu, obrovský muž s mohutným plnovousem, silným ozdobným špendlíkem v nose a nápisem ŠPENDLÍKY NEBO SMRT vytetovaným na bicepsu, vypjal břicho spoutané opaskem, který by stačil třem obyčejným lidem, a s pohrdavým výrazem do svazečku strčil prstem.

"Jste si jistej, že jste si vybral dobře, pane?" zabasoval. "Máme tady Měsíčník špendlíků, Nové špendlíky, Praktické špendlíky, Moderní věk špendlíků, Špendlíky extra, Mezinárodní špendlík, Hovory o špendlících, Svět špendlíků, Špendlíky světa, Pestrý svět špendlíků, Svět ve špendlících, Špendlíky ve světě, Špendlíky a špendlíkárny..." Vlahošova pozornost se na okamžik rozběhla do neznáma, ale vrátila se ještě včas na to, aby zachytila "Akufília Digest, Výjimečné špendlíky, Štifte - to je z Uberwaldu, skvělá věc, pokud sbíráte cizí špendlíky - Špendlíkář začátečník - to je taková doplňková záležitost, pane, každý týden nejnovější špendlíky, Čas špendlíků, Hrot špendlíku a," tady velký muž významně zamrkal - "Špendlíky jak je neznáte, aneb Co se leskne v temných uličkách?"

"Té knihy už jsem si taky všiml," přikývl Vlahoš. "Je v ní spousta obrázků mladých žen v kůži."

"Hm, to je pravda, ale když se dobře podíváte, zjistíte, že každá z nich drží nějaký špendlík. Takže... pořád ještě chcete jen Spendlíkáře znalce, pane?" dodal, jako kdyby dával naivnímu prosťáčkovi poslední možnost, jak se vyvléct z něčeho, co si sám nadrobil.

"Jistě," přikývl Vlahoš. "Co je na něm špatného?"

"Nic. Vůbec nic." Velký David se zamyšlen poškrabal na břiše. Já jen že vydavatel je tak trochu... hm... trochu..."

"Trochu co...?" zajímal se upřímně Vlahoš.

"Abych vám řekl pravdu, tak my si myslíme, že je trochu divný, co se týče špendlíků."

Vlahoš se rozhlédl krámem. "Vážně?"

Pak se vydal do nedaleké kavárny a pomalu časopis prolistoval. Jednou ze schopností, již si vypěstoval ve svém minulém životě, bylo, že byl schopen naučit se o čemkoli právě tolik, aby na dané téma dokázal hovořit jako zasvěcený expert#. Alespoň před každým, kdo nebyl zasvěceným expertem. Pak se vrátil do obchodu.

Na každého něco platí. Často lidi ovládá chamtivost. Chamtivost je starý, ale velmi osvědčený prostředek. Jindy zase hrdost. Jestli má Grešle nějakou slabinu, je to hrdost. Zoufale touží po povýšení, to se mu dalo vyčíst z očí. Najdi tu správnou páku a pak už je plavba hladká.

A Slavoj... se Slavojem to bude jednoduché.

Když se Vlahoš vrátil do obchodu, zkoumal právě Velký David jakýsi špendlík pod mikroskopem. Největší nával

zájemců o koupi špendlíků už musel skončit, protože v obchodě teď bylo jen několik mužů, kteří si prohlíželi špendlíky ve vitrínách nebo se probírali v regálech.

Vlahoš přistoupil k pultu a zakašlal.

"Prosím, pane?" ozval se Velký David a zvedl hlavu od mikroskopu. "Tak jste se ještě vrátil? Zapíchly se vám pod kůži, co? Objevil jste něco, co by se vám líbilo?"

"Vzal bych si složku předperforovaných ukládacích aršíků a jeden balíček Šťastný nález za deset pencí," řekl Vlahoš hlasitě. Ostatní přítomní pozvedli na okamžik hlavy a pozorovali, jak David vybírá balíčky z příslušných regálů. Pak se ale každý vrátil ke svému.

Vlahoš se naklonil nad přepážku. "Víte, říkal jsem si," zašeptal ochraptěle, Jestli nemáte něco... víte... kapku ostřejšího?"

Mohutný muž na něj vrhl ostražitě prázdný pohled. "Jak to myslíte, ostřejšího?" zabručel.

"No, vždyť to znáte... něco průbojnějšího, co by člověku tak jako... píchlo?"

Poslední návštěvníci, kteří se pro dnešek nasytili špendlíků, vyšli z obchodu a dveře za nimi se zaskřípěním zapadly. David se za nimi chvilku díval.

"Takže pán je tak trochu znalec, ano?" řekl nakonec a mrknul.

"Seriózní student," odpověděl Vlahoš. "Většina těch věcí tady..."

"S hřebíky já nechci mít nic společnýho," odpověděl David ostře. "Ty mi nesmí přes práh! Musím myslet na svou pověst! Vždyť sem chodí i malé děti, vždyť víte!"

"Tak moment! Co si myslíte? Čistě špendlíky, o tom mluvím!" odpověděl mu Vlahoš spěšně.

"Výborně," David se poněkud uvolnil. "Čirou náhodou bych tady našel jednu nebo dvě zajímavosti pro skutečného sběratele." Ukázal bradou ke korálkovému závěsu v zadní části obchodu. "Nemůžu všechno vyložit do vitrín, ne, když sem chodí děti, víte, jak to chodí..."

Vlahoš ho následoval chřestícím závěsem do malé, přeplněné místnůstky za obchodem. Tam se David spiklenecky rozhlédl a teprve pak vytáhl z jedné police malou černou krabičku, přistrčil ji Vlahošovi pod nos a otevřel ji.

"To není něco, na co by člověk narazil každý den, he?" řekl spokojeně.

Kuš, je to jenom špendlík, pomyslel si Vlahoš, ale nahlas řekl: "Páni, to je ale věc!" Větu pronesl tónem dokonale napodobeného pravého úžasu.

Po několika minutách vyšel z obchodu, a více méně úspěšně bojoval s nutkáním ohrnout si límec. To byla potíž s tím, když člověk trpěl jistými druhy nepříčetnosti. Mohou člověka přepadnout kdykoliv. Vždyť pomyslete, že právě utratil 70 AM tolarů za jeden jediný zatracený špendlík!

Podíval se na malý balíček v ruce a zhluboka si povzdechl. Když ho opatrně zasouval do kapsy, zavadil o něco papírového.

Ach ano. Dopis s P.P.L. Chystal se jej zastrčit zpět, když mu zrak padl na prastarou orientační tabuli na druhé straně ulice. Stálo na ní "ulice Parlamentní prachovky". Jeho pohled putoval ulicí a nakonec našel nad prvním obchodem vývěsní štít s nápisem

Č. 1. T. Úpravník & synové
Zelinářství
Prvotřídní ovoce a zelenina

A proč ho vlastně nedoručit? No? Vždyť je vlastně poštmistr, nebo ne? To přece nemůže ničemu uškodit.

Vklouzl do obchodu. Muž ve středních letech se tam pokoušel seznámit bujně kyprou ženu s úžasnými přednostmi čerstvé karotky, nebo alespoň karotky. Zákaznice, měla v ruce velkou nákupní tašku a na obličeji několik bradavic korunovaných chlupy.

"Pan Tomáš Upravník?" zeptal se Vlahoš naléhavým tónem.

"Hned jsem u vás, mladý pane, jen co -"

"Potřebuji jen vědět, jestli jste pan Tomáš Upravník, to je všechno," odpověděl mu Vlahoš. Žena se pootočila a vrhla na vetřelce nevrlý pohled, ale Vlahoš ji obdařil úsměvem tak zářivým, že se celá zapýřila a zalitovala, že si dnes ráno neudělala make-p.

"To je otec," odpověděl zelinář, "je vzadu, domlouvá tam nějaké kapustě, která věší hlavu, a -"

"Tak to je pro něj," sdělil mu Vlahoš. "Poštovní zásilka." Položil dopis na pult a spěšně vyšel z obchodu.

Obchodník i jeho zákaznice mlčky zírali na růžovou obálku.

"P.P.L.?" řekl nechápavě pan Upravník.

"Och, to ve mně vyvolává vzpomínky na mládí, pane Úpravníku," roztála žena. "Když jsem byla ještě svobodná, měli mladí lidé ve zvyku psát tyhle zkratky na zamilované dopisy. Vy jste to nedělali? Dopis Pečetěný Polibkem Lásky - P.P.L. Pak bylo ještě L.A.N.C.R.R. - Laskej a nedbej, co radí rodiče, nebo..." ztišila hlas a rozverně se zahihňala, "P.T.P.F. Nevzpomínáte?"

"To všechno mě minulo, paní Macatková," odpověděl zelinář škrobeně. "A jestli to má znamenat, že nějací mladíci začnou mému otci posílat růžové obálky, na kterých je nějaký Dopepola, tak vám pěkně děkuju. To jsou ty moderní časy, co?" Pak se obrátil dozadu a křikl: "Tati!"

# # #

To bylo dost dobrých činů na jeden den, pomyslel si spokojeně Vlahoš. Každopádně aspoň jeden dobrý čin... No dobrá, čin. Jak se zdálo, tak se panu Upravníkovi podařilo pořídit si nějaké syny, ať už tak nebo tak. Ale přesto... bylo to zvláštní, představit si všechny ty dopisy navršené na hromadách ve staré budově. Člověk by si je mohl představit

jako malé balíčky historie. Doručte je a historie se bude brát jedním směrem. Upusťte je do škvíry v prkenné podlaze a historie se bude ubírat úplně jinam.

Hm. Zavrtěl hlavou. Jako kdyby něčí jedno malé rozhodnutí mohlo způsobit nějaký velký rozdíl! Historie přece musí být odolnější, než aby s ní pohnulo něco takového. Všechno se nakonec vrátí na své místo, ne? Historie už si svou cestičku najde. Byl si jistý, že někde něco takového četl. Kdyby to tak nebylo, nikdo by si nedovolil ani se pohnout!

Stál na malém náměstíčku, z nějž vycházelo osm ulic, a rozhodl se, že domů půjde po Obchodní ulici. Byla to cesta stejně dobrá jako kterákoliv jiná.

Když si byl pan Grešle jistý, že jak golem, tak Slavoj pracují na třídění hromady pošty, odplížil se labyrintem chodeb. Balíky dopisů tam byly narovnány tak hustě a vysoko, že se tak tak protahoval kolem, ale nakonec přece jen dorazil k šachtě starého hydraulického výtahu, který se už léta nepoužíval. Šachta byla plná dopisů.

Jenže žebřík, určený technikům a opravářům, byl ještě volný a ten vedl až nahoru na střechu. Venku bylo pochopitelně i požární schodiště, ale to bylo venku a Grešle neměl velkou chuť vycházet ven ani za těch nejpěknějších dní. Obýval poštovní úřad jako malý hlemýžděk obrovskou ulitu. Byl zvyklý na šero.

Teď pomalu a pracně vystupoval po žebříku a na třesoucích se nohou míjel patro pošty za patrem, až nakonec zvedl a otevřel padací dveře na jeho vrcholu.

Zamrkal a přimhouřil oči v nezvyklém slunečním světle a vytáhl se na plochou střechu.

Tohle vždycky prováděl hrozně nerad, ale co měl dělat? Slavoj jedl jako vrabec a Grešle většinou vystačil s čajem a sušenkami, ale i to stálo peníze, i když jste přišli na trh těsně před zavřením. A kdysi dávno, už před více než deseti lety přestal přicházet plat. Grešleho to vystrašilo natolik, že se neodvážil zajít do paláce a zeptat se proč. Měl strach, že když se bude vyptávat na peníze, propustí ho. Takže začal pronajímat starý služební holubník. Komu to mohlo ublížit, natož vadit? Všichni poštovní holubi se už dávno připojili ke svým divokým bratřím a nad slušným holubníkem by v tomhle přeplněném městě málokdo ohrnul nos, i když ta věcička poněkud zapáchala. Vedl k němu venkovní požární žebřík a tak dále. V porovnání s většinou bydlení to byl pravý palác.

Kromě toho mládencům ten zápach nevadil, jak sami říkali. Byli to milovníci holubů. Grešle si nebyl tak docela jistý, co všechno to zahrnuje, až na to, že museli k jejich správnému pěstování používat malé semaforové věže. Ale platili a to bylo důležité.

Obešel obrovskou vodní nádrž, která patřila k technické výbavě nefunkčního výtahu, a došel po střeše k malé kůlně, na jejíž dveře opatrně zaklepal.

"To jsem já, mládenci. Přišel jsem pro nájem," řekl.

Dveře byly pootevřené, takže zachytil útržek rozhovoru: "Ach, to je pan Grešle, jen pojďte dovnitř," řekl muž, který otevřel. To byl pan Karolín. Měl plnovous, na který by mohl být pyšný každý trpaslík.... každí dva trpaslíci. Zdálo se, že je poněkud citlivější než ti další dva, i když to zase nebylo tak těžké.

Grešle smekl klobouk. "Přišel jsem kvůli nájemnému, pane," opakoval a snažil se nahlédnout panu Karolínovi za záda. "Taky mám nějaké novinky. Myslel jsem si, že bych vám to měl říct, mládenci. Máme nového poštmistra. Mohli byste být teď nějaký čas opatrní? Znáte to, chytrému napověz..."

"A jak dlouho vydrží tenhle?" uchechtl se muž, který seděl na podlaze a přebíral se při tom ve velkém kovovém bubnu, plném něčeho, co panu Grešlemu nejvíce připomínalo vnitřek velmi složitých hodin. "Co s ním uděláte? Strčíte ho v sobotu ze střechy?"

"Ale no tak, pane Vintovko, není potřeba dělat si ze mě takovouhle legraci," ošíval se Grešle nervózně. "Jakmile tady bude alespoň pár týdnů a trochu se zaběhne, já mu tak jako... opatrně naznačím, že jste tady, rozumíte? Chov holubů, proti tomu nemůže nic namítat, no ne?" Nahlédl dovnitř. Zahlédl jen jediného holuba, který se choulil v nejvzdálenějším rohu.

"Právě před chvílí jsme je vypustili na cvičný let," vysvětloval mu Vintovka.

"Aha, tak to bude tím," přikývl Grešle.

"My se ale právě teď mnohem víc zajímáme o datly," pokračoval Vintovka a při tom z bubnu vytáhl zahnutou kovovou tyč. "Hele, Sašo? Neříkal jsem to? Je ohnutá! A dva převody jsou očesané dohladka."

"O datly?" opakoval užasle Grešle.

Jejich chování náhle citelně ochladlo, jako kdyby řekl něco špatného. "Jo, má pravdu, o datly," ozval se třetí hlas.

"O jaké datly, pane Smirgle?" Z třetího milovníka holubů býval pan Grešle vždycky poněkud nervózní. To ty jeho oči, které byly v neustálém pohybu, a v ruce vždycky držel buď trubičku, z níž unikal kouř, nebo nějakou strojní součástku. Jak se zdálo, všichni se velmi zajímali o trubice a hodinové stroje. Bylo to zvláštní, ale Grešle ho ještě za celou tu dobu neviděl držet v rukou holuba. Grešle sice nevěděl, jak se milují holubi, předpokládal, že to musí být zblízka.

"Jo, datlové," přikývl muž, zatímco trubička v jeho ruce změnila barvu z červené na modrou. "Protože..." tady se zarazil, a jak se zdálo, na okamžik zamyslel, "zjišťujeme, jestli by se dali naučiti, jednoduše řečeno, odklepat svou zprávu, když doletí na místo, chápete? Mnohem lepší než posílat zprávu po holubech."

"Proč?"

Pan Smirgl se rozhlédl po širém světě. "Protože... dokážou doručit zprávu i potmě?" řekl nakonec.

"Skvělá práce," zabručel muž, který rozebíral kovový buben.

"No, tak to je skutečně skvělý nápad, už je mi to jasné," přikyvoval znalecky Grešle. "Ale nedokážu si představit, jak by to mohlo konkurovat semaforům."

"A to právě chceme zjistit," přikývl Vintovka.

"Ale byli bychom vám velice vděční, kdybyste o tom nikomu neříkal," připojil Karolín spěšně. "Tady jsou tři tolary, pane Grešle. Máme strach, aby nám někdo tenhle skvělý nápad neukradl, víte?"

"Mlčím jako hrob, mládenci," usmíval se Grešle vděčně. "Nedělejte si s tím starosti. Na starého Grešleho se můžete

spolehnout."

Karolín mu přidržel dveře otevřené. "To my víme. Na shledanou, pane Grešle." Když Grešle přecházel po střeše, slyšel, jak za ním dveře holubníku zapadly. Jak se zdálo, uvnitř začínalo něco jako hádka. Slyšel, jak jeden z mužů řekl: "To jsi mu to všechno musel vykládat?"

To se ho poněkud dotklo. Jak si někdo mohl myslet, že se mu nedá důvěřovat? A cestou dolů po dlouhém žebříku Grešle přemýšlel o tom, jestli jim neměl říci, že datel potmě nelétá. Bylo úžasné, že tak chytří mládenci, jako byli ti tři, tuhle zásadní chybu okamžitě neodhalili. Jak se zdá, jsou dosti naivní.

O třicet metrů níže a o tři sta metrů dále, mluvíme-li o vzdálenosti, jakou by za dne uletěl datel přímým letem, sledoval Vlahoš stezku osudu.

V tomto okamžiku ho vedla takovými místy města, která by jistě ležela na tom nejnižším místě křivky, na jejímž vrcholu byste si jednou přáli bydlet. Kam jste se podívali, zářilo graffiti, nebo ležely hromady odpadků. Je nutno přiznat, že oboje jste našli po celém městě, ale jinde to nebylo svinstvo, spíše jen odpadky a nebyly to ani nevynalézavé anatomické studie doprovázené napůl nesrozumitelnými nápisy, jako velkoplošná grafická díla, v nichž byla dokonce některá slova napsána pravopisně správně.

Celá tahle část města čekala na to, až se něco změní. Až něco přijde. Nejlépe hodně velký požár.

A pak to zahlédl. Byl to jeden z těch malých, tak tak živořících obchůdků, jejichž existence se počítá na dny a které bývají většinou ozdobeny plakáty s nápisy typu Velký výprodej! Uvnitř pak najdete ponožky se dvěma patami, kalhoty se třemi nohavicemi a košile či kabáty s jedním rukávem metr dlouhým. Okno bylo zatlučeno prkny, ale pod hustými křídovými graffiti prosvítal nápis "Společnost golemů".

Vlahoš otevřel dveře. Pod nohama mu zaskřípěl štěrk.

Ozval se hlas: "Ty ruce držte tak, abych na ně viděla, pane!"

Opatrně zvedl ruce a očima se snažil proniknout šero v místnosti. Stála tam jakási nezřetelná postava, ale kuše, kterou třímala v rukou, byla zřetelná zcela. Ta trocha světla, která pronikla mezi prkny, jimiž bylo zabedněno okno, se odrážela od lesklého hrotu střely.

"Och," řekl hlas v šeru, jako kdyby byl lehce dotčen tím, že se nenašel důvod, proč by mohl být vetřelec zastřelen. "No dobrá. Dnes v noci jsme měli návštěvu."

"Oknem?" odhadoval Vlahoš.

"No, stává se nám to jednou do měsíce. Právě jsem nahoře zametala." Ozvalo se škrtnutí sirky a rozsvítila se lampa. "Většinou neútočí na samotné golemy, když se teď po městě pohybuje i několik svobodných. Ale sklo se nebrání."

Plamen lampy zesílil a ozářil vysokou mladou ženu v přiléhavých šedých šatech ze šedé vlny, s uhlově černými vlasy sčesanými tak hladce k hlavě, že vypadala jako dřevěná malovaná panenka. V týle měla vlasy svinuty do pevného uzlu. Mírně zarudlé oči dávaly tušit, že nedávno plakala.

"Máte štěstí, že jste mě zastihl," řekla. "Zaskočila jsem sem jen proto, abych se přesvědčila, jestli nebylo něco ukradeno. Jste tady, abyste prodal nebo najal? Ty ruce už můžete dát dolů," dodala a zasunula samostříl pod pult.

"Prodal nebo najal?" opakoval Vlahoš a pomalu spustil ruce.

"Golema," podívala se na něj a pokračovala hlasem, jakým hovoříme s těmi, kteří mají poněkud delší vedení. "My jsme Společnost go-le-mů. Kupujeme nebo pronajímáme go-le-my. Chcete go-le-ma prodat nebo go-le-ma najmout?"

"Ani jed-no, ani dru-hé," odpověděl jí Vlahoš. "Já go-le-ma mám. Tedy, jeden už pro mě pracuje."

"Skutečně? A kde?" zeptala se žena. "A zřejmě bychom mohli trochu zrychlit."

"Na poštovním úřadě."

"Aha, to je Pumpa 19.," přikývla. "Říkal, že je to vládní služba."

"My mu říkáme pan Pumpa," odpověděl poněkud špičatě Vlahoš.

"No ne? Vážně? A máte při tom úžasný hřejivý pocit dobročinné blahosklonnosti, že?"

"Prosím? Cože?" podíval se na ni užasle Vlahoš. Nebyl si jist, zda se mu ve skrytu za svou zamračenou tváří nevysmívá.

Zena si povzdechla. "Omlouvám se, jsem dnes ráno tak trochu popudlivá. To se vám stane, když vám na psací stůl padne cihla. No, řekněme třeba, že oni to slovo vnímají trochu jinak než my. Mají svým způsobem nějaké pocity, ale nejsou to ty samé pocity, jako máme my. No dobrá... tak tedy... co bych pro vás mohla udělat, pane...?"

"Von Rosret," doplnil Vlahoš, a aby si odbyl to nejhorší, dodal: "Vlahoš von Rosret." Ale žena, nebo spíš ještě dívka, se ani neusmála.

"Rosret, to je malé město v Bližším Uberwaldu," řekla a zvedla cihlu z hromádky rozbitého skla a malty na svém stole. Chvilku ji kriticky pozorovala a pak se otočila k prastaré registratuře a zařadila ji pod písmeno "C". "Hlavní vývozní artikl - proslulí psi, na druhém místě prvotřídní pivo, ovšem s výjimkou dvou týdnů, během nichž se odehrává Pivní oktofestival. V té době vyváží... nejspíše druhořadé pivo?"

"To nevím," potřásl hlavou Vlahoš. "Odstěhovali jsme se, když jsem byl ještě dítě. Co se mě týče, tak je to prostě jen jméno, které většině lidí připadá k smíchu."

"Tak někdy zkuste Krasomila Adoráta Srdénková," řekla dívka.

"Ah. Ale to přece vůbec není legrační jméno," potřásl Vlahoš hlavou.

"No bodejť," přikývla zachmuřeně Krasomila Adoráta Srdénková. "Já už o veškerý smysl pro humor přišla dávno. Dobrá, když jsme teď byli jeden k druhému až nepatřičně lidští, co tedy opravdu chcete?"

"Podívejte, Vetinari mě jaksi... tedy víte... tedy přidělil mně pana Pumpu jako... asistenta, ale já nemám nejmenší představu, jak bych se k..." Vlahoš zoufale zapátral v dívčích očích po stopě, která by ho přivedla k nějakému přiléhavému a společensky přijatelnému výrazu, použitelnému místo slova "němu".

"Hm? Jak byste se k němu měl chovat? Chovejte se k němu normálně!"

"Myslíte normálně jako k člověku, nebo normálně jako k tvoru z terakoty, plnému ohně?"

K Vlahošovu údivu vytáhla Krasomila Adoráta ze zásuvky stolu balíček cigaret a zapálila si. Zřejmě si špatně vysvětlila jeho výraz, protože mu vzápětí nabídla.

"Ne, díky," mávl odmítavě rukou. Kromě nějaké té opravdu staré dámy s dýmkou ještě v životě neviděl ženu kouřit. Bylo to... podivně přitažlivé, tím spíš, když se ukázalo, že kouří cigaretu, jako kdyby vůči ní byla zaujatá. Nasála kouř a hned jej zase vyfukovala.

"Mluvíte o tom, jako kdyby vás kvůli tomu málem oběsili, hm?" prohlásila s despektem. Když slečna Srdénková kouřila, držela ruku s cigaretou ve výši ramene a její loket si podpírala dlaní ruky druhé. Jednoduše řečeno, slečna Srdénková budila dojem, že poklop jen tak tak zadržuje množství vzteku, kterým je vyplněna celá její bytost.

"No vždyť ta - tedy, chtěl jsem říct, že -" začal Vlahoš.

"Pch. Je to jako boj za rovnoprávnost a všechny ty blahosklonné řečičky o trpaslících, a proč bychom neměli používat takové výrazy jako ‚malé formy' a ‚cítím se takhle maličký'. Golemové nemají myšlení zasvíněno haraburdím, jako je naše ‚kdo jsem? a proč jsem tady?', je vám to jasné? Protože oni to vědí. Byli vyrobeni jako majetek, jako nástroje, aby pracovali.

Tak pracují. A svým způsobem, to je to, čím jsou. Konec pocitu existenční úzkosti."

Slečna Srdénková nasála a vyfoukla kouř jediným nervózním pohybem. "A pak se kolem začnou plést hloupí lidé a začnou je nazývat ‚Osoby z jílu' a "pan Francouzák' a tak dále, což jim připadá neobyčejně divné. Chápou, co je to svobodná vůle. Chápou také, že oni ji nemají. Jenže, a to zdůrazňuji, jakmile golem jednou sám sebe vlastní, je to jiná věc!"

"Vlastní sám sebe? Jak může vlastnictví vlastnit samo sebe?" zeptal se Vlahoš. "Říkala jste, že byli -"

"Oni šetří a kupují se, copak to nechápete? Soukromé vlastnictví je jediná cesta ke svobodě, kterou jsou ochotni přijmout. No a to pokračuje tak, že Svobodní podporují Společnost, Společnost nakupuje golemy, kdekoliv je to možné, a noví golemové se vykupují za určitou částku od Společnosti. Funguje to velmi dobře. Svobodní golemové vydělávají slušné peníze a je jich stále víc. Nejedí, nespí, nenosí šaty a nevědí, co je to lenost. Nějaká ta tuba lepidla na keramiku, kterou občas potřebují, nestojí mnoho. Teď už vykupují další golemy každý měsíc, platí můj plat, a taky ten nehorázný nájem, o který si řekl majitel domu. On totiž dobře ví, že ho pronajímá golemům. Víte, oni si nikdy nestěžují. Zaplatí, co jim kdo řekne. Jsou tak trpěliví, že by z nich člověk někdy vyletěl z kůže."

Tuba lepidla na keramiku, pomyslel si Vlahoš. Pokusil se uložit si tuhle informaci do paměti pro případ, že by mu mohla být užitečná, ale velká část jeho mozku teď začínala být zaměstnána uvažováním o tom, jak skvěle mohou některé ženy vypadat v obyčejných, přísně jednoduchých šatech.

"A vážně je nedokáže nic poškodit?" podařilo se mu zformulovat jednoduchou otázku.

"Samozřejmě, že mohou být poškozeni! Rána kovářským kladivem na správné místo by na golemovi napáchala pěknou paseku. Golemové, které někdo vlastní, by zůstali stát a trpně by to snášeli. Golemové Společnosti mají dovoleno se bránit, a když se vám pokusí vytrhnout kladivo někdo, kdo váží tunu, tak ho pustíte opravdu velmi rychle."

"Myslím, že pan Pumpa má povoleno udeřit člověka," sdělil jí Vlahoš.

"To je docela dobře možné. Mnoho Svobodných je proti tomu, ale ostatní říkají, že nástroji nemůžete vyčítat to, k čemu byl použit," vysvětlovala slečna Srdénková. "Hodně o tom diskutují. Hovoří o tom celé dny."

Nemá žádný prsten, pomyslel si Vlahoš, který byl v tomto směru dost všímavý. Co je to za dívku, tak přitažlivou dívku, že pracuje pro hliněné golemy?

"To je úžasné," řekl. "Kde bych se o tom dozvěděl víc?"

"Vydali jsme takovou brožurku," řekla tedy pravděpodobně slečna Srdénková, vytáhla zásuvku a položila na desku tenkou knížečku. "Stojí pět pencí."

Titul na obálce pravil: Všední jíl.

Vlahoš položil na pult tolar. "Drobné si nechte," prohlásil.

"To ne!" odmítla rezolutně slečna Srdénková a hledala v zásuvce drobné. "Nečetl jste, co je psáno nade dveřmi?"

"Jistě. Je tam napsáno ‚Rozbijte ty bastardy!'," přikývl.

Slečna Srdénková si unaveně přetřela čelo rukou. "Ach ano, lakýrník tady ještě nebyl. Ale pod tím je... podívejte se, je to napsáno na zadní straně toho sešitu..."

Ví AB&. LěD pyxc 1&. 3i3i. Vlahoš řádku četl. Tedy spíš se na ni díval. "Je to v jednom z jejich vlastních jazyků," vysvětlovala slečna Srdénková. "Je tak trochu mystický. Říká se, že tím jazykem hovořili andělé. Překládá se to jako ‚Buď vlastní rukou všechno, nebo nic'. Jsou vášnivě nezávislí. To si ani nedokážete představit."

Ona je obdivuje, pomyslel si Vlahoš. Páni! A... andělé?

"Mnohokrát vám děkuji," usmál se na ni. "Už bych měl jít. Každopádně se... tedy, víte... no, rozhodně vám děkuji."

"A co děláte na poštovním úřadě, pane von Rosrete?" nadhodila mladá žena, když otevřel dveře.

"Říkejte mi Vlahoši," a část jeho vnitřního já se zatetelila. "Jsem nový vrchní poštmistr."

"Neděláte si legraci?" ujišťovala se slečna Srdénková. "No, pak jsem ráda, že jsem dostala Pumpu 19. právě k vám. Posledních pár poštmistrů ale moc dlouho ve své funkci nevydrželo, pokud vím."

"Myslím, že jsem něco podobného taky slyšel," přikývl Vlahoš vesele. "Zdá se, že za starých časů bylo všechno mnohem horší."

Slečna Srdénková nakrčila čelo. "Za starých časů?" řekla nejistě. "Pro vás jsou minulé čtyři týdny ‚staré časy'?"

# # #

Lord Vetinari stál u svého oblíbeného okna a vyhlížel ven. Z jeho úřadovny býval kdysi úžasný pohled na panoráma města a technicky byl úžasný i teď, i když se střechy změnily v prales signalizačních věží a vížek, jejichž ramena se

kývala sem a tam a roletky světlaly, tmavly a blýskaly se ve slunečním světle. Na Pahorku, vršku, který zbyl na druhém břehu řeky po starém opevnění, se tyčila obrovská mateřská věž Velké linky, která se vinula napříč celým světadílem, více než dva tisíce mil do Genovy. Její ramena se pohybovala a roletky ve zběsilém tempu měnily barvu a tvar.

Bylo příjemné pozorovat, jak životní tekutina ekonomiky a obchodu proudí pravidelným tokem sem a tam, zvláště když jste zaměstnávali dostatečné množství úředníků, kteří byli odborníky na dešifrování. Bílá a černá ve dne, světlo a temnota v noci - roletky se zastavovaly jen v mlze nebo hustém sněhu a dešti.

Tedy tak to alespoň bylo až do minulého měsíce. Tiše si povzdechl a vrátil se k psacímu stolu.

Ležely tam otevřené desky. Obsahovaly hlášení velitele Městské hlídky Elánia, které obsahovalo velké množství vykřičníků. Desky obsahovaly i další hlášení od úředníka jménem Alfréd a lord Vetinari si zatrhl pasáž nadepsanou "Zelená příšera".

Ozvalo se tiché zaklepání na dveře a dovnitř se jako duch vnesl Važuzel.

"Pánové ze Společnosti Velké linky jsou už všichni, pane," ohlásil. Pak před Vetinariho položil několik listů papíru pokrytého drobnými, složitými znaky. Vetinari těsnopisný záznam rychle přelétl očima.

"Bezvýznamné žvanění?" řekl. "Přesně tak, pane. Člověk by mohl říci, že téměř promyšleně bezvýznamné. Jsem si ale naprosto jistý, že ústí mluvicí trubice je pod omítkou dokonale ukryto, pane. Je velmi mazaně ukryta v jednom ze zlacených cherubínků. Úředník Brian ji vmontoval do jeho rohu hojnosti, který má zvláště příznivé akustické vlastnosti a může být v případě potřeby natočen směrem k osobě, jíž -"

"Jeden nemusí přímo vidět to, o čem je přesvědčen, že je v místnosti ukryto, Važuzle." Vetinari pomalu poklepal na papíry před sebou. "Tohle nejsou žádní hlupáci. Tedy alespoň někteří z nich. Máte jejich záznamy?"

Važuzlova bledá tvář na okamžik odrazila bolestivý výraz muže, který je přinucen zradit principy neochvějné úspěšnosti, jíž se vždy pyšnil.

"V jistém slova smyslu, pane. Máme záznamy o každém z nich, ale ve skutečnosti je nemáme. Nemáme prakticky nic, co bychom mohli doložit nebo o co se opřít, pane. To, co máme, jsou bohužel všechno informace získané z doslechu. Existují tam nějaké náznaky, narážky... tu a tam... ale potřebovali bychom něco mnohem podstatnějšího..."

"Ona se nějaká příležitost najde," řekl Vetinari. Být v dnešních dnech absolutním vládcem vůbec nebylo jednoduché, jak si mnozí lidé mysleli. Přesněji vyjádřeno nebylo to jednoduché, pokud jste nebyli natolik ambiciózní, že byste chtěli být absolutním vládcem i zítra. Mělo to ovšem své kličky, obezličky a jemnůstky. Mohl poslat partu chlapů, aby rozbili dveře a odtáhli lidi bez soudu do hladomorny, ale příliš mnoho těchto věcí postrádalo styl, a nejen to, měly negativní vliv na jeho zaměstnání, byly návykové a velmi, velmi nebezpečné jeho i cizímu zdraví. Myslící tyran, alespoň tak to Vetinarimu připadalo, měl mnohem těžší práci než vládce, který se dostal k moci díky nějakému přiblblému systému typu volte-se-sami, jako je třeba demokracie. Vetinari rozhodně nemohl říci svým poddaným, že si za všechno mohou oni.

"...za obvyklých okolností bychom si v téhle době osobní složky vůbec nezakládali," vysvětoval Važuzel a bylo na něm vidět, že v duchu trpí jako zvíře. "Víte, pradědpodobně bych se o nich jen zmínil v denním -"

"Způsob, jakým celou věc berete, je jako vždy, příkladný," přerušil ho Vetinari. "Ale jak vidím, nějaké složky jste si přece jen připravil."

"No ano, pane. Do některých z nich jsem založil kopie rozboru úředníka Harolda, které se týkají produkce prasat v Genově, pane." Važuzel předal Vetinarimu složky a tvářil se při tom opravdu neobyčejně žalostně. Úmyslné založení materiálu do nesprávné složky teď skřípalo nehty po tabuli Važuzlovy duše.

"Výborně," řekl Vetinari. Položil si složky na stůl, vytáhl ze zásuvky ještě jednu podobnou, položil ji na štůsek a přesunul ostatní papíry tak, aby složky zakryly. "Tak a teď, prosím, přiveďte naše návštěvníky."

"Je s nimi pan Kosopád, pane," upozornil úředník.

Vetinarimu přeběhl po rtech proslulý nemilosrdný úsměv. "Jaké překvapení!"

"A taky pan Nadosah Pozlátko," dodával úředník a pozorně sledoval tvář svého pána.

"Ten aby chyběl," přikývl Vetinari. Když se pak bankéři během pěti minut nahrnuli dovnitř, byl konferenční stůl na druhém konci místnosti čistý a vyleštěný jako sklo. Ležel na něm jen poznámkový blok a malá hromádka osobních desek. Vetinari už zase stál u okna.

"Prosím, gentlemani. Je od vás opravdu laskavé, že jste přišli, abyste se zúčastnili tohoto malého rozhovoru," řekl. "Právě jsem se kochal výhledem."

Pak se najednou prudce obrátil a upřel oči na řadu tváří. S výjimkou dvou byly všechny udivené. Jedna z těch dvou patřila panu Kosopádovi, jenž byl nejproslulejší, nejdražší a bezesporu nejstarší právník ve městě. Pan Kosopád byl už mnoho let zombie, i když se změna mezi zvyky živého a mrtvého pana Kosopáda nikterak neprojevila. Druhá tvář pak náležela muži s černým klípcem přes jedno oko a úsměvem tygra.

"Je skutečně velmi příjemné vidět Velkou linku opět v provozu," prohlásil Vetinari, který si zvláštní tváře napohled nijak nevšímal. "Pokud vím, tak se linka na celý včerejší den odmlčela. V duchu jsem si říkal, že je to hanba, protože Velká linka je pro nás všechny životně důležitá a je obrovská škoda, že existuje jen ta jedna jediná. Je to smutné, ale pokud vím, zastánci Nové linky nejsou jednotní, což způsobilo, že Velká linka operuje ve své majestátní osamělosti a vaše společnost, pánové, nemá konkurenci. Ale na co já to vlastně myslím! Posaďte se, pánové!"

Oblažil pana Kosopáda přátelským úsměvem a usadil se na svém místě.

"Myslím, že všechny přítomné gentlemany neznám," rozhlédl se.

Pan Kosopád si povzdechl. "Vaše lordstvo, dovolte, abych vám představil pana Zasmrádla ze společnosti Ankh-Sto, který je pokladníkem Společnosti Velké linky, pana Muškatela z holdingu Stoské pláně, pana Kůňpeče z ankh-morporské Obchodní a úvěrové banky, pan Oběměř ze skupiny finančních poradců Budoucnost Ankhu a pan Pozlátko -"

"- sám za sebe," doplnil ho jednooký muž klidně.

"Ach, pan Nadosah Pozlátko," řekl Vetinri a podíval se mu přímo do očí. "Jsem tak... potěšen, že se s vámi konečně setkávám!"

"Vy prostě nepřijdete do našich končin, pane," odpověděl Pozlátko.

"Omluvte mě, státní záležitosti mi zaberou příliš mnoho času," odpověděl lord Vetinari stroze.

"Všichni bychom si měli občas udělat chvilku na relaxaci, pane. Práce, práce bez zábavy, mačká lidem mozek z hlavy, jak se říká."

Několik přítomných po tomto výroku přestalo dýchat, ale Vetinari nehnul ani brvou.

"Zajímavé," řekl.

Probral se složkami a nakonec jednu z nich otevřel. "Moji úředníci mi tady připravili pár poznámek z informací, které jsou legálně k mání dole v registračním úřadě," sdělil právníkovi. "Tak například ta hodnost ředitele. Samozřejmě, tajemný svět financí je pro mě uzavřený... hm... uzavřená účetní kniha, ale jak se zdá, tak někteří vaši klienti pracují navzájem jeden pro druhého, že?"

"No ano, a co, pane?" podíval se na něj Kosopád.

"Je to normální?"

"No, je celkem běžné, že někteří odborníci nebo lidé s rozsáhlými zkušenostmi pracují ve správní radě několika společností, můj pane."

"I když jsou to společnosti konkurenční?" vyzvídal Patricij.

Na tvářích kolem stolu se objevily úsměvy. Většina finančníků se ve svých židlích usadila o něco pohodlněji. Bylo jasné, že ten člověk je, co se týče obchodních záležitostí, dokonalý hlupák. Co ten věděl o úrocích z úroků, hm? Měl klasické vzdělání. Ale pak si někteří vzpomněli, že absolvoval školu Cechu vrahů, a přestali se usmívat. Jediný pan Pozlátko sledoval Vetinariho soustředěným pohledem.

"Vždycky existují výjimečně počestné způsoby, jak zajistit důvěrný ráz informací, legální způsob jednání a vyhnout se při tom střetu zájmů, vaše lordstvo," řekl Kosopád.

"Aha, takže to bude... jak že se tomu... aha, Skleněný strop?" prohlásil Vetinari s rozjasněnou tváří.

"Ne, můj pane. To je zas něco jiného. Řekl bych, že jste myslel ‚Agateánskou stěnu'," odpověděl pan Kosopád uhlazeně. "Ta nenápadně, ale důsledně zajišťuje, že nedojde k porušení utajení pro případ, že by například jedna část tohoto společenství získala výjimečně důležité informace, které by mohly být tajně použity některou jinou částí společenstva k neetickému obohacení."

"No to je úžasné!" zvolal Vetinari. "Myslíte zneužití informací a jejich prozrazení za nějakou finanční odměnu, že? A jak to přesně v praxi funguje?"

"Lidé souhlasí s tím, že to neudělají," odpověděl pan Kosopád.

"Prosím? Měl jsem dojem, že jste říkal, že existuje jakási stěna -" začal Vetinari,

"Ale to je jen jméno, pane. Označuje právě souhlas, že to ten či onen člověk neudělá."

"Ach. A oni to skutečně dělají? Tedy jako nedělají? Úžasné. Dokonce i v těchto případech, kde jim ta neviditelná stěna prochází středem mozku?"

"Poslyšte, máme Etický kód vedoucích pracovníků!" řekl jakýsi hlas. Všechny oči s výjimkou páně Kosopádových se přesunuly k mluvčímu, který nervózně poposedával ve své židli. Pan Kosopád byl dlouhodobým studentem předmětu Patricij, a když se jeho předmět začal chovat jako zmatený občan města, kladoucí nevinné otázky, byl čas ho sledovat s největší pozorností.

"No, tak to opravdu velice rád slyším, pane...?" významně umlkl Vetinari.

"Kryšpín Kůňpeč, pane, a chci říci, že se mi nelíbí tón, kterým nás vyslýcháte!"

Na okamžik se zazdalo, že se od něj odtahují i prázdné židle. Pan Kůňpeč byl mladší muž, který neměl sklony k nadváze, ale už dávno nenávratně propadl náruči obezity. Ve své třicítce už si stačil pořídit zajímavou sbírku podbradků a ty se teď chvěly natřásavou pýchou.#

"Mám v zásobě ještě mnoho dalších tónů," odpověděl mu lord Vetinari odměřeně.

Pan Kůňpeč se rozhlédl po svých společnících, kteří najednou jako by byli někde na vzdáleném obzoru.

"Chtěl jsem jen zdůraznit, že jsme neudělali nic špatného," zamumlal. "To je všechno. Proto je tady Etický kód."

"Jsem si naprosto jistý, že jsem ani v nejmenším nenaznačil, že byste spáchali něco špatného," potřásl hlavou lord Vetinari. "Každopádně si ale poznamenám, co jste mi řekl."

Přitáhl si arch papíru a přesným čistým kaligrafickým rukopisem napsal Etický kód vedoucích pracovníků. Posunem papíru byl odkryt štůsek složek, na jehož vršku ležely desky s nápisem "Defraudace - zpronevěry". Společnost u stolu sice složku viděla vzhůru nohama, ale právě proto, že se očividně nepředpokládalo, že si ji někdo z nich přečte, přečetli si nadpis všichni. Kůňpeč si málem ublížil, jak vyvracel krk, aby lépe viděl.

"Když už tedy pan Kůňpeč načal téma nečestného jednání," pokračoval Vetinari a vrhl na zmíněného muže kratičký úsměv, "Jsem si jistý, že jste se i vy doslechli, co se o vás povídá. Totiž to, že jste se spikli a uzavřeli dohodu, abyste udrželi ceny vysoko a současně zlikvidovali konkurenci." Věta vylétla Patriciji z úst rychle a hladce jako hadí jazyk, jehož rozeklaný konec ještě švihl: "A k tomu se samozřejmě pojí různé ošklivé řeči spojující vás se smrtí mladého pana Srdénka, k níž došlo minulý měsíc."

Rozruch a šum, který propukl v kruhu shromážděných mužů, naznačoval, že všichni čekali, že se ucho dříve nebo později utrhne, ale když se teď utrhla obě najednou a džbán se rozbil, příjemné jim to nebylo.

"Žalovatelná pomluva," ozval se Kosopád.

"Naopak, doktore Kosopáde," zavrtěl hlavou Vetinari, "pouhá zmínka o existenci takových dohadů není trestná a jsem si jistý, že si to uvědomujete."

"Neexistuje žádný důkaz, že bychom měli s vraždou toho chlapce něco společného," vyštěkl Kůňpeč.

"Ach, takže vy jste také slyšeli ty řeči mezi lidmi, že byl zavražděn?" řekl klidně Vetinari s očima upřenýma do tváře Nadosaha Pozlátka. "Tyhle pomluvy se šíří rychleji než oheň, že...?"

"Vaše lordstvo, lidé toho napovídají," zaprotestoval Kosopád unaveně. "Faktem ale je, že pan Srdénko byl ve věži sám. Nikdo nevystoupil nahoru, ani nesestoupil dolů. Jeho bezpečnostní lano nebylo očividně k ničemu přivázáno. K takovým nehodám dochází bohužel poměrně často. Ano, i my jsme slyšeli, že měl polámané prsty, ale když padal odněkud shora, proletěl celou věží a narazil na mnoha místech na konstrukci, je to tak překvapující? Bohužel Velká jsou přátelští, z ničeho nic se ukáže, že ty papíry, které podepsali ve spěchu, protože jim to poradili ti příjemní, usměvaví lidé z účetní firmy, znamenají, že už jim vůbec nic nepatří, ani patenty, ani majetek, ani věže, nic. Dokonce ani obsah jejich vlastních hlav ne. Podle všeho jim nepatří dokonce ani nápady, které by teď měli. A ač se to zdá podivné, pořád ještě mají potíže s penězi. Takže někteří utečou a někde se ukryjí a jiní se pokoušejí bojovat, což je výjimečně hloupé, protože se rychle ukáže, že všechno proběhlo legálně. Jiní přijmou v podniku hůře placená místa, protože z něčeho žít musí a navíc firma vlastní i ty sny, které se jim občas v noci zdají. A přitom jak se zdá, tady nedošlo k ničemu nelegálnímu. Obchod je obchod."

Lord Vetinari otevřel oči. Muži sedící kolem stolu na něj mlčky zírali.

"Jen jsem tak nahlas přemýšlel," řekl. "Jsem si jistý, že řeknete, že to není věc vlády. Vím, že to pan Kosopád řekne. Bohužel, bez ohledu na to, že jste získali Velkou linku za pouhý zlomeček její původní ceny, nemohu si nevšimnout, že se množí poruchy na trase, rychlost předávání zpráv rapidně poklesla a cena služeb podstatně vzrostla. Minulý týden byla Velká linka téměř tři dny vyřazena z provozu. Nemohli jsme se spojit dokonce ani se Sto Laty! Tomu bych těžko říkal ‚Rychlejší než světlo!' gentlemani."

"To bylo nutné z důvodů běžné údržby -" začal doktor Kosopád.

"Ne, bylo to kvůli opravám," přerušil ho ostře Vetinari. "Za minulého vedení byl systém odstaven jednu hodinu denně. To bylo na údržbu. Teď věže semaforová linka není v těchto dnech právě populární a tak vznikají tyhle sprosté a nepodložené pomluvy a obvinění. Jak už zdůraznil pan Kůňpeč, neexistuje jediný sebemenší důkaz, který by naznačoval, že tady šlo o něco jiného než o tragickou nehodu. A mohu-li hovořit upřímně, jaký byl skutečný důvod toho, že jste nás sem svolal, pane? Mí klienti jsou zaměstnaní lidé a jejich čas je drahý."

Vetinari se pohodlně opřel v křesle a sepjal špičky prstů.

"Představme si situaci, kdy několik chytrých a výjimečně technicky nadaných mužů vymyslí skvělý komunikační systém," řekl. "Mají nepřebernou zásobu vynalézavosti a chuti do práce. Co ale nemají, jsou peníze. Sejdou se tedy s jistými... nějakými lidmi, kteří je představí jiným lidem, přátelským lidem, kteří jim za... oh, třeba jen za čtyřicetiprocentní podíl ve společnosti dají tolik potřebnou částku a velmi důležité otcovské rady a taky jim dohodí velmi dobrou účetní firmu. A tak budovatelé linky pokračují a brzo začnou peníze přicházet, ale taky odcházet, a pak najednou zjistí, že nejsou tak finančně stabilní, jak to původně vypadalo, a že by potřebovali těch peněz o něco víc. No prosím, to je v pořádku, protože je jasné, že celý ten podnik bude jednoho dne slepice, která snáší zlatá vejce, a nevadilo by vám, kdybyste podepsali ještě nějakých patnáct procent podílu? Vždy jsou to jen peníze. Ty přece zdaleka nejsou tak důležité jako ten nový systém signalizačních rolet, ne? Jenže brzo ti chudáci zjistí, že jsou. Že jsou vlastně to nejdůležitější ze všeho. Svět se najednou obrátí vzhůru nohama, ti milí a přátelští lidé už vůbec neběží bez přestávky, dokud se neporouchají. Co si myslíte, že děláte, pánové?"

"To, vaše lordstvo, se vší úctou, není vaše věc."

Lord Vetinari se usmál. Poprvé za celé dopoledne to byl úsměv plný nefalšovaného potěšení. "Ach, pane Nadosahu Pozlátko. Říkal jsem si, kdy se ozvete. Byl jste na svou pověst až netypicky mlčenlivý. S velkým zájmem jsem si přečetl váš poslední článek v Kometě. Jak jsem pochopil, jste vášnivým obhájcem svobody. Třikrát jste použil slovo ‚tyranie' a jednou slovo ‚tyran'."

"Ta blahosklonnost je zbytečná, vaše lordstvo," odpověděl Pozlátko. "Velká linka je naše. Je to náš majetek. Uvědomujete si to? Nedotknutelnost vlastnictví je základem svobody. No ano, zákazníci si stěžují na špatné služby a vysoké ceny, ale na takové věci si zákazníci stěžují vždycky. Máme dostatek zákazníků i za tyto ceny. Před zavedením semaforů to trvalo celé měsíce, než sem dorazily zprávy z Genovy, a teď to trvá zhruba jeden den. To je magie, kterou si je většina lidí ochotná dopřát. Zodpovídáme se jen svým spolupodílníkům, pane. Ne vám, se vší úctou. Není to vaše věc. Je to naše věc a my povedeme náš podnik podle potřeby trhu. Doufám, že tady nevládne tyranie. Tohle je, se vší úctou, svobodné město."

"Takové množství úcty vás ctí," přikývl Patricij. "Jenže vaši zákazníci mají jedinou volbu - vás nebo nic."

"Přesně," přikývl Nadosah Pozlátko. "Vždycky je na vybranou. Mohou jet několik tisíc mil na koni, nebo trpělivě čekat, dokud jejich zprávy nebudeme moci odeslat."

Vetinari ho obdařil úsměvem, který by mohl délkou konkurovat blesku.

"Nebo vymyslet a vybudovat jiný systém," řekl. "Samozřejmě si uvědomuji, že každá jiná společnost, která se pokusila rozeběhnout podobnou semaforovou linku, velmi rychle padla, někdy za dost tragických okolností. Pád z vrcholu věže a podobně."

"K nehodám dochází neustále, to je bohužel velmi nešťastné," ozval se pan Kosopád škrobeně.

"Velmi nešťastné," opakoval Patricij jako ozvěnou. Znovu si přitáhl papír a udělal si druhou poznámku: velmi nešťastné. Složky se poněkud posunuly, takže se objevily další nadpisy.

"Dobrá, myslím, že tím jsme to všechno vyřídili. Důvod, proč jsem vás všechny svolal, je ten, že bych vám oficiálně rád oznámil jednu věc. Konečně jsem znovu otevřel poštovní úřad, jak už jsem měl dlouho v plánu. Na jednu stranu jsem považoval za zdvořilost vám to oznámit, ale na druhé straně byste to měli vědět, protože jste prakticky ve stejném oboru podnikání. Věřím, že ten řetěz nehod a zlých událostí je teď konečně u kon-"

Nadosah Pozlátko se uchechtl. "Promiňte, pane? Rozuměl jsem vám dobře? Vy máte opravdu v plánu pokračovat přes to všechno v téhle hlouposti? Poštovní úřad? Když všichni víme, že to byla líná, neohrabaná a pomalá instituce přeplněná zbytečnými lidmi? Vždyť si horko těžko vydělala sama na vlastní provoz! Vždyť to byl koncentrovaný vzor státního úřadu!"

"Pošta nikdy moc nevydělala, to je pravda, ale například v obchodních čtvrtích tohoto města doručovala zásilky několikrát denně," odpověděl Vetinari a jeho hlas byl chladný jako mořské hlubiny.

"Pch! Na konci už zdaleka ne!" ušklíbl se pan Kůňpeč. "Byla to naprosto nepoužitelná instituce."

"Jistě. Klasická ukázka zrezivělé vládní organizace, která jen tyje ze společné pokladny," dodával Pozlátko.

"To je ono!" nadšeně souhlasil Kůňpeč. "Říkalo se, že když se člověk potřebuje zbavit mrtvoly, stačí ji odnést na poštu a už ji nikdy nikdo neuvidí!"

"A viděl?" podíval se na něj s pozvednutým obočím lord Vetinari.

"Co?"

"No, tu mrtvolu!"

V obličeji pana Kůňpeče se najednou objevil výraz, jako kdyby spatřil ducha. "Cože? Jak to mám zrovna já vědět?"

"No jistě," přikývl Vetinari. "To byl jen takový žert. No dobrá." Probral se papíry. "Na poštovní úřad se nakonec lidé přestali dívat jako na výkonný systém, který doručuje poštu k dobru a zisku všech, ale viděli ho jen jako bezednou pokladničku. A proto padla a přišla jak o poštu, tak o peníze. Možná bychom to měli brát jako ponaučení. Každopádně vkládám velké naděje do pana Rosreta, což je mladý muž plný nových nápadů. A myslím, že míří vysoko, i když pochybuju, že by lezl na nějaké věže."

"Já jen doufám, že se tahle exhumace nebude platit z našich daní!" ozval se pan Kosopád.

"Ujišťuji vás, pane Kosopáde, že kromě velmi lidumilné částky, které bylo shodou okolností zapotřebí investovat do koupi pumpy, bude poštovní služba soběstačná přesně tak, jak kdysi bývala. Nemůžeme přece zatěžovat veřejnou pokladnu, že? A teď, pánové, protože si uvědomuji, že vás zdržuji od důležité práce, bych rád naši debatu ukončil. Věřím, že Velká linka obnoví pravidelný provoz co nejdříve."

Když vstali, naklonil se Nadosah Pozlátko přes stůl a řekl: "Mohl bych vám poblahopřát, vaše lordstvo?"

"Jsem potěšen, že cítíte potřebu mi k něčemu poblahopřát, pane Pozlátko," řekl Vetinari. "Čemu vděčíme za tuto výjimečnou pozornost?"

"Tomuhle," odpověděl Pozlátko a ukázal k malému stolku, na němž ležel hrubě opracovaný plát kamene. "Není to pravý Hnaflbaflsniflwhifltafl? Llamedoská modrá skalice, že? A jednotlivé figury, jak se zdá, jsou zhotoveny z čediče, který se velmi obtížně zpracovává. To je opravdu velmi cenná starožitnost."

"Dostal jsem tu hru jako dar od Dolního trpasličího krále," odpověděl Vetinari. "Je skutečně velmi stará."

"Vidím také, že máte rozehranou partii. Hrajete stranu trpaslíků, že?"

"Ano. Hrajú s jedním přítelem v Uberwaldu po semaforu," odpověděl Vetinari. "Naštěstí pro mě, vaše včerejší porucha mi poskytla navíc jeden den, v němž jsem si mohl promyslet další tah."

Jejich oči se setkaly. Nadosah Pozlátko se široce usmál. Vetinari se jen usmál. Ostatní, kterým do smíchu vůbec nebylo, se usmáli také. Vidíte, všichni jsme tady přátelé, něco jako kolegové, vážně, nic špatného se nemůže stát.

Smích pak poněkud nejistě utichl. Pozlátko a Vetinari se však usmívali dál jeden na druhého a jejich oči byly do sebe jako zaklíněny.

"Měli bychom si spolu někdy zahrát," řekl Pozlátko. "Já sám mám moc pěknou hru. Já ovšem raději hraju za trolly."

"Od počátku v menšině, bezohlední, ale nevyhnutelně poražení, pokud jsou v rukou neopatrného hráče?" podíval se na něj Vetinari.

"Jistě. Tak jako trpaslíci spoléhají na záludy, přetvářku a rychlou změnu postavení. Hráč se může v partii dozvědět mnoho o slabostech svého protivníka."

"Opravdu?" pozvedl Vetinari obočí. "A neměl by se raději snažit poznat slabosti vlastní?"

"Ahá, to je obyčejný Žuch! To je jednoduché!" vykvíkl jakýsi hlas.

Oba muži se obrátili ke Kůňpečovi, kterému všeobecná úleva vrátila sebevědomí a otevřela ústa. "Hrával jsem to jako malý kluk," pochrochtával dál. "Je to nuda. Trpaslíci vždycky vyhrají."

Pozlátko a Vetinari si vyměnili pohledy. Říkaly: přestože se mi hnusíte jak vy, tak každý aspekt vaší osobní filozofie do hloubky měřicími pomůckami nepostižitelné, přiznám vám alespoň to, že nejste takový Kryšpín Kůňpeč.

"První dojmy bývají často klamné, Kryšpíne," odpověděl mu Pozlátko blahosklonně. "Ten, kdo hraje s trolly, nikdy neprohraje, když se na hru opravdu soustředí."

"Pamatuji si, jak jsem si jednou strčil do nosu trpaslíka a máma mi ho musela vytáhnou sponkou do vlasů," vzpomínal nadšeně Kůňpeč, jako kdyby to byl důvod, proč být nekonečně pyšný.

Pozlátko mu položil ruku kolem ramen. "To je vážně moc zajímavé, Kryšpíne," řekl. "Myslíš, že by se ti něco takového mohlo přihodit znovu?"

Když odešli, postavil se Vetinari k oknu a pozoroval město pod sebou. Po nějaké chvíli vplynul do místnosti Važuzel.

"V předpokoji došlo ke krátké výměně názorů, pane," sdělil Patriciji. Vetinari se nepohnul, jen natáhl ruku. "Ukažte... Je mi naprosto jasné, že některý z nich začal říkat něco jako ‚myslíte si, že ten -' a Kosopád ho velmi rychle umlčel. Nejspíš takhle začal pan Kůňpeč, řekl bych."

Važuzel se zadíval na papír, který držel v ruce. "Téměř doslova, pane."

"K tomu člověk opravdu velkou představivost nepotřebuje," povzdechl si lord Vetinari. "Drahý pan Kosopád. Je tak... spolehlivý. Občas si vážně myslím, že kdyby už nebyl zombií, bylo by nezbytné ji z něj udělat."

"Neměl bych nařídit jedničkové prošetření pana Pozlátka, pane?"

"Dobří bohové, ne! Je na to příliš mazaný. Přikažte, aby takhle prošetřili pana Kůňpeče."

"Opravdu, pane? Vždyť jste včera říkal, že ho nepovažujete za víc než chamtivého hlupáka."

"Nervózního hlupáka, což je užitečné. Je to rozený zbabělec a hltoun. Pozoroval jsem ho, když začal jíst, nebo přesněji hltat pot au feu# s bílými fazolemi, a byl to ohromující pohled, Važuzle, který dlouho nezapomenu. Omáčka byla všude. Ty růžové košile, které nosí, stojí jedna více než sto tolarů. Přivlastňuje si peníze cizích lidí bezpečným, tajným, i když ne právě vynalézavým způsobem. Pošlete mi... ano, pošlete úředníka Briana."

"Briana, pane?" opakoval Važuzel. "Jste si jistý? Je skvělý, když sedí u pomůcek, ale na ulici zcela neschopný. Uvidí ho."

"Máte pravdu, Važuzle. Já vím. Byl bych rád, kdyby pan Kůňpeč začal být ještě trochu... nervóznější."

"Aha, už chápu, pane."

Vetinari se otočil zpět k oknu. "Poslyšte, Važuzle," zeptal se, "řekl byste o mně, že jsem tyran?"

"V žádném případě, pane," odpověděl okamžitě Važuzel a poklízel stůl.

"Jenže v tom je právě ten problém, že? Kdo by se odvážil tyranovi říci, že je tyran?"

"No, je to trochu záludná otázka, pane," přisvědčil Važuzel a urovnal hromádku složek.

"Ve svých Myšlenkách, o kterých si myslím, že jim překlad velmi ublížil, píše Bouffant, že zasáhnout proto, abychom zabránili vraždě, znamená omezit svobodu vraha, přestože je svoboda označována jako přirozená, všeobecná a bezpodmínečná," řekl Vetinari. "Možná si vzpomenete na jeho proslulý apokryf: ‚Jestliže nejsou všichni lidé svobodní, pak i já jsem malý koláček s kuřecí nádivkou!', který už vedl k takovému množství diskusí, debat a hádek. Můžeme to brát například tak, že když seberete láhev člověku, který se upíjí k smrti, je to lidumilné, a nejen to, přímo chvályhodné, ale svoboda že při tom zase přišla zkrátka. Pan Pozlátko si svého Bouffanta nastudoval dobře, ale obávám se, že mu neporozuměl. Svoboda je možná přirozený stav člověka, ale to platí i pro případ, že sedíte na stromě a pojídáte oběd, který se vám ještě kroutí v zubech. Na druhé straně Froidegger, ve Filozofických souvislostech, trvá na tom, že každá svoboda je nějak omezená, uměle vytvořená, a tedy iluzorní, že je to v nejlepším případě hromadná halucinace. Žádný příčetný smrtelník není opravdu svobodný, protože opravdová svoboda je tak strašná, že jen tvor šílený nebo božský se jí může postavit s otevřenýma očima. Zaplaví duši a nastane stav podobný tomu, který na jiném místě knihy nazývá Vonallesvolkommenunverstandlichdasdaskeit. Jak se k tomu postavíte teď, Važuzle?"

"Já si vždycky myslel, pane, že to, co svět opravdu potřebuje, je lepší systém zakládacích šanonů."

"Hmm," řekl lord Vetinari. "I to je věc, nad kterou by stálo za to se zamyslet."

Pak ale umlkl. Mezi vyřezávanými ozdobami nad obrovským krbem se s tichým skřípěním začal pohybovat malý cherubín. Vetinari se otočil k Važuzlovi a významně pozvedl obočí.

"S úředníkem Brianem si promluvím okamžitě, vaše lordstvo," prohlásil Važuzel.

"Výborně. Jak se zdá, potřebuje pořádně provětrat. Pošlete ho okamžitě do ulic."

KAPITOLA ČTVRTÁ

Znamení

Temní pošťáci a mrtví poštmistři - Vlkodlak v Hlídce - Úžasný špendlík - Pan Rosret čte dopisy, které tam nejsou - Hugo, kadeřník, žasne - Pan Úpravník kupuje levné tretky - Prapůvod sociální nepravdy - Princezna ve věži - ‚Muž není mrtev, dokud lidé vyslovují jeho jméno.'

"Ale no tak, pane Rosrete, k čemu by vám tady bylo dobré násilí?" zaduněl hlas pana Pumpy. Mírně se zakýval na obrovských chodidlech, když se pan Rosret v jeho sevření zazmítal.

Grešle a Slavoj se k sobě tiskli na vzdálenějším konci šatny. Jedna z přírodních léčivých substancí pana Grešleho s bubláním stékala na podlahu a prkna se barvila do ruda.

"To všechno byly jen nehody, pane Rosrete! Samé nehody!" blábolil Grešle. "Vždyť členové Hlídky u toho čtvrtého prolezli celou budovu od sklepů po půdy! A řekli, že to všechno byly jen nehody!"

"No jakpak by ne!" vykřikl Rosret. "Čtyři muži během pěti týdnů, he? Vsadím se, že se tady takové věci dějí pořád! Bohové, tak to mě Patricij vypekl dokonale a do červena! Jsem mrtvý! Hotová mrtvola, rozumíte? Akorát ještě neležím! Vetinari? To je fakticky člověk, který umí ušetřit i za kus provazu! Jsem vyřízený!"

"Cítil byste se líp, kdybyste si vypil šálek vismutovosírového čaje, pane," vypravil ze sebe s námahou Grešle. "Mám na vařiči konev s vařící vodou -"

"Tak na tohle šálek čaje stačit nebude!" vzpamatoval se poněkud Rosret a začal se chovat, jako kdyby se zhluboka nadechl a pak ještě napočítal do deseti. "Dobrá, dobrá, pane Pumpo, můžete mě pustit."

Golem uvolnil stisk. Rosret se narovnal. "Tak co mi řeknete, pane Grešle?" zamračil se.

"No, nakonec to vypadá, jako že jste pravý," zabručel stařík. "Žádný z Temných úředníků by nevybuchl jako vy. Mysleli jsme, že jste jeden z těch extra gentlemanů jeho lordstva, víte?" Grešle se začal zabývat konvicí. "Bez urážky, máte trochu víc barvičky než obyčejný kancelářský škrabák."

"Temní úředníci?" opakoval Rosret, ale pak náhle pochopil. "Ach... vy asi myslíte ty podsadité menší chlápky v černých šatech a černých bužinkách?"

"Přesně ty. Hoši vyškolení v Cechu vrahů, nebo alespoň někteří z nich. Slyšel jsem, že když o něco jde, dokážou udělat velmi ošklivé věci."

"Myslel jsem, že jim říkáte škrabati?"

"No jo, ale neřekl jsem, kde a koho škrabou, he, he, he." Grešle si všiml Vlahošova výrazu a rozkašlal se. "Promiňte, to já jen tak, byl to jen takový vtípek. Jsme si skoro jistí, že náš poslední vrchní poštmistr, pan Kdopichrošť, patřil k Temným úředníkům. No, s takovým jménem mu to ani člověk nemůže mít za zlé. Pořád čenichal kolem."

"A proč asi, co myslíte?" zajímal se Rosret.

"Víte, pan Měnička přišel první a byl to slušný člověk. Jenže spadl z ochozu v pátém patře do hlavní haly, hlavou napřed na mramorovou podlahu. Plesk a hotovo. Bylo to trochu... rozbředlé, pane."

Rosret se podíval na Slavoje, který se začínal třást.

"Pak nastoupil pan Sístka. Ten zakopl na zadním schodišti, skutálel se dolů a zlomil si při tom vaz, pane. Promiňte, pane, ale je jedenáct čtyřicet tři." Grešle přešel ke dveřím a otevřel je. Dovnitř vešel Ryšamon a Grešle dveře zase zavřel. "Stalo se to ve tři ráno. Spadl pět poschodí. Polámal si snad každou kost, kterou si člověk může v těle polámat, pane."

"Chcete snad říci, že se tady potuloval beze světla?"

"To nevím, pane. Ale vím svoje o těch schodech. Na odpočívadlech jsou lampy a ty svítí celou noc. Slavoj je denně doplňuje a je v tom přesný jako Ryšamon."

"Takže vy ty schody používáte často, že?" zeptal se Vlahoš.

"Nikdy, pane, jen když doplňujeme lampy. Ta strana je prakticky celá ucpána zásilkami. Jenže doplňování lamp je v Poštovním řádu, pane."

"A co ten další muž?" povzbudil Rosret Grešleho, poněkud nejistým hlasem. "Další náhodný pád?"

"Oh, to ne, pane. Ignavia, tak se jmenoval. Říká se, že to bylo jeho srdce. Ležel prostě v pátém patře a bylo po něm. Byl tuhý jak předvčerejší veka a v obličeji měl výraz, jako kdyby viděl ducha. Smrt z přirozených příčin, pravděpodobně selhání srdce. Verrhaf, policista z Hlídky, to tady celé prolezl, a pořádně, to se vsaďte. Pak prohlásil, že se k Ignaviovi nikdo nepřiblížil a že na něm nenašel jedinou známku násilí. Překvapuje mě, že o tom všem nevíte, pane. Bylo to v novinách."

Háček je v tom, že se v cele smrti člověk k čerstvému tisku často nedostane, pomyslel si Vlahoš.

"Vážně?" opáčil. "A jak si mohou být tak jistí tím, že v jeho blízkosti nikdo nebyl?"

Grešle se naklonil kupředu a tajnůstkářsky ztlumil hlas. "Každý ví, že v Hlídce slouží vlkodlak a ti dokážou vyčenichat pomalu i barvu oblečení, které měl někdo na sobě."

"Vlkodlak?" opakoval nevýrazně Rosret.

"No, každopádně vím, že ten před ním uměl..."

"Vlkodlak."

"No ano, jak jsem řekl, pane."

"Zatracený vlkodlak."

"No, na světě žijí různí tvorové, pane. V každém případě -"

"Vlkodlak." Vlahoš se probral z ochromení, které v něm vyvolala hrůza. "A návštěvníkům města to nikdo neřekne?"

"A jak by to asi udělali, pane?" odpověděl mu Grešle laskavým hlasem člověka, který něco vysvětluje dítěti. "Měli snad vyvěsit ceduli před hradbami? ‚Vítejte do Ankh-Morporku, máme tady vlkodlaka!' Tak nějak si to představujete, pane? V Hlídce slouží celá řada trpaslíků a trollů a taky golem - další svobodný golem jako vy, pane Pumpo - a taky pár skřítků, NacMac Fíglů, a zombie... dokonce i Nóblhóch."

"Nóblhóch? Kdo je to Nóblhóch?"

"Desátník Noby Nóblhóch, pane. Vy jste ho ještě nepotkal? Říká se, že má úřední potvrzení o tom, že je člověk, a který člověk něco takového potřebuje?

Naštěstí je to jediný exemplář, takže se nemůže rozmnožovat. Máme prostě v Hlídce trošku ode všeho. Je to velmi kosmopolitní. Vy nemáte rád vlkodlaky?"

Poznají podle pachu, co je člověk zač, pomyslel si Vlahoš. Jsou stejně chytří jako lidé a dokáží vás vystopovat líp než vlk. Dokáží sledovat pachovou stopu několik dnů starou, i když ji maskujete nějakou jinou vůní. Naopak, zvláště když ji zamaskujete nějakou vůní. Jistě, jsou tady určité způsoby, jak se jich zbavit, když víte, že po vás jdou. Nic divného, že mě tak rychle našli! Na tohle by měl být nějaký zákon!

"No, přiznám, že moc ne," řekl nahlas a znovu se podíval na Slavoje. Bylo velmi užitečné pozorovat mladého Zálepku, když Grešle mluvil. Teď, například, mladík zvedl pohled tak vysoko ke stropu, že mu z očí byla vidět prakticky jen bělma.

"A Kdopichrošť?" vyzvídal dál. "Ten tady byl jako vyzvedač ve Vetinariho službách, že? Co se stalo tomu?"

Slavoj se chvěl jako osikový list.

"Ehm... dostal jste ten velký kovový kruh s klíči, pane?" odpověděl Vlahošovi otázkou Grešle a jeho hlas zněl zcela nevinně.

"Ano, samozřejmě."

"Vsadil bych se, že na něm jeden klíč chybí," pokračoval Grešle. "Vzali si ho ti z Hlídky, pane. Jediný. Některé dveře by měly zůstat zavřené. Je po všem a konec, pane. Pan Kdopichrošť zahynul na následky pracovního úrazu. Tak to řekli. Byl sám. Ale vy byste tam jistě nechtěl jít, pane. Některé věci se tak pokazí, že je lepší nechat je být a nevšímat si jich."

"To nemohu," zavrtěl hlavou Vlahoš von Rosret. "Jsem vrchní poštmistr. Tahle budova je více méně moje, že? A já rozhodnu, kam vstoupím a kam ne, mladší pošťáku Grešle."

Slavoj zavřel oči.

"Samozřejmě, pane," odpovídal Grešle, jako když hovoří s dítětem, "ale vy tam nechcete jít."

"Měl hlavu rozmazanou po celé stěně!" zasténal Slavoj.

"No prosím, pane, teď jste tomu dal! Hrozně jste ho rozrušil!" zvolal Grešle a rychle se přesunul k mladíkovi. "To je v pořádku, chlapče, hned ti donesu tvé prášky a -"

"Který průmyslově vyráběný špendlík dosáhl nejvyšší ceny, Slavoji?" zvolal Vlahoš rychle.

Bylo to, jako když se stiskne tlačítko nebo zatáhne za páku. Slavojův výraz se jakoby kouzlem proměnil z panické grimasy vyděšeného člověka na sebevědomý výraz poučeného znalce.

"Průmyslově? Když ponecháme stranou ony speciální špendlíky vyrobené pro výstavy a různé předváděcí exhibice, včetně Velké špendlíkové výstavy z roku 1899, je to podle mě pravděpodobně číslo tři - Sirokohlavý, extra dlouhý,

přezdívaný ‚kohoutek'. Byl vytvořen pro potřeby krajkářské výroby proslulým špendlíkářem Pelegrinem Ekvátorem. Byly ručně tažené a jejich obchodní značkou byla stříbrná hlavička s mikroskopickou rytinou kohouta. Odhaduje se, že jich Ekvátore do své smrti zhotovil necelou stovku, pane. Podle Katalogu špendlíků celého světa Huberta Pavučníka dosahují jednotlivé kousky ceny mezi padesáti až pětašedesáti tolary, podle okolností. Číslo tři, Sirokohlavý, extra dlouhý by byl chloubou i té nejdražší špendlíkové sbírky."

"Já jen... tohle jsem našel na ulici," řekl Vlahoš a vytáhl z klopy jeden z předmětů, které ráno zakoupil. "Jdu takhle Trhovou ulicí a najednou vidím, jak se něco zablesklo mezi dvěma dlažebními kameny. Zdálo se mi, že to na špendlík vypadá dost zvláštně."

Slavoj odstrčil stranou rozčíleného Grešleho a opatrně vzal Vlahošovi z prstů šendlík. Jako kouzlem se mu v ruce objevila velká lupa.

Zatímco byl špendlík podrobován pečlivému zkoumání, místnost zadržela dech. Pak Slavoj zvedl oči a upřel je Vlahošovi do tváře.

"Vy jste to věděl?" řekl. "A všiml jste si ho na ulici? Myslel jsem si, že o špendlících nevíte ani, co by se za nehet vešlo!"

"No, to je více méně pravda, ale chvíli jsem se o ně zajímal, když jsem byl kluk." Pak mávl rukou způsobem, který naznačoval, že byl v té době ještě příliš hloupý, než aby dokázal jednoduchý chlapecký zájem proměnit v celoživotní posedlost. "Znáte to... nějaký ten Starý královský, pár zvláštnůstek, jako nezlomený pár Dvouhrotových a občas laciný balíček míchaných pro případ, že by se tam něco objevilo..." Díky bohům, pomyslel si, za ten můj dar rychlého čtení.

"No jo, v těch se ale nikdy nic skutečně zajímavého nenajde," prohlásil znalecky Slavoj a přízvuk jeho řeči opět sklouzl do onoho vědeckého tónu. "Zatímco většina špendlíčkářů začíná od nějakého nablýskaného špendlíku, který získají náhodou a k němuž vzápětí přidají obsah babiččina polštářku na špendlíky, haha, cesta k získání skutečně hodnotné sbírky nevede přes návštěvu nejbližšího obchodu se špendlíky, kde člověk utratí velkou sumu peněz. V žádném případě. Každý neumětel a diletant se může stát ‚Králem špendlíků', když má dost peněz, ale pravý špendlíčkář nachází tu pravou radost v onom hledání, v lovu špendlíků, který pořádá na bleších trzích, na burzách, při vyklízení starých pozůstalostí a prohledávání půd a sklepů, kde se ukrývají šicí košíky našich předků. Jaké napětí pocítí sběratel, když zahlédne náhodný záblesk někde v odpadní stružce u chodníku, a jakou radost, když pak zjistí, že našel třeba dobře zachovalý Půltenký, nebo nezlomený Dvouhrot. No, říká se přece: ‚Nalezni špendlík a zvedni jej, a když ti zazáří na slunci, prozářil sis celý den!'"

Vlahoš málem zatleskal. Bylo to slovo za slovem to, co stálo v úvodu knihy Ochmýra J. Sovorova. A co bylo důležitější, teď byli se Slavojem věrní přátelé. Temnější stránka jeho já pak dodala, že Slavoj byl věrný přítel s ním. Mladík, jehož radost zcela zapudila paniku, pozvedl novou kořist ke světlu.

"Úžasné," vydechl nadšeně a všechna hrůza byla ta tam. "Je čistý, jako úplně nový špendlík! Mám pro něj jedno moc pěkné místečko ve svém pouzdru na špendlíky, pane!"

"Věřím. Hned jsem si pomyslel, že by se ti mohl hodit!"

Hlavu měl rozmazanou po celé stěně.

Někde v budově byly zamčené dveře a Vlahoš od nich neměl klíč. Čtyři z jeho předchůdců předčasně zesnuli v této budově. A nebylo odsud úniku. Být jmenován vrchním poštmistrem - to pro něj byla funkce na celý život - ať dlouhý nebo krátký. Proto ho sem také Vetinari poslal. Potřeboval člověka, který nemohl odejít a který byl navíc dokonale postradatelný. Nezáleželo na tom, zda Vlahoš von Rosret zemřel. Byl už stejně mrtev.

Pak se ale musel nutit k tomu, aby nemyslel na pana Pumpu.

Kolik dalších lidí si svou svobodu takhle odpracovávalo v městských službách? Existuje nějaký pan Pila, který vylezl po sto letech z nějaké podzemní jímky plné pilin? Nebo pan Rýč? Možná pan Sekera?

A byl tady snad nějaký golem, když chudák Vlahošův předchůdce objevil klíč od těch zamčených dveří nebo když snad do zámku zasunul dobrý paklíč? Stál snad za ním někdo, kdo se jmenoval třeba pan Kladivo... ano, to je ono... a kdo pak pozvedl těžkou pěst k náhlému a poslednímu úderu?

Že s ním nikdo nebyl? Ale golemové přece nebyli lidé, že... byly to nástroje. Pak by to byl skutečně pracovní úraz...

Hlavu měl rozmazanou po celé stěně.

Tak tohle musím prozkoumat. Jinak tady nemám žádnou šanci. A každý mi bude lhát. Jenže já jsem ve lhaní mistr.

"Hmmm?" zabručel, protože si uvědomil, že něco minul.

"Ptal jsem se, jestli bych si ho mohl uložit do mé sbírky, pane vrchní poštmistře?" opakoval Slavoj.

"Cože? Aha. Jistě. A taky ho nezapomeň pořádně vyleštit."

Když se hoch svým podivným krokem odkýval do vlastní části šatny, zjistil Vlahoš, že se na něj Grešle dívá s podivně lišáckým výrazem.

"Skvělá práce," prohlásil mladší pošťák. "Opravdu úžasné."

"Děkuji vám, pane Grešle."

"Vy tedy ale máte opravdu skvělý zrak," pokračoval Grešle.

"Víte, odráželo se od něj světlo, takže to zase -"

"Ale ne, já myslel to, že jste viděl dlažební kameny na Trhové ulici, protože ta je dlážděná cihlami."

Vlahoš mu oplatil nic neříkající pohled pohledem, který říkal ještě méně. "Cihly nebo dlažební kameny, vždyť na tom nezáleží."

"No ano, to máte pravdu. Není to vlastně důležité," přikyvoval Grešle.

"A teď," řekl Vlahoš, který cítil, že je potřeba začít z jiného soudku, "Je tady jedna drobná věcička, kterou bych rád provedl. Byl bych rád, kdybyste šel se mnou, pane Grešle. Myslíte, že byste tady někde našel krumpáč? Doneste ho

prosím, ano? A vás budu, pane Pumpo, potřebovat taky."

Vlkodlaci a golemové, golemové a vlkodlaci, pomyslel si Vlahoš. Uvázl jsem tady. Když už se to stalo, tak to prostě začnu brát vážně.

Ukážu jim znamení.

"Víte, já mám takový zvyk," hovořil Vlahoš, zatímco ho dvojice následovala ulicemi. "Má to něco společného s tabulemi."

"S tabulemi, pane?" ujišťoval se Grešle a snažil se držet co nejblíže u zdí.

"Přesně tak, mladší pošťáku Grešle, s tabulemi."

Nemohl si nevšimnout, jak Grešle zamrkal při slově "mladší". "Zvláště s tabulemi, kde chybí nějaká písmena. Podvědomě čtu i ta chybějící písmena."

"A jak to dokážete, pane, když ta písmena chybí?" nakrabatil Grešle čelo.

Aha, tak tady máme klíček k té záhadě, proč sedíš ve staré ošumělé budově a celý den si vaříš podivné čaje z minerálů a bylí, pomyslel si Vlahoš. Nahlas řekl: "Je to takový trik. Víte, možná, že se mýlím, ale - ajha, tady musíme zahnout doleva..."

Byla to celkem rušná ulice a obchod se objevil přímo před nimi. Bylo to přesně to, v co Vlahoš doufal.

"Voilá," řekl, a když si připomněl své obecenstvo, dodal: "To znamená něco jako ‚tady to máme!'."

"To je holičství," přikývl Grešle nejistě. "Pro dámy."

"No, jak vidím, tak vy jste muž světa znalý, pane Grešle, vás nikdo neošidí," prohlásil Vlahoš. "A název nad tím velkým výkladem... ten napsaný těmi modrozelenými svítícími písmeny...?"

"DIVOŠENKA PRINCEZNOU," přečetl Grešle. "A co? Majitelem je nějaký Hugo."

"Ano, divošenka," zdůraznil Vlahoš. "Gramaticky špatně a důvod? Mohli byste teď chvilku uvažovat se mnou?"

"Ééé..." Grešle upřeně zíral na nápis a v duchu jej vyzýval, aby mu odhalil svůj tajný význam.

"To nebylo špatné," přikývl Vlahoš. "Je tam písmeno ‚š' místo písmena ‚ž', protože v nápisu, který zdobí budovu naší milované pošty, žádné ‚ž' není, pane Grešle." Pak chvilku počkal, až panu Grešlemu začalo svítat. "Myslím ten nápis na průčelí budovy. Ta velká kovová písmena byla ukradena od nás, z pošty. Tady máte důvod, proč se na poště můžete dočíst o neštích, slukách a oslech."

Nějakou chvíli trvalo, než v panu Grešlem vzešlo slunce poznání, ale když se to stalo, byl na to Vlahoš připraven.

"Ne, ne, ne, nic takového!" zvolal a chytil starého muže, který se vrhl kupředu, za špinavý límec a málem ho zvedl ze země. "Takhle my tyhle věci nevyřizujeme, že?"

"Je to majetek poštovního úřadu! To je horší než běžná krádež. To je zrada! Rozkrádání městského majetku!" ječel Grešle.

"To je pravda," přikyvoval Vlahoš. "Pane Pumpo, kdybyste se laskavě postaral tady o našeho přítele, já bych tam zašel a... probral bych to s nimi." Vlahoš předal běsnícího mladšího pošťáka golemovi a oprášil se. Vypadal maličko pomačkaně, ale s tím už pro tentokrát nic neudělá.

"Co chcete dělat?" zajímal se rozčíleně Grešle.

Vlahoš ho obdařil svým nejjasnějším úsměvem. "Něco, v čem jsem opravdu dobrý, pane Grešle. Jdu si pohovořit s lidmi."

Přešel ulici a otevřel dveře oficíny. Zařinčel zvonec.

Uvnitř kadeřnictví byla řada malých boxů, vzduch byl sladký a ulepený a jakýmsi zvláštním, neviditelným způsobem jakoby růžový. Hned u dveří stál malý stolek s velkým otevřeným diářem. Všude byla spousta květin a titěrnůstek. Mladá žena sedící u stolku na Vlahoše vrhla velmi vznešený a pyšný pohled, který bude jejího zaměstnavatele stát pěkné peníze.

Čekala, až Vlahoš promluví.

Vlahoš nasadil smrtelně vážný výraz, naklonil se k ní a prohlásil hlasem, jenž měl všechny znaky šepotu, ale současně se nesl poměrně dost daleko: "Mohl bych vidět majitele, prosím? Je to velmi důležité!"

"V jaké záležitosti?"

"Víte... je to velmi delikátní..." prohlásil Vlahoš. Viděl, jak se ondulované hlavy obracejí jejich směrem. "Ale můžete mu říci, že je to dobrá zpráva."

"No, je-li to dobrá zpráva..."

"Řekněte mu, že pravděpodobně dokážu přesvědčit lorda Vetinariho, abychom celou tuhle věc vyřídili bez obvinění a soudní žaloby. Alespoň pevně doufám..." dodával Vlahoš a ztlumil hlas dost na to, aby povzbudil zvědavost přítomných, ale ne dost na to, aby nebyl slyšet i v nejvzdálenějším koutě oficíny.

Žena na něj zírala s hrůzou.

"Co že můžete? Já..." Natáhla ruku k ozdobnému ústí trubky domácího spojovacího systému, ale Vlahoš jí ho jemně vzal z ruky. Nejdříve do něj promluvil klidným hlasem člověka, který má s podobnými věcičkami své zkušenosti, pak ústí přiložil k uchu a slečnu obdařil zářivým úsměvem.

"Děkuji vám," řekl. Za co, to už nebylo důležité. Říkejte ta správná slova tím správným tónem hlasu a vždycky, vždycky vyzařujte sebedůvěru jako supernova.

Hlas u jeho ucha, droboučký jako pavouk lapený v krabičce od sirek, řekl: "Skr costamdje, ušchšdy?"

"To je Hugo?" řekl Vlahoš. "Je od vás hezké, že jste si na mě udělal chvilku. Tady je Vlahoš. Vlahoš von Rosret, vrchní poštmistr." Zadíval se na mluvící trubku. Mizela ve stropě. "Jste opravdu laskav, že nám chcete pomoci. Jde o ta chybějící písmena. O devatenáct chybějících písmen, abych byl přesný."

"Coo? Kucisitovojete? Noobchseo pdfal!"

"Víte, já samotný se o takové věci moc nestarám, ale když se podíváte z okna, uvidíte tam mého osobního asistenta,

pana Pumpu. Stojí na protějším chodníku."

A měří skoro tři metry a pohrává si z dlouhé chvíle těžkým krumpáčem, dodal Vlahoš pro sebe v duchu. Mrkl na dámu za stolkem, která ho pozorovala s neskrývaným obdivem. Člověk si musí své schopnosti udržovat a ladit neustále.

Stropem k němu dolehla tlumená kletba. V mluvící trubce to zaznělo jako: "Aoprle... urvasrnejživt!"

"Ano," přikývl Vlahoš. "Možná by bylo opravdu lepší, kdybych zašel k vám nahoru a promluvil si s vámi osobně."

O deset minut později přešel Vlahoš opatrně ulici a s úsměvem se obrátil ke svým podřízeným. "Pane Pumpo, kdybyste byl tak laskav a skočil tam sundat naše písmena?" řekl. "Pokuste se žádné z nich nepoškodit. Pan Hugo byl opravdu velmi vstřícný. A Tolivere, vy už tady žijete opravdu dlouho, je to tak? Vy budete vědět, kde najmout nějaké lidi s provazy a žebříky a takovými věcmi? Chtěl bych, aby byl nápis na budově v pořádku nejpozději v poledne, co říkáte?"

"To ale bude stát spoustu peněz, pane Rosrete," odpověděl Grešle s překvapeným pohledem. Vlahoš vytáhl z kapsy zavalitý váček, a když s ním zacinkal, zaznělo to velmi tučně.

"Myslím, že sto tolarů by to mělo bohatě pokrýt, ne?" zasmál se. "Pan Hugo se velmi omlouval a snažil se být nápomocen ve všech směrech. Vysvětlil mi, že ta písmena koupil kdysi dávno od nějakého chlapíka v hospodě a že je šťastný, že je konečně může vrátit tam, kam patří, a ještě za to zaplatit. Je zajímavé, jak úžasně roztomilí dokážou lidé být, když k nim máte ten správný přístup."

Z druhé strany ulice se ozvalo zařinčení. Pak Pumpa už sundal "D" a nezdálo se, že by mu to činilo nějaké obtíže.

Mluvte smířlivě a zaměstnejte obrovského mužského s krumpáčem, pomyslel si Vlahoš. Možná to nakonec bude přece jen snesitelné.

Slabé sluneční světlo se odrazilo od písmene "U", které se ocitlo na svém místě poslední. To už se shromáždil poměrně slušný dav. Ankh-morporští vždycky věnovali pozornost lidem, kteří se pohybovali po střechách, pro případ, že by se tady naskýtala možnost uvidět nějakou zajímavou nehodu nebo sebevraždu. Když se na místě ocitlo poslední písmeno, ozval se spokojený oslavný pokřik pramenící z všeobecného nadšení.

Čtyři mrtví, pomyslel si Vlahoš s pohledem upřeným vzhůru. Tak by mě zajímalo, jestli si někdo z Hlídky přijde popovídat i se mnou. Vědí o mně vůbec? Myslí si, že jsem mrtev? A chci já vůbec mluvit s policajty? Ne! K sakru! Jediný způsob, jak se z tohohle dostat, je běžet dopředu a ne se vracet. Ten prašivý, mizerný Vetinari! Ale existuje tady jeden způsob, jak vyhrát.

Může vydělat peníze!

Byl přece součástí vládních kruhů, nebo ne? A vláda přece bere lidem peníze. Na to tady lidé přece jsou.

A on má dar zacházet s lidmi. Dokáže přesvědčit lidi o tom, že mosaz je jen trochu zašlé zlato, sklo že jsou brilianty a od zítřka že se bude čepovat pivo zadarmo.

Všechny je ošálí. Nepokusí se utéct, ještě ne! Jestli si dokáže koupit svou svobodu golem, tak on taky! Usadí se tady a bude se hemžit a tvářit se zaměstnaně a všechny účtenky pošle Vetinarimu, protože tohle byla práce pro vládu! Ten chlap nemůže vůbec nic namítat!

A jestli pak Vlahoš von Rosret nedokáže slíznout alespoň něco... něco hodně sladkého z vrcholku, spodku a možná trošku i z krajů tohohle dortu, pak si to ani nezaslouží! A potom, až to všechno začne fungovat a peníze se jen jen pohrnou... pak nastane čas na to, vymyslet plán na velkou ránu. Za mnoho peněz se dá najmout mnoho velkých mužů s kladivy.

Dělníci se vrátili zpět na plochou střechu. Z davu se ozval další jásot. Lidé uznali, že přestože se nikdo nezabil, nebylo to špatné představení.

"Tak co říkáte, pane Grešle?" zeptal se.

"Vypadá to moc pěkně, pane, nádherně," přikyvoval Grešle, když se dav rozptýlil a oni se vydali k budově pošty.

"Tím nikoho a nic nevyrušujeme, co říkáte, pane Grešle?" pokračoval Vlahoš.

Grešle najednou popleskal překvapeného Vlahoše po paži. "Nevím, proč sem jeho lordstvo poslalo právě vás, pane, nemám o tom opravdu ani nejmenší tušení," zašeptal. "Myslíte to dobře, to už jsem poznal. Ale dejte si ode mě poradit, pane, a zmizte odsud."

Vlahoš se zadíval k hlavnímu vchodu do budovy. Stál vedle něj pan Pumpa. Jen tak tam stál s pažemi svěšenými podél těla. Oheň v očích mu jen neznatelně doutnal.

"To nemohu udělat," odpověděl Vlahoš.

"Je hezké, že to říkáte, pane, ale tohle místo není vhodné pro mladého muže s budoucností," nedal se odbýt Grešle. "Víte, Slavoj - to je v pořádku, má ty své špendlíky, ale vy, pane, vy byste to mohl dotáhnout daleko."

"Hmm... ne, já si to bohužel nemyslím," zavrtěl hlavou Vlahoš. "Čestně. Moje místo je tady, pane Grešle."

"Bůh vám žehnej za to, že to říkáte, pane, Bůh vám žehnej," řekl Grešle. Po tváři se mu začaly koulet slzy. "Kdysi jsme bývali hrdinové," vyrazil ze sebe. "Lidé to od nás čekali. Každý se na nás díval. Každý nás znal. Tohle bylo kdysi úžasné místo. Kdysi jsme byli pošťáci."

"Pane!"

Vlahoš se ohlédl. Spěchali k němu tři lidé a on pocítil automaticky nutkání obrátit se a dát se na útěk, zvláště když vzápětí jeden z trojice zvolal: "To je on!"

Poznal zelináře z dnešního dopoledne. V patách se mu držel postarší pár. Zelinář, muž ve středních letech se sebevědomým držením člověka, jenž denně krotí kapustu a zápasí s pórkem, se zastavil před Vlahošem a vykřikl: "Vy jste ten pošťák, mladíku?"

"Ano, pane, přiznávám, že jsem," přikývl Vlahoš. "Jak vám mohu -"

"Vy jste mi doručil tuhle ten dopis od Andulky! Jmenuju se Tomáš Upravník!" Zelinářův hlas zněl jako rozdováděný basbombardon. "Heleďte, někteří lidé by asi řekli, že jste měli trochu zpoždění!"

"Aha," vydechl Vlahoš. "Víte, já -"

"K tomu je zapotřebí opravdu dokonalých nervů, mladíku!"

"Velmi lituju, že jste -" začal Vlahoš. Dar zacházet s lidmi mu tváří v tvář panu Úpravníkovi nebyl příliš platný. Pan Upravník patřil k té malé skupince neprůstřelných lidí, kteří právě tak málo kontrolovali hlasitost svého projevu, jak málo ctili osobní prostor.

"Litujete?" zatroubil pan Upravník. "Proč byste měl něčeho litovat? To není vaše vina, mladíku! Vždyť v té době jste nebyl ani na světě! Spíš jsem byl hloupý já, protože jsem si myslel, že jí na mě nezáleží! Pch! Byl jsem tak sklíčený, že jsem utekl z domova a vstoupil k tomu..." Jeho červená tvář se poskládala do vějířků zamyšlených vrásek. "No, vždyť víte, to... velbloudi, legrační korkové helmy, písek, chodí se tam zapomenout..."

"Klačská Cizinecká legie?" napověděl mu Vlahoš.

"Jo, to bylo ono! A když jsem se vrátil, potkal jsem Serafínu a Andulka už měla toho svého Bedřicha a oba jsme se usadili a prakticky zapomněli, že ten druhý existuje, a tak ať mě čert vezme, najednou dostanu od Andulky dopis! Já a můj kluk jsme strávili půl dopoledne tím, že jsme ji hledali. No, ale abych to zkrátil, tuhle sobotu se budeme brát! A to díky tobě, chlapče!"

Pan Upravník patřil k oněm mužům, kteří se s přibývajícími roky mění v týkové dřevo. Když plácl Vlahoše po zádech, bylo to, jako kdyby ho praštil židlí.

"A nebudou proti tomu Bedřich a Srafína nic mít?" lapal Vlahoš po dechu.

"No, tak o tom pochybujú! Bedřich odešel Andulce před deseti lety navěky a moje Serafina už posledních pět let spí U Malých bohů," hlaholil pan Upravník bodře. "Oběma nám bylo líto, když nás partneři opustili, ale jak Andulka říká, tak to prostě muselo být, bylo to předurčeno vyšší mocí. A já říkám, že člověk, který se odváží po všech těch letech doručit dopis, musí mít sakra dobrou páteř! Většina ostatních by ho zahodila jako bezcennou zbytečnost. Pro mě i budoucí paní Upravníkovou by bylo velkou ctí, kdybyste byl čestným hostem na naší svatbě, a v tomto případě nechci slyšet žádné ‚ne'! Jsem navíc letos čestným velmistrem Cechu obchodníků! Nejsme sice tak k smrti omračující jako ti vznešení Vrazi, ani tak třeskutě do povětří jako ti potrhlí Alchymisti, ale je nás hodně, a když za vás ztratím nějaké to slovo, můžete se na nás spolehnout! Můj kluk Jiří se tady po obědě zastaví s oficiálními pozvánkami, které je třeba doručit. Samozřejmě, komu jinému bychom to měli svěřit, když ne vám, když jste se teď znovu pustili do práce, ne? A taky by pro mě bylo velkou ctí, chlapče, kdybych vám mohl potřást rukou..."

Napřáhl k Vlahošovi mohutnou ruku. Vlahoš se jí chopil, protože starých zvyků se člověk těžko zbavuje. Pevný stisk a upřímný pohled z očí do očí...

"Ano, vy jste opravdu čestný muž," prohlásil pan Upravník. "Já se nikdy nemýlím!" Pak poklepal Vlahošovi na rameno tak upřímně, že chudáku Rosretovi zaskřípěly oba kolenní klouby. "Jak se jmenujete, mladíku?"

"Rosret, pane. Vlahoš von Rosret," odpověděl Vlahoš. Měl strach, že ohluchne na jedno ucho.

"A, tak ‚von', co?" opakoval Upravník. "No, tedy na cizince si vedete zatraceně dobře, a to klidně řeknu každému! No, teď už ale musím jít. Andulka si chce ještě cestou nakoupit nějaké ty tretky."

Žena, stojící zatím opodál, k Vlahošovi přistoupila, zvedla se na špičky a políbila ho na tvář. "A já poznám skutečného muže, když ho uvidím," dodala. "Máte nějakou přítelkyni, mladý muži?"

"Cože? Ne! Ani nápad. No... ne!" odpovídal jí zmateně Vlahoš.

"To nic, jsem si jistá, že si nějakou brzy pořídíte," usmála se Andulka sladce. "A přestože jsme vám oba neobyčejně vděční, radila bych vám, abyste ji pak raději požádal o ruku osobně. Tolik se těšíme, až vás v sobotu zase uvidíme!"

Vlahoš se chvilku díval, jak cupitá za svým znovunalezeným milým.

"Vy jste doručil nějaký dopis?" obrátil se Grešle v hrůze k Vlahošovi.

"Ano, pane Grešle. Neměl jsem to sice v úmyslu, ale byl jsem náhodou -"

"Vy jste vzal jeden za starých dopisů a doručil jste ho?" ujišťoval se Grešle, jako kdyby tahle představa bylo něco, co mu absolutně nejde do hlavy.

Hlavu měl rozmazanou po celé zdi...

"My jsme tady přece od toho, abychom doručovali poštu, člověče! To je naše zaměstnání! Nebo už jste zapomněl?"

"Tak vy jste doručil dopis..." vydechl Grešle. "S jakým datem?"

"Copak si to pamatuju? Byl starší než čtyřicet let!"

"A jak vypadal? V jakém byl stavu?" zajímal se napjatě Grešle.

Vlahoš se podíval na mladšího pošťáka. Jak bývalo v Ankh-Morporku zvykem, začínal se kolem nich tvořit hlouček.

"Byl to čtyřicet let starý dopis v laciné obálce!" zabručel. "A tak taky vypadal. Nebyl nikdy doručen a od základu změnil životy dvou lidí! Já ho doručil a učinil jsem tak dva lidi nesmírně šťastnými. V čem je problém, pane Grešle - ano, copak?"

Vedle něj stála nějaká žena a tahala ho za rukáv.

"Povídám, je pravda, že zas otvíráte ten starej barák?" opakovala svou otázku. "Kdysi tam pracoval můj děda!"

"Jistě si vedl skvěle," usmál se na ni Vlahoš.

"Tvrdil, že na tom místě leží kletba!" oznámila mu žena, jako kdyby mu sdělovala nějakou dobrou zprávu.

"Opravdu?" opáčil mírně popuzeně Vlahoš. "Mně samotnému by v téhle chvíli nějaká dobrá kletba taky přišla vhod."

"Žije to pod podlahou a dohání vás to k šíííílenství!" pokračovala a vychutnávala si to prodloužené "í" jako něco, s čím se nechce rozloučit. "K šíííílenství!"

"Poslyšte," zamračil se Vlahoš, "my, u nás, u pošty, nemáme ve zvyku se zbláznit, že ne, pane Greš-" zarazil se. Pan Grešle měl výraz člověka, který věří, že by se mohl zbláznit.

"Pitomá stará ženská!" zaječel Grešle. "Proč mu ty věci vykládáte?"

"Pane Grešle!" vyštěkl na něj Vlahoš. "Rád bych si s vámi promluvil uvnitř!"

Uchopil stařík za rameno a skoro ho pronesl houstnoucím pobaveným zástupem, vtáhl do budovy a zabouchl dveře.

"Tak teď toho mám opravdu dost!" prohlásil. "Už dost těch tajemných temných poznámek a nesrozumitelného mumlání, rozumíte? Konec tajemství. Co se to tady děje? Okamžitě mi to řekněte, nebo -"

Pohled malého stařík byl plný strachu. Ale já přece nejsem takový, pomyslel si Vlahoš. Takhle se to nedělá. Co takhle umění, jak jednat s lidmi, hm?

"Řekněte mi to hned teď, starší pošťáku Grešle!" vyštěkl úředně.

Stařík ovi málem vypadly oči z důlků. "Starší pošťáku?"

"Jsem tady vrchním poštmistrem, nebo ne?" opáčil Vlahoš. "To znamená, že vás mohu povýšit, je to tak? Řekl jsem starší pošťáku. Na zkušební dobu, pochopitelně. A teď mi řeknete všechno co -"

"Neubližujte panu Grešlemu, pane!" ozval se zvučný hlas Vlahošovi za zády.

Grešle se podíval do stínů za Vlahošovými zády a řekl: "To je v pořádku, Slavoji, tohle není třeba, nestojíme o další tvou Malou chvilku." Pootočil hlavu k Vlahošovi a tlumeně dodal: "Raději byste mě měl opatrně pustit, pane..."

Vlahoš to s přehrávanou opatrností udělal a otočil se. Mladík stál přímo za ním a v napřažené ruce držel těžkou konvici na čaj. Na tváři měl nepříčetný výraz.

"Panu Grešlemu nesmíte ublížit, pane," prohlásil chraptivě.

Vlahoš vytáhl z klopy špendlík. "Samozřejmě, že ne, Slavoji. Mimochodem... je to skutečně pravý ručně broušený Pálený peříčkový?"

Slavoj upustil konvici, najednou nevnímal nic, s výjimkou stříbrného záblesku ve Vlahošových prstech. Jednou rukou už z kapsy vytahoval zvětšovací sklo.

"Ukažte, ukažte, hned se na to podíváme," říkal klidným, zamyšleným hlasem. "No ano. Okamžik! Ne, je mi líto. Tady se často dělá chyba. Podívejte se na ty oděrky... tady, pod hlavičkou. Vidíte? A hlava nemá drážky po vinutí. Tenhle byl vyrobený strojově. Pravděpodobně jedním z bratrů Šťastenských. Určitě omezená série, to bych se vsadil. Při tom na něm není jejich značka. Mohl je vyrobit nějaký ctižádostivý učeň. Obávám se, že nemají celkem žádnou cenu, pokud byste ovšem nenašel někoho, kdo se specializuje na zajímavosti z dílny bratří Šťastenských."

"Já skočím udělat šálek čaje, co říkáte?" přerušil ho na okamžik Grešle a sebral konvici, která se ještě kolébala na místě, kam dopadla. "Musím říct, pane Rosrete, že to byla opět skvělá práce. Ehm... tak starší pošťák Grešle, je to tak?"

"Běž tady se starším pošťákem ve zkušební době, panem Grešlem, Slavoji," řekl Vlahoš tak vlídně, jak to jen dokázal. Pak zvedl hlavu a dodal přísně: "Rád bych si promluvil s panem Pumpou."

Slavoj otočil hlavu ke golemovi, který mu stál přímo za zády. Bylo neuvěřitelné, jak tiše se golem dokázal pohybovat. V jakémsi nestřeženém okamžiku přeplul podlahu jako stín a teď stál těsně za mladíkem, nehybný a s obrovskou napřaženou pěstí, podobný ztělesněnému hněvu božímu.

"Jé, ani jsem si nevšiml, že stojíte takhle blízko za mnou, pane Pumpo," zasmál se Slavoj. "A proč máte tu ruku tak divně nahoře?"

Otvory v golemově tváři zalévaly mladíkovu tvář rudým svitem. "Já... chtěl jsem položit vrchnímu poštmistrovi otázku..." odpověděl mu golem pomalu.

"Aha, dobrá," přikývl Slavoj, jako kdyby se před chvilkou ani nechystal rozbít Vlahošovi hlavu. "Chcete ten špendlík nazpátek, pane Rosrete?" zeptal se ještě, a když Vlahoš mávnutím ruky naznačil, že nikoliv, dodal: "Tak to je prima, dám ho příští týden do aukce špendlíků, jejíž výtěžek jde na charitativní účely."

Když se za nimi zavřely dveře, obrátil Vlahoš pohled k nehybné golemově tváři.

"Vy jste mu lhal. Smíte lhát, pane Pumpo? A mimochodem, tu ruku už můžete dát dolů."

"Ano, byl jsem poučen o podstatě společenských nepravd."

"Byl byste mu vyrazil mozek i hlavy!"

"Snažil bych se to neudělat," zaduněl golemův hlas. "Na druhé straně jsem nesměl připustit, abyste utrpěl jakoukoliv nežádoucí újmu. Byla to těžká konvice."

"Takhle to přece nemůžete dělat, vy pitomče," vybuchl Vlahoš, který zaregistroval slovo "nežádoucí".

"Měl jsem ho nechat, aby vás zabil?" naklonil golem hlavu mírně ke straně. "Nebyla by to jeho vina. Nemá to v hlavě v pořádku."

"Ale ještě horší by bylo, kdybyste mu něco udělal. Vidíte, nakonec jsem to zvládl."

"Ano," přikývl Pumpa. "Vy máte talent. Je škoda, že ho zneužíváte."

"Pochopil jste vůbec něco z toho, co vám říkám?" vykřikl Vlahoš. "Nemůžete se jen tak potulovat kolem a zabíjet lidi!"

"Proč ne? Vy to taky děláte," řekl golem a spustil ruku.

"Cože?" vyjekl Vlahoš. "To není pravda. Kdo vám to řekl?"

"Zjistil jsem si to. Zabil jste dva tisíce tři sta a třicet osm lidí," odpověděl golem chladně.

"V životě jsem na nikoho nevztáhl ruku, pane Pumpo. Jsem - všechny ty věci, o kterých víte, že jimi jsem, ale nejsem vrah. Vždyť jsem nikdy netasil ani meč!"

"To je pravda. Netasil. Ale kradl jste, podváděl, defraudoval a šidil kohokoliv bez rozdílu, pane Rosrete. Ruinoval jste podnikání a ničil obchody. Když padne banka, nejsou to bankéři, kdo strádá. Vaše akce připravily o peníze a majetek především ty, kdo měli do začátku jen málo, ale spolehli se na to. Tisícem téměř neznatelných způsobů jste uspíšil smrt mnohých. Neznal jste je. Neviděl jste je krvácet. Ale utrhl jste jim od úst poslední kůrku a připravil je o poslední chatrnou košili. Jen pro vlastní zábavu, pane Rosrete. Ze sportu. Pro potěšení ze hry."

Vlahošovi doslova spadla brada. Pak ústa zavřel. Proti jeho vůli se mu ústa otevřela znovu. Znovu je zavřel. Málokdy v takové situaci najdete vhodnou, natož ještě vtipnou odpověď.

"Nejste nic jiného než chodící květináč, Pumpo 19.," vyštěkl na golema. "Jak jste na takové pitomosti přišel?"

"Přečetl jsem si podrobnosti o většině vašich zločinů, pane Rosrete. A pumpování vody jednoho poučí o tom, jakou cenu má racionální myšlení. Obíral jste ostatní, protože jste byl chytrý a oni byli hloupí."

"No tak moment, vždyť ve většině případů si oni mysleli, že obírají mě!"

"Jenže jste to byl vy, kdo jim nastražil past!"

Vlahoš přistoupil ke golemovi a chtěl ho výhružně píchnout prstem. Včas si to ale rozmyslel. Člověk by si tak mohl zlomit prst.

"Dobrá, ale myslete trochu!" mračil se. "Taky teď za to všechno platím! Vždyť mě málem oběsili, u ďábla!"

"Ano. Ale i teď se zabýváte myšlenkami na útěk. Myšlenkami na to, jak obrátit celou tuhle situaci ve svůj prospěch. Říká se, že leopard své skvrny nikdy nezapře."

"Vy ale musíte poslouchat mé rozkazy, je to tak?"

"Ano."

"Tak si ukruťe tu vaši zatracenou palici!"

Na krátký okamžik v rudých očích zaplálo. Když pak Pumpa promluvil znovu, hovořil hlasem lorda Vetinariho. "Ach, Rosrete, Rosrete. Vy jste mě pořádně neposlouchal. Panu Pumpovi nemůžete nařídit, aby se zničil. Myslel jsem si, že alespoň tohle jste pochopil. Jestli mu něco takového nařídíte ještě jednou, budou proti vám zavedeny trestné sankce."

Golemovi znovu zablesklo v očích.

"Jak jste -" začal Rosret.

"Mám legálně uložen v paměti kompletní a dokonalý záznam slovních instrukcí, které jste dostal," odpověděl mu golem svým přirozeným dunivým hlasem. "Předpokládám, že mi je lord Vetinari zanechal právě proto, jelikož velmi přesně odhadl způsob vašeho myšlení -"

"Mluvil jsem o tom hlase!"

"Dokonalý záznam, pane Rosrete," zdůraznil golem. "Dokážu mluvit hlasy všech lidí."

"Opravdu? No to je ovšem krásné." Vlahoš se Pumpovi zadíval do tváře. Golemovy rysy zůstávaly absolutně nehybné. Jeho obličej byl zvláštní. Měl něco jako nos, ale byl to jen terakotový výběžek. Když mluvil, ústa se mu pohybovala, ale snad jen bohové věděli, jak se mohla pálená hlína pohybovat - ano, bohové to nejspíše opravdu věděli. Oči se nikdy nezavíraly, jen občas potemněly.

"Vy mi opravdu dokážete číst myšlenky?" zeptal se Vlahoš.

"Ne. Jen odvozuji z vašeho minulého chování."

"No..." Vlahošovi, což bylo nadmíru neobvyklé, momentálně došla slova. Podíval se do oné neměnné tváře, která bez ohledu na svou nehybnost vyzařovala nesouhlas. Byl zvyklý na výrazy vzteku, rozhořčení a nenávisti. To patřilo k jeho zaměstnání. Ale co byl golem? Jen... prach. Vypálená hlína. Lidé, kteří se na vás dívali, jako kdybyste byl méně než hlína pod jejich nohama, to byla jedna věc, ale bylo nezvykle nepříjemné, když vám něco takového naznačovala sama hlína.

"...tak to nedělejte," dokončil neohrabaně. "Běžte a... dejte se do nějaké práce. To je ono! Běžte! A něčeho se chopte! Od toho jste tady!"

Říkalo se jí Šťastná semaforka, oficiálně Semaforová věž č. 181. Stála natolik blízko u města Bjonku, že by tam muž, který právě neměl službu, mohl dojet a dopřát si teplou koupel a pohodlnou postel. Bylo to však v Uberwaldu, místní provoz kolem věže byl minimální a - a to bylo to hlavní - věž stála na samotě vysoko v horách. Takovými místy se vláda nerada zabývá, protože tam většinou nedosáhne. Za starých dobrých časů, které vládly minulého roku, když byla Hodina mrtvých každou noc, to byla šťastná věž, protože věž před ní i za ní držela Hodinu mrtvých ve stejný čas, takže zbýval jeden pár rukou k opravám navíc. Teď prováděla věž č. 181 údržbu za provozu nebo vůbec ne, stejně jako na většině ostatních věží, ale pořád ještě se dalo říci, že to bylo místo, kde se chlapovi slouží dobře.

Většinou chlapovi. Dole na pláních koloval už léta stejný vtip o tom, že na věži 181 většinou slouží upíři a vlkodlaci. Pravdou ovšem je, že jako mnoho ostatních věží byla často obsluhována dětmi.

Každý věděl, že se to děje. Přesněji řečeno, nová vláda o tom asi nevěděla, ale i kdyby se to dozvěděla, udělala by nejspíše jediné: rychle a důsledně by na to zapomněla. Dětem totiž nemusíte vyplácet mzdu.

Ti mladí - většinou - mužové na věžích tvrdě pracovali v jakémkoliv počasí za plat, který byl tak tak ekvivalentní. Byli to samotáři, snílkové, lidé, kteří uprchli před zákonem (zákon už na ně dávno zapomněl), nebo před lidmi vůbec. Podléhali jistému druhu cíleného šílenství, říkali, že se člověku klepot semaforů zapíše do hlavy a vaše myšlenky začnou bít podle rytmu signalizačních ramen, takže dříve či později můžete jen podle zvuku zvedaných ramen a otvíraných roletek říci, o čem jsou předávané zprávy. Uvnitř svých věží popíjeli horký čaj ze zvláštních cínových pohárů, mnohem širších dole než nahoře, takže se nemohly převrátit, když stavbou otřásaly poryvy větru. Když měli volno, pili alkohol. Kromě toho mezi sebou rozprávěli svou svéráznou, napůl nesrozumitelnou řečí o závažích a protizávažích, o visutém systému, přenosové kapacitě, kontrole běžného přenosu, navyšování nadloží, o stojednaosmdesátce (což bylo dobré), o zahuštění (což bylo špatné), nebo dokonce o zácpě (což bylo velmi špatné), o roletkovém, ramenovém a žakárovém kódu...

A všichni měli rádi děti, protože jim připomínaly ty, jež zanechali někde daleko za sebou, nebo vůbec nikdy neměli, a děti na oplátku milovaly věže. Přicházely, držely se kolem, dělaly většinu pomocných prací a často se naučily umění vysílat jen tím, že pozorovaly co a jak. Bývaly chytré, ovládly klávesnici i pákové kombinace doslova zázrakem, obvykle měly skvělý zrak a většina z nich byla na útěku z domova, aniž ho chtěla doopravdy opustit.

Nahoře na věži totiž nebylo těžké uvěřit, že dohlédnete až na kraj světa. Rozhodně jste odtamtud za jasného dne viděli několik dalších věží. Pak jste mohli předstírat, že i vy dokážete číst zprávy jen podle chřestění roletek, zatímco vám pod prsty probíhala jména vzdálených míst, která nikdy nespatříte, ale s nimiž jste tady, na věži, byli jakýmsi tajemným způsobem spojeni...

Muži na věži 181 jí říkali Princezna, i když se ve skutečnosti jmenovala Alice. Bylo jí třináct. Netrvalo dlouho a dokázala sama udržovat linku v chodu celé hodiny, aniž jí kdo pomáhal, a později udělala velmi zajímavou kariéru, která... prostě a jednoduše, rozhovor z toho dne si pamatovala, protože byl zvláštní.

Ze sousedních věží nepřicházely jen zprávy, které putovaly dál. Některé obsahovaly pokyny pro věže. Jiné jste sice předali hbitýma rukama a za pomoci pák dál, ale v konečném důsledku ovlivnily dění ve vaší vlastní věži. To všechno už Princezna věděla. Údaje zasílané po Velké lince mimo klasické zprávy, byly nazývány nadložím. Byly to pokyny pro signalizační stanice, služební hlášení, zprávy o zprávách, dokonce i rozhovory mezi operátory. Všechno kódované. Bylo velkou výjimkou, když jste v nadloží narazili na nekódovaný text. Ale teď...

"Už je to tady zase," hlásila. "Musí to být chybné. Nemá to ani kód původu, ani cílovou adresu. Je to nadloží, ale nekódované."

Na protější straně věže seděl Roger, který obsluhoval druhou stranu linky, a byl proto tváří obrácen opačným směrem. Bylo mu sedmnáct a už skládal průběžné zkoušky na samostatného mistra věže.

"A co se v tom říká?" zeptal se, aniž rukama vypadl z rytmu.

"Nejdřív tam bylo PŘÍŠERA, a já vím, že je to kód, a pak jen jméno. Jan Srdénko. Bylo to -"

"Poslalas to dál?" vskočil jí do řeči Stařík. Stařík byl zkroucený v rohu malého stísněného prostoru druhého podlaží, umístěného v polovině výšky věže, a opravoval rám se složitým systémem roletek. Stařík byl mistrem věže, všude byl a všechno znal. Všichni mu říkali Stařík. Bylo mu šestadvacet. Když pracovala na lince, pokaždé si našel nějakou práci ve věži, i když ve druhém křesle seděl Roger. Až do nedávna nedokázala pochopit proč.

"Ano, protože to byl kód G," odpověděla Princezna.

"To jsi udělala správně. Nelam si s tím hlavu."

"Jo, ale to jméno už jsem posílala předtím. Několikrát. Jak nahoru, tak dolů. Jen jméno, žádná zpráva, doplněk, nic!"

Měla pocit, že něco není v pořádku, ale přesto pokračovala. "Vím, že to RA na konci znamená, aby byla zpráva z konce linky zase vrácena zpět a SE, že je nezatížená poplatky. PŘI nevím, ale myslím, že to neznamená nic," to už se předváděla, ale strávila celé hodiny tím, že si četla v kódové knize. "Takže je to jen jméno, které putuje po lince sem a tam. Jaký to má smysl?"

Něco opravdu nebylo v pořádku. Roger stále ještě pracoval na své části linky, ale ve tváři měl podivně zachmuřený výraz.

Pak se ozval Stařík. "To byla chytrá úvaha, Princezno. Máš naprostou pravdu."

"Pch!" odfrkl si Roger.

"Jestli jsem udělala něco špatně, tak se omlouvám," řekla dívenka pokorně. "Jen mě napadlo, že je to dost divné. Kdo je Jan Srdénko?"

"Víš... on spadl z věže," odpověděl jí váhavě Stařík.

"Pch!" ozval se znovu Roger, který teď obsluhoval své roletky, jako kdyby je najednou nenáviděl.

"Je mrtvý!" ujišťovala se Princezna.

"No, někteří lidé říkají -" začal Roger.

"Rogere!" vyštěkl Stařík. Znělo to jako varování.

"Vím o Návratu domů," řekla Princezna. "A taky vím, že duše mrtvých operátorů zůstávají na věžích."

"Kdo ti to řekl?" zajímal se Stařík.

Princezna byla dost chytrá na to, aby věděla, že kdyby byla příliš konkrétní, mohl by se někdo dostat do nepříjemností.

"Hm, prostě jsem to slyšela," odpověděla. "Někde."

"Někdo se tě jen pokoušel vystrašit," zavrtěl hlavou Stařík s pohledem upřeným na Rogerovy rudnoucí uši.

Princezně na tom nepřipadalo nic strašidelného. Když už máte být mrtvý, je mnohem příjemnější trávit čas tím, že budete létat od věže ke věži, než ležet pod zemí. Jenže byla dost chytrá i na to, aby věděla, kdy je na čase změnit předmět rozhovoru.

Byl to ale Stařík, kdo po dlouhé přestávce, rušené jen skřípěním pohybujících se roletek, znovu promluvil. A když začal, zdálo se, že se za jeho slovy skrývá jakýsi úmysl. "Udržujeme to jméno v nadloží," řekl a Princezně se zdálo, že zvuk větru, který vane soustavou roletek tam nahoře, zní mnohem beznadějněji a věčné cvakání roletek naléhavěji. "Ten by nikdy nechtěl, aby ho vrátili domů. To byl pravý starý linkař. Jeho jméno je v kódech, ve větru, který se ozývá v kotevních lanech, v roletkách. Copak jsi nikdy neslyšela to rčení ‚Muž není mrtev, dokud lidé vyslovují jeho jméno'?"

KAPITOLA PÁTÁ

Co pošta schvátí, nikdy nevrátí

V níž Slavoj zažívá slast otvírání pytle - Dědičný strach pana Grešleho - Kůňpeč si dělá starosti - Nadosah Pozlátko, muž společnosti - Schodiště dopisů - Sesuv dopisů! - Pan Rosret to vidí - Ošizen -Pošťákova procházka - Čepice

Slavoj leštil své špendlíky. Prováděl to s výrazem andělského soustředění, jako člověk, který sní s otevřenýma očima.

Sbírka se blýskala na poskládaných pruzích hnědého papíru a roličkách černého filce, který tvořil tu správnou krajinu světa vzácných špendlíků. Vedle sebe měl velkou stolní lupu a u nohou pytel špendlíků, který koupil od špendlíkářky odcházející na odpočinek.

Odkládal okamžik, kdy pytel otevře, aby si ho pak o to více vychutnal. Samozřejmě, že počítal s tím, že bude obsahovat samé mosazné, běžně užívané špendlíky, kterým se říkalo furtky nebo chlebáky, mezi nimiž bude sem tam nějaký ten s kazovou hlavičkou nebo jinou drobnou výrobní vadou, jenže ta nádhera spočívala v tom, že člověk si nikdy nebyl jistý. V tom spočívala slast takových nákupů. Nikdy jste nevěděli. Lidé, kteří špendlíky nesbírali, projevovali až trestuhodný nezájem, zacházeli s nimi, jako kdyby to nebylo nic jiného než drobné kousky kovu se špičkou na jednom a hlavičkou na druhém konci, určené k připichování jedněch věcí k druhým. Celá řada světově

proslulých a drahých špendlíků proto byla nalezena právě v pytlech laciných mosazných furtek. A on teď měl díky panu Rosretovi dokonce proslulého Kohoutka číslo 3, extra long a s širokou hlavou. Svět mu připadal stejně zářivý jako řady špendlíků, které měl tak úpravně seřazené na černé plsti před sebou. Možná byl poněkud cítit sýrem a měl plíseň mezi prsty u nohou, která mu sahala do půli lýtek, ale v tomto okamžiku plul Slavoj křišťálovými nebesy na stříbrných perutích.

Grešle seděl u sporáku, okusoval si nehty a něco si tiše mumlal. Protože se to netýkalo špendlíků, Slavoj si ho nevšímal.

"...jmenován, no ne? Nezáleží na tom, co říká Kniha nařízení. On může povýšit kohokoliv, no ne? To znamená, že dostanu další zlatý knoflík na rukáv a vyšší plat, no ne? Ani jeden z těch ostatních mi neřekl starší pošťáku! A když už o tom mluvíme, doručil dopis. Vzal dopis, přečetl si adresu a prostě ho doručil! Možná má v žilách přece jen pošťáckou krev! A taky dal vrátit na budovu kovová písmena! Zase máme písmena, jasné? To je Znamení, to je jisté. Ohó, a dokáže číst slova, která tam nejsou!" Grešle vyplivl kousek nehtu a zamračil se. "Jenže... potom bude chtít, abych mu řekl o Novém účtování. No jo. Ale to je jako škrábat si prašivinu. To by mohlo být zlé. Moc zlé. Jenže... ten způsob, jakým pro nás získal zpátky ta písmena... skvělé. Možná, že je pravda, co se říká, totiž že jednoho dne dostaneme skutečného vrchního poštmistra! Jak to bylo? ‚A on pak připevní si opuštěné kolečkové brusle pod opatky svých střevíců a hle! Všichni psi světa zuby na nich sobě vylámou!' A taky nám ukázal Znamení, no ne? No ano, bylo to nad nóbl oficínou pro dámy, ale Znamení to bylo, s tím nic neuděláš. Bylo to přece tak očividné, že nám ho mohl už předtím ukázat každý z nich," další kus nehtu dopadl na rozpálený sporák a zasyčel. "A já nemládnu, to je fakt. Jenže tahle zkušební doba, to není dobré, to není dobré!. Co by se asi stalo, kdybych zítra natáhl brka? Stál bych tam před svými praotci a oni by se zeptali: ‚Jsi starší poštovní inspektor Grešle?' A já bych odpověděl: ‚Ne'. A oni by řekli: ‚Jsi tedy poštovní inspektor Grešle?' A já bych odpověděl, že nic takového, a oni by řekli: ‚Ale pak jsi jistě alespoň starší pošťák Grešle?' A já bych odpověděl, že vlastně ani to ne, a oni by se zamračili a řekli by: ‚No u vyschlé klovatiny, Tolivere, to nám tady chceš říct, že jsi to nedotáhl dál než na mladšího pošťáka? Co ty jsi to za Grešleho?' A má tvář by zrudla a potupa by mi sahala až po kolena. Nezáleží na tom, že jsem vedl tohle místo celé roky. Ne, ne. Musím mít ten zlatý knoflík!"

Upíral pohled do plamenů a v jeho neupraveném vousu bloudil úsměv, který se chtěl prodrat ven.

"Mohl by zkusit projít Pošťákovu procházku," řekl po chvíli. "Nikdo, kdo jde po Chodníku, se nemůže přít. A pak bych mu mohl říci všechno. Tak by to bylo v pořádku! A když nedojde na konec, pak to stejně není poštmistrovský materiál! Slavoji? Slavoji!"

Slavoj se probral ze svého špendlíkového snění. "Ano, pane Grešle?"

"Potřeboval bych, hochu, abys vyřídil několik maličkostí." A jestli není poštmistrovský materiál, dodával Grešle v soukromí svého skřípajícího mozku, zemřu jako mladší pošťák...

Bylo hrozně těžké zabušit na dveře, když jste se snažili udělat co nejmenší hluk. Nakonec ztratil Kryšpín Kůňpeč na okamžik nervy a udeřil do dveří klepadlem.

Zvuk se ozvěnou rozlehl prázdnou ulicí, ale v okolních oknech se neobjevila jediná tvář. V těchto místech a na této vybrané ulici by k oknu nepřistoupil nikdo, ani kdyby na ulici někoho vraždili. V chudších čtvrtích by lidé jistě okna otvírali, pokud by už nevybíhali na ulici, aby si užili zábavy, nebo dokonce sami přiložili ruku k dílu.

Dveře se otevřely.

"Dobhrý večher, bháne -"

Kůňpeč se protlačil kolem neforemné postavy do neosvětlené vstupní haly a divokými gesty naznačoval sloužícímu, aby rychle zavřel dveře.

"Zavřete to, člověče, rychle zavřete! Mohli mě sledovat - u bohů, vy jste Igor, že? Pozlátko si může dovolit Igora?"

"Skvělá bhráce, bháne!" prohlásil Igor. Vyhlédl do šera časného rána. "Chistý vzduch, bháne."

"Zavřete už ty dveře, pro všechno na světě!" zasténal Kůňpeč. "Musím mluvit s panem Pozlátkem!"

"Bhán mhá jhedno z svhých mhalých shoarhéh, bháne," odpověděl Igor. "Bhodívám se, jhestli ho mhohu vyrhušit."

"Je tady někdo z ostatních? Už se začali - co je to šoarhehe?"

"Thaková malhá sbholečnost," odpověděl Igor a nasál vzduch. Příchozí muž páchl alkoholem.

"Soaré?"

"Bhřesně thak, bháne," přikývl Igor nevzrušeně. "Mohu vhám odhebrat váš vyshoce bhozoruhodný dlouhý bhlášť? Bhuďte tak lhaskav a náshledujte mě do bhřijímacího bhokoje..."

A tak se Kůňpeč náhle ocitl sám v obrovské místnosti plné hořících svící, rozkývaných stínů a zírajících očí a za zády se mu tiše zavíraly dveře.

Oči patřily portrétům v zaprášených rámech, které pokrývaly prakticky celé stěny. Říkalo se, že je kdysi Pozlátko koupil všechny najednou s velkou slevou, a nejen obrazy. Prý koupil i práva na jména těch dávno mrtvých, vše si dal právně podložit a tak přišel prakticky přes noc ke skvělému rodokmenu. To dělalo tak trochu starosti dokonce i Kůňpečovi. O svých předcích lhal skoro každý, ale to bylo v pořádku. Koupit si je, to už bylo poněkud znepokojující, ale právě to naznačovalo temnou eleganci, jakou se mohl chlubit právě jen Nadosah Pozlátko.

Kolem Nadosaha Pozlátka kolovalo množství dohadů a historek. Sotva si ho lidé všimli, začali se vyptávat: "Kdo je ten Nadosah Pozlátko? A vůbec, co je to za jméno, to Nadosah?" Pořádal okázalé večírky, to bylo nepopiratelné. Byly to ony sešlosti, které rychle vejdou do nových městských pověstí. (Je to pravda s těmi sekanými játry? A byl jste u toho? A co tehdy, co prý tam přivedl trollí striptérku a tři lidé vyskočili z okna? Tam jste byl? Co ta mísa bonbonů?

Viděl jste to? Víte o tom? Je to pravda? Byl jste tam?) Jak se zdálo, byla u toho snad polovina Ankh-Morporku, znuděně přecházela od stolů se studeným bufetem na taneční parket a z něj k hracím stolům a každého z hostů jako stín sledoval tichý a ochotný číšník s tácem přeplněným drahými nápoji všeho druhu. Někteří říkali, že Nadosah vlastní

zlatý důl, jiní přísahali, že je pirátem. A on se svými dlouhými vlnitými vlasy, špičatou bradkou a klípcem přes jedno oko skutečně jako pirát vypadal. Říkalo se, že má dokonce papouška. Ty pověsti o pirátství by každopádně mohly vysvětlovat zdánlivě nevyčerpatelné bohatství a skutečnost, že nikdo, ale skutečně nikdo o něm nevěděl vůbec nic, co se týkalo jeho života do okamžiku, než se objevil ve městě. Možná svou starou minulost prodal, žertovali lidé, stejně jako si koupil tu novou.

Jak ale věděl Kůňpeč, ve svém obchodním podnikání se rozhodně jako pirát choval. Některé z věcí, které -

"Dvanáct a půl procenta! Dvanáct a půl procenta!"

Když se Kůňpeč ujistil, že nemá srdeční záchvat, který celý den očekával, přešel místnost a mírně se při tom kymácel jako člověk, který si dal nějakou tu skleničku na uklidnění. Pak pozvedl tmavě rudý přehoz, který, jak se ukázalo, zakrýval velkou papouščí klec. Byl v ní krásný kakadu, který na svém bidýlku rozčíleně poskakoval sem a tam.

"Dvanáct a půl procenta! Dvanáct a půl procenta!"

Kůňpeč se usmál.

"Aha, jak vidím, tak už jste se seznámil s Alfonsem," ozval se mu za zády hlas Nadosaha Pozlátka.

"Čemu vděčím za to nečekané potěšení z vaší návštěvy, Kryšpíne?" Dveře za ním mezitím zapadly do pečlivě utěsněného rámu a zvuk vzdálené hudby okamžitě umlkl.

Kůňpeč se otočil a krátká chvilka potěšení zmizela v tísnivém víru, který se otáčel v jeho duši. Pozlátko s jednou rukou ledabyle zasunutou do kapsy dokonalého smokingu na něj vrhl tázavý pohled.

"Špehují mě, Nadosahu!" vybuchl Kůňpeč. "Vetinari poslal jednoho ze svých -"

"Ale no tak, Kryšpíne! Sedněte si. Myslím, že potřebujete velkou brandy." Pozlátko nakrčil nos. "Tedy... měl bych říci další velkou brandy, že?"

"Neřeknu ne! Musel jsem si dát stopečku, víte, abych si trochu uklidnil nervy. Měl jsem příšerný den!" Kůňpeč se svezl do velké klubovky. "Víte, že byl dnes před bankou skoro celé odpoledne policajt?"

"Tlustý? Seržant?" podíval se na něj Pozlátko tázavě a podal mu sklenku.

"Tlustý byl, to je pravda, ale hodnosti jsem si nevšiml." Kůňpeč si povzdechl. "Nikdy jsem neměl s Hlídkou nic společného."

"To já zase ano," odpověděl Pozlátko a zamrkal, když viděl, že někdo dokáže pít starou vzácnou brandy tak, jak ji pil Kůňpeč. "A co já vím, tak seržant Tračník má ve zvyku zdržovat se kolem velkých budov. Údajně pro případ, že by je chtěl někdo ukrást, ale ve skutečnosti to dělá proto, že si rád zakouří v tichém závětří. Je to šašek, kterého není třeba se bát."

"Ano, ale dnes ráno přišel jeden ze zaměstnanců daňového úřadu navštívit toho starého hlupáka Syrovátku -"

"A je na tom něco neobvyklého, Kryšpíne?" prohlásil uklidňujícím tónem Pozlátko. "Ukažte, doleju vám..."

"No, je pravda, že chodí jednou dvakrát do měsíce," připustil Kůňpeč a nastavil prázdnou sklenici. "Jenže -"

"To znamená, že to není nic neobvyklého. Děláte z komára velblouda, drahý Kryšpíne."

"Vetinari mě špehuje!" vybuchl Kůňpeč. "Dnes večer se kolem domu potuloval chlap v černém! Zaslechl jsem nějaký hluk, vyhlédl jsem ven a viděl jsem ho stát na rohu zahrady!"

"Třeba to byl zloděj."

"Nebyl. Mám své účty s cechem vyrovnány do poslední pence. A navíc jsem si jistý, že dnes odpoledne byl někdo v domě. Někdo hýbal věcmi v mé pracovně. Mám velké starosti, Nadosahu! Já jsem ten, kdo tady přijde k úhoně. Kdyby došlo k auditu-"

"Vy sám dobře víte, že se nic takového nestane, Kryšpíne." Pozlátkův hlas se táhl jako med.

"Ano, jenže jase zatím nedostnu ke kompletní dokumntasi, alespoň ne do chvíle, než odejde starý Syrovátka na odpošinek. A Vetinari má spoustu těch malých... jak jim říkají...? úřed-ní-čků, víte, kteří nedělají nic jiného, než že prochlížejí různé malé papírky! A ti na to přijdou, určitě na to přijdou! Koupili jsmesi Velkou linku za její vlasdní peníze!"

Pozlátko ho poklepal po rameni. "Uklidněte se, Kryšpíne. Nemá se co zvrtnout. Myslíte na peníze velmi obstarožním způsobem. Peníze, to nejsou věci, dokonce ani probíhající proces. Je to jakýsi kolektivně sdílený sen. Sníme o tom, že malý kotouček obyčejného kovu představuje cenu jednoho slušného jídla. Jakmile se z toho snu jednou proberete, můžete se koupat v moři peněz."

Hlas byl téměř hypnotický, ale Kůňpečův strach byl silnější. Čelo se mu zalesklo potem.

"To ten zatrasený Zasmrádlo! Ten to má na svědomí!" vyštěkl a malá očka mu zableskla zoufalou záští. "Víte o dé věži protitošně od Lancre, se kterou jsme měli před pár měsíci tolik podíží? Tehdy nám tvrdili, že to všechno bylo díky tomu, že na věž pořádaly nálety místní šarodějky. Ch! Byla jedna, a navíc tam vleděla jen náhodou! Pach po... pod-pla-til dva nové chlápky ve věži, aby zavinili poruchu, a jeden z nich pak jel jako ďábel ch další věži na lince a poslal mu ceny genovského trhu o dobré dvě hodiny dříve, než se ch nim dostali všichni osdatní! Tak dostal všechny sušené gran... garnáty! Vždyť víte! A k tomu sušené rybí žaludky a sušené drsené krevety. A není to poprvé, chdy udělal něco tachového! On si z toho dělá dojnou chrávu!"

Pozlátko se na něj podíval a přemýšlel o tom, jestli by nebylo nejlepším řešením zabít ho hned. Vetinari byl mazaný. Žádný hlupák nemohl zůstat vládcem tak obrovského a kvasícího městského kotle. Pokud jste si všimli některého jeho zvěda, bylo to proto, že si to Vetinari přál. Na to, že vás dal Vetinari opravdu sledovat, jste mohli přijít jedině tak, že jste se velmi rychle ohlédli a nespatřili jste vůbec nikoho.

Zatracený Zasmrádlo! Někteří lidé nemají ani trochu smysl pro míru. Jsou tak... malí.

Používat semafory tímhle způsobem bylo hloupé, ale připustit, aby se o tom dozvěděl takový nýmand jako Kůňpeč, bylo trestuhodné. Bylo to neomluvitelné. Hloupí malí lidé s nadutostí králů provozovali své přízemní podvody, usmívali se na lidi, které okrádali, a neměli nejmenší představu o tom, co skutečně obnáší peníze. A ten hloupý

prasečkář Kůňpeč se rozeběhne rovnou sem. Tím se celá situace stala silně ošemetnou. Dveře byly zvukotěsné, koberec se dal snadno vyměnit a, což bylo důležité, Igorové byli proslulí svou diskrétností. Bohužel, bylo téměř jisté, že venku je neviditelný pozorovatel, který viděl Kůňpeče vcházet do domu, a proto bylo velmi žádoucí zajistit, aby ho viděl i vycházet ven.

"Vste dobrej chlap, Nadshu Pzlátko," škytl Kůňpeč a zamával nejistě teď už zase skoro prázdnou sklenicí. Pak ji s přehnanou opatrností opilců odložil na malý příruční stolek, ale protože si vybral ten nesprávný ze tří obrazů stolku, které se mu vlnily před očima, padla sklenka na koberec.

"Se omlouvám," zamumlal. "Vyšte dobrej, tachže vám řechnu tohle. Nemůžu si to nechat f domě, to si nemůžu, ne kdys mě Venera... Verita... Vetinari špehuje. A spálit to tachy nemůžu, páč je f tom šescho. Šechny ty malé tane... tranc... akce. Mos důležitý. Já nichomu nemůšu věřit, brže mě všichni nezá... nenávidí. Vy se o do posdaráde, šejo?"

Vytáhl odněkud odřený červený sešit a nejistou rukou ho podával Pozlátkovi. Ten si ho vzal a namátkou otevřel. Očima přeběhl jednotlivé zápisy.

"Vy jste si to všechno zapisoval, Kryšpíne? Proč?"

Kryšpín vypadal mírně vyděšeně. "Muzei semsi prese vést nějaché zápischy, Nadoshu," odpověděl. "Nemůžete přesi maschovat svoje stopy, dyž nevíte, de ste je zanehal. Podom... můžete to všechno vrátit naspátech, jasný, a pach by to vlasně nebyl schoro žádnej zločin, šejo?" Pokusil se chytrácky poklepat si na spánek, ale minul ho.

"Postarám se o to s tou největší péčí, Kryšpíne," přikyvoval Pozlátko. "Bylo to od vás velmi moudré, že jste to přinesl ke mně."

"Mos to pro mě znamená, Nadoshu," pokračoval Kryšpín, který se teď dostával do plačtivého stadia. "Vy mě berete vášně, ne jacho ten Zasr... Zasm... Zasmrádlo adi jehoh... jeho hoši. To já rischoval a oni paksemnou jednali jacho s hojem! Tedy jacho s hnojem. Zatraceně fajn chlap, to ste vy. Je to sranda, žeráte Igora, tachovej sachra fajn chlap, jacho vy ste, páč -" Hlasitě si odříhl. "Páč sem slyšel, že Igorové prasujou jenom pro bláznivý lidi. Na... prosto vyšinutý chlápky, chápede? Jacho pro upíry a tachový husa... hnusáci, lidi, co maj v chouli cvršehy. Teda nis proti vám, helejete, chlape Pozlátcho, to zas prrr... šehý... hot... so sem to to? Aha, dyť vy ste báješnej chlapích, hahaha, celý hejno báješnejch chlapíchů..."

Nadosah Pozlátko ho opatrně zvedl na nohy. "Jste opilý, Kryšpíne," řekl. "A příliš mnoho mluvíte. Víte, co udělám? Teď zavolám Igora a -"

"Ano, bháne?" ozval se mu Igorův hlas přímo za zády. To bylo součástí služby, kterou poskytoval.

"A on vás mým kočárem odveze domů. Dbejte na to, abyste ho v pořádku předal jeho komorníkovi, Igore. Dobrou noc, Kryšpíne." Pozlátko popleskal Kryšpína po povadlé tváři. "A nedělejte si starosti. Zítra zjistíte, že všechny tyhle malé nepříjemnosti a obtíže jsou... ty tam."

"Vášně moc schvělej chlap," mumlal šťastně Kůňpeč. "Na sizince..."

Igor odvezl Kryšpína domů. To dobou už Kůňpeč dosáhl stadia nadšené veselosti a začal zpívat jednu z těch písní, které mají v oblibě ragbyoví hráči a děti mladší jedenácti let. Bylo jisté, že než se ho Igorovi podařilo dostat do domu, vzbudil všechny sousedy, zvláště díky tomu, že donekonečna opakoval onu sloku o volovi a kůlu.

Pak Igor odjel zpět domů, odstavil kočár, obstaral koně a přešel k malému holubníku vzadu za domem. Hřadovali tam velcí tuční holubové, ne oni chorobami prolezlí městští proletáři. Pečlivě vybral toho nejtučnějšího, zkušeným pohybem mu na nožičku nasadil stříbrný kroužek se zprávou a vypustil ptáka do noci.

Ankh-morkporští holubi byli na holuby dost chytří. Hloupost ve městě většinou nepřežívala dlouho. I tenhle rychle najde své drahé bydliště v holubníku na střeše pana Tragoječe. Jediné, co Igorovi vadilo, bylo, že se mu jeho holubi nikdy nevrátili.

Když Vlahoš rozzlobeně procházel opuštěnými místnostmi poštovního úřadu, zvedala se za ním mračna obálek. Měl náladu, v níž by nejraději prokopával díry do stěn. Byl v pasti. V pasti. Vždyť dělal to nejlepší, co mohl, nebo ne? Možná, že je tohle místo opravdu zatížené kletbou. A nejlepší název pro tu kletbu by asi bylo Grešle -

Kromě toho mnohé z jeho zločinů vlastně ani zločiny nebyly. Vezměte si například ten trik s prstenem. On přece nikdy netvrdil, že je to briliantový prsten. Navíc bylo skutečně deprimující zjišťovat, jak rychle se poctiví občané dokážou nadchnout pro myšlenku, že vydělají na nesnázích ubohého poutníka. Kdyby měl nějakou víru v dobrotu lidstva, byla by ji tahle zkušenost už dávno zruinovala. A co víc...

Třetí podlaží vychrlilo záplavu dopisů, ale když lavina ustala, byla cesta dál ucpána obálkami skoro stejně jako předtím. Vlahoš se vydal znovu pomalu kupředu, přestože z návějí kolem něj se tu a tam snášely jednotlivé obálky, jako by signalizovaly neustálé nebezpečí dalšího sesuvu.

Ve skutečnosti se Vlahoš zabýval myšlenkou na ústup, jenže schodiště za ním bylo už natolik zaplněno obálkami a tohle nebyl čas začínat s lyžováním na umělém svahu.

No, alespoň páté poschodí by mělo být čisté, ne? Jak jinak by se Sístka dostal na svou schůzku s věčností? A hleďme, na hromadě dopisů ve čtvrtém patře pořád ještě leží kus žlutočerného provázku. Byla tady Hlídka. Přesto Vlahoš otvíral dveře velmi opatrně, stejně jak to musel udělat policista.

Spadl jeden nebo dva dopisy, ale k hlavnímu sesuvu už došlo předtím. O několik kroků dál začínala známá stěna dopisů, slisovaná a sesedlá jako geologické vrstvy. Bylo vidět, že i tady byl někdo z Hlídky. Někdo se pokusil proniknout dále a Vlahoš se zájmem pozoroval vzniklou díru. I policista do ní vsunul téměř celou paži, stejně jak to teď udělal Vlahoš. Ale i když vsunul ruku do otvoru až po rameno, konečky prstů nenahmátl nic jiného než další slisované obálky.

Tudy se na schodiště nikdo nedostal. Musel by projít stěnou obálek přinejmenším dva metry silnou...

Zbývalo ještě jedno schodiště. Vlahoš pomalu stoupal nahoru a byl zhruba v polovině cesty, když uslyšel zvuky dalšího sesuvu. Přicházely odněkud zdola.

Musel zřejmě nějak narušit stěnu dopisů v předchozím patře. Dopisy proudily ze dveří pod ním s neochvějnou silou postupujícího ledovce. Když čelo sesuvu dosáhlo schodištní šachtu, začaly se z něj odlamovat celé kusy a ty se řítily dolů do temných hlubin. Tam dole nejdříve zaskřípalo dřevo a pak něco prasklo. Schodiště se otřáslo.

Vlahoš vyběhl posledních několik schodů do pátého patra, chytil kliku dveří, trhnutím je otevřel a uskočil stranou, když se kolem něj prohnala další lavina dopisů. Teď už se třáslo všechno. Pak zazněl silný praskot a zbytek schodiště se zřítil, takže Vlahoš zůstal viset na klice, zatímco se kolem něj do hlubiny řítil vodopád dopisů.

Visel tam se zavřenýma očima, dokud pohyb a hluk téměř neutichly a neozývalo se tu a tam jen tiché zašustění nějakého jednotlivého dopisu nebo tísnivé zaskřípění odněkud zdola. Von Rosret nesmírně opatrně zvedl nohy, dokud se špičkami neopřel o okraj dveřního otvoru. Aniž by udělal něco tak nepatřičného, jako že by třeba vydechl, přehodil levou ruku na opačnou stranu dveří, takže se teď držel každou rukou jedné kliky. Pak začal pomalu posouvat nohy po návějích dopisů dál do chodby a tak vlastně za sebou přitahoval dveře, jichž se držel. V následujícím okamžiku přehodil druhou ruku, takže se oběma držel na vnitřní straně dveří.

Pak se zhluboka nadechl zatuchlého, suchého vzduchu, zoufale zaškrabal nohama, prohnul tělo a mrsknul sebou jako losos před splavem, a dopadl na zem v chodbě právě tak velkou částí těla, že se ubránil pádu do dvacet metrů hluboké šachty naplněné neodeslanými dopisy a polámaným dřevem.

Téměř podvědomě sundal lampu ze zárubně dveří a obrátil se, aby prozkoumal prostor před sebou.

Chodba byla jasně osvětlená, pokrytá vysokým, měkkým kobercem a neležela v ní jediná obálka. Vlahoš užasle zíral.

Vždyť tam byly dopisy, nacpané od podlahy ke stropu. Viděl je, řítily se kolem něj dolů do šachty schodiště. Nebyl to žádný přelud, byly skutečné, zatuchlé, zaprášené a skutečné. Věřit teď na něco jiného by bylo šílenství.

Ohlédl se na zničené schodiště a zjistil, že tam nejsou žádné dveře a žádné schodiště. Kobercem pokrytá chodba se táhla celou cestu až k protější stěně.

Vlahoš si uvědomoval, že pro to musí existovat nějaké vysvětlení, ale jediná myšlenka, na kterou se v tomto okamžiku zmohl, vyjádřena slovy zněla: To je zvláštní. Sehnul se a nejistou rukou si chtěl sáhnout na koberec v místech, kde byl ještě před chvilkou okraj šachty, a ucítil jen závan chladu, když mu prsty prošly podlahou.

Okamžitě ho napadlo: Stál snad jeden z mých předchůdců přesně tady, kde teď stojím já? A vykročil dál po tom, co vypadalo jako pevná podlaha, a skončil pádem do hloubky pěti pater? Vlahoš začal velmi pomalu a opatrně couvat podél stěny opačným směrem a najednou si uvědomil, že slyší jakýsi zvuk. Byl nezřetelný a neurčitý, byl to zvuk velké budovy, která hučela činností a prací mnoha lidí, křik, rozhovory, zvonění a cvakání strojků a mechanických zařízení, hustý šum stovek hlasů a koleček, dunivé dopady razítek a skřípot per, to vše propleteno v obrovském prostoru, který to měnil ve slyšitelné tkanivo obchodu.

Na chodbu, po níž kráčel, se ve tvaru "T" příčně napojovala další. Hluk přicházel z jasně osvětleného prostoru za ní. Vlahoš došel k zářícímu mosaznému zábradlí, které lemovalo ochoz před ním -

- a zastavil se.

Dobrá. Za cenu nesmírného úsilí jsem dopravil až sem, do pátého patra, mozek. Nadešel čas, aby teď nějakou práci zase odvedl on.

Velká hala poštovního úřadu, jak ji znal on, vypadala jako temná jeskyně naplněná horami dopisů. Nebyly tam žádné ochozy, žádná vyleštěná mosaz, žádní horečnatě pracující zaměstnanci, a už v žádném případě stovky návštěvníků lačných poštovních služeb.

Jediný čas, kdy mohla poštovní hala vypadat takhle, byl v minulosti, je to tak?

Byly tam ochozy, pane, kolem celé haly a v každém patře byly ochozy vyrobené z kovu a podobaly se krajce.

Jenže teď, v současnosti, tam nic takového nebylo, ne tady a ne teď. Ale nebyl v minulosti, ne tak docela. Pod prsty ucítil šachtu schodiště v místě, kde jeho oči viděly kobercem krytou podlahu.

Vlahoš nakonec došel k závěru, že stojí tady a teď a vidí tady, ale tehdy. Na to, abyste věřili něčemu takovému, jste museli být blázen, ale takový už byl poštovní úřad.

Chudák pan Šístka vkročil na podlahu, která tam už nebyla.

Než Vlahoš vstoupil na ochoz, sehnul se a osahal jeho začátek prsty. Když mu ruka prošla kobercem, ucítil znovu na špičkách prstů ten podivný chlad. Který z nich to - aha, pan Měnička. Stál nejspíš tady, rozeběhl se, aby se podíval dolů a -

-plesk, pane, rozpleskl se na mramorovém dláždění.

Vlahoš se opatrně narovnal, ustoupil, opřel se o stěnu a opatrně nahlédl do velké haly.

Od stropu visely obrovské svícny, ale nehořely. Světlo, které viděl, nebylo umělé. Byla to sluneční záře, proudící rozlehlou kopulí na scénu neposkvrněnou holubím trusem, ale naplněnou lidmi, kteří po šachovnici dláždění mířili k proskleným okénkům nebo se věnovali práci za oněmi dlouhými přepážkami, které byly vyrobeny ze vzácného dřeva, jak mi vždycky otec říkal.

Byla to scéna, na níž složením stovky cílevědomých činností vznikal jeden obrovský a šťastný chaos. Hluboko pod Vlahošem postrkovali muži po podlaze velké drátěné vozíky, jiní třídili na pohyblivé pásy pytle s dopisy a jednotliví úředníci horečnatě plnili abecední přihrádky. Byl to stroj, mechanismus tvořený lidmi, kdybyste to tak viděl, pane!

Daleko po Vlahošově levici, na vzdáleném konci haly stála zlatá socha v nadživotní velikosti. Představovala štíhlého mladíka, očividně boha, který na sobě neměl nic než klobouk s křidélky, řemínkové sandály s křidélky a - Vlahoš napjal zrak - fíkový list s křidélky. Sochař ho zachytil jakoby v okamžiku, kdy se chystá vyskočit a vznést do vzduchu. Mladík svíral v ruce obálku a na tváři měl výraz vznešené cílevědomosti.

Socha byla dominantou celé haly. V současnosti tam taková socha nestála, podstavec byl prázdný. Když zmizely přepážky a svícny, neměla socha, i když jen vypadala jako zlatá, tu nejmenší šanci. Byl to pravděpodobně nějaký Duch pošty nebo něco takového.

A nežitím se zásilky tam dole pohybovaly mnohem prozaičtěji.

Přímo pod kopulí visely hodiny se čtyřmi ciferníky směřujícími do čtyř světových stran. Právě ve chvíli, kdy si je Vlahoš prohlížel, poskočila velká ručička na celou.

Zazněl zvuk trubky. Veškerý ten úžasný balet ustal, protože někde pod Vlahošem se otevřely jakési dveře a do haly vproudily dvě řady mužů v uniformách, v královské modré s mosaznými knoflíky, pane! Kdybyste to jenom viděl! a postavily se do pozoru před dvoukřídlými vstupními dveřmi. Tam na ně čekal mohutný muž v podobné, jen mnohem zdobnější uniformě a s výrazem člověka, kterého bolí zuby. U pasu měl ve výkyvné konstrukci z mosazných drátů zavěšeny velké přesýpací hodiny. Díval se na nastoupené muže, jako kdyby už v životě viděl horší věci, i když ne často, a když, tak většinou jen na podrážkách svých obrovských bot.

S výrazem zlomyslného uspokojení pozvedl přesýpací hodiny, zhluboka se nadechl a zařval: "Čtvrtá směna... připráá... vit!"

Slova dolehla Vlahošovi k uším mírně zkreslená, jako kdyby byla tlumená několika vrstvami lepenky. Pošťáci, už teď stojící v pozoru, se ještě více našponovali. Mohutný muž je přelétl znechuceným pohledem a nabral do plic další mohutnou dávku vzduchu.

"Čtvrtá směnáá... čekat... ještě čekat... ROZNÁŠKÁÁ... TEĎ!"

Obě řady prošly kolem něj ven z budovy a vykročily do jasného dne.

Kdysi... kdysi jsme byli pošťáci...

Musím najít skutečné schodiště, pomyslel si Vlahoš a ustupoval od okraje. Já... mám přeludy, ve kterých vidím minulost. Jenže stojím v dnešní budově. Je to jako náměsíčnost. Nestojím o to vykročit do prázdného prostoru a skončit jako další křídový obtah na podlaze.

Otočil se a v tom okamžiku jím někdo prošel.

Byl to nepříjemný pocit, jako když s vámi otřese náhlý záchvat horečky. Ale to nebylo to nejhorší. Nejhorší bylo, když jste viděli, jak něčí hlava prochází tou vaší. Vidíte převážně něco šedého se stopami červené a nezřetelnými náznaky klků a dutin. A na oči se raději ani neptejte.

Vlahošovi se zvedl a zakýval žaludek, a když se s rukou na ústech otočil, uviděl mladého pošťáka, který se díval přibližně jeho směrem s výrazem hrůzy, který byl pravděpodobně kopií výrazu na neviditelné Vlahošově tváři. Pak se mladík otřásl a spěchal dál.

Takže pan Ignavia se dostal taky až sem. Byl dost chytrý na to, aby odhalil tajemství podlahy, ale pravda je, že když vaší hlavou projde cizí hlava, může vás to zavést poněkud chybným směrem...

Vlahoš se rozeběhl za mladíkem. Tady nahoře se nevyznal, s Grešlem neprošel ani desetinu rozlehlé budovy, protože většina prostoru byla zablokována ledovci neodeslané pošty. Musela tady být ještě další schodiště, to věděl, a ta existovala i v současnosti. Jeho cílem bylo přízemí, podlaží, kde si mohl být člověk jistý.

Mladík prošel dveřmi a vešel do místnosti plné balíčků, ale na jejím vzdálenějším konci viděl Vlahoš otevřené dveře a za nimi něco jako zábradlí. Zrychlil a vtom mu zmizela zem pod nohama.

Světlo zhaslo. Na kratičkou chvilku si uvědomil záplavu suchých a zatuchlých obálek, které padaly spolu s ním. Dopadl na další dopisy a napůl se dusil, když kolem něj narůstaly závěje prastarých dopisů. Stěnou padajících dopisů na okamžik zahlédl zaprášené okno zčásti pokryté písmeny a pak ho zase obklopily obálky. Hromada pod ním se začala hýbat, vrchol klesal a obálky se rozjížděly do stran. Ozval se složitý praskot, který snad mohly vydávat dveře, které povolují v pantech, a odtok dopisů na jednu stranu viditelně zesílil. Zoufale se prodral na povrch právě včas, aby narazil hlavou do horní části dveřního rámu, ale pak ho proud znovu stáhl pod hladinu.

Vlahoš se zcela bezmocně převracel v řece dopisů, a když pocítil silné trhnutí, pochopil, že povolila podlaha. Pošta se řítila otvorem a jeho samozřejmě strhla s sebou. Za okamžik dopadl na další vrstvu dopisů. Pak se vše kolem zatmělo, protože se na něj zřítila další záplava obálek. Nakonec se ztratil i zvuk.

Temnota a ticho ho stiskly ve svém sevření. Vlahoš von Rosret klečel s hlavou v dlaních. Kolem byl vzduch, ale byl zvětralý, teplý a jistě nevydrží dlouho. Nedokázal pohnout ani prstem.

Mohl by tady zemřít. Zemře tady. Je zasypán tunami pošty.

"Odevzdávám svou duši tomu bohovi, který ji uvidí první," zamumlal do řídnoucího vzduchu.

Před jeho vnitřním zrakem se roztančila modrá linka.

Bylo to písmo. Říkalo:

Milá maminko, dojel jsem bezpečně a našel jsem si slušné ubytování v ...

Znělo to jako hlas nějakého vesnického mladíka, ale mělo to jakousi kovově skřípavou tvrdost. Kdyby mohl dopis mluvit, asi by to znělo takhle. Slova drnčela dál, jednotlivá písmena se neohrabaně stáčela a kladla, jak je vytvářelo pero váhavého pisatele -

- a jak pokračovala, začal se v temnotě tvořit další řádek, tentokrát plynule, elegantně a rychle:

"Vážený pane, mám tu čest Vás informovat o tom, že jsem jediným vykonavatelem závěti zesnulého sira Davida Trempka ze zámečku Pestré požehnání. Jak se zdá, stal jste se jediným..."

Hlas pokračoval slovy tak úsečnými, že jste mohli slyšet police plné úředních a právnických knih za psacím stolem, ale to už začínal další, jiný řádek.

Vážená paní Králíková, jsem nucen Vám s politováním oznámit, že při včerejším střetnutí s nepřítelem Váš manžel, C.

Králík, utrpěl zranění, kterému přes veškerou snahu...

Pak se všechny dopisy začaly psát najednou. Dopisy po tuctech, po stovkách, po tisících mu naplnily uši a klikatily se před jeho vnitřním zrakem. Nekřičely, jen odvíjely slova, až měl hlavu plnou zvuku, který tvořil nová slova, stejně jako všechny nástroje zvoní, drnčí a dují, aby vytvořily finále skladby...

Vlahoš se pokusil vykřiknout, ale do úst se mu nahrnuly dopisy.

Pak se jeho nohy chopila pevná ruka a on visel vzhůru nohama na čerstvém vzduchu.

"Aha, pane Rosrete, tady jste!" zaduněl hlas pana Pumpy. "Vy jste byl na výzkumech! Vítejte do své nové kanceláře!"

Vlahoš vyplivl papír a nabral vzduch do pálících plic.

"Ony jsou... živé!" vydechl. "Všechny jsou živé. A rozzlobené! Mluví! Nebyla to halucinace. Měl jsem halucinace a vím, že nebolí. A taky vím, jak ti ostatní umřeli!"

"No, tak to jsem šťastný za vás, pane Rosrete," přikývl pan Pumpa, obrátil Vlahoše tou správnou stranou nahoru a postavil ho na nohy. Pak ho vzal za ruku a vlekl ho místností. Brodili se po pás obálkami a všude kolem nich se otvorem ve stropě snášely další dopisy.

"Vy to nechápete! Ony mluví! Chtějí..." Vlahoš zaváhal. Pořád ještě slyšel ten šepot ve své hlavě. Nakonec dopověděl stejně tak pro sebe jako pro golema: "Je to, jako kdyby chtěly být... přečteny."

"No, to je poslání dopisu," odpověděl mu pan Pumpa nevzrušeně. "Zjistíte, že jsem skoro vyklidil váš byt."

"Poslyšte, vždyť je to jen papír! A mluvily!"

"Jistě," duněl golemův hlas těžce. "Tohle místo je hrobkou nevyslyšených slov. Dožadují se být přečteny."

"Ale no tak, to snad ne? Dopisy jsou jen papír. Nemohou mluvit!"

"Já jsem jen jíl a naslouchám," připomněl mu Pumpa s tímže rozčilujícím klidem.

"No ano, jenže vám přidali nějaké ty - čáry-máry -"

Pumpa pootočil hlavu, zadíval se na Rosreta a za očními otvory mu na okamžik rudě zaplálo.

"Já jsem... vrátil jsem se právě včas, myslím," zamumlal Vlahoš a rychle o krok dva ustoupil. "V myšlenkách, chápete? Tak zemřel pan Šístka. Spadl ze schodů, které tam v minulosti nebyly. A pan Ignavia zemřel strachem. Tím jsem si naprosto jistý! Ale byl jsem uvnitř dopisů! Ale musela tam někde být díra v podlaze nebo něco takového a... takže... jsem spadl dolů a..." Utichl. "Tohle místo potřebuje kněze nebo mága. Někoho, kdo rozumí těmhle věcem. Ale ne mě!"

Golem sebral plnou náruč dopisů, která ještě před nedávném pokrývala jeho klienta.

"Vy jste vrchním poštmistrem, pane Rosrete," nadhodil.

"To je jen Vetinariho trik. Já přece nejsem pošťák! Jsem jen podvodník a -"

"Pane Rosrete?" ozval se nervózní hlas ve dveřích za ním. Rychle se obrátil a spatřil mladého Slavoje, který sebou při pohledu na Vlahošův výraz trhnul.

"No, co je?" vyštěkl Rosret. "Co k čertu - Co potřebuješ, Slavoji? Víš, jsem teď opravdu v jednom kole."

"Jsou tam nějací lidé," oznámil mu Slavoj s nejistým úsměvem. "Dole. Nějací lidé."

Vlahoš se na něj podíval, ale jak se zdálo, Slavoj prozatím skončil.

"A ti lidé chtějí...?" nadhodil Vlahoš.

"Chtějí vás, pane Rosrete," odpověděl Slavoj. "Oni říkají, že chtějí vidět toho chlápka, co chce být poštmistrem."

"Já nechci být -"začal Vlahoš, ale vzdal se. Bylo zbytečné trápit tím ještě toho chlapce.

"Promiňte, poštmistře," ozval se mu za zády golem. "Rád bych dokončil přidělenou práci."

Vlahoš ustoupil stranou a hliněný muž vyšel do chodby. Stará dřevěná podlaha zasténala pod jeho obrovskýma nohama. Zvenčí bylo vidět, jak se mu podařilo vyprázdnit kancelář. Stěny vedlejší místnosti byly prohnuty směrem ven a hrozilo nebezpečí, že každou chvíli vybuchnou. Když golem nacpe do místnosti nějaké věci, zůstanou tam nacpané.

Pohled na tu odplouvající postavu Vlahoše poněkud uklidnil. Na panu Pumpovi bylo něco intenzivně... zemitého.

To, co teď Vlahoš potřeboval, bylo normální chování, normální lidé, s nimiž by mohl vést normální rozhovor, aby si z hlavy vyhnal ty podivné hlasy.

Oprášil se a obral si ze svého čím dál ošumělejšího obleku zbytky starého papíru.

"Dobrá," řekl a pokusil se najít kravatu, jež mu visela na zádech. "Podíváme se, co chtějí."

Cekali na prvním odpočívadle velkého schodiště. Byli to staříci, drobní a shrbení, tak trošku starší kopie Grešleho. Měli tytéž staré uniformy, ale bylo na nich něco divného.

Každý z nich měl na vrcholku své čepice se štítkem připevněnu kostru holuba.

"Vy jste Nefrankovaný muž?" zabrumlal jeden z nich, když k nim Vlahoš přistoupil.

"Co? Kdo? Myslíte, že ano?" Vlahoše to zaskočilo. Představa věcí normálních se začala rychle rozplývat.

"Ano, ano, pane, jste!" šeptal za ním Slavoj. "Musíte říct ano, pane. Bože, přál bych si, abych to mohl dělat já."

"Dělat co?"

"Podruhé se tedy ptám: vy jste Nefrankovaný muž?" opakoval stařík a zatvářil se rozzlobeně. Vlahoš si všiml, že muži chybí horní články na prostředníku a prsteníku pravé ruky.

"No asi ano. Jestli na tom trváte?" přikývl neochotně. Jeho slova se ovšem nesetkala právě s velkým nadšením.

"Naposled se tedy ptám: vy jste Nefrankovaný muž?" Tentokrát v hlase zaznívala skutečná hrozba.

"No dobrá, ano. Pro potřeby rozhovoru tedy ano! Já jsem Nefrankovaný muž!" vykřikl Vlahoš. "A mohli bychom teď -"

Něco černého mu padlo zezadu na hlavu a cítil, jak se mu kolem hrdla těsně stahuje nějaký provaz.

"Nefrankovaný muž je liknavý," zaskřehotal mu do ucha další stařecký hlas a chopily se ho neviditelné, ale silné ruce. "Není to žádný pošťák!"

"Budete v pořádku, pane," ozval se Slavoj, když se Vlahoš bránil. "Nebojte se. Pan Grešle vás povede. Zvládnete to snadno, pane, uvidíte."

"Co zvládnu?" ječel Vlahoš. "Pusťte mě, vy bláznivi staří tatrmani!"

"Nefrankovaný muž se bojí Cesty," zasípal jeden z účastníků.

"Tak jest, Nefrankovaný muž bude asi v brzku navrácen Odesílateli," přidal se k němu další.

"Nefrankovaný muž musí být zvážen," dodával třetí.

"Slavoji, okamžitě běž a přiveď pan Pumpu!" vykřikl Vlahoš, ale plátno, které mu krylo hlavu, bylo husté a těžké.

"To nemůžu, pane," odpověděl Slavoj. "To nesmím udělat, pane. Všechno bude v pořádku, pane. Je to... jenom taková zkouška. Je to Řád pošťáků, pane."

Legrační čepice, pomyslel si Vlahoš a začal se pomalu uvolňovat. Zavázané oči a výhrůžky... to přece znám. To jsou tajné cechovní zasvěcovací obřady. Na světě neexistuje město, v němž by neexistoval nějaký ten Oddaný a Prastarý a Spravedlivý a Hermetický řád malých lidiček, kteří si myslí, že mohou každý čtvrtek večer sdílet dvě či tři hodiny tajemství prastarých mudrců, a neuvědomují si, že v kostýmu vypadají jako podsvinče s klarinetem. Měl jsem to vědět, sám jsem se stal členem několika z nich. Vsadím se, že mají zvláštní a tajemné podání ruky. Znám víc tajných podání rukou než sami bohové. Hrozí mi asi takové nebezpečí jako ve třídě pětiletých dětí. Spíše menší. Nefrankovaný muž... dobrý Bože!

Uvolnil se. Nechal se vést po schodech, a když ho pak zastavili, nechal sebou několikrát zatočit. Ano, tak to má být. Musíte nově zasvěcovaného vyděsit, ale každý ví, že je to jen taková společenská hra. Musí to vypadat nebezpečně, musíte se cítit v ohrožení života, ale nebezpečné to není. Vzpomněl si, jak vstupoval - kam že to bylo? Aha, ano, mezi Muže kožešin, v jednom městě tam venku, kde dávají zajíci dobrou noc.# Taky mu samozřejmě zavázali oči a muži vyhazovali ty nejpříšernější zvuky, jaké si oni dokázali vymyslet a člověk dokáže představit, a nakonec hlas ve tmě hrobovým hlasem zvolal: "Potřes si rukou se Starým mistrem!" a Vlahoš natáhl ruku a někdo mu do ní vložil kozlí nohu, kterou potřásl. A každý, kdo odtamtud vyšel s neposkvrněným prádlem, vyhrál.

Následujícího dne ošidil tři ze svých nových bratří o osmdesát tolarů. Když na to teď vzpomínal, už mu to tak směšné nepřipadalo. Staří pošťáci ho vedli do Velké haly. Odhadl to podle ozvěny. A podle toho, jak se mu ježily drobné chloupky v týle, poznal, že tam nejsou jen pošťáci, ale i další lidé. A nejenom lidé, měl pocit, že zaslechl tlumené zavrčení. Ale tak to u podobných obřadů bývalo. Muselo to znít tak, aby to ve vás vyvolávalo nejistotu a strach. Klíčem k tomu bylo rozvážné, nebojácné a přímé jednání.

Jeho průvodci ho opustili. Vlahoš zůstal na okamžik stát v temnotě a pak ucítil, jak ho za loket uchopila ruka.

"To jsem já, pane. Starší pošťák Grešle ve zkušební době, pane. Nedělejte si ty nejmenší starosti, pane. Jsem pro dnešní noc váš dočasný patron, pane."

"Je to třeba, pane Grešle?" povzdechl si Vlahoš. "Vždyť víte, že jsem byl jmenován poštmistrem."

"Jmenován ano. Ale přijat jako poštmistr ještě ne, pane. Důkaz o podání zásilky ještě není důkaz o jejím doručení."

"O čem to mluvíte?"

"Nemohu tahle tajemství prozradit Nefrankovanému muži, pane," odpověděl Grešle s nevinným přízvukem svatého. "Zatím jste si vedl moc dobře, pane, proto jste se dostal až sem."

"No, tak dobrá," řekl Vlahoš a snažil se mluvit bodrým tónem. "Co nejhoršího by mě mohlo potkat, hm?"

Grešle mlčel.

"Povídám -" začal znovu Vlahoš.

"No, já si to zatím probíral, pane," ozval se Grešleho hlas. "Tak co by to... hm, to bude ono, pane. To nejhorší, co by se vám mohlo stát, je, že byste přišel o všechny prsty na jedné ruce, takže byste zůstal doživotně mrzákem. Kromě toho byste si mohl polámat polovinu kostí v těle. Aha, a navíc by vás samozřejmě nepřijali do Řádu. Ale vy si s ničím nelamte hlavu, pane, vůbec s ničím."

Někde nahoře zaduněl mocný hlas. "Kdo přivádí Nefrankovaného muže?"

Grešle stojící vedle Vlahoše si odkašlal, a když promluvil, hlas se mu skutečně třásl.

"To já, starší pošťák Toliver Grešle ve zkušební lhůtě, já přivádím Nefrankového muže."

"To o těch kostech jste mi řekl, abyste mě vyděsil, je to tak?" sykl Vlahoš.

"A stojí v Temnotě noci?" duněl hlas dál.

"Ano, teď právě stojí, ctihodný Mistře!" zvolal Grešle šťastně a zašeptal nevidoucímu Vlahošovi: "Někteří ze starých mládenců jsou opravdu velmi rádi, že jste získal zpět náš starý nápis, pane."

"Výborně. Ale rád bych se vrátil k těm polámaným kostem, o nichž jste se zmiňoval -"

"Pak nechť vstoupí na Cestu!" nařizoval neviditelný hlas.

"Teď půjdeme klidně kupředu, pane. Je to jednoduché," zašeptal Grešle naléhavým hlasem. "To je ono. Tak a teď stůjte."

"Podívejte," snažil se Vlahoš, "všechny ty legrace... je to všechno jenom proto, abyste mě vystrašili, že?"

"Nechte to na mně, pane," odpověděl mu Grešle šeptem.

"Ale tak mě přece poslouchejte -" začal Vlahoš a najednou měl ústa plná husté látky, která mu kryla hlavu.

"Nechť si obuje Boty!" pokračoval hlas.

Je úžasné, jak v některých případech slyšíte velká písmena, pomyslel si Vlahoš a pokoušel se nezadusit látkou.

"Přímo před sebou máte boty, pane," ozval se chraptivý Grešleho šepot. "Obujte si je. Nic na tom není."

"Pff! Dobrá, ale poslyšte -"

"Ty boty, pane, prosím!"

Vlahoš si dost neohrabaně stáhl střevíce a vsunul nohy do neviditelných bot. Ukázalo se, že jsou těžké, jako kdyby byly z olova.

"Krok Nefrankovaného muže je těžký," oznamoval dunivý hlas. "Nechť pokračuje!"

Vlahoš udělal další krok kupředu, došlápl na něco, co mu ujelo pod nohou, padl kupředu a pocítil silnou bolest, když narazil holeněmi na něco kovového.

"Pošťáci," dožadoval se dunivý hlas další odpovědi, "Jak zní První poučení?"

Ze tmy se pozvedl chór hlasů: "U plesnivého rekomanda, ty krvácíš? Vozíky, dětské hračky, zahradní nářadí, jim málo záleží na tom, co nechají povalovat se na cestě k domu za mlhavých temných rán!"

"Vykřikl Nefrankovaný muž?" zajímal s hlas.

Myslím, že jsem si zlomil čelist, pomyslel si Vlahoš, když mu Grešle pomáhal na nohy. Myslím, že jsem si zlomil dolní čelist! Stařík mu syknul do ucha: "Skvělá práce, pane." Pak pozvedl hlas a oznámil neviditelným přihlížejícím: "Ni hlásku nevydal, ctihodný Mistře, odhodlání mu zůstalo!"

"Pak podejte mu vak!" rozléhal se hlas halou. Vlahoš ho už začínal nenávidět.

Neviditelné ruce přehodily Vlahošovi přes hlavu popruh a upravily mu ho na ramenou. Když pak ruce popruh pustily, váha vaku Vlahoše málem srazila k zemi.

"Poštovní vak jest těžký, ale brzo už bude váha z něj sňata!" Nikdo se slovem nezmínil o bolesti, pomyslel si Vlahoš. No, dobrá, zmínili se o tom, ale nikdo už mu neřekl, že to myslí vážně -

"Jdeme dál, pane," pobídl ho šeptem neviditelný Grešle po jeho boku. "Tohle je Pošťákova pouť, nezapomeňte!"

Vlahoš znovu vykročil kupředu, tentokrát velmi opatrně, a ucítil, jak nohou zavadil o nějaký předmět, který podivně zachřestil a zmizel.

"Na nastraženou kolečkovou brusli nešlápl, ctihodný Mistře!" hlásil Grešle neviditelnému publiku.

Rozbolavělý Vlahoš, kterému to dodalo odvahy, udělal další dva nejisté kroky a ozval se další zvuk, tentokrát cinkot, když se mu něco odrazilo od nohy.

"Nezastavila ho ani nedbale odhozená láhev!" zvolal Grešle vítězoslavně.

Vlahoš se díky tomu vzmužil a udělal další krok kupředu. Šlápl na něco kluzkého a cítil, jak mu noha bez jeho vůle letí kupředu a vzhůru. Dopadl těžce na záda a týlem narazil na zem. Byl by se vsadil, že zaslechl, jak mu praská lebka.

"Pošťáci, jaké je druhé poučení?"

"Psi! Neexistuje nic takového jako hodný pes, pravím! Když nekoušou, kálí! Je to horší než šlápnout do louže oleje!"

Vlahoš se zvedl na kolena a hlava se mu točila.

"To je v pořádku, to je v pořádku, pokračujte v cestě!" syčel Grešle a chytil ho za loket. "Vy dojdete až na konec, byť hrom však bil a mráz vám v kosti vál!" Pak ztlumil hlas ještě o něco: "Vzpomínáte na to, co říká ten nápis na budově?"

"Paní Bochánková?" zamumlal zmateně Vlahoš a pak si pomyslel: Byl to déšť, nebo sníh? Nebo plískanice? Zaslechl nějaký pohyb a přikrčil se pod těžkým vakem, když se na něj snesla hustá sprška vody, po níž se mu od hlavy odrazil i kbelík, který k obsahu přidala nějaká příliš horlivá ruka.

Takže déšť. Narovnal se a ucítil, jak se mu po zádech šíří ochromující chlad. Málem vykřikl.

"To byly kostky ledu," informoval ho šeptem Grešle. "Nosíme je z márnice, ale nebojte se, pane, byly skoro nepoužité... nejlíp, jak můžeme v tomhle ročním období napodobit sníh. Omlouvám se. Jak říkám, hlavně si nedělejte starosti!"

"Nechť jest pošta prověřena!" nařizoval velící hlas.

Zatímco Vlahoš klopýtal v kruhu, sáhl Grešle do brašny a s výrazem triumfu pozvedl dopis.

"Já, Toliver Grešle, starší pošťák ve - ctihodný Mistře, omluvte mě na okamžik, prosím..." Vlahoš cítil, jak je jeho hlava stahována na úroveň Grešleho rtů, a zaslechl, jak stařík šeptá: "Říkal jste jmenovaný starší pošťák, nebo starší pošťák ve zkušební době, pane?"

"Cože? Jmenovaný, samozřejmě, jmenovaný, jak jinak!" vylétlo z Vlahoše, kterému zatím ledová voda stékala až do bot. "Pod penzí!"

"Já starší pošťák Grešle prohlašuji, že pošta jest suchá jako troud, ctihodný Mistře!" zvolal Grešle triumfálně.

Tentokrát ve velitelském hlase zaznělo něco jako náznak škodolibé hrozby.

"Pak nechť ji... doručí!"

Vlahošův cit pro nebezpečí v dusném temnu kápě zabarikádoval dveře a prchl se ukrýt do sklepa.

A právě teď se všichni neviditelní přihlížející naklonili kupředu. Tady to přestávalo být hrou.

"Já jsem si ve skutečnosti nic nenapsal, když dovolíte," začal Vlahoš a mírně se potácel.

"Opatrně, teď opatrně," zasyčel Grešle, aniž na něj bral ohled. "Už jsme skoro u konce! Přímo před vámi jsou dveře a na nich je schránka - Nemohl by si na chvilku oddechnout, ctihodný Mistře? Udeřil se ošklivě do hlavy a -"

"Tak chvilka oddechu, bratře Grešle? Abyste mu mohl zašeptat jednu nebo dvě další chytrosti? Napovědět mu?" zazněl zlomyslně Mistrův hlas.

"Ctihodný Mistře, v pravidlech obřadu se praví, že zasvěcovaný Nefrankovaný muž má právo na -" zaprotestoval Grešle.

"Tenhle Nefrankovaný muž půjde sám! Sám a bez pomoci. Nechce se stát jen mladším pošťákem, ach ne, ani starším pošťákem, to není pro něj! On chce hned a najednou získat hodnost vrchního poštmistra! My tady nehrajeme ‚Kam došel pošťák?', mladší pošťáku Grešle! To vy jste nás k tomu všemu přemluvil. Konec všech legrací! Musí dokázat, že je toho hoden!"

"Prosil bych starší pošťáku Grešle!" vykřikl Grešle.

"Vy zatím zdaleka nejste starším pošťákem, Tolivere Grešle, a nebudete jím, pokud on v testu neuspěje."

"Jo? A kdo řekl, že zrovna ty máš být ctihodným Mistrem, Jiří Bagoune? Jsi ctihodným Mistrem jen proto, že ses první dostal k uniformám!"

Hlas ctihodného Mistra ztratil hodně ze svého velitelského tónu. "Ty jsi slušný chlap, Tolivere, to ti musím přiznat,

ale všechny ty povídačky, kterými nás krmíš, o tom, že se jednoho dne objeví skutečný Poštmistr a všechno se k dobrému obrátí... blbost! Jen se rozhlídni kolem, buď tak hodný! Ty lepší dny už má ten barák za sebou. Všichni už je máme za sebou. Ale jestli na tom trváš, tak to uděláme přesně podle Pravidel!"

"Tak dobrá," souhlasil Grešle.

"Tak dobrá!"

Tajný spolek pošťáků, pomyslel si Vlahoš. Řekněte mi na co?

Grešle si povzdechl a naklonil se k němu blíže. "No, až skončíme, dojde tady k ošklivé hádce," sykl Vlahošovi do ucha. "Omlouvám se, pane. A teď jen doručte ten dopis. Já vám věřím, pane!"

Bylo slyšet, že ustupuje.

Vlahoš, s rukama napřaženýma před sebe, oslepený temnou kápí, napůl omráčený a s mokvající odřeninou na hlavě, začal pomalu klopýtat dál. Nakonec nahmátl dveře a v marné snaze objevit štěrbinu schránky je postupně osahával. Pak na štěrbinu narazil necelých čtyřicet centimetrů nad zemí.

Výborně, a je to, vraz tam ten zatracený dopis a skonči konečně tuhle šaškárnu.

Jenže ona to nebyla hra. Tohle nebyla jedna z těch zábav, kdy každý věděl, že stačí, aby starý Cyprián řekl ta správná slova a tak se stal nejnovějším členem spolku Oddaných čalouníků. Tady kolem byli lidé, kteří to brali vážně.

Dobrá, ale i tak... jediné, co potřebuje udělat, je vsunout dopis do schránky, je to tak? Co na tom může být tak těž- okamžik... okamžik! Nechyběly tomu muži, který ho vedl sem dolů, nějaké špičky prstů na jedné ruce?

Najednou Vlahoš pocítil vztek. Ten zatlačil do pozadí i bolest naražené brady. Tohle on přece nemusí dělat! Nebo lépe řečeno, nemusí to dělat takhle. Měl by pěkně mizerné vyhlídky, kdyby nebyl lepší hráč buggueures risibles než tahle amatérská parta prosťáčků!

Narovnal se, potlačil bolestivé zasténání, které se mu dralo na rty, a stáhl si kápi. Kolem něj byla pořád ještě tma, ale přece jen mírněná světlem, které sem pronikalo pode dveřmi, a matnou září několika zastíněných luceren.

"Podívejte, on si stáhl kápi!" vykřikl někdo.

"Nefrankovaný muž může a nemusí setrvati v temnotách," prohlásil patetickým hlasem Vlahoš. "Ale Pošťák miluje světlo!"

Naladil hlas správně. Byl to klíč ke stovkám podvodů. Váš hlas musí znít správným tónem, znít, jako kdybyste věděli zcela přesně, co děláte, jako kdybyste tady veleli. A přestože říkal nesmysly, byly to nesmysly stylové.

Stínítko jedné lampy se poodsunulo a ozval se nejistý hlas: "Hele, já to v tý knize nemůžu najít. Kdy to má říkat?"

A taky je třeba, abyste jednali rychle. Vlahoš si omotal kápí ruku a zvedl klapku dopisní schránky. Druhou rukou vytáhl z vaku namátkou jakýsi dopis, vsunul ho do štěrbiny a pak vytrhl ze štěrbiny i svou provizorní rukavici. Oddělila se stejně hladce, jako kdyby ji ustřihly nůžky.

"Pošťáci, jak zní Třetí poučení?" zvolal Grešle vítězoslavně. "Tak všichni dohromady, mládenci: ‚U zapáchající spěšniny, z čeho dělají ty klapky na schránkách, z břitvových čepelí?'."

Následovalo odmítavé ticho.

"Vůbec na sobě tu kápi neměl," zamumlala jedna maskovaná postava.

"Ale měl! Teď si ji omotal kolem ruky! Ukaž mi, kde je napsáno, že něco takového nesmí udělat?" křičel Grešle "Já ti něco řeknu. On je ten, na kterého čekáme!"

"Pořád ještě je tady konečná zkouška," ozval se ctihodný Mistr.

"O jakém konečném testu to mluvíš, Jiří Bagoune? Doručil poštu!" protestoval Grešle. "Lord Vetinari ho jmenoval vrchním poštmistrem a prošel celou Cestu!"

"Vetinari? Ten je tady teprve chvilku! Jak by měl ten právo určovat, kdo je pošťák? Byl snad jeho otec pošťák? Nebyl! Nebo jeho děd? Jen se podívej na ty mužské, co nám posílá! Ty sám jsi řekl, že jsou to slizcí podvodníci, kteří v krvi nemají ani kapku poštovní razítkové barvy!"

"Jenže si myslím, že tenhle by mohl -" začal Grešle.

"Může se podrobit Poslednímu testu," odpověděl mu ctihodný Mistr odmítavým hlasem. "Ty víš, o co v něm jde."

"To by byla vražda!" protestoval Grešle. "Nemůžete přece -"

"To je naposled, mladý Tolivere, kdy ti říkám, abys zavřel hubu. No tak, pane poštmistře? Postavíte se tváří v tvář největší pošťácké výzvě? Postavíte se tváří v tvář..." hlas se pro efekt odmlčel, možná tak trochu čekal i to, že se ozve několik taktů hrozivé hudby, "...Nepříteli v Bráně?"

"Postavím se mu, a pokud to chcete, porazím ho!" odpověděl Vlahoš. Ten hlupák ho nazval poštmistrem. Zabíralo to! Mluvte, jako kdybyste veleli, a oni tomu začnou věřit! A to s tou schránkou byla dobrá finta.

"Chceme to! Ať se postaví Nepříteli!" skandovali maskovaní pošťáci.

Grešle, vousatý stín v šeru, vzal Vlahoše za ruku a k jeho upřímnému údivu mu jí potřásl.

"Moc mě to mrzí, pane Rosrete," prohlásil. "Něco takového jsem nečekal. Oni podvádějí, pane. Ale dobře to dopadne. Budete v pořádku. Jen se spolehněte na staršího pošťáka Grešleho."

Pak odtáhl ruku a Vlahoš ve dlani ucítil něco malého a studeného. Sevřel ruku v pěst. Vážně nic takového nečekal?

"Dobrá, poštmistře," ozval se znovu ctihodný Mistr. "Je to jednoduchý test. Jediné, co musíte udělat, je zůstat stát na místě, kde stojíte, ještě další minutu. Jedinou minutu, rozuměl jste mi? A teď pryč, mládenci!"

Ozvalo se šustění rouch, dusání nohou a nakonec bouchnutí vzdálených dveří. Vlahoš zůstal stát v temnotě páchnoucí holuby.

Jaká další zkouška to ještě může být? Pokusil se vybavit si všechna slova z průčelí budovy. Trollové? Draci? Zelené zubaté věci? Pomalu otevřel ruku, aby zjistil, co mu to Grešle podstrčil.

Vypadalo to jako píšťalka.

Někde v temnotě se otevřely a zase zapadly dveře. Pak následoval zvuk pomalu došlapujících tlap, tiché zvuky

cílevědomě se pohybujících zvířat.

Psi.

Vlahoš se otočil, rozběhl se halou k podstavci a vylezl na něj. Pro velké psy to nebude představovat žádný problém, ale jejich hlavy se tak alespoň ocitnou v té nejvhodnější výšce pro kopající nohy.

Pak se ozvalo štěknutí a Vlahoš se usmál. Jedno jediné štěknutí většinou stačí. Tohle nebylo žádné zuřivé a agresivní zaštěkání, protože vyšlo z tlamy schopné rozdrtit lidskou lebku. Když umíte takové věci, nepotřebujete se vytahovat. Rychle se to už roznese.

Tohle bude skutečně... ironické. Oni opravdu chovají pravé rosrettery! Vlahoš čekal, dokud ve světle lucerny nespatřil jejich oči, a pak zvolal: "Slat!"

Oba psi se zastavili a upřeli na Vlahoše pohledy. Bylo jasné, že si myslí: tady není něco v pořádku. Vlahoš si povzdechl a slezl z podstavce.

"Podívejte," řekl přátelsky, položil ruce na psí zadky a tlačil je dolů. "Dvě věci ví každý - že chovnou stanici rosretterů neopustila jediná fena. To udržuje ceny za pokrytí velmi vysoko... šlat! povídám!... a pak to, že každé štěně je od malička trénováno rosretteránskými povely! Tady k vám mluví stará vlast, hoši! Grošt!"

Oba psi si okamžitě sedli.

"Hodní kluci," pochválil je Vlahoš. Bylo pravda, co říkali lidé jako jeho dědeček, totiž že když se jednou odmyslíte od těch čelistí, které dovedou jediným stiskem ukousnout člověku nohu, jsou to moc hodná zvířata.

Přiložil ruce k ústům a zvolal: "Pánové? Už můžete v klidu dovnitř!" Pošťáci budou poslouchat, to bylo jisté. Budou čekat štěkot, vrčení a výkřiky.

Vzdálené dveře se otevřely.

"Jen pojďte dál!" křikl Vlahoš. Psi se obrátili, aby si prohlédli hlouček přibližujících se pošťáků. A taky začali vrčet, jedním dlouhým, nepřerušovaným chrapotem.

Takže teď viděl celý tajný řád zcela jasně. Jeho členové byli samozřejmě zahaleni, protože tajný řád bez tajemných kostýmů - to je nesmysl. Teď si stáhli kápě z čel a jako jeden muž# měli na hlavách zvláštní čepice se štítkem. Vpředu na čepici byla připevněna vybělená ptačí lebka.

"Poslyšte, pane, my víme, že vám Toliver podstrčil psí píšťalku -" začal jeden z nich a upíral nervózní pohled na oba rosrettery.

"Tohle?" opáčil Vlahoš a otevřel ruku. "Tu jsem nepoužil. To je tak akorát rozzuří."

Pošťáci se dívali na sedící psy.

"Ale podařilo se vám nějak je posadit -" začal jiný.

"Já jim můžu poručit, aby dělali jiné věci," odpověděl mu Vlahoš klidně. "Stačí říct slovo."

"Ehm... venku jsou dva mládenci s košíky, jestli vám to nevadí, pane," ozval se Grešle, když členové řádu ucouvli. "Máme dědičný strach ze psů. To je taková pošťácká slabost."

"Mohu vás ujistit, že má slova je v tomto okamžiku poutají pevněji než ocelová klec," sdělil jim Vlahoš. To byla samozřejmě smyšlenka, ale byla to smyšlenka dobře formulovaná.

Vrčení jednoho ze psů nabralo na intenzitě a ozval se v něm onen ostrý přízvuk, který upozorňuje, že v následujícím okamžiku se zvíře změní v zubatou střelu.

"Vodit!" okřikl ho Vlahoš. "Promiňte, pánové," dodal, "myslím, že jsou z vás nervózní. Jak nejspíš víte, vycítí, když se jich někdo bojí."

"Podívejte, my se vážně omlouváme, chápete?" ozval se další hlas. Vlahoš měl silné podezření, že právě ten byl ctihodným Mistrem. "Museli jsme mít jistotu, no ne?"

"Takže jsem poštmistr, je to tak?" ujistil se Vlahoš.

"Bez nejmenší pochyby, pane. Žádný problém. Vítej, ó poštmistře!"

Učí se rychle, pomyslel si Vlahoš.

"Myslím, že bych -" začal, ale v té chvíli se otevřely dvojité dveře na opačném konci haly.

Vstoupil pan Pumpa a nesl velkou bednu. Mělo by být dost těžké otevřít velké dvoukřídlé dveře, když něco nesete v obou rukou, ale když jste golem, tak to tak není. Golemové prostě jen ke dveřím dojdou. A dveře si pak mohou vybrat, jestli se otevřou, nebo zůstanou zavřené. Je to jenom na nich.

Psi vyrazili jako rakety. Pošťáci také, jen opačným směrem, a vylezli na podstavec za Vlahošem s rychlostí na tak staré muže doslova udivující.

Pan Pumpa kráčel kupředu a pod nohama drtil odpadky Cesty. Když na něj zvířata narazila, zakymácel se, pak trpělivě položil bednu a zvedl psy za kůži za krkem.

"Tam venku jsou nějací gentlemani se sítěmi a koženými rukavicemi a ve výjimečně silném oblečení, pane Rosrete," řekl. "Tvrdí, že pracují pro pana Jindřicha Krále. Rádi by věděli, jestli ještě potřebujete ty psy."

"Jindřich Král?" pozvedl Vlahoš obočí.

"Je to obchodník s odpadem ve velkém," vysvětloval Grešle. "Původně se jmenoval Jindřich Močka, ale když zbohatl, tak se dal přejmenovat. Myslím, že si hoši půjčili ty psy od něj. V noci je vypouští na dvůr."

"Aby mu dovnitř nelezli zloději, že?"

"No, já si naopak myslím, že by byl šťastný, kdyby mu tam občas nějaký ten zloděj vlezl, aby ušetřil za žrádlo pro ty obludy."

"Aha! Prosím odneste je pryč, pane Pumpo," řekl Vlahoš. Rosretteři! Bylo to tak jednoduché.

Zatímco se dívali, jak se golem otočil a s kňučícím psem pod každou paží vychází ven, dodal Vlahoš: "Panu Králi se musí dařit opravdu moc dobře, když si může dovolit používat rosrettery jako obyčejné hlídací psy, že?"

"Rosrettery? Jindřich Močka? Bůh odpusť, pane, ale starej Jindra by si nekoupil drahýho cizozemskýho psa, když si

tady může pořídit křiženců, co hrdlo ráčí. To by nikdy neudělal!" zavrtěl hlavou Grešle. "Možná v sobě mají kousek rosretterů, možná že ano, nejspíš ty nejhorší. Pch, a žádný čistokrevný rosretter by nejspíš nevydržel ani pět minut proti některým z těch potulných prevítů, co se nám tady drží v zapadlých uličkách. Jsou mezi nimi i takoví, kteří v sobě musí mít snad kus krokodýla."

Na okamžik zavládlo ticho a pak se ozval Vlahoš poněkud nepřítomným hlasem: "Takže... v žádném případě dovezená čistokrevná rasa, říkáte?"

"Na to můžete vsadit krk," odpověděl Grešle vesele. "Máte nějaký problém, pane?"

"Prosím? Hm... ne. Žádný problém."

"Tak mi přišlo, že jste trochu zklamaný nebo tak něco."

"Ne, to nic, jsem v pořádku." Pak Vlahoš zamyšleně dodal: "Víte, musím si nutně přeprat nějaké prádlo. A taky si nejspíš pořídit nové boty..."

Dveře se znovu otevřely, aby znovu vpustily... nikoliv psy, ale pana Pumpu, který se vracel. Sebral bednu na místě, kde ji položil, a vydal se k Vlahošovi.

"No dobrá," řekl ctihodný Mistr. "Tak my zase půjdeme. Rád jsem se s vámi seznámil, pane Rosrete."

"A to je všechno?" podíval se na něj udiveně Vlahoš. "Nebude žádný potvrzovací obřad nebo něco takového?"

"Ach tak, no to už je na Toliverovi, víte," odpověděl ctihodný Mistr. "Jsem rád, že ten starý dům ještě stojí, to mi věřte, ale dneska už všechno obstarají semafory, nemám pravdu? Mladý Toliver si myslí, že by se to dalo všechno ještě vrátit, ale co on ví? Když se to zhroutilo, byl ještě malý chlapec. Některé věci prostě nespravíte, pane Rosrete. Můžete si říkat poštmistr, jistě, ale kde byste chtěl s tou obnovou začít? Vždyť je to stará zkamenělina, stejně jako my, pane."

"Vaše čepice, pane," ozval se pan Pumpa.

"Cože?" nepochopil hned Vlahoš a otočil se. Golem stál trpělivě vedle piedestálu a v rukou držel čepici.

Byla to pošťácká čepice se štítkem, zlatá a se zlatými křidélky. Vlahoš si ji vzal a zjistil, že zlato je jen barva, popraskaná a loupající se, a křídla byla skutečná usušená a nabarvená holubí křídla, která se pod jeho dotekem téměř rozpadala. Když golem čepici pozvedl, zableskla se v paprsku slunce, který se dral dovnitř, jako drahocenný předmět z prastaré hrobky. Ve Vlahošových rukou zapraskala, kolem se rozšířil pach starých půd a na zem se sypal pramínek zlatých šupinek. Uvnitř dýnka na zašlé nálepce stála slova: Zámečník a Uprkal, Vojenské a obřadní uniformy a doplňky, ul. Broskvové bublaniny, A-M, size 56.

"Jsou tady také boty s křidélky," upozorňoval pan Pumpa, "a pak nějaké zvláštní elastické -"

"S tím si vůbec nelamte hlavu!" přerušil ho Grešle poplašeně. "Kde jste ty věci našel? Hledali jsme je všude! Celé roky!"

"Ležely pod poštou v kanceláři poštmistra, pane Grešle."

"To není možné, to opravdu není možné!" protestoval Grešle. "Tam jsme to prošli alespoň tucetkrát! Každý čtvereční centimetr koberce!"

"No, dnes se přesunulo obrovské množství pošty," upozornil ho Vlahoš.

"To je pravda," přisvědčil pan Pumpa. "Pan Rosret přišel stropem."

"Aha, takže to on našel ty věci, co?" zvolal pan Grešle vítězoslavně. "Vidíte? Všechno se to vyplňuje! To proroctví!"

"Neexistuje přece žádné takové proroctví, Tolivere," upozornil ho ctihodný Mistr a smutně při tom potřásal hlavou. "Vím, že ty si myslíš, že ano, ale to, že si přeješ, aby jednoho dne přišel někdo, kdo dá celé to svinstvo do pořádku, není totéž co proroctví. Vážně ne!"

"Zase jsme slyšeli, jak dopisy mluví!" zvolal Grešle. "V noci šeptají. Musíme jim číst Nařízení, abychom je umlčeli. Přesně, jak to řekl ten mág."

"No, dobrá, víš, co jsem vždycky říkával: na to, abys tady mohl pracovat, musíš být blázen!" ušklíbl se ctihodný Mistr. "Je po všem, Tolivere. Vážně je to pryč. Město už nás prostě nepotřebuje."

"Nasaďte si tu čepici, pane Rosrete!" požádal Grešle. "Je to osud, že se ty věci takhle najednou objevily. Jen si ji nasaďte a uvidíte, co se stane!"

"No, když to někomu udělá radost..." zamumlal Vlahoš. Zvedl si čepici nad hlavu, ale pak zaváhal.

"Nestane se vůbec nic, je to tak?" řekl. "Jen já mám velmi zvláštní den!"

"Máte pravdu," přikývl ctihodný Mistr. "Nestane se vůbec nic. Nikdy se nic nestane. No ano, kdysi jsme si mysleli, že ano. Pokaždé, když někdo přišel s tím, že ten nový vrátil svícny na místo nebo doručil nějakou poštu, pomysleli jsme si, možná už to konečně skončilo, možná že to tentokrát bude opravdu fungovat. A víte, jak byl tuhle mladý Toliver šťastný, když jste vrátil na budovu ten nápis? Hrozně ho to rozrušilo. Přesvědčil jste ho, že tentokrát to bude fungovat. Ale to nikdy nebude, protože tohle místo je prokleté."

"To myslíte prokleté s extra klete?"

"Ano, pane, prokleté tím nejhorším způsobem. Nasaďte si tu čepici, pane. Uchrání vás alespoň před deštěm."

Vlahoš si začal spouštět čepici na hlavu, ale všiml si, že starý pošťák začíná ustupovat.

"Ty si nejsi jistý," zahrozil Grešle na ctihodného Mistra prstem. "Ty si vážně nejsi jistý, že je to tak? Ani jeden z vás! Myslíte si, hmmm, možná, že tentokrát to opravdu bude fungovat, co? Tajíte dech! Vidím to! Naděje je strašlivá věc, pánové!"

Vlahoš si nasadil čepici.

"Cítíte něco?" ozval se Grešle po chvíli.

"Trochu to... škrábe," odpověděl Vlahoš.

"No... a není to nějaká skvělá tajemná síla, která by z ní vyzařovala?" naléhal Grešle zoufale.

"Ne, obávám se, že nic takového," zavrtěl hlavou Vlahoš.

"Většina poštmistrů, pod nimiž jsem sloužil, tu čepici nosila s krajní nechutí," ozval se ctihodný Mistr, když se všichni uvolnili. "S prominutím, pane, vy na to ale máte postavu a výšku, pane. Poštmistr Paťkin měřil metr šedesát a vypadal v ní zádumčivě." Poklepal Vlahoše po rameni. "To nic, mládenče, udělal jste, co bylo ve vašich silách."

Od hlavy se mu odrazila obálka. Ohnal se po ní a v témže okamžiku mu o rameno zavadila další a sklouzla na zem.

Pak se kolem skupinky začaly snášet dopisy jako déšť ryb, které tady odložilo prolétající tornádo.

Vlahoš zvedl oči ke stropu. Dopisy padaly z temnoty a mrholení se měnilo v hustý déšť.

"Slavoji? To si hraješ ty... tam nahoře?" zvolal zkusmo Grešle, kterého nebylo mezi padajícími dopisy skoro vidět.

"Vždycky jsem říkal, že podlahy v těch lodžiích nejsou dost silné," zasténal ctihodný Mistr. "Zase přišla bouře. Nadělali jsme příliš mnoho hluku, to je to. Pojďte, zmizíme odsud, dokud to ještě jde!"

"Rychle zhasněte lucerny! Nevyhovují bezpečnostním předpisům!" zvolal Grešle.

"Budem tady bloudit ve tmě, mládenci!"

"To bys byl raději, kdyby ti na cestu svítily hořící krovy?"

Lucerny zablikaly a zhasly a v nastalé temnotě spatřil von Rosret nápis na stěně, nebo spíše visící ve vzduchu před ní. Neviditelné pero kroužilo vzduchem v kličkách a křivkách a zanechávalo za sebou modrou stopu.

Vlahoš von Rosret? psalo.

"Ehm...ano?"

Jste poštmistrem!

"Podívejte, já nejsem ten, koho hledáte!"

Vlahoši von Rosrete, v čase, jako je tento, stačí kdokoliv!

"Ale... jenže... já nejsem hoden!"

Nahraď to rychlostí, Vlahoši von Rosrete! Navrať zpět světlo! Otevři dveře! Nechť poslové konají svou povinnost!

Vlahoš se podíval k zemi. Kolem jeho nohou se šířila zlatá záře. Vycházela mu ze špiček prstů a pomalu ho zaplňovala zevnitř jako skvělé víno. Cítil, jak se jeho nohy odpoutávají od země a jak ho slova zvedají do vzduchu a pomalu s ním otáčejí.

Na začátku bylo Slovo, co však jest slovo bez posla, Vlahoši von Rosrete? Ty jsi Poštmistr!

"Já jsem Poštmistr!" vykřikl Vlahoš.

Pošta musí proudit, Vlahoši von Rosrete! Už příliš dlouho jsme tady zapomenuta!

"Rozproudím poštu!"

Rozproudíš poštu?

"Ano, to udělám!"

Vlahoši von Rosrete?

"Ano?"

Slova přilétala jako vichřice, točila obálkami v jasné záři a otřásala základy samotné budovy.

DELIVERUS!

KAPITOLA ŠESTÁ

Obrázky

Demaskovaný pošťák - Děsivý stroj - Nový koláč - Pan Rosret uvažuje o známkách - Posel z Počátku času

"Pane Rosrete?" ozval se pan Pumpa.

Vlahoš zvedl hlavu a zadíval se golemovi do doutnajících očí. Musí tady být přece nějaký způsob, jak se ráno probudit. Některým lidem k tomu přece stačí obyčejný budík, proboha!

Ležel v nově vyklizené místnosti dosud páchnoucí starým papírem, na holé matraci a pod zatuchlou pokrývkou. Bolelo ho celé tělo.

Tak trochu jako v slabém omámení si uvědomoval, že pan Pumpa říká: "Pošťáci čekají, pane. Poštovní inspektor Grešle říká, že byste je jistě rád vypravil sám a podle poštovního Řádu, obzvláště v dnešní den."

Vlahoš zamrkal na strop. "Poštovní inspektor? Já jsem ho povýšil přímo na poštovního inspektora?"

"Ano, pane. Překypoval jste nadšením."

Vzpomínky na minulou noc se zrádně seběhly ze všech koutů jeho mozku a začaly stepovat svá vlastní taneční čísla ve známé hře Velká přehlídka pošetilých činů.

"Pošťáci?" řekl potom.

"Členové Poštovního bratrstva. Jsou to všechno staříci, pane, ale šlachovití a vydrží. Samý penzista, ale všichni nastoupili jako dobrovolníci. Už jsou tady celé hodiny a třídí poštu."

Najal jsem partu chlápků ještě starších než starý Grešle...

"Udělal jsem ještě něco jiného?"

"Pak jste pronesl velmi povzbudivou řeč, pane. Udělalo na mě výjimečný dojem, když jste řekl, že ‚anděl' je jen jiný výraz pro ‚doručovatel'. To ví málokdo, pane."

Vlahoš se v posteli přikrčil a pokusil se nacpat si pěst do úst.

"Aha, ano, a slíbil jste, že vrátíte zpět velké svícny a přepážky z leštěného dřeva, pane. To na ně zapůsobilo. Nikdo neví, kam se to všechno podělo."

Ach, u všech bohů, pomyslel si Vlahoš.

"A socha toho poštovního boha, pane. To je vzalo ještě víc, řekl bych. Protože pokud tomu dobře rozumím, tu už dalo město roztavit před mnoha lety."

"A udělal jsem včera večer něco, co by signalizovalo, že jsem příčetný?"

"Prosím, pane?"

Pak si ale Vlahoš připomněl světlo a šepot padajících obálek. Hlava se mu náhle naplnila... znalostmi, nebo snad lépe

vzpomínkami, o nichž netušil, že je má.

"Nedokončené příběhy," řekl.

"Ano, pane," přikývl golem. "Mluvil jste o nich. Dlouho, pane."

"Vážně?"

"Ano, pane. Řekl jste, například -"

- že každá nedoručená zásilka je jako kousek časoprostoru, kterému chybí druhý konec, malý uzlík úsilí a emocí, který se jen tak volně vznáší a čeká. Sbalte jich dohromady miliony a udělají to, co mají dopisy udělat. Budou komunikovat a změní původ dění. Když jich bude dostatečné množství, vesmír kolem nich se zdeformuje.

To všechno najednou dávalo Vlahošovi smysl, nebo lépe řečeno stejný smysl jako cokoliv jiného.

"A... vážně jsem se rozzářil a zvedl jsem se do vzduchu?" ujišťoval se.

"Myslím, že to jsem nějak musel minout, pane," odpověděl mu pan Pumpa.

"To znamená, že nevznesl."

"V jistém slova smyslu vznesl, pane," zabručel golem.

"Ale stalo se to i v běžné, denní realitě?"

"Zaplál jste něčím, co vypadalo jako vnitřní oheň, pane. Na pošťáky to hluboce zapůsobilo."

Vlahoš zaletěl pohledem k okřídlené čepici, která ležela nedbale pohozená na stole.

"Něco takového nikdy nedokážu, pane Pumpo," povzdechl si ztěžka. "Oni chtějí svatého, ne někoho, jako jsem já."

"Jenže svatý zřejmě není ten, koho potřebují, pane," odpověděl golem.

Vlahoš si sedl a přikrývka z něj spadla. "Co se stalo s mými šaty?" podivil se. "Jsem si jistý, že jsem si je úhledně pověsil na podlahu."

"Pokusil jsem se váš oděv vyčistit odstraňovačem skvrn, pane," sdělil mu pan Pumpa. "Ale vzhledem k tomu, že byly jedinou velkou skvrnou, odstranil jsem celé šaty."

"Měl jsem ty šaty rád! Mohly se použít aspoň na prachovky, nebo něco takového."

"Omlouvám se, pane, ale nabyl jsem dojmu, že prachovky by měly být spíše použity právě na ty vaše šaty. Ale každopádně jsem vyplnil vaše příkazy, pane."

Vlahoš se odmlčel. "Jaké příkazy?" vypravil ze sebe podezřívavě.

"Včera večer jste mě požádal, abych opatřil oblečení důstojné vrchního poštmistra. Dal jste mi, co se toho týče, velmi přesné instrukce," pokračoval golem. "Naštěstí jeden z mých kolegů, Sešívač 22., pracoval ve výrobně divadelních kostýmů. Oblek vám visí na dveřích."

Golem dokonce někde našel zrcadlo. Nebylo příliš velké, ale dost na to, aby Vlahošovi ukázalo, že kdyby se oblékl ještě o něco nadutěji, musel by při prvním kroku prasknout.

"Páni," vydechl. "To má být El Dorado, nebo co?"

Oblek byl ze zlatého brokátu, nebo co to herci místo něj používali. Vlahoš se už už chystal protestovat, ale zabránila mu v tom jistá myšlenka.

Vhodné oblečení vždycky napomáhalo věci. Když jste ně sobě měli zalátané kalhoty, hbitý a uhlazený jazyk vám mnoho nepomohl. A lidé si budou všímat hlavně těch šatů, ne jeho. Podívá se na něj každý, ale pak si bude pamatovat spíš šaty než tvář, protože ty rozjasní celou ulici. Lidé si budou muset zastínit oči, když se na něj budou chtít podívat. A mimo to, jak se zdá, řekl si o to.

"Vypadají velmi..." začal a zaváhal. Jediné slovo, které jej v té chvíli napadlo, bylo: "rychlé. Víte, mám z nich takový dojem, jako kdyby měly každou chvíli zmizet bleskovou rychlostí!"

"Rozumím, pane. To Sešívač 22. má zkušenosti. Všimněte si také zlaté košile a vázanky. Přesně k čepici, pane."

"Ehm, nedomluvil jste s ním náhodou i něco trochu pochmurnějšího?" zeptal se opatrně Vlahoš a zakryl si rukou oči, aby ho neoslňovaly jeho vlastní klopy. "Co bych mohl nosit, když zrovna nechci osvětlovat vzdálené objekty?"

"Udělám to ihned, pane."

"Dobrá," přikývl Vlahoš, který prudce zamrkal oslněn svým rukávem. "Takže teď popoženeme poštu, co?"

V hale, v prostoru vyčištěném po včerejším sesuvu dopisů, už čekali dávno penzionovaní pošťáci. Všichni byli v uniformách, i když vzhledem k tomu, že ani dvě z uniforem nebyly zcela stejné, to vlastně vůbec nebyly uniformy. Všechny čapky měly štítky, ale některé měly dýnka vysoká a jiné zase nízká, některé byly měkké a jiné vyztužené. Staří pánové seschli a uniformy jim byly poněkud velké, na některých visely blůzy jako na strašácích a nohavice kalhot připomínaly složenou tahací harmoniku. Ale jak to bývá u starých mužů, většina z nich měla svá vyznamenání a všichni, bez výjimky, výraz lidí připravených k poslední bitvě.

"Doručovatelé připraveni k inspekci, pane!" hlásil poštovní inspektor Grešle, který stál v tak dokonalém pozoru, že kdyby se nafoukl ještě o chlup, začal by se vznášet nad zemí.

"Děkuji vám. É... v pořádku."

Vlahoš si nebyl jistý, čehože inspekci to provádí, ale dělal, co uměl. Zvedala se k němu jedna vráscitá tvář za druhou.

Jak si uvědomil, ne všechna vyznamenání byla za službu v armádě. Poštovní úřad měl svá vlastní vyznamenání. Jedním z nich byla zlatá psí hlava, kterou spatřil na hrudi malého mužíka, jehož tvář připomínala celou smečku lasiček.

"Co je to... toto..." začal.

"Starší pošťák Jiří Bagoun, pane. Ta placka? Patnáckrát pokousán a stále ve službě, pane!"

"No, to je... opravdu... hodně pokousání, řekl bych..."

"Ahá, pane, jenže já s nima po tom devátým pokousání pěkně vyběhnul, pane, pořídil jsem si cínovou hnátu."

"Vy... přišel jste o nohu?" vyděsil se Vlahoš.

"To ne, pane. Pořídil jsem si takový jako brnění, chápete?" odpověděl vítězoslavně mužík a spokojeně se zašklebil. "A dybyste věděl, jak mi dělalo dobře, když jsem slyšel, jak na něm ty jejich chramstáky skřípou, pane!"

"Bagoun, Jiří..." zamyslel se na okamžik Vlahoš a pak se mu v hlavě rozsvítilo. "Nebyl jste vy ten -"

"Jo, já jsem ctihodnej Mistr, pane," přikývl Jiří Bagoun. "Doufám, že si tu minulou noc nevezmete osobně, pane. Všichni jsme bejvali jako mladej Toliver, pane, ale už je to dlouho, co jsme se vzdali naděje, pane. Opravdu, nic osobního."

"Ne, nic takového," odpověděl mu Vlahoš a přetřel si týl hlavy.

"Rád bych vám teď naopak osobně popřál všechno nejlepší a mnoho úspěchů, jako předseda ankh-morporského Řádu laskavých poštovních úředníků a Společnosti přátel Řádu," pokračoval Bagoun.

"Emh... já... já vám děkuji," přikývl Vlahoš. "A co je to vlastně za Řád?"

"To včera v noci, to jsme byli my," rozzářil se Jiří Bagoun.

"Já jsem si myslel, že jste tajná společnost?"

"Vůbec ne tajná, pane. No, ne tak docela tajná. Spíš... ignorovaná, dalo by se říct. Dneska jde vlastně jen o peníze a o to, aby se vašemu dlouholetýmu kolegovi dostalo důstojnýho funusu, když je navracen Odesílateli."

"No, to je skvělé," odpověděl Vlahoš poněkud neurčitě, protože těmi slovy tak nějak pokryl všechno.

Ustoupil a odkašlal si. "Pánové, jen pár slov, než začneme. Chceme-li, aby se poštovní úřad zase ujal svých povinností, musíme začít tím, že doručíme starou poštu. Je to naše svatá povinnost, která nám byla svěřena. Pošta musí kolovat. Bude na to možná zapotřebí padesáti mužů, ale nakonec se nám to podaří. Znáte své trasy a obvody. Pracujte klidně a systematicky. Když dopis nebude možno doručit, jestliže bude dům zbouraný... dobrá, donesete zásilku zpět a odložíme ji do skladu nedoručitelné pošty, ale můžeme každému říci, že jsme to alespoň zkusili. Teď chceme dosáhnout především toho, aby si lidé uvědomili, že se pošta znovu vrátila, rozumíte!"

Jeden z pošťáků pozvedl ruku.

"Ano?" Vlahošova schopnost zapamatovat si jména byla mnohem lepší než jeho schopnost zapamatovat si události včerejšího večera. "Starší pošťák Ten-pes, je to tak?"

"Zde, pane! A co máme dělat, když nám lidé budou dávat dopisy k odeslání?"

Vlahoš nakrčil čelo. "Prosím? Já myslel, že pošťáci dopisy doručují, nebo ne?"

"Ne, Vilém má pravdu," přikyvoval Grešle. "Co budeme dělat, když nám lidé začnou dávat novou poštu?"

"Ehm... co jste s ní dělali předtím?"

Pošťáci se dívali jeden na druhého.

"Vybrali jsme od nich jednu penny za razítko, přinesli jsme ji sem a tady byla úředně ofrankována," odpovídal bez zaváhání Grešle. "Pak se třídila a doručovala."

"Takže... lidé museli čekat, dokud se neobjevil pošťák? To se mi zdá dost -"

"Oh, v minulosti jsme měli po městě asi tucet malých kanceláří, víte?" dodával Grešle. "Jenže když se to všechno začalo rozpadat, tak jsme o ně přišli."

"Dobrá, tak teď začneme poštu roznášet a další věci budeme řešit za pochodu," rozhodl Vlahoš. "Jsem si jistý, že už nás něco napadne. A teď, pane Grešle, máte jakési tajemství, které byste mi rád svěřil..."

Velký kovový kruh s klíči, který nesl pan Grešle, tiše cinkal. Starý pošťák vedl Vlahoše podzemím budovy, až došli k těžkým železným dveřím. Vlahoš si všiml kusu černožlutého provázku, který ležel u dveří na zemi. To znamená, že Hlídka byla i tady.

Dveře se s cvaknutím otevřely. Uvnitř se šířila modrá záře, příliš slabá na to, aby prostor osvětlovala, ale dost silná, aby člověka znepokojila, zanechala mu na okraji zorného pole podivné fialové stíny a vynutila mu slzy do očí.

"Voilah," prohlásil Grešle.

"To jsou nějaké... divadelní varhany?" zeptal se Vlahoš. Bylo těžké rozeznat obrysy stroje tyčícího se uprostřed místnosti, ale něco tam stálo a mělo to půvab a eleganci mučicího žebříku. Modrá záře vycházela právě ze středu onoho přístroje. Vlahoš už měl oči celé mokré.

"Dobrý pokus, pane. Ve skutečnosti je to třídicí stroj, pane," sdělil mu Grešle. "To je kletba celého poštovního úřadu, pane. Mívalo to v sobě skřítky na čtení adres na obálkách, ale ti se vypařili už před lety. No, to je nejspíš dobře."

Vlahošův pohled přeletěl drátěné regály, které zaplňovaly celou jednu stěnu velké místnosti. Pak ulpěl na křídových obrysech na zemi. Křída světélkovala podivným svitem. Obrysy byly celkem malé. Jeden z nich měl dokonce obkresleno pět prstů na jedné ruce.

"Pracovní nehody," zamumlal. "Dobrá, pane Grešle. Tak povídejte."

"Nepřibližujte se k té záři, pane," radil mu Grešle. "To samé jsem ale radil i panu Kdopichrošťovi. Jenže on se sem později vkradl sám. Drahý pane, a představte si, že to byl zrovna mladý Slavoj, kdo ho tady našel! A předtím prý viděl chudáka malého Sklízela, jak něco táhne chodbou. A když vstoupil sem, spatřil scénu, na níž se předtím odehrál masakr. Nedokážete si představit, pane, jak to tady vypadalo."

"Myslím, že dokážu," odpověděl mu Vlahoš.

"O tom pochybuju, pane."

"Ale ano, opravdu dokážu."

"Jsem si jistý, že ne, pane."

"Ale dokážu! Rozumíte?" vykřikl Vlahoš. "Myslíte, že nevidím všechny ty křídové obrysy na zemi? Takže, mohli bychom pokračovat, než začnu zvracet?"

"Ehm... máte pravdu, pane," řekl Grešle. "Už jste někdy slyšel o Pitomém hlupci Johnsonovi? V tomhle městě je dost proslulý."

"Postavil tu věc? Nebylo na tom, co dělal, vždycky něco divného? Určitě jsem o něm něco četl -"

"To je on, pane. Vytvořil a postavil spoustu věcí, ale - a říkám to nerad - vždycky měly nějakou zásadní chybu."

Jeden z neuronů ve Vlahošově životě se probral k životu. "Nebyl to ten chlápek, který definoval tekoucí písek jako

ideální stavební materiál, protože chtěl, aby byla jeho stavba rychle dokončena?"

"To je ono, pane. Ta hlavní chyba jeho vynálezů spočívala především v tom, že je vymyslel Zatracený hlupec Johnson. Ale abych byl fér, dost z těch věcí, které vymyslel, docela dobře fungovalo, háček byl ale v tom, že nedělaly to, co měly dělat. Tahle věc byla skutečně vyrobena jako varhany, ale skončila jako třídička dopisů. Mělo to fungovat tak, že tady do toho velkého trychtýře se vsypal obsah pytle a dopisy byly rychle roztříděny do polic. Poštmistr Překrývka si potrpěl na rychlost a výkonnost. Můj dědeček mi vyprávěl, že poštovní úřad utratil celé jmění při pokusech uvést to do chodu."

"A o všechny ty peníze pošta přišla, že?" řekl Vlahoš.

"Ale ne, to ne, pane. Ono to nakonec skvěle fungovalo. Tak skvěle, že z toho lidé nakonec zešíleli."

"Nechte mě hádat," přerušil ho Vlahoš. "Pošťáci museli příliš těžce pracovat, že?"

"V tom to není, pošťáci vždycky těžce pracují, pane," odpověděl Grešle, aniž hnul brvou. "Ne. Lidi znepokojovalo, že nacházejí v třídicích zásobnících dopisy, které měly být napsány třeba až za rok."

Nastalo ticho. V průběhu té přestávky si Vlahoš v duchu vyzkoušel několik různých odpovědí počínaje: "Tahejte za fusekli někoho jiného, já už žádnou nemám," až k jednoduchému "To je nemožné!", ale došel k názoru, že jsou všechny hloupé. Grešle vypadal smrtelně vážně. Proto místo toho řekl jen: "Jak to?"

Starý pošťák ukázal na modrou záři. "Nahlédněte dovnitř, pane. Uvidíte to sám, i když ne právě nejlíp. Ale nikdy se nad to nenahýbejte, děj se co děj!"

Vlahoš popošel k zařízení a nahlédl mezi součástky. Podařilo se mu rozeznat srdce záře. Bylo to malé kolečko, které se pomalu otáčelo.

"Já na poště vyrůstal, pane," ozval se za ním Grešle. "Narodil jsem se v třídírně, vážili mě na úředních poštovních vahách. Číst jsem se naučil z obálek a počítat ze starých účetních knih, zeměpis z plánu města a map poštovních tras a dějepis od starých pošťáků. Bylo to lepší než jakákoliv škola. Jenže jsem se nikdy neučil gumetrii. Tam mám tak trochu díru ve vzdělání, víte, všechny ty kroužnice, eklipsy, tříúhelníky a úly. Ale tohle, pane, to je všechno o tom páji."

"Co s tím má společné sladké pečivo?" zavrtěl Vlahoš nechápavě hlavou a odtáhl se od zdroje zlověstného světélkování.

"Ne, pane, já myslím to páj v gumetrii."

"Ach ták, vy myslíte pí, to číslo, které dostanete, když..." Vlahoš se odmlčel. Jeho znalosti v matematice byly velmi nevyrovnané, kolísaly od zcela výjimečných až po zcela zanedbatelné. Neměl sobě rovného, co se týkalo například procentuálních počtů, počtu pravděpodobnosti nebo kurzovních přepočtů. V jeho učebnici matematiky samozřejmě byl i oddíl geometrie, ale on si nikdy nedokázal představit, k čemu by to mělo být dobré. Nicméně se pokusil.

"Má to... je to odvozeno od... od toho čísla, co dostanete, když průměr kruhu... ne, obvod kružnice je tři a kousekkrát to... hm..."

"Něco takového, pane, nejspíš to bude něco takového," přikyvoval Grešle. "Tři a kousek, to je ono. Jenže Pitoměj hlupec Johnson řekl, že je to hrozně neúpravné, a tak vymyslel kolo, co v něm byl ten páj akorát tři celý, pane. A to je ono, támhleto."

"Ale to je nemožné!" zvolal Vlahoš. "To nikdo nedokáže! Pí je jako... je určené, neměnné! Nemůžeš ho změnit! Nemůžeš změnit vesmír!"

"Jistě, pane. Řekli mi, že to je přesně to, co se stalo," přikývl pan Grešle klidně. "Teď vám předvedu jeden trik, pane. Ustupte kousek, pane."

Grešle zašel do vedlejšího sklepa a vrátil se s kusem dřeva.

"Ustupte ještě kousek, pane," doporučil a hodil dřevo na vrcholek stroje.

Zvuk nebyl hlasitý. Ozvalo se něco jako "plop".

Vlahošovi se zdálo, že když dřevo prošlo modravou září, něco se s ním stalo. Byl tady nejasný náznak zakřivení -

Na zem dopadlo v pršce třísek několik kousků dřeva.

"Pozvali sem mága, aby se na to podíval," obrátil se Grešle k Vlahošovi. "Ten řekl, že stroj deformuje malý kousek vesmíru, takže páj může být tři, jenže ono to se vším, co se dostane moc blízko, provede různé ošklivé věci. Ty kousky, které potom chybí, zmizely v tom... časoprostorovém kontinentuumu, pane. Dopisům se nic takového nestává díky dráze, kterou procházejí strojem, víte? Tak to je v kostce všechno, pane. Některé dopisy prostě z toho stroje vypadnou padesát let předtím, než byly napsány!"

"A proč to nevypnete?"

"To nejde, pane. Jde to pořád pryč, jako zaseknutá sifonová láhev! No, ten mág řekl, že kdybychom to vypnuli, mohly by se přihodit moc ošklivé věci. Kvůli nějakému kvantu nebo co, myslím."

"No dobrá, tak jste do toho prostě mohli přestali sypat poštu, ne?"

"No, pane, to je ono," poškrabal se Grešle na bradě. "Udeřil jste hřebíček přímo na hlavičku. To je to, co jsme měli udělat, pane, měli, jenže my se pokoušeli přimět to, aby to pracovalo pro nás, chápete? Jak skvělé by bylo, kdybychom mohli doručit dopis k Dollyiným sestrám třicet vteřin po tom, co ho někdo podal ve středu města, hm? Samozřejmě, že by nebylo slušné doručit poštu ještě dřív, než jsme ji dostali, pane, ale dalo se to zkrátit na minimum, chápete? Byli jsme dobří, ale zkoušeli jsme být ještě lepší..."

To jako by bylo Vlahošovi nějakým způsobem známé...

Vlahoš němě naslouchal. Cesty časem byly konec konců jen jistým druhem magie. Proto se také vždycky zvrhly.

Proto existovali pošťáci se skutečnýma nohama. Proto stály řady drahých semaforových věží. Když už na to přijde, proto také farmáři pěstovali úrodu a rybáři vyjížděli spouštět sítě. Ale jistě, mohli jste to všechno udělat s pomocí magie, jakpak by ne. Mohli jste mávnout rukou a vyčarovat zářící hvězdy a voňavý bochník chleba. Mohli jste přinutit ryby vyskakovat z moře. Uvařené nebo upečené dle chuti. A pak někde a nějak vám magie předložila účet, který byl

vždycky větší, než jste si mohli dovolit.

Proto se zacházení s magií ponechávalo na mázích, kteří věděli, jak s ní pracovat bezpečně. Hlavní práce všech mágů spočívala právě v tom, nedělat žádnou magii, ne nedělat magii, protože by neuměli dělat magii, ale nedělat magii právě proto, že ji dělat uměli. Každý nepoučený hlupák dokáže neproměnit někoho v žábu. Jenže musíte být velmi chytří na to, abyste to neudělali, když víte, jak je to snadné. Po celém světě existovala místa, která připomínala ty časy, kdy mágové tak chytří nebyli, a na většině z nich už nikdy tráva neporoste.

Ať tak či tak, na celé té věci jako by lpěla jakási pečeť nevyhnutelnosti. Lidé chtěli být klamáni. Skutečně věřili, že jste ty zlaté nuggety našel náhodou v prachu u cesty, že tentokrát skutečně poznají, která z tří karet je dáma a že v tom prstenu je pravý briliant.

Slova se z pana Grešle řinula jako prastará pošta z pukliny ve stropě. Někdy stroj vyplivl tisíc kopií jednoho a téhož dopisu nebo zaplnil místnost dopisy z příštího úterý, příštího měsíce, nebo příštího roku. Jindy se objevily dopisy, které nikdy nebyly napsány, nebo jen mohly být napsány, ty, které měl někdo v úmyslu napsat a nedostal se k tomu, a jiné, o nichž lidé přísahali, že je napsali, a nikdy to neudělali. Všechny ty dopisy však vedly zvláštní stínovou existenci v podivném, neviditelném světě dopisů, odkud je stroj vytáhl do naší reality.

Jestliže může někde ve vesmíru existovat jakýkoliv svět, pak někde existuje i každý dopis, který kdy mohl být napsán. A někde byly všechny tyhle dopisy podány na poštu.

A tak proudily dál - dopisy ze současných dnů, které ale, jak se ukázalo, nebyly z naší součastnosti, ale mohly být, kdyby se v minulosti změnila nějaká na první pohled zanedbatelná maličkost. Nezáleželo na tom, jestli byl stroj vypnutý, říkal mág. Stejně tak existoval v mnoha jiných přítomnostech a pracoval neustále i tady díky... následovala dlouhá věta, které pošťáci nerozuměli, ale obsahovala slova jako "brána", "mnohoprostorová brána" nebo "kvantum", přičemž slovo kvantum tam bylo dokonce dvakrát. Nerozuměli tomu sice, ale bylo jim jasné, že s tím musí něco dělat. Doručit všechnu tu poštu samozřejmě nebylo v moci žádného člověka. A tak se místnosti pošty začaly plnit.

Mágové z NÚ se o tento problém upřímně zajímali, stejným způsobem, jako když doktory fascinuje objev nějaké nové, prudce nakažlivé choroby. Pacient si sice cení všeho toho zájmu, ale dal by přednost tomu, kdyby ho už buď někdo začal léčit, nebo do něj přestal šťouchat.

Stroj se nedal zastavit a už vůbec ne zničit, říkali mágové. Zničení stroje by mohlo zapříčinit okamžitou zkázu vesmíru, tvrdili.

Na druhé straně se poštovní úřad plnil, takže jednoho krásného dne hlavní poštovní inspektor Rumpil vběhl do té místnosti s krumpáčem, vykázal všechny mágy ven a tloukl do stroje tak dlouho, až přestal bzučet.

Příval dopisů se konečně zastavil. To byla samozřejmě velká úleva, jenže poštovní úřad měl svá Nařízení, a tak byl hlavní poštovní inspektor povolán před vrchního poštmistra Překrývku a dotazován, proč se rozhodl riskovat, že zničí celý vesmír jednou ranou.

Podle poštovní legendy pan Rumpil odpověděl: "Tak za prvé, pane, došel jsem k závěru, že když zničím jedinou ranou celý vesmír, už se to stejně nikdo nedozví, a za druhé, když jsem do toho krámu poprvé praštil, rozběhli se mágové na všechny strany. Z toho jsem usoudil, že buď vědí o nějakém jiném vesmíru, kam by mohli uprchnut, nebo si zdaleka nejsou zkázou vesmíru tak jistí, jak tvrdili. A za třetí, pane, ta zatracená věc už mi lezla šíleně na nervy. Nikdy jsem neměl stroje rád, pane."

"A tím to skončilo, pane," končil pan Grešle, když opouštěli místnost. "Víte, slyšel jsem dokonce, že mágové tvrdili, že vesmír byl skutečně v jediném okamžiku zničen, ale pak zase v jediném okamžiku vznikl. Oni říkají, že to poznají na první pohled. Takže bylo všechno v pořádku, pane, a starý Rumpil z toho v pohodě vyvázl, protože je těžké trestat podle poštovních nařízení pošťáka, který v jediném okamžiku zničil vesmír. Když dovolíte - ehm - byli tady nějací poštmistři, kteří by to možná zkusili. Jenže nás to tenkrát docela vysálo, pane. Pak už to šlo s poštou jenom z kopce. Chlapi ztratili veškerou chuť a šťávu. Prostě nás to zlomilo, abych se vám přiznal."

"Podívejte," odpověděl mu Vlahoš, "ty dopisy, které jsme teď mládencům rozdali, nejsou ani z jiného rozměru, ani z -"

"Nemějte strach, pane," zavrtěl hlavou Grešle. "Ty jsou jen staré. Většinou se to pozná podle razítek. A já jsem opravdu moc dobrý, poznám, která jsou naše a která ne. Měl jsem celé roky na to, abych se to naučil. Je to zkušenost, pane."

"Dokázal byste to naučit i další lidi?"

"Troufám si říci, že ano," přikývl Grešle.

"Pane Grešle, ty dopisy na mě mluvily!" vypadlo najednou z Vlahoše.

K jeho úžasu ho stařík uchopil za ruku a nadšeně mu s ní potřásl. "Skvělé, pane!" zvolal a v očích se mu zatřpytily slzy. "Řekl jsem, že je to dlouholetá zkušenost, že? Poslouchejte, co si dopisy šeptají, to je přinejmenším polovina toho triku! Jsou živé, pane! Živé! Ne jako lidé, ale jako... třeba lodi, pane. Přísahám, všechny ty dopisy, které jsou tady namačkány a... všechny ty vášně, které se v nich ukrývají, tedy, věřte mi, pane, já si opravdu myslím, že tohle místo, ta budova má něco jako vlastní duši, pane, to si myslím já..."

Po vrásčitých Grešleho tvářích stékaly slzy. Je to samozřejmě šílenství, pomyslel si Vlahoš. Ale teď jsem se tím nakazil i já.

"Ach, pane! Vidím vám to v očích, ano pane, opravdu to tam vidím!" blábolil Grešle a poněkud mokře se při tom usmíval. "Konečně vás poštovní úřad našel! Už vás obklopil, pane! Vy už ho nikdy neopustíte, pane. Existují rodiny, které tady pracovaly po stovky let, pane. Jakmile si vás jednou poštovní služba orazítkovala, pane, už není cesta zpátky..."

Vlahoš jen s námahou osvobodil svou ruku. Snažil se to udělat tak taktně, jak to jen dokázal.

"Ano," přikývl. "A teď mi řekněte všechno, co víte o těch razítkách."

Bums.

Vlahoš se zadíval na kousek papíru s červeným kolečkem. Rozmazaná červená písmena, opotřebovaná a poškrábaná, hlásala: "Ankh-morporský úřad poštovní."

"Tak je to správně, pane," komentoval svůj výkon pan Grešle. Pak bojovně zamával ve vzduchu těžkým razítkem ze dřeva a mosazi. "Udeřím tím razítkem tuhle do toho inkoustového polštářku a pak s ním udeřím, pane, udeřím na dopis. Tááák! Vidíte? Už je tam zas. A tak pořád dokola. Označeno. Oznámkováno!"

"A za tohle se platí penny?" podivil se Vlahoš. "Pro oči Slepého Io, člověče, vždyť by to dokázal s kusem brambory napodobit každý malý kluk!"

"No, to byl skutečně vždycky tak trochu problém," přikývl Grešle.

"A proč musí pošťák dopisy razítkovat?" napadlo Vlahoše. "Proč vlastně lidem neprodáme razítka?"

"Jenže to by pak zaplatili penny a razítkovali by věčně, pane," odporoval Grešle velmi logicky.

Ve složitém mechanismu vesmíru do sebe zapadla kolečka nevyhnutelnosti...

"No dobrá," řekl Vlahoš a zamyšleně upíral mírně nepřítomný pohled na orazítkovaný papír, "co kdybychom... co takhle razítko, které se dá použít jen jednou?"

"To jako myslíte nedat jim k tomu žádnou barvu?" podíval se na něj Grešle. Čelo se mu nakrabatilo tak, že mu tupé sklouzlo stranou.

"Já jsem spíš myslel... kdybychom to razítko mnohokrát otiskli na papír a pak vystřihli každé zvlášť..." Vlahoš to svým vnitřním zrakem přesně viděl. Soustředil se už jen proto, aby neviděl příčesek, který se panu Grešlemu pomalu ztrácel v týle. "Cena za doručení kamkoliv ve městě je jedna pence, je to tak?"

"Kromě Stínova, pane, tam je to pět pencí, protože je třeba zaplatit ozbrojený doprovod," odpověděl Grešle.

"Hm. Tak dobrá. Možná, že jsem opravdu na něco přišel..." Vlahoš se podíval na pana Pumpu, který si tiše doutnal v koutě kanceláře. "Pane Pumpo, byl byste tak laskav, zaskočil do hostince U kozla a duševní úrovně v ulici Kvočny a kuřat a požádáte hospodského o krabici ‚pana Dovedy', prosím? Možná, že bude chtít tolar. A když už tam budete, zastavte se v té tiskárně, která je poblíž. Jmenují se Výlevný a Špůlka. Nechte tam vzkaz, že vrchní poštmistr by s nimi rád projednal velkou zakázku."

Výlevný a Špůlka? Ti jsou ale velmi drazí, pane," upozorňoval Grešle. "Dělají všechny ty noblesní tisky pro banky!"

"Víte, jak zatraceně těžko se ty jejich vymyšlenosti padělají? Nevíte. Já ano," odpovídal Vlahoš poněkud nevrle. "Totiž, tak mi to řekli," opravoval se spěšně vzápětí. "Vodotisky, zvláštní vlákna v papíru a všechny možné další triky. Ehm. Takže... pencovou známku a pětipencovou známku... kolik jste účtovali za poštu do jiných měst?"

"Pět pencí do Sto Lat," odpověděl Grešle. "Deset nebo patnáct do ostatních. Tři tolary za cestu do Genovy. Ty jsme obvykle vypisovali."

"Takže budeme potřebovat jednotolarovou známku," řekl Vlahoš a začal si dělat poznámky na kousek papíru.

"Tolarovou známku! Kdo by si koupil něco takového?" zděsil se Grešle.

"Každý, kdo chce poslat dopis do Genovy," odpověděl mu Vlahoš. "Nakonec si budou kupovat známku i za tři tolary. Zatím však snižuji cenu na jeden tolar."

"Jeden tolar! Vždyť jsou to ale tisíce mil, pane!" protestoval Grešle.

"Jasně. Zatím to vypadá jako moc dobrý kšeft, co?"

Zdálo se, že je Grešle rván napůl nadšením a napůl zoufalstvím. "Ale máme jenom hlouček stařiků, pane! Jsou sice pěkně hbití, to jim přiznám, ale... víte, pane, člověk by se měl nejdřív naučit chodit, než začne běhat, pane!"

"Ne!" Vlahošova pěst dopadla na stůl s hlasitým úderem. "Tohle nikdy neříkejte, Tolivere! Nikdy! My musíme běhat, kde ostatní chodí. Létat, kde se oni plazí! Musíme pořád kupředu! Myslím, že bychom se skutečně měli pokusit zavést ve městě pořádnou poštovní službu. Já si myslím, že bychom se měli pokusit posílat dopisy do celého světa! Když už máme neuspět, pak chci, aby to byl opravdu neúspěch, který stojí za to. Všechno, nebo nic, pane Grešle!"

"Páni, pane!" zíral na něj Grešle.

Vlahoš nasadil svůj jásavý zářící úsměv. Byl tak zářivý, že se málem odrážel od jeho obleku.

"A teď tedy do práce. Budeme potřebovat mnohem více personálu, poštovní inspektore Grešle. Mnohem více personálu. Tak se vzpamatujte, člověče. Poštovní úřad je tady zpět!"

"Rozumím, pane!" zvolal Grešle omámený nadšením. "My, my budeme dělat věci, které jsou nejen nové, ale i hrozně zajímavé!"

"Vidím, že to konečně začínáte chápat," přikývl Vlahoš a obrátil přitom oči k nebi.

O deset minut později přijala pošta svou první zásilku.

Byl to starší pošťák Batělík, kterému po tváři stékala krev. Do úřadu ho dopravili dva důstojníci Hlídky, kteří nesli provizorní nosítka.

"Našli jsme ho, jak bloudí na ulici, pane," sdělil Vlahošovi jeden z nich. "Seržant Tračník, pane, k vašim službám."

"Co se mu to stalo?" zeptal se zděšený Vlahoš.

Batělík otevřel oči. "Omlouvám se, pane," zamumlal. "Držel jsem, co jsem mohl, ale vzali mě přes kebuli něčím těžkým!"

"Přepadl ho párek zlodějů," vysvětloval seržant Tračník. "A taky mu pak hodili pošťačkou brašnu do řeky."

"A to se pošťákům normálně stává?" řekl Vlahoš. "Myslel jsem, že - ach ne..."

Nově velmi pomalu příchozí byl starší pošťák Bagoun, který za sebou namáhavě táhl jednu nohu, na níž mu visel buldok.

"Omlouvám se, pane," řekl a kulhal kupředu. "Obávám se, že mám roztrhané kalhoty od uniformy. Omráčil jsem toho blechouna svou taškou, pane, ale jak se ty bestie jednou zakousnou, drží se jako ďábel." Buldok měl pevně zavřené oči a vypadal, jako když myslí na úplně něco jiného.

"Ještě dobře, že máte svůj chránič, co?" řekl Vlahoš.

"To jo, ale na druhé noze, pane. Ale nedělejte si starosti. Jsem přirozeně tuhý v oblasti kotníků. To všechno tou změtí jizev, pane. O tu byste si mohl rozškrtnout sirku. Já jsem dobrý, ale Jakub Trapéza je v maléru, myslím. Ten visí na stromě v Hajdově parku a tak tak se tam drží."

Vlahoš von Rosret kráčel Obchodní ulicí a na tváři měl odhodlaný výraz. Okno Společnosti golemů bylo pořád ještě zatlučeno prkny, ale mezitím se na něm nastřádala další vrstva s graffiti. Barva na dveřích byla začernalá a pokrytá puchýřky.

Otevřel dveře a reflexivně se sehnul. Cítil, jak mu mezi křidélky čepice zasvištěla střela ze samostřílu.

Slečna Srdénková sklonila zbraň. "U bohů! To jste vy? Na minutku jsem si myslela, že to na oblohu vyšlo druhé slunce!"

Když odložila zbraň, Vlahoš se opatrně narovnal.

"Včera večer nám sem hodili Milotovův koktejl,"# vysvětlila lakonicky svůj pokus střelit ho do hlavy.

"Kolik golemů teď máte k pronajmutí, slečno Srdénková?" zeptal se Vlahoš.

"Cože? Ach ták... asi... tucet, nebo tak nějak..."

"Dobře. Najmu je. Balit je nemusíte. Chtěl bych, aby přišli co nejdříve na poštovní úřad."

"Prosím?" Na tvář slečny Srdénkové se vrátil její oblíbený výraz věčné dotčenosti. "Podívejte, nemůžete si sem jen tak přijít, lusknout prsty a objednat si jen tak tucet lidí -"

"Oni si ale myslí, že jsou majetek!" zamračil se Vlahoš. "Alespoň tak jste mi to řekla."

Chvilku se navzájem měřili rozzlobenými pohledy. Pak se začala slečna Srdénková popuzeně probírat kartotékou.

"Právě teď, okamžitě, vám můžu dát... můžete zaměstnat čtyři," řekla. "Byl by tady Dveře 1., Pila 20., Zvonička 2. a... Anghammarad. Mluvit zatím umí jen Anghammarad, těm ostatním Svobodní zatím ještě nepomohli."

"Nepomohli?"

Slečna Srdénková pokrčila rameny. "Mnoho kultur, které vytvořily golemy, si myslelo, že nářadí by nemělo mluvit. Proto taky nemají starší golemové jazyky a jsou němí."

"A společnost jim na ně dává nějaký jíl navíc, ano?" pokusil se být Vlahoš vtipný.

Vrhla na něj pohrdavý pohled. "Je to poněkud složitější a mnohem tajemnější, než si myslíte," odpověděla odměřeně.

"Ne, počkejte, není jediný důvod, proč by mně ti vaši tajemní němí měli vadit, pokud nejsou hloupí," pokračoval rychle Vlahoš a pokoušel se vypadat vážně. "A ten Anghammarad má jméno? Nejen označení?"

"Mnoho těch starých golemů má jméno. Řekněte mi, k čemu je potřebujete?" zeptala se dívka.

"Udělám z nich pošťáky," odpověděl Vlahoš.

"Chcete, aby pracovali na veřejnosti?"

"Nemyslím, že by někde měli tajné pošťáky," ušklíbl se a v duchu si letmo představil nezřetelné postavy, které se s brašnou plíží ve tmě a plískanici od domu k domu. "Je na tom něco špatného?"

"No... ani ne. Jistěže ne! Já jen proto, že lidé z nich někdy bývají nervózní. Četl jste tu příručku, že?"

"Ehm... den volna?" řekl Vlahoš. "Na co potřebují golemové den volna? Kladivo taky nemá den volna, ne?"

"To proto, aby mohli být golemy, a ne nářadím.

Neptejte se mě, co dělají - já myslím, že se sejdou v nějakém sklepě, tam si sednou a sedí. Je to způsob, jak ukázat, že nejsou kladiva, pane Rosrete. Ti pohřbení většinou zapomenou a svobodní golemové je učí. Ale nedělejte si s tím starosti, v ostatní dny ani nespí."

"Takže... pan Pumpa teď bude mít volný den?" ujišťoval se Vlahoš.

"Jistě," přikývla slečna Srdénková a Vlahoš si to v duchu založil pod hlavičku "užitečné vědět".

"Dobrá. Děkuji vám," kývl hlavou. Nešla byste se mnou dnes večer na večeři ? Vlahoš obvykle neměl se slovy žádné potíže, ale tahle se mu doslova nalepila na jazyk. Na slečně Srdénkové bylo něco pichlavě odmítavého, podobala se ananasu. Mimo to bylo v jejím výrazu něco, co jako by varovalo: Mě nemůžete ničím překvapit. Vím o vás všechno.

"Ještě něco?" podívala se na něj. "Já jen, že tady stojíte s otevřenými ústy."

"Ehm... ne. To je v pořádku. Díky," zamumlal Vlahoš. Usmála se na něj a některé kousky Vlahošova těla se příjemně rozbrněly. "Dobrá, takže můžete vyrazit na zpáteční cestu, pane Rosrete," řekla slečna Srdénková. "A prozařte svět jako malý sluneční paprsek."

Čtyři nebo pět pošťáků bylo to, čemu pan Grešle říkal "horse de combat", neboli staří tahouni, a teď si vařili čaj v poštou přecpaném kumbále, kterému posměšně přezdívali odpočinkové centrum. Jiřímu Bagounovi odstranili z nohy buldoka a poslali oba domů. Vlahoš koupil a dal kolovat velký košík ovoce. Košíkem ovoce nikdy nic nezkazíte.

Dobrá, vzato kol a kolem udělali alespoň pokus. Buldok také. Bylo však třeba přiznat, že nějakou poštu opravdu roznesli. Bylo ovšem nutno přiznat také to, že byla o celé roky opožděna, ale dala se do pohybu. Bylo to cítit ve vzduchu. Budova už nepáchla jako hrobka. Teď se Vlahoš vydal do své kanceláře a začal tvořit.

"Nedal byste si šálek čaje, pane Rosrete?"

Zvedl hlavu od práce a podíval se na mírně napjatý Slavojův obličej. "Děkuju ti, Slavoji," usmál se a odložil pero. "Jak vidím, tentokrát se ti podařilo donést téměř plný šálek! Výborně!"

"Co to malujete, pane Rosrete?" zajímal se mladík a natáhl krk. "To vypadá jako poštovní úřad!"

"Jsi bystrý! Ten obrázek bude na známce, Slavoji. Podívej, jak se ti líbí ty další?" Podal Slavojovi několik dalších náčrtů.

"Páni! Vy ale umíte malovat, pane Rosrete! Tohle vypadá jako lord Vetinari!"

"To je jednopencová známka," vysvětloval mu Vlahoš. "Kreslil jsem to podle pencové mince. Na dvoupencové bude městský znak, na pětipencové Morporkia se svou vidlicí, na té větší, tolarové známce bude Věž umění. Uvažoval jsem i o desetipencové známce."

"Jsou moc hezké, pane Rosrete," přikyvoval nadšeně Slavoj. "Všechny ty podrobnosti! Jako malé obrázky. Jak se

říká všem těm droboučkým linkám?"

"Šrafovaní. Velmi těžko se to padělá. A když dopis s takovou známkou přijde na poštovní úřad, vezmeme jedno z těch gumových razítek, a tím tu novou známku orazítkujeme, aby ji nikdo nemohl použít znovu a-"

"To je jasné, protože ty známky jsou vlastně jako peníze," vskočil mu spokojeně do řeči Slavoj.

"Prosím?" nepochopil ho Vlahoš a zarazil se s šálkem čaje na půli cesty k ústům.

"No... jako peníze. Ty známky jsou jako peníze, protože pencová známka je jedna penny, když se nad tím zamyslíte. Není vám nic, pane Rosrete? Já jen, že se tváříte tak legračně. Pane Rosrete?"

"Ehm... cože?" zamrkal Vlahoš, který s podivným nepřítomným úsměvem upíral pohled na stěnu před sebou.

"Je vám něco, pane?"

"Cože? Aha. Ano. Ano, samozřejmě. Ehm... budeme potřebovat nějakou cennější známku, co myslíš? Třeba pětitolarovku?"

"Pch... myslím, že za ty peníze byste mohl poslat opravdu velký dopis, třeba až do Čtyřixu, pane Rosrete!" usmíval se Slavoj.

"No, myslím, že je na čase myslet dopředu. Chci tím říci, že když už se zabýváme vymýšlením známek a všech těch věcí kolem..."

Ale to už Slavoj obdivoval krabici pana Dovedy. Ta krabice, to byla Vlahošova dlouholetá přítelkyně. Nikdy nepoužil jméno Doveda jako pracovní, jen když ji ukládal u nějakého nepříliš počestného obchodníka nebo hospodského, aby byla na bezpečném místě a přitom kdykoliv k vyzvednutí, kdyby musel náhodou opustit město narychlo. Pro padělatele a podvodníka byla totéž jako pro bytaře sada šperháků nebo pro kasaře jeho kožená brašna s nádobíčkem. Rozdíl byl jen v tom, že s obsahem téhle krabice se dokázal lidem vloupat do hlav.

Už krabice sama o sobě byla malým uměleckým skvostem. Při otevření víka se z ní zvedly malé přihrádky a šuplíčky a ty se pak ještě vějířovitě rozložily, aby se do nich pohodlně mohlo. Byla tam pera a zásoba různých tuší a inkoustů, ale také malé kelímky s barvami a laky, leptadla, bělidla a odbarvovače a v největší, pečlivě izolované přihrádce nade dnem zhruba stovka aršíků papíru, v nichž bylo zastoupeno šestatřicet druhů papíru různých kvalit, síly a zabarvení. Některé z nich se prakticky nedaly legální cestou získat. Papír byl důležitý. Vyberte si špatnou váhu a povrchovou úpravu a nic vás nezachrání. Mnohem snáz vám projde horší padělek písma než špatný papír. Méně přesný rukopis byl vlastně většinou lepší než dokonalá napodobenina s drobnými vadami, nad kterou člověk proseděl celý týden, protože v lidských hlavách bylo něco, co přinutilo oko automaticky doplnit potřebné detaily u ne docela přesné práce, ale u dokonale provedného rukopisu zapochybovat o nějaké zanedbatelné podrobnosti. Celé tajemství spočívalo ve vhodném přístupu, citlivých náznacích a dokonalém podání.

Se mnou je to stejné, pomyslil si.

Na dveře někdo zaklepal a téměř současně je otevřel.

"No?" vyštěkl Vlahoš a zvedl hlavu. "Jsem zaměstnaný, právě vymýšlím pení - známky, chápete?"

"Je tady nějaká dáma, pane," hlásil udýchaný Grešle. "S golemy!"

"Aha, to bude slečna Srdénková," přikývl Vlahoš a odložil pero.

"Ano, pane. Řekla ‚řekněte panu Sluníčkoví, že jsem mu přivedla jeho pošťáky', pane. Vy chcete použít golemy jako pošťáky?"

"Jistě. Proč ne?" odpověděl Vlahoš a vrhl na Grešleho odmítavý pohled. "Vždyť s panem Pumpou vycházíte dobře, ne?"

"No, ten je dobrej, pane," zamumlal stařík. "Tedy, pořád má všude uklizeno, vždycky je slušný... říkám, co vidím, jenže lidi dokážou být, co se týče golemů, dost divní, pane. To víte, když vidí ty jejich ohnivé oči a taky když zjistí, že nepotřebujou spát a nikdy se nezastaví... Mládenci by jim taky nemuseli přijít na chuť, víc neříkám."

Vlahoš se na něj chvilku díval. Golemové byli pečliví, spolehliví, a u všech bohů, dovedli přijímat rozkazy beze slova. Vybojuje si další šanci na úsměv slečny Srdénkové - Mysli na golemy! Golemové, golemové, golemové!

Usmál se a řekl: "I když dokážu, že jsou to skuteční pošťáci?"

O deset minut později se vstupní halou rozlehl praskot dřeva. To prošla pěst golema jménem Anghammarad poštovní schránkou a dvoupalcovými dveřmi, na nichž byla schránka upevněna.

"Pošta doručena," zazněl nevzrušený golemův hlas. Obrovská hliněná postava pak znehybnela a oči jí potemněly do malinového odstínu.

Vlahoš se obrátil k chumlu lidských pošťáků a ukázal na provizorní Pošťákovu cestu, kterou v hale narychlo vybudoval.

"Všimněte si té rozšlápnuté kolečkové brusle, pánové. Všimněte si hromádky jemných střepů na místě, kde číhala zákeřná pivní láhev. A dodávám, že to vše pan Anghammarad dokázal s kuklou na hlavě."

"No jo," poukázal pan Grešle, Jenže si do ní očima propálil díry."

"Nikdo z nás nemůže za to, jak nás bohové stvořili," prohlásila Krasomila Adoráta Srdénková upjatě.

"Musím ale připustit, že se mi srdce radostí až zatetelilo, když prorazil ty dveře," zabručel skoro přátelsky starší pošťák Batělík. "To je naučí, montovat je tak nízko a brousit ochranné plechy!"

"A se psy asi taky nebudou mít žádné problémy, řekl bych," přidal se k němu pošťák Jakub Trapéza. "Tomu žádný pes kalhoty na zadku neroztrhne."

"Takže všichni souhlasíte s tím, že golem má všechny potřebné předpoklady pro to, aby mohl dělat pošťáka?"

Najednou se všichni přítomní zatvářili rozpačitě a zazněl sbor pošťáckých hlasů.

"No ale... my přece proti nim nic nemáme, pochopte..."

"...ale lidi, někteří jsou divní, co se týče hliněného národa..."

"...znáte všechny ty řečičky o tom, jak připravujou živé lidi o práci..."

"...nic proti nim, ale..."

Najednou umlkli, protože golem Anghammarad promluvil. Oproti panu Pumpovi mu to nějakou chvíli trvalo, než jeho řeč nabrala na rychlosti. A když pak jeho hlas zazněl, zdálo se, že přichází odněkud zdaleka a z dávných časů, jako dunění příboje na pláži poseté zkamenělými schránkami dávno vyhynulých korýšů.

Řekl: "Co je to pošťák?"

"To je posel, Anghammarade," odpověděla mu slečna Srdénková. Vlahoš si všiml, že s golemem mluví jinak. V jejím hlase byla skutečná něha.

"Pánové," obrátil se znovu k pošťákům, "vím, že se cítíte poněkud -"

"Byl jsem poslem," zaduněl Anghammaradův hlas.

Zněl úplně jinak než hlas pana Pumpy a stejně tak jiný byl i jíl, z nějž byl Anghammarad vyroben. Vypadal jako velmi hrubá skládačka z různých druhů hlíny od téměř černé přes červenou až ke světle šedé. Zatímco oči ostatních golemů plály jako žhavé uhlíky v krbu, Anghammaradovy oči doutnaly sytou rubínovou červení. Vypadal starý. Víc než to, stáří z něj vyzařovalo. Čišel z něj chlad dávno prošlých tisíciletí.

Na jedné ruce, těsně nad loktem, měl kovovou schránku na zrezivělém kovovém pásku, který zbarvil okolní jíl do oranžova.

"A účel pochůzek?" ozval se nervózně Grešle. "Naposled jsem nesl a měl doručit výnosy krále Hita z Tutie," odpověděl Anghammarad.

"V životě jsem o žádném králi Hitovi neslyšel," potřásl hlavou Jakub Trapéza.

"To bude asi tím, že země Tutie byla před devíti tisíci lety pohlcena oceánem," odpověděl pochmurně golem. "Alespoň to se říká."

"Páni! Vám už je devět tisíc let?" vydechl skoro závistivě Grešle.

"Ne. Jsem skoro devatenáct tisíc let starý. Zrodil jsem se z ohně za pomoci kněze Opsy boha Upsy, v třetí noci Holení kozla. Obdařili mě hlasem, abych mohl doručovat poselství. Z takových věcí se skládá svět."

"V životě jsem něco takového neslyšel," vrtěl hlavou Jakub Trapéza.

"Upsa zahynul při výbuchu sopky Shoo-Peetee. Strávil jsem dvě staletí pod horou pemzy a světlo jsem znovu spatřil, až ji pomalu roznesly mořské proudy. Pak jsem se stal poslem králů Rybářů Svatého Ultu. Mohlo to být horší."

"Musel jste vidět spoustu věcí!" vydechl nadšeně Slavoj.

Doutnající oči se obrátily jeho směrem a ozářily mladíkovu dychtivou tvář. "Viděl jsem spoustu mořských ježků. A mořských okurek. A potopených lodí. Jednou taky kotvu. Všechny věci pomíjejí."

"Jak dlouho jste byl pod mořem?" zajímal se Vlahoš.

"Téměř devět tisíc let."

"To chcete říci... že jste tam jen tak seděl?" nakrčil čelo Jiří Bagoun.

"Nedostal jsem pokyny, abych dělal něco jiného. Slyšel jsem kolem sebe písně velryb. Byla tam tma. Pak se objevila síť. Byl jsem zvedán. Objevilo se světlo. Takové věci se stávají."

"A nepřipadalo vám to tak trochu... nudné?" připojil se pan Grešle.

"Nudné," opakoval zcela bez prízvuku Anghammarad a obrátil se tázavě ke slečně Srdénkové.

"On neví, co to znamená," vysvětlovala. "Žádný z nich to neví. Ani ti nejmladší."

"Řekl bych, že v tom případě už dychtíte po tom, začít znovu doručovat zprávy," řekl Vlahoš mnohem blahosklonněji, než měl v úmyslu. Hlavy všech golemů se znovu jako na povel obrátily ke slečně Srdénkové.

"Dychtím?" řekl Anghammarad.

Povzdechla si. "To je další takový problém, pane von Rosrete. Stejně komplikované slovo jako ‚nudný'. Nejblíže se k vysvětlení toho slova dostanu, když řeknu: ‚dokonale a beze zbytku provedete požadovaný úkon a tím uspokojíte neodbytný pocit ve svém nitru'."

"Ano," přikývl golem. "Zprávy musí být doručeny. To jest psáno na mém šému."

"Šém je ten malý svitek, který mají golemové v hlavě a který jim dává pokyny," vysvětlovala slečna Srdénková. "V Anghammaradově případě je to hliněná destička. Ve dnech jeho stvoření ještě pergamen ani papír neexistovaly."

"A vy jste opravdu doručoval poštu králům?" obrátil se k Anghammaradovi Grešle.

"Mnoha králům," přikývl Anghammarad. "Mnoha říším, mnoha bohům. Mnoha bohům, kteří už dávno zanikli." Golemův hlas teď o něco poklesl, jako kdyby citoval zpaměti: "Ni doba ledová, ni potopa světa, ni černé mlčení pekel nezabrání těmto poslům v konání a vykonání povinnosti jim svěřené. Neptejte se nás na šavlozubé tygry, dehtová jezírka, velké zelené věci s tlamou plnou zubů ani na bohyni Paga--Tchee."

"To už tenkrát byly velké zelené věci s tlamou plnou zubů?" užasl pan Trapéza.

"Větší," zaduněl Anghammarad. "Zelenější. Víc zubů v tlamě."

"A co to bylo zač, ta bohyně Paga-Tchee?"

"Neptejte se."

Zavládlo zamyšlené ticho. Vlahoš věděl, jak je prolomit.

"A vy chcete rozhodovat o tom, jestli je on pošťák?" řekl vyrovnaným, klidným hlasem.

Pošťáci se seběhli do malého hloučku a pak se Grešle obrátil zpět k Vlahošovi.

"On není jen pošťák, pane Rosrete. On je jeden a půl pošťáka. Nevěděli jsme to. Mládenci říkají, že to bude čest, pane... čest sloužit s ním. Víte, je to jako... jako historie, pane. Je to jako... jako..."

"Říkal jsem vám přece, že poštovní Řád sahá daleko do minulosti," vykřikl Jakub Trapéza, který doslova zářil pýchou. "Takže pošťáci existovali už za úsvitu lidstva! Až ostatní tajné společnosti uslyší, že s námi slouží kolega, který pochází z tak pradávných časů, zezelenají vzteky jako... jako..."

"Jako něco s tlamou plnou zubů?" napověděl mu Vlahoš.

"Jo! A jeho kolegové taky nejsou žádný problém, pokud se umí řídit příkazy," pokračoval Grešle velkomyslně.

"Děkuji vám, pánové," Vlahoš se shromážděným starýkům mírně uklonil. "Takže teď už nám zbývá jen -" řekl a kývl směrem ke Slavojovi, stojícímu opodál. Mladík v rukou svíral dvě plechovky s barvou. Byla to královská modř. "- pořídit jim uniformy."

Na základě všeobecného souhlasu obdržel Anghammarad hodnost výjimečně starého poštovního úředníka. Zdálo se, že je to... prostě poctivé.

O půl hodiny později, stále ještě mírně lepiví na dotek a každý v doprovodu lidského kolegy, vyrazili golemové do ulic. Vlahoš se po očku díval, jak se hlavy na ulicích obracejí. Odpolední slunce se odráželo od lesklé královské modři, a protože Slavoj, budiž bohům díky, našel i malou plechovku zlaté barvy, dělali golemové skutečně impozantní dojem. Doslova zářili.

Uspořádejte lidem představení. Roztočte před nimi show a jste na půli cesty tam, kam máte namířeno.

Za zády se jim ozval hlas a řekl: "I vrhl se pošťák na rod lidský jako vlk na ovčí stádo. Jeho kohorty zářily modří a zlatem..."

Na jediný kratičký okamžik prolétlo Vlahošovi hlavou: odhalila mě, ví všechno. Nevím, jak se to dozvěděla, ale ví to. Pak ale převzal velení jeho mozek. Obrátil se ke slečně Srdénkové.

"Když jsem byl dítě, vždycky jsem si myslel, že kohorta je kus zbroje, slečno Srdénková," řekl a usmál se na ni. "Představoval jsem si muže v uniformách, jak v hloučcích sedávají po nocích a leští kohorty."

"Roztomiloučké," řekla slečna Srdénková a zapálila si cigaretu. "Podívejte, pošlu vám zbytek golemů tak rychle, jak to jen půjde. Mohou s nimi být samozřejmě problémy. Na druhé straně, Hlídka bude na vaší straně. V Hlídce slouží svobodný golem a mají ho tam opravdu rádi, i když tam to celkem nehraje žádnou roli. Když vstupujete k Hlídce, nezáleží na tom, z čeho jste, protože velitel Elánius už dohlédne na to, aby se z vás stal policajt skrz naskrz. Je to nejcyničtější mizera, jaký kdy chodil po zemi."

"Vy si myslíte, že je cynický?" podivil se Vlahoš.

"Jistě," přikývla a vyfoukla kouř. "A jak jste jistě odhadl, je to prakticky profesionální odhad. Ale každopádně vám děkuji za to, že jste mládence najal. Nevím, jestli chápou, co znamená slovo ‚rád', ale každopádně rádi pracují. A jak se zdá, Pumpa 19. k vám kupodivu chová jistý respekt."

"Děkuji vám."

"Já osobně si ale myslím, že jste falešný jak pětník."

"Ano, říkal jsem si, že si myslíte něco takového," přikývl Vlahoš.

Bohové, se slečnou Srdénkovou byla ale těžká práce. Potkal už ženy, které nedokázal okouzlit, ale v porovnání s ledovými výšinami Mount Srdénko to byly pouhé kopečky. Bylo to předstírané. Muselo to být předstírané. Byla to hra. Musela to být hra.

Vytáhl odněkud štůsek návrhů na známky. "Co si myslíte o těch obrázcích, slečno S - heleďte, jak vám říkají vaši přátelé, slečno Srdénková?"

A v hlavě už si Vlahoš sám odpovídal: já nevím. Přesně v té chvíli dívka odpověděla: "Ani nevím. Co to je? Nosíte s sebou své padělky, abyste ušetřil čas?"

Takže to byla hra a on k ní byl přizván.

"Dám je vyrýt do mědi," řekl skoro pokorně. "Jsou to mé návrhy na náš vlastní vynález - poštovní známky." Zatímco si prohlížela obrázky, vysvětlil jí svůj nápad se známkami.

"Ten Vetinariho obrázek je opravdu velmi zdařilý," přikývla. "Říkají o něm, že si barví vlasy, věřil byste tomu? A co je tohle? Aha, to je Věž umění... Z dálky se podobá člověku. A za tolar? Hmm. Ano, jsou opravdu moc pěkné. Kdy je začnete používat?"

"Víte, právě jsem měl v plánu zaběhnout k Výlevnému a Špůlkovi, a zatímco budou mládenci na pochůzkách, probrat v jejich firmě vyrytí známek," odpověděl jí Vlahoš.

"Výborně. Je to velmi slušná firma," přikývla. "Stavidlo 23. jim tam pohání strojní park. Udržují ho v čistotě a nepíší si na něj vzkazy. Víte, chodím každý týden a kontroluji všechny pronajaté golemy. Ti Svobodní na tomhle velmi přísně trvají."

"Aby se ujistili, že s jejich druhy nikdo špatně nenakládá?" zeptal se Vlahoš.

"Aby se ujistili, že se na ně nezapomnělo. Asi byste se velmi podivil, kdybyste zjistil, kolik podniků a továren ve městě používá k práci golema umístěného někde, kde ho nikdy nikdo nevidí. U Velké linky však nepracuje jediný," dodávala. "Tam bych jim pracovat nedovolila."

V jejím prohlášení byla jistá popuzenost.

"Ehm... proč ne?" podíval se na ni po očku Vlahoš.

"Některá místa jsou tak špinavá, že by na nich neměl pracovat dokonce ani golem," odpověděla slečna Srdénková stejným, kovově odmítavým tónem. "Velkou linku řídí morální zrůdy."

A - há, pomyslel si Vlahoš. Tak tady nás bota tlačí?

Jeho ústa ovšem zatím pronesla: "Nešla byste dnes večer na večeři?" Jen na zlomeček vteřiny se mihlo v očích slečny Srdénkové překvapení, ale je nutno přiznat, že dívka zdaleka nebyla překvapena tak jako Vlahoš sám. Pak se jí ale její přirozená jízlivost vrátila.

"Já chodím na večeři každý den. Vy jste asi myslel s vámi? Ne, děkuji. Mám mnoho práce. Děkuji vám však za vaše pozvání."

"Nic se nestalo," odpověděl Vlahoš, kterému se poněkud ulevilo.

Dívka se rozhlédla prostornou halou. "Nemáte tady z toho místa husí kůži? Možná se by se tu tomu pomohlo buď nějakou pěknou kytičkovou tapetou, nebo zápalnou bombou."

"To všechno se brzo vyřeší," pospíšil si Vlahoš s odpovědí. "Ale je nejlepší rozběhnout všechno co nejrychleji. Ukázat, že jsme zpátky a snažíme se."

Pozorovali Slavoje a pana Grešleho, kteří trpělivě rozdělovali dopisy odebírané z okraje obrovské hromady. Byli podobni prospektorům na úpatí poštovní hory. Vedle bílých hor tvořených dopisy vypadali jako trpaslíci.

"Zabere vám to celou věčnost, než je všechny doručíte. Uvědomujete si to?" řekla slečna Srdénková a obrátila se k odchodu.

"Ano, já vím," přikývl Vlahoš.

"Ale u golemů je to úplně stejné," dodávala slečna Srdénková, která stála ve dveřích. Světlo jí zvláštním způsobem ozařovalo tvář. "Víte, oni se nebojí věčnosti. Oni se totiž nebojí ničeho."

KAPITOLA SEDMÁ

Hrobka slov

Vynález dírky - Pan Rosret promluví - Mág v zavařovací láhvi - Rozhovor o zadku lorda Vetinariho - Slib doručení - Pan Vilém Hobson

Na pana Špůlku, který seděl ve své prastaré kanceláři páchnoucí olejem a tiskařskou barvou, udělal ten podivný mladý muž ve zlatém oblečení a okřídlené čepici skutečný dojem.

"Musím říct, že v papíře se opravdu vyznáte, pane Rosrete," řekl, zatímco Vlahoš listoval vzorky. "Je radost setkat se se zákazníkem, který nejen ví, co chce, ale rozumí i věci. Každá tiskovina si zaslouží papír podle svého charakteru, to říkám i já."

"Důležitá věc spočívá v tom, aby se známky co možná nejobtížněji padělaly," vysvětloval Vlahoš a stále ještě se probíral vzorky. "Na druhou stranu to nesmí stát příliš mnoho, přesněji řečeno, náklady na známku v hodnotě jedné penny zdaleka nesmějí dosáhnout hodnoty jedné penny!"

"Vodotisky, to je to, co vám v tom případě nejlépe poslouží, pane Rosrete," řekl pan Špůlka.

"Ale i ty se dají při troše dobré vůle padělat, myslím," řekl Vlahoš a pak dodal: "Aspoň to mi říkali."

"Oh, my známe všechny ty finty kolem. Takže s tímhle si starosti dělat nemusíte, pane Vlahoši!" řekl pan Špůlka. "Vždyť my na to nakonec kápneme, nato se spolehněte! Chemické jištění, magické stíny, časované barvy a dále a dále. Vyrábíme papír, ryjeme štočky a tiskneme pro nejvýznačnější podniky a osoby ve městě, i když, jak jistě chápete, vám nemohu svěřit, o koho jde."

Pan Špůlka se pohodlně opřel v ošoupaném koženém křesle a chvilku si něco počítal v zápisníku.

"Nuže, vychází to tak, že bychom vám mohli vyrobit dvacet tisíc pencových známek nenatíraných, opatřených na rubu lepidlem, a to za cenu dvou tolarů za tisíc kusů včetně přípravy a balného," řekl Vlahošovi po chvíli. "O deset pencí méně by to stálo tehdy, kdybychom dodali známky bez lepidla. Budete si ale muset najít někoho, kdo vám je samozřejmě rozřeže."

"A nedalo by se to provést nějakým strojem?" zeptal se Vlahoš.

"Ne, bohužel. To u tak drobných věcí, jako jsou ty vaše známky, nebude fungovat. Lituji, pane Rosrete."

Vlahoš vytáhl z kapsy kus hnědého papíru a pozvedl ho Špůlkovi před oči. "Poznáváte tohle, pane Špůlko?"

"Počkejte... není to papír používaný na sbírky špendlíků?" rozzářil se pan Špůlka. "Ohó! To už je dávno! Budí to ve mně vzpomínky na mládí! Pořád mám ještě na půdě svou starou sbírku. Vždycky jsem si říkal, že teď už by za ni jistě byl nějaký ten šesťák nebo dva, jen kdybych -"

"Podívejte se na tohle, pane Špůlko," řekl Vlahoš a opatrně papír sevřel oběma rukama. Slavoj byl až úzkostlivě pečlivý v tom, jak si ukládal a řadil špendlíky. Lépe by to snad nedokázal ani člověk s mikrometrem.

Vlahoš pomalu zatáhl a papír se oddělil přesně v řadě dírek. Vlahoš se podíval na pana Špůlku a pozvedl tázavě obočí.

"Jde jenom o ty dírky," řekl. "Když tam nejsou, nedělá to nic."

Uběhly tři hodiny. Poslali pro faktora. Poslali pro strojmistra. Poslali pro vedoucího mechaniků. Poslali pro další odborníky. Vážní muži v montérkách vyráběli nějaké věci na soustruhu, jiní ty kousky skládali dohromady, zkoušeli co a jak, přehazovali je navzájem, tady vyměnili to, tam zase ono, zvětšili tohle a zmenšili tamto, pak rozmontovali malý ruční tiskový lis a sestavili ho poněkud jinak. Vlahoš, který se nazakrytě nudil, popocházel na okraji všeho toho dění sem a tam a oni vážní muži se zatím probírali strojem, něco předělávali, spustili tlakový válec níž, podložku zvedli výš a nakonec za zvědavého Vlahošova a páně Špůlkova přihlížení přestavěný lis oficiálně vyzkoušeli...

Nunnk...

Vlahoš cítil, jak se všichni nadechli a zatajili dech tak silně, že se okna prohnula dovnitř. Naklonil se, opatrně sloupl aršík perforovaného papíru z desky a pozvedl ho.

Pak neméně opatrně odtrhl jeden obdélníček.

Okna se s tichým zabzučením narovnala. Lidé si zase vydechli. Nikdo nezačal jásat. Tohle nebyli lidé, kteří by při dobře vykonané práci hlasitě jásali a vyhazovali čepice do výšky. Místo toho si zapálili lulky a spokojeně kývli jeden na druhého.

Pan Špůlka a Vlahoš si nad aršíkem perforovaného papíru potřásli rukama.

"Patent je váš, pane Špůlko," řekl Vlahoš.

"To je od vás velmi laskavé, pane von Rosrete. Opravdu velkorysé. Oh, tady je taková maličkost na památku..."

Dovnitř vrazil učedník s archem papíru. K Vlahošovu úžasu byl už arch potištěn známkami - zatím na druhé straně nebylo lepidlo, nebyly perforované, ale byly to dokonalé miniaturní kopie obrázku, který nakreslil pro jednopencovou známku.

"Ikonoďábelské rytí, pane Rosrete!" řekl Špůlka, když viděl jeho tvář. "Nikdo nemůže říci, že bychom byli konzervativní. Tentokrát tam pravděpodobně bude nějaká ta chybička, když to šlo tak narychlo, ale zaručuji vám, že už

začátkem příštího týdne bude všechno -"

"Pencové a dvoupencové potřebuji zítra ráno, pane Špůlko," přerušil ho Vlahoš pevným hlasem. "Prosím. Není nutné, abyste je vyrobili dokonale, potřebuji, abyste je vyrobili rychle."

"No, jak vidím, tak máte po čertech naspěch, pane Rosrete!"

"Vždycky jsem se snažil být co nejrychlejší, pane Špůlko. Nikdy nevíte, kdo vás honí!"

"Ohó! To ano! Ehm... dobré heslo, pane Rosrete! Opravdu pěkné!" přikyvoval pan Špůlka a poněkud nejistě se při tom usmíval.

"A pětipencové a jednotolarovky bych potřeboval pozítří, prosím."

"Vidím, že to ženete, jako kdybyste měl nohy ze vzteklého psa, pane Rosrete," podíval se na něj pan Špůlka.

"Musím se hýbat, pane Špůlko, musím létat!"

Vlahoš se pak vracel zpět na poštu tak rychle, jak to jenom šlo, aniž by vzbudil přílišnou pozornost, a cítil mírné zahanbení.

Firma Výlevný a Špůlka se mu líbila. Měl rád ty podniky, kde mohl člověk mluvit přímo s tím, jehož jméno bylo napsáno nade dveřmi, většinou to totiž znamenalo, že ho nevedou lumpové a podvodníci. Líbili se mu i ti silní, zruční a především klidní dělníci, protože v nich nacházel všechno, co věděl, že on postrádá, jako vytrvalost, spolehlivost, kolegiální soudržnost a poctivost. Nemohli jste lhát soustruhu nebo ošidit kladivo. Byli to skvělí lidé, o tolik jiní než on...

Další věc, v níž se od něj určitě lišili, spočívala i v tom, že ani jeden z nich v tomto okamžiku neukrýval pod kabátem několik složek kradeného papíru.

Neměl to dělat, vážně to neměl dělat. Došlo k tomu ale i proto, že pan Špůlka byl tak nadšený muž a jeho stůl byl pokryt vzorky a ukázkami úžasných firemních prací, takže když jeho lidé začali sestavoval perforační lis a hemžili se sem a tam, nikdo si Vlahoše nevšímal. Protože se nudil, tak se rozhodl na stole trošku... poklidit. Nemohl si pomoci a několik složek papíru si prostě vzal. Byl zloděj a podvodník. Co od něj ten Vetinari čekal?

Když vcházel do budovy, vraceli se z pochůzek první pošťáci. Pan Grešle už na něj čekal a na tváři se mu tetelil ustaraný úsměv.

"Tak co, jak to jde, inspektore?" zahlaholil Vlahoš vesele.

"Dobře, pane, opravdu dobře. Mám dobré novinky, pane. Lidé už nám začali dávat a nosit dopisy k doručení, pane. Není jich zatím mnoho a některé z nich jsou tak trochu jako legrace, ale tu penny jsme ze všech dostali. Takže máme sedm pencí, pane," dodával pyšně Grešle a podával Vlahošovi mince.

"Páni!" zahlaholil Vlahoš. "Takže dnes večer se i najíme!" Vzal si mince a podávané dopisy a vsunul je do kapsy.

"Prosím, pane?" podíval se na něj Grešle.

"Oh, to nic, pane Grešle. Výborná práce. Ehm... řekl jste, že máte dobré zprávy. Máme ještě nějaké jiné zprávy, třeba... hmmm..."

"No... víte, některým lidem se nelíbilo, když jsme jim doručili jejich poštu, pane."

"Myslíte třeba když jsme je doručili ke správným dveřím, ale nesprávným lidem?"

"Ne, to ne pane, ale dopisy z minulosti nejsou vždycky vítané, pane, ne, když je to třeba poslední vůle. Závěť, pane," dodával stařík významně. "Znáte to, najednou se ukáže, že tehdy před dvaceti lety dostala maminčiny šperky ta nesprávná dcera, pane. To se nám stalo."

"A sakra," ulevil si Vlahoš.

"Museli jsme zavolat Hlídku, pane. Pak došlo k tomu, co v některých novinách nazývají ‚sběhem lidí", v Tkalcovské ulici. A ve vaší kanceláři na vás čeká nějaká dáma, pane."

"Bohové, snad ne jedna z dcer?"

"Ne, pane. Je to nějaká dáma z Komety, co tam píše články. Těm nesmíte věřit, pane, i když dělají moc dobré křížovky, to připouštím," dodával Grešle spiklenecky.

"A co chce ode me?"

"To nevím, pane. Možná, že je tady kvůli tomu, že jste nový poštmistr?"

"Běžte a... udělejte jí čaj, nebo jí něco... ano?" požádal Vlahoš a poklepal si na blůzu. "Já se teď pokusím a ... seberu se a..."

O dvě minuty později, když bezpečně uložil odcizený papír, vešel Vlahoš energickým krokem do své kanceláře.

U dveří stál pan Pumpa, žhnoucí oči pohaslé, v postoji golema, který momentálně nemá jiný úkol než existovat, a vedle Vlahošova stolu seděla na židli jakási žena.

Vlahoš ji narychlo odhadoval. Přitažlivá, to každopádně, ale oblečená do šatů, které ten fakt měly jakoby popřít, zatímco ho velmi dovedně zdůrazňovaly. Do města se momentálně z jakýchsi nevysvětlitelných důvodů vrátila móda honzíků, ale ona, jak se zdálo, měla jen nějakou malou vycpávku vzadu pod pasem, která dodávala jejímu zadečku jistou vyzývavost, aniž k tomu potřebovala obléci několik kilo spodního prádla nebezpečně nabitého kovovými pery a velrybími kosticemi. Měla světlé vlasy stažené pod síťkou, což bylo také dokonale promyšlené. Zdůrazňovalo to totiž malý módní klobouček, který jí bez viditelného účelu hnízdil na vrcholku hlavy. Vedle židle na zemi ležela velká taška přes rameno, na kolenou měla dívka zápisník a na prstě snubní prsten.

"Pan Rosret?" řekla nenuceně. "Jsem slečna Rezámková. Z Komety."

Ale, ale? Snubní prsten, a přitom slečna, pomyslel si Vlahoš. Zacházejte opatrně. Pravděpodobně má svá vlastní Mínění. Ruku nelíbat!

"Čím bych mohl posloužit listu tak proslulému, jako je Kometa?" řekl a obdařil ji nic neříkajícím úsměvem.

"Máte v úmyslu skutečně doručit všechnu tu nahromaděnou poštu, pane Rosrete?"

"Pokud to bude jenom trochu možné, pak ano."

"Proč?"

"Je to má práce. Déšť, sníh, temnota noci, přesně jak to stojí nad vchodem."

"Slyšel jste o té výtržnosti v Tkalcovské ulici?"

"Já jsem slyšel, že to byl jen ‚sběh lidu'."

"Obávám se, že to bylo mnohem horší. Když jsem odcházela, začínal hořet první dům. Nedělá vám to starosti?" Hrot tužky slečny Rezámkové se vyčkávavě vznášel nad papírem.

Vlahoš horečnatě přemýšlel, ale jeho tvář zůstávala bezvýrazná. "Ale ano, dělá," přikývl. "Lidé by neměli zapalovat domy. Ale na druhé straně, víte vy, že si bude pan Tomáš Úpravník z Cechu obchodníků tuhle sobotu brát svou dávnou lásku z mládí?"

To slečna Rezámková nevěděla, ale když jí Vlahoš celý příběh s doručením zelinářova dopisu vypověděl, všechno si pečlivě zapsala. "No, to je velmi zajímavé," připustila. "Okamžitě za ním zajdu. Takže vy mi tady říkáte, že doručování staré pošty je dobrá věc?"

"Doručování pošty je jediné -" potřásl hlavou Vlahoš a znovu zaváhal. Přesně na hranici slyšitelnosti zaznívalo tichý, mnohohlasý šepot.

"Copak, děje se něco?" podívala se na něj slečna Rezámková.

"Cože? Ne! Co jsem to... Aha, ano. Ano, je to dobrá věc! Historie se nedá popřít, slečno Rezámková. A my, jako lidé, jsme komunikativní druh, slečno Rezámková!" Vlahoš zesílil hlas, aby přehlušil šepot. "Pošta musí fungovat! Musí být doručena!"

"No... na mě nemusíte křičet, pane Rosrete," řekla reportérka a naklonila se dozadu.

Vlahoš se pokusil sebrat a šepot poněkud zeslábl.

"Omlouvám se," řekl a odkašlal si. "Ano, máme v úmyslu doručit všechnu tu starou poštu. Pokud se lidé přestěhovali, pokusíme se je najít. Jestli zemřeli, doručíme poštu jejich potomkům. Pošta bude doručena. Naším úkolem je doručit poštu a my ji doručíme. Co jiného bychom s ní měli udělat? Spálit? Hodit ji do řeky? Otevřít, abychom zjistili, jestli je důležitá? Ne, ty dopisy nám byly svěřeny do péče. Doručit je, to je jediný způsob, jak se s tím čestně vyrovnat."

Teď už šepot skoro ustal a Vlahoš rychle pokračoval: "Kromě toho potřebujeme prostor. Poštovní úřad prožívá Znovuzrození!" Vytáhl aršík známek. "S tímhle!"

Dívala se na ně nechápavým pohledem. "S těmihle malými obrázky lorda Vetinariho?" podivila se.

"To jsou razítka. Tedy jako označení. Známky, slečno Rezámková. Jedna z nich nalepená na dopis vám zaručí doručení dopisu na jakoukoliv adresu ve městě. Tohle jsou vlastně první nátisky, ale zítra už budeme prodávat pravé známky, budou perforovaný, aby se daly oddělit, a na zadní straně opatřeny lepidlem, takže stačí olíznout a nalepit. Chtěl bych docílit toho, aby bylo použití pošty co nejjednodušší. Zatím ještě hledáme svou cestu, ale nebude to dlouho trvat a budeme schopni doručovat dopisy komukoliv a kdekoliv na světě."

Říci něco takového byla pěkná hloupost, ale pro tu chvíli bohužel převzal iniciativu jeho jazyk.

"Nejste až přespříliš ambiciózní, pane Rosrete?" nadhodila.

"Lituji, ale já to prostě jinak neumím."

"Víte, myslila jsem tím spíš to, že máme Velkou linku, jejich semafory a světelné kódy."

"Velká linka?" řekl Vlahoš. "No, odvážil bych se skoro říci, že semafory jsou dobré, když potřebujete zjistit stav trhu s krevetami v Genově. Ale můžete semaforem poslat dopis P.P.L.? Můžete ho zapečetit milostným polibkem? Můžete posílat zprávu semaforem a ronit na ni hořké slzy? Můžete z takové zprávy cítit milovanou vůni nebo k ní přiložit lisovanou květinu? Dopis, to je víc než pouhé sdělení. Kromě toho jsou semafory tak drahé, že si je obyčejný člověk může dovolit opravdu až ve chvíli, kdy mu teče do bot. DĚD UMRL klik POHRB PNDL 14.30 klik PEPA. Několikadenní mzda padne na zprávu, která je stejně lidská jako hozený nůž. Ale dopis, dopis je skutečný!"

Umlkl. Slečna Rezámková psala jako šílená. Když zjistíte, že žurnalistu najednou začalo výjimečně zajímat, co říkáte, je to na povážlenou a nemůže z toho pojít nic dobrého, zvláště, když vy sám máte pocit, že to, co vám padalo od úst, nebylo z větší části nic jiného než guáno. A když se pak takový novinář ještě navíc usmívá, jde opravdu do tuhého.

"Lidé si stěžují, že semafory začínají být nejen drahé, ale i pomalé a nespolehlivé," řekla slečna Rezámková. "Co si o tom myslíte vy?"

"K tomu vám mohu říci jen to, že jsme dnes přijali pošťáka, který je starý osmnáct tisíc let," sdělil jí Vlahoš. "Ten se tak snadno nevzdá."

"Ach ano, chápu. Mluvíte o golemech. Někteří lidé říkají -"

"Jak se jmenujete křestním jménem, slečno Rezámková?" přerušil ji Vlahoš.

Mladé ženě na okamžik přeběhla po tvářích červeň, ale ta zmizela stejně rychle, jak se objevila. Pak odpověděla: "Jmenuji se Sacharóza."

"Děkuji vám, já jsem Vlahoš. Prosím, nesmějte se. Golemové... ale vy se smějete, že...?"

"Jen jsem si odkašlala, vážně," odpověděla reportérka, pozvedla ruku k hrdlu a znovu si, velmi nepřesvědčivě, odkašlala.

"Omlouvám se, ale znělo to tak trochu jako smích. Sacharózo, potřeboval jsem pošťáky, úředníky za přepážky, třídiče - potřebuju spoustu lidí. Pošta se musí pohnout. A já potřebujú lidi, kteří mi s ní pohnout pomohou. Různé lidi. Á, díky, Slavoji."

Mladík donesl dva šálky čaje, každý jiný. Jeden byl ozdoben kresbou roztomilého koťátka, až na to, že při náhodné srážce ve dřezu byla kresba poškrabána, takže nevinné mládě dostalo výraz tvora v posledním stadiu vztekliny. Ten druhý rozpustile informoval svět o tom, že chorobná nepříčetnost není nutná pro provozování zaměstnání, ale většina slov už vybledla, takže nápis vypadal zhruba takto:

NA PRÁCI U NÁS NEMUSÍTE BÝT BLÁZEN, ALE HODNĚ TO POMÁHÁ

Položil je opatrně na Vlahošův stůl. Slavoj dělal všechno opatrně.

"Děkuju ti," opakoval Vlahoš. "No... Slavoji, můžeš jít. Pomohl bys s tříděním dopisů?"

"Ve vstupní hale je upír, pane Rosrete," hlásil poněkud nervózně Slavoj.

"To bude náš Otto," vysvětlovala Sacharóza rychle. "Nemáte... necítíte nějaký zvláštní odpor k upírům?"

"Poslyšte, jestli má zdravé ruce a umí chodit, okamžitě ho zaměstnám."

"On už zaměstnání má," odpověděla mu Sacharóza se smíchem. "Je to náš hlavní ikonograf. Dělal si nějaké obrázky vašich mužů při práci. Taky bychom si moc rádi udělali váš obrázek. Na titulní stranu."

"Cože? To ne!" zavrtěl prudce hlavou Vlahoš. "Prosím! To ne!"

"On je skvělý ikonograf."

"Já vám věřím, ale... jenže... totiž... jak bych vám to..." začal Vlahoš a v jeho hlavě ta věta pokračovala: obávám se, že ani můj tolik výjimečný dar vypadat jako polovina nenápadných lidí na ulici by nepřežil obrázky na titulní straně novin.

Ve skutečnosti mu ale nakonec vyšlo ze rtů: "Nechci, aby se ze mě dělalo něco zvláštního, aby mě někdo stavěl mimo všechny ty těžce pracující muže a golemy, kteří teď vynakládají všechny své síly, aby postavili poštovní úřad zpět na nohy! Konec konců, něco takového jako ‚já' v kolektivu neexistuje, hm?"

"Ale ano, samozřejmě, že existuje," zavrtěla hlavou Sacharóza. "Kromě toho jste vy ten muž, který nosí zlaté šaty a okřídlenou čepici. No tak, pane Rosrete!"

"Dobrá, dobrá, opravdu jsem o tom nechtěl mluvit, ale jde o to, že je to proti mé víře," řekl Vlahoš, který měl čas chvilku přemýšlet. "Je zakázáno, aby kdokoliv vytvořil jakýmkoliv způsobem nějakou naši podobiznu. Krade nám to část duše, chápete?"

"A vy na to věříte?" pozvedla obočí Sacharóza. "Skutečně?"

"Ehm... tedy, vlastně ne. Samozřejmě, že ne. Ne na podstatu té věci. Jenže nemůžete, když jde o víru, nemůžete se chovat jako v nějakém bifé, chápete? Dám si dávku Věčného ráje a přídavek Božské milosti, ale nebudu moc klečet a odmítám nějaká Přikázaní, z takových věcí mám akorát tak větry. Je to buď kompletní menu, nebo nic, jinak by to bylo... no, hloupé, chápete?"

Slečna Rezámková se na něj podívala s hlavou nakloněnou ke straně. "Pracujete pro jeho lordstvo, že?"

"No jistě. Tohle je úřední zaměstnání, státní služba."

"A předpokládám, že když se vás zeptám, co jste dělal předtím, řeknete mi, že jste byl obyčejný úředník, nic zvláštního?"

"Přesně tak."

"I když vaše pravé jméno nejspíše bude opravdu Vlahoš von Rosret, protože si nedokážu představit, že by si někdo takové jméno vymyslel a dal jako falešné," pokračovala.

"Tak to vám tedy pěkně děkuju!"

"No, mně to prostě připadá, pane Rosrete, jako kdybyste tady inzeroval jakousi výzvu. Právě teď mají klikačky celou řadu různých potíží. Vedlo se mnoho ošklivých řečí o tom, kolik a jakých propustili lidí, a o tom, že ty, které si nechali, dřou k smrti. A najednou se odnikud vynoříte vy, plný nápadů."

"Myslím to vážně, Sacharóze Podívejte, lidé už nám začali nosit dopisy k odeslání!"

Vytáhl je z kapsy a roztáhl je do vějíře jako karty. "Vidíte? Tady je jeden k Dollyiným sestrám, další na Ospalý kopec, jeden pro... Slepého Io..."

"To je bůh," upozornila jej dívka. "S tím byste mohli mít trochu potíže."

"Ale ne," potřásl hlavou Vlahoš a vsunul dopisy zpět do kapsy. "Doručíme poštu i samotným bohům. Slepý Io má ve městě tři chrámy. Bude to jednoduché." A na ty obrázky už jsi zapomněla, hurá...

"Jak vidím, tak jste muž nevyčerpatelných nápadů. Řekněte mi, pane Rosrete, víte něco o historii téhle budovy a pošty vůbec?"

"Přiznám, že toho moc není. A rozhodně bych se některé věci rád dozvěděl. Třeba to, kam se poděly ty velké svícny, které tady kdysi visely!"

"A už jste mluvil s profesorem Peleem?"

"Kdo to je?"

"Vy mě udivujete. Najdete ho na univerzitě. Ve své knize o.... no, mělo to co společného s... hm, se schopností obrovského množství psaných informací, kumulovaných na jednom místě, uvažovat jako myslící jednotka... věnoval tomuto starému paláci celou jednu kapitolu. Poslyšte, víte o těch lidech, kteří tady zemřeli?"

"Vím."

"Profesor Pele tvrdí, že v nich tohle zvláštní místo pomalu vyvolalo šílenství. No, vlastně to jsme nakonec řekli my. On to vysvětloval mnohem složitěji. Jedno vám musím přiznat, pane Rosrete. Přijmout zaměstnání, které už před vámi zabilo čtyři muže, to chce skutečně výjimečného muže."

Jo, pomyslel si Vlahoš. Pitomce.

"A vy sám jste si nevšiml ničeho zvláštního?" zajímala se.

"Podívejte. Já mám dojem, že jsem cestoval v čase, zatímco podrážky mých bot nikoliv, ale bohužel si nejsem tak docela jistý, kolik z toho se stalo a kolik z toho byla jen halucinace. Zahynul jsem málem v sesuvu obálek a neustále na mě mluví dopisy," to byla právě slova, která Vlahoš neřekl, protože to není něco, co říkáte, když vidíte otevřený zápisník s připravenou tužkou. Slova, která řekl, zněla: "Ne, vůbec ničeho. Je to překrásná stará budova a já mám v úmyslu vzkřísit ji v celé její původní slávě."

"To ráda slyším. Jak jste starý, pane Rosrete?"

"Šestadvacet. Je to důležité?"

"Jsme rádi pečliví a přesní." Slečna Rezámková ho obdařila jásavým úsměvem. "A kromě toho by se nám to mohlo hodit, kdybychom měli psát váš nekrolog."

# # #

Vlahoš procházel rázným krokem halou a pan Grešle mu cupital po boku.

Vlahoš z kapsy vytáhl nové dopisy a vstrčil je Grešlemu do roztřesených rukou. "Tyhle dejte doručit. Cokoliv určené bohům jde do jeho nebo jejího chrámu. Ostatní divné adresy na můj stůl."

"Právě jsme dostali dalších patnáct dopisů, pane. Lidi si myslí, že je to legrace!"

"Dostal jste peníze?"

"Samozřejmě, pane!"

"Pak jsme to my, kdo se směje naposled," prohlásil Vlahoš pevným hlasem. "Nebudu pryč dlouho. Musím navštívit jednoho mága."

Na základě zákonů a díky tradici je knihovna Neviditelné univerzity otevřena veřejnosti, i když obyčejná veřejnost se nedostane ani k prvním magickým policím. To si ale nikdo z těch obyčejných lidiček neuvědomuje, protože zákony času a prostoru jsou uvnitř knihovny natolik pokřivené, že se tam stovky mil polic plných knih často ukrývají v místech, která mají sílu laku na dřevo.

Přesto dovnitř proudili lidé, hledající odpovědi na otázky, které, jak se předpokládá, by měli umět zodpovědět především knihovníci, například: "Jsem to tady dobře v prádelně? Jak se píše meziinstitucionální?" a pak ty klasické profesní typu: "Máte tady tu knihu, co jsem četl jako kluk? Byla červená a nakonec se ukázalo, že oni byli dvojčata?"

A stručně řečeno, knihovníci tu odpověď nakonec najdou... někde. Někde byly napsány všechny knihy, které kdy kde budou napsány, a což je ještě důležitější, i všechny knihy, které by mohly být napsány. Ty ani nemohou být na policích pro veřejnost, protože necvičená ruka nebo neodborné použití mohou způsobit kolaps čehokoliv, co je jen možno si představit.#

Vlahoš, jako mnoho ostatních lidí, kteří vstoupili do knihovny, zvedl hlavu a upřel pohled k obrovské kupoli rozpínající se vysoko nahoře. To udělal prakticky každý. Všichni s úžasem přemýšleli o tom, jak je možné, že knihovnu, jejíž velikost je prakticky nekonečná, může chránit kopule, která má jen několik desítek metrů v průměru. Žasli a bylo jim dovoleno žasnout dál.

Hned pod dolním okrajem kopule zíraly ze svých výklenků sochy ctností: Trpělivosti, Neposkvrněné čistoty, Ticha, Milosrdenství, Naděje, Trumbule, Duosonomie## a Mravní síly.

Vlahoš nedokázal odolat tomu, aby nesmekl klobouk a nepozdravil malou úklonou Naději, které tolik dlužil. Pak vykročil dál, a právě když se zamyslel nad tím, proč svírá socha Duosonomie konvici a předmět, který vypadá jako otýpka pastiňáku, narazil do někoho, kdo ho chytil za paži a vlekl napříč halou.

"Nic neříkejte, nic mi neříkejte, ale vy určitě hledáte knihu, že?"

"No, abych řekl pravdu -" Zdálo se, že upadl do spárů mága.

"- ale nejste si jistý, jakou knihu!" přerušil ho mág. "Přirozeně. To je přece věc knihovníka, najít tu správnou knihu pro správného člověka. Kdybyste si tady laskavě sedl, tak můžeme hned pokračovat. Děkuji vám. Prosím, těch popruhů si nevšímejte. Nebude to trvat dlouho. A je to prakticky bezbolestné."

"Prakticky?"

Vlahoš byl ohleduplně, nicméně rezolutně vtlačen do obrovské a složité otáčivé židle. Jeho věznitel, mučitel, pomocník, zachránce, nebo cokoliv se z mága mělo vyklubat, se na něj konejšivě usmál. Další, poněkud nezřetelné postavy mu pomohly Vlahoše připoutat do židle, která měla opěradlo tvaru koňské podkovy a kožený sedák. Byla obklopena... předměty. Některé z nich byly evidentně magické, pocházely z rodiny lebek a zkřížených hnátů, hvězd a můřích nohou, ale jiné byly dost podivné, jako třeba láhev nakládané zeleniny, kleště nebo živá myš v klícce z -

Vlahoš náhle pocítil, jak mu strach svírá srdce a dvě vypolstrovaná sluchátka uši. Těsně předtím, než kolem něj utichly veškeré zvuky, zaslechl: "Možná, že v ústech pocítíte chuť vajec a pak budete mít dojem, že vás někdo udeřil do tváře mokrou rybou. To je ale naprosto -"

Pak došlo k šlablení. To byl tradiční magický terminus technicus, i když to Vlahoš nevěděl. Nejprve nastalo zašlablení, okamžik, v němž se všechno pocítilo být nataženo, dokonce i věci, které se absolutně natáhnout nedají. Po kratičkém setrvání se pak všechno v mžiku vrátilo do původního stavu nenatažení. Onomu mžiku se říká odšlablení.

Když Vlahoš znovu otevřel oči, směřovala židle nesprávným směrem. Nebylo ani stopy po nakládané zelenině, kleštích ani myši. Na jejich místě viděl kbelík umělých humrů a sadu zánovních skleněných očí uložených v noblesní krabici.

Vlahoš polkl a zamumlal: "Mořská štika!"

"Vážně? Většina lidí říká jen treska!" ozval se něčí hlas. "Asi záleží na vytříbenosti chuti, předpokládám." Nějaké ruce rozepjaly Vlahošovi popruhy a pomohly mu na nohy. Ty ruce patřily orangutanovi, ale to Vlahoš nepovažoval za nutné komentovat. Tohle byla konec konců magická univerzita.

Muž, který ho předtím vtlačil do židle, teď stál u stolu a nahlížel do jakéhosi magického zařízení.

"Už to bude," prohlásil. "Teď už každou chviličku. Každou vteřinku..."

Od stolní desky se do stěny táhlo něco, co vypadalo jako svazek kalhotových nohavic. Vlahoš si byl jistý, že se některé z nich na okamžik naduly jako had, který žere ve spěchu, pak stroj zabzučel a zacvrdlikal a vypadla z něj kartička.

"Ach... tak tady to máme," zvolal mág a sebral obdélníček papíru. "Ano, takže ta kniha, kterou hledáte, je Dějiny pokrývek hlavy od F. G. Malušička, mám pravdu?"

"Ne. Já totiž nehledám knihu, abych se přiznal -" pokusil se Vlahoš vyjasnit situaci.

"Určitě? Máme tady spoustu knih!"

Na tomhle mágovi byly dvě zarážející věci. Jedna z nich byla... no, dědeček Rosret vždycky říkal, že poctivost člověka můžete odhadnout podle velikosti jeho uší. I kdyby to platilo jen zčásti, musel být tenhle mág vzorem počestnosti. Ta druhá spočívala v tom, že jeho plnovous byl očividně falešný.

"Hledám mága jménem Pele, doktor Ladislav Pele," zkusil to Vlahoš.

Plnovous se na přední straně vodorovně rozestoupil a odhalil široký úsměv.

"Věděl jsem, že ten stroj nezklame!" prohlásil mág. "Vy tedy vlastně hledáte mě!"

Tabulka na vnější straně dveří pravila: Mgdr. Phdr. Ladislav Pele, préhumánní profesor Morbidní bibliomancie.

Na vnitřní straně dveří byl háček, na nějž si mág pověsil svůj falešný plnovous.

Byla to pracovna mága, a proto v ní samozřejmě byla i nějaká ta lebka se svící uvnitř, a od stropu visel na řetězech krokodýl.

Nikdo, ani sami mágové nevědí, proč tomu tak je, ale když nemáte tyhle dva předměty, nejste jako mág nikdo. Bylo to také místo plné knih a vytvořené z knih. Nebyl tam žádný skutečný nábytek, tedy přesněji řečeno, jak psací stůl, tak křeslo za ním byly vystavěny a vytvarovány z knih. Zdálo se také, že většina knih je často používaná, protože mnoho jich leželo otevřených, jiné sice byly zavřené, ale založené dalšími knihami jako záložkami.

"Vy se zřejmě chcete dozvědět něco o budově svého poštovního úřadu, je to tak?" řekl Pele, když se Vlahoš opatrně usadil do křesílka složeného z řady silných dílů knihy s označením Synonyma pro slovo Plátno 1-40.

"Ano, to bych opravdu rád," přisvědčil Vlahoš.

"Hlasy? Podivné udalosti?"

"Přesně!"

"No... jak bych vám to..." zamyslel se Pele. "Slova mají moc, chápete? Je to podstata našeho vesmíru. Sama naše knihovna deformuje čas a prostor v poměrně velké oblasti vesmíru. Takže když se na poštovním úřadě začaly hromadit dopisy, začala se tam hromadit slova. Takže nakonec tam vzniklo to, čemu se říká gevaisa, hrobka živoucích slov. Máte literární sklony, pane Rosrete?"

"Myslím, že příliš ne," přiznával po pravdě Vlahoš. Knihy pro něj byly zavřenou knihou.

"Spálil byste knihu?" pokračoval ve výslechu Pele. "Řekněme třeba starou knihu, celou odřenou, s utrženým hřbetem, kterou jste našel v nádobě na odpadky?"

"No... asi ne," odpověděl Vlahoš.

"Proč ne? Je vám ta myšlenka nepříjemná?"

"Ano, myslím, že už pomyšlení na něco takového je mi nepříjemné. Knihy jsou... něco takového se prostě nedělá. Ehm... proč nosíte falešný plnovous? Myslel jsem, že mágové nosí pravé vousy!"

"Víte, ono to není povinné, ale když jde mág někam mezi lidi, všichni očekávají, že nějaký budete mít," vysvětloval Pele. "Je to jako s těmi hvězdami a magickými značkami na našem rouchu. Kromě toho je v těch vousech v létě dost horko. Kde jsem to...? Aha, gevaisy. Ano. Všechna slova mají svou sílu. To každý z nás podvědomě cítí. Některá, jako magické formule nebo pravá jména bohů, ji mají mnohonásobně silnější. Je třeba s nimi zacházet s úctou. V Klači existuje hora protkaná mnoha jeskyněmi.

V jeskyních je uloženo více než sto tisíc starých knih, většinou těch, které se týkají různého náboženství, a každá z nich je zabalena do kusu bílého plátna. To je možná až trochu výjimečný přístup, ale chytří lidé vždycky věděli, že slov, rozhodně alespoň některých, by se měli zbavovat velmi opatrně."

"A ne je jen tak nacpat do pytle a vyhodit na půdu. Počkejte... golem nazval poštovní úřad ‚Hrobka neslyšených slov'."

"To mě vůbec nepřekvapuje," přikývl profesor Pele klidně. "Staré gevaisy a knihovny zaměstnávaly golemy, protože jediná slova, která dokážou ovlivnit golema, jsou ta, která nosí v hlavě. Slova jsou důležitá. A tam, kde se jich nashromáždí kritické množství, začnou měnit povahu vesmíru. Měl jste něco, co vypadalo jako halucinace?"

"Jistě! Vrátil jsem se v čase! Ale současně jsem byl i v současnosti!"

"Rozumím. To je zcela běžné. Dostatečné množství slov nahloučených pohromadě může ovlivnit čas a prostor."

"A ty dopisy na mě mluvily!"

"Řekl jsem už Hlídce, že ty dopisy chtějí být doručeny," přikývl profesor Pele. "Dokud není dopis přečten, není vlastně celý. Dopisy zkusí cokoliv, aby byly doručeny. Na druhé straně je třeba si říci, že dopisy nemyslí v tom smyslu, jak my to chápeme, a nejsou inteligentní. Napojí se jednoduše na jakýkoliv mozek, který je k mání. Jak vidím, vy už jste byl taky proměněn v avatara."

"Neumím létat!"

"Avatar: živoucí podoba boha," vysvětloval profesor trpělivě. "Čepice s křidélky. Zlaté oblečení."

"To ne, k tomu všemu došlo jen náhodou, když -"

"Jste si tím tak jistý?"

V místnosti zavládlo ticho.

"Hmm... až do této chvíle jsem byl," odpověděl Vlahoš.

"Ony se nepokoušejí nikomu ublížit, pane Rosrete," pokračoval profesor Pele. "Chtějí jen být doručeny."

"Nikdy je nedokážeme doručit všechny," potřásl hlavou Vlahoš. "To by trvalo celé roky."

"Už pouhá skutečnost, že jste je začali doručovat, věcem pomůže, tím jsem si naprosto jistý," uklidňoval ho profesor Pele a usmíval se jako lékař, který utěšuje pacienta prohlášením, že není čeho se obávat, protože jeho choroba je smrtelná jen v sedmaosmdesáti případech ze sta. "Je ještě něco jiného, s čím bych vám mohl pomoci?" zeptal se profesor a vstal, aby naznačil, že čas mágů je drahý.

"Víte, hrozně rád bych se dozvěděl, kam se poděly všechny ty svícny," podíval se na něj Vlahoš. "Bylo by hezké dostat je zase zpět. Jsou to takové symboly, chápete."

"Tak v tom vám nepomohu, ale možná by to dokázal profesor Struma, to je posthumánní profesor morbidní bibliografie. Můžeme tam zaskočit a navštívit ho, jestli chcete, když už jste na odchodu. Je v magické spíži."

"A proč je posthumánní?" zeptal se Vlahoš, když vyšli na chodbu.

"Je mrtvý," zněla profesorova odpověď.

"Ah... já jen doufal, že je ten titul poněkud více metaforický," přiznával Vlahoš.

"Nebojte se, on se rozhodl dát si Časnou smrt. Byl to moc dobrý balíček."

"Aha," zabručel Vlahoš. V takových chvílích bylo nejdůležitější zvolit ten nejsprávnější okamžik k útěku, jenže mezitím prošli celou spletí temných chodeb a sklepem a Vlahoš cítil, že jsou v místech, kde by se rozhodně nerad ztratil. Něco by ho tady mohlo najít.

Zastavili přede dveřmi, kterými pronikal tlumený zvuk huhlaných slov a občasné cinknutí skla nebo příborů. Zvuky ustaly v okamžiku, kdy profesor Pele otevřel dveře, a bylo těžké odhadnout, odkud pocházely. Byla to skutečně spíž. Nebyl v ní nikdo, její stěny byly lemovány policemi a ty byly přeplněny malými sklenicemi. V každé byl jeden mág.

Teď by byl ten nejlepší okamžik dát se na útěk, signalizoval Vlahošův zadní mozek. Profesor Pele se natáhl, vzal z police jednu sklenici, odšrouboval víčko a zalovil v ní prsty, aby vytáhl malého mága.

"Ale kuš," řekl profesor po chvilce pobaveně, když viděl Vlahošův výraz. "To není on. Hospodyně tam dává ty malé pletené postavičky, aby připomněla kuchyňskému personálu, že by ty skleničky neměli používat. Měli jsme tady nějakou nepříjemnost s oříškovým máslem, nebo s čím to bylo. Figurku musím vytáhnout, aby mu bylo rozumět."

"Takže... kde je vlastně profesor doopravdy?"

"No, kde by byl? V láhvi, do jisté míry onoho ‚v'," odpověděl profesor Pele. "Obyčejnému laikovi se to velmi těžko vysvětluje. On je totiž mrtev jen -"

"- do jisté míry slova ‚mrtvý'?" napověděl mu Vlahoš,

"Přesně! A pokud je požádán, může se do týdne vrátit. Teď se k tomu uchyluje mnoho starých mágů. Říkají, že je to velmi osvěžující, asi jako víkendy, jenže delší."

"A kam vlastně odcházejí?"

"Tím si nikdo není jistý, ale občas je ze skleniček slyšet zvuk příborů," odpovídal profesor Pele a pozvedl sklenici k ústům.#

"Promiňte, to je profesor Struma? Nedokázal byste si náhodou vzpomenout, kam se poděly svícny z budovy hlavní pošty?"

Vlahoš čekal, že se teď ozve slaboučký, kuňkavý hlásek, a trhl s sebou, když mu hned vedle ucha zahlaholil sice starší, ale bodrý hlas: "Cože? Aha, no samozřejmě. Jeden skončil v opeře a druhý zrekvíroval Cech vrahů. Á, už vezou puding! No, musím jít, na shledanou!"

"Děkuju vám, pane kolego," naklonil se Pele nad skleničku, "tady je všechno v pořádku -"

"O to se houby starám!" odpověděl nehmotný hlas. "Klidně zmizte, tady se právě podává jídlo!"

"No, tak jste to slyšel sám," obrátil se Pele k Vlahošovi, vložil figurku zpět do sklenice a zašrouboval víčko. "Takže v domě Opery a v Cechu vrahů. Řekl bych, že dostat je zpět nebude jednoduché."

"Zřejmě máte pravdu. Myslím, že tuhle záležitost o nějaký den odložím," přikývl Vlahoš a vyšel ze dveří. "S tak nebezpečnými lidmi bych se nerad zapletl."

"To určitě," přikývl profesor Pele a zavřel dveře komory, což bylo něco jako signál k zahájení nesrozumitelné konverzace. "Slyšel jsem, že některé z těch sopranistek dokážou kopnout jako kůň."

Vlahošovi se v noci zdálo o tom, že znovu vidí zakonzervované mágy a ti všichni křičí jeho jméno.

V duchu nejlepších tradic, podle nichž se lidé budí z nočních můr, se všechny hlasy postupně slily v jediný a ten se proměnil v hlas pana Pumpy, který mu třásl ramenem.

"Někteří z nich byli zalití marmeládou!" vykřikl Vlahoš a pak se soustředil. "Co se děje?"

"Pane Rosrete, máte schůzku s lordem Vetinarim."

Věta Vlahošovi pomalu prosákla do hlavy a vyvolala představy horší, než jsou mágové ve sklenicích. "Já přece žádnou schůzku s Patricijem nemám... nebo ano?"

"On říká, že máte, pane Rosrete," přikývl golem. "Takže máte. Půjdeme zadem, přes jízdní dvůr. Před hlavním vchodem je dav lidí."

Vlahoš, s napůl nataženými kalhotami, se zarazil. "A jsou rozzuření? Mají někteří z nich kbelíky s dehtem? Nebo nějaké pytle s peřím?"

"To nevím. Dostal jsem pokyny. Jen je plním. A vám radím, abyste dělal to samé."

Pak vyrazili a golem vedl Vlahoše úzkými zadními uličkami, v nichž se ještě povalovaly cáry mlhy. "A kolik je vlastně hodin, u bohů?" zeptal se ubliženým tónem.

"Tři čtvrti na sedm, pane Rosrete."

"Ale vždyť to znamená, že je pořád ještě noc! Copak ten člověk nikdy nespí? Co je tak důležité, že mě kvůli tomu musel vytáhnout z mé měkké a vyhřáté hromady dopisů?"

Hodiny v předpokoji kanceláře lorda Vetinariho netikaly správně. Někdy tikaly o chloupek pomaleji, jindy zase o trošičku rychleji. Občas ani tak, ani tak. Mohli jste si toho všimnout jedině tehdy, když jste tam seděli alespoň pět minut, protože za tu dobu se některé malé, ale velmi důležité části vašeho mozku zbláznily.

Brzy po ránu nebyl Vlahoš skoro k použití. To byla jedna z výhod kriminálního života. Nemuseli jste vstávat, dokud vám obyčejní lidé neuvolnili ulice.

Úředník Važuzel klouzal na měkkých podrážkách tak neslyšně, že z něj měl Vlahoš skoro šok. Byl to jeden z nejtišších

lidí, se kterými se Vlahoš až dosud setkal.
"Dal byste si šálek kávy, pane poštmistře?" řekl Važuzel tiše.
"Mám nějaké potíže, pane Važuzle?" oplatil Vlahoš otázku otázkou.
"Tak bych to rozhodně neřekl. Četl jste dnešní Kometu, pane?"
"Noviny? Ne. Aha..." Vlahošovy rozbouřené myšlenky se vrátily ke včerejšímu interview. Neřekl přece nic špatného, že ne? Všechno bylo v pořádku, blábolil samé pozitivní věci. Vetinari přece chtěl, aby lidé používali poštu, nebo ne?
"Dostáváme vždycky několik výtisků přímo od stroje," pokračoval Važuzel. "Já vám jeden donesu."
Netrvalo dlouho a vrátil s novinami. Vlahoš je otevřel, v jediném okamžiku plném agónie přeletěl pohledem první stranu, přečetl několik vět, zakryl si oči rukama a zasténal: "Proboha!"
"Všiml jste si toho obrázku, poštmistře?" nadhodil Važuzel s nevinným výrazem. "Někdo by řekl, že je k popukání."
Vlahoš zariskoval a vrhl další pohled na tu příšernou stránku. Při onom prvním pokusu zřejmě jeho podvědomí v sebeobraně přeskočilo obrázek, na němž byli zachyceni dva mladí uličníci. Text pod obrázkem zněl:

První uličník (který získat několik nově vytištěných poštovních známek): "Hele, už's viděl zadek starýho Vetinariho?"
Druhý uličník: "Jo's uhod! A jenom magor si může myslet, že ho budu olizovat!"

Vlahoš cítil, jak mu tuhne obličej.
"On už to viděl?" zakrákoral náhle vyschlým hrdlem.
"Samozřejmě, pane."
Vlahoš spěšně vstal. "Je pořád moc brzo," řekl. "Pan Vojáček bude bezpochyby ještě ve službě. Když poběžím, určitě ho stihnu a můžeme to vyřídit rychle. Odejdu rovnou. Tak to bude v pořádku, že? Ušetří vám to papírování. Nechci být nikomu na obtíž. Mohl bych dokonce -"
"Ale no tak, poštmistře," konejšil ho Važuzel a jemně ho vtlačil zpět na židli. "Nedělejte si zbytečné a hlavně předčasné starosti. Podle mé zkušenosti je jeho lordstvo... velmi složitá osobnost. Není dobré předvídat jeho reakce."
"Vy myslíte, že mě nechá naživu?"
Važuzel složil tvář do zamyšlených vrásek a na okamžik pohlížel ku stropu. "Hmm. Ano, myslím, že ano," odpověděl nakonec.
"Myslel jsem tím na čerstvém vzduchu? Se vším, co k tomu patří?"
"Je to velmi pravděpodobné, pane. Můžete vstoupit, pane."
Vlahoš se do Vetinariho pracovny vplížil po špičkách.
Z lorda Vetinariho byly vidět jen jeho ruce, které vyčnívaly po obou stranách rozevřené Komety. Vlahoš si s novým záchvěvem hrůzy znovu přečetl hlavní titulky:

NEPORUŠÍME
POŠŤÁCKOU PŘÍSAHU!

Neočekávaný útok na semafory

Slavnostní sliby: Doručíme poštu kamkoliv
Použijeme skvělé nové známky

To byl hlavní článek, i když hned vedle byl další, kratší, který ovšem přitahoval oko stejně magickou silou:

Velká linka opět mimo provoz
Celý kontinent odříznut

...a dole pod čarou, sázeno tučnějším typem písma, aby bylo vidět, že článek má lehčí obsah, bylo uvedeno tucet příběhů, které se odehrály, když pošta doručila první prastaré dopisy. Titulek zněl:

Historie se nedá zapřít

Bylo tam o výtržnosti, která se změnila v pouliční šarvátku, příběh zelináře Tomáše Upravníka a jeho nastávající a ještě další, malé příčiny, které do jisté míry měnily životy zúčastněných. Bylo to jako otevřít okénko do minulosti a zjistit, jaká mohla být.
Zdálo se, že je to prakticky celá přední strana, s výjimkou článku o Hlídce, která honí "tajemného zabijáka", jenž k smrti utloukl jakéhosi bankéře v jeho vlastním domě. Policisté stojí před záhadou, pravilo se v článku. To Vlahošovi dodalo jistou dávku optimismu. Jestliže jejich vlkodlacký policista nedokáže vyčenichat krvavého vraha, pak možná nenajde ani Vlahoše, až nadejde čas. Třeba přece jen mozek dokáže přelstít nos.
Jak se zdálo, lord Vetinari si Vlahošovu přítomnost neuvědomoval a Vlahoše napadlo, jaký by na něj mělo vliv slabé odkašlání.
V tom okamžiku noviny zašustily.
"Tady, v rubrice ‚Dopisy', říkají," ozval se Patricijův hlas, "že fráze ‚být sesekaný jako pažitka' je založena na rčení pocházejícím ze staré efebštiny, které je staré přinejmenším dva tisíce let, a spadá tedy do doby, kdy se kulturní rostliny jako pažitka ještě nepěstovaly, zatímco opilost jako činnost už jistě ano." Sklonil noviny a zadíval se přes jejich horní

okraj na Vlahoše. "Nevím, jestli sledujete tuhle zajímavou etymologickou diskusi?"

"Ne, pane," zavrtěl hlavou Vlahoš. "Pokud si vzpomínáte, strávil jsem posledních šest týdnů v cele odsouzených k smrti."

Jeho lordstvo odložilo noviny, opřelo se lokty o stůl, sepjalo prsty před sebou a zadívalo se přes jejich špičky na Vlahoše.

"Ach, ano. Je to tak, pane Rosrete. Dobrá, dobrá, dobrá."

"Podívejte, je mi opravdu velice lít-" začal Vlahoš.

"Kamkoliv na světě? Dokonce i bohům? Naši pošťáci se snadno nevzdávají? Historie se nedá zapřít? To je velmi působivé, pane Rosrete. To to šplouchlo," usmál se Vetinari, "jak řekla ta ryba muži s olověným závažím na nohou."

"Já jsem neřekl tak doslova, že -"

"Podle mých zkušeností má slečna Rezámková sklony psát přesně to, co někdo řekne," přerušil ho Vetinari. "Když to novinář nejen dokáže, ale i dělá, je to hrozná věc, pane Rosrete. Zkazí to celou legraci. Jeden má podvědomě pocit, že je to tak trochu podvod. A pokud tomu rozumím, vydáváte také poštovní směnky?"

"Prosím?"

"No... známky, pane Rosrete. Slib, že doručíte poštu do vzdálenosti v ceně zaplacené hodnoty. Slib, který musí být dodržen. Pojďte a podívejte se na tohle." Vstal přešel k oknu a kývl na Vlahoše. "No, jen pojďte, pane Rosrete."

Přes silnou obavu, že by mohl být vzápětí vyhozen z okna na dláždění, Vlahoš šel.

"Vidíte tu velkou semaforovou věž tamhle na Pahorku?" ukázal Vetinari. "Dnes ráno je na Velké lince neobvyklý klid. Jsou nějaké potíže s jednou z věží na pláních, pokud vím. Do Sto Lat a dál neprojde jediná zpráva. Ale když se teď podíváte dolů..."

Vlahošovi nějakou chvíli trvalo, než pochopil, na co se to dívá, a pak -

"To je fronta před poštou?" vypravil ze sebe.

"Tak tak, pane Rosrete," přikývl Vetinari s jakýmsi temným uspokojením. "Na známky, přesně jak jste inzerovali. Občané Ankh-Morporku mají jistý vyhraněný smysl, díky němuž neomylně poznají, kdy se mají připojit k legraci. Tak do toho, pane Rosrete. Jsem si jist, že máte hlavu plnou nápadů. Nerad bych vás zdržoval."

Lord Vetinari se vrátil ke svému stolu a zvedl noviny.

Je to tam, hned na první stránce, pomyslel si Vlahoš. To přece nemohl nevidět...

"Eh... co se týče té druhé věci..." začal opatrně s očima upřenýma na obrázek.

"O které druhé věci to mluvíte?" pozvedl Vetinari obočí.

Nastalo rozpačité ticho.

"Ehm... no, vlastně to nic," odpověděl Vlahoš. "Takže já půjdu."

"No, už máte jistě na čase, poštmistře. Pošta musí proudit, že je to tak?"

Vetinari počkal, až zaslechl, jak se zavírají vzdálené dveře, přešel k oknu a zůstal tam stát, dokud nezahlédl zlatou postavu spěchající přes nádvoří.

Vešel Važuzel a srovnal obsah podnosu s nápisem ‚Vyřízeno'. "Dokonale provedeno, pane," řekl tiše. "Jak vidím, pan Kůňpeč zemřel."

"Ano, alespoň tak jsem byl informován."

Když Vlahoš přecházel ulici, dav se neklidně zavlnil. Ke svému nesmírnému ulehčení spatřil před hlavním vchodem také pana Špůlku s jedním z těch vážných mužů z jeho tiskárny. Pan Špůlka k němu spěšně vykročil.

"Mám tady... ehm, několik tisíc obou těch objednaných... tisků," zašeptal a zpod kabátu vytáhl nevelký balíček. "Pencovky a dvoupencovky. Uměli bychom je vyrobit mnohem kvalitnější, ale to by trvalo déle a já měl dojem, že je budete potřebovat, když teď mají semafory zase poruchu."

"Jste zachránce lidských životů, pane Špůlko. Buďte tak laskav a vezměte je dovnitř. Mimochodem, kolik stojí semaforová zpráva do Sto Lat?"

"Pokud vím, tak i velmi krátká zpráva přijde přinejmenším na třicet pencí," odpověděl rytec.

"Děkuji vám." Vlahoš se narovnal a přiložil spojené ruce k ústům. "Dámy a pánové!" zvolal. "Poštovní úřad otevře během pěti minut a začne prodávat pencové a dvoupencové známky! Jako službu navíc budeme přijímat poštu do Sto Lat! První expresní poštovní zásilka do Sto Lat odejde za hodinu a bude ve Sto Lat ještě dnes dopoledne! Cena bude deset pencí za normalizovanou obálku. Opakuji, deset pencí! Královská pošta, dámy a pánové. Nepřijímejte náhražky. Děkuji vám!"

Dav zašuměl a několik lidí odběhlo.

Vlahoš zavedl pana Špůlku do budovy a s omluvným úsměvem zavřel hlavní vrata davu přímo do tváře. Cítil to zvláštní mravenčení, jaké se ho zmocnilo pokaždé, když rozjížděl nějakou novou velkou hru. Došel k názoru, že by se život měl skládat z okamžiků, jako je tenhle. Zatímco jeho srdce zpívalo, začal vydávat příkazy.

"Slavoji?"

"Pane Rosrete?" ozval se mladík za jeho zády.

"Zaběhni do Hobsonovy stáje a řekni jim, že potřebujú dobrého rychlého koně, jasné. Zvíře, které má oheň v krvi, a ne nějakou starou plesnivou herku, a já se v koních vyznám! Chci ho tady do půl hodiny. Utíkej! Pane Grešle?"

"Pane!" Pan Gešle skutečně zasalutoval.

"Sežeňte někde nějaký stůl a udělejte tady provizorní přepážku, budete tak laskav?" obrátil se k němu Vlahoš. "Během pěti minut otvíráme a začneme přijímat poštu a prodávat známky! Rozhodl jsem se, že v době, kdy mají semafory poruchu, budeme přijímat i dopisy do Sto lat. Cena deset pencí. Pokud budu pryč, jste zastupující poštmistr! Pane Špůlko!"

"Jsem tady, pane Rosrete. Nemusíte křičet!" ozval se rytec vyčítavým tónem.

"Omlouvám se, pane Špůlko. Potřebujeme další známky, prosím. Potrebujú nějaké vzít s sebou pro případ, že by tam byla nějaká pošta zpět. Můžete to pro mě udělat? A ty pětipencové a tolarové známky budu potřebovat co možná nej - je vám něco, pane Grešle?"

Stařík se mírně kymácel a rty se mu nehlučně pohybovaly.

"Pane Grešle?" opakoval Vlahoš.

"Zastupující poštmist..." mumlal horečnatě pan Grešle.

"Přesně tak, pane Grešle."

"Ani jeden z Grešlovic rodu ještě nebyl zastupujícím poštmistrem..." Grešle najednou padl na kolena a objal Vlahošovi rukama nohy. "Oh, děkuji vám, pane! Já vás nezklamu, pane Rosrete! Na mě se můžete spolehnout! Ni vítr, ni déšť ni..."

"Ano, ano, dobrá, zastupující poštmistře, děkuji vám, to stačí." Vlahoš se mu snažil vytrhnout. "No tak, pane Grešle, vstaňte prosím. Pane Grešle, prosím!"

"A nemohl bych nosit čepici s křídly, zatímco jste pryč, pane?" žadonil Grešle. "Znamenalo by to pro mě opravdu -"

"Jsem si jistý, že ano, pane Grešle, ale dnes ne. Dnes čepice letí do Sto Lat."

Grešle vstal. "Tím chcete říci, že povezete poštu sám, pane?"

"A kdo jiný? Golemové na to nejsou dost rychlí, Slavoj je... Slavoj je prostě Slavoj a vy ostatní, gentlemani, jste sta- staršího data narození." Vlahoš si zamnul ruce. "Žádné námitky, zastupující poštmistře Grešle! A teď... dejme se do prodeje nějakých těch známek!"

Dveře byly otevřeny a dav se vevalil dovnitř, Vetinari měl pravdu. Když se něco děje, občané Ankh-Morporku se toho chtějí účastnit. Pencové známky přes provizorní přepážku tekly doslova proudem. Konec konců, myslel si každý, za jednu penny dostanu něco, co má hodnotu jedné penny, no ne? A co víc, i kdyby to byla legrace, bylo to bezpečné, jako kdybyste si kupovali peníze! A opačným směrem putovaly obálky. Mnoho lidí psalo dopisy přímo na poště. Vlahoš si v duchu zaznamenal: Připravit obálky s nalepenou známkou a se složeným archem papíru uvnitř. Slogan: Instantní balíček! Hotový dopis v pěti minutách! Přidejte jen trochu inkoustu! To bylo důležité pravidlo každé podobné hry. Musíte lidem co nejvíce usnadnit způsob, jak by vám předali své peníze.

K jeho překvapení, i když si uvědomil, že to mohl předvídat, se davem protlačil Važuzel s malým, ale těžkým koženým balíčkem v rukou. Zásilka byla zapečetěna velkou pečetí se znakem města a silným "V" v kroužku, adresována starostovi Sto Lat.

"Vládní zásilka," oznámil Važuzel škrobeně, když balíček předával.

"Chcete si na ni koupit známky?" zajímal se Vlahoš, který balíček přejímal.

"Co myslíte vy, poštmistře?"

"Já si myslím, že vládní zásilky by měly být od plateb rozhodně osvobozeny," řekl Vlahoš.

"Děkuji vám, pane Rosrete. Jeho lordstvo má rádo lidi, kteří se učí rychle."

Ostatní pošta do Sto Lat ale byla samozřejmě ofrankována. Mnoho lidí tam mělo obchodní zájmy, nebo alespoň přátele. Vlahoš se rozhlédl. Lidé psali na všech možných i nemožných místech, někteří si dokonce položili papír na stěnu. Známky, jak pencové tak dvoupencové, rychle mizely. Na druhém konci haly třídili golemové nekonečné hory obálek...

Dalo by se říci, že hala v jistém slova smyslu kypěla.

Kdybyste to tak viděl, pane, kdybyste to viděl!

"Rosret, to jste vy?"

Vytrhl se ze snů o svícnech a před sebou spatřil zavalitého muže. Jeho paměť se chvilku prehrabávala v záznamech a pak mu oznámila, že je to majitel Hobsonovy zájezdní stáje. Hobsonova stáj byl nejproslulejší podnik svého druhu ve městě, i když ho současně provázela velmi zvláštní, téměř temná pověst. Nebylo to místo, o němž by se dalo říci, že je doupětem kriminálních živlů, jak naznačovala šeptanda, i když v četných rozlehlých budovách se mnohdy potulovali podezřelí, dosti odporní muži, kteří, jak se zdálo, neměli na práci nic jiného než posedávat nad sklenkou a vrhat na lidi ošklivé pohledy. A taky tam zaměstnávali Igora, to věděl každý, což bylo při neustálé potřebě veterinární péče rozumné, ale člověk slyšel historky...#

"Oh, zdravím vás, pane Hobsone," řekl Vlahoš.

"Jak se zdá, tak máte dojem, že pronajímám nějaké staré chcípliny, pane, je to tak?" prohlásil Vilém Hobson. Jeho úsměv nevypadal ani zdaleka přátelsky. Za jeho zády stál nervózní Slavoj. Hobson byl velký a zavalitý, ale ne tlustý, vypadal jako... jako něco, co byste dostali, kdybyste oholili medvěda.

"No, jel už jsem na některých, které -" začal Vlahoš, ale Hobson pozvedl ruku.

"Jak se zdá, tak jste si přál nějakého čilouše," prohlásil Hobson. Jeho úsměv se ještě rozšířil. "No, já vždycky posloužím zákazníkovi tím, co si přeje, dobře to víte. Tak jsem vám přivedl Borise."

"Ano?" opáčil poněkud nechápavě Vlahoš. "A donese mě do Sto Lat, ano?"

"No tam přinejmenším," ušklíbl se Hobson. "Jste dobrý jezdec?

"Když přijde na odjezd z města, pane Hobsone, není nikdo lepší ani rychlejší!"

"To je dobře, pane, to je dobře," přikyvoval souhlasně Hobson. Mluvil spokojeným hlasem člověka, který opatrně žene svou oběť přímo do pasti. "Boris skutečně má nějakou tu vadu, ale věřím, že tak zkušený jezdec jako vy s ním nebude mít potíže. Takže připraven? Je před budovou. Drží ho tam jeden můj muž."

Jak se ukázalo, tak to nebyl jeden, ale čtyři muži, kteří drželi v síti provazů obrovského černého hřebce, jenž se vzpínal, kopal, vyhazoval a snažil se je pokousat. Pátý muž ležel na zemi. Boris byl zabiják.

"Jak jsem řekl, pane, má nějakou tu chybičku, ale nikdo o něm nemůže říci, že je to... jakže to bylo? Jo, už vím... plesnivá stará herka. Pořád ještě stojíte o koně s ohněm v těle?" Zbytek za Hobsona dodával jeho úsměv: tak tohle

dělám nafoukaným snobům, kteří se mě pokoušejí komandovat. Jen se podívejme, jak se svezete na tomhle vy... panáčku, co ví o koních všechno!

Vlahoš se nejdříve podíval na Borise, který se právě snažil udupat muže ležícího na zemi, a pak na čekající dav. Čert aby vzal ty zlaté šaty. Kdybyste byli na místě Vlahoše von Rosreta, mohli byste udělat jen jedinou věc. Zvýšit sázky.

"Odsedlejte ho," řekl.

"Cože?" ujišťoval se Hobson o tom, že slyšel dobře.

"Sundejte mu sedlo, pane Hobsone. Poštovní brašny jsou dost těžké, takže sedlo musí dolů."

Úsměv na Hobsonově tváři zůstal, ale zdálo se, že zbytek obličeje se od něj snaží distancovat. "Už máte všechny děti, co jste si přál mít?"

"Dejte mi jen pokrývku a podbřišník, pane Hobsone."

Hobsonův úsměv teď zmizel docela. "Takhle to bude vypadat příliš jako vražda. "Možná byste si to ještě měl promyslet, pane," řekl. "Boris vloni ukousl jednomu chlapovi pár prstů. Taky lidi rád podupe, a jak kope, pane! Žádné zvíře neudělá kočičí hřbet tak jako on, a když vyhodí... Je to skutečně démon a já nelžu, pane."

"Poběží?"

"On ani tak neběhá, jako se řítí. Rozený ďábel!" rozohňoval se Hobson. "Na to, abyste ho přinutil zahnout za roh, potřebujete krumpáč. Podívejte, pane, přiznám vám, že jste to chtěl zkusit, a to od vás byla fér hra, ale na rovinu, mám spoustu jiných -"

Hobson sebou trhnul, když na něj Vlahoš vrhl jeden ze svých speciálních úsměvů. "Vy jste ho vybral, pane Hobsone. Já na něm pojedu. Byl bych vám vděčný, kdybyste požádal své gentlemany, aby mi ho odvedli na Širokou cestu a tam mi u něj počkali. Skočím si jen pro pár úředních věcí."

Vlahoš vešel z budovy do zadního traktu, vyběhl po schodech do své kanceláře, zavřel dveře, nacpal si do úst kapesník a několik vteřin tiše kňučel, dokud se mu poněkud neulevilo. Je pravda, že už několikrát prchal na neosedlaném koni, když mu začalo připalovat a vlci mu chňapali po patách, ale Boris měl oči šílence.

Jenže teď se musí rychle vrátit a být... šílencem v zářivé zbroji. Musíte jim předvést show, zahrát jim představení, něco, co by si pamatovali. Jediné, co potřebuje, je vydržet na tom zvířeti, než vyjede z města, a pak najít nějaké vhodné křoví, do kterého by spadl. Ano, to by stačilo. O několik hodin později se pak dopotácí do Sto Lat, pořád ještě s poštou, po tom, co statečně odrazil bandity. Uvěří mu, protože to bude znít věrohodně... protože lidé chtějí věcem věřit, protože to je dobrý příběh, protože když ho dobře vyleštíte, vypadá sklo mnohem více jako diamant než pravý kámen.

Když se znovu objevil na schodišti před budovou, ozval se jásot. Slunce, jako kdyby chytilo narážku, prorazilo mraky a mlhu a odrazilo se od zlatých křidélek.

Boris vypadal zdánlivě klidně, i když hryzl udidlo. To ovšem nemohlo Vlahoše zmást. Když se kůň jako Boris tvářil nevinně, pak jen proto, že měl něco v plánu.

"Pane Pumpo, budu potřebovat, abyste mi pomohl nahoru," řekl Vlahoš a přehodil si řemen poštovní brašny přes hlavu a rameno.

"Jistě, pane Rosrete," zabasoval golem.

"Pane Rosrete!"

Vlahoš se obrátil a spatřil Sacharózu Rezámkovou, která se spěšně blížila po ulici a v ruce svírala poznámkový blok.

"Vždycky vás rád vidím, Sacharózo," řekl Vlahoš, "ale právě teď mám poněkud naspěch -"

"Víte o tom, že má Velká linka zase poruchu?" zeptala se.

"Ano. Bylo to v novinách. Ale teď už musím -"

"Takže vyzýváte semaforovou společnost?" Hrot tužky visel připravený nad zápisníkem.

"Já jen doručuji poštu, slečno Rezámková, přesně jak jsem řekl," odpověděl Vlahoš pevným, mužným tónem.

"Ale nemyslíte, že je dost divné, když je muž na koni spolehlivější než -"

"Prosím, slečno Rezámková! My jsme poštovní úřad!" přerušil ji Vlahoš svým nejušlechtilejším hlasem. "My se nepouštíme do žádných nesmyslných soutěží. Je nám líto, že naši kolegové v Semaforové společnosti mají momentální těžkosti se svým technickým vybavením. Plně soucítíme s jejich obtížnou situací, a pokud by si přáli, abychom doručili jejich zprávy, samozřejmě, že jim rádi prodáme potřebné známky, které brzo budou k mání v hodnotách jedné, dvou, pěti a deseti penny a také jednoho tolaru. Budou se prodávat tady, na poštovním úřadě, připravené k nalepení. Máme navíc připravenu výrobu známek s lepidlem s příchutí lékořice, pomeranče, skořice a banánu. S jahodovou příchutí známky nebudou, protože nemám jahody rád."

Viděl, jak se při psaní poznámek usmála. Pak řekla: "Rozuměla jsem dobře tomu, co jste řekl? Vy nabízíte, že dopravíte semaforové zprávy?"

"Jistě. Zprávy, které jdou ven, mohou pokračovat z věže ve Stu Lat. Tetička výpomoc, to je naše přezdívka."

"Jste si jist, pane Rosrete, že to není Nafoukanost?" řekla Sacharóza, když se z davu ozval smích.

"Já vám vůbec nerozumím," potřásl hlavou Vlahoš. "A teď, když dovolíte -"

"Vy si neodpustíte zatahat lidi z Velké linky za fusekli, že?" pokračovala novinářka.

"Hm, to musí být nějaký zvláštní novinářský termín," potřásl hlavou Vlahoš. "Jaké kdo nosí ponožky, je jen jeho soukromá věc a nikdy mě nezajímalo, jaké ponožky kdo nosí, a i kdyby... nikdy by mě ani ve snu nenapadlo ho zouvat a... to se tedy nezlobte. A teď, když prominete, musím doručit poštu a měl bych vyrazit dříve, než Boris někoho sežere. Uvidíme se."

"Mohla bych vám položit ještě jednu, opravdu poslední, otázku? Byla by vaše duše skutečně nenapravitelně poškozena, kdyby si vás Otto vyblýskl při odjezdu?"

"Předpokládám, že tady, na ulici, vám v tom nemohu zabránit, ale na oplátku bych byl rád, kdyby má tvář nebyla příliš zřetelná," řekl Vlahoš, zatímco pan Pumpa spojil své kameninové dlaně a nastavil mu pohodlný schůdek. "Pochopte,

náš kněz je na to opravdu velmi citlivý."

"Ano, předpokládám, že ten váš ‚kněz' už takový bude," ušlíbla se slečna Rezámková a dala si záležet na tom, aby obě vnitřní uvozovky doslova zvonily ironií. "A navíc podle toho, jak vypadá ten pekelný kůň, by to mohla být poslední příležitost, kdy si vás vyikonografovat. To zvíře je jako čtyřnohá smrt, pane Rosrete."

Když Vlahoš nasedl, zástup utichl. Boris jen tak opatrně přesunul váhu těla.

Podívej se na to takhle, pomyslel si Vlahoš, co můžeš ztratit? Svůj život? Vždyť už tě vlastně pověsili. Teoreticky žiješ mezi anděly. A prakticky zatím na všechny děláš ďábelský dojem. Proč si kupují známky? Protože jim nabízíš show -

"Stačí říct, pane," ozval se jeden z Hobsonových mužů, který visel na konci provazu. "Až ho pustíme, berem nohy na ramena."

"Ještě okamžik -" požádal Vlahoš rychle.

V přední řadě davu si všiml jedné postavy. Měla šedé šaty, které zdůrazňovaly její půvabnou postavu, a právě když se na ni podíval, vyfoukla nervózně k nebi proužek dýmu, podívala se mu do očí a pokrčila rameny.

"Zašla byste se mnou dnes na večeři, slečno Srdénková?" zavolal.

Hlavy se obracely jejím směrem. Dav zčeřila vlna tichého smíchu a zaznělo několik nadšených výkřiků. Nejdříve po něm šlehla pohledem, po němž měl zůstat jeho stín otištěn na kouřících troskách zdi v pozadí, ale pak krátce přikývla.

Kdo ví, třeba ještě budu sklízet rajské ovoce... pomyslel si.

"Tak ho pusťte, hoši!" řekl Vlahoš a srdce mu poskočilo.

Muži se vrhli do úkrytů. Svět na okamžik ztratil dech, ale pak Boris přešel z trpné nečinnosti k šílenému tanci. Zadníma nohama vykřesával ohňostroj z dláždění a předníma divoce hrabal ve vzduchu.

"Úžasné! Držte ho!"

Svět zbělel. Boris zešílel.

KAPITOLA OSMÁ

Poštovní horečka

Pravá povaha koně Borise - Zlověstná věž - Pan Rosret se uklidní - Dáma s perníčky na uších - Pozvání přijato - Krabice pana Dovedy - Tajemný cizinec

Hobson zkoušel Borise na závodní dráze a Boris by byl skutečně skvělý kůň, kdyby neměl dva ošklivé zlozvyky. Zaprvé útočil na každého koně, kterého spatřil po svém boku, a zadruhé v první zatáčce přeskakoval pažení a opouštěl závodní dráhu. Vlahoš si jednou rukou sevřel čepici, špičky nohou zaklínil pod břišní pás a druhou rukou zoufale sevřel otěže. Široká cesta kolem něj proletěla v jediném okamžiku, lidé i vozy se slévali do jediné rozmazané čáry a měl dojem, že mu tlak vzduchu mačká oči do hlavy.

Před nimi se objevil vůz stočený napříč přes ulici, ale řídit Borise bylo stejně nemožné jako ovládat balon za bouře. Mocné svaly se napjaly a pak nastal dlouhý, pomalý a tichý okamžik, když kůň přeplul nad vozem.

Když dopadl na zem, podkovy mu sice se zaskřípěním sklouzly po dláždění, ale díky setrvačnosti se udržel na nohou a zrychlil.

Hustý dav, který se pravidelně pohyboval kolem Středové brány, se rozprchl na všechny strany a pak už obzor zaplnily pláně. Ty zřejmě nějak zapůsobily na Borisovu šílenou koňskou mysl. Všechen ten prostor, rovný a plochý, na němž se jen tu a tam objevila nějaká zanedbatelná překážka jako strom nebo keř.

Zjistil, že má ještě nějaké svaly, které zatím nepoužil, a znovu zrychlil, takže stromy, keře, lidé i vozy se ještě více rozmazali.

Vlahoš teď proklínal svou furiantskou zpupnost, která ho připravila o sedlo. Už v této chvíli ho začínal nenávidět každý kousek jeho těla. Aby ale přiznal pravdu, jakmile si Boris odbyl první výbuch, nejelo se na něm zase tak špatně. Našel si vlastní pravidelný rytmus a jeho planoucí oči se upíraly k modrému obzoru. Nenávist, kterou cítil ke všemu a ke každému, se momentálně utopila v čiré radosti z pohybu a nekonečného prostoru. Hobson měl pravdu, Boris se nedal ovládnout ani palicí, ale zatím mířil správným směrem, tedy pryč od své stáje. Boris nechtěl trávit své dny vykopáváním cihel z jejích stěn, zatímco by čekal, až se na něj posadí další sebevědomý idiot, kterého shodí. Chtěl se zakousnout do obzoru. Chtěl běžet.

Vlahoš si opatrně stáhl čepici a sevřel ji do zubů. Nedokázal si představit, co by se stalo, kdyby ji ztratil, a každopádně ji chtěl mít na konci cesty na hlavě. Bylo to důležité. Šlo o styl.

Pak se mírně vlevo před nimi objevila jedna z věží Velké linky. Na dvaatřiceti kilometrech mezi Ankh-Morporkem a Stem Lat byly dvě a ty nesly největší zátěž, protože přes ně procházely prakticky všechny zprávy. Ze Sto Lat se linky rozbíhaly do několika stran, ale tady lidem nad hlavami plynuly zprávy do celého světa -

- tedy měly plynout. Jenže signalizační rolety i ramena byly nehybné. Když Vlahoš přijel blíž, uviděl nějakého muže, který pracoval na otevřeném vrcholku věže. Vypadalo to, že se celá jedna dřevěná část odlomila.

Skvěle! Jen tak na vás, pijavice! Tahle oprava vám zabere hodně času! Možná by stálo za to pokusit se přes noc doručit nějakou poštu do Pseudopolisu? Musí si promluvit s vozky dostavníků. Nezdá se, že by kdy zaplatili Poště za ty vozy, které si rozebrali. A nezáleží na tom, jestli budou semafory opraveny včas, protože Pošta se o to pokusila. Semaforová společnost se chovala jako velký hrubián, obírala lidi, zvyšovala ceny a chtěla čím dál tím víc peněz za čím dál tím horší služby. Poštovní úřad byl outsider a outsider si vždycky najde nějaké vhodné místečko, kam kopnout.

Opatrně pod sebe vtáhl větší kousek pokrývky. Různé tělesné orgány už vůbec necítil.

Mnohobarevný chochol kouře, který stoupal nad Ankh-Morporkem, jim rychle mizel za zády. Mezi Borisovýma ušima už bylo vidět podobný, ale menší chochol, který se vznášel nad Stem Lat. Věž zmizela za nimi a netrvalo dlouho, když před sebou spatřili druhou věž. Urazil víc než třetinu cesty za dvacet minut a Boris dále zdolával cestu nezmenšeným tempem.

Zhruba na poloviční cestě mezi oběma městy stála stará kamenná věž, jediné, co zbylo v hromadě trosek, které ležely

uprostřed lesa. Byla skoro tak vysoká jako věže semaforu a Vlahoše napadlo, proč ji jako semaforovou věž jednoduše nepoužili. Ale pravděpodobně je příliš zchátralá, než aby unesla váhu signalizačních rolet a ramen i za silného větru, řekl si.

Celý ten kus krajiny vypadal pustě, kus zarostlé divočiny uprostřed holých plání.

Kdyby měl Vlahoš ostruhy, byl by Borise na tomhle místě pobídl a kůň by ho nejspíš shodil, podupal a pak sežral.# Místo toho se naklonil ještě níže nad koňský krk a pokoušel se nepředstavovat si, v jakém stavu tahle jízda zanechá jeho ledviny.

Čas plynul.

Minuli druhou věž a Boris přešel z trysku do cvalu. Sto Lat teď už bylo vidět zcela jasně. Vlahoš rozeznával městské hradby a věže hradu.

Bude muset z koně seskočit za jízdy, jinak to asi nepůjde. Zatímco se hradby přibližovaly, načrtl si Vlahoš v duchu přinejmenším půl tuctu scénářů, ale většina z nich se neobešla bez stohu slámy. Jediný scénář, kde stoh slámy nefiguroval, však končil zlomením Vlahošova vazu.

Nezdálo se, že by měl Boris při pohledu na blížící se hradby v úmyslu uhnout. On byl na cestě, cesta vedla rovně a směřovala branou do města a to Borisovi nijak nevadilo. Kromě toho měl žízeň.

Ulice města byly přeplněny věcmi, které se nedaly ani přeskočit, ani rozdupat, ale támhle bylo vodní koryto. Jen jakoby mimochodem zaznamenal, že se mu něco svezlo ze hřbetu.

Sto Lat nebylo velké město. Vlahoš tady kdysi strávil šťastný týden, udal několik padělaných bankovek, dvakrát provedl trik "Chudý dědic velkého jmění" a na cestě z města prodal skleněný prsten, ani ne tak kvůli penězům, jako spíše z neustálého úžasu nad lidskou špatností a naivitou.

Pozorován davem se vypotácel po schodech k radnici. Otevřel hlavní dveře a hodil koženou poštovní brašnu na stůl před prvního úředníka, kterého uviděl.

"Pošta z Ankh-Morporku," zavrčel. "Vyjel jsem v devět, takže je úplně čerstvá, jasné?"

"Ale vždyť teď právě odbilo teprve čtvrt na jedenáct! Jakou poštu?"

Vlahoš se pokusil nerozčílit. Cítil se dost mizerně už tak.

"Vidíte tenhle klobouk?" řekl a ukázal si na hlavu. "Vidíte ho? To znamená, že jsem vrchní poštmistr Ankh-Morporku! Tohle je vaše pošta! Během jedné hodiny se vracím zpět, chápete? Jestli chcete poslat nějakou poštu, která bude v Ankh-Morporku ve dvě hodiny - auvej! - ve tři hodiny odpoledne, pak ji vložte do tohoto pytle. Tohle," pokračoval a zamával štůskem známek mladíkovi pod nosem, "jsou známky. Červené dvoupencovky, černé jednopencové. Stojí to deset - auvej - jedenáct pencí za dopis, chápete? Prodáte známky, dáte mi peníze, olíznete známky a nalepíte je na dopisy. Expres doručení zaručeno! Na jednu hodinu vás tímto jmenuji zastupujícím poštmistrem. Vedle je hostinec. Jdu se tam vykoupat. Potřebuji studenou koupel. Opravdu hodně studenou. Máte tady někde ledárny? Tak studenou. A taky se potrebujú napít a dát si něco k jídlu a mimochodem... venku u žlabu je velký černý kůň. Byl bych vám vděčný, kdyby ho vaši lidé chytli, vyhřebelcovali, osedlali, obrátili hlavou k Ankh-Morporku a drželi, než se vrátím. Dejte se do toho!"

# # #

Byla to sice jen sedací vana, ale ve městě byla ledárna. Vlahoš seděl jako jediný velký puchýř mezi plujícími kousky ledu, upíjel brandy a naslouchal zvukům zvenčí.

Po nějaké chvíli se ozvalo zaklepání na dveře a ozval se tázavý mužský hlas. "Mohu vstoupit, pane poštmistře?"

"Okamžik, jen si vezmu něco na sebe," odpověděl Vlahoš. Natáhl se k zemi vedle vany a nasadil si svou poštmistrovskou čapku. "Vstupte."

Starosta Sto Lat byl drobný, ptáku podobný muž, který buď nastoupil do funkce teprve nedávno a na místo velkého tlustého člověka, nebo si myslel, že plášť, který se táhne půl metru za vámi, a tlustý zlatý řetěz, končící někde nad klínem, je nejnovější móda městských úředníků.

"Ehm... Jozef Dromedák, pane," představil se nervózně. "Jsem starosta města a ..."

"Opravdu? Rád vás poznávám, Jožo," přikývl Vlahoš a pozvedl svou sklenku. "Odpusťte, že nevstávám."

"Nerad vám to říkám, ale váš kůň pokopal tři muže a pak utekl."

"No tohle! Obvykle to nedělá," potřásl hlavou Vlahoš.

"Nedělejte si starosti, pane, my ho chytíme, kromě toho můžete mít koně z naší stáje, který vás odnese zpět. I když ne tak rychle, připouštím."

"Ale propána," řekl Vlahoš a opatrně si v plovoucím ledu našel pohodlnější polohu. "To je ostuda!"

"Oh, vím o vás všechno, pane Rosrete," řekl starosta a spiklenecky mrknul. "V brašně bylo i několik výtisků Komety! Vy jste muž, který chce žít a něco vykonat. Muž plný elánu, to jste vy! Muž podle mého srdce. Míříte ke slunci! Vytyčíte si cíl a jdete za ním přes hory, doly i sedmero moří! Přesně tak dělám svou práci i já! Jste nesmírně podnikavý, přesně jako já! Byl bych rád, kdybyste ji vložil sem, pane!"

"Co a kam?" nechápal Vlahoš a zavrtěl se v rychle teplající vodě. "Aha." Uchopil podávanou ruku. "A copak děláte, kromě starostování, pane Dromedáku?"

"Vyrábím deštníky a slunečníky," odpověděl pyšně starosta. "Už bylo na čase, že někdo Společnosti řekl do očí, jak se věci mají! Bylo to v pořádku, ale přestalo to být v pořádku před několika měsíci. Člověk sice předtím musel taky platit jako mourovatý, ale zprávy se alespoň dostaly rychle a přesně tam, kam měly. Jenže teď je to samá porucha a oprava a účtují ještě více než předtím, věřil byste tomu? A nikdy se nedozvíte, jak dlouho budete čekat, vždycky to podle nich bude ‚v brzku'. Oni vždycky ‚litují nepříjemnosti', mají to dokonce napsáno na plakátě, který si vyvěsili nad úřadovnu. Jsou tak milí a lidští jako hozená sekerka, přesně jak jste řekl. Takže víte, co jsme právě udělali? Zašli jsme si do semaforové věže, která stojí ve městě, a vážně jsme si promluvili s mladým Davidem. Je to slušný mladík, takže nám

vrátil všechny zprávy určené do Velkého města, podané od včerejška do dnešního oběda, které neodešly. Co tomu říkáte?"

"Nebude z toho mít nepříjemnosti?"

"Říkal, že jim stejně dává výpověď. Ani jednomu z věžních operátorů se nelíbí, jak teď Společnost vede Velkou linku. Všechny byly opatřeny známkami tak, jak jste řekl. No, nechám vás se obléct, pane Rosrete. Váš kůň je připraven." Zastavil se u dveří. "Aha, ještě jednu věc k těm známkám, pane..."

"Prosím? Objevil se nějaký problém, pane Dromedáku?" podíval se na něj Vlahoš.

"No, tak bych to přímo nenazval. Nedovolil bych si říci jediné křivé slovo o lordu Vetinarim nebo Ankh-Morporku," řekl muž, žijící necelých třicet kilometrů od obrovského města přetékajícího nedůtklivým šovinismem - "ale nezdá se mi správné, abychom my tady lízali... tedy slinili ankh-morporské z... známky. Nemohli bychom si vytisknout nějaké vlastní? Máme královnu, moc hezké děvče. Vypadala by na známkách skvěle! Jsme důležité město, vždyť víte."

"Zjistím, co by se v tom dalo dělat, pane Dromedáku. Nemáte náhodou její obrázek?"

Všichni je budou chtít, pomyslel si při oblékání. Mít svou vlastní známku, to je totéž jako mít svou vlastní vlajku, svůj erb. A vsadil bych se, že se svým přítelem panem Špůlkou bych se nějak dohodl. Určitě. Nezáleží na tom, že nemáte vlastní poštovní úřad, pořád ještě můžete mít svou vlastní známku...

Vyprovázel ho nadšený dav. Seděl na koni, který sice zdaleka nebyl jako Boris, ale dělal, co mohl, a ještě navíc, jak se zdálo, věděl, k čemu jsou otěže. Vlahoš vděčně přijal i polštářek na sedlo. To dodávalo jeho Činu výjimečný lesk. Jel tak rychle, že si musel dát na sedlo polštářek!

Vyrazil s plnou brašnou. A k jeho úžasu si znovu mnoho lidí koupilo známky jen proto, aby je měli! Kometa kolovala městem. Bylo to něco nového a lidé se toho chtěli účastnit.

Když pak ale jel zpět poli, jeho pěnivé nadšení poněkud zvětralo. Zaměstnával Slavoje, skupinku skvělých, ale rozpadem ohrožených stařiků a několik golemů. V téhle sestavě se pošta neudrží.

Vtip spočíval v tom, že bylo nutné tomu všemu neustále dodávat lesk. Řekněte lidem, co máte v úmyslu udělat, a oni uvěří, že to udělat dokážete. Tuhle jízdu by dokázal podniknout každý. Nikdo se o to ale ani nepokusil. Všichni čekali, až budou opraveny semafory.

Cestou se pozorně rozhlížel po okolní krajině, a když míjel semaforovou věž, která byla porouchaná, zrychlil. Pořád ještě byla opravována, to bylo vidět, ale kolem a na samé věži teď viděl celý hlouček mužů. Na první pohled bylo jasné, že se opravy na věži náhle podstatně zrychlily.

Když si prohlížel věž, byl by vsadil krk na to, že viděl někoho spadnut. Asi by nebylo právě nejlepší zamířit tam a zeptat se, jestli nepotřebují nějakou pomoc, rozhodně ne, pokud chtěl dožít život s vlastními zuby. Kromě toho, z vrcholku věže dolů na zelný lán to byl skutečně dlouhý pád, který pravděpodobně vhodně zkombinoval usmrcení s pohřbem.

Když vjel do města, znovu zrychlil. Z jakéhosi důvodu mu nepřipadalo vhodné dojet k budově pošty klusem. Když ho lidé ve frontě - před budovou pořád ještě stála fronta - spatřili, vypukli v nadšený jásot.

Z budovy vyběhl pan Grešle, pokud se jeho krabí pohyb dá nazvat během.

"Můžete dopravit do Sto Lat další zásilku, pane!" křičel. "Brašna už je zase plná! A všichni šeptají, kdy začneme dopravovat poštu do Pseudopolisu a Quirmu! Taky tady máme jeden dopis do Lancre!"

"Cože? Ale to je celých podělaných osm set mil odsud, člověče!" Vlahoš sesedl, i když měl tak unavené nohy, že se celá akce málem zvrhla v pád.

"Tady se to všechno hrozně rozproudilo, zatímco jste byl pryč, strašlivé množství práce, pane," vyprávěl Grešle, který ho podepřel. "No ano, samozřejmě, nemáme dost lidí! Jenže tady zase máme lidi, kteří se ptají na zaměstnání, pane, od chvíle, kdy vyšly ty noviny. Lidé ze starých pošťáckých rodin jako já! Dokonce i další penzionovaní zaměstnanci! Vzhledem k tomu, že jsem dočasně zastupujícím poštmistrem, dovolil jsem si je prozatím přijmout na dobu omezenou. Doufám, že vám to nevadí, pane? A pan Špůlka tiskne nové známky! Už dvakrát jsem musel poslat Slavoje pro další! Slyšel jsem, že první pětipencovky a tolarovky budou ještě dnes večer. To je úžasný čas, co říkáte, pane?"

"Hmmm... jistě," přikývl Vlahoš. Celý okolní svět se najednou proměnil v jakéhosi Borise - pohyboval se rychle, měl sklony kousat a nedal se řídit. Jediný způsob, jak nebýt rozdupán, bylo udržovat si velký náskok.

Uvnitř hlavní haly stála celá řada provizorních přepážek. Ty byly obleženy lidmi.

"Prodáváme jim obálky a papíry," informoval ho Grešle. "Inkoust je grátis."

"To jste vymyslel sám?" zajímal se Vlahoš.

"Ne, tak jsme to dělávali vždycky," potřásl hlavou Grešle. "Slečna McArátová dovezla od Špůlky vůz levného papíru.

"Slečna McArátová? Kdo je to slečna McArátová?" zajímal se Vlahoš.

"Pochází z velmi staré poštovní rodiny, pane," vysvětloval mu Grešle. "Rozhodla se, že pro vás bude pracovat." Vypadal poněkud nervózně.

"Prosím?" zamračil se Vlahoš. "Ona se rozhodla pracovat pro mě?"

"No, víte, jak je to s lidmi od pošty, pane," začal Grešle. "My dost neradi -"

"Vy jste poštmistr?" ozval se Vlahošovi za zády hrozebný hlas. Pronikl mu do hlavy, provrtal se vzpomínkami, probral zasutým strachem a obavami, našel ty správné páky, chopil se jich a zatáhl. Ve Vlahošově případě našel frau Schwaatzovou. Když chodil druhým rokem do školy, byl převeden ze školky, z laskavé a příjemné péče veselé paní Tišilové, která byla cítit lakem na nehty, slaným pečivem a nepříliš důkladnou tělesnou hygienou, do studených lavic mezi nimiž vládla frau Schwaatz, páchnoucí Věděním. Bylo to hrozné, stejně hrozné jako se narodit s handicapem, že vaše matka to nezvládla.

Vlahoš se automaticky otočil a sklopil oči. Ano, tady byly, střízlivé trvanlivé boty, černé vlněné punčochy, pouštějící chlupy, vytahaný svetr - no ano, kchm, svetr. Frau Shwaatz měla ve zvyku vycpávat si jeho rukávy kapesníky kchm,

kchm - a také brýle a na tváři výraz připomínající první jinovatku. Vlasy měla spletené do dvou copů a ty pak stočeny po obou stranách hlavy do kulatých útvarů, jimž se doma v Überwaldu říkalo "hlemýždi", ale v Ankh-morporku lidé viděli ženu, která měla na každé straně něco jako oválný perníček zdobený citrónovou polevou.

"Takže podívejte, slečno McArátová," prohlásil pevně. "Poštmistrem jsem tady já a já tady také velím a nařizuji. Nemám v úmyslu dát se sekýrovat kýmkoliv ze svých podřízených, tím spíše někým z výpomocného personálu jenom proto, že nějaký jejich příbuzný kdysi pracoval na poště. Nemám strach ani z vašich sešmaťchaných bot, slečno McArátová, a vesele se usmívám tváří v tvář vašemu mrazivému pohledu. Hanba vám! Jsem už dospělý muž, slečno McArátová, a už se netřesu ani před vaším peskujícím hlasem a dokážu už kontrolovat svůj močový měchýř, ať se na mě díváte sebepřísněji, to se spolehněte! Protože já jsem tady vrchním poštmistrem a moje slovo je tady zákonem!"

To říkal jeho mozek. Naneštěstí mu to ke rtům putovalo někudy oklikou přes páteř a z úst pak zaznělo "Prosím!" podobné poplašenému zakvákání.

"Pane Rosrete, nic proti nim nemám, ale ptám se vás: Jsou ti golemové, které zaměstnáváte na mém poštovním úřadě, pánové nebo dámy?" skřípal hlas té příšerné bytosti.

To byl dotaz natolik neočekávaný, že mu to pomohlo částečně se vrátit do skutečnosti. "Prosím?" řekl. "To nevím! A proč na tom záleží? O kousek toho jílu víc nebo míň. Proč?"

Slečna McArátová si založila ruce v bok, což stačilo k tomu, aby Vlahoš s panem Grešlem o krok ustoupili.

"Doufám, že to není nějaké nemístné žertování z vaší strany, pane Rosrete?" zamračila se.

"Prosím? Legrace? Já nikdy nežertuji!" Vlahoš se pokusil sebrat. Ať se stane cokoliv, ta ženská ho už do kouta nezatlačí. "Nedělám si legraci, slečno McArátová, a nikdo o mně nemůže říct, že bych byl známý vtipálek, a i kdybych podobné sklony měl, ani ve snu by mě nenapadlo šprýmovat s vámi. V čem je problém?"

"Jeden z nich byl na dámském tom... jednoduše na ‚dámách'," pane Rosrete," sdělila mu rozrušeným hlasem slečna McArátová.

"A co tam dělal? Tedy, oni nejedí, takže chápete, že..."

"Vypadalo to, jako když tam uklízí," odpověděla slečna McArátová, ale v hlase jí zněl zcela neskrývaný náznak, že ona má svá temná podezření. "Ale slyšela jsem, že je lidé oslovují ‚pane'."

"Víte, oni tady vykonávají všechno, co je třeba, protože neradi zahálejí a neradi přestávají pracovat," vysvětloval jí situaci Vlahoš. "A my dáváme přednost oslovovat je čestným titulem ‚pán', tedy ‚on', protože... ehm... ‚to' se nedá prakticky použít a existuje dost lidí, kteří by oslovení slečno jen těžko přijali za své, slečno McArátová."

"Tady jde o princip, pane Rosrete," trvala na svém. "Nikdo, koho oslovujeme ‚pane', nemá do místnosti označené ‚dámy' přístup. Takové věci by nakonec vedly k nepravostem a odsouzeníhodným techtlímechtlím. A to já, pane Rosrete, nestrpím!"

Vlahoš se na ni chvilku díval. Pak se pohledem přesunul k panu Pumpovi, který nikdy nebyl daleko.

"Pane Pumpo, je nějaký důvod, proč by nemohl golem dostat nové jméno?" zeptal se. "V zájmu toho, abychom se vyhnuli chlípným techtlímechtlím?"

"Ne, pane Rosrete," zaduněl golemův hlas.

Vlahoš se obrátil k slečně McArátové. "Bude vyhovovat Grácie, slečno McArátová?"

"Grácie bude v pořádku, pane Rosrete," přikývla vážně slečna McArátová s nezastíraným triumfem v hlase. "A samozřejmě musí být příslušně oblečena," dodala.

"Oblečena?" opakoval po ní Vlahoš mdle. "Ale golem nepotřebuje - on není - oni nemají..." Pod jejím pohledem se mu hlas roztřásl a pomalu vytratil. Vlahoš se vzdal. "Jistě, slečno McArátová. Snad nějakou kostku, pane Pumpo, co myslíte?"

"Postarám se o to, poštmistře," přikývl golem.

"Bude vám to tak vyhovovat, slečno McArátová?" prohlásil pak Vlahoš zničeně.

"Zatím," přikývla milostivě slečna McArátová, jako kdyby litovala, že už nejsou žádné další věci, na něž by si mohla stěžovat. "Pan Grešle dobře ví o věcech, na něž dbám a jsem háklivá, poštmistře. Teď se vrátím ke svým povinnostem, jinak lidé zase rozkradou psací pera. Jeden aby je pozoroval jako ostříž a hlídal jako dráb, to mi věřte."

"Dobrá ženská," zabručel pan Grešle, když za šustění sukní a spodniček odplula. "Pátá generace McArátových. Z profesionálních důvodů si samozřejmě nechávají dívčí jméno."

"Ony se vdávají?" Z davu od jedné z provizorních přepážek se ozval břitký povel. "Okamžitě vraťte ten brk, nebo si snad myslíte, že na mně to peří roste?"

"Myslíte, že po svatební noci svým manželům vždycky ukousnou hlavu?" zajímal se Vlahoš.

"Tak o tom nic nevím, pane," odpověděl Grešle a poněkud zčervenal.

"Ale vždyť má dokonce knírek!"

"Ano pane. Jak vidíte, má tenhle úžasný svět pro každého něco."

"Říkal jste, že tady byli lidé, kteří se zajímali o práci?"

Grešle se rozzářil. "Přesně tak, pane. Kvůli tomu povídání v novinách."

"To myslíte dnes ráno?"

"No, to asi taky pomohlo, ale myslím, že to způsobilo především to polední vydání."

"Jaké polední vydání?"

"Jsme na celé titulní straně!" sděloval mu pyšně Grešle, "Položil jsem vám jeden výtisk na stůl do vaší kanceláře -"

Vlahoš mu vsunul do rukou poštovní vak ze Sto Lat. "Postarejte se, aby to někdo roztřídil," řekl. "Jestli je dost dopisů na další cestu, najděte nějakého mladíka, který se na takovou práci třese, posaďte ho na koně a ať to odveze. Nemusí být zvlášť rychlý, budeme tomu říkat noční pošta. Řekněte mu, ať vyhledá starostu a ať se vrátí s čerstvou poštou až ráno."

"Rozumím, pane," přikývl Grešle. "Mohli bychom přes noc dopravit i poštu do Quirmu a Pseudopolisu, pane, kdyby se nám podařilo cestou vyměnit koně, jak to dělají dostavníky -"

"Okamžik... a proč by nemohly poštu vozit dostavníky?" zeptal se Vlahoš. "K čertu, vždyť se jim dodnes mezi lidmi říká ‚poštovní dostavníky', ne? Víme, že tajně berou zásilky od každého, kdo to potřebuje. Dobrá, pošta začala zase fungovat. Budou vozit naši poštu. Běžte a najděte toho, kdo ty dostavníky provozuje, a řekněte mu to!"

"Ano, pane," zářil Grešle. "Už víte, jak budeme zasílat poštu na měsíc?"

"Jedno po druhém, pane Grešle."

"Ale pane, to vám vůbec není podobné," prohlásil pan Grešle nadšeně. "Spíš takhle všechno najednou a hrr! To je váš styl, pane!"

Přál bych si, aby nebyl, pomyslel si Vlahoš, když stoupal do své kanceláře. Jenže člověk se musí hýbat rychle. On se vždycky hýbal rychle. Celý život byl v pohybu. Jen rychle kupředu, protože nikdy nevíš, co se ti žene v patách -

Na schodech se zarazil.

Pan Pumpa ne!

Golem neopustil budovu poštovního úřadu! Nepokusil se ho chytit! Bylo to snad tím, že byl na úřední cestě? Jak dlouho může být na služební cestě? Mohl by nějakým způsobem zfalšovat svou smrt? Ten starý trik s hromádkou šatstva na mořském břehu? Tohle by si měl raději uložit do paměti. Jediné, co potřeboval, byl dostatečný náskok. Jak ve skutečnosti pracuje mozek takového golema? Musí se zeptat slečny -

Slečna Srdénková! Byl tak rozjarený, že ji požádal o schůzku! Teď by se z toho mohl vyvinout dost velký problém, protože spodní polovinu těla měl v jednom ohni a nebyl to oheň touhy po slečně Srdénkové. No, třeba se mu podaří najít restauraci s opravdu měkkými sedadly -

RYCHLEJŠÍ NEŽ SVĚTLO!

Nemoderní pošta vítězí nad semafory
Poštmistr doručuje a říká: Lidi kvůli
ponožkám nezouvám!
Úžasné události na poštovním úřadě...

...vykřikly na něj tučné titulky v okamžiku, kdy na noviny upřel oči. Zasténal.

Skutečně tohle všechno řekl. Ale řekl to nevinné, usmívající se tváři slečny Sacharózy Rezámkové a ne celému světu! A ona si to všechno pravdivě zapsala a najednou... je z toho tohle.

Vlahoš se nikdy o noviny příliš nezajímal. On byl umělec. Jeho velké plány nezajímaly. On podvedl toho, koho měl právě před sebou, a při tom se mu upřímně díval do očí.

Ale ten obrázek, to musel přiznat, byl dobrý. Vzpínající se kůň, okřídlená čapka a navíc všechno mírně rozmazané rychlostí. Bylo to působivé, což o to.

Poněkud se uvolnil. Pošta přece pracovala. Dopisy odcházely. Zásilky byly doručovány. Dobrá, připusťme, že součástí toho všeho bylo, že nefungovaly semafory, ale možná, že si lidé alespoň uvědomí, že když chtějí poslat sestře do Sto Lat zprávu, nemusí platit třicet pencí za to, že tam zpráva pravděpodobně dojde asi za hodinu, ale stačí zaplatit jen pět pencí za jistotu, že tam bude ráno.

Na dveře někdo zaklepal, a když se vzápětí otevřely, stál v nich Slavoj. "Dal byste si hrnek čaje, pane?" řekl. "Mám taky koblihu, pane."

"Ty jsi anděl v nenápadném převleku, Slavoji," zaradoval se Vlahoš, opřel se a zamrkal.

"Ano, pane, prosím, pane," přikývl vážně. "Mám tady pro vás nějaké zprávy, pane."

"Děkuju ti, Slavoji," kývl Vlahoš hlavou. Pak nastala dlouhá odmlka. Nakonec si Vlahoš uvědomil, že to mluví se Slavojem, a dodal: "Prosím, mohl bys mi ty vzkazy vyřídit?"

"Ehm... přišla ta golemová dáma a řekla..." Slavoj zavřel oči, "řekněte Rozmazanému blesku, že bude mít ráno dalších osm golemů a jestli není příliš zaměstnán děláním zázraků, přijímám jeho pozvání na večeři v osm hodin v Le Foie Heureux, sraz v sedm u Zašitého bubnu."

"U šťastných jater? Jseš si jistý?" Ale určitě to bylo přesné. Takový už byl Slavoj. "Poslyš, vždyť jenom zatracená polévka tam stojí patnáct tolarů!" řekl Vlahoš. "A člověk musí čekat aspoň tři neděle, než ho někdo přijme, aby si vůbec mohl dohodnout rezervaci! Nedříve vám tam zváží peněženku! Jak ji napadlo, že -"

Oči mu zabloudily ke krabici pana Dovedy, která se nenápadně povalovala v koutě kanceláře. Jemu se slečna Srdénková líbila. Skoro každý člověk je... přístupný. Dříve nebo později najdete cestičky, jak se k němu dostat. I slečna McArátová bude mít někde nějaké slabé místečko, nějakou skulinku, i když to byla děsivá představa. Ale Krasomila Adoráta vzdorovala, bránila se a pro jistotu se bránila dřív, než na ni zaútočil. Představovala pro něj výzvu, a proto ho fascinovala. Byla tak cynická, tak odmítavá, tak zatvrzelá. Navíc měl dojem, že ona do něj vidí mnohem lépe než on do ní. Jedno s druhým, byla prostě úchvatná. A v jednoduchých přiléhavých šatech jednomu brala dech, na to je třeba také nezapomínat.

"Dobrá. Děkuju, Slavoji," přikývl. "Ještě něco?"

Mladík položil na stůl arch ještě mírně vlhkých šedozelených známek. "První tolarové známky, pane!" ohlásil.

"Musím přiznat, že tady odvedl pan Špůlka skvělou práci!" zvolal Vlahoš s očima upřenýma na stovku malých zelených obrázků Věže umění. "Ty dokonce vypadají, že za ten tolar stojí!"

"To ano, pane. Toho malého chlápka, co skáče shora, si jeden skoro nevšimne, viďte?"

Vlahoš vytrhl aršík Slavojovi z rukou. "Cože? Kde?"

"Potřebujete na to zvětšovací sklo, pane. A je jen na několika známkách, na ostatních už je dole ve vodě. Pan Špůlka říká, že se moc omlouvá, ale že tam zřejmě došlo k nějaké vedlejší magnetické indukci. Víte, co tím myslí, pane? To jako že ta velká kouzelná věž může mít sama o sobě nějaký magický náboj? I na některých dalších jsou takovéhle drobné kazy. Na pár černých pencových došlo k nějaké zanedbatelné chybičce při tisku a lord Vetinari má šedivé vlasy, pane. Jiné zase nebyly opatřeny lepidlem, ale to je v pořádku, protože někteří lidé je chtěli právě tak."

"Proč?"

"Oni říkají, že mají stejně hodnotu jedné penny a navíc jsou mnohem lehčí, pane."

"Líbí se ti známky, Slavoji?" zeptal se ho Vlahoš laskavě. Cítil se mnohem lépe na sedadle, které sebou neházelo nahoru a dolů.

Slavojova tvář se rozzářila. "Moc se mi líbí, pane. Opravdu. Podle mě jsou úžasné! Je to zázrak, pane!"

"Opravdu máš tenhle dojem?" pozvedl Vlahoš pobaveně obočí.

"Je to jako... jako... kdyby byl člověk u toho, když vymysleli první špendlík, pane!" Slavojova tvář se rozzářila.

"Myslíš? První špendlík?" naklonil Vlahoš hlavu ke straně. "Vynikající. Dobrá, v tom případě tě jmenuji přednostou celého oddělení známek, které se, abychom tak řekli, skládá z tebe. Jak se ti to líbí? Jsem si jistý, že už teď víš o známkách víc než kdokoliv jiný."

"To vím, pane! Tak například na první emisi, neboli vydání, pencových známek použili jiný druh -"

"To je skvělé!" přerušil ho Vlahoš. "Výborně! Mohl bych si tenhle první arch nechat? Jako suvenýr?"

"Samozřejmě, pane," přikyvoval Slavoj. "Vedoucí známek, pane? Páni! Ehm... patří k té funkci nějaká čepice?"

"Pokud si to budeš přát..." řekl Vlahoš velkomyslně, poskládal arch známek a zasunul ho do náprsní kapsy. Mnohem vhodnější než tolary. No páni, jak by ne! "Nebo i blůzu," dodával. "Víš, třeba s nápisem: ‚Všechno o známkách - ZDE!'?"

"Bezvadný nápad, pane! Můžu to jít říct panu Grešlemu? Bude na mě moc pyšný!"

"No jistě, Slavoji, běž," pobídl ho Vlahoš. "Ale tak do deseti minut se vrať, prosím. Budu tady mít dopis, a byl bych rád, kdybys ho doručil osobně."

Slavoj odběhl.

Vlahoš otevřel dřevěnou krabici, která poslušně rozprostřela své šuplíčky a přihrádky, a procvičil si prsty.

Hmm. Zdálo se, že každý, kdo měl nějaký majetek, každý, komu se dařilo dobře, si nechával úřední papíry tisknout u Výlevného a Špůlky. Vlahoš prolistoval své nedávno nabyté vzorky papíru a mimo jiné najednou uviděl:

VELKÁ
SEMAFOROVÁ LINKA

Jsme rychlí jako světlo!

Z kanceláře předsedy

Bylo to svůdné. Velmi svůdné. Byli bohatí, a nemálo. Dokonce i teď, když měli nějaké potíže, byli obrovskou bohatou společností. A Vlahoš se ještě nesetkal s vrchním, který by nechtěl peníze.

Našel si výtisk včerejší Komety. Byl tam obrázek... ano, tady. Byl tam obrázek Nadosaha Pozlátka, předsedy Společnosti Velké linky, který hovořil v jedné ze svých funkcí. Vypadal jako lepší pirát, možná korzár, ale takový, který si dal na svém vzhledu opravdu záležet. Vlnité černé vlasy, upravený plnovous, klípec přes oko, a bohové, dokonce papoušek kakadu... to dělá nějaký dojem, co?

Vlahoš si velké semaforové společnosti nikdy moc nevšímal. Bylo to na něj příliš velké sousto, a podle toho, co slyšel, společnost zaměstnávala něco jako vlastní armádu. V horách často docházelo k nebezpečným situacím, a jediné, co se tam vzdáleně podobalo policistovi, byl suchý pařez a i ten byl celé desítky mil daleko. Nebyl by to dobrý nápad, okrádat někoho, kdo má nejen své vlastní zákony, ale i sílu je uplatnit. Takoví lidé pak většinou trvají na tom, aby se věci dotáhly až do konce. Vašeho.

Jenže to, co měl na mysli teď, nebyla krádež. Pravděpodobně to nebude ani porušení zákona. Ošidit vrchního v restauraci... to je něco jako služba veřejnosti.

Znovu se zadíval na obrázek. Takže teď... jak by asi podpis takového muže vypadal?

Hmm... plynulý, spíše malý, jenže ten, kdo nikdy neviděl jeho rukopis, by si myslel, že bude až výstředně velký a zdobný, přesně jako jeho majitel...

Vlahoš pozvedl pero a dal se do psaní.

Vrchní číšník
Le Foie Hereux
Byl bych vám velmi zavázán, kdyby se vám dnes večer v osm hodin podařilo najít stůl pro mého dobrého přítele pana Rosreta a jeho dámu.

Nadosah Pozlátko

Velmi zavázán, to je dobré. Nadosah Pozlátko pravděpodobně rozdával tuzéry jako opilý námořník.

Vlahoš složil dopis a právě nadepisoval obálku, když do pracovny vešli Grešle a Slavoj.

"Máte dopis, pane," usmíval se Slavoj spokojeně.

"Ano, tady je," přikývl Vlahoš.
"Ne, já myslím... je tady dopis pro vás, pane Rosrete," zavrtěl hlavou mladík. Vyměnili si obálky. Vlahoš se zvědavě podíval na tu, co dostal, a palcem ji otevřel.
"Mám špatné zprávy, pane," sdělil mu Grešle, když se za Slavojem zavřely dveře.
"Hmm?" zabručel Vlahoš, který četl dopis.

Poštmistře,
Velká linka do Pseudopolisu bude mít zítra v 9.hod dopoledne vážnou poruchu.
Zelená příšera

"Ano, pane. Zašel jsem do kanceláře dostavníků," pokračoval Grešle, "a řekl jsem jim, co jste řekl, a oni řekli, abyste se staral o svoje a oni že se budou starat taky o svoje, pane."
"Hmm," zabručel Vlahoš s pohledem upřeným na dopis. "Ale, ale. Neslyšel jste náhodou o někom, kdo by si říkal Zelená příšera, pane Grešle?"
"Co je to příšera, pane?"
"Co třeba někdo, kdo chce někoho nas... naštvat?" uvažoval nahlas Vlahoš. "Ehm... co jste to říkal o těch lidech z dostavníků?"
"Byli na mě drzí, pane, a chovali se nadutě," odpověděl Grešle. "Řekl jsem jim, jáj sem jim zdůraznil, pane, že jsem zastupující poštmistr, a oni řekli ‚no a co?', pane. Pak jsem jim řekl, že to řeknu vám, pane, a oni řekli - vážně chcete slyšet, co řekli, pane?"
"Hmm, jistě. Jsem plný očekávání, Tolivere." Vlahošovy oči se neustále vracely k podivnému dopisu.
"Oni řekli, ‚klidně'," odpověděl Grešle a doslova plál oprávněným rozhořčením.
"Tak mě napadlo, jestli by mě pan Vojáček ještě dokázal zařadit k..." zamyslel se Vlahoš s očima upřenýma ke stropu.
"Promiňte, pane?"
"To nic. Myslím, že bude lepší, když tam zajdu a promluvím s nimi sám. Běžte a najděte pana Pumpu, prosím. A řekněte mu, ať s sebou přivede ještě další dva golemy, ano? Rád bych ty lidi... rád bych na ně udělal dojem."
Když se ozvalo zaklepání, otevřel Igor dveře.
Venku nikdo nebyl. Vyšel před dům a rozhlédl se ulicí na obě strany. Hustě pršelo.
Nikoho neviděl.
Vešel proto zpět do haly a zavřel za sebou dveře - a v hale stál muž v těžkém černém plášti, z nějž odkapávaly krůpěje vody, a právě si sundával černý klobouk s širokou krempou.
"Ach, to je bhán Thragoječ," zkonstatoval Igor. "Měl jshem věďhet, že jsthe to vy, bháne," omlouval se.
"Nadosah Pozlátko pro mě poslal," řekl Tragoječ. Byl to spíše dech než hlas.
Během mnoha staletí se Igorové téměř zbavili oné lidské slabosti - schopnosti třásti se strachem. A bylo to dobře, protože v přítomnosti pana Tragoječe a jemu podobných se cítil nesvůj dokonce i Igor.
"Bhán vás očekhává, bháne -" začal.
Jenže hala už byla zase prázdná. Nebyla to magie a Tragoječ nebyl upír. Na tohle měli Igorové výjimečný cit. Spočívalo to snad v tom, jak přísně úsporný ten muž byl. Nenašel by se na něm ani lot zbytečného tuku, ani deko zbytečného masa, neměl chvilku zbytečného času, nepronesl jediné zbytečné slovo. Bylo nemožné představit si Tragoječe, jak například sbírá špendlíky, ochutnává víno, nebo dokonce zvrací, když pozřel majonézový salát nevalné chuti a prošlého data. Vaše představy odmítaly vytvořit obrázky pana Tragoječe při činnostech, jako je čištění zubů nebo spaní. Budil dojem, že jen s vypětím všech sil překonává nezbytné nutkání vás zabít.
Zamyšlený Igor sešel dolů do svého pokoje za kuchyní a pro všechny případy zkontroloval, že má svůj kožený příruční vak zabalený na cestu.
Zatím si Nadosah Pozlátko ve své kanceláři nalil malou brandy. Tragoječ se kolem sebe rozhlížel očima, které očividně nebyly v tomto malém, omezeném prostoru doma.
"Co pro vás?" zeptal se Pozlátko.
"Vodu," zněla lakonická odpověď.
"Předpokládám, že víte, o co tady jde?"
"Ne." Tragoječ si nepotrpěl na společenské řeči, konec konců nepotrpěl si na žádné řeči.
"Četl jste noviny?"
"Nečtu."
"Víte o poštovním úřadu?"
"Ano."
"A odkud, mohu se zeptat?"
"Povídá se o tom."
To Pozlátko bral. Pan Tragoječ měl zvláštní dar, a když už ho měl, spolu s dalšími malými dárky, budiž. Kromě toho byl důvěryhodný, muž, který nekolísal. Nikdy vás nevydíral, protože to byl první krok ve hře, která nemohla skončit jinak než něčí smrtí. Kdyby pan Tragoječ takovou hru hrál, byl by zabil okamžitě, bez uvažování, jednak aby ušetřil čas, jednak proto, že když to neudělá on někomu, udělá to někdo jemu. Podle obvyklých lidských měřítek by se dalo říci, že je šílený, nenormální, ale nebylo to tak jednoduché. Možná, že by bylo vhodnější použít spojení "normální tak trochu jinak". Je třeba říci, že Tragoječ by pravděpodobně dokázal porazit upíra během deseti vteřin, a přitom neměl žádnou z upířích slabostí. Měl jedinou slabost a tou byla nezvládnutelná náklonnost k holubům. Byl skutečný chovatel fanatik.
"A o panu Rosretovi jste nezjistil nic?" zeptal se Pozlátko.

"Ne. Otec je mrtev, matka je mrtvá. Byl vychován dědečkem. Poslali ho do školy. Tam ho týrali, byl předmětem šikany. Utekl. Pak zmizel," sdělil muž v tmavém oblečení.

"Hmm. Zajímalo by mě, kde celý ten čas byl nebo kým byl."

Tragoječ neplýtval časem na nějaké rétorické otázky.

"Je to... překážka."

"Rozumím." A v tom bylo kouzlo celé věci. Tragoječ opravdu rozuměl. Jen výjimečně potřeboval přímý rozkaz, stačilo jen předložit problém. Už to, že je to právě Tragoječ, komu předkládáte svůj problém, dávalo záruku, že jste urazili více než dvě třetiny cesty k odstranění svých potíží.

"Budova pošty je stará a plná papíru. Velmi suchého papíru," nadhodil Pozlátke "Bylo by opravdu škoda, kdyby ta překrásná stará budova začala hořet."

"Rozumím."

To byla další věc na panu Tragoječovi. Skutečně mluvil velmi málo. Kromě toho nikdy nemluvil o starých časech a o všech těch malých výpomocích, které Nadosahu Pozlátkoví poskytl. A nikdy neříkal věci jako: "Teď vám nerozumím?" Vždycky rozuměl.

"To přijde na tisíc tři sta tolarů," řekl.

"Samozřejmě," přikývl Pozlátko. "Okamžitě vám to poukážu via semafor na vaše konto do -"

"V hotovosti," přerušil ho Tragoječ.

"V penězích? Tolik v hotovosti nemám," podíval se na něj Pozlátko. "Mohl bych to dát během několika dnů dohromady, ale myslel jsem, že dáváte přednost -"

"Já teď semaforům nevěřím."

"Ale všechny naše účty ukazují, že -"

"Já teď semaforům nevěřím," opakoval Tragoječ.

"Dobrá."

"Popis."

"Zdá se, že si nikdo nepamatuje, jak vypadá," řekl Pozlátko. "Ale vždycky má na hlavě velkou zlatou čepici s křidélky a bydlí v budově pošty."

Tragoječovy rty jako by se na okamžik podivně zachvěly. Byl to úsměv, který propadl panice, když zjistil, na jak neobvyklém místě se ocitl.

"Umí létat?" zeptal se.

"Želbohu, nezdá se, že by měl sklony směřovat k vyšším místům," odpověděl Pozlátko. Tragoječ vstal. "Udělám to dnes v noci."

"Výborně. Možná raději -"

"Rozumím," přikývl Tragoječ.

KAPITOLA DEVÁTÁ

Požár

Ranař a Olověná trubka - Chopí se toho Grácie - Hodina mrtvých - Neodůvodněný strach ze špenátu v zubech - Skutečné rvačky už neexistují - Jak byla Velká linka odcizena - Slavoj má svou slabou chvilku - Rozhovor o nožích - Tváří v tvář - Požár

Poštovní dostavníky přežily postupné odumírání pošty i její zánik, protože musely. Koně potřebovali nakrmit. Na druhé straně kočáry měly vždycky dost cestujících. Velké prostory pošty utichly, zmizely velké svícny, zmizely ostatní věci, i ty, které byly přibity, ale dostavníková živnost tam vzadu, na velkém nádvoří, kvetla. Vozy nebyly tak docela ukradeny, i když je vlastně nikdo nezdědil... jen tak pomalu se přesunuly do vlastnictví lidí, kteří vedli dostavníkovou společnost.

Pak, podle pana Grešleho, který se považoval za strážce a průvodce Poštovního vědění a historie, byli další kočároví vozkové najati Velkým Jakubem Nápravníkem, nazývaným "Ustál to". Peníze na to prý získal tak, že vyhrál obrovskou částku, když si vsadil sám na sebe při boxerském utkání holými pěstmi, kdy bojoval proti Haroldu "Kanci" Dermakolovi. Teď se o provoz celé firmy starali jeho dva synové Jindřich "Ranař" Nápravník a Malý Jakub Nápravník, zvaný "Olověná trubka". Vlahošovi bylo jasné, že k téhle záležitosti bude nutno přistupovat citlivě a opatrně.

Stredobod neboli životní centrum dostavníkové dopravy bylo v obrovské dřevěné kůlně vedle stájí. Bylo cítit... páchlo... ne, čpělo koňmi, kůží, koňskou medicínou, špatným uhlím, brandy a lacinými doutníky. Vzduch byl tak hustý, že by se z něj daly vyřezávat kostky a prodávat jako laciný stavební materiál.

Když Vlahoš vešel dovnitř, uviděl mohutného muže, který byl díky mnoha vrstvám svetrů, bund a kabátů prakticky kulatý, stál před kamny, v nichž hučel oheň, a nahříval si záda. Další muž, velmi podobného vzhledu, se nakláněl přes rameno úředníkovi sedícímu u stolu a oba soustředěně nahlíželi do nějakého papíru.

Jak se zdálo, odehrávala se tady nějaká personální porada, protože muž u ohně právě říkal: "Dobrá, jestli je mu špatně, přehoďte na večerní trasu mladýho Alfréda a -"

Když uviděl Vlahoše, umlkl a pak řekl: "Co byste rád, mladej pane? Mužem ňáko posloužit?"

"Vozit mé poštovní vaky," odpověděl Vlahoš.

Chvíli se na něj dívali a pak se ten, který si u kamen opékal pozadí, začal pobaveně usmívat. Jindřich a Jakub Nápravníkovi mohli být dvojčata. Byli skutečně velcí a vypadali, jako kdyby byli vyrobeni z vepřového a prorostlé slaniny.

"To vy ste ten novej nablejskanej poštmistr, co sme vo ňom slyšeli?"

"Přesně tak."

"No jó, už tady byl nejakej váš poskok," ušklíbl se opékač. "Hnedky začal mluvit a mlel porád dokola vo tom, jak

bysme měli udělat to a tuto, ale vo ňáký ceně nepadlo ani slovo!"

"Cena?" rozhodil Vlahoš ruce a rozzářil se. "A to je všechno? No tak to bude snadná věc. Jednoduchá domluva."

Obrátil se, otevřel dveře a zavolal: "Tak se toho chop, Grácie!"

Na temném dvoře se ozvalo několik výkřiků a pak praskot dřeva.

"Co to u všech čertů děláte?" zamračil se kulatý muž.

"Nabízím vám tuhle cenu," usmál se na ně Vlahoš. "Vy budete vozit mou poštu a druhé kolo už vám u toho dostavníku, co stojí venku, nikdo neutrhne. Slušnější nabídku už vám nabídnout nemohu."

Muž s ošklivým zavrčením vykročil kupředu, ale jeho bratr ho chytil za límec.

"Tak bacha, Jakube," uklidňoval ho. "Von je vládní ouřada a makaj pro něj porceláni."

Jako na důkaz jeho slov v tom okamžiku vstoupil do místnosti pan Pumpa. Ve dveřích se musel téměř předklonit. Jakub na něj vztekle zíral.

"Z toho si prd dělám!" zasyčel. "Ty nesměj na člověka šáhnout!"

"Omyl," upozornil ho Vlahoš. "A pravděpodobně smrtelný omyl."

"Tak na vás zavoláme Hlídku," rozhodl se Jindřich Nápravník, který pořád ještě držel svého bratra. "Všechno pěkně úředně a legálně. Jak by se vám to líbilo?"

"Dobrá, zavolejte Hlídku," přikývl Vlahoš. "A já jim řeknu, že jen zabírám majetek, který byl ukraden poštovnímu úřadu." Pak zesílil hlas. "Grácie!"

Zvenčí se ozvalo další zapraskání.

"Kradené? Ty dostavníky jsou naše!" prohlásil Jindřich Nápravník.

"Další omyl," usmál se znovu Vlahoš. "Pane Pumpo?"

"Poštovní dostavníky nebyly nikdy prodány," zaduněl golemův hlas. "Oficiálně jsou majetkem poštovního úřadu. Za používám poštovního majetku nebylo placeno žádné nájemné."

"Leda až budou blechy srát!" zařval Jakub a setřásl bratra. Pan Pumpa okamžitě pozvedl pěst.

Svět se na okamžik zastavil.

"Počkej, Jakube, počkej moment," zarazil bratra Jindřich opatrně. "Vo co vám tady de, pane pošťáku? Dostavníky vždycky vozily pasažéři, rychtyk? A pak už tady nebyla žádná pošta, ale lidi chtěli jezdit dál, a dostavníky tady postávaly na dvoře a koně potřebovali nakrmit, takže naši fotři zacálovali žrádlo a účet koňskýmu doktoru a nikdo -"

"Chci jen, abyste vozili mou poštu," přerušil ho Vlahoš. "To je všechno. Každý dostavník vezme vak s poštou a vyloží ho tam, kde řeknu. Na zpáteční cestě taky tak. To je všechno. Řekněte mi, kde byste dnes v noci mohli dostat lepší nabídku? Mohli byste ještě zkusit své štěstí u Vetinariho podle toho starého pravidla ‚my to našli první, tak si to necháme', ale bude nějakou dobu trvat, než se to všechno probere a vyřeší, a zatím přijdete o slušný zisk... Ne? Dobrá. Grá-"

"Ne! Ne! Počkejte minutku," zarazil ho Jindřich. "Jenom vaky s poštou? To je fakticky všechno?"

"Cože?" vykřikl Jakub. "Ty se s ním chceš dohadovat? Proč? Dyť se říká, že když máš něco v hrsti, je to tvý skoro jako podle zákona!"

"A já mám zase k dispozici spoustu golemů, pane Nápravníku," upozornil ho Vlahoš. "A jsem si jist, že nemáte žádné smlouvy, nájemní ani kupní, žádné účtenky, stvrzenky ani jiná potvrzení o koupi nebo alespoň pronájmu."

"Jó? A vy zaseje brzo nebudete mít v hubě jedinej zub!" zařval Jakub a vykročil kupředu.

"Ale no tak," Vlahoš jakoby převapeně mlaskl jazykem, rychle se postavil přímo před pana Pumpu a pozvedl ruku. "Podruhé už mě nezabíjejte, pane Nápravníku."

Bratři se na sebe nechápavě podívali.

"Odpřisáhnu, že se vás Jakub nedotkl ani prstem, a je to pravda," upozornil Vlahoše Jindřich. "Co to tady na nás stloukáte za boudu?"

"Ale ano, dotkl se mě, Jindřichu," potřásl hlavou Vlahoš. "Přestal se ovládat a praštil mě. Já jsem upadl, narazil jsem hlavou támhle na tu starou palandu, a když jsem vstal, točila se mi hlava tak, že jsem u čerta nevěděl, kde jsem. Vy jste se sice pokoušel Jakuba udržet, ale on mě praštil tou židlí, támhletou, vidíte, a já padl mrtvěj.

Tebe, Jindřichu, golemové chytili, ale Jakub utekl a nakonec ho Hlídka vystopovala ve Stu Lat. Oh, jaká dobrodružství, jaké honičky! Nakonec jste oba skončili v lochu a nejen v obyčejném! V cele smrti, protože jste byli obviněni z vraždy -"

"Hele, já vás přece tou židlí nepraštil!" prohlásil Jindřich s očima rozšířenýma strachem. "To byl... Jak... Tak moment, počkejte chvilku dyť..."

"A dnes ráno vám vzal pan Vojáček míru na poslední kravatu, tu konopnou, a najednou jste byli na tom děsném místě, stáli jste pod šibenicí a věděli jste, že jste přišli o podnik, svoje dostavníky, že jsou pryč vaši skvělí koně a za dvě minuty budete -"

Vlahoš nechal poslední nedokončenou větu viset ve vzduchu.

"A?" vydechl Jindřich. Oba bratři ho pozorovali s výrazem zděšeného zmatku, který se mohl změnit během několika málo vteřin v záchvat zuřivého násilí, kdyby jeho hra nevyšla. Musí být neustále vyvedeni z rovnováhy, v tom spočívalo celé tajemství.

Vlahoš v duchu napočítal do čtyř a na tváři při tom měl výraz přímo nebeský. "A pak se objevil anděl," řekl.

Během deseti minut se toho může velmi mnoho změnit. Stačilo to k tomu, aby se uvařily dva šálky čaje tak hutného, že by se dal mazat na chleba.

Bratři Nápravníkovi pravděpodobně na anděly nevěřili. Měli však očividně zálibu v nestydatém žvanění a patřili k těm, kdo je dokonce dokáží ocenit, pokud je podáno s noblesou a vtipem. Je jistý druh drsných mužů, žijících převážně pod širým nebem, kteří nestrpí drobné lži a nepravdivé výmluvy, ale budou ochotni zatleskat každému, kdo dokáže s

planoucím zrakem vykládat ty nejstrašnější výmysly.

"Je sranda, že ste se vokázal zrovínka dnešky v noci," řekl Jindřich.

"Hm? A proč?"

"Páč dnešky vodpoledne se tady zastavil chlápek ze semaforový společnosti a nabízel nám velkou škváru za podobnej kšeft. Až kór moc velkou škváru, dalo by se říct."

Ale, pomyslel si Vlahoš, něco se peče...

"Ale vy, pane Rosrete, nám předkládáte jen požadavky a výhrůžky," prohlásil Jakub Nápravník. "Co takhle, kdybyste svou nabídku trochu vylepšil?"

"Dobrá. Takže ještě větší výhrůžky," odpověděl Vlahoš. "Ale dám každý z dostavníků na účet pošty nově natřít. Mějte rozum, pánové. Dlouhou dobu jste si to užívali grátis, ale teď je na čase začít to znovu brát jako obchod. Jediné, co po vás chci, je, abyste dál dělali to, co jste dělali předtím, ale vozili při tom mou poštu. No tak, čeká na mě dáma a vy jistě víte, že dámy se nemají nechat čekat. Tak co říkáte?"

"A vona je anděl?" zeptal se Jindřich.

"Von nejspíš doufá, že nejni, chňáárch, chňáárch." Jakub se smál jako býk, který si pokouší odkašlat.

"Cha, cha," ušklíbl se Vlahoš nevesele. "Jen převézt vaky s poštou. Poštovní úřad doručuje zásilky na různá místa a vy budete sedět na kozlíku."

Bratři si vyměnili pohledy. Pak se pomalu usmáli. Vypadalo to, jako když se jeden úsměv najednou rozprostřel po dvou lesklých zarudlých tvářích.

"Našemu fotříkovi byste se zamlouval," prohlásil Jakub.

"A krk bych na to dal, že by ty vydřiduchy z Velký linky nenáviděl," přikývl Jindřich. "Potřebujou už konečně trochu srovnat, pane Rosrete, a lidi říkaj, že vy byste moh bejt ten chlápek, co to udělá."

"Tam na věžích umíraj lidi," řekl Jakub. "My vidíme věci, kapíro? Zatraceně, že jo! Věže sou z větší části postavený kolem dostavníkovejch cest. Mívali sme smlouvu, že sme vozili vobsluhy z věží sem a tam, na dovolený, na neděli, dyž je přeložili a tak, jasný, a slyšeli sme je mluvit. Jednou denně se na hodinu odstavovala celá Linka, a tu hodinu měli na opravy."

"Voni tomu říkali Hodina mrtvejch," vykládal Jindřich. "Bylo to těsně před východem slunce. To je ten čas, kdy lidi umíraj."

Napříč celým světadílem se táhne hranice mezi světlem a temnotou, a jak světlo pomalu postupuje kupředu, zůstávají za nimi ještě tu a tam jezírka temnoty. A pak na obou koncích Velké linky začne Hodina mrtvých, protože na věžích, které odeslaly poslední depeše, se zavíraly signalizační rolety a ramena se jedna po druhých přestávala pohybovat.

Muži ovládající věže se chlubili rychlostí, s níž dokázali převést věže z černobílého denního vysílání do nočního módu, založeného na vysílání světelných záblesků. Když byl dobrý den, dokázali to, aniž prakticky přerušili vysílání. Viseli přitom na rozkývaných, nepříliš pevných žebřících vysoko nad zemí, zatímco všude kolem nich chrastily a skřípaly signalizační rolety. Existovali hrdinové, kteří dokázali zapálit všech šestnáct lamp ve věži za necelou minutu. Byl to doslova akrobatický výkon, protože při tom šplhali jako opice nejen po žebřících, ale i po lanech a trámoví střech a udržovali svou věž při životě. Skutečně o věži říkali, že je "živá". Nikdo nechtěl mít temnou věž, ani na jedinou minutu ne.

Hodina mrtvých - to bylo něco jiného. To byla hodina určená k opravám, k výměně dílů, dokonce i k administrativě. Hlavně ale k vystřídání. Je to velmi choulostivá věc, opravovat roletu vysoko ve věži, když s ní lomcuje vítr a prsty vám mrznou na kost. Je mnohem snazší ji spustit celou na zem a vytáhnout místo ní jinou, funkční, a nechat si opravu té poškozené na vhodnou dobu. Jenže když jste neměli čas... Bylo to dost svůdné, postavit se přírodě, vylézt tam nahoru, vzdorovat větru a pokusit se uvolnit zaseknutou roletu holýma rukama.

Někdy ovšem vyhrál vítr. Hodina mrtvých byl čas, kdy muži umírali.

A když muž zemřel, kolegové ho poslali domů semafory.

Vlahošovi mírně poklesla spodní čelist. "Cože?"

"Tak tomu říkaj," přikývl Jindřich. "Ne vopravdicky, to je jasný, ale pošlou jeho méno z jednoho konce Velký linky na druhej a zpráva končí na věži, která je nejblíž jeho původního domova."

"Jo, jenže taky říkaj, že takovej člověk stejně zvostane nějakým podivným způsobem na svý věži," navázal Jakub. "Voni vo tom říkaj, že je to ‚život nahoře'."

"Ale když to říkaj, sou většinou nachcaný," doplňoval Jindřich.

"To je fakt, většinou sou vážně v lihu, uznávám," přikyvoval jeho bratr. "Voni v poslední době musej dřít jak koně. Teď už nemaj Hodinu mrtvejch, maj na všecko jenom dvacet minut. Společnost taky snižuje stavy. Tak například každou osmotu měli takzvaný omezený provoz, teď jedou den co den naplno, jenže věže se jim začínaj srát#. Viděli sme, jak se z věží vracej chlapi, který nedokázali zavostřit voči, ruce se jim třásly jak v horečce a nevěděli, estli sou na flámu nebo na večeři.

Dělá to z nich šílence. Co? Jasně že jo, k sakru!"

"Až na to, že voni už sou šílený," zavrtěl hlavou Jindřich. "Na to, aby člověk makal na jedny z těch příšernejch věcí, musí bejt šílenej."

"Sou tak šílený, že si vo nich i normálně šílený lidi myslej, že sou šílený."

"To je fakt. Ale stejně se tam vracej. Semafory a věže je přitáhnou nazpátek. Patřej věžím, věže se jim zadřely do duší," přikyvoval Jindřich. "Plat, kterej jim dávaj, je obyčejná almužna, ale já bych přísahal, že většina z nich by se do těch věží vrátila, i kdyby tam měli makat zadarmo."

"Vod chvíle, kdy Velkou semaforovou linku má ten novej gang, tak jede linka na krev. Zabíjí lidi kvůli penězům," řekl Jakub.

Jindřich vyprázdnil svůj hrnek. "S tím my nechcem mít nic společnýho," zavrčel. "Budeme vám vozit tu poštu, pane Rosret, i když nosíte tu pitomou zlatou čepici."

"Řekněte mi," začal Vlahoš opatrně, "slyšeli jste někdy o někom, kdo si říká Zelená příšera?"

"No, moc toho nevim," potřásl hlavou Jakub. "Pár kluků se o ní kdysi zmínilo. Je to nejakej druh signálních operátorů - zbojníků. Má to něco společnýho s Nadložím."

"Co je to Nadloží? Ehm... tam žijí ti mrtví?"

"Heleďte, pane Rosret, my akorát posloucháme, jasný," zabručel Jakub. "Mluvíme na ně vopatrně a akorát o základních věcech, páč když jedou z věží, bejvaj tak vymačkaný, že by nám klidně dokázali vlízt rovnou pod kola -"

"Věže se za větru kymácej, ti chlapi choděj jak námořníci."

"To je fakt. Nadloží? No, voni říkaj, že velký množství údajů, který se vysílaj, se tejče samotnejch věží. Příkazy Společnosti, domácí pokyny, pokyny k pokynum -"

"-jména mrtvých," dodal Vlahoš. "Jo, ty taky. No a Zelená příšera je tam někde mezi nima," pokračoval Jakub. "Víc toho nevim. Já kočíruju dostavníky, pane Rosret. Já nejsem ňákej extra chytrouš jako ty na věžích. Pch, já sem dost pitoměj na to, abych nelez do vejšek, ale zůstávám nohama na zemi."

"Řekni panu Rosretovi o věži číslo 23, Jakube," ozval se Jindřich. "Určitě mu z toho naskočí husí kůže!"

"No jo, vo tom ste slyšel?" zahlaholil Jakub a vrhl na Vlahoše zvláštní dychtivý pohled. "Ne. Co se stalo?"

"Byli tam akorát dva mládenci - maj tam bejt tři. Jeden z nich vylez za silnýho větru nahoru, aby uvolnil zaseklou roletu, což neměl dělat, protože spad dolu a zvostal napůl cestě viset se zajišťovacím špagátem zadrhnutým kolem krku. Ten druhej se k němu vrhnul bez svýho zajišťovacího lana - což taky neměl dělat - a říká se, že ho vítr vodfouk z věže bůhvíkam."

"To je hrozné," otřásl se Vlahoš. "Ale na husí kůži to není."

"Jo tak vy chcete ten vopravdu strašidelnej kousek? Deset minut po tom, co byli vobá mrtví, vyslala věž žádost vo pomoc. Vodeslala ji ruka mrtvýho." Jakub vstal a nasadil si třírohý klobouk. "Musím během dvaceti minut vyjet s dostavníkem. Sem rád, že sem vás poznal, pane Rosret." Vytáhl zásuvku otlučeného stolu a vytáhl z ní kus olověné trubky. "To mám na bandity," řekl. Sáhl do zásuvky podruhé a v ruce se mu objevila velká stříbrná láhev na brandy. "A tohle pro sebe," dodal s neskrývaným potěšením. "Hm? Extra výběrové!"

A já si myslel, že je Pošta plná bláznů, pomyslel si Vlahoš.

"Děkuji vám," řekl a vstal. Pak si vzpomněl na podivný dopis, který měl v kapse. Ať už ho dostal z jakéhokoliv důvodu, budiž. "Projíždí některý z vašich dostavníků zítra Pseudopolisem?"

"Jo, odjíždí v deset ráno," přikývl Jindřich.

"Pošlu vám do něj vak," řekl Vlahoš.

"Stojí to za to?" zeptal se Jakub. "Je to přes padesát mil a je to zastávkovej kočár, takže do Pseudopolisu dorazí už za tmy."

"Musím to alespoň zkusit, Jakube."

Vozka na něj vrhl zvláštní pohled, který jako by naznačoval, že má Vlahoš zřejmě něco za lubem, ale řekl jen: "Dobrá, tuhle hru si hrajete po svým, to přiznávám. Počkáme na ten váš pytel, pane Rosret, a já vám vinšuju hodně štěstí. Ale teď už musim."

"Který kočár si berete?" zeptal se Vlahoš.

"Jedu první dvě etapy noční jízdy do Quirmu. Vodjezd v sedm," odpověděl Jakub. "Teda estli má pořád ještě všecky čtyři kola."

"To už je sedm?"

"Za dvacet minut, pane."

"Přijdu pozdě!"

Oba muži se dívali, jak pádí přes dvůr. Pan Pumpa a Grácie mu klidně dusali v patách.

Jakub si zamyšleně natáhl silné kožené rukavice a pomalu se obrátil k bratrovi. "Víš, jak člověk vobčas mívá takový ty srandovní pocity?"

"Jo, znám to."

"A co bys řek, nedojde zejtra mezi Ankh-morporkem a Pseudopolisem k poruše na Velký lince?"

"Je zajímavý, že to říkáš. Estli dovolíš, vsadil bych se dvě ku jedny, že se něco takovýho stane. Možná, že je to jenom chlap, kterej ví, kdy si má vsadit, Jakube."

"Jo," přikývl Jakub. "Jo? Co? No jo, máš recht!"

Vlahoš se rychle vysvlékal ze zlatých šatů. Byla to dobrá reklama, o tom nebylo pochyb, a když si je oblékl, cítil, že mu styl vyzařuje i z uší, ale vzít si na sebe něco takovýho k Zašitému bubnu znamenalo koledovat si o ránu židlí do hlavy, a na to, co by mu pak vytékalo z uší, by bylo lepší ani nemyslet.

Odhodil okřídlenou čapku na postel a hodil na sebe druhý oblek ušitý golemy. Seriózní, vážný, řekl.

To se krejčovskému stylu golemů muselo přiznat. Uměli dostát požadavkům. Oblek byl tak černý, že kdyby na něm byla tu a tam hvězdička, narážely by do něj sovy. Potřeboval by víc času, ale Krasomila Adoráta Srdénková nebyla z těch lidí, které byste chtěli nechat čekat.

"Vypadáte moc pěkně," řekl pan Grešle.

"Díky, díky," odpověděl Vlahoš, jenž právě zápasil s vázankou. "Máte to tady na povel, pane Grešle. Dnes večer by měl být klid. A nezapomeňte zítra ráno sebrat všechnu poštu do Pseudopolisu, deset pencí za zásilku, jasné?"

"Rozumím, pane. Mohl bych si teď chvíli půjčit čepici, pane?"

"Cože? Co?" zeptal se nepřítomně Vlahoš, prohlížející si svůj obraz v zrcadle. "Podívejte, nemám mezi zuby špenát?"

"A jedl jste dnes někde špenát, pane?" ozval se pan Pumpa.

"Nejedl jsem špenát od chvíle, kdy jsem se naučil plivat," odpověděl Vlahoš. "Ale v takových chvílích si lidé dělají starosti s kdečím. Napadlo mě, jestli se mi tam nějak nedostal. Víte, třeba jako mech... Co jste se mě to ptal, Tolivere?"

"Mohl bych, co tady nebudete, nosit tu čepici, pane?" opakoval Grešle trpělivě. "Když jsem teď ten váš zástupce a vy budete pryč, pane."

"Ale vždyť máme zavřeno, pane Grešle."

"No ano... ale víte... když já bych tak hrozně rád nosil tu čepici. Chvilku, pane. Alepoň chviličku. Jestli vám to nevadí." Grešle rozpačitě přešlápl. "Víte... přece jen... budu tady velet."

Vlahoš si povzdechl. "Ale jistě, pane Grešle. Můžete si tu čepici vzít. Pane Pumpo?"

"Ano, pane?"

"Pan Grešle na dnešní večer přebírá velení. A vy mě tentokrát nebudete následovat, prosím."

"Ne, nebudu. Teď začíná můj volný den. Nám všem začíná volný den. Vrátíme se zítra za úsvitu."

"Ach ano." Jeden den v týdnu, řekla slečna Srdénková. To je to, co odlišuje golemy od kladiv. "Byl bych raději, kdybyste mě na to upozornil dříve. Takhle budeme mít nedostatek personálu."

"Byl jste o tom informován, pane Rosrete."

"Ano, to ano. Znám to pravidlo. Já jen, že zítřek bude dost -"

"Nelamte si s tím hlavu, pane," přerušil ho Grešle. "Dnes jsem najal několik mládenců, jsou to většinou synové a vnuci pošťáků. Žádný problém, pane. Zítra ráno tady budou."

"Aha, No tak dobrá. Potom je všechno v pořádku," přikývl Vlahoš a znovu si upravil vázanku. Najít černou vázanku na černé košili, pod černým sakem není nejjednodušší. "Všechno v pořádku, pane Pumpo? Žádné špenátové skvrny? Jdu na schůzku s dámou."

"Ano, pane Rosrete," přikývl golem. "Se slečnou Srdénkovou."

"Jak to víte?" podíval se na něj Vlahoš.

"Vykřikoval jste to zplna hrdla zhruba před stovkou lidí, pane Rosrete," odpověděl mu pan Pumpa. "My - tím rozumím nás, všechny golemy - si přejeme, aby byla slečna Srdénková mnohem šťastnější. Měla moc a moc potíží. Ona hledá někoho -"

"Se zapalovačem?" dodal Vlahoš rychle. "Už byste měl přestat, pane Pumpo. Prosím! Kupidové, to jsou... takoví ti malí boubelatí chlapečkové s červenou prdelkou v plínkách, víte? Ne velcí silní lidé z pálené hlíny."

"Anghammarad o ní řekl, že mu připomíná Lelu, bohyni vulkánů, která také neustále kouří, protože Bůh deště na ni seslal lávový déšť," pokračoval golem.

"Jistě, ale ženy si vždycky stěžují na takové věci," potřásl hlavou Vlahoš. "Vypadám dobře, že pane Grešle? Co myslíte?"

"Zvláštní, pane," ozval se Grešle. "Nikdy mě ani nepadlo, že by si mohl Vlahoš von Rosret dělat nějaké starosti, když vyráží na schůzku s mladou dámou, he?"

Když už na to přišlo, pomyslel si Vlahoš, který spěchal přeplněnými ulicemi, já jsem vlastně nikdy na žádnou schůzku s mladou dámou nevyrazil. Za celé ty roky ani jednou. Albert a ostatní, ti ano, ti se setkali se stovkami děvčat a užili si tu nejrůznější legraci. Albert dokonce jednou na schůzce přišel k vykloubené čelisti, což bylo velmi směšné, tím způsobem, jakým jsou směšné všechny ty věci, při nichž už přechází každá legrace. Ale Vlahoš, ten nikdy. Pokaždé se skrýval za falešným vousem nebo brýlemi, nebo za celou falešnou osobou. Znovu zažil onen zvláštní pocit nahoty a začal litovat, že se převlékl ze svého zlatého oděvu.

Když dorazil k Zašitému bubnu, vzpomněl si na to, proč sem vlastně přišel.

Lidé mu neustále tvrdili, že město je v dnešních dnech mnohem civilizovanější, že Hlídka a Cechy si dohodly a vyřídily většinu věcí a nastal jistý stav klidu. To, že vás přepadnou, když se vydáte do ulic města za obchodem či povinnostmi, teď bylo jen možností, místo otázkou času, jak tomu bývalo dříve. A ulice dnes byly tak čisté, že jste tu a tam někdy dokonce viděli dláždění.

Na Zašitý buben jste si ale mohli vzpomenout. Pokud někdo nevyletěl pozpátku ze dveří a nepadl na záda právě ve chvíli, kdy jste procházeli kolem, pak se světem něco nebylo v pořádku.

A teď tam právě zuřila rvačka. Více méně. Každopádně se časy změnily i co se takových rvaček týče. Dneska už jste nemohli vletět do houfu a zatnout někomu sekeru do hlavy. Lidé měli o hospodské pranici svou představu. Očekávali od ní jisté věci. Když Vlahoš vcházel dovnitř, minul skupinku mužů s přeraženými nosy a ušima (či uchem) jako květák, kteří byli pohrouženi do zapálené debaty.

"Hele, Franc, kerou část z toho nekapíruješ? De jenom vo styl, jasný? Správná rvačka se nesemele jen tak. Dneska už se do toho nemůžeš z ničeho nic vrhnout po hlavě! A ty tam, Ustricovej Bobe, nasaď si tu helmici! Bobe, ty budeš nepřítel v popředí a Bazalit, kterej jak víme, žádnou helmici nepotřebuje, bude nepřítel, co se ti vobjeví za zádama. Dobrá, pěsti máme vodbytý, takže tudle Vejpeček předvede ten svůj kousek s lavicí, kterou vymete ten zadní kout, a pak přijde ta partie s nožema... máte všichni svý kudly, doufám? Následuje velký číslo se stropním svícnem, bia, bia, bia, pak přídě druhá židle - to seš ty, Bobe, nezapomeň, že se musíš mezi jejich chlápky na čísle pět a Lahváče vrhnout hodně rychle a tu židli zvednout pěkně nad hlavu, asi takhle - promiň Špičáku - a pak s ní máchnout velkým vobloukem zpátky na číslo pět. Prásk, bum, a máš v kapse vo šest bodíků navíc. Kdyby ale náhodou táhli na číslo pět trpaslíkem, tak ho ta židle ani nezpomalí, ale nezoufej, drž se toho, co ti zůstane v ruce, a až se na tebe vrhne, okamžik vyčkáš a pak ho najednou flákneš přes vobě uši. Tůdle Silnoruka ti řekne, jak to všichni trpaslíci nenáviděj. Jo, a další tři věci. Pak už z toho začne bejt nejspíš volnej styl, ale chtěl bych, abyste se všichni, včetně Neda Neřáda a Křupala, vrhli pěstma na Přerostlýho Ondřeje. Víte, co myslim. Narazíte jeden do druhýho, rychle se votočíte, abyste ztloukli toho, kdo do vás vrazil, pak sehrajete takovou tu veselou scénku, jak se poznaj starý známý. Pak se vemete pod paží, votočíte a vyřídíte toho, kdo útočí na vašeho kámoše, je jedno estli nohama nebo rukama, to už je na vás. Dalších patnáct bodíků, když to

všechno klapne rychle a plynule. Jo, a nezapomeňte, že máme na místě Igora, takže kdyby vám někdo usek ruku, klidně ji vemte a vrzněte s ní svýho protivníka přes hlavu - to většinou lidi rozesměje a znamená to patnáct bodíků pro vás. A co se toho tejče, vzpomínáte, jak jsem vám říkal, abyste si dali potetovat kdeco a hlavně svým jménem? Igorové dělají, co můžou, ale budete na nohách mnohem rychlejc, když jim to usnadníte, a co víc, budou to vaše nohy. Dobrá, takže všichni na místa a projedem si to eště jednou..."

Vlahoš se protáhl kolem skupinky a pohledem přeletěl obrovskou místnost. Důležité bylo nezpomalit. Váhavost lidi přitahuje.

Pak zahlédl tenký pramének kouře, který se zvedal nad hlavami davu, a rychle se protlačil tím směrem.

Slečna Srdénková seděla sama u malého stolku a měla před sebou malý kalíšek nějakého pití. Nemohla tady být dlouho, zbývající místo bylo ještě volné.

"Chodíte sem často?" zeptal se Vlahoš a vklouzl na volné sedadlo.

Slečna Srdénková nechápavě pozvedla obočí. "Ano. Proč ne?"

"No... já.... myslím si, že to tady pro osamělou ženu není příliš bezpečné."

"Prosím? Když jsou tady všichni ti velcí silní muži, kteří by mě jistě ochránili? Proč si raději neskočíte pro něco k pití?"

Vlahoš se po chvíli probojoval k baru. Podařilo se mu to díky známému triku, který použil. Hodil na zem hrst drobných, což celkový zmatek ztiší většinou kdekoliv.

Když se vrátil, bylo jeho místo obsazeno Momentálně přátelským opilcem. Vlahoš ten typ znal a podstatné slovo bylo momentálně. Slečna Srdénková se opřela o opěradlo židle a zakláněla se dozadu, aby se vyhnula jeho pozornostem a hlavně jeho dechu.

Vlahoš slyšel známé pokřikování člověka, který si už před nějakou chvílí umotal pořádného draka.

"No né? Mám pravdu? Já achorát řichám... to... so to řichám? Jo. Pročbysdemi... pročbysdemi nepolíbila... mě? Deda... pročbysde mi nedala políbení... jako hubanec, rašte rozumět, no né? Já achorát se ptám, pros -"

Oh bohové, teď abych s tím něco dělal, pomyslel si Vlahoš. Je to chlap jak hora a meč má jak řeznickou sekeru, a jak se na něj dívám, tak už každou chvíli dojde do stadia čtyři - Neovladatelný zuřivý násilník, a ti dokážou být ještě předtím, než padnou, nepříjemně přesní.

Odložil své pití.

Slečna Srdénková na něj vrhla kratičký pohled a zavrtěla nenápadně hlavou. Pod stolem se něco rychle pohnulo, pak se ozval jakýsi masitý zvuk, opilec se náhle nahnul kupředu a obličej mu zbledl jako stěna. Pravděpodobně jen on a Vlahoš pak slyšeli, jak slečna Srdénková zapředla tónem téměř zamilovaným: "To, co se vám teď zabodlo do nohy, je deseticentimetrový podpatek boty Mitzi ‚Krásná Lukrecia', nejnebezpečnější obuvi na světě. Abyste si lépe představil, o co jde, řeknu vám tohle. Pokud převedete tlak, který dokáže vyvinout, na kila a čtvereční centimetr, je to stejné, jako kdyby vám na nohu šlápl hodně špičatý slon. A já vím, co si myslíte. Vy si teď myslíte: ‚dokázala by přitlačit tak, že by mi ten kramflek prošel nohou a zabodl se do podlahy?' A představte si, že já sama si tím nejsem jistá. Jediné, co by mi pravděpodobně mohlo dělat trochu potíže, je podrážka vaší boty, ale asi by to nebyla překážka nepřekonatelná. Ale to není to, co by vám mělo dělat starosti. Ta horší stránka vaší situace spočívá v tom, že mě rodiče v mládí dlouhou dobu pod pohrůžkou brachiálního násilí honili do hodin baletu, což znamená, že dokážu kopnout jako mula. Vy sedíte přede mnou a. já mám ještě druhou nohu. Dobrá, vidím, že jste to pochopil. Takže já teď vytáhnu svůj podpatek."

Zpod stolu se ozvalo tiché "pop". Muž velmi opatrně vstal, otočil se a na opilého člověka se nápadně tiše odkradl pryč.

"A já vás mohu obtěžovat?" vypravil ze sebe Vlahoš. Slečna Srdénková přikývla a Vlahoš se zkříženýma nohama usedl. "Byl to jen opilec."

"Ano, muži takové věci říkají," přikývla slečna Srdénková. "Jenže, těžko zapřete, že kdybych to neudělala, sbíral byste právě teď po celém lokále své zuby do čepice. Kterou navíc nemáte, jak vidím. Takže tohle je vaše tajná totožnost, hm? Promiňte, asi jsem řekla něco nevhodného? Rozlil jste si pití."

Vlahoš si setřel pivo z klop. "Ne, naopak, tohle jsem já," vysvětloval, "pravý a neprikrášlený."

"Skoro mě neznáte a přece jste mě pozval na schůzku," nadhodila slečna Srdénková. "Proč?"

Protože jste řekla, že nejsem pravý, pomyslel si Vlahoš. Vy jste mě okamžitě prohlédla. Protože jste mi neprostřelila hlavu kuší. Protože nevedete plané řeči. Protože bych vás rád poznal líp a blíž, i když by to bylo jako flirtovat s popelníkem. Zajímalo by mě, jestli dokážete i do zbytku svého života vložit tutéž vášeň, jakou vkládáte do kouření cigaret. Navzdory tomu, co jsem řekl slečně McArátové, s vámi bych měl nějaké ty techtle mechtle rozhodně moc rád, slečno Krasomilo Adoráto Srdénková. Techtle rozhodně, a až se lépe poznáme, pak nejspíše i mechtle. Rád bych se dozvěděl o vaší duši alespoň tolik, kolik vy víte o té mé...

"Protože vás skoro neznám," odpověděl.

"No, když už o tom mluvíte, tak já vás neznám o mnoho víc," odpověděla slečna Srdénková.

"No a právě na to spoléhám," přikývl Vlahoš a vysloužil si úsměv.

"Dobrá odpověď. Taková mnohoznačná. A kampak dnes půjdeme na večeři?"

"Do Le Foie Heureux, samozřejmě," odpověděl Vlahoš. Zdálo se, že ji to skutečně překvapilo. "Máte tam rezervaci?"

"Jistě."

"Takže máte v příbuzenstvu někoho, kdo tam pracuje? Nebo vydíráte hlavního vrchního?"

"Ne. Ale přesto tam mám na dnešní večer rezervovaný stolek," trval na svém Vlahoš.

"Potom v tom musí být nějaký trik," prohlásila slečna Srdénková. "To na mě udělalo dojem. Ale asi bych vás měla varovat. Užijte si to jídlo, protože by mohlo být vaše poslední."

"Prosím?"

"Společnost Velké linky vraždí lidi, pane Rosrete. Mnoha různými způsoby. A vy už musíte jít Nadosahu Pozlátkoví pěkně na nervy."

"Ale jděte! Já nejsem ani jako vosa na tom jejich pikniku!"

"A nevzpomínáte si, co lidé dělají s vosami?" opáčila slečna Srdénková. "Linka má potíže, pane Rosrete. Společnost ji ždímala jako stroj na výrobu peněz. Mysleli si, že opravy vyjdou levněji než pravidelná údržba. Mačkali z linky krev - a to myslím doslova. Jsou to lidé, kteří nerozumí žertu. Vy si myslíte, že Nadosah Pozlátko by jen na okamžik zaváhal, kdyby vás měl rozmáčknout?"

"Ale vždyť já jsem velmi -"

"To si myslíte, že s nimi hrajete nějaké hry? Zazvoníte na zvonek a utečete? Pozlátko má v úmyslu stát se jednoho dne Patricijem, to vám řekne každý. A najednou je tady ten... pitomý trouba ve zlaté čepici, který lidem připomíná, v jak špatném stavu jsou semafory, dělá si legrácky z Velké linky, pošťuchuje je a uvádí znovu do chodu poštovní úřad -"

"Tak moment, počkejte," podařilo se ze sebe vypravit Vlahošovi. "Tohle je civilizované město, ne nějaké pastevecké hnízdo bůhví kde! Lidé tady přece nezabíjejí obchodní konkurenty, nemyslíte?"

"V Ankh-Morporku? To si myslíte? Samozřejmě, že vás nezabije on sám! Nebude se dokonce ani unavovat tím, aby to formálně objednal v Cechu vrahů. Prostě zemřete. Jako můj bratr. A bude za tím Pozlátko."

"Váš bratr?" opakoval nechápavě Vlahoš. Na vzdálenějším konci lokálu začala rvačka skvěle provedeným zahájením Co-na-mě-tak blbě-čumíš-?, jehož aktér si vysloužil dva body a vyražený zub.

"On a někteří další lidé, kteří pracovali pro Velkou linku už předtím, než byla ukradena... ano ukradena, pane Rosrete - začali budovat Novou linku," vysvětlovala slečna Srdénková a naklonila se kupředu. "Za nesmírných obtíží dali dohromady základní prostředky a postavili několik ukázkových věží. Jejich systém byl skoro čtyřikrát rychlejší než ten původní, protože vymysleli spoustu chytrých věcí kolem kódování zpráv. Všichni věřili, že to bude úžasné. Spousta lidí jim svěřila všechny své úspory, především lidé, kteří pracovali pro mého otce. Většina dobrých techniků a konstruktérů potom, co můj otec o Velkou linku přišel, od podniku odešla. Nemohli Pozlátka a tu jeho smečku lumpů vystát. Bratr si myslel, že se mu podaří dostat všechny naše peníze zpět."

"Teď mi asi unikly nějaké souvislosti," nakrčil Vlahoš čelo. Přilétla sekera, zaťala se do stolu a slyšitelně vibrovala.

Slečna Srdénková se na Vlahoše podívala a pak vyfoukla proužek dýmu někam za jeho ucho.

"Můj otec byl Robert Srdénko," sdělila mu poněkud nepřítomně. "Byl předsedou původní Společnosti Velké linky. Semafory byly jeho snem. K čertu, vždyť to on navrhl polovinu vybavení a mechanismů věží! Spojil se se skupinou dalších inženýrů, byli to samí vážní mužští s logaritmickými pravítky, a ti si půjčili peníze a vzali si hypotéky na vlastní domy a vybudovali místní městský systém, a když se začaly peníze vracet, začali stavět Velkou linku. Vydělávali hodně peněz, každé město se chtělo připojit k Lince, každý chtěl zbohatnout. Měli jsme vlastní stáje. Já měla koně. Připouštím, že jsem ho neměla příliš ráda, ale krmila jsem ho a dívala jsem se, jak pobíhá kolem, nebo co to koně dělají. Všechno šlo dokonale a najednou otec dostal ten dopis a svolali schůzi a řekli mu, ať je rád, že ho nepošlou do vězení za, oh, já ani nevím, něco složitého a legálního. Jenže klikače pořád vydělávaly obrovské sumy peněz. Chápete to? Nadosah Pozlátko a jeho parta se chovali velice přátelsky, to ano, jenže skupovali hypotéky a banky, které je kontrolovaly, a kejklili s čísly a sebrali nám Velkou linku pod nosem přesně jako zloději. Jediné, co chtěli, bylo vydělávat peníze. Linka je nezajímala. Dřeli z ní, co se dalo, a pak ještě vydělali další peníze, když ji prodali. Když byl otec předsedou, byli lidé pyšní na to, co dělali. A protože to byli lidé, kteří se vyznali v technice, starali se o to, aby Linka neustále dobře fungovala. Měli dokonce zařízení, kterému říkali ‚kráčející věže', náhradní konstrukce, které se rozebrané naložily na vozy a když měl některý semafor na trase vážné potíže, postavili tuhle věž hned vedle a ta na dobu oprav převzala provoz v obou směrech, aniž se ztratila jediná zpráva. Byli na to pyšní, všichni, byli pyšní na to, že jsou součástí něčeho takového."

Měl jste tam být! Měl jste to vidět! zaslechl Vlahoš v duchu. Neměl v úmyslu říci to nahlas. Na druhé straně místnosti teď právě praštil jeden muž druhého vlastní nohou a nasbíral tak hned krásných sedm bodů.

"Ano," přikývla slečna Srdénková. "Měl jste. Asi před třemi měsíci dal můj bratr Jan dohromady dostatečnou částku a začal budovat Velké lince konkurenční systém. To vyžadovalo spoustu práce. Pozlátko má prsty všude. No, Jan skončil jako mrtvola u jedné své věže na poli. A od té doby otec jen sedí a dívá se do zdi. Přišel dokonce i o svou dílnu, protože odnesli opravdu všechno. Samozřejmě nám vzali i dům. Teď žijeme u mé tety u Dollyiných sester. Tak jsme nakonec dopadli. Když Nadosah Pozlátko mluví o svobodě, myslí svou svobodu, a ne svobodu někoho jiného. A teď se najednou odnikud vynoříte vy, pan Vlahoš von Rosret, celý nový a zářící, pobíháte kolem a děláte bůhví kolik věcí najednou. Proč?"

"Vetinari mi nabídl místo, to je všechno," odpověděl Vlahoš.

"Proč jste to místo přijal?"

"No, někdo by řekl, že takové místo nestojí za moc, ale věřte, že já bych za něj dal život."

Dívala se na Vlahoše tak upřeně, že se začal cítit nepohodlně. "Dobrá, podařilo se vám získat místo u Le Foie Heureux během několika hodin," připustila nakonec právě ve chvíli, kdy se do trámu nad její hlavou zarazil hozený nůž. "Budete dál lhát, když se vás zeptám, jak se vám to podařilo?"

"Ano, je mi to líto, ale ano."

"Dobrá. Tak pojďme."

V zatuchlé útulnosti šatny svítila malá tlaková lampa, jejíž záře vytvářela neobvykle jasnou a jiskřivou kouli. V jejím středu byl Slavoj, který s lupou v ruce zkoumal své známky.

Tohle bylo... nebe. Fandové nebo koníčkáři jsou známí svou důkladností, a Slavoj byl až extrémě puntičkársky. Pan Špůlka, mírně nervózní z jeho úsměvu, mu dal všechny chybotisky a zkušební tisky a Slavoj je teď pečlivě katalogizoval - kolik je kterých, jaké mají chyby, každou podrobnost.

Ve Slavojových myšlenkách hlodal malý červík výčitky, tohle bylo lepší než špendlíky. O mnoho lepší. Výroba známek už nikdy neskončí. Můžete na nich vyobrazit cokoliv. Jsou úžasné. Dokázaly přesouvat dopisy a pak je můžete úpravně založit do nějaké knihy a těšit se s nimi. A nikdy se vám z nich neudělá mozol na palci jako od hlaviček špendlíků.

Četl o tomhle pocitu ve špendlíkových časopisech. Říkali, že když má člověk podobný pocit, měl by být opatrný, protože se pak může stát, že vyletí, jako když ho píchne. V souvislosti s tím se článek zmiňoval i o děvčatech a manželství. Někdy prý takový bývalý koníčkář z ničeho nic prodá celou svou sbírku. Nebo na burze sběratelů špendlíků najednou takový sběratel vyhodí všechny své špendlíky nad hlavu a prchne ze sálu s výkřiky "Ale co, vždyť jsou to jen pitomé špendlíky!". Až dodnes si Slavoj něco takového nedokázal představit. Bylo to nemyslitelné.

Vzal do ruky malý sáček neroztříděných špendlíků a zadíval se na něj. Před několika dny by pouhá myšlenka na večer strávený s milovanými špendlíky vyvolala v jeho nitru vlahý, příjemně nedočkavý pocit. Ale teď nadešel čas špendlíky, tu dětskou hračku, odložit.

Něco vykřiklo.

Byl to drsný, hrdelní výkřik, zvuk, jaký by zazněl, kdyby měly zášť a žravost hlas. Takové zvuky se kdysi ozývaly nad nekonečnými močály, kde je slýchávala malá přikrčená stvoření podobná rejskům.

Po chvíli, v níž překonal prapůvodní dědičný děs, se Slavoj došoural ke dveřím a otevřel je.

"H-hej?" zavolal šeptem do obrovské prostory haly, podobné temné jeskyni. Naštěstí se odpověď neozvala. Zato zaslechl jakési tiché škrabání někde vysoko u střechy.

"Máme zavřeno," vypravil ze sebe s námahou. "Ale otvíráme zase v sedm hodin ráno, nabízíme skvělý sortiment známek a také výhodné poštovné na zásilky do Psudopolisu." Po poměrně rychlém začátku zpomalil a nakrčil zamyšleně čelo, aby si vybavil, co všechno jim ještě pan Grešle předtím říkal. "Pamatujte, my nejsme nejrychlejší, ale vždycky dorazíme k cíli. Proč byste nenapsal své babičce?"

"Svou babičku jsem sežral!" zavrčel hlas odněkud z temných výšin. "A její kosti jsem ohlodal!"

Slavoj si odkašlal. Nikdo ho neučil, jak působit na lidi a uzavírat výhodné obchody.

"Aha," přikývl. "No a... co třeba... tetě?"

Pak nakrčil nos. Proč tady tak silně páchne ten olej na svícení?

"Poslyšte?" zavolal.

Ze tmy nahoře něco vypadlo, odrazilo se mu to od ramene a s vlhkým nárazem dopadlo na zem u jeho nohou. Slavoj se sehnul, zatápal po zemi a našel holuba. Tedy půlku holuba. Byla pořád ještě teplá a velice lepkavá.

Pan Tragoječ seděl na trámu vysoko nad halou. Žaludek měl jako v ohni.

Bylo to špatné, starých návyků se jeden velmi těžko zbavuje. Měl je zažrány do morku kostí. Přeletí před vámi něco teplého a opeřeného a vy po tom zcela přirozeně chňapnete. V Ankh-Morporku hnízdili holubi všude, v okapech, na věžích, na každé římse i soše. Dokonce ani déle usedlé chrliče se jim většinou nedokázaly ubránit. Měl jich šest, než vlezl do budovy Pošty rozbitou kopulí a tam se najednou zvedla celá mohutná opeřená vlna a jemu zastřel oči rudý závěs.

Byli tak šťavnatí! U jednoho se nedalo přestat! A o pět minut později už jste věděli, proč jste to měli udělat.

Byli to divocí ptáci žijící dlouhodobě ve městě a živili se tím, co našli na ulicích. A to mluvíme o ulicích Ankh-Morporku. Byly to poskakující, vrkající nádoby, přetékající bacily. To jste už mohli sníst burger z psího trusu a spláchnout ho tuplovaným koktejlem nabraným v nejbližší žumpě.

Pan Tragoječ zasténal. Nejlíp udělá, když rychle udělá, co sem udělat přišel, tedy dřív, než se podělá, zmizí a nad nějakou rušnou ulicí se hezky vyzvrací. Upustil láhev s olejem do tmy pod sebou a zašmátral v kapse po sirkách. Jeho rod začal oheň používat dost pozdě, protože hnízda příliš snadno hoří, ale přesto měl svá využití...

Na vzdáleném konci Velkého sálu vyskočil plamen. Spadl odněkud z trámů krovu a dopadl na hromadu dopisů. Ozvalo se dychtivé vhúúúmff, když chytil olej a modré jazyky plamene začaly olizovat stěny.

Slavoj sklonil pohled k zemi. Několik kroků od něj, osvětlený plameny plazícími se po hromádkách dopisů, ležela na podlaze schoulená postava. Hned vedle ní ležela zlatá čapka s křidélky.

Slavoj zvedl hlavu, a když se od střechy snesla jakási postava a vrhla se k němu, oči mu ve světle ohně zaplály krvavou červení.

A to byl okamžik, ve kterém začala páně Tragoječova smůla, protože na Slavoje přišla jedna z jeho Slabých chvilek.

Všechno spočívalo v držení těla. Vlahoš držení těla studoval. Mívali ho někteří příslušníci staré šlechty. Vyjadřovalo, že je ani v duchu nenapadne pochybovat o tom, že by se mohly věci odehrávat nějak jinak než podle jejich představ.

Hlavní vrchní je bez zaváhání doprovodil ke stolu.

"Skutečně si můžete něco takového ze státního platu dovolit, pane Rosrete?" zeptala se slečna Srdénková, když usedli na svá místa. "Nebo budeme odcházet přes kuchyň?"

"Předpokládám, že mé finanční zajištění je dostatečné," odpověděl.

Věděl, že to nejspíše není pravda. Restaurace, kde zaměstnávají zvláštního číšníka, který servíruje jen hořčici, si může dovolit účtovat ceny, u nichž se o nějaké přijatelnosti dá hovořit jen tehdy, pokud váš plat přesahuje sto tisíc.

Objednali si předkrm, jehož cena pravděpodobně přesahovala částku, kterou průměrný člověk zaplatil za jídlo na celý týden. Nemělo cenu dívat se do jídelního lístku na jídlo, které stojí nejméně. Jistě tam nějaké nejlacinější jídlo bylo, ale nehledě na to, jak pozorně a pečlivě jste lístek prohlíželi, bylo bohužel nemožné ho najít. Na druhé straně tam bylo obrovské množství těch nejdražších věcí.

"Doufám, že se mládenci dobře zapracovali?" zeptala se slečna Srdénková.

Mládenci, pomyslel si Vlahoš. "Ale jistě. Anghammarad se proto docela nadchnul. Je to rozený pošťák," přikyvoval

Vlahoš.

"Ani se nedivím, má dlouhodobou praxi."

"Co to je za krabičku, kterou má přinýtovanou na předloktí?"

"Ach, tu myslíte? Je to jakási zpráva, kterou měl doručit. Pokud tomu dobře rozumím, neobsahuje původní disk spáleného jílu. Musel si udělat už dvakrát nebo třikrát kopie, protože co se týče porovnání s životem golema, ani bronz příliš dlouho nevydrží. Je to poselství králi Hitovi z Tutie od jeho astrologů žijících na Svaté Hoře. Vzkazují mu v ní, že se bohyně moře rozzlobila a jaké obřady by se měly odehrát, aby ji ukonejšil."

"Ale pokud já vím, tak Tutii nakonec přece jenom pohltilo moře. Myslel jsem, že tvrdil -"

"Ano, to ano, Anghammarad tam dorazil příliš pozdě, byl smeten divokou přílivovou vlnou a celý ostrov zmizel ve vlnách."

"Takže co...?" podíval se na ni Vlahoš.

"Takže co, co?" podívala se na něj slečna Srdénková.

"Takže... on... nenapadlo ho, že doručit to poselství teď by tak trochu znamenalo přijít s křížkem po funuse?"

"Ne, to ne. To si nemyslí. Vy totiž věci nevidíte jako golemové. Oni věří, že vesmír má tvar koblihy."

"A myslí tím takový ten sladký kroužek z koblihového těsta, nebo pravou koblihu s džemem?" zajímal se Vlahoš.

"Každopádně tím myslí ten kroužek, ale prosím už po mně nechtějte žádné další kulinární podrobnosti, protože je mi jasné, že si z toho zase děláte legraci. Golemové si prostě myslí, že vesmír nemá ani začátek, ani konec. My se prostě pohybujeme neustále dokola, ale ne pokaždé ve stejném místě uděláme stejné rozhodnutí jako předtím."

"Jako že si třeba pořídíme anděla tím obtížnějším způsobem," přikývl Vlahoš.

"Co tím myslíte?" nechápala slečna Srdénková.

"Ehm... pokud tomu rozumím, tak on čeká, až se bude celá ta záležitost s přílivovou vlnou znovu opakovat, a pak se pokusí dostat se tam dříve a předat zprávu včas?"

"Přesně tak to je. Nesnažte se upozorňovat na nedostatky v tomto jeho nápadu. Všechno hraje v jeho prospěch."

"Takže on chce čekat miliony a miliony let?" vrtěl hlavou Vlahoš.

"To není chyba v plánu, nebo rozhodně ne pro golema. To je jen otázka času. Oni se nikdy neunaví. Nikdy se nenudí. Sami sebe snadno opraví a velmi těžko se rozbíjejí. Přežijí v hlubinách moří nebo potopení v do ruda rozžhavené lávě. Třeba to dokáže, kdo ví? A mezitím se nějak zaměstnává. Stejně jako vy, pane Rosrete. Vy jste byl v posledních dnech velmi zaměstnán -"

Najednou s pohledem upřeným přes jeho rameno ztuhla. Viděl, jak rukou zatápala mezi příbory a sevřela nůž.

"Právě sem vešel ten hnusák!" zasyčela. "Nadosah Pozlátko! Odskočím si zabít ho a vrátím se k vám na pudink..."

"To nesmíte udělat!" naléhal na ni šeptem Vlahoš.

"Ne? A proč ne?"

"Máte špatný nůž. Ten, co držíte, je na rybu. Budete s tím mít spoustu trablů!"

Chvilku se na něj upřeně dívala, pak se její ruka uvolnila a na tváři se objevilo něco jako úsměv.

"Oni tady nemají nože, kterými by člověk mohl naporcovat bohatého vraždícího padoucha?" řekla.

"Pokud si ho objednáte, tak vám ho jistě přinesou až na stůl," hovořil k ní Vlahoš naléhavě. "Podívejte se, tady nejsme u Bubnu, tady prostě nemohou vyhodit mrtvé tělo z okna do řeky! Tady by hned zavolali Hlídku! Seberte se. A ten nůž nechte ležet! A taky se připravte k útěku."

"Proč?"

"Protože jsem padělal jeho podpis na hlavičkovém papíře Velké linky, abych nás sem dostal. Proto."

Vlahoš se otočil, aby se podíval poprvé na onoho velkého muže, kterého měl před sebou z masa a kostí. Byl to velký, medvědu podobný muž ve fraku, do kterého by se vešli dva obyčejní lidé, a ve vestě vyšívané zlatem. Na rameni mu seděl papoušek kakadu, i když to už se rychle a nehlučně blížil jeden z číšníků s překrásným bidýlkem z vyleštěné mosazi a zřejmě jídelním lístkem, který obsahoval nabídku semen a ořechů.

S Pozlátkem byla společnost draze oblečených lidí, a když procházeli rozlehlou místností, začalo se náhle celé to místo otáčet kolem obrovského muže, zřejmě proto, že zlato je velmi těžké a má svou vlastní přitažlivost. Kolem se zahemžili číšníci, ukláněli se a s výrazem nesmírné důležitosti dělali všechny možné naprosto nedůležité věci a bylo zřejmě už jen otázkou minut, než některý z nich sdělí Pozlátkoví, že jeho dva další hosté už přišli a byli usazeni u stolu. Ale Vlahoš pečlivě prohlížel zbytek místnosti, protože hledal - ach, támhle jsou. Byli dva. Copak je tak zvláštního na najmutých osobních strážcích, že se téměř nikdy nepodaří obléct je do šatů, které by jim padly?

Jeden z nich pozoroval dveře, jeden místnost a jistě nebylo pochyby o tom, že přinejmenším jeden je někde v kuchyni.

- A, ano, hlavní vrchní si právě vydělával své spropitné tím, že ujišťoval Velkého muže, že o jeho přátele už bylo postaráno -

- Velká hlava se lví hřívou se pomalu otočila k Vlahošovu stolu -

- Slečna Srdénková zamumlala: "U všech bohů, on snad přijde sem!"

- A Vlahoš vstal. Oba placení rváči se přesunuli do nového postavení. Jistě by si netroufli udělat cokoliv tady, uvnitř restaurace, ale stejně tak by zřejmě neprostestoval ani nikdo jiný, kdyby Vlahoše sebrali a rychle a rezolutně ho vyvedli z lokálu, aby si s ním pak popovídali v nějaké zapadlé uličce. Pozlátko zatím procházel řadou mezi stoly a za ním se obracely udivené obličeje lidí, které si přivedl s sebou.

Tahle situace, to byla výzva pro lidské zkušenosti a um, protože další alternativa byla pouze v tom, vyskočit z okna. Na druhé straně bude muset být Pozlátko alespoň zčásti společensky korektní. Pozorovali ho prakticky všichni lidé v restauraci.

"Pan Nadosah Pozlátko?" řekl Vlahoš.

"Přesně tak, pane," přikývl Pozlátko a v jeho úsměvu nebylo ani stopy po humoru. "Ale zřejmě máte proti mně v tomto případě náskok."

"Předpokládám, že nikoliv, pane," odpověděl Vlahoš.

"Jak se zdá, tak jsem požádal tuto restauraci, aby vám rezervovala stůl, pane... Rosrete?"

"A rezervovala, pane Pozlátko?" usmál se Vlahoš s výrazem, o kterém věděl, že vyjadřuje neodolatelnou nevinnost. "Přišli jsme sem s tajnou nadějí, že se objeví nějaká ta dvě místečka, a užasli jsme, když jsme se dozvěděli, že je tady stůl na mé jméno!"

"V tom případě si alespoň z jednoho z nás někdo udělal šaška, pane Rosrete," ušklíbl se Pozlátko. "Ale řekněte mi... vy jste skutečně ten pan Vlahoš von Rosret, vrchní pošmistr?"

"Ano, to jsem já."

"A bez své proslulé čepice?"

Vlahoš si odkašlal. "Víte, ta čepice není povinná, zvláště když nejsem ve službě." Velký muž ho chvilku mlčky pozoroval a pak k němu natáhl ruku, která se podobala slévačské rukavici.

"Jsem skutečně velmi rád, že jsme se konečně setkali, pane Rosrete. Doufám, že vám bude štěstí přát i nadále."

Vlahoš se chopil nabízené ruky a místo zdrcujícího stisku, který očekával, se mu dostalo pevného a suchého stisku poctivého muže a klidného neuhýbavého jednookého pohledu Nadosaha Pozlátka.

Vlahoš v podobné profesi pracoval dlouho a těžce a považoval sám sebe za velmi dobrého, ale kdyby měl v tomto okamžiku na hlavě svou okřídlenou čepici, byl by ji bez váhání smekl. Právě se setkal s mistrem. Cítil to v tom potřesení rukou, viděl to v onom rezolutním oku. Kdyby se věci měly jinak, byl by pravděpodobně uctivě prosil, aby ho Velký muž přijal za svého učedníka a naučil ho, jak provést ten jednoduchý trik se třemi kartami nebo skořápkami a hrášky tak, jak ho dělal Velký muž sám. Tedy s bankami a milionovými majetky. Pokud dovedl Vlahoš tyto věci posoudit, alespoň trochu posoudit, muž, který stál před ním, byl největší podvodník, s jakým se kdy setkal. A ke všemu tu ještě inzeroval. Celým svým stylem. Dlouhé vlnité vlasy piráta, klípec přes oko a nechyběl ani ten zatracený papoušek. Dvanáct a půl procenta, pro rány boží, copak si toho nikdo nevšiml. On jim otevřeně říkal, co je zač, a oni se smáli a milovali ho za to. To soudnému člověku vyráželo dech. Kdyby byl Vlahoš von Rosret ničitel kariér, bylo by to něco podobného, jako kdyby se v tomto okamžiku setkal s mužem, který právě vymyslel, jak zničit civilizace.

To všechno pochopil v jediné vteřině, v jediném záblesku porozumění, během jediného mrknutí oka. Ale ještě před tímto pochopením mu proběhlo hlavou něco tak rychle jako malá rybička prchající před žralokem.

Pozlátko totiž nebyl překvapen, ale šokován. Ten kratičký okamžik by se nedal změřit na žádných hodinách, ale na zlomek času fungoval celý svět pro Nadosaha Pozlátka špatně. Ten okamžik ovšem Pozlátko překonal tak rychle a schopně, že jediné, co po něm zbylo, byla Vlahošova jistota, že k tomu opravdu došlo, ale ta byla na druhé straně naprosto neochvějná.

Maličko váhal, zda má Pozlátkovu ruku pustit, pro případ, že by vyšlehl blesk a usmažil ho zaživa. Jestliže Vlahoš poznal, co je Pozlátko zač, musel tím spíše Pozlátko okamžitě odhalit Vlahoše.

"Děkuji vám, pane Pozlátko," řekl.

"Pokud vím, byl jste tak laskav a přepravil dnes část našich zpráv," pokračoval dunivý Pozlátkův hlas.

"Potěšení bylo na mé straně, pane. Pokud byste ještě někdy potřebovali naši pomoc, stačí jen říci."

"Mno," zabručel zamyšleně Pozlátko. "Každopádně to nejmenší, co pro vás mohu na oplátku udělat, je být dnes vaším hostitelem, poštmistře. Učet jde na mě. Objednávejte si dle libosti. A teď, pokud prominete, musím se věnovat svým dalším hostům."

Mírně se uklonil slečně Srdénkové, která se doslova dusila rozhořčením, a vrátil se ke své společnosti.

"Ředitelství podniku by vám rádo poděkovalo za to, že nevraždíte zdejší hosty," řekl Vlahoš a sedl si. "A teď bychom měli -"

Najednou se zarazil a obrátil se ke dveřím.

Slečna Srdénková, která se právě chystala vylít si na něm zlost, mu vrhla jediný pohled do tváře a zaváhala.

"Nejste nemocný?" zeptala se.

"Ony... hoří," vypravil ze sebe Vlahoš s obtížemi a oči se mu rozšířily.

"Proboha, příšerně jste zbledl!"

"Ty dopisy... křičí... cítím spáleninu!"

"Támhle si dal někdo kanapátka," uklidňovala ho slečna Srdénková. "Je to jenom -" Umlkla a začichala. "Ale máte pravdu, je to cítit jako papír, i když..."

Většina lidí se ohlédla, protože Vlahošova židle se s rachotem převrátila.

"Poštovní úřad hoří! Vím, že hoří!" vykřikl a vrhl se ke dveřím.

Slečna Srdénková ho dohonila poměrně rychle. Bylo to ve foyeru restaurace, kde ho držel jeden z Pozlátkových osobních strážců. Poklepala muži na rameno, a když se obrátil, aby se jí zbavil, dupla mu plnou vahou na nohu.

Zatímco hromotluk pojedná noze poskakoval, druhou si svíral rukama a zoufale křičel, odtáhla Krasomila zmateného Vlahoše pryč.

"Vodu... musíme sehnat vodu," sténal. "Dopisy hoří! Všechny hoří!"

KAPITOLA DESÁTÁ

Hořící slova

V níž Slavoj zůstává chladným - Vlahoš je hrdinou - Hledat kočku, to není dobrý nápad - Něco v temnotách - Setkání s panem Tragoječem - Oheň a voda - Pan Rosret pomáhá Hlídce - Tanec na okraji propasti - Pan Rosret si najde víru - Čas příležitostí - Vlasový chmat slečny McArátové - Zázrak

Dopisy hořely.

Část stropu se zřítila a smetla další dopisy do ohně. Oheň už se začal šířit do vyšších pater. Zatímco Slavoj táhl pana Grešleho po podlaze, dopadl na dláždění další kus odloupnuté omítky a staré obálky, které se sesuly za ní, začaly rychle doutnat. Pod vysokým stropem se válely kotouče kouře hustého jako polévka.

Slavoj odtáhl stařík do převlékárny a položil ho na svou postel. Zachránil i zlatou čepici, protože pan Rosret by se jistě zlobil, kdyby ji tam nechal. Pak zavřel dveře a vzal si z police nad Grešleho postelí Knihu nařízení. Systematicky obracel stránky, až narazil na záložku, kterou vložil před minutou na stranu Pokyny pro případ požáru.

Slavoj se vždycky řídil pokyny. Když jste to nedělali, mohla se zvrtnout celá řada věcí.

Zatím udělal: 1. Když objevíte požár, zachovejte klid.

Teď přicházel k 2. Vyřikněte silným, jasným hlasem: "HOŘÍ!"

Vykřikl "Hoří!" a tužkou si odškrtl 2.

Následovalo 3. Pokuste se, je-li to možné, oheň zlikvidovat.

Slavoj přešel ke dveřím a otevřel je. Dovnitř pronikly ohnivé jazyky a kotouče temného dýmu. Chvilku se na ně díval, pak zavrtěl hlavou a dveře zase zavřel.

Bod 4. říkal: Pokud jste někde uvězněni ohněm, pokuste se uniknout. Jsou-li dveře teplé, neotvírejte je. Nepoužívejte schodiště, pokud hoří. Pokud nezbývá žádný východ, zůstaňte klidní a očekávejte a) pomoc nebo b) smrt.

To bylo, jak se zdálo, vyčerpávající. Svět špendlíků byl jednoduchý a Slavoj se v něm vyznal jako zlatá rybička ve svém akváriu, ale všechno ostatní bylo neobyčejně složité a mohlo to fungovat jedině tehdy, když jste se drželi pravidel.

Zvedl pohled nahoru ke špinavým malým okénkům. Byla příliš malá, aby se jimi dalo prolézt, a kromě toho je jistě během let zapečetily mnohočetné vrstvy úředních nátěrů. Tak opatrně, jak to jen šlo, vyrazil jednu tabulku, aby dovnitř vpustil čerstvý vzduch. Pak rozbité okno zapsal do knihy závad a poruch.

Pan Grešle stále ještě dýchal, i když při tom vydával nepěkný bublavý zvuk. V šatně byla lékárnička s první pomocí, protože to vyžadovala Kniha nařízení, ale byl v ní jen kousek obvazu, malá láhev něčeho hnědého a ulepeného a páně Grešleho rezervní zuby. Pan Grešle Slavojovi vždycky říkal, že se jeho po domácku vyrobených léků nesmí ani dotknout, a protože nebylo nic neobvyklého, že občas v noci některá lahvička s léky vybuchla, dodržoval tohle nařízení Slavoj zvláště pečlivě.

V Knize nařízení nestálo: Když na vás zaútočí velká létající a ječící věc, udeřte ji veškerou silou do tváře sáčkem špendlíků, a Slavoje napadlo, jestli by to neměl do knihy připsat. Jenže to by bylo poškozování majetku pošty a mohl by kvůli tomu mít nepříjemnosti.

Když Slavoj zjistil, že má takto uzavřeny veškeré cesty k jakékoliv další aktivitě, sedl si a zachovával klid.

Byl to jemný déšť dopisů. Některé se snášely k zemi ještě v plamenech, přestože je fontána horkého vzduchu, který tryskal z propadlé kopule budovy pošty, vynesla vysoko do vzduchu. Jiné se změnily v kousky hnědého popela, na nichž ještě žhnuly malé jiskřičky jako zlomyslná připomínka umírajícího inkoustu. Další, mnoho dalších, vynesl teplý vzduch z budovy nepoškozené a ty teď pluly nad městem a snášely se k zemi pomalým, klikatým pohybem padajícího listí, jako kdyby byly komunikačním prostředkem nějakého výjimečně formálního boha.

Zatímco se prodíral davem, stáhl si Vlahoš horní část obleku.

"Lidé se pravděpodobně dostali ven," uklidňovala ho slečna Srdénková, která se slyšitelným klapotem podpatků popobíhala vedle něj.

"Vážně si to myslíte?" podíval se na ni Vlahoš.

"Chcete to slyšet? Ne, nemyslím si to. Ne, jestli to zorganizoval Pozlátko. Promiňte, ale utěšování lidí mi v poslední době nějak nejde."

Vlahoš se na okamžik zastavil a snažil se přemýšlet. Plameny šlehaly střechou na jednom konci budovy. Hlavní vrata a celé levé křídlo se zatím zdály požárem nedotčeny. Jenže oheň byl velmi zrádný živel, to Vlahoš věděl. Tiše si doutnal a slabě kouřil, dokud jste neotevřeli dveře, abyste zjistili, jak to pokračuje. Pak oheň nabere dech a oči vám puknou v důlcích.

"Raději bych se měl podívat dovnitř," zabručel. "Ehm... nebudete se unavovat tím, že byste začala volat ‚Ne, nedělejte to, to už není odvaha, ale sebevražda!', že ne?" dodal. Skupinky lidí už organizovaly řetěz, který si od nedaleké fontány podával kbelíky s vodou. Bylo to účinné asi tak, jako kdybyste plivali do slunce.

Slečna Srdénková zachytila jeden padající dopis, zapálila si s ním cigaretu a nasála kouř. "Ne, nedělejte to, to už není odvaha, ale sebevražda!" řekla. "Jak se vám to líbilo? Ale jestli tam chcete vlézt, tak ta levá strana vypadá docela čistá. Dávejte si ale pozor. Kolují pověsti, že Pozlátko zaměstnává upíra. Jednoho z těch divokých."

"Aha. Ty ale oheň zabíjí, není to tak?" řekl Vlahoš, který se v tom pokoušel najít i nějakou světlou stránku.

"Oheň zabíjí každého, pane Rosrete," odpověděla mu slečna Srdénková. "Každého bez rozdílu." Pak ho chytila za uši a vtiskla mu dlouhý polibek přímo na ústa. Bylo to, jako když vás políbí popelník, ale v tom dobrém slova smyslu.

"Celkem vzato," řekla potom, "byla bych docela ráda, kdybyste se odtamtud vrátil," sdělila mu tiše. "Jste si jistý, že nechcete počkat? Mládenci tady budou každou chvilku -"

"Golemové? Ti dnes mají volný den."

"Stejně musí poslouchat svůj šém. Požár znamená, že jsou lidé v nebezpečí. Golemové oheň cítí a budou tady během pár minut, věřte mi."

Vlahoš zaváhal a podíval se jí do tváře. A lidé se zase dívali na něj. On tam prostě nemohl nejít, neodpovídalo by to postavě, kterou představoval. Čert aby vzal toho Vetinariho, ten ho dostal do pěkné situace!

Potřásl hlavou, otočil se a rozeběhl se ke dveřím. Bude lepší nemyslet na to, jak je hloupý. Ohmatal hlavní vrata. Byla chladná. Opatrně je otevřel... závan vzduchu, ale žádný výbuch a žádné plameny. Velká hala ozářená ohněm... ale plameny byly poměrně vysoko... takže kdyby si dal pozor a pořádně se sehnul... zakličkoval... dostal by se ke dveřím,

jimiž se prochází dolů k šatně.

Kopnutím je otevřel.

Slavoj zvedl hlavu od svých známek a podíval se na něj.

"Dobrý den, pane Rosrete," řekl. "Zachoval jsem klid. Mám ale strach, že pan Grešle se necítí dobře."

Stařík ležel na posteli a výraz "necítí se dobře" v tomto případě zněl jako ošklivá jízlivost.

"Co se mu stalo?" zeptal se Vlahoš a opatrně zvedl nehybné tělo. Pan Grešle byl jako pápeří.

"Vypadalo to jako veliký pták, ale já to vyplašil," odpovídal Slavoj. "Udeřil jsem to do obličeje sáčkem špendlíků. Měl jsem... Slabou chvilku, pane."

"Dobrá, věřím, že to stačilo," přikývl Vlahoš. "Dokážeš teď jít za mnou?"

"Mám tady připravené všechny známky," hlásil mu Slavoj. "A taky pokladnu. Pan Grešle je měl kvůli bezpečí ukryté pod postelí." Mladík se rozzářil. "A mám i vaši čepici, pane. Zachoval jsem klid!"

"To je skvělé, opravdu skvělé," pochválil ho Vlahoš. "A teď se drž těsně za mnou, rozumíš?"

"A co pan Ryšamon, pane Rosrete?" ozval se najednou Slavoj a na tváři se mu objevil starostlivý výraz. Někde v hale zazněl hlasitý náraz padající hmoty a praskot ohně slyšitelně zesílil.

"Kdo? Pan Ryša - myslíš toho kocoura? Kocoura vzal -" Vlahoš se zarazil a přehodnotil možný dopad slov, která se chystal použít. "Ten už bude dávno venku, to se můžeš vsadit. Někde nedaleko si pochutnává na grilované kryse a spokojeně se při tom šklebí. Tak pojď, ano?"

"Ale je to poštovní kocour!" upozorňoval vážně Slavoj. "Ještě nikdy venku nebyl!"

No, tak teď už je, na to bych dal krk, pomyslel si Vlahoš. Jenže ve Slavojově hlase se už zase začínal ozývat ten podivný tón.

"Tak nejdřív dostaneme ven pana Grešleho, ano?" odpověděl a se stařík em v náručí vyrazil ze dveří. "Pak se můžeme vrátit pro Ryša-"

Kus od nich, asi v polovině haly, se zřítil od stropu těžký hořící trám a rozhodil jiskry a hořící obálky na všechny strany. Starý papír zahučel a vytvořil plamennou stěnu, obrácený ohnivý vodopád, který tryskal vzhůru přes všechna patra a otvorem ve střeše ven. Duněl a hřměl. Byl to oheň, který se utrhl ze řetězu a teď si užíval ze všech sil.

Část Vlahoše von Rosreta byla při tom pohledu šťastná. Jenže ta druhá, nová část jeho já si myslela: Už se mi podařilo uvést to do chodu. Pomalu se to začalo hýbat vpřed. Známky neměly chybu. Bylo to stejně skvělé jako být zločincem a nepáchat přitom žádný zločin. Byla to vlastně skvělá zábava!

"No tak, Slavoji, jdeme!" vyštěkl Vlahoš na svého společníka a odvrátil se od děsivého divadla i svých podivných myšlenek. Mladík ho neochotně následoval a celou cestu až ke dveřím na ulici volal toho zatraceného kocoura.

Vzduch venku řezal jako nůž, ale současně se ozval i obdivný jásot mnoha hrdel shromážděného davu a záblesk světla, který už se Vlahoš naučil spojovat s následnými potížemi.

"Toprý féčer, páně Rosrete!" ozval se veselý hlas pana Otto Schrecklicha. "Jednotuchá věc, tyž mi chtěli nofinky, stačí nám jít fám v pátach!"

Vlahoš si ho nevšímal. Prodral se ke slečně Srdénkové, která, jak si dobře všiml, ani zdaleka nebyla starostmi bez sebe. "Je ve městě najaký špitál?" zeptal se jí. "Nebo dokonce slušný doktor?"

"Máme tady Veřejnou nemocnici lady Sibyly," odpověděla slečna Srdénková.

"Je ta nemocnice k něčemu?"

"Někteří lidé tam neumřou."

"Tak dobrá? No tak ho tam rychle odneste! Já se musím vrátit pro toho zatraceného kocoura!"

"Vy se tam chcete vrátit pro kocoura?"

"Je to pan Ryšamon," odpověděl jí Slavoj upjatě. "On se v budově poštovního úřadu narodil!"

"Raději se s ním nepřete," řekl Vlahoš slečně Srdénkové. "Postarejte se o pana Grešleho, prosím."

Slečna Srdénková se podívala na starého pána, jehož košile byla umazána krví. "Vypadá to, jako kdyby se ho nějaký tvor -" začala Krasomila.

"Něco na něj spadlo," odpověděl krátce Vlahoš.

"Tyhle rány nemohl utrpět při -"

"Něco na něj spadlo," opakoval Vlahoš. "To se stalo."

Zadívala se mu do tváře. "Tak dobrá," souhlasila. "Něco na něj spadlo. Něco s velkými drápy."

"Ne, byl to trámek, v němž bylo množství hřebíků, nebo něco takového. To vidí každý."

"Tak to tedy bylo, říkáte?" dívala se na něj slečna Srdénková.

"Přesně tak se to stalo," opakoval Vlahoš, a než mu mohla položit další otázku, rychlým krokem odešel.

Nemá cenu tahat do toho Hlídku, pomyslel si a spěchal ke dveřím. Jenom by se tady motali a žádná odpověď jim nebude dost, jenže podle mé zkušenosti chtějí policajti pokaždé někoho zatknout. "A co vás vede k domněnce, že za tím stojí pan Pozlátko, pane... Rosret, jste říkal? Aha, vy to cítíte, hm, jistě, to ta vaše zkušenost, chápu. Zvláštní věc, víte, že nám se to taky občas stává... ostatně, když už o tom mluvíme... ten váš obličej je mi nějaký povědomý, pane Rosrete. Odkud vy vlastně jste?"

Ne, pokusit se spřátelit s Hlídkou, to by nebyl ten nejlepší nápad. Ti by se mu jen pletli do cesty.

Další z horních oken vybuchlo ven a plameny se rozeběhly podél okraje střechy. Vlahoš se přikrčil u dveří a počkal, až přestanou padat skleněné střepiny. A co se týče Ryšamona... musí najít tu ztracenou kočku. Jestli toho pitomého kocoura nezachrání, už to nebude ta legrace. Kdyby teď nedokázal nasadit život a riskovat, že přijde o kus nějaké té končetiny, nebylo by to celé. Pak už by nebyl schopen být dál sám sebou.

Opravdu si právě pomyslel něco takového?

Bohové! Ztratil to. Nikdy si nebyl jistý, jak k tomu přišel, ale teď to bylo pryč. Tak to dopadne, když začnete brát

pravidelný plat! A nevaroval ho tolikrát jeho dědeček před ženami? Neříkal mu snad tisíckrát, aby se držel dál od žen nervózních jako oholené opice? Moc na to nedbal, protože se zajímal především o psy a pivo, ale jak je vidět, dbát měl.

Vidina hrudi pana Grešleho neustále a neodbytně jitřila jeho představivost. Vypadalo to, jako kdyby na něj zaútočilo něco s mohutnými drápy a jen služební plášť ze silného voskovaného plátna zabránil tomu, aby ho to nerozpáralo jako krabičku sardinek. To ale nevypadalo na upíra. Ti byli mnohem úpravnější. Tohle bylo plýtvání dobrým jídlem. Přesto pro jistotu sebral ze země kus příčky z dřevěné židle. Dřevo mělo na jednom konci poměrně slušnou špičku. Kromě toho dobrá věc na kolíku, kterým někomu prorazíte srdce, spočívala v tom, že zabírala i na neupíry.

Do haly se zřítil další kus stropu, ale Vlahoš pořád ještě dokázal poměrně bez problémů kličkovat mezi troskami. Hlavní schodiště bylo na téhle straně a zatím naprosto nedotčené, i když na podlaze ležela silná vrstva kouře, podobná hustému koberci. Na druhém konci haly, kde byly uloženy kopce pošty, stále ještě zuřil požár a dýchal horkostí jako kovářská výheň.

Teď už dopisy neslyšel. Je mi to líto, pomyslel si, dělal jsem, co jsem mohl. Nebyla to moje vina...

A co teď? No, přinejmenším by mohl ze své kanceláře zachránit krabici pana Dovedy. Nechtěl, aby shořela. Některé z těch chemikálií by už jen velmi těžko sháněl.

Kancelář byla plná kouře, ale neváhal a vytáhl krabici, kterou měl pod stolem, a pak zahlédl zlatý oblek visící na ramínku. Ten musí vzít také, to je jasné. Něco takového nesmí nechat shořet. Pro krabici se pak může vrátit. Ale ta uniforna, ta byla... nezbytná. Po Ryšamonovi ani stopy. Určitě utekl. Neopouštějí kočky potápějící se lodě? Nebo to dělají krysy? A nenásledovaly by pak kočky krysy? Jenže mezi prkny podlahy už stoupal dým a taky táhl z horních pater, takže bylo lepší se tady příliš nezdržovat. Už se podíval, kam mohl, a nemělo smysl dál setrvávat v místech, kde se vám mohly každou chvíli na hlavu zřítit metráky hořících dopisů. Byl to dobrý plán, který se pokazil ve chvíli, kdy v hale uviděl kočku. Kocour ho se zájmem pozoroval.

"Ryšamone!" vykřikl Vlahoš. Vzápětí už si přál, aby to byl neudělal. To jméno zaznělo v obrovské hořící hale poněkud nejapně.

Kocour se na něj podíval a pomalu odklusal. Vlahoš se s kletbami pustil za ním a viděl, jak zvíře mizí v chodbě vedoucí ke sklepením.

Kočky jsou chytré, neříká se to? Nejspíše je tam nějaká jiná cesta ven... musí být...

Když Vlahoš zaslechl praskání dřeva kdesi nad hlavou, ani nezvedl hlavu, ale rozeběhl se kupředu a vrhl se dolů po schodech. Bral je po čtyřech najednou. Podle zvuků se zdálo, že se těsně za ním do haly zřítila velká část budovy a podzemní chodbou se hnalo mračno jisker a hořících oharků. Cítil, jak se mu připalují vlasy v týle.

No, jedno bylo jisté - není cesty zpět.

Zato ve sklepech byly různé zásobovací padací dveře, mechanické výtahy nebo násypky na uhlí, že ano? A ty všechny budou chladné a bezpečné a -

- bude to přesně takové místo, kam byste si zalezli lízat rány, kdyby vás někdo udeřil do obličeje pytlíkem špendlíků, že ano?

V takových situacích je představivost to poslední, co by si člověk měl brát s sebou.

Upír, řekla. A Slavoj udeřil pytlíkem špendlíků "velkého ptáka". Slavoj, ničitel upírů, s pytlíkem špendlíků v rukou. Nevěřili byste tomu, pokud byste ho alespoň jednou neviděli v jedné z těch jeho "slabých chvilek", jak říkal pan Grešle.

Upír se nejspíš špendlíky zabít nedá...

A teprve když vám hlavou proběhne taková myšlenka, uvědomíte si, že bez ohledu na to, jak rychle se ohlédnete nebo otočíte, abyste se podívali, co je za vámi, existuje za vámi pořád za vámi, které je za vámi a kam nevidíte. Vlahoš přitiskl záda k chladné kamenné stěně a sunul se podél ní tak dlouho, až stěna došla a nabídl se mu dveřní otvor.

Uvnitř slabou modrou září světélkoval třídicí stroj.

Ve chvíli, kdy Vlahoš nahlédl dovnitř, zahlédl tam i Ryšamona. Krčil se přímo pod strojem.

"No, tak to je typická kočičina, co teď děláš, Ryšamone," prohlásil Vlahoš a nahlížel do stínů. "Pojď ke strýčkovi Vlahošovi, ano?"

Povzdechl si, pověsil uniformu na okraj staré police a sehnul se. Jak se tak asi zvedá taková kočka? Nikdy to nedělal. V dědečkových psích kotcích, kde se chovali rosretteři, neměly kočky místo, snad jen jako příležitostná maličkost k zakousnutí.

Když se jeho ruka přiblížila k Ryšamonovi, kocour se naježil, přitiskl uši k hlavě a zasyčel.

"Chceš se tady dole upéct?" mluvil k němu Vlahoš. "Hlavně neškrábej."

Kočka začala prskat a Vlahoš si uvědomil, že se nedívá přímo na něj.

"Hodný Ryšamon," řekl a cítil, jak v něm narůstá strach. Bylo to jedno ze základních pravidel, které bylo nutno dodržovat při průzkumu neznámého, nepřátelského prostředí: Nestarejte se o kočky. A okolní prostředí bylo najednou mnohem nepřátelštější.

Další důležité pravidlo znělo: Neotáčejte se pomalu, abyste se podívali. Samozřejmě je to tam. Ne kočka. K čertu s kočkou! Je to něco úplně jiného.

Narovnal se a sevřel kolík pevně oběma rukama. Je to těsně za mnou, že? pomyslel si. Tak pozor, podělaně! Ten podělanej podělanec se mi podělaně lepí rovnou na moje podělaný záda! Jasně, vždycky je to tak, podělaně!

Pocit strachu, který teď prožíval, byl stejný jako pocit, který měl, když jeho zamýšlená oběť zkoumala skleněný briliant. Čas zpomalil, všechny smysly jakoby najednou nabyly na ostrosti a v ústech pocítil zvláštní měděnou chuť.

Nebracej se pomalu. Obraťse rychle.

Otočil se, vykřikl a bodl. Kolík se setkal s odporem, ale zabodl se jen velmi mělce.

V modrém přísvitu se na něj zašklebila dlouhá bílá tvář, v jejíchž ústech bylo vidět dvě řady špičatých zubů.

"Minul jsi obě moje srdce," sdělil Vlahošovi pan Tragoječ a vyplivl krev.

Když se vzduchem mihla vyzáblá ruka opatřená ostrými drápy, Vlahoš uskočil. Pořád před sebou držel kolík, šermoval s ním, bodal a snažil se udržet si obludu od těla...

Bánší, pomyslel si. To je peklo...

Teprve když se Tragoječ pohnul a jeho kožnatá pelerína se mírně svezla stranou, bylo vidět vyzáblé, kostře podobné tělo pod ní. Dost pomáhalo, když si člověk uvědomil, že ty černé, peleríně podobné záhyby kůže jsou křídla. Taky trochu pomohlo, když jste o bánší uvažovali jako o jediné humanoidní rase, která si vyvinula schopnost létat. Zřejmě k tomu došlo někde v hlubokých džunglích, kde se bánší živily lovem létajících veverek. Ale ani jedno, ani druhé zase nepomohlo příliš, pokud jste znali pověst, že když slyšíte křik bánší, znamená to, že zemřete.

Jádro pověsti spočívalo v tom, že člověka, který její křik slyšel, bánší sledovala. Bylo marné otáčet se seberychleji. Měli jste ji nad hlavou.

Divokých bánší už mnoho nebylo, dokonce ani v Überwaldu ne, ale přesto Vlahoš znal rady, které si předávali ti, kdož útok bánší přežili. Snažte se vyhýbat ústům, ta jsou děsivá. Neútočte na hrudník, svaly, které ovládají křídla, mají tuhost pancíře. Jejich vrstva není silná, ale jsou plné šlach podobných ocelovým lanům a nezvykle dlouhé paže vám dokážou jediným máchnutím urazit tu vaši pitomou hlavu -

Ryšamon si zívl a zalezl ještě hlouběji pod třídicí stroj. Tragoječ znovu zaútočil na Vlahoše, a když poštmistr uskočil, následoval ho.

- zato jejich krky jsou tenké a prasknou jako sirka, když se vám podaří nějak proniknout kolem těch paží. Kromě toho, když bánší křičí, vždycky při tom zavírá oči.

Tragoječ postupoval kupředu a hlava se mu při tom viditelně kývala sem a a tam. Vlahoš už neměl kam ustupovat, takže odhodil kolík a zvedl obě ruce.

"Tak dobře, já se vzdávám!" prohlásil. "Jen to udělej rychle, ano?"

Stvoření neustále pozorovalo zlatou uniformu - bánší jsou, co se týče lesklých předmětů, chtivé jako straky.

"Mám pak nějaké vyřizování," vysvětloval mu Vlahoš ochotně.

Tragoječ zaváhal. Byl zraněný, dezorientovaný a snědl několik holubů, kteří měli zkažená křídla. Chtěl odsud pryč, na čerstvý vzduch, vzhůru k chladnému nočnímu nebi. Tady bylo všechno příliš složité. Bylo tady příliš mnoho pachů, příliš mnoho cílů. Když bánší útočí, soustředí všechno v jednom mohutném náporu, zaútočí najednou zuby, spáry i tělesnou vahou a strhne svou kořist. Teď ale byl pan Tragoječ zmatený, poskakoval kupředu a zpět a pokoušel se vyrovnat s nezvyklou situací. Na to, aby se vznesl, tady nebylo dost místa, uniknout nebylo kam, kořist stála před ním... v přehřáté Tragoječově hlavě se srazily instinkty s emocemi a také s trochou logického myšlení. Nakonec instinkt zvítězil. Už milion let útočíme na naše oběti pařáty a zuby a vždycky to fungovalo, tak proč zrovna teď přestat?

Zaklonil hlavu, strašlivě zařval a vrhl se kupředu.

Vlahoš udělal totéž, jenže o zlomek vteřiny dřív. Proklouzl pod dlouhými pažemi a skočil k bánší. To neměl Tragoječ naprogramováno v neměnných reakcích. Oběť se měla buď dát na útěk, nebo podlehnout hrůze a na místě očekávat smrt. Takhle ho do hrudi zasáhlo Vlahošovo rameno.

Podivný tvor byl lehký jako dítě.

Vlahoš vrhl bánší přes hlavu do třídicího stroje, cítil, jak mu po ruce přejel pařát, a vrhl se k zemi. Na jeden jediný příšerný okamžik se mu zazdalo, že se tvor zvedne, že minul kolo, ale jak se rozzuřený pan Tragoječ pohnul, ozval se zvuk jako...

Vlahoš ležel na chladných kamenech dláždění a čekal, až jeho srdce zpomalí na únosnou úroveň. Jak tam tak ležel, uvědomoval si, že po boku třídicího stroje stéká nějaká lepkavá tekutina.

Vlahoš se pomalu zvedl na nejistých nohou a díval se na to, v co se stvoření změnilo. Kdyby byl hrdina, zřejmě by v tomto okamžiku prohlásil něco jako: "Tomu jo říkám roztříděné!" Protože hrdina nebyl, začal zvracet. Žádné tělo nemůže správně fungovat, když jeho jednotlivé důležité části nesdílejí stejnou časovou rovinu jako ty ostatní, zato vypadá mnohem pestřejší... Ta výměna ale není pro tělo nijak výhodná.

Pak si Vlahoš rukou sevřel krvácející paži, klekl si a hledal pod strojem Ryšamona.

Musí se vrátil s tím kocourem, říkal si omámeně. Je to taková ta věc, k níž musí dojít. Muž, který vběhne do hořící budovy, aby zachránil hloupou kočku, a vyjde pak s tou kočkou ven, je považován za hrdinu, i když je s vyšší duševní úrovní na štíru. Jestliže ale vyleze bez kočky, je to packal.

Tlumené zadunění někde nad nimi signalizovalo, že se část budovy zřítila. Vzduch žhnul.

Ryšamon před ním couval čím dál tím hlouběji pod stroj.

"Poslyš," zavrčel Vlahoš. "Hrdina musí vylézt s kočkou. Kočka nemusí být živá..."

Vrhl se kupředu, lapil Ryšamona, a vytáhl ho z jeho úkrytu.

"Tak jo," zabručel a druhou rukou sebral ramínko se šaty. Bylo na nich sice několik kousků bánší, ale klidně si pomyslel, že je nějak odstraní, že je třeba odmočí.

Vyšel do chodby. Na obou koncích už byla uzavřena ohnivou stěnou.

"A je to," zabručel Vlahoš. "Až doteď šlo všechno jako po drátkách -"

"Pane Rosrete! Jste v pořádku, pane Rosrete?" zaduněl podzemím kameninový hlas.

To, co golemové vynesli z ohně, byl prakticky oheň. Odnesli z hořící budovy všechno, co hořelo. Bylo to až chirurgicky účinné. Shromáždili se na okraji ohně, odebrali mu všechno, co by mohlo hořet, pak ho obklíčili, zahnali do kouta a ušlapali k smrti.

Golemové se dokázali brodit lávou a roztaveným kovem. I kdyby věděli, co je strach, rozhodně by ho v nich nevzbudila obyčejná hořící budova.

Žhnoucí trosky blokující schodiště byly odházeny a odnášeny doruda rozpálenýma rukama. Vlahoš zíral na

plamennou krajinu, v jejímž popředí stál pan Pumpa. Byl rozpálen do oranžova. Kousky prachu a nečistoty, které se na něj náhodou snesly, vždy po dopadu na jeho terakotové tělo vzplály.

"Rád vás vidím, pane Rosrete!" zaduněl spokojeně a odhodil stranou těžký hořící trám. "Vyčistili jsme cestu ke dveřím! Prosím, rychle!"

"Ehm... děkuji vám," vykřikl Vlahoš do hukotu plamenů. Byla tam cesta, zbavená všech překážek, trosek i hořících zbytků, a na jejím konci mu klidně a chladně otvíraly svou náruč dveře. Ještě dál, v hale, se jako rudé sloupy ohně pohybovali další golemové a klidně vyhazovali hořící prkna, vybraná z podlahy, otvorem ve zdi ven.

Horko bylo téměř nesnesitelné. Vlahoš sklonil hlavu mezi ramena, přitiskl vyděšeného kocoura na prsa, cítil, že se mu začíná připalovat zátylek, a vyrazil kupředu.

Od toho okamžiku dále už to všechno byla jediná vzpomínka, Tříštivý zvuk kdesi nahoře. Kovové zadunění. Golem Anghammarad, který upírá pohled vzhůru, zatímco mu na třešňově rudém předloktí září schránka na zprávy. Deset tisíc tun dešťové vody, která se náhle neuvěřitelně pomalu řítí shora. Studená voda naráží na golema rozžhaveného do červena...

# # #

Plameny zmizely. Zvuky utichly. Světlo uhaslo.

ANGHAMMARADE.

Anghammarad se podíval na své ruce. Na jejich místě nebylo nic než horko, horko vysoké pece, děsivý žár, který jakýmsi způsobem vytvářel tvar prstů...

ANGHAMMARADE, opakoval těžký dutý hlas.

"Přišel jsem o svůj jíl," řekl golem.

ANO, odpověděl Smrť. To JE BĚŽNÉ. Jsi MRTEV. Rozdrcen. Vybuchl jsi a rozpadl ses na milion kousků.

"Tak kdo to teď vlastně poslouchá?"

VŠECHNO, CO V TOBĚ BYLO A CO NEBYLO Z JÍLU.

"Máte pro mě nějaké příkazy?" zeptaly se zbytky Anghammarada a vstaly.

Teď ne. Dosáhl jsi místa, kde už se žádné příkazy NEDÁVAJÍ.

"A co mám dělat?"

Obávám se, že jsi mé poslední sdělení nepochopil.

Anghammarad si zase sedl. Kromě toho, že tady měl pod nohama písek namísto bahna, mu tohle místo připomínalo temnou pláň mořského dna.

LIDÉ ODSUD VĚTŠINOU HNED ODCHÁZEJÍ, napovídal Smrť. VĚTŠINOU SE TĚŠÍ NA POSMRTNÝ ŽIVOT.

"Já zůstanu tady, prosím."

Tady? Tady ale není vůbec co dělat, řekl Smrť.

"Ano, já vím," přikývl duch bývalého golema. "Je to dokonalé. Jsem svobodný."

Ve dvě hodiny ráno začalo pršet. Mohlo být mnohem hůř. Mohli padat hadi. Mohla pršet kyselina.

Pořád ještě zbývala část střechy a část zdí. To znamená, že pořád ještě zbývaly nějaké budovy.

Vlahoš a slečna Srdénková seděli na teplém kamení před šatnou, která se vlastně jako jediná místnost v budově dala popsat jako uzavřená. Golemové udupali poslední zbytky ohně, vztyčili na potřebných místech podpěry a pak se bez jediného slova vrátili k původní činnosti. Tedy nebýt až do východu slunce žádným nástrojem.

Slečna Srdénková v ruce svírala napůl roztavenou a znovu ztuhlou bronzovou schránku a donekonečna ji obracela sem a tam.

"Osmnáct tisíc let," zašeptala.

"Byla to nádrž na dešťovou vodu," zamumlal Vlahoš s pohledem upřeným do prázdna.

"Oheň nebo voda," zamumlala slečna Srdénková. "Ale ne oboje najednou!"

"A nemohli byste ho nějak... třeba znovu upéct?" Znělo to ale nesmyslně i samotnému Vlahošovi. Viděl před chvílí, jak se golemové přehrabují v troskách.

"Nezůstalo z něj dost. Jen prach pomíchaný s kdečím," zavrtěla hlavou slečna Srdénková. "Jediné, co chtěl, bylo být užitečný."

Vlahoš se podíval na zbytky dopisů. Záplava odnesla černé slepence jejich popela do všech koutů.

Jediné, co chtěly dopisy, bylo být doručeny. V takové době se zdála možnost posedět osm tisíc let na dně mořském jako docela přitažlivá.

"Chtěl počkat, až vesmír začne znovu. Věděl jste to?"

"Ano, řekl mi to," přikývl Vlahoš.

Málokterý zápach je tak žalostný a plný zármutku jako zápach mokrého spáleného papíru, pomyslel si Vlahoš. To znamená: Konec.

"Nemyslete si, že Vetinari dá tohle místo znovu vybudovat," pokračovala slečna Srdénková. "Pozlátko by se postaral o to, aby lidé protestovali, kdyby to zkusil. Plýtvání prostředky města. Má spoustu přátel. Hlavně lidí, kteří mu dluží peníze a služby. Takové lidi, to on si najít umí."

"To Pozlátko dal tohle místo podpálit," prohlásil Vlahoš. "Šokovalo ho, když mě viděl v restauraci. Myslel si, že budu tady."

"Nikdy se vám nepodaří to dokázat."

Nejspíš ne, souhlasil s ní v duchu Vlahoš v kyselé, kouřem vyuzené dutině své hlavy. Hlídka se objevila mnohem rychleji, než Vlahoš považoval u obyčejných policistů za normální. Měli s sebou vlkodlaka. Hm, většina lidí by si asi myslela, že je to jen nádherný pes, ale když vyrostete v Uberwaldu u dědečka, který chová psy, naučíte se všímat si těch správných znaků. Tenhle měl obojek a očichával zbytky, zatímco z uhlíků stále ještě stoupal kouř, a zdálo se, že v

popelu našel něco, co mu připadalo zvláštní.

Chvilku kopali a pak došlo k zajímavému rozhovoru. Vlahoš se snažil odpovídat za daných okolností co nejlépe. Klíčem ke všemu bylo neříkat pravdu. Poldové stejně nikdy nevěřili tomu, co jim lidé říkali, takže proč se unavovat?

"Okřídlenou kostru?" opakoval tónem, v němž zaznívalo nelíčený úžas.

"Ano, pane. Zhruba velikosti lidské kostry, ale velmi... poškozenou. Řekl bych dokonce zohavenou.

Tak mě napadlo, jestli o tom něco nevíte." Tenhle policista měl hodnost kapitána. Vlahoš ho nedokázal odhadnout. Na jeho tváři se nepoznalo nic než to, co na sobě chtěl dát opravdu znát. Něco v jeho chování naznačovalo, že už většinu odpovědí zná a otázky klade jen pro pořádek věcí.

"Třeba to byl nějaký přerostlý holub? V téhle budově jsou holubi pravá pohroma," odpověděl Vlahoš.

"O tom pochybuji, pane. Myslíme si, že to byla bánší, pane Rosrete," odpovídal klidně a trpělivě kapitán. "Jsou velmi vzácné."

"A já myslel, že jen ječí na střechách lidí, kteří mají zemřít," potřásal udiveně hlavou Vlahoš.

"Tak to dělají civilizovaní jedinci jejich druhu. Ti divocí jednoduše vynechávají prostředníka. Váš mladík nám řekl, že do něčeho narazil?"

"Slavoj mi vyprávěl poněkud zmatenou historku o tom, že tady zahlédl něco poletovat," přiznával Vlahoš. "Myslel jsem si, že to byl nejspíš -"

"- výjimečně velký holub, chápu. A nemáte nejmenší představu, jak mohl ten oheň vzniknout? Víme, že používáte bezpečnostní lampy."

"Nejspíš to bylo samovolné vznícení některé z těch hromad dopisů. Tak, jak chytá uhlí nebo obilný prach, znáte to, kapitáne," řekl Vlahoš, kterému tohle vysvětlení náhle blesklo hlavou.

"Nikdo se nechoval divně?"

"Tady na poštovním úřadě je téměř nemožné něco takového posoudit, kapitáne, věřte mi."

"Nikdo vám nevyhrožoval?"

"Vůbec nikdo."

Kapitán si povzdechl a sklapl poznámkový blok.

"No, pro jistotu tady nechám pár mužů, aby do rána pohlídali budovu," prohlásil. "To, že jste zachránil tu kočku, bylo skvělé, pane. A jak lidé jásali, když jste s ní vyšel ven! Ale přesto bych se rád zeptal na jednu věc, pane..."

"No prosím, kapitáne."

"Proč by bánší, nebo snad velký holub, útočila na pana Grešleho?"

A Vlahoš si pomyslel: to ta čepice...

"Nemám nejmenší představu," potřásl hlavou.

"No jistě. Nepochybuji o tom," přikývl kapitán. "Jsem si jistý, že o tom nemáte ani tušení. Jsem kapitán Rudykopalson, i když většina lidí mi říká kapitán Karotka. Kdyby vás něco napadlo, neváhejte a dejte mi vědět. Jsme tady proto, abychom vás chránili." A co bys byl udělal s tou bánší? pomyslel si Vlahoš. Takže vy podezříváte Pozlátka. Výborně. Jenže lidé, jako je Pozlátko, se s právem netrápí. Oni právo a zákony nikdy neporušují, vždycky si najmou lidi, kteří to udělají za ně. A kromě toho byste z toho všeho nenašel jediné slovíčko napsané na papíře.

Těsně předtím než se kapitán obrátil k odchodu, byl si Vlahoš skoro jistý, že na něj vlkodlak mrknul.

Do budovy, jejíž části byly stále ještě teplé, padal s tichým šuměním déšť a Vlahoš začal pomalu obcházet zbývající ohně. Pořád ještě jich bylo dost, zvláště na místech, kam golemové vynesli hořící trosky. Protože to byl Ankh-Morpork, objevily se všechny možné noční existence a živly, vytáhly z temných zákoutí jako mlha z močálů a shromáždily se kolem ohně, aby se ohřály.

Oprava toho místa by byla nesmírně drahá. Takže? On přece věděl, kde je obrovské množství peněz, ne? K čemu by mu samotnému byly? Stejně by je sám nedokázal utratit. Byl to jen určitý způsob, jak si udržovat přehled o činnosti. Ale v tom případě tamto všechno musí skončit, protože ty peníze patřily Albertu Třpytkovi a těm ostatním, ne nějakému nevinnému poštmistrovi.

Sundal si zlatou čapku a podíval se na ni. Avatar, řekl profesor Pele. Lidské vtělení boha. Jenže on nebyl bůh, byl jen zločinec ve zlatých šatech a se zločiny už byl konec. Kde byl anděl dnes? Kde byli bohové, když je člověk potřeboval?

Bohové by mohli pomoci.

Čepice se zaleskla v záři ohně a stejně tak se najednou zatřpytil kousek Vlahošova mozku. Když se ta myšlenka objevila, přestal dýchat, jako v ohrožení života, aby se nevylekala, že byla tak jednoduchá! A bylo to něco, co by poctivého člověka nikdy nenapadlo...

"My teď potřebujeme jedno," řekl.

"A to je co?" zajímala se slečna Srdénková.

"Hudba!" usmál se na ni Vlahoš. Vstal, přiložil ruce k ústům a zvolal: "Hej, lidičky, poslyšte! Není tady někdo, kdo umí hrát na banjo? Nebo na housle? Dám tolarovou známku, velmi vhodnou k založení sbírky, každému, kdo by nám dokázal zahrát valčíkovou melodii. Raz-dva-tři, raz-dva-tři - víte, co myslím?"

"Copak jste se docela zbláznil?" podívala se na něj poněkud poplašeně slečna Srdénková. "Vy jste dokonalý-"

Pak ale zmlkla, protože k Vlahošovi přistoupil velmi chudě oblečený muž a poklepal ho po rameni.

"Já tak trochu hraju na banjo," prohlásil, "a tuhle můj kámo Hubert umí natáhnout dršťky#. Honorář bude jeden toláč, šéfiku. Ale rád bych minci, estli vám to nevadí, páč já neumim psát a neznám ani nikoho, kdo by uměl číst."

"Má drahá slečno Srdénková," řekl Vlahoš a usmál se na dívku úsměvem, který i jemu samotnému připadal trochu šílený, "máte nějaké jiné jméno? Nějaké rodinné jméno, přezdívku nebo nějakou roztomilou zdrobnelinu, kterou by vám mohl člověk říkat, aniž by vám to vadilo?"

"Jste opilý?" zeptala se.

"Naneštěstí ne," zavrtěl hlavou Vlahoš. "Ale rád bych byl. Takže, slečno Srdénková? Podařilo se mi dokonce zachránit i své nejlepší šaty!"

Bylo vidět, že je zaskočená, ale odpověď se jí vydrala ze rtů dříve, než jí přirozený cynismus zabouchl dveře. "Bratr mi vždycky říkal... hm..."

"No?"

"Bodlina," odpověděla slečna Srdénková. "Ale on to myslel v dobrém, víte? A ne aby vás třeba jen napadlo mi tak říkat."

"A co takhle Bodlinka?"

"Bodlinka? Aha, to je narážka na - No, Bodlinku bych snad přežila," připustila slečna Srdénková. "Dobrá. Ale tohle přece není čas na tanec -"

"Naopak, Bodlinko," odpověděl Vlahoš a ve svitu ohně bylo vidět, jak se usmívá, "tohle je přesně ten pravý čas. Teď budeme tančit a pak dáme věci do pořádku, abychom mohli včas otevřít, doručit poštu, objednali renovaci budovy a vrátili všechno znovu do původního stavu. Jen počkejte a uvidíte."

"Víte, možná, že je to přece jen pravda, že práce na poště dohání lidi k šílenství," zavrtěla hlavou slečna Srdénková. "Už jen to, kde chcete vzít peníze na opravu té budovy?"

"Bohové vzali, bohové dali," odpověděl Vlahoš. "V tomhle mi věřte."

Vrhla na něj pohled koutkem oka. "Mluvíte vážně?"

"Smrtelně vážně," přikývl.

"Vy se budete modlit, abyste dostal nějaké peníze?"

"Přesně tak se to říct nedá, Bodlinko. Bohové vyslechnou tisíce různých modliteb denně. Mám jiné plány. My poštovní úřad vzkřísíme, slečno Srdénková. Nemusím přemýšlet jako policista, pošťák ani úředník. Musím jednoduše myslet po svém. A v tom případě přivedu Nadosaha Pozlátka do konce týdne k bankrotu."

Její rty vykroužily dokonalé "O".

"A jak to chcete udělat, ale přesně?" podařilo se jí vypravit ze sebe.

"Zatím nemám nejmenší představu, ale jestli si s vámi budu moci zatančit a ještě mi pak zbude všech deset prstů u nohou, je možné opravdu všechno. Zatančíme si, slečno Srdénková?"

Cítila úžas, překvapení i zmatek a to měl Vlahoš von Rosret u lidí rád. Z jakéhosi neznámého důvodu se cítil nesmírně šťastný. Nevěděl proč a nevěděl, co udělá dál, ale bude to skvělá zábava.

Cítil to staré známé mravenčení, ten nepopsatelný pocit, stejný, jako když stojíte před bankéřem, který pečlivě zkoumá vzorek vaší nejlepší práce. Vesmír zadrží dech a ten muž se pak usměje a řekne: "Výborně, pane ‚dosaďte vybrané jméno', hned pošlu úředníka, aby donesl peníze." Bylo to napětí z nehybného čekání, ne z honu, ale z nutnosti zůstat klidný, uvolněný a vyzařovat ovzduší pravosti na ten potřebný krátký okamžik, díky kterému oklamete svět a roztočíte ho na špičce prstu. To byly ty chvilky, pro něž žil, kdy byl skutečně živý, kdy mu myšlenky proudily jako rtuť a vzduch kolem se třpytil. Později mu tyhle chvilky předloží účet, ale teď létal.

Byl zpátky ve hře. Prozatím ale ve světle dohořívajících včerejšků tančil valčík se slečnou Srdénkovou. Náhodně sestavené hudební duo se zanedlouho cíleně vytratilo.

Ona se pak odebrala zmatená, ale s podivným úsměvem domů a na lože a on se vrátil do své kanceláře, které chyběla celá jedna stěna, a obrátil se k víře tak, jak se k víře ještě nikdy nikdo neobrátil.

Když byl mladý kněz krokodýlího boha Offlera vzbuzen ve čtyři ráno, byl poněkud vyveden z rovnováhy, ale jak se zdálo, věděl muž v okřídlené čepici a zlatém obleku, co by se mělo dít, a tak mu byl kněz ochoten vyjít vstříc. Nebyl příliš bystrý, což byl mimo jiné důvod, proč měl tuhle nepříjemnou noční směnu.

"Vy si přejete doručit tenhle dopis Offlerovi?" ujišťoval se mezi zíváním. V rukou svíral obálku, kterou mu právě zlatý muž podal.

"Je mu adresován," přikývl Vlahoš, "a patřičně ofrankován. Dobře napsaný dopis vždycky vzbudí pozornost. Také jsem přinesl kilo uzenek, protože vím, že je to zvykem. Krokodýlové milují uzenky."

"Podle přísných měřítek víry se nahoru k bohům dostanou jen modlitby, chápete." Prostor chrámu byl opuštěný, až na malého scvrklého stařík v umaštěném rouchu, který se zasněným výrazem zametal podlahu.

"Pokud tomu rozumím," oponoval Vlahoš, "dar uzenek dosáhne Offlera v okamžiku, kdy jsou opékány, že? Zatímco duch uzenek stoupá s vůní k bohu, uzenky samy sestoupí do vašeho nitra."

"To ne. Ne tak docela. Vůbec ne," vrtěl hlavou mladý kněz, který věděl, co se povídá. "Nezasvěceným by to tak mohlo připadat, ale jak říkáte, jejich podstata, pravá uzenkovitost, odchází vzhůru k Offlerovi. On, samozřejmě, pozře to hlavní. My tady dole pak konzumujeme jen jejich hmotnou schránku, která - a o tom vás ujišťuji - se v našich ústech mění v prach a popel."

"To jistě vysvětluje, proč bývá vůně uzenek vždycky lepší než jejich skutečná chuť, že?" přikyvoval s pochopením Vlahoš. "Všiml jsem si toho často."

To na kněze udělalo dojem. "Vy jste, pane, theolog?"

"Já... no, víte... mé zaměstnání je... velmi podobné," odpověděl Vlahoš. "Ale chtěl jsem se dostat k tomuhle. Když si ten dopis přečtete vy, bude to, jako kdyby ho četl sám Offler, nemám pravdu? Prostřednictvím vašich očních bulev se duch dopisu vznese k Offlerovi a v tom případě vám musím dát i ty uzenky."

Mladík se zoufale rozhlédl chrámem. Bylo příliš časně ráno. Když se váš bůh, metaforicky, nepohne, dokud nejsou písečné břehy suché a vyhřáté sluncem, mají starší kněží sklony vstávat poněkud později.

"No, asi ano," připustil neochotně. "Ale nechtěl byste raději počkat, až vstane dákon Jonáš a -"

"Mám opravdu naspěch," zavrtěl Vlahoš hlavou. Nastala chvilka ticha. "Přinesl jsem taky skvělou medovou hořčici," dodal. "K tomuhle druhu uzenek je to skvělý doplněk."

Mladý kněz byl najednou pozornost sama. "Jaký druh?"

"Edith Van Jatko - Premium Reserve," odpověděl Vlahoš a pozvedl kameninovou nádobku, jejíž široká zátka byla navíc povázaná kostkovaným plátýnkem.

Mladíkova tvář se rozzářila. Stál zřejmě v hierarchii kněží velmi nízko a připadalo na něj skoro více uzenek než na samotného Offlera.

"Bože, to je hrozně dobrá, ale i drahá věcička!" vydechl.

"To je fakt, myslím, že je to ten závan divokého česneku, který tomu dává onu skvělou chuť," přikyvoval Vlahoš. "Ale možná bych měl přece jen počkat na dákona, abych vás -"

Kněz mu z ruky vytrhl dopis a nádobku s hořčicí. "Ne, to ne, vidím, že máte opravdu naspěch," prohlásil. "Udělám to hned. Je to pravděpodobně žádost o pomoc."

"Ano. Byl bych rád, kdyby Offler seslal třpyt svých očí a lesk svých zubů na mého kolegu Tolikera Grešleho, který je právě v nemocnici lady Sibyly," začal Vlahoš.

"Ano, jistě," přikyvoval akolyta s úlevou, "takové věci děláme -"

"A také bych si přál sto padesát tisíc tolarů," pokračoval Vlahoš. "Přednost bych dal samozřejmě ankh-morporským tolarům, ale stejná částka v přepočtu v jiné pevné měně by také vyhovovala."

Když se Vlahoš vracel zpět ke spáleništi poštovního úřadu, byl v jeho kroku náznak jakéhosi pružného sebevědomí. Poslal dopisy Offlerovi, Omovi a Slepému Io, všem důležitým bohům, a také Dotčeně, malé bohyni věcí, které se vzpříčí v zásuvkách.# Ta neměla chrám a o její věci se externě starala kněžka v ulici Kotevního řetězu, jenže Vlahoš měl dojem, že ke konci dne je Dotčena předurčena starat se o mnohem důležitější věci. Vybral si ji proto, že se mu zalíbilo její jméno.

Svou obchůzku ukončil před necelou hodinkou. Bohové pracují rychle, že?

V šedivém světle nového dne nevypadala budova poštovního úřadu lépe než zvečera. Zhruba polovina budovy ještě stála. I když si vypomohli plachtami, krytá část byla malá a páchla spáleninou. Kolem se hemžili lidé, kteří nevěděli, co mají dělat.

On už jim to řekne.

První, koho uviděl, byl Jiří Bagoun, který k němu kulhal přímo závodní rychlostí.

"Strašná věc, pane, strašná. Přišel jsem hned, jak jsem se doslechl, co -"

"Jsem rád, že vás vidím, Jiří. Co vaše noha?"

"Co to? Aha, no je v pořádku, pane. Potmě sice světélkuje, ale na druhé straně zase ušetříme bůhvíco za svíčky. Co budeme -"

"Pokud bude pan Grešle v nemocnici, jmenuji vás svým zástupcem," oznámil mu Vlahoš. "Kolik pošťáků dokážete dát dohromady?"

"Asi tucet, pane, ale co budeme -"

"Postaráme se o to, aby pošta fungovala, pane Bagoune! To uděláme. Řekněte všem, že dnešní speciál do Pseudopolisu je za deset pencí! Všichni ostatní se mohou pustit do vyklízení trosek. Pořád ještě nám zbývá část střechy! Pošta je otevřená jako obvykle. Ještě otevřenější než obvykle."

"Ale..." Jiří Bagoun nenacházel slova. Ukázal rukou na trosky. "Co tohle všechno?"

"Ni déšť, ni oheň, pane Bagoune!" odpověděl mu Vlahoš ostře.

"To v tom mottu není, pane," připomenul mu Bagoun.

"Zítra už to tam bude. Aha, zdravím, Jakube..."

Kočí se zadíval ze své výšky na Vlahoše, zatímco mu obrovská kapuce vlála ve větru.

"To byl ten zasranej Pozlátko, žejo?" zavrčel. "Takže žhářství! Co pro vás můžeme udělat, pane Rosret?"

"Dokážete pořád ještě vypravit dnešní dostavník do Pseudopolisu?" zeptal se Vlahoš. "Samozřejmě," přikývl Jakub Nápravník. "Jindra a hoši vyvedli všechny koně, jen co učuchli kouř, a přišli sme akorát vo jeden vůz. My vám, u všech sakrů, samozřejmě helfnem, ale jak se zdá, Velká linka funguje bez chyby. Jenom plejtváte časem."

"Vy se postarejte o vůz, Jakube, a já se postarám, aby měl co vézt," odpověděl Vlahoš. "V deset hodin pro vás budeme mít připravený poštovní vak."

"No, vy ste si nějakej jistej, pane Rosret," podíval se na něj Jakub a naklonil hlavu k jedné straně.

"V noci ke mně přišel ve snu anděl a řekl mi zajímavé věci," usmál se Vlahoš.

Jakub mu úsměv oplatil. "Aha, tak to je vono. Takže anděl, jo? To je bezvadná pomoc v čase nouze, abych tak řek."

"Doufám, že to tak bude," přikývl Vlahoš a vydal se do oné zakouřené, vlhké, páchnoucí a třístěnné jeskyně, která byla jeho pracovnou. Oklepal popel ze židle, sáhl do kapsy a položil si na stůl dopis Zelené příšery.

Jediní lidé, kteří mohli vědět, kdy se semafory porouchají, museli pracovat pro Společnost, že? Nebo pro ni spíše donedávna pracovali. Aha. Tak to většinou bývá. Tak například ta banka ve Stu Lat - nikdy by nedokázal padělat všechny ty účtenky, kdyby mu ten nepoctivý úředník neprodal účetní knihu, v níž byly podpisy prakticky všech lidí z banky. To byl skvělý den.

Společnost Velké linky si jistě nedělala nepřátele, tak jednoduché to nebylo. Ona si je nejspíš vyráběla jako na běžícím pásu. A teď mu chtěla Zelená příšera pomoci. Operátoři - zbojníci. Když se tak člověk zamyslí nad tím, kolik asi znají tajemství...

Natahoval uši, aby neminul bití hodin, a teď právě bylo čtvrt na devět. Co udělají? Vyhodí věž do povětří? Jenže ve věžích pracovali lidé. Takže to ne...

"Oh, pane Rosrete!"

Nestává se zase tak často, aby plačící žena vběhla do místnosti, zamířila k muži a vrhla se mu do náručí. Právě to se stalo teď a Vlahošovi to připadalo jako nesmírné plýtvání, protože tou ženou byla slečna McArátová.

Dopotácela se kupředu a přimkla se k Vlahošovi, zatímco po tvářích jí stékaly vodopády slz.

Vlahoš se pod její vahou zakymácel jako třtina ve větru. Visela mu na límci tak těžce a neodbytně, že se zdálo, že ho už už strhne k zemi, a pomyšlení na to, že by ho mohl někdo přistihnout v okamžiku, kdy se válí po podlaze s paní McArátovou, bylo prostě... pomyšlení, na něž by neměl nikdo ani pomyslet. Hlava normálního člověka by nejspíš vybuchla dřív, než by takovou myšlenku dovedla k závěru. V šedivých vlasech měla růžovou sponu, zdobenou maličkými, ručně malovanými fialkami. Pohled na ni, vzdálenou jen několik centimetrů od jeho očí, ho neuvěřitelně rozčiloval.

"No tak, ale no tak, uklidněte se, slečno McArátová," zamumlal a pokoušel se udržet rovnováhu za oba.

"Oh, pane Rosrete!"

"Ano, slečno McArátová," prohlásil Vlahoš zoufale. "Co bych pro vás mohl -?"

"Pan Bagoun řekl, že poštovní úřad se už nikdy znovu nevybuduje! Říká, že lord Vetinari na to nikdy neuvolní peníze! Oh, pane Rosrete! Celý život jsem snila o tom, že tady jednou budu sedět a pracovat za přepážkou! Moje babička mě všechno naučila, nutila mě dokonce cucat citrony, abych měla ten správný výraz! A já to zase všechno předala své dceři. Ta má hlas, pane Rosrete, že by s ním mohla odírat staré nátěry. Oh, pane Rosrete!"

Vlahoš chvilku horečnatě přemýšlel, po čem by onu ubohou ženu konejšivě poklepal, aby to nebylo ani promočené, ani nevhodné. Nakonec se rozhodl pro rameno. Potřeboval pana Grešleho, opravdu toho stařík potřeboval! Pan Grešle věděl, jak si s podobnými věcmi poradit.

"Všechno zase bude v pořádku, slečno McArátová," uklidňoval ji.

"A chudák pan Grešle," sténala dál stará dáma.

"Pokud vím, tak se uzdraví, slečno McArátová. Víte, co se říká o lady Sibyle, z její nemocnice někteří lidé odcházejí živí a po svých!" Doufám, že z toho vyvázne i ten stařík, dodával Vlahoš v duchu pro sebe. Bez něj jsem naprosto ztracený.

"Je to všechno tak strašné, pane Rosrete!" vzlykala dál paní McArátová, rozhodnutá vychutnat si pohár hořkosti do úplného dna. "Všichni se teď ocitneme na ulici!"

Vlahoš ji jemně uchopil za paže a opatrně se jí vyprostil, zatímco v duchu zoufale bojoval s představou slečny McArátové šlapající chodník. "Teď mě poslouchejte, slečno McAr - mimochodem, mohl bych se zeptat, jaké je vaše ctěné křestní jméno?"

"Jmenuji se Jodína, pane Rosrete," odpověděla slečna McArátová a utírala si nos do kapesníku. "Mému otci se líbilo, jak to zní."

"Dobrá, takže, Jodíno, já pevně věřím, že do večera budu mít peníze na přestavbu a renovaci budovy," sdělil jí Vlahoš. Vysmrkala se na to a... ano, fuj, chystala se mokrý kapesník nacpat do rukávu svého svetru... och bože...

"Ano, pan Bagoun mi to taky říkal a vykládají se různé řeči. Například, že jste poslal různým bohům dopisy, v nichž je žádáte o peníze. Oh, pane! Já vím, že to není moje věc, ale pane Rosrete, bohové vám žádné peníze nepošlou!"

"Mám víru, paní McArátová," odpověděl jí Vlahoš a narovnal se v celé své výši.

"Naše rodina patří k uctívačům Dotčeny už celých pět generací. Chřestíme šuplíky denně, a nikdy nás neobdařila ničím solidním, abych tak řekla, snad s výjimkou mé babičky, která našla ruční šlehač, který tam předtím nikdy nebyl, a my jsme si jistí, že to byla vlastně nehoda a -"

"Pane Rosrete! Pane Rosrete!" zaječel někdo. "Lidi říkají, že semafory - Oh, promiňte, omlouvám se..." Věta se vytratila do ztracena.

Vlahoš si povzdechl a otočil se k rozesmátému panu Bagounovi, který stál ve dveřích lemovaných očazenými stěnami. "Prosím, pane Bagoune?"

"Slyšeli jsme, že se klikače zase položily! Linka do Pseudopolisu!"

"To je ovšem velké neštěstí," odpověděl mu Vlahoš. "Pojďte, paní McArátová, pojďte, pane Bagoune, musíme připravit poštu!"

Ve zbytcích haly se mezitím shromáždil dav. Jak Vlahoš poznamenal, občané vždy s nadšením přijímali novinky. Pošta byla samozřejmě stará, ale byla už tak stará, že se teď jako mávnutím kouzelného proutku stala zase novinkou.

Když Vlahoš přicházel po schodech, přivítal ho hlasitý jásot. Představení, vždycky jim zahrajte představení. Ankh-Morpork představení ocení kdykoliv.

Vlahoš si dal přinést židli, vystoupil na ni, přiložil ruce k ústům.

"Dnešní speciál, dámy a pánové!" zvolal do všeobecného hluku. "Pošta do Pseudopolisu, dopis jen tři pence! Tři pence! Dostavník odjíždí v deset! A pokud někdo z vás podal své zprávy u našich nešťastných kolegů na Velké lince a teď by si je tam vyzvedl, pak takovou zásilku dopravíme zdarma!"

To vyvolalo další pohyb v davu. Od skupiny se začali oddělovat lidé a spěchali pryč. Nebylo jich právě málo.

"Chcete slyšet něco zajímavého, pane Rosrete?" ozval se za jeho zády Slavoj, který právě přispěchal neznámo odkud.

"No, copak se děje, Slavoji?" zajímal se Vlahoš a slezl ze židle.

"Dnes ráno prodáváme spoustu těch nových tolarových známek. A víte co? Lidé posílají dopisy sami sobě!"

"Cože?" nechápal Vlahoš.

"No jenom proto, aby známky prošly poštou, pane. To z nich teprve dělá skutečné známky, chápete? Dokazuje to, že byly použité! Oni je sbírají, pane! A je to čím dál tím lepší!"

"Jak to může být ještě lepší, Slavoji?" podíval se na něj pozorně Vlahoš. Sklopil oči. Ano, ten mladík měl novou košili, na níž byly vytištěny pencové známky a jedna věta: Zeptejte se mě na cokoliv o známkách!

"Sto Lat chce, aby jim Výlevný a Špůlka udělali jejich vlastní sadu známek! A už nás o to žádají i jiná města!"

Vlahoš si v duchu udělal poznámku: Musíme známky často měnit. A nabídnout návrhy známek každému městu a každé zemi, která se namane. Každý bude chtít své vlastní známky rozhodně raději, než aby jejich občané "olizovali

zadek Vetinarimu", a taky jim vlastně poskytneme tu čest, když svolíme, aby doručili naši poštu, a pan Špůlka nám jistě vyjádří nějakým případným způsobem svůj dík za nové zakázky, na to už si dohlédnu.

"Je mi líto, že to se špendlíky dopadlo takhle, Slavoji."

"Špendlíky?" odpověděl nechápavě mladík. "Aha, špendlíky. Špendlíky jsou jen kousky špičatého drátu, pane. Špendlíky jsou mimo."

Takový je pokrok, pomyslel si Vlahoš. Neustále směřuj kupředu. Nikdy nevíš, co tě sleduje.

Jediné, co teď skutečně ještě potřebujeme, je, aby se na nás usmáli bohové.

Hmm. Možná, že se na nás venku usmějí o něco více.

Vlahoš vyšel do denního světla. Rozdíl mezi vnitřkem a vnějškem poštovního úřadu teď nebyl tak výrazný jako předtím, ale pořád ještě tam byla spousta lidí. Stála tam také dvojice policistů. Ti se budou hodit. Policisté ho podezřívavě pozorovali.

Tak to by bylo. Bude to zázrak. Opravdu, bude to setsakra zázrak!

Vlahoš upřel pohled k nebi a zaposlouchal se do hlasů bohů.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Určený úkol

V níž lord Vetinari poskytne radu - Pan Rosret má ošklivé vzpomínky - Zlý kriminální génius má potíže při hledání majetku - Pan Grešle má strach z koupele a proběhne diskuse o výbušném spodním prádle - Vzkazy pana Poníka - Správní rada se radí, Pozlátko rozhoduje - Vlahoš von Rosret se pokusí o nemožné

Hodiny odbíjely sedmou.

"Á, pan Rosret," řekl lord Vetinari a pozvedl hlavu. "Děkuji vám mnohokrát, že jste se zastavil. Byl to hrozně rušný den, nemyslíte? Važuzle, pomozte panu Rosretovi do křesla. Proroctví může člověka někdy opravdu vyčerpat."

Vlahoš odehnal úředníka mávnutím ruky a spustil své rozbolavělé tělo do křesla.

"No, já jsem se tady nezastavil tak docela sám od sebe, víte," řekl. "Přišel pro mě obrovský troll-policista a chytil mě za ruku."

"Ach, to jistě jen proto, aby vás podepřel," potřásl lord Vetinari s pochopením hlavou. Stál nad kamennou herní plochou a zdálo se, že větší částí mysli dlí u boje mezi kamennými trolly a kamennými trpaslíky. "Doprovodil jste ho ale ze své vlastní vůle, není to tak?"

"Bohužel mám velmi pevnou vazbu na svou paži," odpověděl Vlahoš. "Řekl jsem si, že bych měl raději jít s ní. Co pro vás mohu udělat, vaše lorstvo?"

Vetinari vstal od hry, přešel ke svému psacímu stolu, tam opět usedl a podíval se na Vlahoše s výrazem, který by se dal téměř nazvat pobaveným.

"Velitel Elánius mi před chvílí předal vyčerpávající zprávu o dnešních událostech," řekl, odložil figurku trolla, kterou držel v ruce, a obrátil několik listů papíru. "Počínaje tím srocením lidu u kanceláře Velké linky, k němuž došlo dnes ráno a o kterém říká, že jste ho částečně vyvolal...?"

"Jediné, co jsem udělal, bylo, že jsem nabídl doručení všech semaforových zpráv do Pseudopolisu, které se kvůli té nešťastné závadě zdržely," odpověděl Vlahoš. "Nečekal jsem, že ti hlupáci v kanceláři Linky odmítnou zákazníkům vrátit zpět jejich zprávy! Konec konců, lidé platí předem. Snažil jsem se jenom pomoci v nouzi. Ale v žádném případě jsem ‚nevyvolával' žádné srocení lidu, natož abych někoho naváděl, že má praštil úředníka v kanceláři Velké linky židlí!"

"Jistěže ne, pochopitelně," přikyvoval Vetinari. "Jsem si jistý, že jste jednal bez postranních úmyslů a v té nejlepší víře. Ale jsem celý dychtivý slyšet o tom zlatě, pane Rosrete. Jedná se, myslím, o jedno sto padesát tisíc tolarů."

"Víte, já si z toho úplně všechno nepamatuju," odpověděl Vlahoš. "Bylo to poněkud nejasné."

"Ano, to si dokážu představit, že bylo. Možná bych vám mohl osvěžit paměť několika podrobnostmi. Zhruba v polovině dopoledne, pane Rosrete, jste rozmlouval s lidmi před vaší k politování poničenou budovou, když -" tady Patricij nahlédl do svých poznámek - "tu náhle jste zvedl hlavu, zastínil si oči, padl na kolena a vykřikl jste ‚Ano, ano, díky vám, já nejsem hoden, budiž sláva, nechť jsou tvé zuby ptáky obrány dočista, halelujá, ať davy očí prohlédnou, hosana, zalomcujte šuplíky' a podobné fráze, k všeobecnému úžasu kolemstojících lidí. Pak jste zůstal stát s pozvednutou hlavou a rozepjatýma rukama a zvolal jste ‚Stopadesát tisíc tolarů zakopaných na poli! Děkuji vám, ó, děkuji vám, vyzvednu je okamžitě!'. Pak jste jednomu z mužů, kteří pomáhali odklízet trosky budovy, vyrval rýč a rozhodným krokem jste vyrazil z města."

"Skutečně?" podivil se Vlahoš. "Vidíte, právě tady mám jeden z těch mráčků, kdy si mnoho nepamatuji."

"No jistě," přikyvoval s téměř šťastným výrazem Patricij. "A asi vás překvapí, když vám řeknu, že vás následovalo slušné množství lidí, že pane Rosrete? A to včetně pana Pumpy a dvou příslušníků Městské hlídky?"

"Ale božíčku, vážně šli se mnou?"

"Představte si. Několik hodin. Mnohokrát jste se zastavil a velmi vroucně se modlil. Nezbývá nám než předpokládat, že to bylo kvůli údajům, jež vedly vaše kroky, tedy po nějaké době, k malému hustému lesíku uprostřed zelných polí."

"Takhle jsem se choval? Obávám se, že to mám všechno velmi nezřetelné a rozmazané," potřásal Vlahoš lítostivě hlavou.

"Pokud jsem to dobře pochopil, začal jste kopat jako šílený, to alespoň tvrdí příslušníci Hlídky. Také jsem zaznamenal, že když váš rýč narazil na víko kovové truhlice, bylo u toho několik velmi vážených a ctihodných svědků. Myslím, že o tom nejbližší vydání Komety přinese reportáž doprovázenou obrázky." Vlahoš mlčel. Byl to jediný způsob, jak si být jistý.

"Chtěl byste něco poznamenat, pane Rosrete?"

"Ne, pane, myslím, že nikoliv."

"Hmm. Asi před třemi hodinami jsem měl tady v kanceláři velekněze tří hlavních městských náboženství a s nimi byla

velmi užaslá kněžka na volné noze, která, pokud tomu rozumím, v našem městě zastupuje kult bohyně Dotčeny. Všichni mi tvrdili, že to byl jejich bůh, či bohyně, kdo vám řekl, kde zlato najdete. Vy si zřejmě nepamatujete, kdo z nich to byl, že?"

"Víte, vaše lordstvo, já ten hlas spíše tak jako cítil než slyšel," odpověděl Vlahoš opatrně.

"Něco takového jsem si myslel," přikývl Vetinari. "Bohužel, oni všichni mají dojem, že by jejich chrámy měly dostat z nalezené sumy desátek," dodával.

"Chtějí šedesát tisíc tolarů?" vykřikl Vlahoš a narovnal se. "To není spravedlivé!"

"Obdivuji, jak rychle se vám přes otřes, který jste utrpěl, podařilo spočítat požadovanou částku. V tom směru, jak se zdá, máte naprosto jasno. To rád vidím," pokýval hlavou Vetinari. "Já bych vám radil, abyste jim daroval padesát tisíc, každému jednu čtvrtinu. Byl to přece jen velmi veřejný, naprosto jasný a nepopiratelný dar boží. Není tohle vhodná chvíle pro projevení oddaného vděku?"

Nastala delší odmlka, pak Vlahoš pozvedl prst a navzdory všem okolnostem se zmohl na veselý úsměv.

"To je dobrá rada, pane. Kromě toho člověk nikdy neví, kdy bude zase potřebovat modlitbu."

"Přesně tak," přikývl Vetinari. "Je to méně, než kolik chtěli, ale jistě více, než očekávali, a já jim zdůraznil, že zbytek peněz bude použit ve prospěch veřejného blaha. Bude použit ve prospěch veřejného blaha, že pane Rosrete?"

"Jistě! To je samozřejmé!"

"To opravdu rád slyším, protože zatím jsou ty peníze uzavřeny v jedné z kobek velitele Elánia." Vetinari vrhl pohled na Vlahošovy kalhoty. "Vidím, že máte svou skvělou zlatou uniformu stále ještě potřísněnu blátem, vrchní poštmistře. Představte si to... takových peněz a všechny byly bůhvíjak dlouho zahrabány na takovém pustém místě. A vy si pořád nevzpomínáte na nic, co by vám napovědělo, jak jste se tam dostal?"

Vetinariho výraz začínal lézt Vlahošovi na nervy. Ty to víš, pomyslel si. Já vím, že ty to víš. Ty víš, že já vím, že ty to víš. Jenže já vím i to, že ty to nemůžeš vědět jistě, jistě ne.

"Víte... zjevil se mi anděl," odpověděl.

"Opravdu? A nějaký konkrétní?"

"Myslím, že to byl jeden z těch, co se vám zjeví jen jednou," odpověděl Vlahoš.

"Rozumím," přikývl Vetinari. "V tom případě je mi všechno naprosto jasné a nemám další otázky," přikývl Patricij a pohodlně se opřel v křesle. "Nestává se často, že by obyčejný smrtelník prožil okamžik tak úžasné milosti bohů, ale kněží mě ujistili, že se to může stát, a kdo by to měl vědět lépe než oni? Každý, kdo by se snad odvážil byť jen naznačit, že ty peníze... byly získány nějakou ne právě vhodnou cestou, že pocházejí z nějakého jiného než božského zdroje, bude mít proti sobě několik velmi rozhořčených kněží, a pokud to správně chápu, zjistí, že doma nedokáže zavřít ani otevřít jedinou zásuvku. Kromě toho, protože tyto peníze darujete městu -" když viděl, jak Vlahoš otevírá ústa, zarazil ho pohybem ruky, "- tedy potažme poštovnímu úřadu, nemůže vzniknout podezření, že by se jednalo o nějaké osobní zájmy, i když se nám až dosud přihlásilo devět set třicet devět lidí, kteří se mě snažili přesvědčit, že je to právě tento případ. Žádám vás proto, pane Rosrete, abyste začal s rekonstrukcí poštovního úřadu tak rychle, jak to jen bude možné. S účty nebudou potíže a vzhledem k tomu, že jsou ty peníze prokazatelně darem bohů, není potřeba čerpat z peněz daňových poplatníků. Dobrá práce, pane Rosrete, opravdu, všechna čest. Skvělá. A teď už vás nesmím zdržovat."

Vlahoš už měl ruku na klice, když hlas za jeho zády řekl: "Ještě jednu maličkost, pane Rosrete."

Zarazil se. "Ano, pane?"

"To mi připomíná, že se ta suma, darovaná vám tak velkoryse bohy, rovná, čistou náhodou, jiné sumě, totiž té, již jsme částečně spočítali a poměrně přesně odhadli jako čistý zisk jistého notorického podvodníka mezinárodního formátu. Ty peníze, které během své nepočestné kariéry získal, se bohužel nikdy nenašly."

Vlahoš upíral oči na ušlechtilé dřevo, které měl před očima. Jak je možné, že ten člověk vládne jen jednomu městu? pomyslel si. Jak to, že nevládne světu? Takhle zachází s lidmi? V jeho rukou je člověk jen loutka. Rozdíl je v tom, že se Vetinari postará, aby si každý tahal za své vlastní nitky.

Otočil se a tvář měl naprosto nevýraznou. Lord Vetinari se mezitím přesunul ke své hře.

"Opravdu, pane? A kdo to byl?"

"Nějaký Albert Třpytka, pane Rosrete."

"Ten je mrtev, pane."

"Jste si jistý?"

"Naprosto, pane. Byl jsem u toho, když ho pověsili."

"Máte dobrou paměť, pane Rosrete," řekl Vetinari a přesunul figurku trpaslíka napříč přes celou hrací plochu.

Do hajzlu, do hajzlu, do hajzlu! zvolal Vlahoš, ale jen v duchu, protože to bylo prohlášení, řekli bychom, určené jaksi pro interní potřebu. Dřel těžce na ty pění- tedy banky a obchodníci na ty pění - no, jednoduše někdo na ty peníze tvrdě dřel a teď jich Vlahošovi třetinu... ukradli bylo jediné slovo, které se tady dalo použít.

V tomto směru pocítil Vlahoš silný pocit nesvaté zlosti.

Samozřejmě, že by byl dal většinu na poštovní úřad, v tom byl původní záměr a celý vtip, ale můžete postavit opravdu skvělou budovu za mnohem méně než sto tisíc tolarů, a tak Vlahoš doufal v nějakou tu maličkost, která zbyde jen pro něj. Přesto všechno se ale cítil skvěle. Možná, že tohle byl ten proslulý "úžasný, hřejivý pocit", o kterém toho lidé tolik namluvili. A nakonec, co by byl dělal s těmi penězi? Nikdy neměl čas si je užít. A vůbec, co si může mistr zločinu koupit? Přímořských pozemků, na nichž by vyvěrala žhavá láva a kde byste našli jezírko plné piraní, je zoufalý nedostatek. Svět už v žádném případě nepotřebuje dalšího Pána temnot, ne, když se tak skvěle daří Pozlátkovi. Pozlátko nepotřeboval věž, kolem níž táboří deset tisíc trollů. Potřebuje jen účetní knihy a nabroušený mozek. To funguje lépe, levněji, a ještě navíc mu zbývá čas vyrazit večer do společnosti.

Odevzdat všechny ty peníze do posledního měďáku bylo opravdu velmi těžké, ale ve skutečnosti neměl na výběr. Každopádně je pořádně doběhl. Teď nemohl nikdo vstát a prohlásit, že takové věci bohové nedělají. Pravda, zatím ještě nikdy nic takového neudělali, jenže cesty bohů jsou nevyzpytatelné, že? Každopádně, po tom, co vyšlo odpolední vydání Komety, vytvořily se před chrámy tří hlavních bohů nekonečné fronty.

Tím ovšem vznikl kněžím jistý filozofický problém. Byli zásadně proti tomu, aby lidé hromadili poklady tady, na Zeměploše, ale na druhé straně museli připustit, že bylo příjemné mít přeplněné lavice v chrámech, svaté hájky plné mladých lidí, slyšet z oken města rachotící šuplíky a vidět spoustu prstů plujících po hladině nádrže s mladými krokodýly. Dohodli se tedy na jakémsi rozpačitém prohlášení, doprovázeném mnohomluvným zamrkáním, že k něčemu takovému už podruhé dojít nemůže, ale přitom naznačovali, že člověk nikdy neví, protože "nevyzpytatelné jsou cesty bohů", že? Kromě toho všichni ti žadatelé, postávající ve frontách s dopisy, požadující pytle, truhlice nebo velké kufry peněz, byli vzdáleně přístupni věřit sdělení, že existuje-li možný příjemce takového bohatého daru, je to ten, kdo už sám bohy obdaroval. A pokud jste je několikrát ťukli do hlavy miskou na milodary, obvykle jim to doklaplo.

Dokonce i slečna Knevíra Držhubná, jejíž malý víceúčelový svatostánek nad úřadovnou bookmakera v uličce Kotevního řetězu obstarával záležitosti alespoň tuctu méně známých malých bohů, teď dělala dobré obchody mezi těmi, kdo byli ochotni vsadit na outsidera. Nade dveře si pověsila transparent s nápisem: "Mohli jste to být VY!"

Nemohlo se to stát. Nemělo by se to stát. Jenže, jeden nikdy neví... třeba se to opravdu stane znovu.

Vlahoš poznával tu naději. Tak si přece vydělával na živobytí. Víte, že muž se třemi kartami, který vám nabízí sázku na "Najděte královnu", vyhraje. Víte, že lidé v nouzi neprodávají briliantové prsteny za zlomek jejich hodnoty, víte, že vám život vtiskne do ruky hůl vždycky tím ulepeným koncem, a víte taky, že si bohové nikdy nevyberou nějakého obyčejného, každodenního a bezvýznamného hříšníka a neobdarují ho velkým bohatstvím.

No dobrá, ale co když se právě v tomhle případě mýlíte, hm? Mohlo by se to stát ne?

A právě tohle je známo jako největší z pokladů nazývaný Naděje. Byla to ta nejlepší cesta, jak velmi rychle zchudnout a zůstat chudákem. Pro každého. Ale ne pro vás.

Vlahoš von Rosret teď kráčel ulicí Podkrovní včely ke špitálu lady Sibyly. Všude, kudy procházel, se za ním otáčely hlavy. Na druhé straně byla pravda, že ještě nikdy nebyl na titulních stránkách novin... tedy vlastně byl, ale nikdy ne několik dnů za sebou. Tajně teď doufal, že jeho okřídlená čepice a zlatý oblek jsou nejdokonalejším skvostem v paletě jeho převleků, protože lidé vidí jen zlato a nevnímají tvář.

Nemocnice se stále ještě budovala, tak jak to u nemocnic bývá, ale u vchodu stála fronta lidí. S tou se Vlahoš vypořádal jednoduše tak, že ji ignoroval a vešel přímo dovnitř. V hlavní vstupní chodbě bylo několik lidí, kteří vypadali jako osoby, jejichž povinností je zvolat "hej, vy tam!" na každého, kdo jen tak vejde dovnitř, ale Vlahoš vyzařoval své osobní pole "Jsem příliš důležitý, než aby mě někdo zastavil", takže ani jednomu z dohlížejících se nepodařilo ta slova zformovat. Pak už to bylo docela jednoduché. Jakmile se jednou dostanete za hlídací démony jakékoliv organizace, ostatní lidé prostě předpokládají, že jste tam legálně, a ochotně vám poradí, kudy máte jít dál.

Pan Grešle byl v pokoji sám a cedulka na dveřích hlásala "NEVSTUPUJTE!", ale na takové věci Vlahoš málokdy dbal.

Stařík seděl na posteli se zasmušilým výrazem, ale v okamžiku, kdy spatřil Vlahoše, se rozzářil.

"Pane Rosrete! Jaká radost pro mé staré oči! Nemohl byste zjistit, kam mi schovali kalhoty? Už jsem jim říkal, že jsem zdravý jako buk a čilý jak blecha, pane, ale oni mně někam schovali kalhoty! Dostaňte mě odsud, pane, než mě znovu odnesou do lázně! Koupali mě, pane!" stěžoval si hrůzou v hlase.

"Museli vás tam odnést, Tolivere?" zajímal se Vlahoš. "Vy nemůžete chodit?"

"Můžu, pane, ale já jsem se bránil, pane. Koupel, pane? Když vás koupou ženské, pane? Aby mi házely očima po fujaře, chrastítkách a tom všem? Tomu já říkám nestydatost! A navíc, každý ví, že mýdlo zeslabuje přirozenou imunitu organismu! Oh, pane! Vždyť oni mě tady drží jako zajatce, pane! Vždyť mi udělali kalhotamputaci, pane!"

"No tak, pane Grešle, uklidněte se," naklonil se k němu Vlahoš naléhavě. Stařík ve tváři hrozivě zrudl. "Takže jste v pořádku?"

"Bylo to jenom škrábnutí, pane, podívejte..." Grešle si rozepnul knoflíčky noční košile. "Vidíte?" prohlásil triumfálně.

Vlahoš téměř omdlel. Bánší se pokusil nakreslit si na staříkovu hruď herní plán mlýnku. A někdo jiný pak jizvy pečlivě zašil.

"Hezká práce, to jim musím přiznat," zabručel Grešle nepříliš ochotně. "Ale já musím vstát a pustit se do práce, na nohy a do toho, pane!"

"A jste si jistý, že jste opravdu v pořádku?" ujišťoval se Vlahoš a s rozkývaným žaludkem zíral na spleť křižujících se škrábanců.

"Jako znovuzrozený, pane. Já jim to říkal, pane, říkal jsem, že když se mi díky mému chrániči nedostala na hrudník ta křídlatá bestie, tak to žádný z těch jejich pitomých malých neviditelných hryzajících démonů taky nedokáže. Vsadil bych se, že to teď moc nefunguje, když Bagoun buzeruje lidi, co? A vsadil bych se, že to dělá! Vsadil bych se, že mě fakticky potřebujete, nemám pravdu, pane?"

"Hm, ano," připustil Vlahoš. "Dávají vám tady nějaké léky?"

"Pch! Oni tomu říkají léky, pane. Vykládají mi tady spoustu nesmyslů o tom, jak úžasné jsou to pilule, ale jestli chcete slyšet pravdu, jsou ty věcičky bez chuti a bez zápachu. Oni tvrdí, že mi dělají dobře, a já jim na to odpověděl, že mně udělá dobře jenom pořádná práce, a ne nějaký vysedávání v mejdlový vodě, kde mi zdejší ženské obhlížejí mého picka a cingrlata? A ostříhali mi vlasy, pane! Říkali, že byly nehygienické, pane! Taková drzost! No, pohybovaly se trochu samy od sebe, ale jen tak, docela přirozeně! Měl jsem své vlasy už dlouho, pane, a byl jsem zvyklý na ty jejich drobné zvláštnůstky, pane!"

"Poslyšte, vy tam! Copak se to tady děje?" ozval se hlas plný dotčeného majetnictví.

Vlahoš se otočil. Jestliže jedno ze základních pravidel, s nimiž by měl být seznámen mladý muž, je: "nezaplétej se

nikdy s dívkou, která kouří jako komín spalovny", druhé by mělo znít: "když na vás v nemocnici zavolá sestra ‚Poslyšte, vy tam!', dělejte hluchého a rychlým krokem odejděte opačným směrem".

Tahle žena mohla být klidně dvěma ženami. Její váha a objem jí k tomu rozhodně poskytovaly veškeré předpoklady. Protože byla oblečená celá v bílém, vypadala tak trochu jako ledovec. Až na to, že byla chladnější. A s plachtami. A s čepcem, který byl naškrobený a vyžehlený tak, že by se s ním dal plátkovat sýr.

V chodbě za ní stály dvě menší ženy, které se vydávaly v nebezpečí, že pokud žena-ledovec o jediný krok ustoupí, budou rozdrceny.

"Přišel jsem se podívat na pana Grešleho," prohlásil poněkud nejistě Vlahoš, zatímco Grešle se roztřásl strachem a přetáhl si přes hlavu prostěradlo.

"To je zcela nemožné! Jsem tady hlavní sestra, mladíku, a musím trvat na tom, abyste okamžitě opustil budovu! Pan Grešle je ve velmi labilním stavu!"

"Mně připadá v pořádku!" zmohl se Vlahoš na odpověď.

Pohled, který na něj pak matrona vrhla, musel obdivovat. Vyjadřoval ve strohé zkratce stejnou míru odporu a znechucení, jako kdyby byl Vlahoš to, co se občas objevuje rozšlápnuté na podrážce jejích bot. Odrazil ho jedním ze svých nejledovějších.

"Mladíku, jeho stav je výjimečně kritický!" vyštěkla. "Odmítám ho propustit!"

"Madam, nemoc není zločin!" odsekl jí Vlahoš. "Proto lidi z nemocnice nepropouštíme, ale posíláme domů!"

Matrona se narovnala a vypjala hruď, takže v chodbě citelně ubylo vzduchu. "A to je právě to, mladíku, čeho se bojíme!"

Vlahoš si byl jistý, že doktoři si vystavují lidské kostry jen proto, aby zastrašili své pacienty. Chňá, chňá, my dobře víme, jak vypadáte vevnitř, chňá... Ale docela s tím souhlasil. Cítil jisté kolegiální myšlenky. Místa jako nemocnice lady Sibyly byla v dnešních dnech opravdu vzácná, ale Vlahoš byl přesvědčen, že by si dokázal vybudovat celkem výnosnou kariéru, kdyby začal nosit bílý plášť, naučil se několik dlouhých učených jmen v cizí řeči, jako třeba Trifolium Arvense, kteréžto bylí je obyčejný bílý jetel, nebo Plantago Lanceolata, jitrocel, který majitele pěstěných trávníků uvádí v zoufalství, a se zachmuřeným obličejem prohlížel věci v lahvičkách s formalínem.

Na druhé straně stolu seděl dr. Mechorost, Trávomil Mechorost - alespoň tohle jméno měl na tabulce, jež stála na jeho stole, doktoři jsou opravdu velmi zaměstnaní lidé a nemohou si pamatovat všechno - a ten teď zvedl hlavu od svých poznámek o Toliveru Grešlem.

"Bylo to velmi zajímavé, pane Rosrete. Bylo to poprvé, kdy jsem musel operovat, abych pacienta zbavil oděvu," řekl. "Vy asi nevíte, z čeho byly ty obklady, že? On nám to nechtěl říci."

"Myslím, že to byly vrstvy flanelu, husí sádlo a chlebový puding," odpověděl Vlahoš a rozhlížel se po místnosti.

"Chlebový puding? Skutečný chlebový puding?"

"Co já vím, tak ano," přikývl Vlahoš.

"Takže nic živého? Nám to připadalo takové kožnaté," pokračoval doktor a dál se probíral poznámkami. "Aha, ano, tady je to. Jeho kalhoty se staly zdrojem kontrolovaného výbuchu potom, co mu detonovala jedna z ponožek. Nedokážeme vysvětlit proč."

"Plní si ponožky sírou a do kalhot si sype ledek, on tomu ale říká salnitr, jako prevenci proti hmyzu všeho druhu," informoval ho Vlahoš. "Je to velký zastánce přírodního léčitelství, víte? Doktorům prostě nevěří."

"Vážně?" pozvedl obočí doktor Mechorost. "To znamená, že si ještě zachoval jistou dávku zdravého rozumu. Naneštěstí, tady je nemoudré vzpírat se sestrám a ostatnímu personálu. Podle mě je nejlepší hodit na jednu stranu krabici čokoládových bonbonů, a zatímco je pozornost rozptýlena, dát se na útěk na stranu opačnou. Takže jak to chápu, pan Grešle je přesvědčen, že by měl být každý sám sobě svým lékařem?"

"Vyrábí si své vlastní léky," vysvětloval Vlahoš. "Každý den začíná sklenicí ginu smíchaného s kyselinou dusičnou, mletou sírou a šťávou z jedné cibule. Říká, že to protahuje trubky."

"Dobré nebe, vsadil bych se, že ano! Kouří?"

Vlahoš o jeho otázce chvilku uvažoval. "Ne-e. Vypadá to spíše jako pára," odpověděl nakonec.

"A jeho zázemí, co se týká základní alchymie, je...?"

"Veškeré žádné, co já vím," zavrtěl Vlahoš hlavou. "Ale vyrábí jakési zajímavé bonbony na kašel. Když je člověk minutu dvě cumlá, teče mu z uší ušní maz. Kolena si natírá jakousi směskou jódu a -"

"Dost!" zvolal doktor. "Jsou chvíle, pane Rosrete, kdy my, obyčejní praktikové medicínského umění, ustupujeme v němém úžasu. V případě pana Grešleho raději co nejdále a za strom. Odveďte ho, prosím. Musím říci, že oproti všem předpokladům jsem zjistil, že je ten člověk výjimečně zdravý. Teď už chápu, že snadno přežil i útok bánší. Troufl bych si skoro říci, že pan Grešle se pravděpodobně nedá zabít běžnými prostředky, i když bych vám nedoporučoval brát ho nikam, kde by se stepovalo nebo tančily dupáky. Ach, a vezměte si prosím jeho paruku, pokusili jsme se ji sice uložit do skříně, ale pokaždé nám vylezla ven. Účet pošleme poštovnímu úřadu, je to v pořádku?"

"Měl jsem dojem, že podle vývěsního štítu jste bezplatná nemocnice," podivil se Vlahoš.

"Víte, v širším slova smyslu to tak je, ale jen v širším slova smyslu," přikyvoval dr. Mechorost. "Ale když bohové někomu poskytli tolik důkazů své přízně - tedy přesně sto padesát tisíc důkazů, jak jsem slyšel -, má onen dotyčný pravděpodobně všechno, co potřebuje, hmm?"

A to jsou všechny pořád ještě zavřeny ve vězení Hlídky, pomyslel si nenaloženě Vlahoš. Sáhl si do kapsy a vytáhl mírně pomačkaný balíček ankh-morporských zelených známek.

"Vezmete tohle?" zeptal se.

Obrázek Ryšamona, kterého Vlahoš vynáší z hořící budovy poštovního úřadu, považovala redakce Komety za plný lidské účasti, a proto byl ve zvláště velkém formátu umístěn na titulní stranu.

Nadosah Pozlátko se na obrázek podíval, aniž se mu na obličeji projevil sebemenší záchvěv emocí. Pak rychle přelétl příběh, který byl s velkými titulky umístěn přímo pod ikonografií.

MUŽ ZACHRAŇUJE KOČKU

"Postavíme novou a lepší Poštu!" přísahá
už ve chvíli, kdy k nebi šlehají plameny!
150 000 tol. - dar od bohů

Město zasáhla vlna vzpříčených zásuvek

"Někdy mě tak napadá," prohlásil suše, "že vydavatel Komety musí občas litovat, že má jen jednu titulní stranu."

Ozval se zvláštní zvuk, který pocházel od mužů sedících kolem velkého stolu. Byl to zvuk, jaký vydávají lidé, kteří se nesmějí doopravdy.

"Domníváte se, že má skutečně bohy na své straně?" nadhodil Zasmrádlo.

"Něco takového si nedokážu představit," zavrčel Pozlátko. "Musel vědět, kde ty peníze jsou."

"Myslíte? Kdybych já věděl o takových penězích, rozhodně bych je nenechal ležet někde v zemi."

"Ne, věřím, že vy ne," řekl Pozlátko tiše takovým způsobem, že Zasmrádlo pocítil jakousi nejistotu.

"Dvanáct a půl procenta! Dvanáct a půl procenta!" skřehotal Alfons a poskakoval sem a tam na svém bidýlku.

"Dělá z nás pitomce, Nadosahu!" ozval se teď Oběměř. "Musel vědět předem, že Linka vypadne! Třeba měl i v tom případě božské vnuknutí! Už teď ztrácíme lokální zakázky! Pokaždé, když máme nějakou poruchu, on jen tak, mýrnix týrnix, vypraví dostavník. Ten zatracený chlap se před ničím nezastaví. Udělal z poštovního úřadu... tyjátr!"

"Každý cirkus jednou z města odjede," zabručel Pozlátko.

"Jenže se nám akorát vysmívá!" trval na svém Oběměř. "Jestli se Velká linka znovu porouchá, on je schopný vypravit dostavník do Genovy!"

"To by trvalo celé týdny," zavrtěl hlavou Pozlátko.

"Ano, ale je to levnější a je jisté, že dostavník dojede. Alespoň to bude tvrdit on. A bude to tvrdit pěkně nahlas. Něco s tím musíme udělat, Nadosahu!"

"A co navrhujete?"

"Proč neuvolníme nějaké peníze a nenecháme udělat pořádnou údržbu?"

"To nemůžete," ozval se další hlas. "Nemáte na to potřebné lidi."

Všechny hlavy se obrátily k muži sedícímu u vzdálenějšího konce stolu. Měl kabát oblečený přes montérky a na stole vedle sebe starý pomačkaný klobouk. Jmenoval se Poník a byl to hlavní technik Velké linky. Byl u společnosti od začátku a teď tam zůstával hlavně proto, že když je někomu osmapadesát, má bolavé klouby, nemocnou ženu a v nepořádku páteř, nemůže si dost dobře dovolit velká gesta, třeba říci, co si myslí, a pak odejít a prásknout za sebou dveřmi. Poprvé se setkal se semafory, když byla založena první společnost, ale byl systematický a dobrý technik a technika prostě byla technika.

Momentálně byla jeho největším přítelem sbírka růžových průpisových papírů. Dělal, co mohl, ale byl rozhodnut nedat se stáhnout do vody, až půjde tahle partička ke dnu, a to mu měla zaručit právě ta jeho sbírka průpisových papírů. Bílý papír předsedovi, žlutý průpis založit, růžový průpis si ponechal. Nikdo nemůže říci, že je nevaroval.

Na psací podložce měl pěticentimetrový balíček růžových papírků, těch, které poslal v poslední době. Promluvil hlasem, v němž zněla špatně ovládaná trpělivost, a s pocitem Starého boha, který na začátku Armageddonu vyhlíží z bouřkových mračen, řekl: "Neříkal jsem vám to? Nevaroval jsem vás? Poslouchal mě někdo? Teď už je na to pozdě!"

"Zbývá mně šest opravárenských týmů. Ještě minulý týden jich bylo osm. Několikrát jsem vás na to upozornil. Kopie vzkazů mám tady. A těch týmů bychom měli mít osmnáct. Přes polovinu mládenců musíme školit takřka za plného provozu a moc času nám na to učení nezbývá. Dříve jsme vždycky vedle té opravované postavili pohyblivou věž, která převzala celou provozní zátěž, a dnes nemáme dost lidí ani na to -"

"Dobrá, zabere to nějaký čas, to všichni chápeme," přikývl Zasmrádlo. "Jak dlouho by to tak asi trvalo, kdybyste... najal víc lidí a uvedl ty pohyblivé věže do pohybu a -"

"Přinutili jste mě vyhodit celou řadu odborníků," odpověděl pan Poník.

"Nevyhodili jsme je. Nechali jsme je odejít," zavrtěl popuzeně hlavou Pozlátko.

"My... naše společnost... potřebovala snížit stavy, aby... zeštíhlela," dodal Zasmrádlo.

"No, ale teď už málem umírá hladem, pane," ušklíbl se pan Poník. Vytáhl z jedné kapsy špačka tužky a z druhé ošoupaný zápisník.

"Chcete to rychle, levně nebo dobře, pánové?" řekl. "Ocitli jsme se v situaci, kdy vám mohu nabídnout jen jedno z těch tří..."

"Jak dlouho by trvalo, než byste uvedl Velkou linku do perfektního stavu, aby zase správně a bez závad fungovala?" řekl Zasmrádlo, zatímco se Pozlátko opřel v křesle a zavřel oči.

Poníkovy rty se chvilku pohybovaly, zatímco očima přebíhal po sloupcích číslic a údajů. "Devět měsíců," řekl.

"Já bych řekl, že kdyby veřejnost viděla, že jsme se pustili tvrdě do práce, nebylo by devět měsíců nepříliš spolehlivých služeb zase tak -" začal pan Oběměř.

"Devítiměsíční kompletní odstávka," přerušil ho Poník.

"Vy jste se zbláznil, člověče!"

"Nezbláznil, ale díky vám k tomu občas nemám daleko," odpověděl pan Poník ostře. "Budu muset najít nové

opraváře, protože většina těch z původního mužstva by se sem nevrátila, ani kdybych jim nabízel bůhví co. Pokud věže odstavíme, použili bychom signalisty, kteří se ve svých věžích vyznají. Udělali bychom víc práce, pokud bychom nemuseli k původním věžím dotáhnout základy kráčejících věží a na ně smontovat konstrukci. A mohli bychom začít prakticky ihned. Musím říct, že věže samy nemají zrovna nejpevnější konstrukci, protože Srdénko nikdy nepočítal s takovým provozem. Jak povídám, pánové, devět měsíců dokonalé odstávky."

Chtělo se mu říci, oh, jak moc se mu chtělo říci: řemeslníci! Víte vy vůbec, co to znamená? To se mluví o chlapech, kteří mají jistou pýchu, o chlapech, kteří toho mají v jednom okamžiku dost, a když jim řeknete, aby odvedli místo pořádné práce jen nejnutnější provizorium a ještě k tomu ve spěchu, seberou se a odejdou, ať jim nabízíte cokoliv. A já teď musím jako "řemeslníky" zaměstnávat lidi, kteří tak tak dokážou pořádně zamést dílnu. Jenže vám je to jedno, protože když se nejedná o někoho, kdo celý den leští zadkem židli, myslíte si, že chlap, který se své řemeslo učil sedm let, je stejný jako ten, kdo ví, za který konec se drží kladivo. Nahlas to ale neřekl, protože muž středních let před sebou má sice mnohem kratší budoucnost než dvacetiletý mladík, ale zachází s ní mnohem opatrněji...

"Něco lepšího byste neuměl?" ozval se Oběměř.

"Pane Oběměři, odvedu skvělou práci, pokud to bude opravdu trvat jen devět měsíců," odpověděl Poník a zvedl hlavu od poznámek. "Jestli nechcete přerušit provoz, mohl bych to dokázat za rok a půl, pokud najdu potřebné lidi a vy budete ochotni uvolnit dost peněz. Ale pak budete mít výpadky denně. Bude to zmrzačený provoz, pane."

"Ten chlap, ten von Rosret, nás během devíti měsíců dokonale převálcuje!" protestoval Zasmrádlo.

"To je mi líto, pane."

"A kolik to bude stát?" zeptal se téměř zasněně Pozlátko, aniž otevřel oči.

"Tak nebo tak, vychází to na částku kolem dvou set tisíc," odpověděl Poník.

"Ale to je nesmyslné!" vykřikl Zasmrádlo. "Takovou částku jsme nedali za celou Linku, když jsme ji kupovali!" vybuchl Zasmrádlo.

"Jistě, pane. Ale měli jste provádět potřebnou údržbu průběžně celý ten čas. Věže pracovaly tak, že se teď skoro rozpadají. V oktopadu vály velmi silné větry a v zimě udeřilo několik ošklivých sněhových bouří. Neměl jsem dost lidí. Když se nedělá údržba, malá závada se brzo změní ve velkou. Posílal jsem vám spoustu hlášení, pane. A vy jste mi místo odpovědi dvakrát snížili rozpočet. Troufám si říci, že moji mládenci odvedli skutečné zázraky, při tom, co -"

"Pane Poníku," přerušil ho tichým hlasem Pozlátko, "myslím, že tady nastalo něco jako konflikt kultur. Odebral byste se prosím do mé pracovny? Igor vám tam donese šálek čaje. Děkuji vám mnohokrát."

Když Poník odešel, řekl Zasmrádlo: "Víte, co mi dělá právě teď největší starosti?"

"No, to nám tedy řekněte," ozval se jízlivým tónem Pozlátko a složil si ruce na prsou své drahocenné vesty.

"Není tady pan Kosopád."

"Omluvil se. Vzkázal, že má nějaké důležité jednání," řekl Pozlátko.

"My jsme jeho největší zákazníci! Co může být důležitější než my? Ne, on tady není, protože chce být někde jinde! Ten zatracený starý štyr# vycítil potíže a všichni víme, že se nikdy neobjeví na místě, kde to zavání. Ten chce ze všeho vždycky vyjít voňavý jako růžový květ!"

"Pořád je to lepší, než když se zapomene ráno osprchovat a je z něj cítit ten jeho formaldehyd," ušklíbl se Pozlátko. "Hlavně žádnou paniku, gentlemani."

"Někdo už očividně zpanikařil," řekl Oběměř. "Neříkejte mi, že ten oheň byla náhoda! Že ne? A copak se stalo našemu dobrému známému tlouštíku Kůňpečovi?"

"Uklidněte se, přátelé, uklidněte se," chlácholil je Pozlátko. Vždyť to jsou jen obchodní bankéři, pomyslel si. Nemají žádné sny.

Počkal, až se poněkud uklidnili a usadili se na svých místech. Teď měli všichni na tvářích ten podivný a děsivý výraz, jaký mívají bohatí lidé, když si myslí, že jim hrozí akutní nebezpečí, že se z nich stanou lidé chudí.

"Něco podobného jsem čekal," pokračoval Pozlátko. "Vetinari nám chce prostě otrávit život, to je všechno."

"Nadosahu, vy přece dobře víte, že budeme ve velikém maléru, pokud Linka přestane pracovat," ozval se pan Muškatel. "Někteří z nás mají vůči Společnosti... jisté dluhy. Jestliže Linka skončí nadobro, pak se začnou někteří lidé... začnou klást nepříjemné otázky."

Ach tyhle odmlky, pomyslel si Pozlátko. Slovo zpronevěra se tak těžko vyslovuje.

"Většina z nás bude jen velmi těžko shánět potřebné hotovosti," přikyvoval Oběměř.

No ano, udržet před svými klienty klidný a přívětivý obličej, to opravdu nebude nic jednoduchého, pomyslel si Pozlátko. Nahlas řekl: "Já si myslím, že zaplatit musíme, gentlemani, opravdu si to myslím."

"Dvě stě tisíc?" zasípal Zasmrádlo. "A jak si myslíte, že takové peníze seženeme?"

"Tak jak jste je sehnali předtím," zamumlal Pozlátko.

"Co má zase znamenat tohle? Co tím chcete naznačit?" ozval se Zasmrádlo poněkud popuzeně.

"Ubohý Kryšpín mě přišel navštívit ten večer předtím, než zemřel," začal trochu zeširoka Pozlátko.

Jeho tón byl ledový jako patnáct centimetrů čerstvě napadlého sněhu. "Blábolil o všech možných neuvěřitelných věcech, z nichž většinu bych se ani neodvážil opakovat. Trpěl, myslím, utkvělou představou, že ho pronásledují nějací neznámí lidé. Nicméně přesto mi téměř násilím při odchodu vtiskl do ruky malý notýsek, něco jako soukromou účetní knihu. Nemusím vám jistě říkat, že jsem ho uložil na opravdu bezpečné místo."

Místnost náhle utichla a to ticho bylo hlubší a naléhavější o nehybnost několika zoufalých mužů, kteří rychle a namáhavě přemýšleli. Podle svých vlastních měřítek byli počestnými lidmi, protože dělali jen to, co věděli, nebo si mysleli, že dělají všichni ostatní, a nikdy po nich nezůstala žádná viditelná krev, ale teď se z nich stali muži ztracení daleko na zamrzlém moři, kteří zaslechli praskot ledu.

"Mám silné podezření, že to bude o něco méně než dvě stě tisíc," uklidňoval je Pozlátko. "Poník by byl blázen, kdyby

si nenechal slušnou rezervu."

"Před něčím podobným jste nás nikdy nevaroval, Pozlátko," pokračoval Oběměř vzdorovitě.

Pozlátko mávl rukou. "Risk je zisk!" prohlásil. "Poštovní úřad? To je jen samý trik a šikovnost rukou! Oh, von Rosret je muž plný nápadů, ale to je všechno. Postaral se o silné šplouchnutí, ale nemá dost sil, aby vydržel plavat dlouho. A navíc, jak se zdá, udělá nám ještě dobrou službu. Možná jsme se dali trochu ukolébat, že jsme trochu zlenivěli, ale ať je to pro nás poučením! Tísněni konkurecí teď investujeme několik set tisíc tolarů -"

"Několik set tisíc?" vyjekl Zasmrádlo.

Pozlátko ho umlčel mávnutím ruky a pokračoval: "- několik set tisíc tolarů do nezbytné, vzrušující a dokonalé systematické přestavby celé naší organizace, se zaměřením na aktivní jádra jednotlivých sektorů, zatímco se při tom všemi prostředky pokusíme získat plnou a aktivní podporu těch složek obyvatelstva, kterým s pyšnou a upřímnou snahou sloužíme. Plně si uvědomujeme, že naše byť by energické pokusy zmobilizovat poněkud narušenou infrastrukturu, kterou jsme zdědili v ne právě nejlepším stavu, nebyly zdaleka dostačující, ale doufáme a věříme, že naši věrní a loajální zákazníci nám svou přízeň zachovají i v následujících měsících, tedy i v době, kdy se pokusíme i personální restrukturalizací vedení přispět k dokonalosti naší společnosti. To považujeme za své poslání."

Následovalo užaslé ticho.

"A tak je na nějakou dobu elegantně odrazíme," končil Pozlátko.

"Ale vy jste řekl několik set -"

Pozlátko si povzdechl. "Řekl jsem to," přikývl. "Věřte mi. Pánové, tohle je hra a dobrý hráč je ten, který dokáže obrátit i špatnou situaci ve svůj prospěch. Zatím jsem vás dovedl až sem, je to tak? Teď stačí ještě menší hotovost a správný přístup a to nás dovede na konec cesty. Jsem si jistý, že ještě nějaké finanční prostředky najdete," dodával, "někde, kde nikomu nebudou chybět."

Zase zavládlo ticho. Tentokrát to bylo ticho mnohem hlubší než hluboké.

"Co navrhujete?" zeptal se nakonec pan Muškatel.

"Defraudace, krádeže, zneužití správy dědictví nebo poručenského fondu... lidé dokáží být tak bezohlední," řekl Pozlátko. Pak ale rozhodil ruce ve všeobjímajícím gestu a na tváři se mu objevil úsměv jako slunce, jež prorazilo bouřková mračna. "Gentlemani, já vás chápu! Peníze musí pracovat, musí se hýbat, musí se množit, a ne být zamčeny někde v pokladně. A to právě, podle mě, chudák pan Kůňpeč nechápal. Pokoj budiž jeho památce. Ale my... my jsme obchodníci. My se v takových věcech vyznáme, přátelé."

Prozkoumal tváře mužů, kteří si začali uvědomovat, že jedou na tygrovi. Nebyl to ten krajní případ, kdy by museli jet dál. Mohli seskočit. V tom problém nebyl. Ten problém byl v tom, že tygr věděl, kde jeden každý z nich bydlí.

Ubohý pan Kůňpeč. Povídaly se různé věci. Ale byly to věci absolutně nepodložené, protože pan Kryla byl ve svém povolání výjimečně dobrý, pokud se do toho ovšem nezapletli holubi. Pohyboval se jako stín s paňáty a ten lehký pach, který po sobě zanechával, byl dobře zamaskován pachem čerstvé krve. V nose vlkodlaka pach krve přehluší cokoliv. Ale i přesto v ulicích Ankh-Morporku začaly houstnout různé domněnky i jisté zprávy jako mlhy nad blaty.

A pak jednomu nebo dvěma členům správní rady začalo připadat, že ono žoviálni "drazí přátelé" z úst pana Pozlátka, tak velkorysého ve svých pozváních a tak milého se svými pozornostmi a malými dárky, začíná tónem i způsobem, jak to vyslovoval, znít jako ono "frajere" z úst muže, který vám v zadní temné uličce nabízí širokou škálu chirurgických zákroků jako odměnu za to, když mu nevydáte peněženku. Zatím ovšem byli v relativním bezpečí, možná stálo za to následovat tygra, dokud nestrhne svou kořist. Lepší držet se šelmě za patami než se stát její kořistí.

"Ale teď jsem si uvědomil, že vás neomluvitelně okrádám o spánek," prohlásil Pozlátko. "Takže dobrou noc vám všem, gentlemani. Klidně můžete nechat všechno na mně! Igore!"

"Ano, bháne," ozval se Igor těsně za jeho zády.

"Doprovoď tyhle pány ven a požádej pana Poníka, ať sem zajde."

Pozlátko pozoroval skupinku odcházejících mužů se spokojeným úsměvem, který se změnil v rozjásanou a šťastnou tvář ve chvíli, kdy se do místnosti vrátil pan Poník.

Rozhovor s technikem proběhl asi takhle:

"Pane Poníku," začal Pozlátko, Jsem velmi potěšen tím, že představenstvo, na které udělala nesmírný dojem vaše oddanost podniku a hluboké znalosti veškeré problematiky, stejně jako tvrdá práce, kterou jste všemu věnoval, jednomyslně odhlasovalo zvýšení vašeho platu na pět set tolarů ročně."

Poníkova tvář se poněkud rozjasnila. "Děkuji vám mnohokrát, pane. To mi rozhodně přijde velmi -"

"Na druhé straně, pane Poníku, jako součást vedení Společnosti Velké linky - a my vás považujeme za součást týmu vedoucích pracovníků - vás musíme požádat, abyste měl na mysli naši finanční rozvahu. V tomto roce nemůžeme na opravy uvolnit víc než pětadvacet tisíc tolarů."

"Ale to je jen necelých sedmdesát tolarů na věž, pane!" protestoval technik.

"C, c, vážně? No, já jim říkal, že na to nepřistoupíte," potřásal hlavou Pozlátko. "Pan Poník je technik a praktik, má přehled, říkal jsem jim. Ten nepřijme částku menší než padesát tisíc, to jsem jim řekl rovnou!"

Pan Poník měl výraz štvance. "Ani za to mnoho práce neuděláme, pane. Můžu tam dostat několik týmů od pohyblivých věží, ale většina horských věží už žije jen z vypůjčeného času a -"

"My s vámi počítáme, Jiří," usmál se na něj Pozlátko.

"No, možná že - mohli bychom znovu zavést Hodinu mrtvých, pane Pozlátko?"

"Byl bych opravdu rád, kdybyste to nenazýval tou nevhodnou přezdívkou," zamračil se Pozlátko. "Víte, rozhodně to nevyvolává ty správné představy."

"Promiňte, pane, ale tak či tak, já ten čas potrebuju."

Pozlátko zabubnoval prsty na stůl. "No žádáte toho hodně, Jiří, ne že ne. Ale mluvíme tady o čistém zisku

společnosti. Rada ze mě nebude mít velkou radost, když vám -"

"Obávám se, že na tom musím trvat, pane Pozlátko," řekl Poník s očima upřenýma k podlaze.

"A co nám nabízíte?" pozvedl Pozlátko obočí. "To bude radu zajímat. Oni mně řeknou: Nadosahu, dáváme našemu dobrému Jiřímu všechno, o co si řekne, copak za to dostaneme na oplátku?"

Náš dobrý Jiří na okamžik zapomněl, že dostává sotva čtvrtinu toho, co požadoval, a zabručel: "No, většinu bychom toho zaflikovali a některé z těch napůl rozpadlých věži bychom mohli uvést do slušného stavu, zvlášť by to zasloužila 99 a 201... bohové, je třeba udělat tolik práce..."

"Mohli bychom od toho čekat například... rok relativně bezzávadového provozu?"

Poník svedl těžký zápas s můrou každého opraváře, která spočívá v tom, že budou přinuceni slíbit něco konkrétního, a pak ze sebe s největším úsilím vypravil: "Tedy, kdybychom nepřišli o mnoho lidí a nebyla nějaká zvláště krutá zima... jenže tady pořád ještě máme -"

Pozlátko luskl prsty. "U všech ďáblů, Jiří, tak jste mě nakonec umluvil. Čert vzal radu, řeknu jim, že za vámi naplno stojím!"

"No, to je od vás samozřejmě moc hezké, pane," přikyvoval zmámený Poník, "ale ve skutečnosti takhle jen zaplácneme ty největší díry. Jestli neprovedeme kompletní přestavbu, budeme si tím jen připravovat další potíže do budoucnosti -"

"Za rok nám můžete předložit jakékoli plány!" prohlásil Pozlátko blahosklonně. "Vaše praxe, zkušenosti a nápaditost budou úsporami společnosti. Ale vím, že jste zaměstnaný člověk a nesmím vás okrádat o váš drahocenný spánek! Tak tedy běžte a ukažte, jak se dají provést ekonomické zázraky, pane Poníku!"

Pan Poník se vypotácel ven pyšný, omámený a plný neblahých předtuch.

"Starý pitomec," zabručel Pozlátko, sklonil se a otevřel spodní zásuvku psacího stolu. Vytáhl odtamtud železa na medvěda, která s námahou natáhl, pak je položil na podlahu uprostřed místnosti a postavil se zády těsně k nim.

Pak zavolal "Igore!"

"Ano bháne," odpověděl okamžitě Igor. Ozvalo se kovové klapnutí. "Mhyslím, že tohle je vhaše, bháne," dodával Igor a podával Pozlátkovi sklapnutá železa. Pozlátko sklopil oči. Igor měl obě nohy v pořádku.

"Jak jsi to-" začal.

"Oh, my Ighorové máme své zkhušenosti s bhány, ktheří mhají vheselou bhovahu a mysl bhokusníků, bháne," vysvětloval Igor. "Jheden z mých ghentlemanů měl ve zvhyku sthávat zády k jhámě bhlné žašbhičatělých khůlů, bháne. Oh, tho jsme se nhasmáli, bháne."

"No a?"

"Jedhnoho dne zabhoměl a sbhadl do ní, bháne. Hrachky bhlachky, bháne."

Pozlátko se zasmál a přešel ke svému stolu. Měl rád podobné veselé historky.

"Igore, řekl byste, že jsem nepříčetný?" zeptal se.

Nečeká se, že by Igorové svému zaměstnavateli lhali. To je součástí kódu Igorů. Proto se Igor uchýlil k vyhýbavé odpovědi, již mu umožňovaly jazykové prostředky.

"Nhemyslím, že bych něco thakového mohl vhyslovit, bháne." Slovo nepříčetný by se svým huhláním opravdu vyslovoval jen velmi těžko.

"Ale asi to tak bude, Igore. Buď já, nebo to musí být všichni ostatní," hovořil Pozlátko. "Víte, já jim ukázal, co dělám, upozornil jsem je na to, jakým způsobem jsem si poznamenal karty, řekl jsem jim, co jsem zač... a oni se jen navzájem pošťuchují a usmívají a každý z nich si o sobě myslí, jak skvělý chlapík, když se mnou obchoduje. Odhazují dobré peníze, aby přišli k těm špatným. Myslí si o sobě, že jsou mazaní obchodníci, a přitom se mi nabízejí jako nevinná jehňátka. Jak já milujú ty jejich výrazy, když si myslí, že jsou zvláště prohnaní."

"Jhistě, bháne," přisvědčil Igor. V duchu přemýšlel o tom, jestli je to místo, které mu nabízeli v nové nemocnici, pořád ještě volné. Jeho bratranec Igor už tam pracoval a vyprávěl mu, že je to úžasné. Někdy prý musí pracovat celou noc! A dostal tam bílý plášť, tolik gumových rukavic, kolik jich dokáže sníst, a co je na tom nejlepší, má rhesbhekt!

"Je to tak... triviální," pokračoval Pozlátko. "Vydláváte peníze, když se to amortizuje, vydláváte peníze, když to renovujete, možná vyděláte dokonce nějaké peníze, i když to jen tak funguje, a nakonec, když to zkrachuje, prodáte to sám sobě. Jen pronájmy samy mají obrovskou cenu! Dejte Alfonzovi jeho oříšky, ano?"

"Dvanáct a půl procenta! Dvanáct a půl procenta!" prohlásil kakadu a vzrušeně popoběhl po bidýlku.

"Jhistě, bháne," přikývl Igor, vytáhl z kapsy sáček s oříšky a opatrně přistoupil ke kleci. Alfons měl zobák jako štípací kleště.

Nebo by se mohl věnovat veterinární práci jako jeho další bratranec Igor. To byla další, velmi tradiční oblast podnikání Igorů. Škoda toho rozruchu, který vznikl, když se to morče vybouralo ze svého mlýnku a sežralo tomu chlapovi kus nohy, než uletělo. Ale tak to máte s pokrokem vždycky. Důležité bylo odhadnout patřičný okamžik a zmizet, než dorazí dav.

A když váš šéf začne vykládat sám sobě, jak byl dobrý, nastal ten správný čas.

"Naděje je prokletí lidstva, Igore," pokračoval Pozlátko a založil si ruce za hlavou.

"To je mhožné, bháne," přikývl Igor a pokusil se uhnout tomu děsivému zahnutému zobáku.

"Tygr nedoufá, že strhne kořist, stejně jako antilopa nedoufá, že její podaří uniknout spárům šelmy. Ti běhají, Igore. Jen na běhu záleží. Jediné, co vědí, je, že musí běžet. A teď musím běžet i já, abych řekl všem těm báječným lidem v Kometě o naší zářivé nové budoucnosti. Vyvezete kočár?"

"Jhistě, bháne. Omhluvíte mě, bhůjdu si bhřišít nhový bhrst."

Myslím, že se vydám zpátky do hor, pomyslel si, když scházel po schodech dolů do sklepa. Tam má každá obluda alespoň tolik slušnosti, že jako obluda vypadá.

Pochodně a další světla v okolí spáleniště poštovního úřadu prozařovaly noc. Golemové je nepotřebovali, ale zeměměřiči ano. Tady uzavřel Vlahoš velmi výhodné dohody. Konec konců, bohové promluvili. Žádné firmě jistě neublíží, když bude mít něco společného s touhle budovou - fénixem. V tom nevelkém kuse, který ještě zbýval, pod obrovskou nataženou plachtou pracoval poštovní úřad, přesněji řečeno lidé, kteří byli poštovním úřadem. Pracovali celou noc. Je třeba říci, že nebylo dost práce pro všechny, ale přesto dorazili všichni, aby ji vykonali. Byla to jedna z těch nocí. Museli jste být u toho, abyste později mohli říci "...a tam jsem byl, přesně tu noc...".

Vlahoš věděl, že by se měl alespoň chvíli vyspat, ale i on tam musel být, živý a jiskřící. Bylo to... úžasné. Poslouchali ho, dělali pro něj věci, shlukovali se kolem něj, jako kdyby byl skutečný vůdce a ne nějaký podvodník a švindlíř.

A pak tam byly dopisy. Oh, ty dopisy bolely. Přicházelo jich více a více a mnoho jich bylo adresováno jemu. Novinky se rychle roznesly městem. Bylo to v novinách! Tomuto muži naslouchali bohové! ...doručíme poštu samotným bohům...

On byl muž ve zlatých šatech a s okřídlenou čepicí. Udělali z lumpa posla božího a navršili na jeho psací stůl všechny své naděje i obavy... gramaticky chybné, poštovním inkoustem, který byl zdarma, který se díky naléhavosti psaní rozstřikoval po celém papíře.

"Myslí si o vás, že jste anděl," sdělila mu slečna Srdénková, která seděla na druhé straně psacího stolu a pomáhala mu třídit ona patetická prohlášení. Zhruba každou půlhodinu nosil pan Pumpa další.

"No, tak to tedy nejsem," odsekl Vlahoš.

"Mluvíte k bohům a bohové vám naslouchají," odpověděla mu slečna Srdénková s úsměvem. "Řekli vám, kde se nachází poklad. No, tak tomu já říkám síla víry. A mimochodem, jak jste věděl, že tam ty peníze jsou?"

"Vy v bohy nevěříte?"

"Ne, jistěže ne. Ne, dokud po Ploše chodí lidé jako Nadosah Pozlátko. Jediné, v co věřím, jsme my sami. Takže ty peníze...?"

"To vám opravdu nemůžu říci," zasmušil se Vlahoš.

"Četl jste některé z těch dopisů?" změnila slečna Srdénková téma rozhovoru. "Nemocné děti, umírající vdovy -"

"Někteří prostě chtějí jen peníze," odpověděl Vlahoš spěšně, jako kdyby to situaci vylepšilo.

"A čí je to vina, vy ničemo? Vy jste ten chlap, který dokáže vymáčknout z bohů pytel škváry!"

"No... ale co mám dělat se všemi těmi... modlitbami?" tonul Vlahoš v rozpacích.

"Doručit je, jak jinak? Vy jste posel bohů. A všechny jsou řádně oznámkované. Některé z nich jsou známkami doslova pokryté. Je to vaše práce! Odneste je do chrámů! Slíbil jste to!"

"Nikdy jsem neslíbil, že -"

"Slíbil jste to, když jste prodával známky!"

Vlahoš málem spadl ze židle. Švihla po něm tou větou jako pěstí.

"A navíc jim to dá naději," dodávala mnohem tišeji.

"Falešné naděje," řekl Vlahoš a pomalu vstal.

"Možná, že tentokrát ne," opáčila slečna Srdénková. "Vtom je smysl naděje." Zvedla zničený zbytek Anghammaradovy kovové pásky. "On nesl poselství časem. Myslíte si, že to máte těžké?"

"Pane Rosrete."

Volání sem zaznělo z haly, a současně síla směsice ostatních hlasů a zvuků v pozadí opadla jako špatný nákyp.

Vlahoš přešel k místu, kde ještě nedávno stála stěna. Teď, zatímco mu pod nohama skřípala zuhelnatělá prkna podlahy, nahlédl přímo do haly. Maličká část jeho podvědomí si pomyslela: Až budeme opravovat tuhle část, dáme sem velké vitrážové okno. Je to úžasný pohled.

Bylo slyšet tichý šepot a několik překvapených nadechnutí. Bylo tam množství návštěvníků, dokonce i v téhle časné hodině, kdy se mlha ještě nestačila rozptýlit. Co se týče modlitby, neexistuje nevhodný čas. "Všechno v pořádku, pane Grešle?" zavolal dolů.

Ve vzduchu zavlálo něco bílého.

"Ranní vydání Komety, pane!" volal Grešle. "Právě ho donesli! Na celé titulní straně je Pozlátko. Tam byste ale měl být vy! Nebude se vám to líbit, pane!"

Kdyby byl Vlahoš von Rosret vychován jako klaun, byl by navštěvoval cirkusy a kabarety a pozorně sledoval mistry komiky. Byl by žasnul nad dokonalou trajektorií šlehačkového dortu, pamatoval si ten nový trik s žebříkem a kbelíkem bílé barvy a s pozornou soustředěností sledoval každé žonglérem ledabyle vyhozené vejce. Zatímco zbytek publika pozoroval představení s patřičnými projevy, nesouhlasu, vzteku a popuzení, on si dělal poznámky. Právě teď si jako učeň prohlížející práci mistra pročítal slova Nadosaha Pozlátka, která k němu hovořila z ještě vlhkého listu.

Byla to jen spousta odpadků, ale vařil z nich skutečný mistr. Úžasné. Člověk musel obdivovat způsob, jakým byla dokonale nevinná slova zdeformována, rozporcována, premleta a zbavena svého původního významu a smyslu a vyslána šlapat špinavý chodník pro Nadosaha Pozlátka, i když slovo "synergistický" bylo nejspíše děvkou už od začátku. Potíže Velké linky byly zcela nepochybně zaviněny jakousi tajemnou krátkodobou křečí vesmíru a neměly vůbec nic společného s hrabivostí, nadutostí ani umíněnou hloupostí. No ano, vedení Velké linky udělalo řadu chyb - hopla - byla to "dobře míněná rozhodnutí, která se teď, při zpětném pohledu, mohla zdát tak trochu ukvapená a nešťastná". K většině z nich však došlo v době, kdy bylo třeba napravit "základní systémové chyby", které mělo na svědomí předchozí vedení. Nikdo ničeho nelitoval, protože nikdo neudělal žádnou chybu. Špatné věci se samovolně rodily v jakémsi příšerném, chladném a tvrdém paralelním světě a u nás k nim došlo jen kvůli nešťastné shodě nepříznivých okolností, událostí a počasí a teď už nezbývalo nic jiného, než "aby jich bylo litováno"#.

Reportérka Komety se o to sice pokusila, ale Nadosaha Pozlátka by v jeho šíleném atentátu na význam významu slov nezastavilo nic menšího než stempíd##.

Velká linka byla "především o lidech", kteří sice zpočátku musí projít jistou prověrkou smyslů a psychiky, ale o to více si jich pak Společnost považuje. Bohužel, reportérce se nepodařilo zarazit ho ani na chviličku, aby se ho mohla zeptat, co to prakticky a přesně znamená. A pak tady byla ta část nazvaná "naše Poslání"...

Vlahoš cítil, jak mu hrdlem stoupá kyselá pachuť, tak kyselá, že by si troufal vyleptat z kovového plátu krajku. Bezvýznamná, nesmyslná slova, od lidí, kteří postrádají jak moudrost, tak inteligenci a jejichž jedinou schopností je zneužít význam slov. Oh, Velká linka nám tady dávala záruku všeho, od základních životních potřeb a svobod až po maminčiny domácí perníčky. Byla dobrá ke všemu, až na to, že nebyla vůbec na nic.

Růžovou mlhou jeho oči zachytily řádek: "Naší prvořadou starostí je bezpečnost." Proč se olověná písmena neroztavila, proč papír raději nevzplál, než aby se podílely na takové nehoráznosti? Tiskový stroj se měl rozpadnout, válec rozmačkat tiskové desky...

Bylo to špatné. Pak ale uviděl Pozlátkovu odpověď na krátkou otázku, která se týkala poštovního úřadu.

Nadosah Pozlátko miloval poštovní úřad a žehnal jeho dětským krůčkům. Byl velmi vděčný za pomoc, kterou pošta poskytla Velké lince v obtížném čase nesnází, a s radostí vzhlížel vstříc k budoucí spolupráci, i když, jak každý snadno pochopí, nebude poštovní úřad v dnešním moderním světě schopen konkurovat na jiné než lokální úrovni. Tedy, abychom se tak vyjádřili, musí tady být někdo, kdo vám doručí složenky a účty, ho, ho, ho...

Bylo to opravdu mistrovské... ten hajzl. Ten...!

"Ehm... jste v pořádku? Musíte tak křičet?" zeptala se slečna Srdénková.

"Cože?" Mlha, již měl před očima, se rozplynula.

Všichni v hale na něj upírali pohledy a pozorovali ho s otevřenými ústy a vypoulenýma očima. Z erárních per tiše stékal erární inkoust a známky přitisknuté na jazyky začínaly vysychat.

"Křičel jste," sdělila mu slečna Srdénková. "Tedy přesněji řečeno jste klel!"

Zástupem se protlačila paní McArátová s rozhodným výrazem na tváři.

"Pane Rosrete, doufám, že podobná slova v této budově už nikdy neuslyším!"

"Používal je jako jména pro předsedu Velké linky," obrátila se k ní slečna Srdénková tónem, který se u ní dal považovat za velmi smířlivý.

"Ach tak," zaváhala paní McArátová, ale pak se vzpamatovala. "No... a mohl byste příště v takovém případě alespoň maloučko ztlumit hlas?"

"Jistě, slečno McArátová," přikývl poslušně Vlahoš.

"A kdybyste se mohl alespoň trochu vyvarovat těch slov na‚Č'...?"

"Ano, slečno McArátová."

"A možná že byste nemusel používat ani ta na ‚K' a na ‚P'!"

"Ne, slečno McArátová."

"A ty na‚S' a na ‚H'."

"Když si to přejete, slečno McArátová."

"‚Ten zavšivený špinavý smrdutý tchoř' by ale podle mě bylo docela přijatelné."

"Budu si to pamatovat, slečno McArátová."

"Výborně, vrchní poštmistře."

Paní McArátová se obrátila na podpatku a vrátila se do davu, aby někomu provětrala faldy kvůli tomu, že nepoužil savý papír.

Vlahoš podal noviny slečně Srdénkové. "A ono mu to projde," zasmušil se. "Háže slovy na všechny strany. Linka je příliš velká, než aby mohla padnout. Má příliš mnoho investorů. Sežene další peníze a udrží systém v chodu ve stavu, který bude mít jen krůček ke katastrofě, a nakonec ho nechá padnout. Pak ho koupí prostřednictvím jiné společnosti za babku."

"Já ho podezírám z kdečeho," přikývla slečna Srdénková. "Ale vy jste si tím velmi jistý."

"No, to bych na jeho místě udělal já," odpověděl jí Vlahoš. "Ehm, tedy... kdybych byl takový jako on. To je jeden z nejstarších triků. Zatáhnete kavk - zatáhnete do toho ostatní tak hluboko, že už se neodváží vycouvat. Je to jako sen, víte? Všichni doufají, že když se toho budou držet i nadále, bude to fungovat. Netroufnou si připustit, že je to jen sen. Použijete velká slova, kterými je přesvědčíte, že od zítřka to bude úžasné, a oni doufají, že to tak bude. Ale nikdy nevyhrají. Jedna jejich část to sice ví, ale zbytek tu malou část odmítá poslouchat. A bankéř nakonec vždycky shrábne výhru."

"Proč to lidem, jako je Pozlátko, nakonec vždycky projde?"

"To je jednoduché. Lidé prostě doufají. Vždycky budou věřit, že jim jednou někdo prodá skutečný diamant za tolar. Bohužel. Je to tak."

"Víte, jak jsem se dostala k té práci s golemy?" zeptala se slečna Srdénková.

Protože se člověk s hliněnými lidmi snáze domluví? pomyslel si Vlahoš. Protože významně nepokašlávají, když s nimi mluvíte? "Ne," odpověděl.

"Pracovala jsem v bance ve Stu Lat. Družstvo pěstitelů zelí -"

"Myslíte tu na náměstí? Co má nade dveřmi to vyřezávané zelí?" vyklouzlo Vlahošovi dřív, než se stačil zarazit.

"Vy ji znáte?" podívala se na něj.

"No, tak trochu. Kdysi jsem jel kolem..." Ne, to ne, pomyslel si, jak jeho myšlenky předbíhaly rozhovor, který měl následovat, prosím, to ne...

"Nebylo to špatné zaměstnání," pokračovala slečna Srdénková. "Naše kancelář měla na starosti poukázky a šeky. Hledali jsme padělky, chápete? A jednoho dne jsem nechala projít čtyři. Čtyři padělky! Banku to stálo dva tisíce tolarů. Byly to poukázky na čerpání v hotovosti a podpisy byly naprosto dokonalé. Tak mě propustili. Řekli mi, že musí něco

udělat, jinak by přišli o důvěru klientů. Není to žádná legrace, když si lidé kolem vás myslí, že jste podvodník. Takové věci se ale stávají jen obyčejným lidem, jako jsme my. Lumpům, jako je Pozlátko, to ovšem vždycky projde. Poslyšte, není vám něco?"

"Hmm?" podíval se na ni Vlhoš poněkud nepřítomně.

"Vypadáte tak trochu... ztratil jste barvu."

To byl skvělý den, pomyslel si Vlahoš. Tedy alespoň až doteď to byl skvělý den. V té době cítil nesmírné potěšení. Nepředpokládalo se, že se pak ještě někdy s těmi lidmi sejdete. Bohové aby zničili pana Pumpu a jeho vědeckomatematický plán vraždy!

Povzdechl si. No dobrá, jednou se něco takového stát muselo. Věděl, že ano. On a Pozlátko se pustí do boje, aby se zjistilo, kdo z nich je větší mizera.

"Tohle je regionální, mimoměstské vydání Kornety," řekl. "Vydání určené pro město čeká ještě devadesát minut pro případ, že by se objevila nějaké skutečná senzace nebo hrdelní zločin. Myslím, že když nic jiného, alespoň mu vymažu ten úsměv z obličeje."

"Co chcete udělat?" zeptala se slečna Srdénková.

Vlahoš si upravil okřídlenou čepici. "Pokusím se o nemožné."

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Datel

Výzva - Pohyblivé hory - Mnohé způsoby využití zelí - Diskuse v předsednictvu - Pan Rosret na kolenou - Zelená přísera - Jak se chová datel

Teď máme zítřejší ráno.

Do Vlahoše něco strčilo.

Otevřel oči a zíral podél lesklé černé hůlky a přes ruku svírající ozdobnou stříhnou hlavici v podobě Smrtě do tváře lorda Vetinariho. Za ním v koutě tiše doutnal golem.

"Prosím, jen nevstávejte," řekl Patricij. "Předpokládám, že jste měl namáhavý den."

"Omlouvám se, pane," odpověděl Vlahoš a přinutil se zvednout. Jako už několikrát v posledních dnech, zase usnul za svým psacím stolem. V ústech měl pachuť, jako kdyby mu tam přenocoval Ryšamon. Za Vetinarim viděl pana Grešleho a Slavoje, kteří zvědavě nahlíželi do dveří.

Lord Vetinari oprášil několik smítek ze židle a usedl oproti němu.

"Četl jste dnešní ranní Kometu?" zeptal se.

"Byl jsem tam, když ji dávali to tisku, pane." Vlahoš měl dojem, že se mu v krku objevilo několik kostí, které tam předtím neměl. Pokoušel se narovnat hlavu.

"Ach ano. Pane Rosrete, z Ank-Morporku do Genovy je to přes dva tisíce mil. A vy tvrdíte, že tam dokážete dopravit poštu rychleji než semafory. To jste novinám sdělil jako výzvu. To je skutečně velmi zajímavé."

"Ano, pane."

"Dokonce ani ten nejrychlejší dostavník tam nedokáže dorazit dřív než za dva měsíce, pane Rosrete. A navíc, pokud jsem to dobře pochopil, pak kdybyste tu cestu urazil bez zastávky, vylezou vám ledviny ušima."

"Ano, pane, to já vím," odpověděl Vlahoš a zívl. "A používat magii, to by byl jasný podvod." Vlahoš znovu zívl. "To vím také, pane."

"Než jste v novinách prohlásil, že by zprávu k tomuto podivnému závodu měl navrhnout arcikancléř Neviditelné univerzity, ptal jste se ho, zda je ochoten to udělat?" zeptal se lord Vetinari a rozevřel noviny. Vlahoš zachytil nejtučnější titulky:

ZÁVOD ZAČÍNÁ!

"Létající pošťák" v. Velká linka

"Ne, můj pane. Já jsem řekl, že tuto zprávu by měl připravit některý ze ctihodných občanů, který má mezi lidmi velký morální kredit, jako například arcikancléř, pane."

"No, tak to vám teď už těžko může odmítnout, že?" řekl Vetinari.

"Byl bych rád, kdyby to tak dopadlo, pane. Alespoň jeho Pozlátko jistě nedokáže podplatit."

"Hm." Vetinari několikrát poklepal na zem svou hůlkou. "Překvapilo by vás, kdybych vám řekl, že celé město má pocit, že vyhrajete? Velká linka nebyla nikdy mimo provoz déle než týden, semaforové zprávy dojdou do Genovy během několika hodin a představte si, pane Rosrete, že lidé si přesto všechno myslí, že to dokážete. Nemyslíte, že je to úžasné?"

"Ehm..."

"Samozřejmě je třeba říci, že jste ten správný člověk pro tento okamžik, pane Rosrete," prohlásil Vetinari velmi přátelsky. "Jste přece zlatý posel!" Jeho úsměv byl poněkud hadí. "Doufám jen, že víte, co děláte. Víte, co děláte, pane Rosrete, že ano?"

"Víra i hory přenáší, můj pane," odpověděl Vlahoš.

"A takových hor je mezi Ankh-Morporkem a Genovou až až," usmál se lord Vetinari. "V novinách říkáte, že vyrazíte zítra v noci?"

"To je pravda. Týdenním dostavníkem. Na této cestě však nepovezeme platící cestující, abychom ušetřili váhu." Vlahoš se podíval Vetinarimu přímo do očí.

"A vy byste mi asi nechtěl trošičku napovědět?" řekl Patricij.

"Myslím, že pro všechny zúčastněné bude lepší, když to neudělám, pane," odpověděl Vlahoš.

"Předpokládám, že bohové náhodou nezakopali tady někde v okolí výjimečně rychlého kouzelného koně, že ne?"

"Žádného, o kterém bych věděl, pane," odpověděl Vlahoš po pravdě. "Jenže, to člověk nikdy neví, dokud se pořádně nepomodlí."

"Asi máte pravdu," přikývl Vetinari. Zkouší na mě ten svůj pronikavý pohled, pomyslel si Vlahoš. Ale my dobře víme, jak na něj, že? Necháme ho proletět skrz.

"Pozlátko bude muset samozřejmě vaše vyzvání přijmout," upozornil Vetinari. "Ale je to muž, který umí využít i... vynalézavé prostředky." To připadalo Vlahošovi jako opravdu velmi opatrné vyjádření klasického slovního spojení, které v lidových ústech zní zkurvený vrah. Ale ani tentokrát se nevyjádřil.

Jeho lordstvo vstalo. "Takže až do zítřejší noci," řeklo. "Bezpochyby uspořádáte nějaký malý obřad pro novináře?"

"Abych se vám přiznal, nic takového jsem neměl v plánu, pane," odpověděl Vlahoš.

"Ne, jsem přesvědčen, že ne," usmál se lord Vetinari a obdařil ho něčím, co při nejlepší vůli nemůžeme nazvat jinak než pohled.

Úplně stejným pohledem Vlahoše obdařil Velký Jakub, který pak řekl: "Podívejte, můžeme poslat zprávu, můžeme požádat tu a tam o vrácení drobných laskavostí a na poštovních stanicích dostaneme dobré koně, pane Rosrete, jenže my jezdíme jen do Bjonku, víte to? Pak budete muset změnit společnost. Genová Expres je ale dobrá společnost. My ty chlapy známe."

"Jste si jistej, že si chcete najmout celej dostavník?" ujišťoval se Jindřich, který hřebelcoval koně. "Bude to drahý, protože budem muset vypravit další pro cestující. Tadle trasa je oblíbená a mívá obsazíno."

"Chci v tom dostavníku jenom poštu," trval na svém Vlahoš. "A nějakou stráž."

"Poslyšte, myslíte, že na vás někdo zaútočí?" pozvedl obočí Jindřich a bez zjevné námahy pouhým stiskem rukou vyždímal ručník dosucha.

"Co si myslíte vy?" ušklíbl se Vlahoš.

Bratři se podívali jeden na druhého.

"V tom případě kočíruju," přikývl Jakub. "Nepřezdívaj mně Olověná trubka pro nic za nic."

"Kromě toho jsem slyšel, že v horách jsou bandité," dodával Vlahoš.

"Bejvali. Teď už jich tam zdaleka tolik není."

"Takže z téhle strany se není skoro čeho bát," přikývl spokojeně Vlahoš.

"Kdo ví," pokrčil Jakub rameny. "Nepodařilo se nám zjistit, co je vyhubilo."

Vždycky mějte na paměti, že tentýž dav, který jásá při vaší korunovaci, bude stejně jásat při vaší popravě. Lidé mají rádi divadlo.

Lidé mají rádi divadlo...

...a tak se začala scházet pošta do Genovy. Jeden dopis za jeden tolar.

Tuhle věc Vlahošovi vysvětloval Slavoj. Vysvětloval mu to několikrát, protože v tomto směru měl zřejmě Vlahoš nějaké slepé místo.

"Lidé posílají dostavníkem oznámkované obálky v obálkách do Genovy, aby jim pak ty první obálky jejich příbuzní nebo známí v těch druhých obálkách vrátili zpět," bylo finální vysvětlení, které konečně vykřesalo nějaké jiskřičky pochopení ve Vlahošově mozku.

"Oni chtějí ty orazítkované obálky nazpět? A proč?"

"Protože byly použity, pane."

"To zvyšuje jejich cenu?"

"Nejsem si tak docela jistý jak, pane. Ale je to, jak vám říkám, pane. Jak se zdá, tak někteří lidé si myslí, že známky nejsou tak docela pravé, když nevyhověly tomu účelu, k němuž byly navrženy, pane. Pamatujete si na ty první tištěné jednopencové známky, co jsme je ještě museli vystřihovat nůžkami? Pro sběratele má obálka s takovou známkou už dnes cenu dvou tolarů."

"Dvousetnásobek ceny známky?"

"Tak to je, pane," přikývl Slavoj a oči mu zářily. "Lidé posílají dopisy sami sobě, jen aby dostali známku, tedy orazítkovanou. Tedy použitou."

"Ehm... Mám v kapse pár pěkně použitých kapesníků," vrtěl Vlahoš nevěřícně hlavou. "Myslíte si, že ty by lidé koupili za dvěstěnásobek jejich původní kupní ceny?"

"To ne, pane," usmíval se Slavoj.

"Tak proč by měli -"

"O ty úřední obrázky je obrovský zájem. Myslím, že bychom mohli dát vytisknout celé sady s motivy z jednotlivých cechů, pane. Ty by chtěli všichni sběratelé. Co myslíte?"

"To je opravdu chytrý nápad, Slavoji," přikývl Vlahoš. "To uděláme. Ten pro Cech švadlen a šiček se pak bude muset lepit dovnitř obálek, co? Haha!"

Tentokrát to byl Slavoj, kdo se zatvářil absolutně nechápavě. "O čem to mluvíte, pane?"

Vlahoš se rozkašlal. "To nic. No, jak vidím, učíš se rychle, Slavoji." Rozhodně aspoň některé věci.

"No... ano, pane. Ehm... nechci se nějak vnucovat, pane, ale -"

"Jen do toho, Slavoji, jen do toho," pobízel ho Vlahoš vesele.

Slavoj vytáhl z kapsy malé papírové destičky, otevřel je a položil je s téměř nábožným výrazem před Vlahoše na stůl.

"Tak trochu mi s tím pomáhal i pan Špůlka, pane," přiznával, "ale větší část jsem z toho udělal sám."

Byla to známka. Měla žlutozelenou barvu. Zachycovala - Vlahoš se naklonil kupředu - širošírá zelná pole s několika budovami na obzoru.

Zavětřil. Známka byla cítit zelím. No ano.

"Je vytištěna barvou vyrobenou ze zelné šťávy a opatřená lepidlem z brokolice, pane," sděloval Vlahošovi Slavoj hlasem plným pýchy. "Je to pozdrav zelnému průmyslu Stoských plání, pane. Myslel jsem, že by se mohla hodit. Zelí je tak oblíbené, pane! Uděláte z něj tolik věcí!"

"No, vidím, že jsi -"

"Tak třeba jenom zelí nakládané na různé způsoby, zelný salát, zelný salát s ananasem, s hrozinkami, zelný salát s česnekem, zelný salát s rajčaty a jablky, zelnou paštiku, zelné knedlíčky -"

"Jistě, Slavoji, myslím, že jsi -"

"- nebo třeba zelí se šunkou, zelný puding, zelný závin, zelí s hrachem, alsaské zelí, kološvárské zelí, bavorské zelí, dušené pekingské zelí, zelí zapečené, červené zelí s kaštany -"

"Ano, já vím, ale teď -"

"- a co třeba zelí s koprem a smetanou, zelí na paprice, plněné zelné listy, zelné knedlíky, kysané zelí na víně, zelí na paprice, zelí v rajské omáčce, zelí s flíčky, zelníky, zelí nadívané -"

"Nadívané zelí?"

"No, to vezmete menší zelnou hlávku, očistíte ji, omyjete a dáte vařit do osolené vody. Z umletého masa připravíte nádivku tak, že - ale já vám to raději napíšu, pane. Ze zelí můžete udělat prakticky všechno. Tak třeba -"#

"Zelné známky," zarazil ho Vlahoš rozhodně. "Padesátipencové, jak vidím. V tobě se ukrývají netušené hlubiny, Slavoji."

"Za to všechno vděčím vám, pane Rosrete!" vybuchl Slavoj. "To dětské poblouznění špendlíky už jsem nechal za sebou, pane! Teď se přede mnou otevřel úžasný svět známek, který může člověka naučit mnoho z historie, zeměpisu i jiných oblastí, je důstojným a hodnotným koníčkem pro mladého muže, vydrží mu po celý život a -"

"Ano, to jistě, máš pravdu," souhlasil spěšně Vlahoš.

"- a do banku dávám třicet tolarů, pane. Mé celoživotní úspory. Chceme vám dokázat, že za vámi stojíme, pane."

Vlahoš slyšel všechna ta slova, ale musel chvilku počkat, než mu začala dávat nějaký smysl.

"Bank?" řekl nakonec. "To jako myslíte sázky?"

"Jistě, pane. Velké sázky," přikývl Slavoj šťastně. "Na váš závod. Na to, že dostanete zprávy do Genovy dříve než klikačky. Lidé si myslí, že je to k smíchu. Spousta búkmejkrů nabízí sázky, pane! Takže pan Grešle to organizuje, pane! Říká ale, že poměr sázek není dobrý."

"Ani mě nenapadlo, že by byl," přikývl Vlahoš poněkud mdle. "Žádný normální člověk by -"

"Spočítal, že vyhrajeme jen jeden tolar na každých osm, které vsadíme, pane, ale řekli jsme si, že -"

Vlahoš se narovnal jako uvolněné pero. "Osm ku jedné na mě?" vykřikl. "Búkmejkři si myslí, že vyhraju? Kolik jste dohromady vsadili?"

"No... při posledním součtu to dělalo asi jeden tisíc dvě stě tolarů, pane. Je to -"

Pan Vlahoš von Rosret zařval tak, že se ze zbytků střechy vzneslo hejno poplašených holubů.

"Okamžitě mi přiveďte pana Grešleho!"

Bylo hrozné vidět na tváři pana Grešleho lstivý výraz. Stařík si poklepal prstem ze strany na nos.

"Vy jste člověk, který vymáčkl peníze z partičky bohů, pane!" řekl se šťastným úsměvem.

"Ano," přikývl Vlahoš. "Ale co když... co když jsem použil jen takový trik..."

"Po čertech dobrý trik, pane!" pochechtával se stařík. "Po čertech! Člověk, který dokáže vymyslet takový trik, že díky němu vymáčkne z bohů peníze, dokáže všechno, to se vsadím!"

"Pane Grešle, neexistuje způsob, jak by se poštovní dostavník dostal do Genovy rychleji než zprávy zaslané Linkou. Je to přes dva tisíce mil!"

"Jistě. Je mi jasné, že to musíte říkat, pane. I stěny mají uši, pane. Mámina slova. Jenže my jsme se všichni sešli, dali jsme řeč a dohodli se na tom, že jste na nás byl tak hodný, pane, že skutečně věříte v poštovní úřad, pane, a tak jsme si řekli, je čas ‚trhout něco na kůži', pane!" pokračoval Grešle a teď mu v hlase zazněl náznak rozhodnosti.

Vlahoš několikrát polkl naprázdno. "Snad ‚jít s kůží na trh', ne?"

"Vy jste člověk, který nemá v rukávu jen jeden trik, pane! Způsob, jakým jste vletěl do té redakce a řekl ‚my vás porazíme'! Nadosah Pozlátko vám spadl rovnou do pasti, co jste mu nastražil, pane!"

Sklo jako diamant, pomyslel si Vlahoš. Pak si povzdechl. "Dobrá, pane Grešle. Děkuju vám. Tak osm ku jedné, říkáte?"

"Měli jsme štěstí, že jsme se tam dostali včas. Teď už se sázky zvedly na deset ku jedné, hodně sázkařů už přestalo sázky přijímat vůbec. Jediné, na co teď ještě sázky přijímají, je, jak vyhrajete, pane."

Vlahoš se trochu vzpamatoval. "Nějaké dobré nápady?"

"Podařilo se mi vsadit pět tolarů na to, že použijete ‚oheň, který spadne z nebe', pane. Ehm... chcete slyšet, jak si to predstavuju?"

"Ne, díky, pane Grešle, běžte a pokračujte ve své práci," odpověděl Vlahoš odměřeně.

"Jistě, pane, samozřejmě, pane, omlouvám se, že jsem se zeptal, pane," řekl Grešle a odkulhal pryč.

Vlahoš si sevřel hlavu do dlaní.

Zajímalo by mě, jestli se takhle necítí tihle horolezci, pomyslel si. Lezete na vyšší a vyšší hory a víte, že jednoho dne narazíte na takovou, která bude příliš strmá. Jenže vy to děláte dál, protože je tak úžasné nadýchat se vzduchu tam nahoře. A víte, že jednoho dne spadnete a bude konec.

Jak mohou být lidé tak hloupí! Zdá se, že lpí na nevědomosti, protože jim její pach připadá známý. Nadosah Pozlátko si povzdechl.

Měl kancelář ve věži na Pahorku. Moc se mu nelíbila, protože celé to místo se při pohybech semaforu třáslo, ale pro dobrý dojem to bylo nezbytné. Když nic jiného, měl odsud naprosto ojedinělý výhled na město. A za pozemek sám by

dostal stejnou sumu, jakou Společnost zaplatila za celou Linku.

"Je zapotřebí téměř dvou měsíců, aby se někdo dostal do Genovy vozem," řekl a upíral pohled přes střechy města k Paláci. "Možná, že se mu podaří cestu o něco zkrátit. Dobrá, ale semafory tam dopraví zprávu během několika hodin. Z čeho byste mohli mít strach, pánové!"

"Tak o co se to pokouší?" ozval se Zasmrádlo. Zbytek výboru seděl kolem stolu a tvářil se ustaraně.

"To nevím a nezajímá mě to," odpověděl rázně Pozlátko.

"Jenže on má na své straně bohy, Nadosahu," argumentoval Muškatel.

"Tak o tom bych si s vámi rád promluvil, víte?" prohlásil Nadosah Pozlátko. "Vám na tom všem nepřipadá nic divného? O bozích se ví, že nejsou nakloněni rozdávání bohatých darů! A už vůbec ne takových darů, které si můžete vyzkoušet mezi zuby! Ne, ne, bohové se v dnešních dnech omezují na takové prezenty, jako je půvab, trpělivost, mravnost nebo vnitřní síla. Věci, které nevidíte. Věci, které nemají žádnou hodnotu. Bohové podporují spíš věštce než měšce, haha."

Od jeho kolegů ředitelů se mu dočkalo poněkud nepřítomných pohledů.

"Teď nějak nevím, o čem to přesně mluvíte, starý brachu," zabručel Oběměř.

"No přece to jako věštce, proroky, a ne měšce, jako peníze... no to nic," mávl rukou Pozlátko. "Tím si nelamte hlavu. Krátce řečeno, dar, který dostal pan Rosret shůry, byla okovaná truhlice plná peněz, některé mince byly dokonce uloženy v sáčcích, které se jako vejce vejci podobaly těm, co se používají v bankách, a všechny ty peníze byly různých, ale současných měn. To vám nepřipadá zláštní?"

"No ano, ale dokonce i nejvyšší kněží říkají, že -"

"Rosret je komediant," vyštěkl Pozlátko. "Myslíte, že jeho poštovní dostavník potáhnou bohové? Ano? Je to od něj jen taková exhibice, chápete? Dostalo ho to zase na první stránku novin. To přece není těžké pochopit. On nemá žádný plán, jen chce hrdinsky padnout. Vždyť nikdo ani nečeká, že vyhraje, že?"

"Já slyšel, že lidé na něj sázejí velké částky."

"Lidé milují ty chvilky, kdy si mohou vyzkoušet, jaké to je, když jsou podvedeni, pokud to ovšem slibuje alespoň jistou dávku zábavy," přikývl Pozlátko. "Znáte nějakého dobrého sázkaře? Taky bych si vsadil nějakou maličkost. Třeba... pět tisíc tolarů?"

To kolem stolu vyvolalo nervózní smích a on se k němu připojil. "Pánové, buďte rozumní. Žádný bůh našemu pošťákovi nepomůže. Nepomůže mu ani žádný mág. Ti také nejsou se svou magií nijak vstřícní a rychle bychom přišli na to, kdyby magii použil. Ne, ten se snaží jen získat publicitu, nic víc. To ovšem neznamená, abychom tak řekli," pak na přítomné významně zamrkal, "že bychom si nemohli jistotu navíc pojistit."

Společnost ještě více ožila. Tohle znělo přesně jako to, co chtěli slyšet.

"Konec konců, v horách se mohou přihodit různé nehody," přikyvoval s pochopením Zasmrádlo.

"Říkal jsem si přesně to samé," přikyvoval Pozlátko. "Ale teď jsem mluvil o Velké lince. Proto jsem požádal pana Poníka, aby připravil plán zabezpečení celé operace a teď nám ho tady nastínil. Pane Poníku?"

Technik si nervózně poposedl. Prožil mizernou noc. "Byl bych rád, kdyby se dalo do zápisu, že jsem žádal, aby byla linka šest hodin před odesláním oné inkriminované zprávy uzavřena," prohlásil.

"Jistě, a v zápise se také objeví, že jsem to zásadně odmítl," odpověděl Pozlátko. "Především proto, že by to bylo neomluvitelné snížení tržeb, a za druhé proto, že kdybychom nevysílali žádné zprávy, vysílali bychom velmi špatnou zprávu!"

"Takže uzavřeme příjem zpráv hodinu před odesláním zmíněné zprávy a vyčistíme linku," začal pan Poník. "Každá věž zašle na Pahorek potvrzení o tom, že je připravená. Pak zamkne dveře a bude čekat. V té době nesmí nikdo vstoupit do věží ani je opustit. Pro potřebný čas převedeme věže na jednosměrný provoz, což znamená - překládal pro ostatní přítomné -, že převedeme zpáteční linku na druhou výchozí linku, takže zpráva se dostane do Genovy dvakrát rychleji než obvykle. Pokud bude probíhat tenhle... é... závod, nepůjde po linkách žádná jiná zpráva, žádné nadloží, nic. Navíc od této chvíle, od okamžiku, kdy vyjdu z této místnosti, nebudeme přijímat žádné depeše z jednotlivých městských stanic, ani z té v Paláci, ani z té na Univerzitě." Odfrkl si a dodal s jistým zadostiučiněním: "Zvláště ne od studentů. Někdo se nám pokouší uškodit, pane."

"Nezdá se vám to trochu přehnané, pane Poníku?" podíval se na něj Zasmrádlo.

"Nezdá, já jen doufám, že to je přehnané, pane. Jenže na druhé straně myslím, že někdo přišel na to, jak vytvořit zprávy, které mohou mechanicky poškodit věž, pane."

"To je přece nemož-"

Pan Poník udeřil do stolu. "Jak je možné, že toho tolik víte, pane? To vy jste seděl polovinu noci a pokoušel jste se tomu přijít na kloub? Vy jste rozebral dělicí buben otvíračem na konzervy? To vy jste přišel na to, jak se může kyvná armatura vysmeknout z oválného závěsu, když odklepnete klávesu ‚K' a pošlete to na věž s adresou o stupeň vyšší, než je vaše, ale jen když předtím odklepnete klávesu ‚Q' a bubnové pero je nataženo nadoraz? To vy jste si všiml, že se pak ramena kláves zaklíní do sebe, pružina vytlačí raménko nahoru a vy se díváte do převodové skříně plné volně sypaných zubů? No, tak j á ano!"

"To nám tady vykládáte o sabotáži?" zamračil se Pozlátko.

"Říkejte si tomu, jak chcete," odpověděl mu Poník, který byl nervozitou napůl bez sebe. "Zašel jsem dnes do dílen a našel tam ten starý buben, který jsme minulý měsíc měnili ve věži 14. Přísahám, že se tam stalo přesně to, o čem jsem mluvil. Jenže k nejčastějším poruchám dochází ve věžích nahoře, v roletových krabicích. Právě tam -"

"Takže to pan Rosret byl za tou záškodnickou kampaní..." zamumlal si Pozlátko.

"To jsem nikdy neřekl!" zvolal Poník.

"Ne, nebylo ani zapotřebí někoho jmenovat," chlácholil ho pan Pozlátko.

"Bohužel je to zavině no špatnou konstrukcí," pokračoval pan Poník. "Skoro bych řekl, že to někdo z našich chlapů objevil jen tak náhodou a pokusil se zjistit, co se stane. Ti chlapi na věžích už jsou prostě takoví. Ukažte jim zajímavý technický výrobek a oni jsou schopni strávit celý den tím, aby zjistili, jak to zařízení dostat do úzkých. Celá linka je ve skutečnosti jejich zkušební laboratoř."

"A proč vůbec takové lidi zaměstnáváme?" zeptal se Oběměř a zatvářil se velmi užasle.

"Protože jsou to jediní lidé dost šílení na to, aby strávili svůj život ve věžích vzdálených na celé míle od obydlených míst jenom tím, že mačkají klávesy a opravují technické zařízení," odsekl mu Poník. "A oni to navíc ještě milují."

"Ale někdo na některé z věží musí nakonec stisknout klávesy tak, aby se stalo právě tohle... tyhle příšerné věci," trval na svém Oběměř.

Poník si povzdechl. Nikdy je to nezajímalo. Vždycky jim šlo jen o peníze. Neměli ani potuchu o tom, jak věci fungují. A pak to najednou chtěli vědět a vy jste s nimi museli mluvit jako s dětmi.

"Takže mládenci sledují signál, pane, jak bylo dohodnuto," pokračoval Poník. "Pozorně sledují následující věž a opakují zaslanou zprávu tak rychle, jak je to jen možné. Není čas o zprávě přemýšlet. Cokoliv pro jejich věž přichází z diferenčního bubnu. Oni jen klepou na klávesy, šlapou na pedály a tahají za páky tak rychle, jak to jen dokážou. Jsou na to pyšní. Hledají dokonce všechny možné triky, aby vysílání urychlili. Nechci slyšet žádné řeči o záškodnictví, rozhodně ne teď. Pokusme se zprávu odeslat tak rychle, jak to jen jde. Mládencům to udělá radost."

"Ta představa je velmi přitažlivá," přikývl Pozlátko. "Temná noc, čekající věže, a ty pak jedna po druhé ožívají jako had, a to rychlostí světla, které se žene napříč světem, hladce a tiše, a nese svou... ať už je to cokoliv. Musíme sehnat nějakého básníka, aby o tom napsal." Kývl na pana Poníka, "Jsme ve vašich rukou, pane Poníku. Vy jste muž, který vymyslel ten plán."

"Já žádný nemám," odpověděl Vlahoš.

"Vy nemáte plán?" užasla slečna Srdénková. "To mi tady říkáte, že -"

"Tiše, tiše, ne tak nahlas!" zasyčel Vlahoš. "Nemusí to každý hned vědět!"

Seděli v malé kavárně poblíž prodejny Svět špendlíků. Jak Vlahoš jediným pohledem zjistil, kavárna dnes příliš velkou tržbu jistě neměla. Musel na chvíli vypadnout z poštovního úřadu pro případ, že by mu vybuchla hlava.

"Vy jste vyzval Velkou linku na souboj! Chcete mi teď říct, že jste si prostě jen vymýšlel a doufal, že se najednou něco stane?" naklonila se k němu slečna Srdénková.

"Ale předtím to vždycky takhle fungovalo! Jaký smysl by mělo slibovat, že vykonáme něco, co se snadno vykonat dá? Co by to bylo za úspěch?" zamračil se Vlahoš.

"Neslyšel jste někdy o tom rčení, že by se člověk měl nejdřív naučit chodit, než začne běhat?"

"Tu teorii znám, ano."

"Ráda bych si byla naprosto jistá," prohlásila slečna Srdénková. "Zítra večer, to znamená od této chvíle za jeden den, vyšlete dostavník - to je taková ta věc na kolech, kterou táhnou koně a která se po zemi pohybuje rychlostí zhruba čtrnáct mil v hodině, je-li dobrá cesta -, který by měl závodit s Velkou linkou - což znamená se všemi těmi věžemi, které jsou schopny vyslat zprávu rychlostí stovek mil za hodinu - až do Genovy, což je ono město, které jak všichni víme, odsud leží opravdu velmi daleko, je to tak?"

"Přesně tak."

"A vy nemáte žádný úžasný plán?"

"Nemám."

"A proč to říkáte zrovna mně?"

"Protože právě teď a právě v tomto městě jste jediná osoba, která by mi mohla uvěřit, že žádný plán nemám!" odpověděl jí Vlahoš. "Řekl jsem panu Grešlemu totéž, on si jen poklepal ze strany na nos, což bych vám v žádném případě nepřál vidět, a řekl ‚samozřejmě, že ne, pane. Jakpak byste mohl! Kdepak vy! Hohohó!'"

"A vy prostě jenom doufáte, že se něco stane? Co vás přivedlo k tomu, že by to tak mělo být?"

"Vždycky to tak bylo. Jediný způsob, jak docílit toho, že se něco přihodí, když to potřebujete, je, že zoufale potřebujete, aby se to stalo."

"A ode mě se teď čeká, že vám pomohu?"

"Váš otec postavil Velkou linku!"

"Ano, otec ano, ale já ne," odpověděla mladá žena. "Já jsem dokonce nikdy ani nebyla v jediné z věží. Neznám žádná z velkých tajemství, snad s výjimkou toho jediného, že je poslední dobou linka neustále na pokraji rozpadu. Ale to ví ostatně každý."

"Lidé, kteří si nemohou dovolit prohrát, na mě vsázejí peníze! A čím naléhavěji jim sděluji, že by to dělat neměli, tím víc na mě vsázejí!"

"Nemyslíte si, že je to od nich tak trochu hloupé?" sdělila mu slečna Srdénková sladce.

Vlahoš zabubnoval prsty na okraj stolu. "Tak dobrá," prohlásil. "Dokázal bych si vymyslet ještě další dobrý důvod, proč byste mi mohla pomoci. Je to sice trochu složité, takže vám to budu moci vyprávět jedině v případě, že mi slíbíte, že budete sedět tiše a nebudete dělat žádné unáhlené pohyby."

"Proč si myslíte, že bych měla dělat nějaké náhlé pohyby?"

"Víte, myslím si, že během několika vteřin se mě pokusíte zabít. Byl bych rád, kdybyste mi slíbila, že to neuděláte."

Pokrčila rameny. "To by mohlo být zajímavé."

"Slibujete?" řekl Vlahoš.

"Dobrá. Doufám, že to bude vzrušující." Slečna Srdénková si oklepla popel z cigarety. "Pokračujte."

Vlahoš se několikrát zhluboka nadechl. Tak teď to přišlo. Konec. Jestliže se rozhodnete měnit způsob, jakým lidé vidí svět, skončíte nakonec tím, že změníte způsob, jakým se díváte sami na sebe.

"Já jsem ten člověk, kvůli němuž jste přišla o zaměstnání v bance. To já padělal ty poukázky."

Výraz slečny Srdénkové se vůbec nezměnil, až na to, že se jí maličko zúžily oči. Pak vyfoukla úzký proužek kouře.

"Já vám něco slíbila, že?" řekla.

"Ano. Pardon?"

"Neměla jsem náhodou prsty křížem?"

"Ne, dobře jsem se díval."

"Hmm." Podvědomě upřela oči na žhnoucí konec své cigarety. "No dobrá, takže raději byste mi měl říct i zbytek."

Vyprávěl jí tedy i ten zbytek. Všechno. Ta část, kde ho pověsili, se jí líbila natolik, že si ji nechala vyprávět dvakrát. Kolem nich se vzdouvalo město. Mezi nimi se vzdouval popelem a nedopalky popelník.

Když skončil, chvilku se na něj dívala závojem kouře.

"Nerozumím jen té části, v níž jste daroval všechny své nakradené peníze poštovnímu úřadu. Proč jste to udělal?"

"V tomhle ještě sám nemám tak docela jasno."

"Ptám se jen proto, že jste egocentrický lump, s morálním charakterem -"

"- krysy," navrhl Vlahoš.

"- krysy, děkuji... ale najednou je z vás miláček bohů, povolaný poštmistr, zachránce Pošty, úřední zesměšňovatel mocných a bohatých, hrdinský jezdec, všeobecně úžasný člověk a samozřejmě, muž, který zachránil z hořící budovy kočku. Taky dva lidi, ale každý ví, že to s tou kočkou je mnohem úžasnější. Koho se to pokoušíte oklamat, pane Rosrete?"

"Myslím, že sám sebe. Dal jsem se na dobrou cestu. Říkám si, že toho můžu kdykoliv nechat, ale obávám se, že už to neplatí. Kdybych byl věděl, že toho nebudu moci nechat, ani by mě nenapadlo s tím začínat. Ehm... a pak je tady ještě jeden důvod."

"A to je-?"

"Nejsem Nadosah Pozlátko. A to je velmi důležité. Hodně lidí by asi řeklo, že na tom nezáleží, protože mezi námi není prakticky žádný rozdíl, ale z místa, kde stojím já, ten rozdíl jasně vidím. Jsem jiný než Pozlátko, stejně jako se golem liší od kladiva. Prosím? Jak bych mohl porazit Velkou linku?"

Slečna Srdénková na něj upřela pohled a pozorovala ho tak dlouho, až se začal cítit velmi nesvůj.

Pak řekla podivně vzdáleným hlasem: "Jak dobře znáte poštovní úřad, pane Rosrete? Myslím budovu."

"No, než shořela, tak jsem její větší část prošel."

"Ale na střeše jste nikdy nebyl?"

"Nebyl, protože jsem nikdy nenašel cestu nahoru. Horní patra byla přeplněna a ucpána dopisy, když... jsem se... o to pokoušel..." Vlahošův hlas se vytratil.

Slečna Srdénková zadusila cigaretu. "Zajděte tam dnes večer, pane Rosrete. Dostanete se o kousíček blíž k nebesům. Pak klekněte na kolena a modlete se. Umíte se ještě modlit, že? Takhle sepnete ruce a budete doufat."

# # #

Později si Vlahoš nedokázal přesně vybavit, jak přežil zbytek dne. Musel se věnovat své práci poštmistra, promluvit s panem Špůlkou, seřvat řemeslníky, dohlédnout na nekonečné vyklízení a najmout nějaké nové lidi. V případě nového personálu se ovšem jednalo spíš o to, schválit rozhodnutí pana Grešleho a paní McArátové, ale jak se zdá, ti dva věděli, co dělají. Musel tam být jen proto, aby tu a tam něco uvedl na pravou míru.

"Provádíme smyslné prověrky?" zeptala se paní McArátová, která se se zasmušilým výrazem zjevila u jeho stolu.

Nastala významná odmlka. Ta porodila několik dalších kratších odmlk, z nichž každá další byla ještě rozpačitější než její přechůdkyně.

"Pokud já vím, tak nic takového neděláme," bylo jediné, na co se Vlahoš zmohl. "Proč se ptáte?"

"Chce to vědět nějaká mladá dáma. Říká, že u Velké linky to prý dělají."

"Aha, tak to ona myslí smyslové zkoušky. Oči, uši a tak," odpověděl Vlahoš, který si vybavil Pozlátkův projev v Kometě. "To my neděláme, protože nevíme, k čemu je to dobré. Zaměstnáme každého, kdo umí číst a psát a dosáhne na poštovní schránku, paní McArátová. Najmu klidně i upíry, pokud budou členy Ligy zdrženlivých#, trolly, když si budou na prahu čistit nohy, a kdyby se naskytl nějaký vlkodlak, s nesmírným potěšením najmu pošťáka, který by dokázal psům oplatit stejnou mincí. Každého, kdo bude na své povinnosti stačit, paní McArátová. Naše práce spočívá v doručování pošty. Ráno, v poledne i večer doručujeme poštu. Ještě něco?"

Teď se jí v očích bojovně zalesklo. "Nemám potíže s nikým, kdo nezapírá, co je, pane Rosrete, ale proti trpaslíkům musím protestovat. Pan Grešle je najímá."

"Jsou to skvělí pracanti. A vždycky byli dobří v psaném, tištěném i mluveném slově. A nebojí se vzít za práci, to mi věřte," odpověděl Vlahoš přísně.

"Jenže oni vám neřeknou, co - jestli jsou - tedy abyste mi rozuměl, který z nich je - prostě kdo z nich jsou dáma a kdo pánové!"

"Aha. Takže zase půjde o záchody, co?" prohlásil Vlahoš a srdce v něm pokleslo.

"Cítím, že nesu zodpovědnost za morální čistotu mladých lidí, kteří mi byli svěřeni," odpověděla paní McArátová škrobeně. "Vy se, poštmistře, usmíváte, ale v tomto směru se mnou nejsou žádné žerty."

"Vaše starostlivost vás ctí, paní McArátová," konejšil ji Vlahoš. "Tomuhle předmětu budeme při rekonstrukci věnovat obzvláštní pozornost a já řeknu architektům, že vás mají v jednotlivých stadiích výroby konzultovat." Pečlivě zahalená hruď paní McArátové se při tomto nečekaném nabytí pravomocí viditelně vzedmula. "Ale mezitím, bohužel, musíme vystačit s tím, co nám oheň ponechal. Doufám, že jako členka vedoucího týmu o tom budete lidi informovat."

Za skly brýlí paní McArátové na okamžik bleskly ohně hříšné pýchy. Vedení!

"Spolehněte se, poštmistře," přikývla.

Jinak tady ale Vlahoš byl jen proto... aby tady byl. Z půlky budovy zbývala jen zuhelnatělá skořepina. Lidé se mačkali všude, kde to jenom trochu šlo. Pošta se dokonce třídila na schodech. A zdálo se, že všechno funguje lépe, když ho mají lidé na očích. Nemusel nic dělat, jen tam musel být.

Nedokázal se zbavit myšlenky na prázdnou niku, z níž boha odnesli.

Sotva se zešeřilo, byl připraven. Kolem byla spousta žebříků a golemové už vyčistili prostory i tady nahoře. Všechno pokrývala silná vrstva sazí a jemného popela a některé místnosti se otevíraly do temna, ale Vlahoš umíněně stoupal vzhůru.

Pak se pracně prodral něčím, co vypadalo jako zbytek podkroví, a když se protáhl ohořelým vikýřem, ocitl se na střeše.

Moc toho tam vidět nebylo. Obrovská nádrž na vodu s sebou při pádu strhla i velký kus hořící střechy, takže z obrovské plochy nad velkou halou zbyla sotva třetina. Na druhé straně se oheň jednoho ze svislých ramen budovy, která měla půdorys širokého "U", skoro nedotkl. Zdálo se, že tam je střecha v pořádku.

Stál tam jeden z těch starých holubníků, a jak se zdálo, někdo v něm žil. To nebylo příliš překvapující.

V městě Ankh-Morporku chtělo žít mnohem více lidí, než pro kolik lidí město Ankh-Morpork stačilo. Na střechách žily celé subcivilizace, tady, mezi věžemi, ozdobnými báněmi, klenutými kupolemi, krbovými komíny a - signalizačními věžemi. Správně. Než jeho život vzal ten ošklivý obrat k dobrému, zahlédl tady nahoře signalizační věž a u ní nějakého člověka. Proč by měla být na velkém holubníku, který býval domovem stovek poštovních holubů, signalizační věž? Holubi ji rozhodně nepoužívají?

Tuhle obsadily, tři chrliče. Chrliče z nějakého důvodu milovaly signalizační věže - být chrličem vlastně znamenalo být co nejvýš - a navíc se velmi snadno přizpůsobovaly celému systému. Tvor, který trávil veškerý svůj čas pozorováním a byl dost chytrý, aby dokázal napsat zprávu, byl vitální součástkou. Nechtěli dokonce ani plat a nikdy se nenudili. Co by asi mohlo znudit stvoření, které dokázalo pozorovat rok jednu a tu samou věc?

Všude ve městě se začaly rozsvěcovat signalizační věže. V noci používaly věže jen univerzita, palác, cechy a pak lidé opravdu velmi bohatí nebo velmi nervózní. Zato ústřední staniční věž na Pahorku zářila jako stromeček o Dni prasečí hlídky. Kombinace černých a osvětlených čtverců se pohybovaly nahoru a dolů. Na tuhle vzdálenost byla činnost zařízení zcela nehlučná. Věž pomrkávala svými světly do houstnoucí mlhy, zdůrazňovala svá souhvězdí na pozadí tmavnoucího nebe a vypadala teď mnohem magičtěji, než kdyby byla výplodem skutečné magie, mnohem kouzelněji, než kdyby byla vykouzlená.

Vlahoš zíral.

Co je, konec konců, magie? Něco, co se odehraje během lusknutí prstů. Pár zamumlaných slov a několik divných obrázků ve staré knize a v nesprávných rukou dokážou být nebezpečné jako jedovatý had, ale ani z poloviny ne tak nebezpečné jako v rukou správných. Vesmír byl toho krámu plný, díky magii držely hvězdy na nebi a lidské nohy na zemi.

Ale to, co se dělo teď... bylo opravdu magické. Obyčejní lidé si to nejdříve vysnili a pak to i sestrojili. Stavěli věže na dřevěných plošinách v močálech a na zamrzlých vrcholcích hor. Kleli, a co bylo horší, používali logaritmy. Brodili se řekami a máchali se v trigonometrii. Nesnili v tom smyslu, v jakém obvykle lidé to slovo používají, oni si představovali jiný svět a pak kolem něj ohýbali kov. A ze všeho jejich potu a kleteb a matematiky pak vzniklo tohle.... tahle věc, která šířila slova napříč světem stejně snadno a hladce jako měsíční svit.

Ulice pomalu začínala plnit mlha a budovy se v ní podobaly ostrovům v příboji.

Modlete se, říkala. A bohové mu svým způsobem dlužili laskavost. Nebo snad ne? Dostali tučnou oběť a pěkné množství božského kreditu k tomu, když to všechno udělal.

Padněte na kolena, řekla. To nebyl žert.

Poklekl, sepjal ruce a řekl: "Určuji tuhle modlitbu tomu bohu, k němuž se dostane jako k prvnímu a -"

S tichostí až strašidelnou se rozsvítila signalizační věž na protější straně ulice. Velké světelné čtverce ožívaly jeden po druhém. Na okamžik Vlahoš zahlédl zajednou z rolet stín muže, který zapaloval svítilny.

Když muž zmizel ve tmě, začala věž poblikávat signály. Vydávala při tom dost světla, aby osvětlila střechu poštovního úřadu.

Na vzdálenějším konci najednou Vlahoš spatřil tři postavy, které ho očividně pozorovaly. Signály věže se, jak bylo obvyklé, měnily každé dvě vteřiny a stíny tří postav v jejich světle tančily makabrózní tanec. Světlo také odhalilo, že jsou to postavy lidské, nebo alespoň humanoidní. A teď vykročily k Vlahošovi.

No... bohové by snad mohli být humanoidní. A zřejmě neměli rádi, když se o ně někdo otíral.

Vlahoš si odkašlal. "Opravdu vás moc rád vidím -" vydralo se mu ze staženého hrdla.

"Vy jste Vlahoš?" řekla jedna postava.

"Podívejte, já -"

"Říkala nám, že budete klečet," prohlásil další člen božského tria. "Dal byste si hrnek čaje?"

Vlahoš pomalu vstal. Tohle nebylo božské chování.

"Kdo jste?" zeptal se. Osmělen nepřítomností hromů a blesků, dodal: "A co děláte na střeše mé budovy?"

"Platíme nájem," řekla jedna z postav. "Panu Grešlemu."

"Nikdy se mi o vás nezmínil!"

"V tom vám nepomůžeme," odpověděla prostřední silueta. "My jsme se stejně vrátili jen proto, abychom si odnesli zbytek věcí. Je nám líto, že pošta vyhořela. Ale my s tím nemáme nic společného."

"A jste-"

"Já jsem Nepríčetnej Alois, tohle je Príčetnej Alexandr a tohle je Adrian, kterej tvrdí, že neni blázen, ale nemůže to dokázat."

"Proč jste si pronajali tu střechu?"

Muži se zadívali jeden na druhého.

"Co takhle holubi?" navrhl Adrian.

"No jasně, jsme milovníci a chovatelé holubů," prohlásila silueta jménem Príčetný Alexandr.

"Ale vždyť je tma," oponoval Vlahoš. Jak se zdálo, trojice jeho sdělení zvažovala.

"Netopejři," ozval se po chvilce Nepříčetný Alois. "Pokoušíme se odchovat poštovní netopejry."

"Nevěřím, že by měli netopýři podobný instinkt jako holubi nebo se tak dali vycvičit," zavrtěl hlavou Vlahoš.

"Ano, to je tragédie, že?" chytil se jeho prohlášení Alexandr. "Chodím sem takhle po nocích, a když vidím všechny ty bidýlka tak opuštěný, mám co dělat, aby neukápnul slzu," přikyvoval Neurčený Adrian.

Vlahoš zvedl pohled k malé signalizační věži. Byla zhruba pětkrát tak vysoká jako dospělý muž a s ovládacími pákami na vyleštěném panelu nepříliš vysoko nad základnou vypadala... velmi profesionálně a velmi používaná. A také přenosná.

"Myslím, že vy tady nahoře žádné ptáky nechováte," řekl.

"Netopýři jsou savci," odpověděl mu Príčetný Alexandr. Vlahoš zavrtěl hlavou.

"Plížíte se po střechách, máte vlastní signalizační věž... vy jste Zelená příšera, je to tak?"

"Aha, no, nedivím se, že s tak dokonale logickým úsudkem můžete šéfovat panu Grešlemu," usmál se Príčetný Alexandr. "Co takhle šálek čaje?"

# # #

Nepříčetný Alois si vytáhl z hrnku holubí pírko. Holubník byl plný těžkého dusivého pachu starého guana.

"Na to, aby se vám tady nahoře líbilo, musíte mít rád ptáky," řekl a cvrnknul peříčko Príčetnému Alexandrovi do vousů.

"Odvádíte dobrou práci, co?" řekl Vlahoš.

"Nic takového jsem neřekl, nebo ano? Kromě toho, tady nebydlíme. Jde jen o to, že máte skvělou střechu."

V holubníku bylo dost těsno, přestože do něj byl holubům přístup odepřen. Jenže vždycky se najde alespoň jeden z holubů, který se nějakým způsobem proklove i přes drátěné pletivo. Ten teď seděl v nejodlehlejším koutku a vzpomínal na dobu, kdy byl obrovským ještěrem, který by dokázal tyhle mizerné opičí potomky slupnout jako malinu. Všude kolem ležely součástky rozebraného mechanismu.

"Řekla vám o mně slečna Srdénková, že?" sondoval Vlahoš.

"Tvrdila, že nejste tak docela hajzl," přikývl Neurčený Adrian.

"Což je od ní vlastně pochvala," pokračoval Príčetný Alexandr.

"Taky řekla, že jste tak křivej, že byste se dokázal bez úrazu protáhnout i vývrtkou," dodával Neurčený Adrian. "Ale když to říkala, usmívala se při tom."

"To ještě nemusí znamenat nic dobrého," zabručel Vlahoš. "Odkud ji znáte?"

"Makali jsme s jejím bratrem," odpověděl Nepříčetný Alois. "Na věži Mark 2."

A Vlahoš poslouchal. Otevřel se mu celý nový svět.

Príčetný Alexandr a Nepříčetný Alois byli v profesi signalistů zkušení veteráni, protože se v ní pohybovali už více než čtyři roky. Pak Velkou linku převzalo konsorcium a oni vyletěli z Velké linky ve stejný den, kdy Neurčený Adrian vyletěl z komína krbu Cechu alchymistů. Oni proto, že díky svým starostem zareagovali příliš rychle na příchod nového vedení a pustili si, tak řečeno, hubu na veřejné korzo, Neurčený Adrian proto, že díky své bezstarostnosti příliš pomalu zareagoval na bublání v ohřívané kádince a neopustil včas místnost oknem.

Všichni tři skončili jako zaměstnanci Druhé Velké linky. Vložili dokonce do toho projektu i peníze. To udělala i celá řada ostatních. Druhá linka měla celou řadu vylepšení, její provoz byl mnohem levnější, snesla zatížení jako slon, rychlá byla jako rorýs, spolehlivá jako dobře vycvičený pes, a vůbec měla přednosti mnoha dalších skvělých zvířat. Jenže pak spadl Jan Srdénko, který vždycky používal jistící lano, z ošklivé výšky do zelného pole a to byl konec Druhé linky.

Trojice pak vykonávala všechna zaměstnání, která mohou vykonávat nové hranaté kolíky ve světě kulatých otvorů, ale noc co noc se objevovaly ve věžích vysoko nad střechami záblesky signálů. Bylo to tak blízko, bylo to tak lákavé, tak... dostupné. Většina lidí věděla, ne sice přesně, ale napůl jistě, že celá Velká linka byla ukradena původním majitelům. Patřila teď nepříteli.

Proto si bez úředního povolení založili malou soukromou společnost, která využívala Velkou linku, aniž o tom kdo z Velké linky věděl.

Bylo to tak trochu jako krádež. No, bylo to skoro jako krádež. Prakticky to byla krádež. Jenže neexistovaly zákony, které by to zakazovaly, protože nikdo nevěděl, že podobný zločin vůbec existuje. Takže jde o to, zda je zločinem, když někdo krade něco, o čem nikdo neví, že to bylo ukradeno, a co nikdo nikdy nepostrádá? A je to krádež, když okrádáte zloděje? A kromě toho, každý majetek je jistě nakradený, kromě toho mého, že?

"Takže vy jste teď... jak že to bylo.... křupači?" pozvedl Vlahoš obočí.

"Správně," přikývl Nepříčetný Alois. "Protože dokážeme rozmáčknout jejich systém jak ořech."

"No, zní to dost dramaticky, když na to máte jenom své lampy, nemyslíte?"

"Možná, ale blýskači už se říká někomu jinému," vysvětloval Príčetný Alexandr.

"Dobrá, proč ale Zelená příšera?" zeptal se Vlahoš.

"To je výraz ze slangu křupačů a znamená to velmi rychlou zprávu, která projede systémem," odpověděl mu s profesionální pýchou Príčetný Alexandr.

Vlahoš o tom chvilku uvažoval. "No, to dává smysl," přikývl. "Kdybych byl členem týmu tří lidí, jejichž křestní jména začínají stejným písmenem, taky bych si vybral nějaké takové jméno."

Objevili způsob, jak proniknout do systému semaforů, a celý trik byl založen na jediné věci: V noci byly věže

neviditelné. Ukazovaly jen svá světla. Pokud jste neměli skutečně velmi dobrý směrový odhad, dokázali jste určit, kdo zprávu vysílá, jen podle jeho kódu. A technici znali spoustu kódů. Ohó, opravdu spoustu.

"Vy dokážete poslat zprávu zadarmo?" ujišťoval se Vlahoš. "A nikdo si toho nevšimne?"

Na třech tvářích se objevily tři mazané úsměvy. "Je to jednoduché," přikyvoval Nepříčetný Alois, "když víte, jak na to."

"Jak můžete vědět, že bude mít věž poruchu?"

"My ji porouchámе sami," sdělil mu Príčetný Alexandr. "Rozbijeme dělicí buben. Opravit to trvá několik hodin, protože operátor musí -"

Zbytek věty už Vlahoš nezachytil. Nevinná slova zavírila jako drobné smetí zachycené vodní záplavou, tu a tam vyplula na hladinu, aby se tam zoufale zazmítala, než je proud zase vtáhne do hlubin. Zachytil několik spojek a předložek, než se utopily, pak dokonce slovo "odpojí" a "převodový řetěz", ale vzápětí se kolem nich rychle zvedly mnohoslabičné technické termíny, které je pohltily beze zbytku.

"- a to trvá alespoň půl dne," končil Príčetný Alexandr.

Vlahoš se bezmocně zadíval na oba Alexandrovy druhy. "Dobrá, a co to znamená v praxi?" řekl.

"Když pošlete tu správnou zprávu, můžete poškodit mechanické vybavení věží," vysvěloval Nepříčetný Alois.

"Na celé lince?"

"No, to spíše jen teoreticky," zasmušil se Nepříčetný Alois, "protože prováděcí a vymezovací kód -"

Přílivová vlna se vrátila a Vlahoš se uvolnil. Nezajímala ho mechanická stránka věci, páčidlo pro něj bylo jen předmět, který svírá v rukou někdo jiný. Bylo lepší usmívat se a čekat. To je slabost většiny řemeslníků a techniků - milují chvíle, kdy mohou někomu tyhle věci vysvětlovat. Musíte jen počkat, až se dostanou na úroveň vašeho chápání, i když to někdy znamená, že si k tomu musí lehnout.

"Bohužel, už to udělat nemůžeme, protože jsme se doslechli, že linka teď mění -"

Vlahoš se díval na holuba a čekal. Po chvíli znovu zavládlo ticho. Aha. Nepříčetný Alois už skončil a podle všeho nijak optimisticky.

"Takže to nedokážete," řekl Vlahoš a cítil, jak v něm srdce pokleslo.

"Teď ne. Starej Poník je možná obyčejná baba, ale dokáže si sednout a nad každým malérem se pořádně zamyslet. V průběhu dne měnil všechny kódy! Slyšeli jsme od kámošů, že každý signalista teď bude muset mít svůj osobní kód! Jsou teď strašně opatrní. Vím, že si slečna Krasomila Adoráta myslela, že bychom vám mohli pomoct, ale ten bastard Pozlátko se postaral o to, aby se vyloučilo každé nebezpečí. Strašně se bojí, že vyhrajete."

"Hah!" ušklíbl se Vlahoš trpce.

"Během deseti čtrnácti dnů vymyslíme něco jinýho," utěšoval Vlahoše Neurčený Adrian. "Nemohl byste to do tý doby odložit?"

"Ne, obávám se, že to by nešlo."

"No, tak to je nám líto," pokračoval Neurčený Adrian. Nepřítomně si hrál s malou skleněnou trubičkou plnou rudého světla. Když ji obrátil, naplnila se světlem žlutým.

"Co je to?" zajímal se Vlahoš, aby se trochu uklidnil.

"Prototyp," odpověděl mu Neurčený Adrian. "Tohle mohlo urychlit linku za nocí až třikrát. Je to založeno na molekulách s kolmou orientací. Jenže ty hlupáky u linky novinky nezajímají."

"Možná proto, že když to upustíš a spadne to na zem, tak to vybouchne?"

"Ne vždycky."

"Myslím, že by mi neuškodilo trochu čerstvého vzduchu," prohlásil Vlahoš.

Vyšli z holubníku do noci. Kus od nich stále ještě blikala ústřední věž a i v jiných částech města bylo tu a tam vidět pomrkávající semafory.

"Co je támhleto?" zeptal se Vlahoš a ukázal tak, jak se ukazuje na souhvězdí.

"To je Cech zlodějů," odpověděl Neurčený Adrian. "Všeobecný signál pro členy. Neumím to přečíst."

"A támhleto? Není to první věž na lince do Sto Lat?"

"Ne, to je věž Hlídky na Středové bráně a signalizuje Pseudopolskému dvoru."

"Zdá se, že je tak daleko."

"Používají dost malá světelná pole, to je všechno. Věž číslo 2 odsud nevidíte, stojí nám v cestě univerzita."

Vlahoš zíral na světla jako hypnotizovaný.

"Víte, napadlo mě, proč se při stavbě linky nevyužila ta stará kamenná věž na cestě do Sto Lat? Není na správném místě?"

"Myslíte ta stará magická věž? Srdénko ji používal při prvních pokusech, ale je přece jen o něco dál, než je únosné, a zdi už nejsou dost pevné, a navíc, když tam zůstanete víc než jeden den vcelku, zblázníte se. To všechno ta stará zaklínadla, která se vsákla do kamene."

Znovu se na střeše rozhostilo ticho a pak trojice uslyšela, jak Vlahoš říká poněkud přiškrceným hlasem: "Kdybyste se zítra dostali na věž Velké linky, existuje něco, čím byste je zpomalili?"

"To jo, jenže my se tam nedostanem," potřásl hlavou Neurčený Adrian.

"Já vím, ale co kdyby?"

"No, je tady něco, o čem už nějakou dobu přemýšlíme," přikývl Nepříčetný Alois. "Je to velmi primitivní."

"Vyřadí to věž?" naléhal Vlahoš.

"Poslyš, opravdu mu o tom chceš říct?" zamračil se na Nepříčetného Aloise Príčetný Alexandr.

"Potkal jsi někdy někoho, pro koho měla Bodlina dobré slovo?" podíval se na něj Nepříčetný Alois. "Teoreticky to vyřadí všechny věže, pane Rosrete."

"Jseš stejně blbej jako nepříčetnej?" zvýšil hlas Príčetný Alexandr. "Vždyť ten chlap patří k vládě!"

"Každou věž v lince?" zeptal se velmi naléhavě Vlahoš.

"Jo. Jedním vrzem," přikyvoval Nepříčetný Alois. "Je to pěkně drsné."

"Skutečně každou věž?" ujišťoval se Vlahoš.

"No, možná, že ne úplně všechny věže, když se vzpamatují včas," připouštěl Nepříčetný Alois tónem, jenž naznačoval, že za cokoliv mimo kompletní zničení by bylo třeba se stydět. "Ale hodně. Dokonce i kdyby podváděli a odvezli zprávy k následující věži na koni. Říkáme tomu... Datel."

"...Datel."

"Správně. Jenže my to na linku nedostaneme. Jdou po nás."

"A co kdybych se na linku dostal já?" řekl Vlahoš s očima neustále upřenýma na světla. Věže samy už byly naprosto ztracené v temnotách.

"Vy? Co vy víte o vysílacích kódech?" ušklíbl se Neurčený Adrian.

"Já si svou ignoranci v tomto směru hýčkám," přikývl Vlahoš. "Ale vyznám se v lidech. Vy si myslíte že jste machři na kódy, a já zas přemýšlím o tom, co lidé vidí -"

Poslouchali ho. Hádali se. Pak se uchýlili k výpočtům a nocí nad jejich hlavami poletovala slova.

Príčetný Alexandr nakonec řekl: "Dobrá. Teoreticky a technicky vzato by to mohlo zabrat, ale lidi na lince by museli být šílení, aby k tomu nechali dojít."

"Ale oni přece budou myslet jen na ty své kódy," přesvědčoval ho Vlahoš. "A já umím z lidí udělat blázny, věřte mi. Je to moje profese."

"Já myslel, že vaše profese je poštmistr," zabručel Neurčený Adrian.

"No ano. Tak tohle je můj talent."

Muži ze Zelené příšery se podívali jeden na druhého.

"Ten nápad je naprosto nepříčetný," prohlásil Nepříčetný Alois s úsměvem.

"Jsem rád, že se vám líbí," oplatil mu úsměv Vlahoš.

Občas nastanou situace, kdy se nočního spánku vzdát musíte. Jenže Ankh-Morpork nespal nikdy, město si občas jen tak zdřímlo, ale vzápětí, zhruba tak o třetí ráno, se zase probralo, aby si dalo sklenici vody na žízeň.

I uprostřed noci jste tam mohli koupit cokoliv. Žádná potíž. Vlahoš přemýšlel, jestli někde ve městě pracují upíří truhláři a vyrábějí křesla pro upíry. Plachty? Ve městě prostě musí být někdo, kdo se vzbudí ve tři ráno a zatímco stojí a čurá, myslí si: "Co, k sakru, budu dělat s těmi tisíci čtverečními metry plachet plátna střední kvality?" A u řeky v docích jsou jistě svíčkaři, kteří jsou ochotni udělat nějaký obchod narychlo.

Když vyrazili k věži, hustě pršelo. Vlahoš řídil spřežení, zatímco ostatní seděli za ním na nákladě ve voze a hádali se o nějakém trigonometrickém problému. Vlahoš se je pokoušel neposlouchat. Zatímco v jejich ústech geometrie začala nacházet sama sebe, on se v ní začal ztrácet.

Zabijeme Velkou linku... ne tak docela, protože věže zůstanou stát, ale bude trvat celé měsíce, než je všechny opraví. To Společnost položí. Zelená příšera říkala, že se nikomu nic nestane. Tím ovšem myslela především muže ve věžích.

Velká linka se změnila v molocha, který požíral lidi. Zničit něco takového - to byla celkem lákavá představa. Trio ze Zelené příšery bylo plné nápadů, co by linku v budoucnu mohlo nahradit - něco rychlejšího, levnějšího, jednoduššího, aerodynamického, co by používalo skřítky vyšlechtěné speciálně k tomuto účelu...

Něco na tom všem ale Vlahoše trápilo. Když jste potřebovali poslat co nejrychleji zprávu na velkou vzdálenost, jediné, co k tomu bylo vhodné, byla Velká linka. Pokud jste na to ale chtěli dát ozdobnou mašli, pak k tomu byl poštovní úřad.

Muži ze Zelené příšery se mu líbili. Mysleli osvěžujícím, úplně jiným způsobem. Pokud byla v kamenech staré věže skutečně ukryta nějaká kletba, nedokázala jejich myšlení ovlivnit, protože byli z větší části imunní díky tomu, že už byli sami od sebe poněkud bláznivý. Signalisté semaforů na celé lince byli... úplně jiní lidé. Oni svou práci jen nedělali, oni jí žili.

Vlahoš ale v duchu probíral všechny špatné věci, k nimž by bez semaforů mohlo dojít. Takové věci se děly už předtím, než se semafory objevily, ale to ani zdaleka nebylo to samé.

Nechal je řezat, šroubovat a bušit kladivy ve stěnách kamenné věže a sám v hlubokém zamyšlení zamířil zpět do města.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

Okraj obálky

V níž jsme poučeni o filcovém prostoru - Nevyzpytatelný Klíčikost - Velká linka hoří - Tak ostré, že se pořežete - Nalezení slečny Srdénkové - Teorie přestrojení - Igor se stěhuje - Nechť tento okamžik nikdy nekončí - Šarvátka s linkou - Velká plachta se rozvinuje - Zpráva byla přijata

Arcikancléř NU Vzoromil Výsměšek, zvaný Hnědý, nasadil tágo na okraj stolu a pečlivě zamířil.

Bílá koule narazila na červenou kouli, která se sice pomalu, ale celkem poslušně odkutálela do příslušného otvoru a zmizela. Bylo to těžší, než by se podle popisu zdálo, protože polovina kulečníkového (nebo v tomto případě lépe snookerového) stolu sloužila arcikancléři Výsměškovi jako odkládací plocha# a to znamenalo, že koule na své cestě k otvoru musela proběhnout nejen po zeleném filcovém sukně, ale i několika štosy papírů, džbánem, lebkou se svíčkou, jejíž vosk stékal až na stůl, a spoustou dýmkového popela. Udělala to.

"Skvělá práce, pane Ctibume," zabručel arcikancléř.

"Já tomu říkám filcový prostor," odpověděl mu Rozšafín Ctibum pyšně.

V každé organizaci musí být alespoň jeden člověk, který ví, co se děje, proč se to děje a kdo to má na svědomí a na NU byl touto osobou Rozšafín Ctibum, přestože si často přál, aby jí nebyl. Navíc tady byl ale i jako představitel své

oficiální funkce vedoucího katedry Nedoporučitelně aplikované magie a cílem jeho dlouhodobého plánu bylo dohlédnout i na to, aby mu Výsměšek schválil požadavek na finanční rozpočet jeho katedry. Co se toho týkalo, to byl hlavní (a jediný) důvod, proč zpod těžkého kulečníkového stolu vycházel silný svazek trubic o různém průměru a směřoval dírou ve stěně přes trávník na nádvoří k budově Silnoproudé magie, kde - Rozšafín Ctibum si těžce povzdechl - teď trik, kterým podlézal arcikancléři, zabíral 40 % kapacity Hexe, univerzitního myslícího stroje.

"Dobrý název," zafunělarcikancléř a sklonil tágo k dalšímu úderu.

"Něco jako fázový prostor?" pokusil se ještě Rozšafín. "Když má koule narazit na překážku, která ovšem není jinou koulí, chápete, Hex ji přesune do onoho teoretického paralelního prostoru, kde je hladký a rovný prostor bez překážek a udržuje sílu a rychlost koule, dokud ji nemůže vrátit do našeho prostoru. Je to skutečně ukázka jednoho z nejsložitějších a nejobtížnějších mimočasových zaklínadel -"

"Jistě, jistě," přikyvoval nepřítomně Výsměšek. "Máte ještě něco jiného, pane Ctibume?"

Rozšafín se podíval na svůj záznamník. "Máme tady uctivý dopis lorda Vetinariho, který se nás jménem města ptá, zda bychom nemohli zvážit celou situaci a při letošním přijímacím řízení nabrat alespoň pětadvacet procent schopnějších studentů, pane."

Výsměšek odeslal do otvoru černou, která na své cestě proběhla hromadou univerzitních nařízení a oběžníků.

"Nemůžeme nabrat synáčky, bohové vědí koho, a dopustit, aby nám sem vtrhla smečka prodavačů potravin, řezníků a zelinářů a radili univerzitě, jak se má provozovat, Ctibume!" odpověděl pevně a zamířil na červenou. "Poděkujte mu za jeho zájem a odpovězte mu, že se budeme držet naší klasické politiky a nabereme sto procent naprostých nevzdělanců jako obvykle. Přijměte je tupé a vybruste je jako břitvy! To bylo vždycky heslo NU! Ještě něco?"

"Ještě zprávu pro ten závod, který začíná dnes večer, arcikancléři."

"Ach ano, tohle. Co mám dělat, pane Ctibume? Slyšel jsem, že většina sázek je ve prospěch poštovního úřadu?"

"To je pravda, arcikancléři. Lidé říkají, že pan Rosret má bohy na své straně."

"A co ti na to? Taky sázejí?" zeptal se Výsměšek a s uspokojením pozoroval, jak se koule zhmotnila na druhé straně poloviny zapomenutého šunkového chlebíčku.

"Myslím, že ne, pane. On totiž prakticky nemůže vyhrát."

"Je to ten mládenec, co zachránil tu kočku?"

"Ano, pane, to je on," přikývl Rozšafín.

"Správný chlap. Co si myslíme o Velké lince? Je to gang lumpů, jak jsem slyšel! Na těch svých věžích prý zabíjejí lidi. Tuhle mi v hospodě vykládal jeden chlápek, jak slýchává duchy starých signalistů, kteří na lince straší. Teď zkusím růžovou."

"Ano, já to slyšel taky, pane. Jenže já si myslím, že je to jen jedna z těch městských pověstí," vrtěl hlavou Rozšafín.

"Prý cestují z jednoho konce linky na druhý, říkal. No, podle mě to není špatný způsob, jak strávit věčnost, věříte? Tam nahoře v horách jsou místy opravdu skvostné scenerie." Arcikancléř se odmlčel a na jeho velké tváři se objevil zamyšlený výraz. "Háronošův Slovník proměnlivých mimoprostorů," řekl najednou.

"Promiňte, arcikancléři, ale já -"

"To bude ta zpráva," vysvětloval mu Výsměšek. "Nikdo přece neřekl, že to musí být dopis, co?" Zamával rukou nad špičkou tága, na níž vzápětí vyrašila bílá křídová vrstva. "Každému ze soutěžících subjektů dejte jeden výtisk posledního vydání. Pošlete je našemu člověku v Genově... jak on se to jmenuje... něco ze zahrady, má takové legrační jméno... ukážeme mu, že na něj starý Alma Pater myslí."

"To bude Klíčikost Nevyzpytatelný, pane. Ten dělá bakalářskou studijní práci na téma Rozhovory sobů v magickém poli o nízké intenzitě. Hrozně touží po titulu bakalář Thaumaturgie."

"Dobří bohové, a oni spolu opravdu rozmlouvají?" pozvedl Výsměšek obočí.

"Jak se zdá, tak ano, arcikancléři, i když s ním zatím hovořit odmítají."

"A proč jsme ho poslali tak daleko?"

"Nevyzpytatelný Klíčikost, arcikancléři!" napovídal Rozšafín. "Nevzpomínáte? Ten, co mu bylo tak hrozně cítit z úst?"

"Aha, vy myslíte Drakodecha Klíčikosta?" zvolal najednou Výsměšek, když si konečně uvědomil, o kom je řeč. "Toho, co dokázal dechem udělat díru do stříbrného podnosu!"

"To je on, arcikancléři," přikyvoval trpělivě Rozšafín. Vzoromil Výsměšek, pokud to bylo možné, se na novou informaci rád zaměřil z několika stran. "Vy jste říkal, že tam v bažinách si toho nikdo nevšimne. A jestli si vzpomínáte, tak jsme mu dovolili vzít si s sebou malý omniskop."

"Vážně? To od nás bylo velmi prozíravé. Okamžitě ho zavolejte a seznamte ho se situací, ano?"

"Rozumím, arcikancléři. No, abych se přiznal, mám ještě několik hodin času, protože v Genově je pořád ještě noc."

"To tvrdí oni," zasmušil se Výsměšek a povzdechl si. "Udělejte to hned, člověče."

Oheň z nebes...

Každý věděl, že když byla linka plně zatížená, vrcholky věží se kývaly. Jednoho dne s tím někdo něco udělá. A staří signalisté věděli, že když někdo na té straně věže, kudy signály odcházely, použil spojovací tyč k otevření rolet a současně ve stejném okamžiku někdo jiný zatáhl za spojovací tyč na straně, kudy signály přicházely, aby tam rolety zavřel, dostala stavba silný náraz. Z jedné strany do ní někdo jako by strčil a z druhé strany někdo jiný zatáhl, což mohlo mít zhruba stejný efekt, jako když jde oddíl vojáků po chatrném mostě a nezruší krok. Pro jednou dvakrát to nic neznamenalo, pokud se to nedělo opakovaně a často, takže výkyvy nabyly nebezpečné úrovně. Ale jak často se to mohlo stát?

Stalo se to pokaždé, když na vaši věž dorazil Datel. A bylo to jako nemoc, která útočí jen na všechny slabé a nemocné. Na starou linku by něco takového zaútočit nemohlo, protože stará linka byla plná zkušených kapitánů věží.

Ti by byli okamžitě věž uzavřeli a strhli nebezpečnou zprávu z bubnu, jelikož by si byli jisti, že takovou akci ocení i jejich nadřízení. Ti totiž věděli, jak věže fungují, a sami by udělali přesně totéž.

Jenže proti nové lince se Datel použít dal, protože takových kapitánů už tam bylo pomálu. Teď tam lidé dělali, co se jim řeklo, jinak nedostali plat, a když se něco pokazilo, tak to nebyl váš problém. Byla to především vina toho pitomce, který takovou zprávu vůbec přijal. Nikdo se o vás nestaral a na vedení byli samí pitomci. Nebyla to vaše vina, nikdo vás neposlouchal. Vedení dokonce jednou začalo s anketou Zaměstnanec měsíce, aby ukázalo, jak moc si zaměstnanců považuje. A to bylo všechno. Přesně tak si jich považovalo, a ani o chlup víc.

A dnes vám řekli, abyste měnili kódy tak rychle, jak to jenom jde, a vy jste nechtěli být tím, koho obviní z toho, že zpomalil systém, takže jste sledovali další věž v řadě, až vám začaly slzet oči, a bušili jste do kláves jako stepař tančící na rozpálené střeše.

Věže odpadaly jedna po druhé. Některé shořely potom, co se roletová krabice vyrvala ze závěsů a spadla na podlahu kabiny, přičemž cestou rozlévala hořící olej. V dřevěné krabici dvacet metrů nad zemí jste nemohli bojovat proti požáru, takže vám nezbývalo nic jiného než se chytit záchranného lana, sklouznout dolů a odběhnout do bezpečné vzdálenosti, kde jste mohli dělat jen jedno jediné. V klidu si vychutnat následující divadlo.

Dřív než operátoři zvedli ruce z klávesnic, hořelo čtrnáct věží. A co teď? Dostali příkazy. Linka nesmí, opakujeme, nesmí vyslat žádný jiný signál, dokud nebude odeslána celá tato zpráva. Takže co uděláte?

Vlahoš se probudil a v hlavě mu hořela Velká linka.

Zelená příšera to chtěla provést takhle a pak posbírat kousky, což Vlahoš celkem chápal. Jenže to nešlo. Někde na lince by se rozhodně našel operátor, který by riskoval zaměstnání tím, že by poslal zprávu, která by hlásila dopředu: Pozor! Tohle je zabiják, předávejte pomalu a opatrně! A bude po všem. Zabere jim to pak třeba den nebo dva, dopravit zprávu do Genovy, ale oni mají celé týdny času. A pak se najde někdo jiný, stejně chytrý, a ten porovná zprávu s tím, co bylo odesláno z první věže. A Pozlátko se z toho zase vyhrabe... ne, on z toho vyskočí jako čertík ze škatulky. S tou zprávou si někdo hrál, řekne a bude mít pravdu. Ne, tady musí být nějaká jiná možnost.

Muži ze Zelené příšery měli něco za lubem. Odpověď byla ve změně zprávy, ale muselo by se to provést správným způsobem.

Vlahoš otevřel oči. Seděl u svého psacího stolu a hlavu měl položenou na stolní desce. Někdo mu pod ni vsunul polštářek.

Kdy vůbec naposled spal ve slušné posteli? Aha, ano, to bylo tu noc, kdy ho chytil pan Pumpa. Strávil několik hodin v hostinci, v pronajaté posteli, jejíž matrace se ani nehýbala, ani nebyla plná kamení. Jaké blaho!

Teď mu před očima proběhla jeho nejnovější minulost. Zasténal.

"Dobré ráno, pane Rosrete," ozval se z rohu hlas pana Pumpy. "Vaše břitva je nabroušená a voda v konvici vře. Jsem si jistý, že šálek čaje už je na cestě."

"Kolik je hodin?"

"Poledne, pane Rosrete. Vrátil jste se těsně před svítáním," dodal golem káravě.

Vlahoš znovu zasténal. Šest hodin do počátku závodu. A holubů, kteří se pak budou moci vrátit domů, bude tolik, že to bude vypadat jako zatmění slunce.

"Všude panuje velké napětí a vzrušení," hlásil golem, zatímco se Vlahoš holil. "Bylo dohodnuto, že startovní čára bude na náměstí Náhlého osvícení."

Vlahoš se díval na svůj odraz v zrcadle a skoro ho neposlouchal. Vždycky automaticky zvedal sázky. Nikdy neslibujte, že dokážete možné. Možné může dokázat každý. Měli byste slibovat, že vykonáte nemožné, protože nemožné je někdy možné, když dokážete najít ten správný způsob. Pokud se to podaří, tak posunete hranice možného. No a když neuspějete... pak to bylo nemožné.

Jenže tentokrát zašel příliš daleko. Oh, nebyla by to zase tak velká ostuda, připustit, že dostavník tažený koňmi nemůže urazit šestnáct set kilometrů v hodině, ale Pozlátko by toho patřičně využil a poštovní úřad by i nadále zůstal malou zastaralou věcičkou, něčím, co dávno vyšlo z módy a není schopno konkurence. A Pozlátko už by našel nějakou cestičku, jak si Velkou linku ponechat i nadále, okrádal by ji ještě více a jeho chamtivost by dál zabíjela lidi...

"Není vám něco, pane Rosrete?" ozval se mu za zády golemův hlas.

Vlahoš se zadíval do vlastních očí a na to, co poblikávalo v jejich hlubinách.

No nazdar.

"Právě jste se pořezal, pane Rosrete," upozorňoval ho pan Pumpa. "Pane Rosrete?"

Jsi tak ostrý, že jsi sám sebe pořezal, pomyslel si Vlahoš. Ale to byla až ta druhá myšlenka, která se jen náhodou protlačila kolem té velké, zlé a temné, která se teď začala v zrcadle rozvíjet.

No nazdar. Tohle je plán, který bude fungovat, pomyslel si Vlahoš. Je jednoduchý a vražedný jako břitva. Jenže něco takového může napadnout jen naprosto bezcharakterního člověka.

Takže v tomhle žádná potíž není.

Já vás zabiju, pane Pozlátko. Zabijú vás zvláštním způsobem, způsobem vychytralých podvodníků a lhářů. Vezmu vám všechno, s výjimkou vašeho života. Seberu vám peníze, pověst i vaše přátele. Budu kolem vás spřádat slova tak dlouho, dokud kolem vás nevytvoří pevný kokon. Nenechám vám nic, dokonce ani naději ne...

Pečlivě a opatrně dokončil holení a setřel si z brady zbytek mýdlové pěny. Naštěstí ani příliš nekrvácel.

"Myslím, že by mi udělala dobře nějaká pořádná snídaně, pane Pumpo," prohlásil. "A pak musím udělat několik věcí. A mohl byste mi mezitím najít koště? Myslím takové to pravé, vázané z březových větévek? A pak namalujte na jeho držadlo nějaké zlaté hvězdičky, ano?"

Když Vlahoš sešel dolů, byly provizorní přepážky přeplněny a zbytky haly hlučely hlasy početného davu. Ve chvíli, kdy se objevil, se prostorem nejprve rozhostilo bezdeché ticho, ale pak se rozezněl jásot mnoha hrdel. Kýval a kynul na

všechny strany a okamžitě se ocitl ve středu chumlu lidí, kteří na něho mávali obálkami. Snažil se, seč mohl, aby je podepsal všechny.

"Spousta mimořádné pošty pro Genovu, pane!" volal nadšeným hlasem pan Grešle prodírající se davem. "V životě jsem podobný den nezažil, pane, nikdy!"

"Tak to je fakt skvělé, jsem z toho celý pryč," zamumlal Vlahoš.

"A taky se sešla pěkná hromada pošty pro bohy!" pokračoval Grešle.

"Tak to rád slyším, pane Grešle," přikyvoval Vlahoš.

"Dostali jsme první stolatské známky, pane!" hlásil Slavoj a mával nad hlavou několika pestrobarevnými archy. "První archy se doslova hemží chybotisky!"

"Tak to ti opravdu přeju," usmál se na něj Vlahoš. "Ale teď budeš muset jít a připravit několik věcí."

"Aha! Samozřejmě!" prohlásil pan Grešle a mazaně na něj zamrkal. ",Nějaké ty věcičky', co? Přesně jak říkáte, pane. Ustupte prosím, jde poštmistr!"

Grešle návštěvníky více méně odstrkoval z cesty a tak dostal Vlahoše na čerstvý vzduch. Chvíli to trvalo, protože se Vlahoš snažil vyhýbat lidem, kteří mu podávali děti k políbení, chtěli ho poplácat po ramenou nebo si utrhnout pro štěstí alespoň kousek jeho oblečení.

Pak se držel ve vedlejších uličkách a našel si jakousi malou hospůdku, kde dělali klasické snídaně na vidličku, šunku s vejci, topinky, máslo, džem a tak dále, a doufal, že vydatná snídaně alespoň zčásti nahradí nedostatek spánku.

Všechno se mu to nějak vymykalo z rukou. Lidé vyvěšovali vlajky a slavnostní výzdobu a na náměstí Náhlého osvícení začali stavět stánky a atrakce. Ulicemi se sunul obrovský pohyblivý proud, tvořený pouličními obyvateli Ankh-Morporku, ale dnes večer se stáhne na náměstí, kde vytvoří dav a tomu lze prodávat věci.

Nakonec sebral veškerou odvahu a vydal se do Společnosti pro podporu golemů. Bylo zavřeno. Na husté graffiti pokrývající prkny zatlučené okno přibyla další vrstva. Jeden z nápisů, napsaný tužkou zhruba ve výši kolen, tvrdil: Golmové sou ze sraček! Bylo hezké vidět, že jsou stále udržovány tradice úzkoprsého tvaristického fanatismu, který není jen hloupý, ale bohužel i zlý.

Hlavou mu divoce zavířily vzpomínky. U Dollyiných sester, bydlí s tetičkou. Zmínila někdy tetiččino jméno?

Rozeběhl se tím směrem.

Dollyiny sestry bývaly kdysi vesničkou, ale město ji už před mnoha a mnoha lety pohltilo. Nejdřív ležela na městském okraji, dnes už blíž k jeho středu než k okraji. Místní obyvatelé se ovšem stále ještě považovali za komunitu, která k městu nepatří. Měli své vlastní zvyky, obřady a svátky: Pondělí psího hovínka, Všechny jehly auf! - a hovořili tak svérázným slangem, že zněl spíše jako jiný jazyk. Něco takového Vlahoš ani netušil. Prodíral se úzkými uličkami, zoufale se rozhlížel na všechny strany a hledal - co? Sloup černého kouře?

Ale to vlastně nebyl tak špatný nápad...

K domu dorazil o pět minut později. Zabušil na dveře a k jeho nesmírné úlevě mu otevřela právě ona.

"Jak?"

"Trafika. Málokterá žena ve městě je zvyklá dát si za den svých padesát šedesát."

"No... a co chcete, pane Chytrý?"

"Když mi pomůžete, dokážu Pozlátka obrat o všechno, co má a nakradl," řekl Vlahoš. "Pomozte mi. Prosím! Přísahám na svou čest, jako naprosto nedůvěryhodný člověk!"

Tahle slova na její tváři konečně vyvolala kratičký úsměv, který však byl vzápětí nahrazen na okamžik zapomenutým výrazem hluboké nedůvěry a hlubokého podezření. Pak se v ní začal odehrávat nějaký vnitřní boj.

"Pojďte raději do salonu," řekla nakonec a otevřela dveře dokořán.

Místnost byla malá, temná a přeplněná úctyhodností. Vlahoš si sedl na okraj jedné židle a snažil se nic nepokazit a současně se pokoušel zachytit zvuk ženských hlasů, rozmlouvajících v místnosti až na druhém konci dlouhé chodby. Pak dovnitř vklouzla slečna Srdénková a zavřela za sebou dveře.

"Doufám, že to vašim příbuzným nevadí," ozval se Vlahoš. "Já -"

"Řekla jsem jim, že spolu chodíme. Na to salony jsou ne? Ty slzy štěstí a radosti v očích mé matky stálo za to vidět. Tak, co chcete?"

"Vyprávějte mi o svém otci," požádal Vlahoš. "Musím se dozvědět, jak ho připravili o Společnost. Nemáte náhodou nějaké jeho papíry?"

"To by vám nijak nepomohlo. Díval se na nejeden právník, a ten došel k názoru, že postavit na nich případ je téměř nemožné -"

"Mám v úmyslu se obrátit na nejvyšší soud," odpověděl jí Vlahoš.

"Víte, já tím myslím, že nemůžeme dokázat spoustu věcí... ne dokázat -" protestovala slečna Srdénková.

"To ani nemusím," odpověděl Vlahoš.

"Ten právník říkal, že by to zabralo měsíce a měsíce práce než -" pokračovala, pevně rozhodnutá najít nějakou výmluvu.

"Přinutím za to zaplatit někoho jiného," pokračoval Vlahoš. "Máte jeho záznamy? Účetní knihy? Něco takového?"

"Co chcete dělat?" dotazovala se slečna Srdénková.

"Myslím, že bude lepší, když o tom nebudete nic vědět. Vážně. Vím, co dělám, Bodlinko. Ale vy byste to vědět neměla."

"No, je tady velká krabice nějakých papírů," připustila slečna Srdénková nejistě. "Myslím, že bych ji tady mohla... na chvilku odložit, než se dám trochu do pořádku..."

"Výborně."

"Jenže jak mám vědět, že vám můžu věřit?"

"V tomhle? Bohové, jistěže ne! Váš otec věřil Pozlátkovi a podívejte, jak to dopadlo! Kdybych byl vámi, tak bych mi nevěřil. Ale kdybych byl mnou, tak ano."

"Legrační na tom všem je, že vám věřím tím víc, čím víc mě ujišťujete o tom, jak jste nedůvěryhodný," prohlásila slečna Srdénková.

Vlahoš si povzdechl. "Ano, já vím, Bodlinko. Hrozné, že? Ale takoví už lidé jsou. Mohla byste, prosím, donést tu krabici?"

Udělala to se zamyšleným výrazem.

Zabralo to celé odpoledne a ani potom si nebyl Vlahoš tak docela jistý, ale stačil si naplnit poznámkami malý kapesní notýsek. Bylo to jako hledat piraně v řece hustě zarostlé chaluhami. Na dně ležely hromady kostí. Jenže i když jste měli dojem, že jste támhle nebo támhle zahlédli stříbřitý záblesk, nikdy jste si nebyli jistí, že to byla ryba. Jediný způsob, jak to zjistit, bylo vrhnout se do řeky.

V půl páté praskalo náměstí Náhlého osvícení ve švech.

Úžasné na zlatých šatech a zlaté okřídlené čepici bylo to, že když si je Vlahoš sundal, přestal prakticky existovat. Byl jen nepopsatelná postava v nevýrazném oblečení a tváří, o níž jste si mohli maximálně pomyslet, že už jste ji nejspíše někde viděli.

Procházel mezi lidmi a mířil k poštovnímu úřadu. Nikdo si ho nevšímal, nikdo se za ním neohlížel, natož aby se na něj podíval dvakrát. Většině lidí nestál ani za to, aby se na něj podívali jednou. Až do dnešního dne si vlastně ani neuvědomil, jak strašně je sám. Vždycky byl sám. Byl to jediný způsob, jak si být jistý.

Potíž byla v tom, že mu zlatý oblek chyběl. Všechno byla jen taková hra, vážně. Ale Muž ve zlatém obleku, to byla opravdu dobrá postava. Nechtěl být osobou, na niž se snadno zapomene, někým, kdo byl jen o jediný stupínek výš než jeho stín. A pod okřídlenou čepicí dokázal vymyslet zázraky, nebo alespoň dokázal dát lidem víru, že tam dělá zázraky, což je skoro stejně dobré.

Tak či tak bylo jasné, že teď musí nejpozději během jedné či dvou hodin nějaký zázrak vykonat.

No dobrá...

Obešel poštovní úřad a právě se chystal vklouznout tam zadním vchodem, když se ze stínů ozvalo: "Hali!"

"Předpokládám, že jste chtěl říct ‚Halo!'," odpověděl Vlahoš. Ze stínů se vyloupnul Příčetný Alexandr. Na sobě měl starý kabát z oslí kůže, který kdysi nosil ve službě na věži, a na hlavě velkou helmici s rohy.

"S těmi plachtami budeme mít trochu zpoždění -" začal.

"Na co je ta helma?" zeptal se Vlahoš.

"To je přestrojení," odpověděl Alexandr.

"Velká rohatá helma?"

"Jasně. Jsem v ní tak nápadnej, že nikoho ani ve snu nenapadne, že se pokouším projít nepovšimnutej, a tak si mě prostě nebude všímat."

"Tak na něco takového může přijít opravdu jen velmi chytrý člověk," ohodnotil jeho odpověď Vlahoš opatrně. "Co se děje?"

"Potřebujeme víc času," sdělil mu Alexandr.

"Cože? Závod začíná v šest!"

"To ještě nebude dost tma. Nemůžeme zvednout plachty dřív než v půl sedmý. Kdybysme do té doby vystrčili hlavu nad parapet, někdo by si nás mohl všimnout."

"A kdo tak asi? Vždyť ostatní věže jsou tak daleko!"

"Jenže lidi na cestě ne," odpověděl mu Alexandr.

"Inanumnigre!#" ulevil si Vlahoš jako vzdělanec. Na cestu zapomněl. Později by skutečně stačilo, kdyby se někdo zmínil, že u staré mágské věže zahlédl nějaké lidi...

"Poslouchejte, máme to všechno připravené, jen zvednout," pokračoval Alexandr s pohledem upřeným na Vlahošovu tvář. "Když jsme tam nahoře, dokážeme pracovat fakticky rychle. Potřebujeme akorát půlhodinku tmy, možná nějakejch pětatřicet minut."

Vlahoš si stiskl zuby ret. "Dobrá, to snad dokážu. Teď se tam vraťte a pomozte jim. Nezačínejte, dokud nedorazím, jasné? Věřte mi!"

Že já toho ale namluvím a naslibuju, pomyslel si, když se muž spěšně vzdálil. Doufám jenom, že mi můžou fakticky věřit.

Vrátil se do své kanceláře. Zlatý oblek visel na svém ramínku. Oblékl se. Bylo třeba udělat práci. Byla nudná, ale udělat se musela. Proto ji udělal.

V půl šesté zapraštěly parkety a do místnosti vešel pan Pumpa, který za sebou táhl koště.

"Už brzo nastane čas závodu, pane Rosrete," řekl.

"Musím ještě dokončit několik drobností," odpověděl mu Vlahoš. "Mám tady dopisy od stavitelů a architektů a tady dokonce někdo chce, abych mu odstranil bradavice... vážně musím udělat alespoň kousek toho nudného papírování, pane Pumpo."

Igor seděl v soukromí Pozlátkovy kuchyně a opatrně psal vzkaz. Byly tady jisté drobnosti, které se nesměly zanedbat. Nemůžete se odněkud odplížit uprostřed noci jako zloděj. Poklidíte, ujistíte se, že je spíže dostatečně zásobená, umyjete nádobí a z malé pokladničky si vezmete přesně to, co vám dluží.

Každopádně škoda. Bylo to opravdu skvělé místo. Pozlátko ho příliš nekontroloval, protože od něj ani mnoho práce nečekal, a Igor s potěšením terorizoval ostatní služebnictvo. Tedy většinu z nich.

"Je to tak smutné, že odcházíte," říkala právě paní Zářhořová, kuchařka, a osušovala si oči cípem zástěry.

"Bohužel se nedhá nic dhělat, bhaní Zhářžhořová," odpovídal jí Igor. "Bhudu vhážně moc bhostrádat vhaše

bhifteky a lhedvinkový bhuding, to mi věhřte. Mháloco bhotěší mhoje shrdce jako dháma, ktherá dhokáže vhykouzlit thakové mhlsky ze zhbytků!"

"Tohle jsem vám upletla, pane Igore," zaupejpala se kuchařka a stydlivě mu podávala malý měkký balíček. Igor jej opatrně otevřel a rozložil červeno-bíle pruhovanou balaklavu.#

"Napadlo mě, že tohle udrží vaše spojovací šrouby v teple," řekla paní Zářhořová s ruměncem.

Igorem na okamžik zazmítala směsice rozporuplných emocí. Kuchařku měl rád a respektoval ji. Ještě nikdy v životě nepotkal ženu, která by s takovou zručností ovládala nože ostré jako břitva. Někdy je prostě nutné zapomenout i kód Igorů.

"Bhaní Zhářhořhová, řhíkala jste jhednou, že mháte shestru v Quihrmu?" řekl.

"Ano, to mám, pane Igore."

"Tak theď nhastal nhejlebhší chas, abhyste se shebrala a rhozjela se ji nhavšívit," řekl Igor pevně. "Nebhtejte se mě bhroč. Na shledhanou, dhrahá bhaní Záhřhořhová. Nhavždy bhudu v shrdci nhosit vhaše jhátra!"

"Když okamžitě odejdete, pane Rosrete," zaduněl hlas pana Pumpy ze zšeřelého rohu, "ještě stihnete začátek závodu."

"Tohle je práce ve veřejném zájmu, pane Pumpo," odpověděl mu Vlahoš stroze a pustil se do čtení dalšího dopisu. "Snažím se jen věnovat svou pozornost a trochu času svým povinnostem."

"Rozumím, pane Rosrete."

Tak pokračoval, až bylo deset minut po celé, protože mu bude trvat pět minut, než ledabylým krokem dorazí na náměstí. Vzápětí tedy vyrazil a něčím, co bylo slušnou kombinací elegantního kroku a ledabylého klácení, s golemem kousek za zády, opustil budovu pošty.

Dav na náměstí se při jeho příchodu rozestoupil, ozvaly se výkřiky na uvítanou a pak také smích, když si lidé všimli koštěte, které nesl přes rameno. Bylo pomalováno zlatými hvězdičkami, a proto to muselo být koště magické. Na základě podobných, všeobecně rozšířených přesvědčení se dá vydělat bohatství.

Najdi dámu, najdi dámu... byla to, svým způsobem, věda. Samozřejmě, že hodně pomáhalo, když vás zaskolil nějaký profesionální hráč a naučil vás držet tři karty ve volném balíčku a pouštět je nezávisle na jejich pořadí, v tom bylo celé tajemství. Vlahoš se to naučil a patřil v tom ke špičce, ale netrvalo dlouho a Vlahoše přestaly tyhle mechanické triky bavit, zdály se mu poněkud pod jeho úroveň. Byly tady přece jiné způsoby, jak zavést myšlení protivníka nesprávným směrem, jak rozptýlit pozornost, rozčílit a vyvést z míry. Vztek byl vždycky dobrý. Rozčilení a vzteklí dělají chyby.

Ve středu náměstí byl volný prostor, v němž stál poštovní dostavník, z jehož kozlíku se pyšně rozhlížel Jakub Olověná trubka. Koně se jen jen leskli, postroje a kovové součástky dostavníku zářily. Skupinka osob kolem vozu ovšem zářila podstatně méně, spíše vůbec ne.

Bylo tam několik lidí od Společnosti Velké linky, několik mágů a samozřejmě ikonograf Otto Shrecklich. Ti se teď otáčeli a vítali Vlahoše s výrazy ve škále od výrazně úlevného k těžce podezřívavému.

"Uvažovali jsme o diskvalifikaci, pane Rosrete," prohlásil Výsměšek s velmi strohým výrazem.

Vlahoš podal koště panu Pumpovi. "Velmi se omlouvám, arcikancéři," řekl. "Kontroloval jsem nějaké nové návrhy známek a úplně jsem zratil pojem o čase. Oh, dobrý večer, profesore Pelei."

Profesor Morbidní bibliomancie na něj vrhl široký úsměv, pozvedl velkou zavařovací sklenici a dodal: "A profesor Struma. Ten starý brach je čilý jako chroust a chtěl vidět, kvůli čemu je všechno to pozdvižení."

"A tohle je pan Poník z Velké linky," představoval Výsměšek.

Vlahoš si s technikem potřásl rukou. "Pan Pozlátko s vámi není?" zajímal se.

"On... ehm... on se dívá ze svého kočáru," odpověděl pan Poník a vrhl na Vlahoše nervózní pohled.

"Dobrá. Protože jste tady oba, pan Rozšafín Ctibum vám každému předá kopii zprávy," vyrazil arcikancléř rovnou k věci. "Pane Ctibume?"

Byly předány dva balíčky. Vlahoš rozbalil ten svůj a vybuchl smíchem.

"Ale vždyť je to kniha!" nechápal pan Poník. "Bude trvat celou noc, než ji převedeme do kódu! A jsou v ní tabulky a grafy!"

Dobrá, tak začneme, pomyslel si Vlahoš a jeho ruka vyletěla jako kobra. Vytrhl knihu užaslému Poníkovi, rychleji projel palcem, pak uchopil hrst listů a za hlasitého heknutí davu je vytrhnul.

"Tak prosím, pane," prohlásil a podal listy užaslému Poníkovi. "Tady máte svou zprávu! Strany 79 až 128. My doručíme zbytek knihy a vaše stránky tam může příjemce později vložit, pokud vůbec dorazí!" Uvědomoval si, že na něj profesor Pele upírá ošklivý pohled, a dodal: "Jsem si jist, že se to dá opravit naprosto dokonale!"

Bylo to hloupé gesto, ale bylo teatrální a nepřehlédnutelné a legrační i kruté, a kdyby Vlahoš nevěděl, jak si získat pozornost davu, nevěděl by nic. Pan Poník ustoupil a v ruce svíral vytržené stránky.

"Já jsem nemyslel, že -" začal, ale Vlahoš ho krátce přerušil. "Konec konců, my máme na takovou malou knížečku pořádně velký vůz."

"Je to v tom, že ty obrázky potřebují na zakódování hodně času -" protestoval pan Poník. Na něco takového nebyl zvyklý. Šroubky ani kovové součástky vám neodmlouvají.

Vlahoš na tváři vykouzlil výraz upřímné účasti. "Ano, zdá se, že je to nefér," přikývl. Obrátil se k Rozšafínu Ctibumovi. "Vy si nemýlíte, že je to nefér, pane Ctibume?"

Zdálo se, že je mág zmaten. "Ale jakmile to zakódují, bude jim trvat jen pár hodin, než to odvysílají do Genovy!"

"To je všechno sice pravda," přikyvoval Vlahoš. "Jenže my nechceme, aby pak někdo řekl, že jsme něčeho takového využili ve svůj prospěch. Slez dolů, Jakube," zavolal na vozku. "Dáme Velké lince náskok." Obrátil se k Ctibumovi a panu Poníkovi s výrazem nevinné nerozhodnosti. "Bude hodina stačit, gentlemani?"

Dav doslova explodoval. Bohové, tedy v tomhle jsem opravdu dobrý, pomyslel si Vlahoš. Přál bych si, aby tahle

chvíle trvala věčně...

"Pane Rosrete!" zavolal na něj nějaký hlas. Vlahoš rychle přeletěl pohledem okolní tváře a objevil volající.

"To se nám tady snažíte vážně říci, že počkáte, až si Velká linka připraví svou depeši?" volala. Smála se při tom.

"Jistě," přikývl Vlahoš a uchopil se za klopy svého zářícího obleku. "My, lidé na poštovním úřadě, máme smysl pro fér plej. A mimochodem, mohl bych tuto příležitost využít a informovat vás o naší nové známce Zelné zelené?"

"Myslím, že zacházíte příliš daleko, pane Rosrete."

"To je pravda, daleko, celou cestu až do Genovy, milá dámo! Zmínil jsem se už o tom, že lep na reverzu je aromatizován zelnou silicí?"

Teď už by Vlahoš nedokázal přestat ani za velké peníze. Tohle byly chvíle, kdy jeho duše žila, tančila na hřbetě laviny, svět za ním se obracel naruby, vnucoval se lidem do uší a měnil jejich názory a myšlení. Kvůli tomuhle nabízel skleněné brilanty, nechával pod svými prsty poletovat karty ve hře Najdi dámu, stával s úsměvem před úředníky, kteří pečlivě prohlíželi padělané směnky a poukázky. To byl ten pocit, po němž prahnul, syrové, divoké vzrušení vsunout obálku do -

Jako žralok potěrem se začal davem prodírat Nadosah Pozlátko. Obdařil Vlahoše promyšleně neutrálním pohledem a obrátil se k panu Poníkovi.

"Je tady nějaký problém, pánové?" řekl. "Připozdívá se."

V nastalém tichu, přerušovaném jen pochechtáváním lidí v zástupu, se mu pan Poník, který už tomu sám přestával rozumět, pokusil vysvětlit, co se děje.

"Aha, už chápu," přikývl Pozlátko. "Vy prostě máte radost z toho, když si z nás můžete dělat legraci, je to tak, pane Rosrete? Pak mi dovolte, abych tady veřejně prohlásil, že Společnost Velké linky vám nebude mít nikterak za zlé, když vyjedete ihned. Myslím, že tím vám můžeme ušetřit několik hodin, hm?"

"To jistě," souhlasil Vlahoš. "Když se budete cítit lépe?"

"To rozhodně budu," přikývl Pozlátko vážně. "Bude nejlepší, když budete co nejdále odsud."

Vlahoš ten tón zachytil, protože jej čekal. Pozlátko se choval jako logický a moudře vystupující politik, ale jeho oči se podobaly olověným kuličkám a v hlase zaznívaly vražedné akordy. Pak Pozlátko řekl: "Je pan Grešle v pořádku, pane Rosrete? Velmi jsem ho litoval, když jsem se doslechl o tom útoku."

"Útok, pane Pozlátko? Zasáhl ho padající trám," odpověděl Vlahoš. A ta otázka vám nedává naději na mé milosrdenství, ani v nejmenším ne, pomyslel si.

"Skutečně? No, pak mě špatně informovali," odpověděl Pozlátko. "Příště si dám pozor, abych neposlouchal obyčejné klepy."

"Předám od vás panu Grešlemu přání všeho nejlepšího," usmál se Vlahoš.

Pozlátko pozvedl klobouk. "Na shledanou, pane Rosrete. Přeju vám hodně štěstí ve vašem odvážném pokusu. Na cestě prý se potulují nějací nebezpeční lidé."

Vlahoš pozvedl svou čepici a řekl: "Ty mám v plánu nechat co nejrychleji daleko za sebou, pane Pozlátko."

Tak, pomyslel si. Řekli jsme si všechno a ta hezká dívka z novin si myslí, jací jsme dobří chlapíci, skoro přátelé, nebo v nejhorším obchodní konkurenti, kteří jsou až škrobeně zdvořilí jeden k druhému. Tak teď jim trochu pokazíme náladu.

"Na shledanou, dámy a pánové," zvolal. "Pane Pumpo, byl byste tak laskav a naložil mi to koště do kočáru?"

"Koště?" zvedl prudce hlavu Pozlátko. "Támhle to koště? S těmi hvězdičkami? Vy si s sebou berete létající koště?"

"Jistě," přikývl Vlahoš. "Bude se hodit, kdybychom měli poruchu."

"Já protestuji, arcikancléři!" zvolal Pozlátko a otočil se k mágům. "Ten muž má v úmyslu do Genovy doletět!"

"Nic takového v úmyslu nemám!" odmítl jeho nařčení Vlahoš. "Tohle nařčení zásadně odmítám!"

"Tak proto se chováte tak sebevědomě?" zavrčel Pozlátko. A svá slova doprovodil úšklebkem. Byl to nezastíraný zlý škleb, malý náznak první vlasové prasklinky.

Koště dokázalo letět tak rychle, že vám odpor vzduchu utrhl uši. Stačilo by, aby se porouchalo jen několik věží, a bohové vědí, že se poruchy objevovaly neustále, a koště by pravděpodobně dorazilo do Genovy dříve než zpráva. Hlavně proto, že mohlo letět přímo vzdušnou čarou a nemuselo se držet dlouhé klikaté cesty, po níž musel jet dostavník a které se prakticky držela i semaforová linka. Velká linka by dopadla špatně a člověk na koštěti ještě hůře. Ve chvíli, kdy by dorazil do Genovy, byl by asi mrtev, protože by umrzl k smrti, ale to nic nemění na skutečnosti, že koště dokázalo urazit cestu z Ankh-Morporku do Genovy za jeden den. A to by mohlo v tomto případě stačit.

Pozlátková tvář se změnila v masku zlomyslné radosti. Konečně věděl, co má Vlahoš v plánu.

Karta sem, karta tam, sem dáma, tam dáma, ruka rychlejší oka...

Tohle bylo jádro každého švindlu nebo podvodu. Udržujte kavku v nejistotě, a pokud si je něčím jistý, musí si být jistý něčím, co vůbec není pravda.

"Já trvám na tom, že dostavník nesmí vézt žádné koště!" obrátil se Pozlátko k arcikancléři, což bylo, velmi slabě vyjádřeno, dosti netaktické. U mágů na ničem netrváte, mágy můžete maximálně uctivě požádat. "Pokud pan Rosret nevěří svému vybavení, pak ať to přizná tady a hned!" pokračoval Pozlátko.

"Musíme putovat po dost nebezpečných cestách," zvážněl Vlahoš. "Koště by pro nás mohlo být životně důležité."

"Bohužel, jsem nucen souhlasit s tímto... gentlemanem," zabručel Výsměšek se špatně skrývanou nechutí. "Ono by to opravdu nebudilo dobrý dojem, pane Rosrete."

Vlahoš rozhodil ruce. "Jak si přejete, pane, to je pochopitelné. Je to těžká rána. Ale v tom případě bych rád požádal o spravedlivé vyrovnání tohoto hendikepu!"

"Co tím myslíte?" podíval se na něj mág.

"V každé věži je ustájen kůň, kterého má obsluha použít, pokud dojde k poruše," řekl Vlahoš.

"To je obvyklá praxe!" vyštěkl Pozlátko.

"Jen v horách," odbyl ho chladně Vlahoš, "a to ještě u těch věží, které stojí na velmi osamocených nebo špatně přístupných místech. Ale dnes, myslím, je jeden kůň v každé věži. To je prakticky Poník expres, arcikancléři, pan Poník promine. Klidně by mohli porazit náš kočár a nemuseli by vyslat jedinou kódovou značku."

"Doufám, že tím nechcete naznačit, že bychom odvezli naši zprávu na koních!" nadul se Pozlátko.

"Vy jste naznačoval, že já poletím," odpověděl Vlahoš. "Jestliže pan Pozlátko nevěří svému vybavení, pane arcikancléři, pak ať to přizná tady a hned."

Na Pozlátkově tváři se usadil temný mrak. Teď už byl více než jen popuzený. Teď plaval v chladných, čirých vodách niterné zuřivosti.

"Tak se dohodněme, že to není soutěž košťat proti koním," řekl Vlahoš. "Je to dostavník proti signalizačním věžím. Když se poláme dostavník, my ho spravíme. Když se porouchá věž, spravíte ji."

"No, přiznávám, že to se mi zdá poctivé," přikývl arcikancléř. "S tím souhlasím. Je rozhodnuto. Ale rád bych si vzal pana Rosreta na slovíčko stranou, abych ho varoval."

Arcikancléř vzal Vlahoše kolem ramen a odvedl ho za dostavník. Pak se sklonil, až byly jejich tváře sotva několik centimetrů od sebe.

"Jistě si uvědomujete, že když namalujete pár zlatých hvězdiček na docela obyčejné koště, rozhodně to neznamená, že bude létat?" řekl.

Vlahoš se zadíval do světlemodrých očí, tak nevinných jako oči dítěte, a zvláště pak jako oči dítěte, které se ze všech sil snaží vypadat nevinně.

"U všech bohů, a opravdu nebude?"

Mág mu poklepal na rameno. "No, tak nějak cítím, že bude nejlepší, když necháme věci, jak jsou," prohlásil se šťastným úsměvem.

Když se vrátili, Pozlátko se na Vlahoše usmál.

To už bylo víc, než čemu dokázal Vlahoš odolat. Zvedněme sázky. Vždycky přitlač na své štěstí, protože nikdo jiný to za tebe neudělá.

"Co takhle malá osobní sázka, pane Pozlátko?" nadhodil. "Jen aby to bylo... zajímavější?"

"No ale tohle, pane Rosrete, myslíte, že bohové podporují hráče?" potřásl hlavou Pozlátko a krátce se zasmál.

"A co jiného je život než jedna jediná velká lotérie, pane Pozlátko?" uvažoval nahlas Vlahoš. "Co takhle... řekněme... sto tisíc tolarů?"

Tím všemu nasadil korunu. To byla ta příslovečná poslední kapka. Viděl, že se v Nadosahu Pozlátkoví něco zlomilo.

"Sto tisíc tolarů? A kdepak byste vzal takové peníze, pane Rosrete?"

"Oh, nějak je prostě dám dohromady, pane Pozlátko, ale to o mně každý ví, že?" zvolal k všeobecnému pobavení. Pak vrhl na předsedu Velké linky svůj nejdrzejší úsměv. "Ale kde byste vlastně vy vzal sto tisíc tolarů, že?"

"Pch! Přijímám tu sázku. Uvidíme, kdo se bude smát zítra!" prohlásil Pozlátko bez oklik.

"Budu se na to těšit," přikývl Vlahoš.

"Tak a teď tě mám v hrsti, pomyslel si. V hrsti! Zuříš. Děláš chybná rozhodnutí. Už jdeš po prkně.

Vylezl na kozlík dostavníku a obrátil se k davu. "Genová, dámy a pánové! Genová, nebo krach!"

"Někdo krachne určitě!" ozval se výkřik nějakého chytráka z davu. Vlahoš se uklonil, a když se narovnal, pohlížel přímo do tváře Krasomily Adoráty Srdénkové.

"Vezmete si mě, slečno Srdénková?" vykřikl.

Davem zahučelo napůl užaslé a napůl nadšené "óch!" a Sacharóza se otočila tak rychle jako kočka, která ucítila další myš. Jaká škoda, že mají noviny jen jednu titulní stránku!

Slečna Srdénková vyfoukla kroužek kouře. "Ještě ne," prohlásila klidně. Její odpověď vyvolala směsici obdivného jásotu na jedné a pohrdlivého pískotu na druhé straně.

Vlahoš zaváhal, svezl se na kozlík vedle vozky a řekl: "Tak práskni do koní, Jakube!"

Jakub několikrát pro efekt zapráskal dlouhým bičem a dostavník se pomalu rozjel jásajícím zástupem, který se neochotně rozestupoval. Vlahoš se obrátil a rozeznal pana Poníka, který se rozhodnými pohyby prodíral směrem k ulici vedoucí na Pahorek. Pak se pohodlně opřel na sedadle a pozoroval, jak kolem něj ve světle kočárových luceren ubíhají ulice.

Možná to mělo na svědomí to zlato, které pronikalo z jeho obleku dovnitř. Cítil, jak ho něco naplňuje, pomalu, jako mlha. Když pohnul rukou, byl si skoro jistý, že za ní vidí ve vzduchu rozmazanou světelnou stopu. Pořád ještě měl dojem, že se vznáší.

"Jakube, vypadám normálně?" zeptal se svého společníka.

"V tomhle světle toho z vás moc nevidím, pane," odpověděl kočí. "Můžu se vás na něco zeptat?"

"Jen do toho."

"Proč jste dal těm hajzlům akorát pár prostředních stránek?"

"Ze dvou důvodů, Jakube. Jednak to udělalo dobrý dojem na lidi a ze zástupců Velké linky to udělalo ukňourané děti a jednak je to ten kousek, kde jsou všechny barevné obrázky. Někde jsem slyšel, že to trvá celou věčnost, než se takový obrázek převede do a z kódu."

"Teda vy jste tak vostrej... že se jednou sám pořežete, pane Rosrete! Hm? A teď rovnou!"

"Žeň ty ďábly, Jakube!"

"Ohó, jen se nebojte, pane, já vím, jak na ně a jak z nich vyrazit to nejlepší, to se vsaďte! Vijééé!" Bič znovu ostře zapráskal a zvuk okovaných kopyt se odrazil od okolních budov.

"Šestispřeží?" nadhodil Vlahoš, když dostavník hřměl po široké cestě. "Přesně tak, pane. Rek jsem si, že když už je to takhle, udělám si na tom jméno, pane," odpověděl mu vozka.

"Až budeme u té staré magické věže, tak trochu zpomal, já si tam vystoupím. Máš s sebou nějakou ostrahu?"

"Mám čtyři chlapy, pane," přikývl Jakub. "Ležej schovaný ve voze. Jsou to chlapi, co mají svou pověst a taky rozhled. Známe se od doby, co jsme eště byli kluci: Jindřich Bufeťák, Kolembij Lebkobor, Ohava Tělkin Uškodil a Józa Sňupal Beznoska. Všechno kámoši, pane, žádný starosti, a už se moc těšej na malou dovolenou v Genově."

"Jasně, a všichni s sebou máme svý kyblíčky a lopatičky," zasípal hluboký hlas z vozu.

"Mám s sebou radši ty čtyři, než bych měl tucet policajtů," sdělil Jakub šťastně Vlahošovi. Dostavník skřípěl a drkotal dál a nechával za sebou poslední předměstí. Cesta pod koly se změnila v hrbolatější, ale vůz se zatím celkem spokojeně pohupoval na těžkých a rozměrných pérech.

"Až mě vysadíte, můžeš jim trochu přitáhnout, Jakube. Nemusíš se nijak hnát," ozval se po chvilce Vlahoš.

Vlahoš ve světle kočárových svítilen zahlédl, jak po Jakubově tváři přeběhl lstivý výraz.

"Takže teď přijde váš Plán, co, pane?"

"Je to skvělý plán, Jakube!" přikývl Vlahoš. A já teď musím zajistit, aby nefungoval.

Světla kočáru zmizela a Vlahoš zůstal v ledové temnotě. V dálce tvořil dým z komínů Ankh-morporku temný mrak, který se po okrajích pomalu rozplýval na pozadí hvězd. V krovinách se ozýval podivný šustot a vánek hnal po nekonečných pláních vůni zelí.

Vlahoš zůstal chvíli stát na místě, aby si jeho oči zvykly na noční temnotu. Pak uviděl věž, temný sloup bez jediné hvězdy. Teď už mu stačilo jen si najít cestu krajinou porostlou hustým křovím, plevelem a plnou kořenů a králičích děr -

Vydal zvuk podobný sovímu houkání. Protože nebyl ornitolog, udělal jednoduše pusou "húú, húú".

Lesík se rozhučel sovím houkáním, které mu zaznělo v odpověď. Háček byl v tom, že mu to odpovídaly sovy žijící v magické věži, která z vás během dne dokázala udělat blázna. Na sovy to, jak se zdálo, nemělo vliv, snad jen ten, že za houkání vydávaly jakýkoliv zvuk, jejž mohl vyprodukovat kterýkoliv živoucí, nebo dokonce i umírající tvor. Zcela nepochybně se z temnoty ozýval slon, a pak něco, co znělo jako hyena s přízvukem postelového pera.

Když všeobecný halas trochu utichl, zašeptal hlas kousek od něj: "Výborně, pane Rosrete. To jsem já, Adrian. Chyťte mě za ruku a pospěšme si, než se ostatní zase začnou prát."

"Prát? A proč?"

"Lezou si na nervy. Cítíte ten provaz? Cítíte ho? Dobrá. Takhle se můžeme pohybovat rychleji. Našli jsme nejlepší cestu a natáhli tohle lano -"

Pospíchali mezi stromy. Člověk se musel dostat opravdu velmi blízko, aby zahlédli světlo, které pronikalo pod poškozenými dveřmi na úpatí věže. Neurčený Adrian připevnil na vnitřní stěny věže několik svých chladných světel. Když stoupali nahoru, povolilo Vlahošovi pod nohou několik kamenů. Nevšímal si toho a vyběhl nahoru po spirálovém schodišti tak rychle, že se nahoře zatočil a málem ztratil rovnováhu.

Nepříčetný Alois ho chytil za rameno. "Kam ten spěch?" pozdravil ho vesele. "Začínáme za deset minut."

"Byli bysme připravení už před dvaceti minutama, kdyby někdo neztratil kladivo!" huhlal nespokojeně Příčetný Alexandr a napínal při tom drát.

"Cože? Dal jsem ho přece do kufru s nářadím, ne?" odsekl mu Nepříčetný Alois.

"Jenže do přihrádky hasák!"

"No a co?"

"Který příčetný člověk by hledal kladivo v chlívku pro hasák?"

Dole začaly znovu hlučet sovy.

"Poslyšte, to snad není důležité nebo ano? Právě teď?"

"Tenhle člověk," prohlásil Příčetný Alexandr a ukázal obviňujícím klíčem, "tenhle člověk je blázen!"

"Rozhodně ne tak bláznivý jako někdo, kdo má šroubky srovnané podle velikosti v zavařovacích sklenicích!" odsekl Nepříčetný Alexandr.

"Ale to se považuje za normální!"

"Ale každý ví, že prehrabávaní se ve věcech je polovina celé legrace! Kromě toho -"

"Jsme hotoví," řekl Neurčený Adrian.

Vlahoš zvedl hlavu. Signální věž Zelené příšery se zvedla k nočnímu nebi a tyčila se tam stejně jako na střeše poštovního úřadu. Na straně k městu se za ní zvedala další, o něco vyšší konstrukce ve tvaru písmene "H", podobná trochu lodnímu stožáru. Ta podobnost byla vyvolána především drátěnými výztužemi, které ji zajišťovaly. Bylo slyšet, jak ve slabém větru tiše rezonují.

"Musel jste někoho pěkně namíchnout," pokračoval Adrian, zatímco ostatní dva se poněkud uklidnili. "Před dvaceti minutami byla odeslána depeše. Posílal ji osobně Pozlátko. Říká se v ní, že hlavní zpráva bude předávána ve dvojitém provedení, všichni musí věnovat maximální péči jejímu přesnému reprodukování, v průběhu vysílání se nesmí vyslat žádná jiná zpráva, a to do chvíle, kdy k tomu dá Pozlátko pokyn, a že vyhodí posádku každé věže, která jeho nařízení přesně nedodrží."

"No, tak na tom vidíte, jak demokratická Velká linka je," řekl Vlahoš.

Neurčený Adrian a Nepříčetný Alexandr přešli ke konstrukci a začali odmotávat z úvazníků jakési provazy.

No, dobrá, pomyslel si Vlahoš, takže teď do toho...

"V plánu došlo jen k jedné změně," řekl a zhluboka se nadechl. "Nepošleme Datla."

"Jak to myslíte?" podíval se na něj Adrian a upustil svůj provaz. "Vždyť to byl celý plán!"

"Zničím linku," řekl Vlahoš.

"Jasně, takový byl přece náš plán," přikyvoval Alois. "Pozlátko je v tom tak, jako kdyby si napsal na zadek kalhot .Nakopněte mě!'. Podívejte, linka se už rozpadá, a to svou vlastní vinou! Byl to především pokus. Můžeme ji vybudovat novou, rychlejší a lepší!"

"Jak?" opáčil Vlahoš. "Kde na to vezmete peníze? Vím, jak Společnost zničit tak, aby věže zůstaly stát. Ukradli je Srdénkovi a jeho partnerům. Můžu jim je vrátit! Jenže jediný způsob, jak vybudovat lepší linku věží, je nechat stát ty staré. Linka musí vydělávat!"

"Něco takového by řekl Pozlátko!" vyštěkl Alois.

"A je to pravda," přikývl Vlahoš. "Alexi, vy jste príčetný, vysvětlete mu to! Udržujte linku v chodu, opravujte jednu věž po druhé, nevynechávejte jediný kód!" Mávl rukou do temnoty. "Ti chlapi tam na věžích chtějí být pyšní na svou práci, není to tak? Je to tvrdá práce a jejich mzdy jsou mizerné, ale žijí proto, aby předali zprávu dál, že? Společnost si jich neváží, dupe po nich, ale oni přesto dál předávají zprávy!"

Adrian zatahal za své lano. "Poslyšte, ta plachta se zasekla," promluvil ke konstrukci. "Muselo se to tam někde zachytit, když se nadula, a teď..."

"Hm, ale jsem si jistý, že Datel bude fungovat," a vrhl se do toho po hlavě. "Věřím, že by na dlouho poškodil většinu věží na trase. Jenže Pozlátko si nakonec najde cestičku jak se z toho vykroutit. Copak to nechápete? Bude vykřikovat, že to byla sabotáž!"

"A co?" ušklíbl se Nepříčetný Alois. "Všechny tyhle krámy máme za hodinu na voze a nikdo nepozná, že jsme tady byli!"

"Já vylezu nahoru a uvolním to, co říkáte?" ozval se Neurčený Adrian a zacloumal plátnem.

"Říkám vám, že to nebude fungovat," opakoval Vlahoš a zavrtěl hlavou. "Podívejte, pane Aloisi, tohle se nedá vyřídit ohněm a mečem, tohle musíme vyřídit slovy. Řekneme celému světu, co se stalo Velké lince."

"Mluvil jste o tom s Bodlinou?" zeptal se Alexandr.

"Mluvil," přikývl Vlahoš.

"Nemůžete nic dokázat," varoval ho Alexandr. "Slyšeli jsme, že to bylo všechno naprosto legální."

"O tom pochybuju," zavrtěl hlavou Vlahoš. "Ale na tom nezáleží. Nepotrebuju nic dokazovat. Řekl jsem vám, že tady jde o slova a o to, jak je možno je překroutit, jak je můžete lidem vpašovat do hlav přesně tak, jak chcete a potřebujete. Pošleme naši vlastní depeši a víte co? Ti hoši na věžích ji budou chtít poslat, a až se lidé dozvědí, co v ní je, budou tomu chtít věřit, protože by rádi žili ve světě, kde by to byla pravda. Je to moje slovo proti Pozlátkovu a já jsem v téhle hře lepší než on. Dokážu ho srazit jedinou větou, pane Nepříčetný, a nechám při tom všechny věže stát. A nikdy se nikdo nedozví, jak se to stalo -"

Za nimi došlo k rychlé výměně slov a pak zazněl zvuk rychle se rozvinujícího plátna.

"Věřte mi," řekl Vlahoš.

"Takováhle příležitost už se nám nikdy nenaskytne," sděloval mu Nepříčetný Alois.

"Přesně!" zvolal Vlahoš.

"Na každou věž, která stojí, zemřeli tři lidé," nedal se odbýt Nepříčetný Alois, "věděl jste to?"

"Víte sám, že nikdy doopravdy nezemřou, dokud bude žít Velká linka." Byl to výstřel více méně naslepo, ale Vlahoš vycítil, že se dotkl nějakého citlivého místa. Rychle pokračoval. "A linka žije, dokud předává zprávy, vysílá kódy a oni tím žijí, je to pro ně neustálý návrat domů! To zastavíte? Nemůžete to zastavit! Ale já dokážu zastavit Pozlátka. Věřte mi!"

Plátno viselo jako plachta, jako kdyby se někdo chystal s lodí vyplout. Byla pětadvacet metrů vysoká a deset metrů široká a ve větru se mírně nadouvala.

"Kde je Adrian?" zajímal se Vlahoš.

Zvedli hlavu k plachtě. Pak se rozeběhli k parapetu věže. Vykláněli se a snažili se proniknout temnotou dole.

"Adriane," vykřikl Nepříčetný Alois nejistě.

Ozval se hlas odněkud zdola. "No, co je?"

"Co děláš?"

"No, já... jen si tady tak... kejvu nohama? A teď si mi na hlavu sedla sova!"

Vedle Vlahoše se ozval slabý páravý zvuk. Príčetný Alexandr prořízl do plátna malý otvor,

"Už je to tady," hlásil.

"Co?" zeptal se Vlahoš.

"Zpráva! Vysílají z věže č. 2. Podívejte," vysvětloval vzrušeně Alex.

Vlahoš vyhlédl prořízntou škvírou směrem zpět k městu. V příslušné vzdálenosti se rozblikala věž.

Nepříčetný Alois přešel k signalizačnímu zařízení, které mělo zhruba poloviční velikost než to na pevných věžích, a uchopil páky.

"Dobrá, pane Rosrete, tak si poslechněme váš plán," řekl. "Alexandře, pojď mi pomoct. Adriane, ty se drž a snaž se bejt po ruce pro případ -"

"Teď se mi pokouší nacpat do ucha mrtvou myš," ozval se ublížený hlas zdola.

Vlahoš zavřel oči, srovnal si ještě jednou myšlenky, které mu už několik hodin bzučely hlavou, a začal mluvit. Za a nad ním se rozprostírala plachta dost velká na to, aby odstínila vysílající věž č. 2 od věže č. 3. Věž Zelené příšery, která byla na poloviční cestě mezi nimi, měla poloviční velikost a z poloviční vzdálenosti se jevila přesně tak velká jako normální věž v normální vzdálenosti. V noci nebylo vidět nic jiného než světla.

Věž před ním se zachvěla, když se začaly otvírat a zavírat rolety. A noční krajinou se rozlétla nová zpráva...

Bylo to jen několik set slov. Když Vlahoš skončil, rolety odchřestily posledních pár slov a utichly.

Po nějaké chvíli se Vlahoš zeptal: "Předají tu zprávu dál?"

"Ale ano," přikývl Nepříčetný Alois nevzrušeným hlasem. "Pošlou. Představte si, že sedíte ve věži někde vysoko v horách a dostanete podobnou zprávu. Budete se jí snažit zbavit a dostat ji ze své věže co nejrychleji."

"Tak nevím, jestli vám máme potřást rukou, nebo vás shodit z věže," řekl Alexandr zasmušile. "To bylo opravdu

ošklivé."

"Co za chlapa dokáže vymyslet něco takového?" zamumlal Nepříčetný Alois.

"Já. A teď bychom měli vytáhnout Adriana, nemyslíte?" řekl Vlahoš rychle. "A pak asi nejlíp udělám, když se co nejrychleji vrátím do města..."

Omniskop je jeden z nejmocnějších magických přístrojů, jaké magie zná, a proto také nejméně použitelný.

Omniskop snadno dohlédne kamkoliv. Ale přinutit ho, aby ukázal něco, k tomu bylo potřebí dělat zázraky, protože Kdekoliv je tak nekonečné - jakékoliv místo a pak... všechno se mohlo stát, může dít, bude moci stát, dělo, děje, bude dít, mělo se stát, má se stát nebo se bude mít stát, a to ve všech existujících vesmírech -, že najít v něm jedno konkrétní někde je nesmírně těžké. Dřív než Hex vyvinul kontrolní thaumarytmy, když během jednoho dne dokončil práci, na níž by pět set mágů muselo pracovat přinejmenším deset let, používali mágové omniskopy jako zrcadla. Byly totiž dokonale a hluboce černé. Jak se ukázalo v průběhu času, bylo to tím, že černé nic je to, z čeho se skládá převážná část vesmíru. Mnoho mágů si tedy mírumilovně přistřihávalo své plnovousy, zatímco nahlíželi do temného srdce vesmíru.

Řiditelných omniskopů bylo velmi málo. Vyrobit je trvalo dlouho a stály velké sumy peněz. A mágové zase nebyli celí dychtiví vyrábět další. Omniskopy tady byly od toho, aby se oni, mágové, mohli dívat na vesmír a ne naopak.

Kromě toho, mágové si nemysleli, že by omniskopy měly lidem život nějak zvlášť zjednodušovat. Tedy alespoň ne těm lidem, kteří nebyli mágy. Omniskop byl krátce a dobře vzácná, drahá a hlavně výběrová věcička.

Dnes však byla výjimečná příležitost a NU otevřela své brány bohatší, čistší a jistě i hygieničtější části ankh-morporské společnosti. K malému pohoštění, kterému se tady tradičně říkalo Druhý čaj, byl prostřen dlouhý stůl. Nic honosného ani velkého - pár tuctů opeřenců všeho druhu, pár uzených lososů, třicetimetrový pultík se saláty a jednoduchými lahůdkami. Hromada bochníku vypečeného chleba a druhá bílého pečiva, jeden nebo dva sudy piva, a samozřejmě vlak s čatní#, nakládanou zeleninou a dochucovadly, protože jeden vozík se většině mágů nezdál dostačující. Lidé si naplnili talíře, postávali v hloučcích, jedli, popíjeli, povídali, ale především tam byli. Vlahoš tam vklouzl nepozorován, zatím, protože lidé pozorovali největší univerzitní omniskop.

Arcikancléř Vzoromil Výsměšek zabušil do přístroje rukou tak, že se celý omniskop nebezpečně zakýval.

"Pořád to nefunguje, pane Ctibume!" vykřikl. "Zase je tam vidět jen to zatracené ohnivé oko!"

"Jsem si naprosto jistý, že máme nastavené ty správné -" začal Rozšafín Ctibum a osahával něco na zadní straně velkého talíře.

"To jsem já, pane, Klíčikost Nevyzpytatelný, pane," ozval se hlas z omniskopu. Ohnivé oko zmizelo a nahradil ho ohnivě červený nos. "Jsem tady na poslední věži, pane, jak jste si přál. Omlouvám se za to, jak jsem červený, ale vypěstoval jsem si alergii na mechy a lišejníky."

"Zdravím, pane Klíčikoste!" zaječel Výsměšek. "Jak se máte? A co ten váš -"

"- sobí výzkum -" napovídal Rozšafín Ctibum.

"- sobecký výzkum? Jak to pokračuje?"

"No, moc dobře ne, pane, vypěstoval jsem si velmi ošklivou -"

"Dobrá, dobrá! Vy jste měl vždycky štěstí!" hlaholil Výsměšek, když předtím přiložil ruce k ústům, aby zvuk zesílil. "Mně samotnému by nevadilo touhle roční dobou pobýt nějaký časek v Genově. Slunce, moře, vlny a písek, hé?"

"No, teď je tady právě období dešťů, pane, a trochu mi dělá starosti ta houba, která začala obrůstat omni-"

"Skvělé!" pořvával Výsměšek. "No ale nemůžu tady celý den stát a poslouchat, jak skvěle se máte, pane kolego! Tak co, přišlo něco? Jsme všichni hrozně nedočkaví!"

"Mohl byste, prosím, ještě o kousek couvnout, pane Klíčikoste?" požádal Ctibum. "A jednu věc, pane... totiž, ono není třeba tak... křičet, arcikancléři."

"Víte, jak daleko ten chlap je, člověče?" podíval se na něj Výsměšek.

"Prakticky ne, pane," vysvětloval s trpělivostí, kterou člověk získá jen dlouhodobou praxí. "Dobrá, pane Klíčikoste, můžete pokračovat."

Dav za arcikancléřem popostoupil kupředu. Pan Klíčikost ustoupil dozadu. Tohle bylo přece jen trochu moc na muže, který trávil svůj čas mezi mechy a lišejníky a povídal si se soby.

"Ehm, mám tady zprávu, která přišla Velkou linkou, ale -" začal.

"Nic z poštovního úřadu?" přerušil ho Výsměšek.

"Ne, pane. Nic takového."

Z davu se ozval jásot, pískot a smích. Ze svého místa ve zšeřelém koutě viděl Vlahoš lorda Vetinariho, který stál hned vedle areikancléře. Pomalu prohlížel dav a uviděl Nadosaha Pozlátka, který stál maličko stranou a kupodivu se neusmíval. A Pozlátko si ho všiml.

Stačil jediný pohled. Ten muž ztrácel jistotu. Prostě už si nebyl naprosto jistý.

Vítej do světa, kde lidé poznávají strach, pomyslel si Vlahoš. Je to vlastně naděje obrácená naruby. Ty víš, že se to nemůže zvrtnout, jseš si jistý, že se to nemůže zvrtnout...

Ale mohlo by.

A mám tě.

Nevyzpytatelný Klíčikost zakašlal. "Ehm, já si ale nemyslím, že je to ta zpráva, kterou poslal arcikancléř Výsměšek," prohlásil a jeho hlas skřípěl nervozitou.

"Jak vás to napadlo, člověče?"

"Protože se v ní říká, že není," blekotal Klíčikost. "Říká se v ní, že je od mrtvých lidí..."

"Tím myslíte, že je to jako stará zpráva?" naklonil se Výsměšek kupředu.

"Ehm... to ne, pane. Ehm... možná by bylo lepší, kdybych ji přečetl, co říkáte? Mám ji přečíst?"

"O to přece jde, člověče!"

Klíčikost, jehož obraz všichni sledovali na velkém skleněném kotouči, si znovu odkašlal.

",Kdo by chtěl naslouchat mrtvým? My, kteří jsme zemřeli proto, aby slova dostala křídla, teď žádáme spravedlnost. Toto jsou zločiny správní rady Velké linky: Krádeže, defraudace, zneužití důvěry, mnohonásobná vražda -'"

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Osvobození, prohlášení

Lord Vetinari žádá ticho - Pan Rosret schází dolů - Pan Pumpa vyráží na cestu - Klamete jen sebe - Pták - Závěr - Svobodná volba

Ve Velké síni se rozpoutala bouře. Většina mágů to považovala za vhodnou záminku vrhnout se k bufetu, který byl až dosud opuštěný. Pokud existuje něco, co mág nenávidí, tak zejména když musí minutku dvě čekat, než se člověk před ním rozhodne, jestli si má či nemá dát zelný salát. Říkají, že je to salátový bufet, jsou v něm všechny ty věcičky, které v salátových bufetech bývají, kdyby v tom bylo něco jiného, nebyl byste tady, abyste se podíval, co si dáte. Dáte si salát. Co jste čekal, že tady najdete? Uzeného nosorožce? Nakládanou latimerii podivnou?

Lektor Zaniklých run si přidal do salátové misky několik lžic osmažené slaniny, když tam předtím umně zkonstruoval opěrné stěny z celerových plátků a zelné předprsně, čímž několikrát zvýšil stěny a zhruba pětkrát zvětšil její objem.

"Víte někdo z vás, pánové, o co tady jde?" řekl a zesílil hlas, aby překřičel hukot davu. "Zdá se, že to rozčílilo spoustu lidí."

"To všechno ty neshody kolem semaforů," potřásl hlavou předseda Neurčitých studií. "Nikdy jsem tomu nevěřil. Chudák Klíčikost. Svým způsobem je to docela slušný mladík. Zvláštní obor. Žije z mechů a lišejníků. Jak se zdá, teď je trochu v úzkých..."

Byly to dost koncentrované úzké. Nevyzpytatelný Klíčikost za sklem otvíral a zavíral ústa jako ryba na suchu.

Dobromil Výsměšek před sklem rudl vzteky, což byl jeho vyzkoušený a osvědčený přístup k většině problémů.

"Promiňte, pane, ale to se v té depeši říká a vy jste mě požádal, abych ji přečetl," protestoval Klíčikost. "Pokračuje to dál a dál, pane -"

"A tohle je to, co vám předali operátoři Velké linky?" naléhal arcikancéř. "Jste si jistý?"

"Samozřejmě, pane. Ten muž, co mi to dával, se na mě díval tak trochu podivně, pane, ale je to ta zpráva. Proč bych si něco takového vymýšlel, arcikancléři? Trávím většinu času v jesličkách, pane. V nudných opuštěných jesličkách."

"Už ani slovo!" vykřikl Zasmrádlo. "Zakazuju to!" Pan Muškatel, který stál vedle něj, stačil během několika vteřin díky rozhořčeným gestům polít obsahem své sklenice několik kolemstojících.

"Promiňte? Vy zakazujete, pane?" obrátil se Výsměšek k Zasmrádlovi v náhlém záchvatu vzteku. "Pane, jsem arcikancléřem této instituce! Na mé univerzitě mně nikdo nebude poroučet ani zakazovat! Pokud by se tady mělo něco zakázat, pak to zakážu já! Aby bylo jasno! Čtěte dál, pane Klíčikoste!"

"E... é... é... ano..." Klíčikost se celý zalykal a musel se zhluboka nadechnout.

"Řekl jsem, abyste pokračoval!"

"Ehm... tedy... ano... ,to tam bylo bezpečí. Ta tam byla čest. Profesionální hrdost se stala zátěží. Jediné, o co šlo, byly peníze. Všechno se změnilo na peníze a peníze se staly vším. To peníze se k nám chovaly jako k věcem a my jsme umírali.'"

"Copak na tomhle místě nefungují zákony? To všechno je jednoznačné nactiutrhání!" ječel Oběměř. "Je to nějaký trik!"

"A od koho?" zařval Výsměšek. "Chcete snad naznačit, že pan Klíčikost, mladý mág s velkou budoucností, který dokončuje úžasnou práci a v poslední době důvěrně rozmlouvá s bosý -"

"- se soby!" zašeptal mu naléhavě Ctibum.

"- se soby, si tady z nás tropí nějaké žertíky? Jak se odvažujete, pane! Pokračujte, pane Klíčikoste!"

"Já... já... já -"

"To je rozkaz, doktore Klíčikoste!"#

"Ehm... ,zařízení Velké linky jsou promazávána lidskou krví, když ochotní, věrní zaměstnanci platí svými životy za trestuhodnou chamtivost a hloupost správní rady-'"

Hukot v sále znovu zesílil. Vlahoš viděl, jak Patricij očima pomalu putuje místností. Nestačil se sklonit včas. Patricijův pohled jím prošel a vzal ho kus s sebou. Vetinariho obočí se tázavě pozvedlo. Vlahoš odvrátil oči a hledal Pozlátka.

Pozlátko zmizel.

Klíčikostův nos na obrazovce omniskopu zářil jako červené naváděcí světlo. Snažil se ze všech sil, trousil stránky, přeříkaval se, ale pokračoval s tvrdohlavou rozhodností muže, který dokáže celý den pozorovat přežvykujícího soba.

"- nic jiného než pokus pošpinit naše jména před tváří celého města!" protestoval Oběměř.

",- bez ohledu na strašlivou daň, kterou bylo třeba zaplatit. Co se dá říci o lidech, kteří to mají na svědomí, kteří sedí v pohodlí u svých stolů a zabíjejí nás po tuctech? Tohle -'"

"Budu žalovat univerzitu! Já budu žalovat univerzitu!" ječel Zasmrádlo. Zvedl židli a hodil ji po omniskopu. Na půli cesty ke skleněnému oku se židle proměnila v hejno holubic, které s poplašeným pleskotem křídel vyletěly do kupole haly.

"Oh, prosím, žalujte! Žalujte nás!" zaduněl Výsměškův hlas. "Máme vzadu na dvoře malý páchnoucí rybníček plný lidí, kteří žalovali univerzitu -"

"Ticho," řekl Vetinari. Nebylo to příliš hlasité slovo, ale mělo stejný efekt jako kapka černého inkoustu ukápnutá do sklenice křišťálové vody. Slovo se rozběhlo v pramíncích a chapadlech a proniklo všude. Zadusilo zvuk.

Samozřejmě, vždycky se najde někdo, kdo nedává pozor. "A nejen to," pokračoval Oběměř hlasitě, uzavřený ve svém vlastním světě spravedlivého rozhořčení, "navíc je jasné, že-"

"To ticho," řekl Patricij jen o stupínek důrazněji.

Oběměř umlkl, rozhlédl se a splaskl. Zavládlo ticho.

"Výborně," přikývl Vetinari. Kývl na velitele Elánia, šéfa Hlídky, který zašeptal něco dalšímu policistovi, a ten se začal prodírat ke dveřím.

Vetinari se obrátil k arcikancléři. "Arcikancléři, byl bych vám vděčný, kdybyste požádal vašeho studenta, aby pokračoval. Prosím?" řekl tímtéž chladným tónem.

"Ale jistě! Profesore Klíčikoste, pokračujte. V klidu a vlastním tempem."

"Ehm, ehm, hm... dál se tady říká: ‚Tito lidé získali Velkou linku podvodem, kterému se říká Dvojitá páka, a použili k tomu peníze svěřené jim klienty. Ti samozřejmě nemohli předpokládat, že -'"

"Okamžitě přestaňte číst!" zařval Zasmrádlo. "To je neslýchané! Je to jedna odporná pomluva za druhou!"

"Jsem jistý, že jsem něco řekl, pane Zasmrádlo," Vetinari na něj vrhl ledový pohled.

Zasmrádlo se zakoktal a umlkl.

"Výborně. Děkuji vám," řekl Vetinari. "Tohle jsou rozhodně velmi vážná obvinění. Defraudace? Vražda? Jsem si jistý, že pan... omlouvám se, že profesor Klíčikost je důvěryhodný muž," - bylo vidět, jak při těch slovech Nevyzpytatelný Klíčikost, nejnovější profesor NU, horlivě přikyvuje - "který čte jen to, co mu bylo doručeno, takže se zdá, že ta obvinění vznesl někdo z vaší vlastní společnosti. Velmi vážná obvinění, pane Zasmrádlo. A proneseno bylo tady, před všemi těmi lidmi. Chcete nám snad naznačit, že to máme považovat za nějaký nevkusný vtip? Město se dívá, pane Zasmrádlo. Oh, vypadá to, že se panu Oběměřovi udělalo nevolno."

"Tohle není místo pro -" pokoušel se ještě Zasmrádlo, který umlkl, protože měl dojem, že pod nohama zaslechl tiché zapraskání ledu.

"Tohle je naopak ideální místo," pokračoval Vetinari. "Je to veřejnost. Za těchto okolností, a když vezmu v úvahu původ těchto obvinění, jsem si jistý, že všichni budou žádat, abych zjistil pravdu co nejrychleji, i kdyby jen proto, abych dokázal jejich naprostou neopodstatněnost." Rozhlédl se. Kolem se rozezněl sbor souhlasných hlasů. Dokonce i městská smetánka si to představení užívala.

"Co říkáte, pane Zasmrádlo?" zajímal se Vetinari.

Pan Zasmrádlo raději neříkal nic. Pukliny se šířily, led praskal na všech stranách.

"Dobrá," řekl Vetinari. Obrátil se k postavě vedle sebe.

"Veliteli Elánie, buďte tak laskav a vyšlete své muže do kanceláří Společnosti Velké linky, Sdružené společnosti Ankh-Sto, holdingové společnosti Stoských plání, Ankhských spojených podniků, a zvláště do Ankh-Morporkské Obchodní úvěrové banky a všech jejích poboček. Informujte manažera pana Syrovátku, že banka je s okamžitou platností uzavřena, protože proběhne audit a že bych ho rád co nejdříve viděl ve své pracovně. Každá osoba na kterémkoliv ze jmenovaných míst, která by před příchodem mých úředníků pohnula byť jen jedním jediným papírem, bude zatčena a obviněna ze spoluúčasti na jednom nebo všech případně odhalených trestních činech. A než k tomu dojde, žádná osoba spojená se Společností Velké linky, nebo příbuznými společnostmi, nesmí opustit tuto místnost."

"To nemůžete udělat!" protestoval teď dost chabě Zasmrádlo, protože většina ohně už v něm vyhasla. Pan Oběměř klesl na zem a sevřel si hlavu rukama.

"Že ne?" opáčil nevzrušeně Vetinari. "Jsem tyran. A my takové věci děláme."

"Co se to děje? A já jsem kdo? Co to je za místo?" zasténal Oběměř, muž který věřil, že co můžeš vykonat hned, nemá se odkládat na později.

"Ale vždyť pro nic z toho neexistují důkazy! Ten mág lže! Někdo musel být podplacen!" snažil se ještě chabě Zasmrádlo, ale nejen že led už dávno popraskal, ale Zasmrádlo teď měl pocit, že uvázl na malé kře s obrovským hladovým mrožem.

"Pane Zasmrádlo," řekl lord Vetinari. "Ještě jednou promluvíte, nebo dokonce vybuchnete, aniž jste byl tázán, a dám vás uvěznit. Je vám to jasné?"

"Na základě jakého obvinění?" vzepřel se ještě jednou Zasmrádlo, který odkudsi vytáhl poslední zbytky své bývalé pýchy.

"Já k tomu žádné obvinění nepotřebuji!" Když se Vetinari prudce otočil zpět k omniskopu a roucho za ním zavlálo jako okraj temnoty a na tváři měl takový výraz, že oněch sedm set kilometrů nebylo Drakodechu Klíčikosťovi najednou dost daleko. "Pokračujte, profesore. Teď už vás nikdo rušit nebude."

Zatímco se zpocený Klíčikost s koktáním a funěním prodíral zbytkem zprávy, Vlahoš pozoroval návštěvníky. Zpráva pokračovala spíše všeobecnými než konkrétními obviněními, ale byla v ní data a jména a řada těžkých obvinění. Nebylo v ní vlastně nic nového, tedy nic doopravdy nového, ale bylo to podáno dobrým jazykem a odesláno mrtvými.

My, kdož jsme zemřeli v temných věžích, se k vám obracíme...

Měl by se stydět.

Jedna věc byla vložit slova do úst bohů, to přece dělali kněží neustále. Ale tohle... tady asi zašel trochu příliš daleko. Aby člověk vymyslel něco takového, musí být opravdu velký křivák.

Pak se ale poněkud uvolnil. Dobrý prominentní občan města by tak hluboko nikdy neklesl, ale on to místo nedostal proto, že by byl dobrý a prominentní občan. Právě naopak. Na některou práci potřebujete pořádné, poctivé kladivo. Jiné nedokážete bez pořádné vývrtky.

Když bude mít trochu štěstí a bude se hodně snažit, mohl by tomu uvěřit.

Ještě jednou, dosti pozdě, napadl nečekaně sníh a borovice kolem věže č. 181 se ve tvrdém chladném světle hvězd obalily bílými pokrývkami.

Dnes tam byli všichni vzhůru - Stařík, Roger, Velký Štěpánek Sípal Polobok, což byl trpaslík, který si musel podkládat zadek polštářem, aby dosáhl na klávesnici, a Princezna.

Když zpráva procházela, ozvalo se několik tlumených výkřiků. Teď ve věži zavládlo ticho, rušené jen hukotem větru.

Princezna viděla, jak se v chladném vzduchu mužům sráží dech u úst. Stařík bubnoval prsty na dřevo.

Pak se ozval Sípal. "Byla skutečná?"

Obláčky dechu zhoustly. Muži se uvolňovali, vraceli se do skutečného světa.

"Viděl jsi pokyny, které jsme dostali," řekl Stařík a vyhlížel ven přes postříbřené vrcholky pralesa. "Nic neměnit. Okamžitě pošlete dál, to nám nařídili. Poslali jsme ji dál. To si pište, sakra, že jsme ji poslali dál!"

"Od koho byla?" nadhodil Štěpánek Sípal.

"Na tom nezáleží," potřásl Stařík hlavou. "Zpráva přijde, zpráva odejde, zpráva musí běžet."

"Já vím, ale byla opravdu od -" začal Štěpánek Sípal.

"K čertu, Sípale, ty teda fakticky nevíš, kdy sklapnout, co?" zavrčel Roger.

"Já jen, že jsem slyšel to o věži 93, kde chlapi umřeli a věž sama vyslala nouzovej signál," zamumlal Štěpánek. U klávesnice byl rychlý, ale jedna z jeho společensky neúnosných chyb byla ta, že nepoznal, kdy má mlčet. Když jste s touhle vadou sloužili na věži, mohlo vás to zabít.

"Klávesy mrtvého muže," řekl Stařík. "Měl bys to vědět. Když je osobní klíč zasunut ve slotu a deset minut nedojde k žádnému pohybu na klávesnici, vpustí buben do slotu žakaratu, ta uvolní protizávaží a věž vyšle nouzový signál," odříkával ta slova, jako když je čte z příručky.

"Jo, jenže já slyšel, že na věži 93 se žakarta zaklínila v bubnu a -"

"Já to už nemůžu poslouchat," zamumlal Stařík. "Rogere, pojď, raději zase uvedeme tuhle věž do provozu. Máme tady k odeslání nějaké místní zprávy, nebo ne?"

"Jasně, a taky nějaké věcičky prozatím uložené na bubnu," přikývl Roger. "Nezapomínejte ale, že Pozlátkův příkaz taky říkal, že nesmíme začít vysílat, dokud -"

"Pozlátko mi tak akorát může -" začal Stařík, pak si ale uvědomil, že nejsou ve věži sami, a dokončil: "- vlézt na záda. Četli jste to, co právě prošlo, ne?

A vy si myslíte, že ten haj- chlap ještě lince poroučí?"

Princezna vyhlédla z okna vedoucího dál po trase. "182 se rozsvítila," oznámila.

"Správně. Rozsvítíme tady a vyměníme kód," zavrčel Stařík. To uděláme! A kdo nám v tom zabrání? Každý, kdo tady nemá nějakou práci - ven! Pojedeme!"

Princezna vyšla ven na malou plošinu, aby nepřekážela. Sníh pod jejíma nohama vypadal jako cukrová poleva a mrazivý vzduch ji řezal v nose jako nůž.

Když se podívala přes hory směrem, kterému už automaticky říkala po lince, viděla, že věž č. 180 vysílá. V témže okamžiku zaslechla tupé zadunění a zachřestění rolet v systému jejich 181, které se otevřely a okleply ze sebe sníh. Předáváme zprávy. To je naše práce.

Když byl člověk nahoře na věži a pozoroval v jasném mrazivém vzduchu blikání linky, která se podobala řadě hvězd, měl pocit, že je součástí nebe.

A napadlo ji, čeho že se Stařík bojí víc: že mrtví signalisté mohou poslat zprávu živým, nebo toho, že to nedokáží.

Klíčikost skončil.

Pak odněkud z hlubin roucha vytáhl kapesník a otřel zelenou hmotu, která začala rašit na skle. Tiše to zaskřípalo.

Pak nervózně nahlédl do zamazaného skla. "Je to v pořádku, pane? Doufám, že jsem se nedostal do nějakých potíží, pane?" zeptal se. "Já jen, že mám dojem, že nejsem daleko od okamžiku, kdy se mi podaří přeložit předkopulační volání soba..."

"Děkuji vám, profesore Klíčikoste, odvedl jste dobrou práci. To je prozatím všechno," odpověděl mu arcikancléř Výsměšek chladně. "Odpojte zařízení, pane Ctibume." Těsně předtím než kulaté sklo omniskopu zčernalo, bylo vidět, jak po tváři Klíčikosta Nevzpytatelného přeběhl nezastíraný výraz nesmírné úlevy.

"Pane Poníku, vy jste vedoucí technik Velké linky, nebo se mýlím?" řekl Vetinari, dříve než hluk hlasů a stolního náčiní ve Velké síni stačil nabrat na intenzitě.

Pan Poník, který se stal náhle ohniskem pozornosti, o krok ustoupil a zoufale zamával rukama. "Prosím, vaše lordstvo! Já jsem jen technik, já nic nevím -"

"Uklidněte se, prosím. Slyšel jste někdy, že duše mrtvých operátorů putují sem a tam po lince?"

"Ach ano, vaše lordstvo, slyšel."

"Je to pravda?"

"No, víte..." Poník se rozhlédl kolem sebe pohledem uštvaného člověka. On měl své růžové průpisy a ty každému dokáží, že on není nic víc než člověk, který se pokoušel udržet věci v chodu, ale který teď po svém boku dokázal najít jen jediné - pravdu. Hledal tedy útočiště v ní. "Je velmi těžké si představit, jak by to... ale... nuže... někdy, když máte ve věži noční službu a rolety chřestí a vítr drnčí ve výztužích... no, pak by člověk skoro věřil, že je to pravda."

"Pokud vím, existuje jakási tradice, které se říká ‚Odeslání domů'?" zeptal se lord Vetinari.

Pan Poník zvedl udiveně hlavu. "To je pravda, pane, ale..." Pan Poník cítil, že teď by se měl chopit vlaječky a radostně zamávat racionálnímu světu, i když k němu právě v této chvíli neměl tu největší důvěru, "jenže než jsme vyslali soutěžní signál, byla celá linka temná, takže si nedovedu představit, jak se tam ta zpráva mohla dostat -"

"Pokud ji tam nevpustili mrtví?" doplnil ho lord Vetinari. "Pane Poníku, pro klid vaší duše a v neposlední řadě i bezpečí vašeho těla, vydáte se teď v doprovodu jednoho z mužů velitele Elánia do hlavní věže na Pahorku a pošlete krátkou zprávu všem věžím. Vyžádáte si papírové kotouče, kterým se říká, pokud se nemýlím, bubnové cívky, ze všech věží linky. Jak jsem byl informován, jsou na nich zachyceny všechny depeše, vyslané z té které věže, a pásky se prakticky nedají upravit."

"Ale to zabere celé týdny, pane!" protestoval pan Poník.

"Takže bude nejlépe, když začnete zítra hned časně zrána," přikývl lord Vetinari.

Pan Poník, který najednou došel k závěru, že delší nepřítomnost v Ankh-Morporku teď vypadá jako velmi lákavá a zdravá vyhlídka, přikývl a řekl: "Jak si přejete, mylorde."

"A než se tohle všechno vyřeší, zůstane Velká linka mimo provoz," dodával lord Vetinari.

"Je to soukromý majetek," vybuchl Zasmrádlo.

"Tyran, nezapomeňte," obrátil se k němu Vetinari téměř vesele. "Jsem si však jistý, že audit pomůže objasnit alespoň některá hlediska této záhady. Jednou z nich je i to, že pan Nadosah Pozlátko není v této místnosti."

Všechny hlavy se otočily.

"Třeba si vzpomněl, že má jinou schůzku?" řekl lord Vetinari. "Mám dojem, že vyklouzl před chvílí."

Teprve teď si ředitelé podniků Velké linky uvědomili, že jejich předseda je ten tam a - což je horší - oni nikoliv. Stáhli se do hloučku.

"Napadlo mě, jestli bychom neměli, ehm, vaše lordstvo, ehm, s vámi tu záležitost prodiskutovat v soukromí?" řekl Zasmrádlo. "Víte, on Nadosah nebyl člověk, se kterým by bylo jednání jednoduché."

"Nebyl to právě týmový hráč," přidal se k němu zalykavě Muškatel.

"Kdo?" rozhlížel se ustrašeně Oběměř. "Co je to za místo? Co je to za lidi?"

"Málokdy nám něco řekl. Většinou nás ponechával v naprosté nevědomosti -" pokračoval Zasmrádlo.

"Nic si nepamatuju -" blábolil Oběměř. "Nemůžu svědčit, to vám řekne každý lékař..."

"Na obranu nás všech musím říci, že jsme ho celou tu dobu podezírali, ale -"

"Mám v hlavě úplně černo. Nemám tam vůbec nic... nic! Co je tohle to... co mi na tom rostou prsty... a já jsem kdo?"

Lord Vetinari upíral na správní radu pohled o pět vteřin déle, než bylo jejím členům příjemné, a při tom si pomalu poklepával na bradu ozdobným knoflíkem své hůlky. Pak se slabě usmál.

"Tak, tak," řekl. "Veliteli Elánie, myslím si, že by bylo nevhodné tady ty gentlemany dále zdržovat." V okamžiku, kdy tváře před ním roztály v úsměvech plných naděje, toho největšího ze všech darů, dodal: "Do vězení s nimi, a pokud mohu prosit, do oddělených cel. Vyslechnu je ráno. A kdyby za vámi kvůli nim přišel pan Kosopád, řekněte mu, že bych si s ním velice rád popovídal, ano?"

To znělo... dobře. Vlahoš se opatrně vydal ke dveřím, zatímco za jeho zády rychle sílily hlasy lidí, kteří probírali poslední události. Už už vycházel z místnosti, když z davu vylétl hlas lorda Vetinariho, podobný hozenému noži.

"Už odcházíte, pane Rosrete? Počkejte okamžik, jedu také a vezmu vás do vašeho pověstného poštovního úřadu."

Chvilku, ale opravdu jen kratičkou chviličku Vlahoš zauvažoval nad tím, zda se nemá dát na útěk. Neudělal to. Jaký by to mělo smysl.

Dav se spěšně rozestupoval, když lord Vetinari zamířil ke dveřím. Za ním se do semknuté skupinky sráželi členové Hlídky, zastupující tady ochranku.

Konec konců, je tady přece svoboda, aby nesla následky.

Patricij se pohodlně opřel o kožené čalounění svého kočáru, klepl hůlkou na přední stěnu a povoz se rozjel. "To je ale podivný večer, pane Rosrete," řekl po chvilce. "Opravdu podivný." Vlahoš, stejně jako předtím vyplašený pan Oběměř, došel k názoru, že jeho budoucnost bude pravděpodobně o to přijatelnější, o co méně toho namluví.

"To ano, pane," přikývl.

"Víte, přemýšlel jsem, o tom, jestli ten jejich technik najde nějaké důkazy, že tu zprávu do jejich vysílání vpašovaly lidské ruce?" uvažoval nahlas.

"To nevím, pane."

"Nevíte?"

"Ne, pane."

"Aha," naklonil Vetinari hlavu mírně na stranu. "No, všichni přece víme, že mrtví občas promlouvají. Vezměte si všechny ty špiritistické a magické tabulky a seance a tak dále. Kdo může říci, že mrtví nevyužili jako zprostředkovatele věže linky?"

"Já rozhodně ne, pane."

"A mimochodem, mám dojem, že jste se pro svou novou kariéru nadchl a zalíbila se vám, pane Rosrete, je to tak?"

"Ano, pane."

"Výborně. Od pondělka budou vaše povinnosti zahrnovat i správu a vedení Velké linky. Celý podnik převezme město."

No prosím, tady máte tu šťastnou budoucnost...

"Ne, pane."

Vetinari pozvedl obočí. "A máme tady nějakou jinou možnost, pane Rosrete?"

"Ve skutečnosti je Velká linka soukromý majetek. Patří Srdénkům a těm ostatním lidem, kteří ji postavili."

"Ale... podívejme, jak se nám žížala kroutí," prohlásil Vetinari. "Víte, problém je bohužel v tom, že oni nebyli dobří obchodníci, jen technici. Jinak by byli Pozlátka dávno prohlédli. Svoboda uspět jde ruku v ruce se svobodou zkrachovat."

"Byla to mnohonásobná loupež," trval na svém Vlahoš. "Bylo to jako Skořápky, nebo Kde je dáma, ale hráli to s účty a konty. Srdénko a spol. neměli šanci."

Vetinari si povzdechl. "S vámi se opravdu těžko vyjednává, jdete tvrdě za svým, že pane Rosrete?"

Vlahoš, kterého vůbec nenapadlo, že vyjednává, natož že jde tvrdě za svým, mlčel.

"No tak dobrá! Otázku vlastnictví prozatím necháme otevřenou, dokud neprozkoumáme špinavé hlubiny celé téhle aféry. Chtěl jsem ale mluvit především o tom, že linka poskytovala živobytí poměrně velkému množství lidí. Z čistě humanitárních pohnutek s tím musíme něco udělat. Tohle musíte vyřešit, poštmistře."

"Ale já budu mít plné ruce práce s poštovním úřadem, je tady stavba a bohové vědí co všechno!" protestoval

Vlahoš.

"No, to doufám! Jistě máte hodně práce, ale ze zkušenosti vím, že nejlepší způsob, jak něco rychle vyřešit, je zadat to někomu, kdo už má práce až až." Vetinarimu přeběhl po tváři kratičký pobavený úsměv.

"V tom případě se pokusím udržet Velkou linku v provozu," prohlásil Vlahoš.

"Třeba na počest mrtvých," přikývl Patricij. "Ano, souhlasím, jak si přejete. Aha, vy už jste tady."

Když kočí otevřel dvířka, naklonil se lord Havelock Vetinari k Vlahošovi. "A ještě jednu věc. Doporučoval bych vám, abyste ještě před svítáním zajel do té staré mágské věže a ověřil si, že jsou všichni pryč a že tam nezůstala žádná stopa," řekl.

"Co tím myslíte, pane?" podíval se na něj Vlahoš. Věděl, že jeho tvář ho nezradila.

Vetinari se znovu pohodlně opřel. "Dokonalá práce, pane Rosrete."

# # #

Před poštovním úřadem se shromáždil zástup, a když se začal Vlahoš prodírat ke dveřím, rozlehl se jásot mnoha hrdel. Pršelo, padal jemný hustý déšť, jímž šedl vzduch, něco jako mlha, která má problémy s nadváhou.

Část zaměstnanců čekala uvnitř. Uvědomil si, že novinky z Velké síně se ještě nestačily roznést po městě. Dokonce ani ankh-morporský mlýn na šeptandu ho nedokázal na cestě z univerzity předběhnout.

"Co se stalo poštmistře?" naléhal Grešle a nervózně si proplétal prsty. "Vyhráli?"

"Ne," zavrtěl Vlahoš hlavou.

"My jsme vyhráli?"

"To bude muset rozhodnout arcikancléř," odpověděl mu Vlahoš. "Předpokládám, že se to nedozvíme celé týdny. Velká linka ale byla uzavřena. Je mi to líto, ale je to všechno poněkud složité..."

Nechal je tam stát a zírat a pokračoval do své kanceláře, kde stál v rohu pan Pumpa.

Vlahoš si sedl a složil hlavu do dlaní. Tohle bylo vítězství, ale on ten pocit neměl. Měl naopak dojem, že je v tom všem pěkný zmatek.

Sázky? No, pokud Olověná trubka dojede do Genovy, je to vyřízeno, protože pak prakticky vyhrál, ale Vlahoš měl dojem, že teď všechny sázky padly. To znamenalo, že lidé přinejmenším dostanou nazpět své peníze.

A on bude muset udržet linku v chodu, jen bohové vědí jak. Svým způsobem to slíbil mužům ze Zelené příšery, je to tak? A je úžasné, jak se lidé naučili na semafory spoléhat. On nebude vědět celé týdny, jak Olověná trubka dopadl, a i pak jen v tom případě, že budou mágové ještě ochotní spolupracovat. Bylo to, jako když máte uříznutý prst. Jenže to byla obludná přebujelá věc, příliš mnoho věží, lidí a námahy. Musí existovat způsob, jak z toho udělat něco lepšího, efektivnějšího a levnějšího... ale možná, že je to skutečně tak velký podnik, že ho nikdo nedokáže provozovat se ziskem. Třeba je to podobné jako s poštovním úřadem, možná se zisk rozkládá na celou městskou komunitu.

Zítra už to ale bude muset všechno vážně promyslet. Pošta musí běžet dál. A je tady spousta další práce. Stovku věcí je třeba udělat co nejdříve a stovky jiných věcí je třeba udělat dřív, než se udělá ta první stovka. Už to zdaleka nebude taková legrace, žádné dlouhé nosy na pomalého a neohrabaného obra. Vyhrál, takže teď bude muset posbírat zbytky a zařídit, aby to zase všechno fungovalo. A zítra sem přijít zas a udělat to znovu. A pozítří...

Takhle to ale končit nemělo. Vyhráli jste, šoupli jste do kapsy balík a tradá pryč. Tak přece tyhle hry končily, ne?

Oči mu zabloudily k Anghammaradově skříňce na poselství, připevněné na zrezivělém, pokrouceném kovovém pásku, a najednou si hrozně přál ležet na dně moře.

"Pane Rosrete?"

Zvedl hlavu. Ve dveřích stál Vetinariho tajemník Važuzel a přes rameno mu nakukoval další úředník.

"Prosím?"

"Omlouvám se, že vás rušíme, pane," řekl tajemník. "Přišli jsme za panem Pumpou. Jen drobná úprava, pokud dovolíte?"

"Cože? Oh. Dobře. Cokoliv si přejete. Posložte si." Vlahoš neurčitě zamával rukou.

Oba muži přešli ke golemovi. Ozval se tlumený hovor a golem klesl na kolena. Oba úředníci mu začali pomalu otáčet temenem hlavy.

Vlahoš je teď v hrůze pozoroval. Věděl, samozřejmě, že se golemům dá odšroubovat temeno, a taky věděl proč, ale vidět to v praxi bylo šokující. Muži sáhli golemovi do hlavy, ozvalo se několik zvuků, které se Vlahošovi nepodařilo zařadit, a Važuzel vrátil klečící postavě s tichým keramickým klepnutím temeno hlavy zpět.

"Omlouvám se, že jsme vás vyrušili, pane," řekl Važuzel a oba úředníci odešli.

Pan Pumpa zůstal ještě chvilku klečet a pak pomalu vstal. Rudé oči se zaostřily na Vlahoše a golem k němu natáhl ruku.

"Nevím, co je to potěšení, ale jsem si jist, že kdybych to věděl, pak práce s vámi by pro mě jistě potěšením byla," řekl. "Teď vás musím opustit. Mám jiný úkol."

"Vy už nejste můj bezpečnostní důstojník?" Vlahoš byl poněkud zaskočen.

"Správně," přikývl pan Pumpa.

"Počkejte," pozvedl Vlahoš ruku, když se mu všechno rozleželo, "Vetinari vás posílá za Pozlátkem?"

"To vám nejsem oprávněn říci."

"Nařídil vám to, že ano? Vy už mě nesledujete?"

"Ne, už vás nesleduji."

"Takže můžu odejít?"

"To nejsem oprávněn vám říci. Dobrou noc, pane Rosrete." U dveří se pan Pumpa zastavil. "Nevím ani, co je to štěstí, pane Rosrete, ale myslím si - ano - myslím, že jsem šťasten, že jsem se s vámi setkal."

Pak se golem hluboce uklonil, aby se vešel do dveří, a odešel.

Takže teď už nám zbývá jen ten vlkodlak, prolétlo Vlahošovi hlavou rychleji než světlo. A ti to s loďkami a čluny moc neumí a na moři jsou dokonale ztracení! Je půlnoc, lidé z Hlídky pobíhají kolem jako šílení, všichni mají plné ruce práce. Já mám nějakou hotovost a svůj diamantový prsten a balíček karet... kdo si všimne? Koho to bude zajímat? Kdo si bude dělat starosti?

Může jít kamkoliv. Jenže tohle všechno si vlastně nemyslel on, ale... byly to jeho staré mozkové buňky, které běžely na autopilota. Neměl kam jít, už ne.

Přešel k velkému otvoru ve zdi a zahleděl se dolů do haly. Vracel se sem někdo jako domů? Jenže teď už se novinky roznesly městem a každý, kdo chtěl něco někam doručit, každý, kdo chtěl mít naději, že to bude doručeno, dnes, zítra nebo aspoň pozítří, přišel na poštovní úřad. Bylo tam pěkně rušno, dokonce i teď.

"Nedal byste si šálek čaje, pane Rosrete?" ozval se za jeho zády Slavojův hlas.

"Rád bych, děkuji, Slavoji," odpověděl Vlahoš, aniž se ohlédl. Dole v hale stála na židli paní McArátová a přitloukala něco na zeď.

"Všichni říkají, že jsme vyhráli, pane, protože Velká linka byla uzavřena, protože ředitelé jsou v kriminále, pane. Taky říkají, že stačí jenom, aby se pan Nápravník vrátil nazpět! Ale pan Grešle říká, že nám to bookmakeři nejspíš nezaplatí, pane. A král Lancre chce, abychom mu dali vytisknout nějaké známky, ale bylo by to asi trochu drahé, pane, protože oni tam nahoře napíšou v průměru tak deset dopisů za rok. Ale to je jedno, stejně jsme jim ukázali, co, pane? Pošta je zpátky!"

"Je to nějaký transparent," řekl najednou Vlahoš nahlas.

"Promiňte nerozumím, pane Rosrete?" řekl Slavoj.

"Ehm... to nic. Děkuju, Slavoji. Užij si to s těmi známkami. Jsem rád, že tě vidím stát takhle zpříma... že začínáš být opravdu samostatný..."

"Je to, jako když se člověk znovu narodí, pane," rozzářil se Slavoj. "No ale teď už bych měl raději jít, pane, potřebují pomoci v třídírně..."

Transparent byl dosti neumělý. Bylo na něm napsáno: "Díky vám, pane Rosrete!"

Vlahoš se ponořil do pochmurných myšlenek. Nikdy to nebylo hezké, potom co vyhrál, ale tentokrát to bylo nejhorší. Celé dny jeho myšlenky pádily jako splašené a on cítil, že žije. Teď měl dojem, že je tupý až bezduchý. Oni mu tam pověsí takovýhle transparent, a on je lhář a zloděj. Všechny je ošidil a podvedl a oni mu teď za to děkují.

Ode dveří za ním se ozval tichý hlas: "Nepříčetný Alois a hoši mně řekli, co jste udělal."

"Oh," odpověděl Vlahoš, aniž se otočil. Stejně si zase bude zapalovat cigaretu, pomyslel si.

"To byla velmi ošklivá věc," pokračovala Krasomila Adoráta Srdénková tímtéž nevýrazným tónem.

"Žádná hezká věc nebyla po ruce," odsekl Vlahoš.

"Chcete mi snad říci, že vám tuhle myšlenku vnukl duch mého bratra?" zeptala se.

"To ne. Vymyslel jsem si to sám," potřásl hlavou Vlahoš.

"Dobrá. Kdybyste byl na mě zkusil tohle, kulhal byste celý zbytek života, to mi věřte."

"Děkuju vám," řekl Vlahoš těžkým hlasem. "Byla to jen lež, o které jsem věděl, že jí budou chtít lidé uvěřit. Obyčejná lež. Byl to způsob, jak udržet v chodu poštovní úřad a přitom vyrvat Velkou linku Pozlátkovi z rukou. Pravděpodobně ji dostanete zpátky, budete-li chtít. Spolu s ostatními lidmi, které Pozlátko ošidil, pochopitelně. Pokud to bude možné, rád vám pomohu. Nechci ale, aby se mi děkovalo."

Cítil, že přistoupila blíž.

"Není to lež," řekla. "Řekl jste to, co by mělo být pravda. Moji matku to velmi potěšilo."

"A ona si myslí, že je to pravda?"

"Ona si nechce myslet, že to pravda není."

A tak je to se všemi. Já to snad nevydržím, pomyslel si Vlahoš. "Podívejte, vím, jaký jsem," řekl. "Nejsem ten člověk, jaký si všichni myslí, že jsem. Chtěl jsem jenom dokázat, že nejsem takový jako Pozlátko. Že jsem víc než kladivo, chápete? Jenže povoláním jsem pořád ještě podvodník. Myslím, že to víte. Dokážu padělat upřímnost tak skvěle, že ani já nedokážu poznat, kde začíná pravá a končí falešná. Ovlivňuju lidem myšlení -"

"Nešidíte už nikoho jiného, jenom sám sebe," řekla slečna Srdénková a natáhla se pro jeho ruku.

Vlahoš její ruku setřásl, vyběhl z budovy a vrátil se zpět ke svému starému životu nebo životům. Neustále v pohybu, dál prodával sklo jako brilianty, ale zdálo se mu, že to už nefunguje. To nadšení v tom už dávno nebylo, potěšení vyprchalo, dokonce i ty karty jako by se mu zadrhávaly v rukou, peníze došly a jedné zimy v malém hotýlku, který nebyl o mnoho lepší než chudinský slum, ulehl na chudičký slamník, obrátil se tváří ke stěně a -

Objevil se anděl.

"Co se to právě stalo?" řekla slečna Srdénková. Možná, že se někomu přece jen zjeví dva...

"Byla to jen taková letmá myšlenka," řekl Vlahoš. Pak nechal zlatou záři, aby rozjasnila okolí. Ošidil je tedy všecky, dokonce i tady. Krásné na tom bylo, že v tom mohl pokračovat. Nemusel skončit a odejít. Stačilo, aby zůstal sám sebou a každých pár měsíců si připomínal, že může kdykoliv skončit a odejít. Když bude vědět, že může, nebude nikdy muset. A tady stála slečna Srdénková bez cigarety v ústech a jen nějakých třicet centimetrů od něj. Naklonil se kupředu -

Za zády se jim ozvalo hlasité zakašlání. To, jak se ukázalo, vycházelo z hrdla pana Grešleho, který v rukou svíral veliký balík.

"Omlouvám se, že ruším, pane, ale právě dorazila tahle zásilka pro vás," řekl a nesouhlasně začichal. "Byl to neúřední posel, nikdo z našich. Řekl jsem si, že vám to raději rovnou zanesu, protože uvnitř se něco hýbe..."

Uvnitř se skutečně něco hýbalo. Jak si Vlahoš všiml, byl obal i propíchán, aby větral. Velmi opatrně pozvedl víko a taktak stačil ucuknout prsty.

"Dvanáct a půl procenta! Dvanáct a půl procenta!" zaskřehotal kakadu, vylétl z krabice a usedl Grešlemu na čepici.

Uvnitř nebyl žádný vzkaz a na krabici nic, kromě adresy.

"Proč by vám někdo posílal papouška?" podivil se Grešle a dával si přitom velký pozor, aby nezvedl ruku na dosah onoho mocného zahnutého zobáku.

"To jen ten Pozlátkův, není?" užasla slečna Srdénková. "On vám dal toho ptáka?"

Vlahoš se zasmál. "Už to tak vypadá. Místo zlaťáků!"

"Dvanáct a půl procenta!" ječel papoušek.

"Prosím odneste toho ptáka, pane Grešle, ano?" požádal Vlahoš. "Naučte ho říkat třeba... třeba..."

"Důvěřuj mi?" navrhla slečna Srdénková.

"Výborně!" přikývl Vlahoš. "Ano, to ho naučte, pane Grešle."

Když Grešle s papouškem poskakujícím šťastně na jeho rameni odešel, obrátil se Vlahoš k mladé ženě.

"A zítra," prohlásil, "konečně dostanu zpátky ty svícny!"

"Cože? Vždyť větší část tohohle místa vůbec nemá strop," řekla se smíchem slečna Srdénková.

"Jedno pěkně po druhém. Důvěřuj mi! A pak kdož ví? Třeba se mi dokonce podaří najít tu původní nádhernou leštěnou přepážku! Nic není nemožné!"

A venku, v té obrovské napůl rozbořené jeskyni haly se začala od stropu snášet bílá peříčka. Mohla být z křídel andělů, ale spíš pocházela z nějakého bílého holuba, kterého teď na trámu trhal jestřáb. Peříčka to ale byla. Vždycky jde především o styl.

Občas se pravda zjistí tak, že se spojí všechny malé lži dohromady a ty se odečtou od kompletní sumy toho, co je známo.

Lord Vetinari stál na vrcholku schodiště ve velké síni paláce a díval se dolů na své úředníky. Byli rozmístěni po celé rozlehlé podlaze, aby fungovali v jeho závěrečné revizi.

Křídou udělaná znamínka - kroužky, čtverce, trojúhelníky - pokrývala tu a tam podlahu. Mezi nimi byly na nebezpečně úpravných hromádkách papíry a účetní knihy. A pak tam byli sami úředníci, z nichž někteří pracovali uvnitř vyznačených obrazců a jiní se nehlučně přesouvali od obrysu k obrysu, přičemž s sebou nesli kus papíru, jako kdyby to bylo něco posvátného. V určitých intervalech se objevovali další úředníci a policisté a přinášeli další papíry, složky a účetní knihy, které od nich úředníci brali, prohlíželi a přidávali na příslušnou hromádku.

Na všech stranách chřestila počitadla. Úředníci přecházeli sem a tam a někdy se sešli dva nebo tři v některém z obrazců, nakláněli k sobě hlavy a vedli tichý rozhovor. Ten někdy skončil tak, že vyrazili jiným směrem, ale jak postupovala noc, stále častěji tím, že jeden z úředníků šel a nakreslil nový obrazec, který se začal plnit dokumenty. Někdy byl také obrys vymazán a jeho obsah byl rozdělen mezi obrazce okolní. Žádný kouzelný kruh, žádná tajemná mandala nikdy nebyla zakreslena s tak dokonalou a přesnou péčí jako tato komplexní kontrola, která se odehrávala na zdobené podlaze. Pokračovalo to hodinu za hodinou s trpělivostí, která zpočátku děsila a pak nudila. Byla to válka úředníků, která teď hnala nepřítele sloupci mnoha účetních knih a stránkami početných spisů. Vlahoš dokázal číst slova, která v textu nebyla, ale úředníci nacházeli čísla, která tam buď nebyla, jindy zase byla dvakrát, nebo tam byla, ale na špatném místě. Nespěchali. Odstraňte všechno, co není pravda, a objeví se pravda, nahá a stydlivá, která už se nemá kam ukrýt. Ve tři hodiny dopoledne se objevil pan Syrovátka, ve spěchu a s trpkými slzami, aby zjistil, že jeho banka není nic jiného než domeček z papíru. Přivedl si vlastní úředníky, kteří měli noční košile do narychlo natažených kalhot, klekli vedle ostatních mužů a rozložili další papíry a prováděli křížovou kontrolu všech účtů v marné naději, že když se budou na čísla dosti dlouho dívat, dostanou jiné součty.

Pak se objevil někdo z Hlídky s malým červeným notýskem, pro který byl nakreslen zvláštní kroužek, a netrvalo dlouho, co se kolem něj přeskupily všechny ostatní značky...

A začalo téměř svítat, když dorazili vážní muži. Byli starší, kulatější a lepší - nebyli oblečeni nápadně, nikdy nebývají - a pohybovali se s pomalou jistotou velkých peněz. Byli to finančníci, bohatší než králové (kteří bývají často velmi chudí), ale málokdo v městě, s výjimkou jejich malého kroužku, to věděl nebo by si jich na ulici všiml. Hovořili tiše se Syrovátkou jako s někým, kdo utrpěl ošklivý úraz, pak hovořili mezi sebou a nakonec použili malé zlaté tužky v úpravných malých notýscích a těmi přinutili čísla proskakovat obručemi. Pak dosáhli jakési tiché dohody a potřásli si rukama, což mělo v těchto kruzích nekonečně větší váhu než jakákoliv psaná smlouva. První kostka domina, která se kymácela, byla tedy zastavena. Pilíře světa se přestaly otřásat. Kreditní banka zítra ráno otevře, a když otevře, budou dluhy vyrovnány, mzdy vyplaceny a město bude nakrmeno.

V této chvíli zachránili město svým zlatem mnohem snáz, než by i ten největší hrdina dokázal ocelí. Jenže ve skutečnosti to nebylo zlato, dokonce ani příslib zlata ne, ale spíše ta představa zlata, toho krásného snu, že to zlato tady někde je, někde na konci duhy, a bude tam provždy, samozřejmě za předpokladu, že tam nebudete chtít zajít a podívat se.

Tomu se říká Finance.

Na cestě domů k jednoduché snídani se jeden z nich zastavil v Cechu vrahů, aby pozdravil svého starého přítele lorda Odkraglliho. Během jejich přátelského rozhovoru se jen okrajově dotkli posledních událostí. A Nadosah Pozlátko, ať už zmizel kamkoliv, se stal osobou s největším pojišťovacím rizikem na světě. Lidé, kteří střeží duhu, nemají rádi ty, kdo vstupují do cesty slunci.

EPILOG

Nějaký čas poté

Postava v křesle neměla dlouhé vlasy ani klípec na oku. Neměla ani plnovous, a zřejmě ani v úmyslu si něco takového pořídit, přestože měla na tvářích několikadenní strniště.

Zasténala.

"Ach, to je pan Pozlátko," řekl lord Vetinari a zvedl pohled od šachovnice. "Už jste se probudil, jak vidím. Omlouvám

se za způsob, jakým jste sem byl dopraven, ale několik jistých velmi bohatých lidí si přálo vaši smrt, a já si pomyslel, že by nebylo špatné si s vámi předtím, než to udělají, ještě popovídat."

"Nevím, o kom to mluvíte," odpověděla postava. "Jmenuji se Rudolf Natupovaný a mám doklady, které to dokazují -"

"Musím přiznat, že vaše papíry jsou skutečně dokonalé, pane Pozlátko. Ale to by stačilo. Víte, rád bych si teď s vámi promluvil o andělech."

Nadosah Pozlátko, kterého teď rozbolelo celé tělo, protože byl nesen celé tři dny ve velmi nepohodlné poloze na rameni golema, zamrkal bolestí a přinutil se navzdory stále rostoucímu zmatku naslouchat andělské teorii lorda Vetinariho.

"- a to mě konečně přivádí k jádru celé věci, pane Pozlátko. Královská mincovna potřebuje zcela nový přístup. Na mou čest je to instituce, která... která se zmítá ve smrtelných křečích a ani zdaleka nemá charakter moderního podniku vhodného do našeho osvíceného století Lahodné ančovičky. Ale v jistém případě by měla perspektivu. V minulých měsících se staly páně Rosretovy poštovní známky ve městě prakticky druhou měnou. Jsou tak lehoučké, tak snadno se převážejí a přenášejí, můžete je dokonce poslat poštou! To je něco úžasného, pane Pozlátko. Konečně lidé pomalu opouštějí své zafixované přesvědčení, že peníze se musí blýskat. Víte, pane Pozlátko, že obyčejná jednopencová známka může projít až dvanácterýma rukama, než je nalepena na obálku a znehodnocena? Mincovna potřebuje muže, který rozumí snům, jež se vážou k obeživu. Je tam docela slušný plat, a pokud vím, tak i čepice."

"Vy mně nabízíte zaměstnání!"

"Přesně tak, pane Natupovaný," přikývl Vetinari. "A abych vám dokázal upřímnost své nabídky, dovolte, abych vás upozornil na ty dveře za vámi. Pokud byste měl kdykoliv v průběhu našeho rozhovoru nutkání odejít, stačí jimi projít a už nikdy o mně neuslyšíte..."

O nějaký čas později do místnosti tiše vplul Važuzel. Lord Vetinari si právě pročítal zprávu z tajné schůzky nejužšího tajného kroužku tajného kruhu vnitřní rady Cechu zlodějů.

Zcela neslyšně poklidil podnosy a pak se zastavil vedle Vetinariho.

"Tak dnes je to desátou noc, co semafory už zase vysílají, pane," řekl. "Je dobře, že už zase fungují."

"Máte samozřejmě pravdu," přikyvoval Vetinari, aniž zvedl hlavu. "Jak jinak by lidé, u bohů, zjistili, co chceme, aby si mysleli? Nějaká zahraniční pošta?"

"Obvyklé zásilky, pane. S tou überwaldskou si někdo velmi šikovný hrál."

"Aha, drahá lady Margolota," přikývl Vetinari s úsměvem.

"Dovolil jsem si odlepit známky pro svého synovce, pane," pokračoval Važuzel.

"Samozřejmě," mávl Vetinari rukou.

Važuzel se rozhlédl místností a jeho pohled se zastavil u herní desky, kde vedly kamenné armády své nekonečné boje. "Ach, jak vidím, tak jste vyhrál, pane," poznamenal.

"Ano, musím si tu koncovku zapsat."

"Jak vidím, pan Pozlátko tady není..."

Vetinari si povzdechl. "Člověku nezbývá než obdivovat muže, který věří ve svobodnou volbu," řekl a vrhl krátký pohled k otevřeným dveřím. "Bohužel, a je to smutné, nevěřil v anděly."

1 Pozn. překl.: Znění hesla AM pošty i toho nápisu si můžete ověřit v jednom z předchozích dílů zeměplošského cyklu. Zcela zlomyslně vám neprozradím, který to je, ale věřte, že je to dobrá zábava na dlouhé zimní večery.

2

Pozn. autora: Jedná se o tzv. rýmovaný slang Šerošedé uličky. Podobných slangů je známo několik, ale tenhle obohatil vesmír o výrazy jako hor-dole (schody), dopi-ty-hup (hospoda) nebo pilná včelka (všeobecná teorie relativity). Rýmovaný slang Šerošedé uličky je unikátní především v tom, že se prakticky nerýmuje. Nikdo neví proč, ale existují tři základní teorie, které se to snaží vysvětlit: 1) že jsou to rýmy výjimečně složité a řídí se tajnými pravidly, 2) že se Šerošedá ulička měla jmenovat Mozkošerá, 3) že byl vymyšlen, aby zmátl a popudil cizince, jak tomu u většiny slangů bývá.

Pozn. překl.: Koncem minulého století (zhruba kolem roku 1995) vydalo nakladatelství Talpress celou řadu návodových svazečků Jak blufovat o ... (opeře, víně, whisky, sci-fi, hudbě atd.). Každý, kdo si některý z nich přečetl, pak dokázal na dané téma hovořit jako zasvěcený expert. Jednoduché a efektivní. Vřele doporučuji. Bohužel, Jak blufovat o špendlících dnes patří sběratelsky k těm nejvzácnějším.

Pozn. autora: Je špatné soudit lidi podle vzhledu. Navzdory výrazu, připomínajícímu obličej selete, jež právě dostalo skvělý nápad, a bez ohledu na jeho způsob řeči, která zněla, jako když štěká malý, neurotický, ale výjimečně drahý pes, mohl být pan Kůňpeč laskavý, velkorysý a nábožensky založený muž. Stejně tak, jako mohl být muž v přiléhavém černém trikotu a s maskou na obličeji, který v noci vylezl z okna vašeho bytu, jen chudák, který zabloudil cestou na maškarní ples, nebo ten chlápek v paruce a taláru, v čele soudní síně, jen transvestita, který se přišel schovat před deštěm. Ty rychlé první dojmy bývají opravdu dost nefér.

Pozn. překl.: Pot au feu (hrnec na ohni), jedna z nejoblíbenějších francouzských polévek. Je to prakticky silný hovězí vývar se zeleninou a houbami, v tomto případě navíc ještě s bílými fazolemi. Pokud je někdo polévkový, pak bližší seznámení vřele doporučuji.

Pozn. autora: V oblastech zalesněných, které nejsou tak bezvýhradně krajem zelí a zelnozpracujícího průmyslu, by to byly lišky.

Pozn. autora: Ženy se vždycky v tajných spolcích vyskytovaly velmi sporadicky.

Pozn. překl.: Milotovův koktejl, pojmenovaný po svém vynálezci, porybném Milotovi, je nejjednodušší forma zápalné bomby. Do láhve, nejlépe s benzinem nebo lihem, vložíte kus hořlavinou nasáklého hadru tak, aby vyčuhoval hrdlem. Utěsníte. Hadr na konci zapálíte. Hodíte. Láhev při nárazu praskne. Obsah se rozleje a chytne. Milotov je chtěl používat při pronásledování pytláků, ale vzhledem k tomu, že nebyl přesný v hodu na cíl, láhve se mu na vodě příliš neosvědčily.

Pozn. autora: Dokonce i toho, co je nemožné si představit.

Pozn. autora: Mnoho kultur už tyhle dvě ctnosti ve zmatku a shonu moderního světa neuctívá, protože už si nikdo nepamatuje, čehože to vlastně ctnosti jsou.

Pozn. překl.: Tak mě napadlo: Jestlipak pan Pratchett viděl film Konec vodníků v Čechách?

Pozn. autora: Například, že kradení koně jsou tam po nocích rozebíráni a upravováni, takže se pak objeví na trhu v jiné barvě a se dvěma vyměněnýma nohama. Také se říkalo, že v Ankh-Morporku existuje kůň, který má spodem vedený šev od hlavy až k ocasu, protože byl sestaven ze zbytků dvou koní, kteří byli oběťmi jedné velmi těžké a ošklivé nehody.

Pozn. autora: To, že je kůň býložravec jen zdůrazňuje Borisovu zuřivost.

Pozn. překl.: Pro osvěžení paměti - Na Zeměploše je číslo osm magické a ovlivňuje to podobu i dění onoho plochého světa. Většina věcí se tam odvozuje od tohoto magického počtu. Jen tak namátkou: Rok tam má osm (tedy dvakrát čtyři) ročních období, duha osm barev (osmá je oktarína) a osmota je pochopitelně osmý den v týdnu.

Pozn. překl.: Pro informaci těch, kdo nemají hudební sluch. Dršťky říkají mezi sebou muzikanti tahací harmonice.

Pozn. autora: V kuchyni to často bývá nepoužívaná vařečka, ale nezřídka i kovová lopatka na dorty nebo ruční šlehač na sníh, k jehož koupi se nikdo v rodině nehlásí. V psacím stole pak sešívačka, stará pravítka, tužky, ale někdy i sešit, který jste tam předtím vložili a pečlivě urovnali. Výsledkem takové události je zoufalé lomcování pootevřenou zásuvkou a výkřiky typu "Kdo koupil tuhle pitomost? Používáme to vůbec? Jak je možné, že se s tím zatraceným krámem ten šuplík zavřel tak snadno, ale otevřít už nejde?", které ovšem současně fungují jako modlitby k bohyni Dotčeně. Je třeba dodat, že je to také ona, kdo příležitostně polyká otvíráky na láhve všech typů.

Pozn. překl.: Někdy můžete zaslechnout i ve tvaru štyrák. Tohle překrásné slovíčko si uložte do paměti. Dá se použít jako nápaditá a přitom velmi decentní nadávka. V ženském rodě je to pak štyra. Je to nářeční označení čarodějníka, potažmo čarodějnice.

Pozn. autora: Další zmrzačená fráze, která se hodí každému tchoři zahnanému do kouta.

Pozn. překl.: Nevím, kolik z vás má ještě při čtení sci-fi a fantasy čas na nějaký ten western, takže: Kdysi se z dobytkářských rančů na jihu hnávala mnohatisícová, stáda dobytka do nejbližšího města se železnicí a po ní pak byl dobytek dopravován dál na sever. Stádo muselo obvykle k takovému městu urazit několik set mil. Pro kovboje, kteří dobytek provázeli, to byla vyčerpávající dřina. A když pak třeba vlci, náhodný výstřel, nebo často jen nějaký nevhodný zvuk stádo zplašil, dobytek se rozeběhl jako rozvodněná řeka, a běda všemu a každému, kdo mu stál v cestě. Tomuto hromadnému šílenému úprku stáda se říká stempíd. Dobytčí stezky jsou lemovány křížky se jmény kovbojů, které nestačil ani jejich věrný kůň donést včas do bezpečí! Tady vidíte, že Sacharóze Rezámkové rozhodně nemůžeme mít za zlé, že to nedokázala.

Pozn. překl.: Je pravda, že tady jsem se maličko přiklonil ke středoevropské kuchyni, ale všechny tyhle recepty skutečně existují. A to není všechno. Ten sortiment! Vezměte si například polévky: tak třeba zelná obyčejná, kyselá couračka s houbami, zelná s uzeným masem, slovenská kapustnica, zelná se zeleninou, zelná sladkokyselá, zelná s masovými knedlíčky, zelná se sýrem, zelná z červeného zelí, kysaného zelí, polévka šči...

Pozn. překl.: Možná se najdou lidé, kteří se vrátili po deseti letech ze zahraničí, z vězení nebo se naučili číst teprve nedávno, a proto je tohle ta první kniha Terryho Pratchetta, která se jim dostala do rukou. Ti si teď asi říkají: "Zatraceně, co je to ta Liga zdrženlivých?" Pro těch pět šest čtenářů to nestojí za to vysvětlovat, takže doporučuji, aby si prolistovali knihu PRAVDA od téhož autora.

Pozn. autora: Arcikancléř praktikoval odkládací metodu "Každá rovná plocha při ruce je dobrá".

Pozn. překl.: Komu není shůry dáno, tomu pomaže latiník.

Pozn. překl.: Tahle součástka oblečení zřejmě patří k oblíbeným komickým atributům pánĕ Pratchettovým. Jedná se o kuklu s otvorem pro obličej, která se natáhne jako přilbice na hlavu. Těmhle čepicím se taky říká katovka, což je v Igorově případě jemně pikantní.

Pozn. překl.: Chutney, příloha k masům i jiným pokrmům, součást britského dědictví z kolonií, v tomto případě z Indie.

Pozn. autora: Arcikancléř Výsměšek věřil na represálie provedené s pomocí povýšení. Bylo nepřípustné, aby obyčejný civil(!) kritizoval některého z mágů! To byla jeho, arcikancléřova, práce!